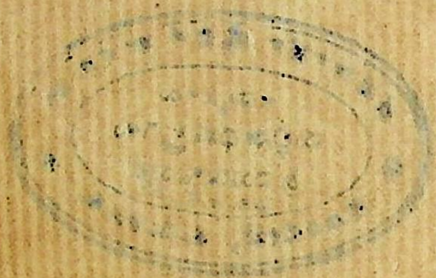

ना. सर्वाराध्य शास्त्री

ఓమ్

పరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రీమదాపస్తంబ మహర్షయేనమః.

యాజుషస్మార్త మన్త్రపాఠము

ప్రథమ భాగము.

ఇది

ప్రాచీన తాళపత్త్రి వేదగ్రంథాదులనుండి సంగృహీతంబై

లోకోపకారార్థముగా

మచిలీపట్టణ నివాసులును, సుప్రసిద్ధులగు

చల్లా నాగలింగశాస్త్రులవారి పుత్త్రుఁడగు

లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిచే

స్వరయుక్తముగ వ్రాయఁబడి,

వేదపరిజ్ఞాతలచేఁ బరిష్కరింపఁబడి,

స్వకీయ శ్రీ

ఆర్యానంద ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించి ప్రకటింపఁబడియె.

మచిలీపట్టణము.

(నవముముద్రణము 1000 ప్రతులు)

రిజిస్టర్డు కాపీరైట్] 1953. [దీని వెల రు 5—0—0.

(పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకముగ నుండును)

విజ్ఞప్తి.

—:o:—

శతానువాకముల క్రమము.

నారాయణం లోనివి ౭౦, సంహిత లోనివి ౧౩, పరాయణం లోనివి ౪, చిత్తి లోనివి ౩, దశశాంతులు ౧౦, మొత్తము నూఱు శతానువాకములు.

పంచకాఠకములు.

అరుణము, స్వాధ్యాయబ్రాహ్మణము, సంజ్ఞానం, లోకోసి, తుభ్యం.

ప్రథమ ముద్రణము	...	1911 సం॥
ద్వితీయ ముద్రణము	...	1913
తృతీయ ముద్రణము	...	1915
చతుర్థ ముద్రణము	...	1921
పంచమ ముద్రణము	...	1927
షష్ఠమ ముద్రణము	...	1932
సప్తమ ముద్రణము	...	1938
అష్టమ ముద్రణము	...	1947
నవమ ముద్రణము	...	1953

ఈ పుస్తకము నెంతశ్రమపడి ముద్రింపించినను ప్రమాదవశంబున ముద్రణంబున గొన్ని స్ఖాలిత్యములు నిలచియుండవచ్చును. కనుక వేదపరిజ్ఞాతలందఱు నీగ్రంథము నవలోకించి ఇందుండు స్ఖాలిత్యములను బరిశోధించి నాకుఁ దెలిపిరేని రాబోవు దశమ ముద్రణమందు సవరించెదను. కాఁబట్టి వేదపరిజ్ఞాతలను బ్రార్థించెదను. ఈ కూర్పునకు బహువిఘ్నములు సంభవించినందునఁ గలిగిన యాలస్యమునకై మన్నింప గోరుచున్నాడను.

శ్లో॥ యత్కించదత్రదృష్టంచే ద్దుష్టంతత్క్షంతుమర్హథ ।
భ్రాంతేఃపురుషధర్మత్వా న్మమైవైతద్భవేద్ధ్రువమ్ ॥

ఆర్యానందముద్రాక్షరశాలా,
మచిలీపట్టణము.

ఇట్లు,
చెల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

వే. మల్లారాధ్యశాస్త్రీ.

పీ ఠి క.

—:o:—

శ్లో॥ కర్తాకారయితా చైవ ప్రేరకశ్చానుమోదకః।
సుకృతే దుష్కృతే చైవ చత్వారస్సమభాగినః।

అయ్యా!

ఈవఱకు ఆంధ్రభాషలో ననేక గ్రంథములు రచియింపఁబడెను గాని వానియందే గ్రంథమునందును సకల స్మార్తవిషయములు స్వర యుక్తముగాఁ జేర్పఁబడియుండలేదు అట్టి కొఱఁతను నివారింపఁబూని చిరకాలము పరిశ్రమఁజేసి "యాజుషస్మార్తమంత్రపాఠ" మనుపేర నొక గ్రంథమును 1911 వ సంవత్సరమునందుఁ బ్రకటించినాఁడను. ఆగ్రంథ మునుగాంచిన పండితులును, విద్యార్థులును, ఉపాధ్యాయులును, పురోహితులును సమ్మోదితులగుటయేగాక స్మార్తాభిమానులు దానిని స్వీకరించి నా శ్రమను సార్థకంబుజేసిరి కావుననే యీ మంత్రపాఠమును 9 పర్యాయములు ముద్రించుట కలిగెను. ఇది ముద్రింపించుచుండఁగా బహుజను లీ గ్రంథమును బంపుమని వ్రాసిరి. ముద్రణమందుండుటచే అప్పట్లో పంప వీలులేకపోయెను. మఱియు విద్యార్థులయొక్కయు, వైదికాభిమానులయొక్కయు అభిమతప్రకారము మంత్రపాఠముయొక్క రెండవభాగమునుగూడ ప్రత్యేక గ్రంథముగా బహు విషయములతో మూఁడవకూర్పు ముద్రించబోవుచున్నాఁడను.

ఆ రెండవభాగగ్రంథస్థ విషయములను యీపీఠికలో వ్రాయఁబడదు. సారగ్రాహకులు తద్విషయములను గ్రహించి సానందులగుదురుగాక. "గుణినామపి నిజరూపప్రతిపత్తిః పరత ఏవ సంభవతి, స్వమహిమదర్శనమక్ష్ణో ర్ముకురతలే జాయతే యస్మాత్" అనఁగా నేత్రములయొక్క రామణీయకము దర్పణమువలనఁ దెలియునట్లు గుణవంతులకు స్వరూపజ్ఞానము పరులవలననేకదా కల్గుట. కనుక సర్వజ్ఞులందఱు నీగ్రంథముల నవలోకించి సార్థీకరింపఁ బ్రార్థింపఁబడుచున్నారు. మఱియును మంత్రములు స్వర భేదముచే భిన్నార్థబోధకము లగుచున్నవి. కావున స్వరయుక్తముగ నుచ్చరించుట మిగుల ప్రాముఖ్యము. అది

మెట్లనిన; "తే" అను పదము ఉదాత్తముగ నుచ్చరించిన "వారు" అను అర్థమిచ్చును. ఆపదమే అనుదాత్తముగ నుచ్చరించిన "నకొఱకు" అని అర్థమిచ్చును. "మా" అను పదము ఉదాత్తముగా నుచ్చరించిన నిషేధార్థకము. ఆపదమే అనుదాత్తముగ నుచ్చరించిన "నన్ను" అని యర్థమిచ్చును. కావున సూ॥ మన్త్రో హీనస్స్వరతో వర్ణతో వా మిథ్యా ప్రయుక్తో నతమర్థమాహ. । సవాగ్వజ్రో యజమానంహినస్తి యథేంద్ర శత్రుస్స్వరతోపరాధాత్॥ శ్లో॥ అనక్షరంహ్యనాయుష్యం విస్వరం వ్యాధి పీడితం । అక్షతాశస్త్రరూపేణ వజ్రింపతతిమస్తకే ॥ హస్తహీనంతు యోధీతే స్వరవర్ణవివర్జితం। ఋగ్యజుస్సామభిర్దగ్ధో వియోనిమధిగచ్ఛతి॥ హస్తేనవేదంయోధీతే స్వరవర్ణార్థసంయుతం । ఋగ్యజుస్సామభిఃపూతో బ్రహ్మలోకే మహీయతే॥ ఇత్యాది ప్రమాణములుగలవు. ఈ గ్రంథ మందు దీర్ఘస్వరితములుగూడా జేర్పఁబడి వేదపరిజ్ఞాతలచేఁ బరిశోధింపఁ బడి ప్రాచీనవిషయములుగాక మఱికొన్ని నద్విషయములతో బ్రక టింపఁబడెను. ఉదాత్తము, అనుదాత్తము, స్వరితము అని స్వరములు మూఁడువిధములు ఉదాత్తము- యేమియు గుర్తువేయనిది ఉదాత్త మని యెఱుంగవలయును. అనుదాత్తము- ఇచ్చట నక్షరములకు క్రింద నడ్డముగుర్తు వేసినదాని కనుదాత్తమని పేరు. స్వరితము- అక్షరము లకు పైభాగమున నిలువుగ వేసిన గీటుకు స్వరితమనిపేరు. ఈ ఉదాత్తా అనుదాత్త స్వరితము లెటుల వలుకవలసినదని యిఁదులో వ్రాయ వీలు లేదు. ప్రథమములో గురుముఖమునుండియే గ్రహింపఁదగును. అట్లు గ్రహించిన పిమ్మట సులభముగా నీ గ్రంథము జదువఁదగును. బాలబోధకొఱకు ఒక ఉదాహరణము- వ్రాయవః

అనుదాత్తము తక్కువగఁ బలుకుట, ఉదాత్తము హెచ్చుగఁ బలుకుట, స్వరితము రెంటియొక్క మిశ్రమస్వరము. ఇదిగాక అక్షరము పైభాగమందు రెండుగీట్లున్నచో దీర్ఘస్వరితము. ఈ స్వరవిషయమై పాణిని వ్యాకరణమందుఁ జెప్పఁబడిన లక్షణము లేమనఁగా, ఉచ్చై రుదాత్తః (౧-౨-౨౯) నీచై రనుదాత్తం (౧-౨-౩౦) సమాహార స్స్వరితః (౧-౨-౩౧) ఈ లక్షణములకు కాశికావృత్తియందుఁ జెప్పిన

విధము: "తాల్వాదిషు సభాగేషుస్థానేషు ఊర్ధ్వభాగే నిష్పన్నోఽదాత్తసంజ్ఞస్యాత్" అనఁగా దవడలు మొదలుగాగల వానియొక్క మీఁది భాగముతో నుచ్చరింపఁబడినది యుదాత్తము. "నీచైరుపలభ్యమానో యోఽచ్ సో అనుదాత్తసంజ్ఞకో భవతి" అనఁగా తగ్గగ నుచ్చరింపఁ బడినది యనుదాత్తము. "ఉదాత్తానుదాత్తస్వరసమాహారో యోఽచ్ సస్వరితసంజ్ఞకోఽభవతి" అనఁగా ఉదాత్తాఽనుదాత్తములు కలియుట స్వరితము పాణినియొక్క 3.౨ సూత్రము "తస్యాదిత ఉదాత్తమర్ధహ్రస్వం" అనఁగా స్వరితముయొక్క మొదటిసగము ఉదాత్తము. ఈ స్వర లక్షణ విషయమై ఋగ్వేద ప్రాతిశాఖ్యయందుఁ జెప్పఁబడిన దేమనఁగా— ఉదాత్తశ్చా ఽనుదాత్తశ్చ స్వరితశ్చ త్రయస్వరాః। ఆయామవిస్రంభాక్షేపైస్త ఉచ్యంతేఽక్షరాశ్రయాః। అనఁగ ఉదాత్త అనుదాత్త స్వరితము ఇవి త్రివిధస్వరములు ఆయామముగను విస్రంభముగ నుచ్చరింపవలయును.

యథా, "ఆయామ" = వాయునిమిత్తా ఊర్ధ్వగమనం గాత్రాణామ్, "విస్రంభ" అధోగమనం గాత్రాణాం వాయునిమిత్తమ్। "ఆక్షేపః" తిర్యగ్గమనం గాత్రాణాం వాయునిమిత్తమ్, అని భవ్యమందుఁ జెప్పఁబడినది. స్వరితమునకుఁ దిఱిగి ప్రత్యేక లక్షణము జెప్పఁబడినది. శ్లో॥ ఏకాక్షర సమావేశే పూర్వయో స్స్వరితస్స్వరః। తస్యోదాత్తతరోదాత్తా దర్ధమాచార్యమేవదా॥ 3-౨ అథర్వవేద శౌనకీయ ప్రాతిశాఖ్యయందుఁ జెప్పఁబడిన స్వరలక్షణ మేమనఁగా— "సమానయమే అక్షర ముచ్చై రుదాత్తం నీచై రనుదాత్తం ఆక్షిప్తం స్వరితమ్" అక్షిప్తమనఁగా హెచ్చు స్వరమునుంచి తగ్గు స్వరముగ నుచ్చరించుట. ప్రచయమనఁగా అనుదాత్తము మార్చి యుదాత్తముగ నుచ్చరించు స్వరము. "స్వరితాదనుదాత్తానాం సర్వేషాంప్రచయస్స్వరః। ఉదాత్తశ్రుతితాం యాం త్యేకం ద్వే వాపహూని వా" (ఋగ్వేద ప్రాతిశాఖ్య 3-౧౧) ఈ స్వరములయందుండు పద భేదముల నిచ్చట గ్రంథవిస్తరభీతిచే వ్రాయనైతిని పెద్దలవలన గ్రహింపఁదగును.

మఱియొకవిషయము: వేదము "విద్" అను ధాతువునుండి

పుట్టినది. వేదమును శ్రుతి, ఆమ్నాయః అనియుఁ జెప్పుట కలదు. "వేదయితీతి వేదః" తెలియఁజేయునదిగాన వేదమని చెప్పఁబడెను. వేద శబ్దనిష్పత్తి యెట్లనఁగా, "విదంతియతోధర్మాధర్మావితి వేదః" అనఁగా దీని సహాయమువలన ధర్మాధర్మములు తెలియఁబడును. "శ్రూయత ఇతిశ్రుతిః" అనఁగా పరమేశ్వరునుండియే వినఁబడినందున శ్రుతి యనఁబడెను. మఱియు శ్రోత్రేంద్రియముచే శబ్దరూపముగా దెలియఁబడుటనుబట్టి "శ్రుతిః" అనియుఁ జెప్పఁబడెను. "ఆమ్నాయః" అనఁగా వర్ణించుట యని యర్థము. ఇంతియగాక వేదమును ఆదియందు భగవంతుఁడు బ్రహ్మదేవున కుపదేశించెను బ్రహ్మదేవుఁడు ఋషుల కుపదేశించెను. ఋషులు తమ శిష్యుల కుపదేశించిరి ఇట్లుండుకాలమున సోమకాసురుఁడు వేదములను దొంగిలించుకొనిపోఁగా మఱల భగవంతుఁడు మత్స్యావతారుఁడై యా వేదములను ఆ యసురునియొద్దనుండి గ్రహించి తెచ్చి బ్రహ్మదేవునకొసంగెను. ఈకారణమునుబట్టియే వేదములు లిఖితములుగాక ఉపదేశ్యములుగా నున్నవి. ఇందుచేత దీనికి "శ్రుతిః" యని పేరుకల్గెను "ఆమ్నాయతేపరంపరయేత్యామ్నాయః" అనఁగా (పరంపరగా) గురు శిష్య పరంపరగా నభ్యసించుటం బట్టి ఆమ్నాయ మనఁబడెను. వేదములయం దణఁగి యుండు విషయములత్యంతము శ్లాఘనీయములై యున్నవి. ప్రపంచ విషయ జ్ఞానమును, ఆముష్మికవిషయజ్ఞానమును బోధించునట్టివియునై యున్నవి. వేదము శ్రీ పరమేశ్వరుని శ్వాసరూపమనియును ప్రమాణములుగలవు. వేదము కర్మకాండమనియును, ఉపాసనాకాండమనియును, జ్ఞానకాండమనియును మూఁడుభాగములుగా నున్నవి.

కర్మకాండము- ఇహ పర సుఖములకుఁ దగిన కర్మానుష్ఠానము జేయు పద్ధతులును, అశ్వమేధము- వాజపేయము మొదలగు యజ్ఞములు చేయువిధములును, అవి చేయుటవలనఁ గలుగు ఫలములును బోధించును. ఉపాసనాకాండము- పరమేశ్వరునియందు లక్ష్యమునిల్పు విధమును, అట్టిభక్తులకుఁ గల్గు ఫలమును బోధించును. జ్ఞానకాండము- తత్త్వబోధవలన బ్రహ్మజ్ఞానమును బొందు మార్గమును, అందువలనఁ

గలుగు ప్రయోజనమును బోధించును మఱియు వేదము బ్రాహ్మణములనియు, మంత్రములనియు, ఆరణ్యకములనియు మూఁడు విధములుగ నుండును. బ్రాహ్మణములనఁగా బ్రహ్మజ్ఞానులనుష్ఠింపవలసిన విధులు. మంత్రములనఁగా భగవంతుఁడు మొదలగువారినిగూర్చియొనర్చు స్తోత్రములు ఋషులువిన్నవి మంత్రములనియును, ఋషులు తెలిసికొనినవి బ్రాహ్మణము లనియును గొందఱు చెప్పెదరు. ఆరణ్యకము లనఁగా ఋషులు అరణ్యములయందు భగవంతుని స్తుతించిన భాగములు. ఈ అరణ్యకభాగమైన మంత్రములును, మఱికొన్ని స్మార్త విషయములును యీమంత్రపాఠముయొక్క ప్రథమభాగ పుస్తకమందుఁ గొంతయును, ద్వితీయభాగ పుస్తకమందుఁ గొంతయును జేర్పఁబడినవి. ఈ రెండు గ్రంథములు తెప్పించుకొనినచో మఱియొకపుస్తకము కొఱ కవసరము లేదు. సకల స్మార్త సాంప్రదాయములును, సమస్త విషయములును సులభముగ గ్రహింపఁదగును.

ఈ పుస్తకము నెంత శ్రమపడి ముద్రింపించినను ప్రమాదవశమునఁ గొన్ని స్ఖాలిత్యము లుండవచ్చును. కనుక వేదపరిజ్ఞాతలందఱు నీగ్రంథము నవలోకించి యిందుండు స్ఖాలిత్యములను గ్రహించి నాకుఁ దెలిపిరేని రాబోవు దశమముద్రణమునందుఁ జేర్పించుచున్నాఁడను. కాఁబట్టి బుధోత్తములను బ్రార్థించెదను ఈ నవమముద్రణమునకు బహు విఘ్నములు సంభవించినందునఁ గలిగిన యాలస్యమునుగూర్చి యీపుస్తకమునకు వ్రాసిన దరఖాస్తుదారు లందఱు గ్రహింతురుగాక.

ఆర్యానందముద్రాక్షరశాలా,
మచిలీపట్టణము.

ఇట్లు,
చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

వేదాంగశీక్షా.

శ్లో॥ అథ శిక్షాంప్రవక్ష్యామి పాణినీయం మతంయథా। శా
స్త్రానుపూర్వం తద్విద్యా ద్యథోక్తం లోకవేదయోః ॥ ౧ ॥ ప్రసిద్ధమపి
మపిశబ్దార్థ మవిజ్ఞాతమబుద్ధిభిః। పునర్వ్యక్తీకరిష్యామి వాచఉచ్చా
రణేవిధిమ్ ॥ ౨ ॥ త్రిషష్టిశ్చతుష్షష్టిర్వా వర్ణాశ్శంభుమతేమతాః। ప్రా
కృతేసంస్కృతేచాపి స్వయంప్రోక్తా స్స్వయంభువా ॥ ౩ ॥ స్వరా
వింశతిరేకశ్చ స్పర్శానాంపంచవింశతిః। యాదయశ్చ స్మృతాహ్యష్టౌ
చత్వారశ్చ యమాస్మృతాః ॥ ౪ ॥ అనుస్వారో విసర్గశ్చః ఁకఁపౌచాపి
పరాశ్రితౌ। దుస్స్పృష్టశ్చేతివిజ్ఞేయో ఌకారఃప్లుతఏవచ ॥ ౫ ॥ ౧ ॥

శ్లో॥ ఆత్మాబుద్ధ్యాసమేత్యార్థా న్మనోయుంక్తే వివక్షయా। మనః
కాయాగ్నిమాహంతి సప్రేరయతిమారుతమ్ ॥ ౧ ॥ మారుతస్తూరసిచర
న్మంద్రం జనయతిస్వరం। ప్రాతస్సవన యోగంతం ఛందోగాయత్రి
మాశ్రితమ్ ॥ ౨ ॥ కంఠేమధ్యందినయుతం మధ్యమంత్రైష్టుభానుగం।
తారంతార్తీయ సవనం శీర్షణ్యం జగతానుగమ్ ॥ ౩ ॥ సోదీర్ణో
మూర్ధ్న్యభిహతో వక్త్రమాపద్యమారుతః। వర్ణాంజనయతేతేషాం
విభాగఃపంచధాస్మృతః ॥ ౪ స్వరతఃకాలతస్స్థానా త్ప్రయత్నాను ప్రదా
నతః। ఇతి వర్ణవిదః ప్రాహు ర్నిపుణం తన్నిబోధత ॥ ౫ ॥ ౨ ॥

శ్లో॥ ఉదాత్తశ్చానుదాత్తశ్చ స్వరితశ్చస్వరాస్త్రయః। హ్రస్వో
దీర్ఘఃప్లుతఇతి కాలతోనియమాఅచి ॥ ౧ ॥ ఉదాత్తేనిషాదగాంధారా
వనుదాత్త ఋషభధైవతౌ। స్వరితప్రభవాహ్యేతే షడ్జమధ్యమపంచ
మాః ॥ ౨ ॥ అష్టౌస్థానాని వర్ణానా మురఃకంఠశ్శిర స్తథా। జిహ్వామూ
లంచదంతాశ్చ నాసికోష్ఠౌచ తాలుచ ॥ ౩ ॥ ఓభావశ్చవివృత్తిశ్చ శష
సారేఫ ఏవచ। జిహ్వామూల ముపధ్మాచ గతిరష్టవిధోష్మణః ॥ ౪ ॥
యద్యోభావప్రసంధాన ముకారాది పరంపదం। స్వరాంతంతా దృశం
విద్యా ద్యదన్య ద్వ్యక్తమూష్మణః ॥ ౫ ॥ ౩ ॥

శ్లో॥ హకారం పంచమైర్యుక్త మంతస్థాభిశ్చ సంయుతం। ఔర

స్వంతం విజానీయా త్కంఠ్యమూహులర సంయుతమ్ ॥ ౧ ॥ కంఠ్యావహౌ విచుయశా స్తాలవ్యా ఓష్ఠజాఉపూ। స్యుర్మూర్ధన్యాఋటురసా దంత్యా ఌతులసాస్స్మృతాః ॥ ౨ ॥ జిహ్వామూలేతు కుఃప్రోక్తో దంత్యోష్ఠ్యోవ స్స్మృతోబుధైః । ఏఐతు కంఠతాలవ్య ఓఔకంఠోష్ఠజౌస్మృతౌ ॥ ౩ ॥ అర్ధమాత్రాతుకంఠ్యాస్యా దేకారైకారయోర్భవేత్। ఓకారౌకారయో ర్మాత్రా తయోర్వివృతసంవృతమ్ ॥ ౪ ॥ సంవృతంమాత్రికంజ్ఞేయం వివృతంతు ద్విమాత్రికం । ఘోషావా సంవృతాస్సర్వే అఘోషా వివృతా స్స్మృతాః ॥ ౫ ॥ ౪ ॥

శ్లో॥ స్వరాణామూష్మణాంచైవ వివృతంకరణస్స్మృతం। తేభ్యోపి వివృతావేదా తాభ్యామైఔతథైవచ ॥ ౧ ॥ అనుస్వారంచయమాంచ నాసికాస్థానముచ్యతే। అయోగవాహావిజ్ఞేయా ఆశ్రియస్థానభాగినః॥ ౨॥ అలాబువీణానిర్ఘోషా దంత్యమూల్యాస్స్వరానను । అనుస్వారంతు కర్త వ్యో నిత్యంహ్రోశ్శషసేషుచ ॥ ౩ ॥ అనుస్వారే వివృత్త్యాంతు విరా మేచాక్షరద్వయే । ద్విరోష్ఠ్యౌతు విగృహ్ణీయా దన్యత్రౌకార వకా రయోః ॥ ౪ ॥ వ్యాఘ్రీయథాహరేత్పుత్రాన్ దంష్ట్రాభ్యాంనచపీడ యేత్ । భీతాపదనభేదాభ్యాం తద్వద్వర్ణాన్ప్రయోజయేత్ ॥ ౫ ॥ ౫ ॥

శ్లో॥ యథాసౌరాష్ట్రికానారీ తక్రాంఇత్యభిభాషతే। ఏవంరఙ్గాః ప్రయోక్తవ్యా ఖేఅరాంఇవఖేదయా ॥ ౧ ॥ రంగవర్ణం ప్రయుంజీరన్నో గ్రసే త్పూర్వముత్తరం । దీర్ఘస్వరంప్రయుంగీయా త్పశ్చాన్నాసిక్యమా చరేత్ ॥ ౨ ॥ హృదయేచైక మాత్ర స్త్వ ద్ధమాత్రస్తు మూర్ధని । నాసికాయాంతథార్ధంచ రంగస్యైవంద్విమాత్రతా ॥ ౩ ॥ హృదయాదు త్థితోరంగః కంఠ్యంజనయతిస్వరమ్ । మృదు స్తత్రద్విమాత్రేణ మహాం ఇందోనిదర్శనమ్ ॥ ౪ ॥ హృదయామత్కరేతిర్ధా కాంస్యేనసమను స్వరణ । మూర్ధపంచద్విమాత్రంచ జఘన్యామితి నిదర్శనమ్ ॥ ౫ ॥ మధ్యేతుకంపయేత్కంపా ముభౌపార్శ్వౌసమౌభవేత్। సరంగంకంపయే త్కంపం రథీవేతినిదర్శనమ్ ॥ ౬ ॥ ఏవంవర్ణాఃప్రయోక్తవ్యా నావ్యక్తా నచపీడితాః। సమ్యగ్వర్ణప్రయోగేణ బ్రహ్మలోకేమహీయతే ॥ ౭ ॥ ౬ ॥

శ్లో॥ గీతీశీఘ్రీ శిరఃకంపీ తథా లిఖితపాఠకః । అనర్థజ్ఞో ఽల్ప

కంఠశ్చ షడేతే పాఠకాధమాః ।౧। మాధుర్యమక్షరవ్యక్తిః పదచ్ఛేదస్తు సుస్వరః । ధైర్యంలయసమర్థం షడేతే పాఠకాగుణాః । ౨ । శంకితం భీతముద్ఘుష్ట మవ్యక్తమనునాసికం । కాకస్వరంశిరసిగతం తథాస్థాన వివర్జితమ్ । ౩ । ఉపాంశుదష్టంత్వరితంనిర స్తం విలంబితంగద్గదితంప్రగీతం। నిష్పీడితంగ్ర స్తపదాక్షరంచ వదేన్నదీనంనతుసానునాస్యమ్ ।౪। ప్రాతః పఠేన్నిత్యమురస్థితేన స్వరేణశార్దూలరుతోపమేన। మధ్యందినేకంఠగతేన చైవ చక్రాహ్వసం కూజితసన్నిభేన । ౫ । తారంతు విద్యాత్సవనం తృతీయం శిరోగతంతచ్చ సదాప్రయోజ్యం । మయూరహంసాన్యభృత స్వరాణాం తుల్యేననాదేనశిరస్థితేన । ౬ । ౭ ।

శ్లో॥ అచోస్పృష్టా యణ స్త్వీష న్నేమిస్పృష్టాఝమస్స్మృతాః। శేషాస్స్పృష్టాహలఃప్రోక్తా నిబోధానుప్రదానతః । ౧ । యమోనునాసికేనహి నాదినోహఝషస్స్మృతాః । ఈషన్నాదాయణోజశ్చ శ్వాసినస్తుఖఫాదయః । ౨ । ఈషచ్ఛ్వాసాంశ్చరోవిద్యా ద్గోధామైతత్ప్రచక్షతే। దాక్షీపుత్రపాణినివా । యేనేదం వ్యాపితంభువి । ౩ । ఛందఃపాదౌతు వేదస్య హస్తౌకల్పోథపఠ్యతే । జ్యోతిషామయనంచక్షు ర్నిరుక్తంశ్రోత్రముచ్యతే । ౪ । శిక్షాఘ్రాణంతు వేదస్య ముఖం వ్యాకరణంస్మృతం । తస్మాత్సాంగమధీత్యైవ బ్రహ్మలోకేమహీయతే । ౫ । ౮ ।

శ్లో॥ ఉదాత్తమఖ్యాతి వృషోంగుళీనాం ప్రదేశినీమూలనివిష్టమూర్ధా । ఉపాంతమధ్యే స్వరితంధృతంచ కనిష్ఠికాయామనుదాత్తమేవ । ౧ । ఉదాత్తం ప్రదేశినింవిద్యా త్ప్రచయమ్మధ్యతోంగుళిం । నిహతంతుకనిష్ఠికాం స్వరితోపకనిష్ఠికామితి ।౨। అంతోదాత్తమాద్యుదాత్తముదాత్త మనుదాత్తం నీచస్వరితం । మధ్యోదాత్తం స్వరితం ద్వ్యుదాత్తం త్ర్యుదాత్త మితి నవపదశయ్యాః । ౩ । (అగ్నిస్సోమః ప్రవోవీర్యం హవిషాం స్వా) బృహస్పతి రింద్రా బృహస్పతీ అగ్నిరిత్యంతోదాత్తం, సోమఇత్యా ద్యుదాత్తం, ప్రేత్యుదాత్తం, వఇత్యనుదాత్తం, వీర్యం నీచస్వరితం, హవిషా మ్మధ్యోదాత్తం, స్వరితిస్వరితం బృహస్పతిరితి ద్వ్యుదాత్తమింద్రా బృహస్పతీఇతి త్ర్యుదాత్తమ్ ।౪। అనుదాత్తో హృదిజ్ఞేయో మూర్ధ్న్యుదాత్త ఉదాహృతః । స్వరితః కర్ణమూలీయః సర్వాస్యేప్రచయస్స్మృతః । ౫ । ౯ ।

శ్లో॥ చాషస్తువధతేమాత్రాం ద్విమాత్రన్త్వేవ వాయసః । శిఖీ రౌతిత్రిమాత్రంతు నకుల స్త్వర్ధమాత్రకమ్ ॥ ౧ ॥ కుతీర్థాదాగతందగ్ధ మపవర్ణంచ భక్షితం నతస్యపాఠే మోక్షోఽస్తి పాపాహేరివకిల్బిషాత్ ॥ ౨ ॥ సుతీర్థాదాగతంవ్యక్తం స్వామ్నాయ్యంసువ్యవస్థితం । సుస్వరేణ సువక్త్రేణ ప్రయుక్తం బ్రహ్మరాజతే ॥ ౩ ॥ మంత్రో హీనస్స్వరతో వర్ణతోవా మిథ్యాప్రయుక్తో నతమర్థమాహ । సవాగ్వజ్రో యజమానంహినస్తి యథేంద్రశత్రుస్స్వరతోఽపరాధాత్ ॥ ౪ ॥ అనక్షరం హతాయుష్యం విస్వరంవ్యాధిపీడితం । అక్షతా శస్త్రరూపేణ వజ్రం పతతిమస్తకే ॥ ౫ ॥ హస్తహీనంతు యోఽధీతే స్వరవర్ణవివర్జితం । ఋగ్యజుస్సామభిర్దగ్ధో వియోనిమధిగచ్ఛతి ॥ ౬ ॥ హస్తేనవేదంయోఽధీతే స్వరవర్ణార్థసంయుతం । ఋగ్యజుస్సామభిపూతో బ్రహ్మలోకేమహీయతే ॥ ౭ ॥ శంకరశ్శాంకరీం ప్రాదాద్దాక్షీపుత్రాయ ధీమతే । వాఙ్మయేభ్యస్సమాహృత్య దేవీవాచమితిస్థితిః ॥ ౮ ॥ యేనాక్షరం సమామ్నాయమధిగమ్యమహేశ్వరాత్ । కృత్స్నం వ్యాకరణంప్రోక్తం తస్మైపాణినయేనమః ॥ ౯ ॥ యేనధౌతాగిరపుంసాం విమలైశ్శబ్దవారిభిః । తమశ్చాజ్ఞానజంభిన్నం తస్మైపాణినయేనమః ॥౧౦॥ అజ్ఞానాంధస్యలోకస్య జ్ఞానాంజనశలాకయా । చక్షురున్మీలితం యేన తస్మై పాణినయేనమః ॥౧౧॥ త్రినయనమభిమునిస్సృతామిమాంయఇహపఠే త్ప్రియతశ్చ సదా ద్విజః । సభవతి ధన ధాన్య పశు పుత్రకీర్తిమాన్ సుఖమతులంచ సమశ్నుతే దివీతదివీతి ॥ ౧౨ ॥ ౧౦ ॥

పంచసంవత్సరమయం, శంకర శ్శాంకరీం ప్రాదాత్, చాషస్తు వదతే మాత్రాం, ముదాత్తమాఖ్యాతి వృషోఽంగులీనామ్, అచోఽస్పృష్టాయణ స్త్వీషన్, గీతీ శీఘ్రీ శిరః కంపీ, యథా సౌరాష్ట్రికా నారీ, స్వరాణా మూష్మణాంచైవ, హాకారంపంచమైర్యుక్తం, ఉదాత్తశ్చానుదాత్తశ్చ, ఆత్మబుద్ధ్యా సమేత్యార్థాన్, అథశిక్షాం ప్రవక్ష్యామి, అథ శిక్షా మేకాదశ.

ఓమ్ (హరిః) ఓమ్.

గ్రంథస్థవిషయసూచిక.

విషయములు సమాప్తము.

విజ్ఞప్తి.

—:o:—

మా వంశమందుండువారిలో కొందరి నామధేయములు.

1. చల్లా బుచ్చన్నశాస్త్రిగారు - పత్నీ - లక్ష్మీదేవమ్మగారు

వీరి పుత్త్రులు

2 వేంకటరామశాస్త్రిగారు - పత్నీ - రావమ్మగారు

వీరి పుత్త్రులు

3. గంగాధరశాస్త్రిగారు - పత్నీ - మహాలక్ష్మమ్మగారు

వీరి పుత్త్రులు

4 నాగలింగశాస్త్రిగారు - పత్నీ - సీతాదేవమ్మగారు

వీరి పుత్త్రులు గ్రంథకర్త

5. లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి - ధర్మపత్నీ - సుందరమ్మ

వీరి పుత్త్రులు - 3

1 సుబ్రాయశాస్త్రి, 2 నాగేశ్వరశాస్త్రి, 3 సీతారామశాస్త్రి.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

మా గ్రంథ చదువరులకు

విజ్ఞాపనము.

అయ్యా!

పూర్వమువలె గ్రంథములను వీ- పీ- చేయుటకు వీలులేదు. పోస్టు సెలవులు చాలా పెరిగినవి (1) ప్యాకెట్లు అన్నియు రిజిష్టరు చేసి పంపవలెను. (2) తమ తమ అడ్రసులు తెలుగుభాషలోగాని, ఇంగ్లీషుభాషలోగాని విశదముగా వ్రాయనియెడల వీ- పి- లను పంపలేము. (3) వీ- పీ- లను పోస్టులో 3 దినములకన్న అధికకాలము వుంచరు. (4) మీయింటికి పోస్టుజవాను రాగానే పైకము చెల్లించి వీ- వీ- తీసుకోవలెను.

మఱియొక విజ్ఞాపనము:— అయ్యా, కొందఱు పుస్తకములను తెప్పించుకొని వీ- పీ- లు చెల్లించలేక గ్రామములోలేడని కొందఱును, మృతిఁబొందినాడని కొందఱును బహువిధములుగా ప్యాకెట్లపై వ్రాయించుచున్నారు. అట్లుగాక మీకు అనుకూలమైననే గ్రంథములకు జాబులు వ్రాయవలెనని ప్రార్థన.

ఇట్లు,

చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

ప్ర క ట న.

—:o:—

1 ఉత్తరకాలామృతము టీకా- తాత్పర్య సహితము	2	8	0
2 పురాణోక్త నైత్యపూర్వప్రయోగమను కర్మప్రకాశిక	2	0	0
3 నవగ్రహ శాంతివిధానము	0	10	0
4 కార్తీకపురాణం స్కాందము తా। సహితము	2	0	0
5 సూర్యనమస్కార దర్పణము స్వరము	0	10	0
6 మహాన్యాసాదికము స్వరము	1	0	0
7 షష్టిపూర్తి శాంతిప్రయోగము	0	8	0
8 శ్రావణమాస మహాత్మ్యము ఆంధ్ర (తౌస)	1	0	0
9 ఆశీర్వచన మంత్రదర్పణము	1	4	0
10 జ్యోతిషామృతము- జాతకభాగము వచనము	2	8	0
11 ముహూర్తప్రదర్శిని తా। సహితము	1	0	0
12 ముహూర్తచింతామణి తా। సహితము	1	8	0
13 ఆధానపంచకము	1	0	0
14 సోమపంచకము	1	8	0
15 జైమినీయసూత్రములు	2	0	0
16 మానసిక లకోటాప్రశ్న చింతామణి	1	4	0
17 శివపురాణము	1	0	0
18 సత్యనారాయణవ్రతకల్పము 9. అ. తాత్పర్య సహితం	1	0	0
19 వైశాఖపురాణము	2	8	0
20 మాఘపురాణము	2	8	0
21 చైత్రమాస మాహాత్మ్యము	0	8	0
22 ఉదకశాంతిప్రయోగము- స్వరము	0	6	0
23 భార్గవప్రశ్న- ప్రాచీనమార్గము	0	4	0
24 ముహూర్తదర్పణము	1	4	0

ఆర్యానందముద్రాక్షరశాలా,
మచిలీపట్టణము.

ఇట్లు,
చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

గ్రంథకర్త:

చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి.

श्रीमज्जगद्गुरु रेणुकाय नमः

ఓం

పరబ్రహ్మణే నమః.

యాజుష స్మార్త మంత్రపాఠము

ప్రథమ భాగము.

అథ రుద్ర నమక ప్రారంభః.

— నమక పాఠః ॥ శ్రీగురుభ్యోనమః హరిః ఓమ్ —

ఓమ్ నమస్తే రుద్రమన్యవ ఉతోత ఇషవే నమః । నమస్తే అస్తు ధన్వనే బాహుభ్యాముత తే నమః । యాత ఇషుశ్శివతమా శివం బభూవ తే ధనుః । శివా శరవ్యా యా తవ తయా నో రుద్ర మృడయ । యా తే రుద్ర శివా తనూ రఘోరా పాపకాశినీ । తయా నస్తనువా శన్తమయా గిరిశన్తాభి చాకశీహి । యామిషుం గిరిశన్త హస్తే ॥ ౧ ॥ బిభర్ష్యస్తవే । శివాం గిరిత్ర తాం కురు మా హిగ్ంసీః పురుషం జగత్ । శివేన వచసా త్వా గిరిశాచ్ఛా వదామసి । యథా నస్సర్వమిజ్జగద యక్ష్మగ్ం సుమనా అసత్ । అధ్యవోచదధివక్తా ప్రథమో దైవ్యో భిషక్ । అహీగ్‌శ్చ సర్వాన్ జంభయన్ థ్సర్వాశ్చ యాతుధాన్యః । అసౌ యస్తామ్రో అరుణ ఉత బభ్రుస్సుమఙ్గలః । యే చేమాగ్ం రుద్రా అభితో దిక్షు ॥ ౨ ॥ శ్రితాస్సహస్రశోవైషాగ్ం హేడ ఈమహే । అసౌ యోవసర్పతి నీలగ్రీవో విలోహితః । ఉతైనం గోపా అదృశన్నదృశన్నుద హార్యః । ఉతైనం విశ్వా భూతాని స దృష్టో మృడయాతి నః । నమో అస్తు నీలగ్రీవాయ సహస్రాక్షాయ మీఢుషే । అథో యే అస్య సత్వా

నో౽హం తేభ్యో౽కరం నమః పరిముంచ ధన్వనస్త్వ ముభయోరార్త్ని యోర్జ్యామ్ । యాశ్చ తే హస్త ఇషవః ॥ 3 ॥ పరాతా భగవో వప । అవ తత్యధనుస్త్వగ్ం సహస్రాక్ష శతేషుధే । నిశీర్య శల్యానాం ముఖాశివో న స్సుమనాభవ । విజ్యం ధనుః కపర్దినో విశల్యో శాణవాగ్ం ఉత । అనేశన్న స్యేషవ ఆభురస్య నిషజ్గథిః । యా తే హేతిర్మీఢుష్టమ హస్తే బభూవ తే ధనుః । తయాస్మాన్ విశ్వత స్త్వమయక్ష్మయా పరిబ్భుజ । నమస్తే అస్త్వాయుధా యా౽నాతతాయ ధృష్ణవే । ఉభాభ్యాముత తే నమో బాహుభ్యాం తవధన్వనే । పరి తే ధన్వనో హేతిరస్మాన్వృణక్తు విశ్వతః । అథో య ఇషుధిస్తవారే అస్మన్నిధేహితమ్ ॥ ౪ ॥ హస్తే దిక్షిప్యేషవ ఉభాభ్యాం ద్వావిగ్ంశతిశ్చ ॥ (నమస్తె అస్తు భగవణ విశ్వేశ్వరాయ మహాదేవాయ త్ర్యంబకాయ త్రిపురాంతకాయ త్రికాగ్ని కాలాయ కాలాగ్నిరుద్రాయ నీలకంఠాయ మృత్యుంజయాయ సర్వేశ్వ రాయ సదాశివాయ శ్రీమహాదేవాయనమః)

౨. నమో హిరణ్యబాహవే సేనాన్యే దిశాంచపతయే నమో నమో వృక్షేభ్యో హరికేశేభ్యః పశూనాంపతయే నమో నమస్సస్పింజరాయ త్విషీమతే పథీనాంపతయే నమో నమో బభ్లుశాయవివ్యాధినే౽న్నానాం పతయే నమో నమో హరికేశాయోపవీతినే పుష్టానాం పతయే నమో నమో భవస్యహేత్యై జగతాంపతయే నమో నమో రుద్రాయా౽౽తతావినేక్షేత్రాణాంపతయే నమో నమస్సూతాయా౽హన్త్యాయవనా నాంపతయే నమో నమః ॥

రోహితాయస్థపతయే వృక్షాణాంపతయే నమో నమో మన్త్రిణే

వాణిజాయ కక్షాణాంపతయే నమో నమో భువన్తయే వారివస్కృతా
యౌషధీనాంపతయే నమో నమ ఉచ్చైర్ఘోషాయా ఽఽక్రన్దయతే పత్తీ
నాంపతయే నమో నమః కృత్స్నవీతాయ ధావతే సత్వనాంపతయే నమః
॥౩॥ నమస్సహమానాయ నివ్యాధిన ఆవ్యాధినీనాంపతయే నమో నమః
కకుభాయనిషఙ్గిణే స్తేనానాంపతయే నమో నమో నిషఙ్గిణ ఇషుధిమతే
తస్కరాణాంపతయే నమో నమో వఞ్చతేపరివఞ్చతే స్తాయూనాంపతయే
నమో నమో నిచేరవేపరిచరా యారణ్యానాంపతయే నమో నమస్సృకా
విభ్యో జిఘాగ్ంసద్భ్యో ముష్ణతాంపతయే నమో నమోఽసిమద్భ్యో
నక్తంచరద్భ్యః ప్రకృన్తానాంపతయే నమో నమ ఉష్ణీషిణే గిరిచరాయ
కులుఞ్చానాంపతయే నమో నమః ॥ ౧ ॥ ఇషుమద్భ్యోధన్వావిభ్యశ్చవో
నమో నమ ఆతన్వానేభ్యః ప్రతిదధానేభ్యశ్చవో నమో నమ ఆయచ్ఛ
ద్భ్యో విసృజద్భ్యశ్చవో నమో నమోఽస్యద్భ్యో విధ్యద్భ్యశ్చవో నమో
నమ ఆసీనేభ్యశ్శయానేభ్యశ్చవో నమో నమ స్స్వపద్భ్యోజాగ్రద్భ్యశ్చవో
నమో నమ స్తిష్ఠద్భ్యోధావద్భ్యశ్చవో నమో నమస్సభాభ్య స్సభాపతి
భ్యశ్చవో నమో నమో అశ్వేభ్యోఽశ్వపతిభ్యశ్చవో నమః ॥ ౨ ॥ ౩ ॥

నమ ఆవ్యాధినీభ్యో వివిధ్యన్తీభ్యశ్చవో నమో నమ ఉగణాభ్య
స్తృగ్ంహతీభ్యశ్చవో నమో నమో గృత్సేభ్యో గృత్సపతిభ్యశ్చవో
నమో నమో వ్రాతేభ్యో వ్రాతపతిభ్యశ్చవో నమో నమో గణేభ్యో గణ
పతిభ్యశ్చవో నమో నమో విరూపేభ్యో విశ్వరూపేభ్యశ్చవో నమో
నమో మహద్భ్యః క్షుల్లకేభ్యశ్చవో నమో నమో రథిభ్యోఽరథేభ్య
శ్చవో నమో నమో రథేభ్యః ॥ ౧ ॥ రథపతిభ్యశ్చవో నమో నమ

సేనాభ్య స్సేనానిభ్యశ్చవో నమోనమః క్షత్తృభ్య స్సంగ్రహీతృభ్య
శ్చవో నమో నమ స్తక్షభ్యో రథకారేభ్యశ్చవో నమో నమః కులా
లేభ్యః కర్మారేభ్యశ్చవో నమోనమః పుఞ్జిష్టేభ్యో నిషాదేభ్యశ్చవో
నమోనమ ఇషుకృద్భ్యోధన్వకృద్భ్యశ్చవో నమో నమో మృగయుభ్య
శ్శ్వనిభ్యశ్చవో నమోనమ శ్శ్వభ్య శ్శ్వపతిభ్యశ్చవో నమః ॥౪॥

౫॥ నమోభవాయచ రుద్రాయచ నమశ్శర్వాయచ పశుపత
యేచ నమో నీలగ్రీవాయచ శితికంఠాయచ నమః కపర్దినేచ వ్యుప్త
కేశాయచ నమ స్సహస్రాక్షాయచ శతధన్వనేచ నమో గిరిశాయచ
శిపివిష్టాయచ నమో మీఢుష్టమాయ చేషుమతేచ నమో హ్రస్వా
యచ వామనాయచ నమో బృహతేచ వర్షీయసేచ నమో వృద్ధా
యచ సంవృధ్వనేచ ॥౧॥ నమో అగ్రియాయచ ప్రథమాయచ నమ
ఆశవేచాజిరాయచ నమశ్శీఘ్రియాయచ శీభ్యాయచ నమఊర్మ్యాయ
చావస్వన్యాయచ నమ స్స్రోతస్యాయచ ద్వీప్యాయచ ॥౫॥ నమో
జ్యేష్ఠాయచ కనిష్ఠాయచ నమః పూర్వజాయ చాపరజాయచ నమో
మధ్యమాయ చాపగల్భాయచ నమో జఘన్యాయచ బుధ్నియాయచ
నమ స్సోభ్యాయచ ప్రతిసర్యాయచ నమో యామ్యాయచ క్షేమ్యా
యచ నమ ఉర్వర్యాయచ ఖల్యాయచ నమ శ్శ్లోక్యాయ చావసాన్యా
యచ నమో వన్యాయచ కక్ష్యాయచ నమ శ్శ్రవాయచ ప్రతిశ్రవా
యచ ॥౧॥ నమ ఆశుషేణాయ చాశురథాయచ నమ శ్శూరాయ
చావభిందతేచ నమో వర్మిణేచ వరూథినేచ నమో బిల్మినేచ కవచి
నేచ నమ శ్శ్రుతాయచ శ్రుతసేనాయచ ॥౬॥౧॥ నమో దుందుభ్య

భ్యాయ చాహనన్యాయచ నమో ధృష్ణవేచ ప్రమృశాయచ నమో దూతాయచ ప్రహితాయచ నమో నిషఙ్గిణే చేషుధిమతేచ నమస్తీక్ష్ణేషవేచాయుధినేచ నమస్స్వాయుధాయచ సుధన్వనేచ నమస్స్రుత్యాయచ పథ్యాయచ నమః కాట్యాయచ నీప్యాయచ నమస్సూద్యాయచ సరస్యాయచ నమో నాద్యాయచ వైశన్తాయచ ॥ ౧ ॥ నమః కూప్యాయచావట్యాయచ నమో వర్ష్యాయ చావర్ష్యాయచ నమో మేఘ్యాయచ విద్యుత్యాయచ నమ ఈధ్రియాయ చాతప్యాయచ నమోవాత్యాయచ రేష్మియాయచ నమో వాస్తవ్యాయచ వాస్తుపాయచ ॥ ౨ ॥

౮॥ నమస్సోమాయచ రుద్రాయచ నమస్తామ్రాయ చారుణాయచ నమశ్శఙ్గాయచ పశుపతయేచ నమ ఉగ్రాయచ భీమాయచ నమో అగ్రేవధాయచ దూరేవధాయచ నమో హన్త్రేచ హనీయసేచ నమో వృక్షేభ్యో హరికేశేభ్యో నమస్తారాయ నమశ్శమ్భవేచ మయోభవేచ నమశ్శఙ్కరాయచ మయస్కరాయచ నమశ్శివాయచ శివతరాయచ ॥ ౧ ॥ నమస్తీర్థ్యాయచ కూల్యాయచ నమః పార్యాయ చావార్యాయచ నమః ప్రతరణాయ చోత్తరణాయచ నమ ఆతార్యాయ చాలాద్యాయచ నమశ్శష్ప్యాయచ ఫేన్యాయచ నమస్సికత్యాయచ ప్రవాహ్యాయచ ॥ ౨ ॥ ౮ ॥ నమ ఇరిణ్యాయచ ప్రపథ్యాయచ నమః కిగ్ంశిలాయచ క్షయణాయచ నమః కపర్దినేచ పులస్తయేచ నమో గోష్ఠ్యాయచ గృహ్యాయచ నమస్తల్ప్యాయచ గేహ్యాయచ నమః కాట్యాయచ గహ్వరేష్ఠాయచ నమో హ్రదయ్యాయచ నివేష్ప్యాయచ నమః పాగ్ంసవ్యాయచ రజస్యాయచ నమశ్శుష్క్యాయచ హరి

త్యాయచ నమో లోప్యాయ చోలప్యాయచ ॥ ౧ ॥ నమ ఊర్వ్యా
యచ సూర్మ్యాయచ నమః పర్ణ్యాయచ పర్ణశద్యాయచ నమోఽప
గురమాణాయ చాభిఘ్నతేచ నమ ఆఖ్ఖిదతేచ ప్రఖ్ఖిదతేచ నమోవః కిరి
కేభ్యో దేవానాగ్ం హృదయేభ్యో నమో విక్షీణకేభ్యో నమో విచిన్వ
త్కేభ్యో నమఆనిర్హతేభ్యో నమ ఆమీవత్కేభ్యః ॥౨॥ ౧౦॥ ద్రాపే
అన్ధసస్పతే దరిద్రన్నీలలోహిత ॥ ౧ ॥ ఏషాంపురుషాణా మేషాంపశూ
నాం మాభేర్మాఽరోమో ఏషాంకించ నామమత్ । యాతేరుద్రశివా
తనూ శ్శివావిశ్వాహ భేషజీ । శివారుద్రస్య భేషజీ తయానోమృడజీవసే ।
ఇమాగ్ం రుద్రాయ తవసే కపర్దినే క్షయద్వీరాయ ప్రభరామహే
మతిమ్ । యథానశ్శమస ద్ద్విపదే చతుష్పదే విశ్వంపుష్టం గ్రామే
అస్మిన్ ॥ ౧ ॥ అనాతురమ్ । మృడానోరుద్రోత నోమయస్కృధి క్షయ
ద్వీరాయ నమసా విధేమతే । యచ్ఛంచయోశ్చ మనురాయజే పితా
తదశ్యామ తవరుద్రప్రణీతౌ ॥

మానోమహాన్త ముతమానో అర్భకంమాన ఉక్షన్తముతమాన
ఉక్షితమ్ మానోవధీః పితరం మోతమాతరం ప్రియమాన స్తనువః ॥౨॥
రుద్రరీరిషః । మానస్తోకేతనయే మాన ఆయుషిమానో గోషుమానో
అశ్వేషురీరిషః । వీరాన్మానో రుద్రభామితో వధీర్హవిష్మన్తో నమసా
విధేమతే । ఆరాత్తేగోఘ్న ఉతపూరుషఘ్నే క్షయద్వీరాయ సుమ్న
మస్మేతే అస్తు ॥ రక్షాచనో అధిచ దేవబ్రూహ్యధాచన శ్శర్మయచ్ఛ
ద్వీబర్హాః । స్తుహిశ్రుతం గర్తసదం యువానం మృగన్నభీమ ముప
హత్నుముగ్రమ్ । మృడాజరిత్రే రుద్రస్తవానో అన్యన్తే అస్మన్నివపన్తు

సేనాః। పరిణో రుద్రస్య హేతిర్వృణక్తు పరి త్వేషస్య దుర్మతిరఘాయోః।
అవస్థిరా మఘవద్భ్యస్తనుష్వ మీఢ్వస్తోకాయ తనయాయ మృడయ।
మీఢుష్టమ శివతమ శివో నస్సుమనా భవ। పరమే వృక్ష ఆయుధం
నిధాయ కృత్తింవసాన ఆచర పినాకం ॥ ౮ ॥ బిభ్రదాగహి। వికిరిద
విలోహిత నమస్తే అస్తు భగవః। యాస్తే సహస్రగ్ం హేతయోఽన్యమస్మ
న్నివపన్తు తాః। సహస్రాణి సహస్రధా బాహువోస్తవ హేతయః।
తాసామీశానో భగవః పరాచీనా ముఖా కృధి ॥ ౯ ॥ సహస్రాణి సహస్ర
శో యే రుద్రా అధి భూమ్యామ్ ॥ తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని
తన్మసి। అస్మిన్మహత్యర్ణవేఽన్తరిక్షే భవా అధి (౧) నీలగ్రీవాశ్శితికంఠా
శ్శర్వా అధః క్షమాచరాః। నీలగ్రీవా శ్శితికంఠా దివగ్ం రుద్రా ఉప
శ్రితాః। యే వృక్షేషు సస్పింజరా నీలగ్రీవా విలోహితాః। యే భూతానా
మధిపతయో విశిఖాసః కపర్దినః। యే అన్నేషు వివిధ్యన్తి పాత్రేషు పిబతో
జనాన్। యే పథాం పథిరక్షయ ఐలబృదా యవ్యుధః। యే తీర్థాని
ప్రచరన్తి సృకావన్తో నిషంగిణః। య ఏతావన్తశ్చ భూయాగ్ంసశ్చ
దిశో రుద్రా వితస్థిరే। తేషాగ్ం సహస్రయోజనేఽవ ధన్వాని తన్మసి।
నమో రుద్రేభ్యో యే పృథివ్యాం యేఽన్తరిక్షే యే దివి యేషామన్నం
వాతో వర్షమిషవస్తేభ్యో దశ ప్రాచీర్దశ దక్షిణా దశ ప్రతీచీర్దశోదీచీ
ర్దశోర్ధ్వాస్తేభ్యో నమస్తే నో మృడయన్తు తే యం ద్విష్మో యశ్చ నో ద్వేష్టి
తం వో జంభే దధామి। త్ర్యంబకం యజామహే సుగన్ధిం పుష్టివర్ధనమ్।
ఉర్వారుకమివ బన్ధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్। యో రుద్రో

అగ్నౌ యోఅప్సుయ ఓషధీషు యోరుద్రో విశ్వాభువనావివేశ తస్మై రుద్రాయ నమోఅస్తు ॥ ఓమ్ శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

ఇతి నమకం సంపూర్ణమ్.

అథ చమక ప్రారంభః.

శ్రీగురుభ్యోనమః ॥ హరిః ఓమ్ ।౧। అగ్నావిష్ణూసజోషసేమా వర్ధన్తువాంగిరః । ద్యుమ్నైర్వాజేభిరాగతమ్ । వాజశ్చమే ప్రసవశ్చమే ప్రయతిశ్చమె ప్రసితిశ్చ మేధీతిశ్చమె క్రతుశ్చమె స్వరశ్చమె శ్లోకశ్చమే శ్రావశ్చమె శ్రుతిశ్చమె జ్యోతిశ్చమె సువశ్చమే ప్రాణశ్చమేఽ పానః । చమెవ్యాన శ్చమేఽసు శ్చమే చిత్తం చమఆధీతం చమెవా క్చమెమన శ్చమెచక్షు శ్చమెశ్రోత్రం చమెదక్ష శ్చమెబలం చమఓజ శ్చమె సహ శ్చమఆయు శ్చమేజరా చమ ఆత్మా చమే తనూ శ్చమెశర్మ చమెవర్మ చమేఽంగాని చమెస్థాని చమె పరూగ్ంషి చమె శరీరాణి చమే ॥ ౧ ॥ జ్యైష్ఠ్యంచమ అధిపత్యంచమే మన్యుశ్చమే భామశ్చమే మశ్చమేంభ శ్చమే జేమాచమే మహిమాచమే వరిమాచమే ప్రథిమాచమే వర్ష్మా చమే ద్రాఘుయాచమే వృద్ధంచమే వృద్ధిశ్చమే సత్యంచమే శ్రద్ధా చమేజగచ్ఛ ॥ ౧ ॥ మేధనంచమే వశశ్చమే త్విషిశ్చమే క్రీడాచమే మోదశ్చమే జాతంచమే జనిష్యమాణంచమే సూక్తంచమే సుకృతం చమే విత్తంచమే వేద్యంచమే భూతంచమే భవిష్యచ్చమే సుగంచమే సుపథంచమ ఋద్ధంచమ ఋద్ధిశ్చమే క్లృప్తంచమే క్లృప్తిశ్చమె మతి శ్చమె సుమతిశ్చమే ॥ ౨ ॥

శంచ మే మయశ్చ మే ప్రియంచ మేఽనుకామశ్చ మే కామశ్చ మే సౌమనసశ్చ మే భద్రంచ మే శ్రేయశ్చ మే వస్యశ్చ మే యశశ్చ మే భగశ్చ మే ద్రవిణంచ మే యంతాచ మే ధర్తాచ మే క్షేమశ్చ మే ధృతిశ్చ మే విశ్వంచ మే మహశ్చ మే సంవిచ్చ మే జ్ఞాత్రంచ మే సూశ్చ మే ప్రసూశ్చ మే సీరంచ మే లయశ్చ మ ఋతంచ మే ఽమృతంచ మే ఽయక్ష్మంచ మే ఽనామయచ్చ మే జీవాతుశ్చ మే దీర్ఘాయుత్వంచ మే ఽనమిత్రంచ మే ఽభయంచ మే సుగంచ మే శయనంచ మే సూషాచ మే సుదినంచ మే ॥ ౩ ॥ ఊర్క్చ మే సూనృతాచ మే పయశ్చ మే రసశ్చ మే ఘృతంచ మే మధుచ మే సగ్ధిశ్చ మే సపీతిశ్చ మే కృషిశ్చ మే వృష్టిశ్చ మే జైత్రంచ మ ఔద్భిద్యంచ మే రయిశ్చ మే రాయశ్చ మే పుష్టంచ మే పుష్టిశ్చ మే విభుచ మే ప్రభుచ మే బహుచ మే భూయశ్చ మే పూర్ణంచ మే పూర్ణతరంచ మే ఽక్షితిశ్చ మే కూయవాశ్చ మే ఽన్నంచ మే ఽక్షుచ్చ మే వ్రీహయశ్చ మే యవాశ్చ మే మాషాశ్చ మే తిలాశ్చ మే ముద్గాశ్చ మే ఖల్వాశ్చ మే గోధూమాశ్చ మే మసురాశ్చ మే ప్రియంగవశ్చ మే ఽణవశ్చ మే శ్యామాకాశ్చ మే నీవారాశ్చ మే ॥ ౪ ॥ అశ్మాచ మే మృత్తికాచ మే గిరయశ్చ మే పర్వతాశ్చ మే సికతాశ్చ మే వనస్పతయశ్చ మే హిరణ్యంచ మే ఽయశ్చ మే సీసంచ మే త్రపుశ్చ మే శ్యామంచ మే లోహంచ మే ఽగ్నిశ్చ మ ఆపశ్చ మే వీరుధశ్చ మ ఓషధయశ్చ మే కృష్టపచ్యంచ మే ఽకృష్టపచ్యంచ మే గ్రామ్యాశ్చ మే పశవ ఆరణ్యాశ్చ యజ్ఞేన కల్పంతాం విత్తంచ మే విత్తిశ్చ మే భూతంచ మే భూతిశ్చ మే వసుచ మే వసతిశ్చ మే కర్మచ మే శక్తిశ్చ మే ఽర్థశ్చ మ ఏమశ్చ మ ఇతిశ్చ మే గతి

శ్చమె ॥ ౫ ॥ అగ్నిశ్చమఇన్ద్రశ్చమే సోమశ్చమఇన్ద్రశ్చమె సవితాచమ
ఇన్ద్రశ్చమె సరస్వతీచమఇన్ద్రశ్చమె పూషాచమఇన్ద్రశ్చమె బృహస్పతి
శ్చమఇన్ద్రశ్చమె మిత్రశ్చమఇన్ద్రశ్చమె వరుణశ్చమ ఇన్ద్రశ్చమె త్వష్టా
చమఇన్ద్రశ్చమె ధాతాచమఇన్ద్రశ్చమె విష్ణుశ్చమఇన్ద్రశ్చమె ఽశ్వినౌ
చమ ఇన్ద్రశ్చమె మరుతశ్చమ ఇన్ద్రశ్చమె విశ్వేచమేదేవా ఇన్ద్రశ్చమె
పృథివీచమ ఇన్ద్రశ్చమే ఽన్తరిక్షంచమ ఇన్ద్రశ్చమె ద్యౌశ్చమ ఇన్ద్రశ్చమె
దిశశ్చమఇన్ద్రశ్చమె మూర్ధాచమఇన్ద్రశ్చమె ప్రజాపతిశ్చమఇన్ద్రశ్చమె
॥ ౬ ॥ అగ్ంశుశ్చమె రశ్మిశ్చమే ఽదాభ్యశ్చమే ఽధిపతిశ్చమ ఉపాగ్ంశు
శ్చమే ఽన్తర్యామశ్చమ ఐన్ద్రవాయవశ్చమె మైత్రావరుణశ్చమ ఆశ్విన
శ్చమె ప్రతిప్రస్థానశ్చమె శుక్రశ్చమె మన్థీచమ ఆగ్రయణశ్చమె వైశ్వ
దేవశ్చమె ధ్రువశ్చమె వైశ్వానరశ్చమ-ఋతుగ్రహాశ్చ ॥ ౭ ॥ మేఽతి
గ్రాహ్యాశ్చమ ఐన్ద్రాగ్నశ్చమె వైశ్వదేవశ్చమె మరుత్వతీయాశ్చమె
మాహేన్ద్రశ్చమ ఆదిత్యశ్చమె సావిత్రశ్చమె సారస్వతశ్చమె పౌష్ణ
శ్చమె పాత్నీవతశ్చమె హారియోజనశ్చమె ॥ ౮ ॥ ఇధ్మశ్చమె బర్హి
శ్చమె వేదిశ్చమే ధిష్ణియాశ్చమె స్రుచశ్చమె చమసాశ్చమె గ్రావా
ణశ్చమే స్వరవశ్చమ ఉపరవాశ్చమె ఽధిషవణేచమె ద్రోణకలశశ్చమె
వాయవ్యానిచమె పూతభృచ్చమ ఆధవనీయశ్చమ ఆగ్నీధ్రంచమె
హవిర్ధానంచమె గృహాశ్చమె సదశ్చమె పురోడాశాశ్చమె పచతా
శ్చమె ఽవభృథశ్చమె స్వగాకారశ్చమె ॥ ౯ ॥ అగ్నిశ్చమె ఘర్మశ్చమే
ఽర్కశ్చమే సూర్యశ్చమె ప్రాణశ్చమె ఽశ్వమేధశ్చమె పృథివీచమె
ఽదితిశ్చమే దితిశ్చమే ద్యౌశ్చమే శక్వరీరఙ్గులయో దిశశ్చమే యజ్ఞేన

కల్పన్తా మృక్చమే సామచమే స్తోమశ్చమే యజుశ్చమె దీక్షాచమే తప
శ్చమ ఋతుశ్చమె వ్రతంచమె ఽహోరాత్రయో ర్వృష్ట్యా బృహదరి
థంత్రే చమె యజ్ఞేనకల్పేతామ్ ॥ ౯ ॥ గర్భాశ్చమె వత్సాశ్చమే త్ర్య
విశ్చమె త్ర్యవీచమె దిత్యవాట్చమె దిత్యౌహీచమే పంచావిశ్చమె పం
చావీచమె త్రివత్సశ్చమె త్రివత్సాచమె తుర్యవాట్చమె తుర్యౌహీచమె
పష్ఠవాచ్చమె పష్ఠౌహీచమ ఉక్షాచమె వశాచమ ఋషభశ్చ ॥ ౧ ॥
మే వేహచ్చమె ఽనడ్వాంచమె ధేనుశ్చమ ఆయు ర్యజ్ఞేన కల్పతాం
ప్రాణో యజ్ఞేనకల్పతా మపానో యజ్ఞేనకల్పతాం వ్యానో యజ్ఞేన కల్ప
తాం చక్షుర్యజ్ఞేన కల్పతాగ్ శ్రోత్రంయజ్ఞేన కల్పతాం మనోయజ్ఞేన
కల్పతాం వాగ్యజ్ఞేనకల్పతా మాత్మాయజ్ఞేనకల్పతాం యజ్ఞోయజ్ఞేన
కల్పతామ్ ॥ ౧౦ ॥ ఏకాచమె తిస్రశ్చమే పంచచమె సప్తచమే నవ
చమ ఏకాదశచమే త్రయోదశచమే పంచదశచమె సప్తదశచమే నవ
దశచమ ఏకవిగ్ంశతిశ్చమే త్రయోవిగ్ంశతిశ్చమే పంచవిగ్ంశతిశ్చమె
సప్తవిగ్ంశతిశ్చమే నవవిగ్ంశతిశ్చమ ఏకత్రిగ్ంశచ్చమే త్రయస్త్రిగ్ం
శచ్చ ॥ ౧ ॥ మే చతస్ర మే ఽష్టాచమే ద్వాదశచమే షోడశచమె విగ్ం
శతిశ్చమే చతుర్విగ్ంశతిశ్చమే ఽష్టావిగ్ంశతిశ్చమే ద్వాత్రిగ్ంశచ్చమే
షట్త్రిగ్ంశచ్చమె చత్వారిగ్ంశచ్చమే చతుశ్చత్వారిగ్ంశచ్చమే ఽష్టా
చత్వారిగ్ంశచ్చమే వాజశ్చ ప్రసవశ్చా ఽపిజశ్చ క్రతుశ్చ సువశ్చ
మూర్ధాచ వ్యశ్నియశ్చాంత్యాయన శ్చాంత్యశ్చ భౌవనశ్చ భువన
శ్చాధిపతిశ్చ ॥ ౧౧ ॥ ఇడాదేవహూ ర్మనుర్యజ్ఞనీ ర్బృహస్పతిరుక్థామ

చానిశగ్ంసిష. ద్విశ్వేదేవాస్సూక్తవాచః పృథివి మాతర్మామాహిగ్ంసీ ర్మధుమనిష్యే మధుజనిష్యే మధుపక్ష్యామి మధువదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యోవాచ ముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాం మనుష్యేభ్య స్తంమా దేవా అవంతుశోభాయై పితరోనుమదంతు॥ ఓం శాన్తి శ్శాన్తి శ్శాన్తిః హరిః ఓం తత్సత్ ॥ ఇతి చమకం సంపూర్ణమ్.

అథ పురుషసూక్తమ్.

ఓమ్॥ తచ్ఛంయోరావృణీమహే। గాతుం యజ్ఞాయ। గాతుం యజ్ఞపతయే। దైవీస్స్వస్తిరస్తునః। స్వస్తిర్మానుషేభ్యః। ఊర్ధ్వం జిగాతు భేషజం। శంనో అస్తు ద్విపదే। శం చతుష్పదే। ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ సహస్రశీర్షాపురుషః। సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్। సభూమింవిశ్వతోవృత్వా। అత్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్। పురుషఏవేదగ్ం సర్వమ్। యద్భూతంయచ్చభవ్యం॥ ఉతామృతత్వస్యేశానః। యదన్నేనాతిరోహతి। ఏతావానస్య మహిమా। అతో జ్యాయాగ్ంశ్చ పూరుషః ॥ ౧ ॥ పాదోఽస్యవిశ్వాభూతాని। త్రిపాదస్యామృతందివి। త్రిపాదూర్ధ్వ ఉదైత్పురుషః। పాదోఽస్యేహాభవాత్పునః। తతో విష్వఙ్వ్యక్రామత్। సాశనానశనే అభి। తస్మాద్విరాడజాయత। విరాజో అధిపూరుషః। సజాతో అత్యరిచ్యత। పశ్చాద్భూమి మథో పురః ॥ ౨ ॥ యత్పురుషేణహవిషా। దేవాయజ్ఞమతన్వత। వసన్తో అస్యాసీదాజ్యమ్। గ్రీష్మఇధ్మశ్శరద్ధవిః। సప్తాస్యాసన్పరిధయః। త్రిస్సప్తసమిధఃకృతాః। దేవా యద్యజ్ఞంతన్వానాః। అబధ్నన్పురు

షంప్రశుమ్ । తంయజ్ఞంబర్హిషి ప్రౌక్షన్ । పురుషంజాతమగ్రతః ॥3॥
తేనదేవాఅయజంత । సాధ్యాఋషయశ్చయే। తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః।
సంభృతం పృషదాజ్యమ్ । పశూగ్ స్తాగ్శ్చక్రే వాయవ్యాన్ । ఆరణ్యా
న్గ్రామ్యాశ్చయే । తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః । ఋచస్సామానిజజ్ఞిరే ।
ఛందాగ్ంసి జజ్ఞిరేతస్మాత్ । యజు స్తస్మాదజాయత ॥ ౪ ॥ తస్మా
దశ్వా అజాయంత । యేకేచోభయాదతః । గావోహజజ్ఞిరేతస్మాత్ ।
తస్మాజ్జాతాఅజావయః । యత్పురుషంవ్యదధుః । కతిధావ్యకల్పయన్ ।
ముఖంకిమస్యకౌబాహూ। కావూరూపాదావుచ్యేతే। బ్రాహ్మణోఽస్య
ముఖమాసీత్ । బాహూరాజన్యఃకృతః ॥౫॥ ఊరూతదస్యయద్వైశ్యః।
పద్భ్యాగ్ం శూద్రోఅజాయత। చంద్రమామనసోజాతః। చక్షోస్సూర్యో
అజాయత ।. ముఖాదింద్రశ్చాగ్నిశ్చ । ప్రాణాద్వాయు రజాయత ।
నాభ్యాఆసీదంతరిక్షమ్ । శీర్ష్ణోద్యౌ స్సమవర్తత । పద్భ్యాం భూమిర్దిశ
శ్శ్రోత్రాత్ । తథాలోకాగ్ం అకల్పయన్ ॥ ౬ ॥ వేదాహమేతం
పురుషంమహాంతమ్ । ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తుపారే । సర్వాణిరూపాణి
విచిత్యధీరః । నామానికృత్వా ఽభివదన్యదాస్తే । ధాతాపురస్తాద్య
ముదాజహార । శక్రః ప్రవిద్వాన్ ప్రదిశశ్చతస్రః । తమేవంవిద్వానమృత
ఇహభవతి । నాన్యఃపన్థా అయనాయవిద్యతే । యజ్ఞేనయజ్ఞమయజంత
దేవాః । తానిధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తేహనాకం మహిమానస్
సచన్తే । యత్రపూర్వే సాధ్యాస్సంతిదేవాః ॥ ౭ ॥ అద్భ్యస్సంభూతః
పృథివ్యైరసాచ్చ । విశ్వకర్మణస్సమవర్తతాధి । తస్యత్వష్టావిదధద్రూపమే
మేతి । తత్పురుషస్య విశ్వమాజానమగ్రే । వేదాహమేతం పురుషం

మహాంతమ్ । ఆదిత్యవర్ణంతమసస్పరస్తాత్ । తమేవంవిద్వానమృతఇహ భవతి । నాన్యఃపంథావిద్యతేఽయనాయ । ప్రజాపతిశ్చరతిగర్భేఅంతః। అజాయమానోబహుధావిజాయతే ॥ ౮ ॥ తస్యధీరాపరిజానంతియోనిమ్। మరీచీనాంపదమిచ్ఛంతివేధసః। యోదేవేభ్యఆతపతి । యోదేవానాం పురోహితః । పూర్వోయోదేవేభ్యోజాతః । నమోరుచాయబ్రాహ్మయే। రుచంబ్రాహ్మంజనయంతః । దేవాఅగ్రేతదబ్రువన్ । యస్త్వైవం బ్రాహ్మణోవిద్యాత్ । తస్యదేవాఅసన్వశే । హ్రీశ్చతే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ। అహోరాత్రేపార్శ్వే। నక్షత్రాణిరూపమ్। అశ్వినౌవ్యాత్తమ్। ఇష్టంమనిషాణ । అముంమనిషాణ। సర్వంమనిషాణ ॥ ౯ ॥ ఓం తచ్ఛం యోరావృణీమహే...శంచతుష్పదే ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

ఇతి పురుషసూక్తం సమాప్తమ్.

అథ శ్రీ సూక్తమ్.

హిరణ్యవర్ణాంహరిణీం సువర్ణరజతస్రజామ్ । చన్ద్రాం హిరణ్మయీంలక్ష్మీం జాతవేదో మమావహ ॥ ౧ ॥ తాంమఆవహ జాతవేదో లక్ష్మీమనపగామినీమ్ । యస్యాంహిరణ్యంవిన్దేయం గామశ్వమ్పురుషానహమ్ ॥ ౨ ॥ అశ్వపూర్వాం రథమధ్యాం హస్తినాదప్రబోధినీమ్ । శ్రియందేవీ ముపహ్వయే శ్రీర్మాదేవీ జుషతామ్ ॥ ౩ ॥ కాంసోస్మితాం హిరణ్యప్రాకారా మార్ద్రాంజ్వలన్తీం తృప్తాం తర్పయన్తీమ్ । పద్మే స్థితాంపద్మవర్ణాన్తా మిహోపహ్వయే శ్రియమ్ ॥ ౪ ॥ చన్ద్రాంప్రభాసాంయశసాజ్వలన్తీం శ్రియంలోకే దేవజుష్టాముదారామ్ । తాంపద్మి

నీమీంశరణమహంప్రపద్యే ఽలక్ష్మీర్మేనశ్యతాంత్వాంవృణే(వృణోమి)
॥ ౫ ॥ ఆదిత్యవర్ణేతపసోఽధిజాతో వనస్పతిస్తవవృక్షోఽథబిల్వః । తస్య
ఫలానితపసానుదన్తు మాయాన్తరాయాశ్చ బాహ్యా అలక్ష్మీః ॥ ౬ ॥
ఉపైతుమాం దేవసఖః కీర్తిశ్చ మణినాసహ । ప్రాదుర్భూతోఽస్మి
రాష్ట్రేఽస్మిన్ కీర్తిమృద్ధిందదాతుమే ॥ ౭ ॥ క్షుత్పిపాసామలాంజ్యేష్ఠా
మలక్ష్మీంనాశయామ్యహమ్ । అభూతిమసమృద్ధించ సర్వాన్నిర్ణుదమే
గృహాత్ ॥ ౮ ॥ గన్ధద్వారాన్దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాంకరీషిణీమ్ ॥ ఈశ్వ
రీగ్ంసర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియమ్ ॥ ౯ ॥ మనసఃకామ
మాకూతిం వాచస్సత్యమశీమహి । పశూనాగ్ంరూపమన్నస్య మయి
శ్రీశ్శ్రయతాంయశః ॥ ౧౦ ॥ కర్దమేనప్రజాభూతా మయిసమ్భవకర్దమ।
శ్రియంవాసయమేకులే మాతరంపద్మమాలినీమ్ ॥ ౧౧ ॥ ఆపస్సృజన్తు
స్నిగ్ధాని చిక్లీతవసమేగృహే । నిచదేవీంమాతరం శ్రియంవాసయమే
కులే ॥ ౧౨ ॥ ఆర్ద్రాంపుష్కరిణీం పుష్టిం పిఙ్గళాం పద్మమాలినీమ్ ।
చన్ద్రాంహిరణ్మయీంలక్ష్మీం జాతవేదోమఆవహ ॥ ౧౩ ॥ ఆర్ద్రాంయః
కరిణీంయష్టిం సువర్ణాం హేమమాలినీమ్ । సూర్యాం హిరణ్మయీం
లక్ష్మీం జాతవేదోమమావహ ॥ ౧౪ ॥ తాంమఆవహజాతవేదో లక్ష్మీ
మనపగామినీమ్ । యస్యాంహిరణ్యం ప్రభూతం గావో దాస్యోఽశ్వాన్
విన్దేయం పురుషానహమ్ ॥

(ఈ శ్రీసూక్తముయొక్క ఫలశ్రుతింగూడ నిచ్చట వ్రాయుచున్నాడను.)

యశ్శుచిః ప్రయతో భూత్వా జుహుయా దాజ్యమన్వహమ్ ।

శ్రియః పంచదశర్చంచ శ్రీకామస్సతతంజపేత్ ॥ ఆనందః కర్దమశ్చైవ
చిక్లీతఇతివిశ్రుతాః । ఋషయస్తేత్రయః పుత్రాః స్వయం శ్రీదేవీదేవతా ॥
పద్మాననేపద్మఊరు పద్మాక్షీపద్మసంభవే । త్వంమాంభజస్వపద్మాక్షి
యేనసౌఖ్యంలభామ్యహమ్ ॥ అశ్వదాయిచగోదాయి ధనదాయిమహా
ధనే । ధనంమేజుషతాందేవీ సర్వకామార్థసిద్ధయే ॥ పుత్రపౌత్రధనం
ధాన్యం హస్త్యశ్వాజావిగోరథమ్ । ప్రజానాంభవసిమాతా ఆయుష్మం
తంకరోతుమామ్ । చంద్రాభాంలక్ష్మీమీశానాం సూర్యాభాంశ్రియ
మీశ్వరీమ్ । చంద్రసూర్యాగ్నిసర్వాభాం శ్రీమహాలక్ష్మీముపాస్మహే॥
ధనమగ్నిర్ధనంవాయుర్ధనంసూర్యో ధనంవసుః । ధనమింద్రోబృహ
స్పతిర్వరుణంధనమశ్నుతే॥ వైనతేయసోమంపిబ సోమంపిబతువృత్రహా।
సోమంధనస్యసోమినో మహ్యందదాతుసోమిని ॥ నక్రోధో నచమాత్స
ర్యం నలోభో నాశుభామతిః । భవంతికృతపుణ్యానాం భక్తానాం శ్రీ
సూక్తం జపేత్సదా ॥ వర్షంతు తే విభావరి దివో అభ్రస్య విద్యుతః ।
రోహంతుసర్వబీజాన్యవబ్రహ్మద్విషోజహి ॥ పద్మప్రియే పద్మిని పద్మ
హస్తే పద్మాలయే పద్మదళాయతాక్షి । విశ్వప్రియే విష్ణుమనోనుకూలే
త్వత్పాదపద్మం మయిసన్నిధత్స్వ ॥ యాసాపద్మాసనస్థా విపులకటితటీ
పద్మపత్రాయతాక్షీ । గంభీరావర్తనాభి స్తనభరనమితా శుభ్రవస్త్రో
త్తరీయా ॥ లక్ష్మీర్దివ్యైర్గజేంద్రై ర్మణిగణఖచితై స్స్నాపితా హేమ
కుంభైః । నిత్యం సా పద్మహస్తా మమ వసతుగృహే సర్వమాంగల్య
యుక్తా ॥ లక్ష్మీం క్షీరసముద్రరాజ తనయాం శ్రీరంగధామేశ్వరీమ్ ।
దాసీభూతసమస్తదేవవనితాం లోకైకదీపాంకురాం । శ్రీమన్మందకటాక్ష

లక్ష్మీభవ బ్రహ్మేంద్ర గంగాధరామ్ । త్వాం త్రైలోక్య కుటుంబినీం సరసిజాం వందే ముకుందప్రియామ్ ॥ శుద్ధలక్ష్మీ ర్మోక్షలక్ష్మీ ర్జయలక్ష్మీ స్సరస్వతీ । శ్రీర్లక్ష్మీ ర్వరలక్ష్మీశ్చ ప్రసన్నా మమసర్వదా ॥ వరాంకుశౌ పాశ మభీతిముద్రాం కరై ర్వహంతీం కమలాసనస్థామ్ । బాలార్క-కోటిప్రతిభాంత్రినేత్రాం భజేహమంబాం జగదీశ్వరీంతామ్ ॥ సర్వమంగళమాంగళ్యే శివే సర్వార్థసాధికే । శరణ్యే త్ర్యంబకే దేవి నారాయణీ నమోస్తుతే ॥ ఇతి శ్రీసూక్తం సమాప్తమ్.

అథ భూసూక్తమ్.

భూమి ర్భూమ్నా ద్యౌ ర్వరిణాంతరిక్షం మహిత్వా । ఉపస్థే తే దేవ్యదితేఽగ్నిమన్నాద మన్నాద్యాయాదధే ॥౧॥ ఆయంగౌః పృశ్నిరక్రమీదసనన్మాతరంపునః । పితరంచప్రయన్త్సువః ॥ ౨ ॥ త్రిగ్ంశద్ధామ విరాజతి వాక్పతంగాయశిశ్రియే । ప్రత్యస్యవహద్యుభిః ॥3॥ అస్యప్రాణాదపాన త్యన్తశ్చరతిరోచనా । వ్యఖ్యన్మహిషస్సువః ॥౪॥ యత్వాక్రుద్ధః పరోవపమన్యునాయదవర్త్యా । సుకల్పమగ్నే తత్తవపునస్త్వో ద్దీపయామసి ॥౫॥ యత్తేమన్యుపరో ప్తస్య పృథివీ మనుదధ్వసే । ఆదిత్యావిశ్వే తద్దేవావసవశ్చ సమాభరన్ ॥ ౬ ॥ మేదినీదేవీవసుంధరాస్యా ద్వసుధా దేవీవాసుకి (వాసవీ) బ్రహ్మవర్చసః పితృణామ్ । శ్రోత్రంచక్షుర్మనః ॥ ౭ ॥ దేవీహిరణ్యగర్భిణీ దేవీప్రసోదరీ । సదనే సత్యాయనేసీద ॥ ౮ ॥ సముద్రవతీ సావిత్రీ (అనోదేవీ) అనోదేవీమహ్యంకీ (గీ) మహోధరణీ మహో అత్యతిష్ఠత్ (మహోధ్యతిష్ఠత్) ॥ ౯ ॥ శృఙ్గేశృఙ్గే యజ్ఞేయజ్ఞే

విభీషణీ । ఇన్ద్రపత్నీ వ్యాపినీ సరసిజఙ్ఞహ ॥ ౧౦ ॥ వాయుమతీ జలశయనీ
స్వయంధారాజా సత్యంతో పరిమేదినీ । శ్వోపరిధత్తంగాయ ॥ ౧౧ ॥ విష్ణు
పత్నీం మహీం దేవీం మాధవీం మాధవప్రియామ్ । లక్ష్మీం ప్రియసఖీం
దేవీం నమామ్యచ్యుతవల్లభామ్ ॥ ౧౨ ॥ ధనుర్ధరాయ విద్మహే సర్వ
సిద్ధ్యై చ ధీమహి । తన్నో ధరా ప్రచోదయాత్ ॥ ౧౩ ॥ శృణ్వన్తి శ్రోణా
మమృతస్య గోపామ్ । పుణ్యామస్యా ఉపశృణోమి వాచమ్ ॥ మహీం దేవీం
విష్ణుపత్నీ మజూర్యామ్ । ప్రతీచీ మేనాగ్ం హవిషా యజామః ॥ ౧౪ ॥
త్రేధా విష్ణు రురుగాయో విచక్రమే । మహీం దివం పృథివీ మన్తరిక్షమ్ ।
తచ్ఛ్రోణైతి శ్రవ ఇచ్ఛమానా । పుణ్యగ్గ్ శ్లోకం యజమానాయ కృణ్వతీ
॥ ౧౫ ॥ స్యోనా పృథివి భవానృక్షరా నివేశనీ । యచ్ఛా నశ్శర్మ సప్రథాః
॥ ౧౬ ॥ అదితి ర్దేవా గన్ధర్వా మనుష్యాః పితరో సురా స్తేషాగ్ం సర్వ
భూతానాం మాతా మేదినీ మహతా మహీ సావిత్రీ గాయత్రీ జగ
త్యుర్వీ పృథ్వీ బహులా విశ్వా భూతా కతమా కా యా సా సత్యేత్యమృతేతి
వసిష్ఠః ॥ ౧౭ ॥

ఇతి సాయణాచార్యవిరచితే మాధవీయే వేదార్థప్రకాశే యజు
రారణ్యకే దశమప్రపాఠకే నారాయణీయాపరనామధేయ యుక్తాయాం
యాజ్ఞిక్యాముపనిషది ఏకవింశోఽనువాకః, పుట (౮౪౨)

కేచిత్పఠః ॥ ఓం మేదినీ దేవీ వసుంధరా...... తన్నో ధరా ప్రచో
దయాత్ ॥ ఇక్షు శాలి యవసస్య ఫలాఢ్యే పారిజాత తరుశోభితమూలే ।
స్వర్ణ రత్న మణిమంటపమధ్యే చింతయే త్సకలలోక ధరిత్రీమ్ ॥ శ్యామాం
విచిత్రాం నవరత్నభూషితాం చతుర్భుజాం తుంగపయోధరాన్వితామ్ ।
ఇందీవరాక్షీం నవశాలిమంజరీం శుకం దధానాం శరణం భజామహే ॥

ఋుక్॥ సక్తుమివతితఉనాపునన్తో యత్రా ధీరా మనసా వాచమక్రత । అత్రా సఖాయస్సఖ్యాని జానతే భద్రైషాం లక్ష్మీర్నిహితాధి వాచి ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ ఇతి భూసూక్తం సమాప్తమ్.

మ హా న్యా స మ్.

—:o:—

అ త్రా దౌ న్యా స ఖం డః.

హరిః ఓమ్ ॥ అథాతః పంచాంగరుద్రాణాం న్యాసపూర్వకమ్ । జపహోమార్చనాఽభిషేకవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామో యా తే రుద్రేతిశిఖాయామస్మిన్మహత్యర్ణవ ఇతి శిరసి సహస్రాణీతి లలాటే హ్రగ్ంస శ్శుచిషదితి భ్రువోర్మధ్యే త్ర్యంబకం యజామహ ఇతి నేత్రయో ర్నమస్స్రుత్యాయేతిచ కర్ణయో ర్మానస్తోకఇతి నాసికాయా మవతత్యేతిముఖే శ్యేతీర్ధానీతిచ హస్తయో స్సద్యోజాతమితి పంచానువాకాన్ పంచస్వాంగుళీషు విన్యస్య సమోస్తు కిరికేభ్య ఇతి హృదయే నమో గణేభ్య ఇతి పృష్ఠే నమ స్తక్షభ్య ఇతి కక్షయో ర్నమో హిరణ్య బాహవ ఇతి పార్శ్వయో ర్విజ్యం ధనురితిజఠరే హిరణ్యగర్భ ఇతి నాభౌ మీఢుష్టమ ఇతి కట్యాం యేభూతానామధిపతయ ఇతి గుహ్యే అన్నేష్వింద్రయో స్సశిరాజాతవేదా ఇత్యపానే మానోమహాంత మిత్యూర్వో రేషతే రుద్రభాగ ఇతి జాన్వోస్సగ్ం సృష్టజిదితి జంఘయో ర్విశ్వం భూతమితి గుల్ఫయో ర్యేపథామితి పాదయో రధ్యవోచ దితి కవచం నమోబిల్మినేత్యుపకవచం నమో అస్తునీలగ్రీవాయేతి తృతీయం నేత్రమ్॥ ప్రముంచధన్వనస్త్వమిత్యస్త్రమ్ । యఏతావంతశ్చేతి దిగ్బంధః ॥ ఓంనమో భగవతే రుద్రాయేతి నమస్కారంన్యసేత్ ॥ ఓంకారం మూర్ధ్ని విన్యస్య నకారంనాసికాగ్రతః । మోకారంతులలాటేవై భకారంముఖమధ్యతః । గకారం కంఠదేశేతు వకారం హృదివిన్యసేత్ । తేకారం దక్షిణేహస్తే

రుకారం వామతో న్యసేత్ । ద్రాకారం నాభిదేశేతు యకారం పాదయో ర్న్యసేత్ । సద్యశ్చ పాదయోర్న్యస్య వామసవ్యోరుమధ్యతః । అఘోరం హృదిపిన్యస్య ముఖే తత్పురుషం న్యసేత్ । ఈశానం మూర్ధ్ని విన్యస్య హంసోనామ సదాశివః । హంసహంసేతి యో బ్రూయా ద్ధంసోనామ సదాశివః ॥ ఏవం న్యాసవిధిం కృత్వా తతస్సంపుటమారభేత్ ॥

త్రాతారమింద్రం । త్వంనో అగ్నే । సుగన్నః పంథా । మను స్వాంత్రమ్ । తత్వాయామ్యానో నియుద్భి ర్వాయగం సోమ తమీశాన మస్మై రుద్రా స్యోనా పృథివీ త్ర్యైత త్సంపుట మిన్ద్రాదీన్ దిక్షు విన్యస్య ఏవమేవాత్మని దశాంగరౌద్రీకరణం కృత్వా ॥ (లలాటం నేత్ర కర్ణౌచ ముఖ బాహుంచ నాసికే । హృదయం నాభి మూర్ధాచ పాదౌ దశదేహగాః ॥) విభూరసి ప్రవాహణో వహ్నిరసి హవ్యవాహన శ్వాత్రోసి ప్రచేతా స్తుథోసి విశ్వవేదా ఉశిగసి కవిరం ఘారిరసి బంభారి రవస్యురసి దువస్వాం చ్ఛుంధ్యూరసి మార్జాలీయ స్సమ్రాడసి కృశానుః పరిషద్యోసి పవమానః ప్రతక్వాసి నభస్వాన సంమృష్టోసి హవ్యసూద ఋతధామాసి సువర్జ్యోతి ర్బ్రహ్మ జ్యోతి రసి సువర్ధామాజో స్యేకపాదహిరసి బుధ్నియో రౌద్రే ణానీకేన పాహిమాగ్నే పిపృహిమామా మాహిగ్ంసీః ॥

శ్లో॥ శిఖా శిరశ్చ మూర్ధాచ లలాటం నేత్రకర్ణకౌ । ముఖంచ కంఠం బాహూచ హృన్నాభిశ్చకటి స్తథా । ఊరూజానూ జంఘపాదౌ షోడశాంగస్యలక్షణమ్ ॥ ఏవం షోడశాంగరౌద్రీకరణం కృత్వా ॥

ఓం॥ త్వగస్థిగతై స్సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే । సర్వభూతేష్వ పరాజితో భవతి । తతో భూతప్రేత పిశాచబద్ధ బ్రహ్మరాక్షస యక్ష యమదూత

శాకినీ ఢాకినీ హాకినీ సర్వ శ్వాపద సత్కర జ్వరా ద్యుపద్రిహా స్సర్వే జ్వలంతం పశ్యంత్తుమాగ్ం రక్షం త్తు యజమానగ్ం రక్షంతు ॥ మన్నో జ్యోతిరబోధ్యగ్ని ర్గ్నిర్మూర్ధా మూర్ధానం మర్మాణితే జాతవేద్రాఇతి గుహ్య నాభి హృదయ కంఠ ముఖ శిర స్స్వాత్మరక్షా కర్తవ్యా ॥

శివసంకల్పగ్ం హృదయమ్.

యేనేదం యేనకర్మాణి యేనకర్మా ణ్యాపస్తోమ యత్ప్రజ్ఞానగ్ం సుషారథి ర్యస్మి న్నృచస్సామ యదత్రిష్ఠం యజ్జాగ్రతో యేనేదం యేనద్యౌ ర్యే మన్నోహృదయమంత్ర్య మేకాచ్చయే పంచపంచ వేద్రాహం యస్మై తంధీరాః పరాత్పరతరంచైవ పరాత్పరతరం బ్రహ్మ యావేద్రా దిష్టు యావై ద్దేవం ప్రియత్తో యోసౌ గోభిర్జుష్టం ధనేన త్ర్యంబకం కైలాసశిఖరే కైలాసశిఖరా విశ్వత శ్చక్షు శ్చతురో వేదాన్మానో మహాంత్తం మానస్తోకే ప్రజాపతబ్రుతగ్ం సత్యం కద్రుద్రాయ బ్రహ్మజ జ్ఞానం యఃప్రాణతో యఆత్మదా యోరుద్రో అగ్నౌ గంధద్వారాం నమకం చమకం చైవ యఇదగ్ం శివసంకల్ప మస్తాత్రిగ్ంశ త్పురుష సూక్తగ్ం శిరః ఉత్తర నారాయణగ్ం శిఖా । ఆశుశ్శిశానో ప్రతిరథం కవచం ప్రతిపూరుషం ప్రతిపూరుషం బిభ్రదితి నేత్రత్రయం త్వమగ్నే త్వమగ్నే శతకద్రియమిత్యస్త్రమ్ । ఏవం పంచాంగగ్ం సకృజ్జపేత్ । అష్టాంగప్రణామ్య । హిరణ్యగర్భేయః ప్రాణతో బ్రహ్మజజ్ఞానం మహీ ద్యౌరుపశ్వాసల్ధుయాతే అగ్నేగ్నేనయ ఇమం యమపస్తామి త్వష్టాం గం ప్రణామ్య ॥ ఉరసాశిరసాదృష్ట్యా మనసావచసా తథా । పద్భ్యాం కరాభ్యాంకర్ణాభ్యాం ప్రణామోష్టాంగఉచ్యతే ॥ అథాత్మానగ్ం శివా

త్మానం శ్రీరుద్రరూపిణం ధ్యాయేత్ ॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశం త్రినేత్రం పంచవక్త్రం దశభుజగ్ం సర్వాభరణభూషితం । నీలగ్రీవంశశాంకాంకం నాగయజ్ఞోపవీతినం నాగాభరణ భూషితం వ్యాఘ్రచర్మాంబర ధరం కమండల్వక్షసూత్రధరం అభయవరప్రదం శూలహస్తం జ్వలంతం కపిల జటాజూటినం శిఖాముద్యోతధారిణమ్। వృషస్కంధసమారూఢ ముమా దేహార్ధధారిణమ్ । అమృతేనాప్లుతం హృష్టం దివ్యభోగసమన్వితమ్ । దిగ్దేవతాసమాయుక్తం సురాసుర నమస్కృతమ్ । నిత్యంచ శాశ్వతం శుభ్రం ధ్రువమక్షరమవ్యయమ్ । సర్వవ్యాపిన మీశానం రుద్రంవై విశ్వరూపిణమ్ ॥ ఏవగ్ంరూపిణ మేవంధ్యాత్వా ద్విజస్సమ్యక్తతో దేవ యజనమారభేత్ । అథాతో రుద్రస్నానార్చనాభిషేకవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామోదిత ఏవతీర్థే స్నాత్వోదేత్య శుచిః ప్రయతో బ్రహ్మచారీ శుక్లవాసా స్తస్య దక్షిణా ప్రత్యగ్దేశే తన్ముఖంస్థిత్వా ఆత్మనిదేవతా స్థాపయేత్ ॥ ప్రజననే బ్రహ్మాతిష్ఠతు । పాదయోర్విష్ణుస్తిష్ఠతు । హస్తయోర్హరస్తిష్ఠతు । బాహ్వోరింద్రస్తిష్ఠతు । జఠరేఽగ్నిస్తిష్ఠతు । హృదయే శివస్తిష్ఠతు । కంఠే వసవస్తిష్ఠంతు । వక్త్రే సరస్వతీతిష్ఠతు । నాసికయోర్వాయుస్తిష్ఠతు । నయనయో శ్చంద్రాదిత్యౌ తిష్ఠేతామ్ । కర్ణయో రశ్వినౌతిష్ఠేతామ్ । లలాటే రుద్రాస్తిష్ఠన్తు । మూర్ధ్న్యాదిత్యాస్తిష్ఠన్తు । శిరసి మహాదేవస్తిష్ఠతు । శిఖాయాం వామదేవస్తిష్ఠతు । పృష్ఠే పినాకీతిష్ఠతు । పురత శ్శూలీతిష్ఠతు । పార్శ్వయో శ్శివాశంకరా తిష్ఠేతామ్। సర్వతో వాయుస్తిష్ఠతు । తతో బహి స్సర్వతోఽగ్ని జ్వాలామాలాః పరివృతా స్తిష్ఠంతు । సర్వే ష్వంగేషు సర్వాదేవతా యథాస్థానం తిష్ఠంతు । మాగ్ంరక్షంతు । యజమానగ్ంరక్షంతు ॥ అగ్నిర్మేవాచి శ్రితః ఇత్యథాలింగ మంగానిసంమృశ్య । అథ వ్యాహృతిభి ర్నిర్మాల్యం విసృజ్య । తతో దక్షిణపార్శ్వస్థ కలశోదకం కలశగ్ంసంపూజ్య । గంధపుష్పాక్షతై రభ్యర్చ్య । అర్ఘ్యైనం గంధాక్షత పత్ర పుష్ప ధూప దీప నైవేద్య తాంబూలై రభ్యర్చ్యాఽత్మానం ప్రత్యారాధయేత్ ॥

అథ ఆత్వావహంత్విత్యావాహ్య । త్ర్యంబకమితిస్థాపనముద్రాం దర్శయిత్వా । సద్యోజాత మిత్యావాహనం దదాతి । సద్యోజాతాయ

వై నమోనమ ఇత్యాసనమ్ । భవేభవే నాతిభవే భవస్వమాం ఇతి పాద్యం । భవోద్భవాయ నమ ఇత్యర్ఘ్యం । భవోద్భవాయనమ ఇత్యాచమనందదాతి । వామదేవాయ నమ ఇతి స్నానందదాతి । జ్యేష్ఠాయనమ ఇతి వస్త్రందదాతి । శ్రేష్ఠాయనమ ఇత్యుపవీతం దదాతి । రుద్రాయనమ ఇత్యాభరణం దదాతి । కాలాయనమ ఇతి గంధం దదాతి । కలవికరణాయనమ ఇత్యక్షతాన్ దదాతి । బలవికరణాయనమ ఇతి పుష్పం దదాతి । బలాయనమ ఇతి ధూపం దదాతి । బలప్రమథనాయనమ ఇతి దీపం దదాతి । సర్వభూతదమనాయనమ ఇతి నైవేద్యందదాతి । మనోన్మనాయనమ ఇతి తాంబూలందదాతి । అఘోరేభ్య ఇత్యుత్తరనీరాజనం దదాతి । తత్పురుషాయనమ ఇతి మంత్రపుష్పం దదాతి । ఈశానాయనమ ఇతి ప్రదక్షిణ నమస్కారాన్సమర్పయామి ॥ అథాస్యాష్ట భిర్నామభిరష్టౌ పుష్పాణి దదాతి తర్పయతిచ ॥

శ్లో॥ అర్కచంపకపున్నాగ నందావర్తంచపాటలమ్ ।
బృహతీకరవీరాణి ద్రోణపుష్పాణిచార్చయేత్ ॥

ఓమ్॥ భవాయదేవాయనమః । శర్వాయదేవాయనమః । ఈశానాయదేవాయనమః । పశుపతయే దేవాయనమః । రుద్రాయ దేవాయ నమః । ఉగ్రాయదేవాయనమః । భీమాయదేవాయనమః । మహతేదేవాయనమః । భవస్యదేవస్యపత్న్యై నమః । శర్వస్యదేవస్యపత్న్యై నమః । ఈశానస్య దేవస్య పత్న్యై నమః । పశుపతేర్దేవస్య పత్న్యై నమః । రుద్రస్యదేవస్య పత్న్యై నమః । ఉగ్రస్యదేవస్య పత్న్యై నమః । భీమస్యదేవస్య పత్న్యై నమః । మహతోదేవస్యపత్న్యై నమః । అథాస్యాష్టభిర్నామభిర్గంధ పుష్పాక్షసహితాభిరద్భిస్తర్పయిత్వా ॥ భవందేవం తర్పయామి । శర్వందేవం తర్పయామి । ఈశానం దేవం తర్పయామి । పశుపతిందేవం తర్పయామి । రుద్రందేవం తర్పయామి । ఉగ్రందేవం తర్పయామి । భీమందేవం తర్పయామి । మహాంతందేవం తర్పయామి । భవస్య దేవస్య పత్నీస్తర్పయామి తర్పయామి । శర్వస్య దేవస్య పత్నీ

స్తర్పయామి తర్పయామి । ఈశానదేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి । పశుపతేర్దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి । రుద్రస్య దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి । ఉగ్రస్య దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి । భీమస్య దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి । మహతో దేవస్య పత్నీ స్తర్పయామి తర్పయామి ఇతితర్పయిత్వా ॥ తతః అఘోరేభ్య స్తత్పురుషాయేత్తి రుద్రగాయత్రీంజపేత్ ॥ దశకృత్వశ్శతకృత్వస్సహస్రకృత్వోవా ఉపరిమితకృత్వోవా దశవార మష్టైనమాశిషమాశాస్తై అథైతస్య మూర్ధ్ని హిరణ్యకలశోదకేన సంతతధారా అభిషించన్ పయసా సర్పిషాదధ్నా మధునా చేక్షురసే నామ్రరసే నారికేళసలిలేన పుష్పోదకేన ఫలోదకేన గంధోదకేన కుశోదకేనచ తడలాభే శుద్ధోదకేనవా ఆదాశంచమ ఇత్యనువాకం నమస్తే రుద్రమన్యవ ఇత్యేకాదశానువాకాన్ అగ్నావిష్ణూ సజోషసేత్యేకా దశానువాకానామేకమేకం జపేత్ । ప్రాణానాం గ్రంథిరసీతి చతుర్భిరనువాకం త్వమగ్నే రుద్ర స్త్వముగ్రో రుద్రఃప్రతిపూరుషం ప్రతిపూరుషం । రుద్రోవా ఏష రుద్రోనావష ఆశుశ్శిశాన స్తేషా మసురాణాగ్ం సువర్ణం ఘర్మగ్ం శువగ్ర్గాయత్రీఖమసౌత్రయం ఇంద్రస్య వజ్రోసి వసోర్ధారాగ్ం సహస్రశీర్షాఽధ్యస్సంభూతో భద్రంకర్ణేభిరితి దశశాంతింపఠిత్వా । అణోరణీయ్యానితి ప్రశ్నాంతంజపిత్వా । ఇతి శతానువాకాన్ పంచకాఠకాన్ జపిత్వా ॥

సర్వేషాం వారే వారే పునరారాధన ముత్తరా రాధనమ్ । సదాగృహీ పాపక్షయార్థీ వ్యాధినాశనార్థీ శత్రునాశనార్థీ జీవితార్థీ పుత్రార్థీ కామ్యార్థీచ కుర్వీత శ్రీకామ శ్శాంతికామః పుష్టికామ స్తుష్టికామః ప్రజ్ఞాకామో మేధాకామ ఆయుష్యకామ ఆరోగ్యకామోఽన్నాద్యకామోవా ఏవం కుర్వన్నాచార్యాయ దక్షిణాందద్యా ద్దశగాస్సవత్సాస్సపయసస్స్వర్ణ శృంగ్రో రౌప్యఖురామౌక్తిక వాలా స్తదభావ ఏకాం గాం దద్యాదేకాదశ బ్రాహ్మణాన్ భోజయే దశ్వమేధక్రతు సహస్రఫలమవాప్నోతీత్యాహ భగవాన్ బోధాయనః ॥ శ్లో॥ ఏవంయఃకురుతే నిత్యం సర్వపాపైఃప్రముచ్యతే । సర్వాన్కామానవాప్నోతి శివసాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥ ఇతి న్యాసఖండ స్సమాప్తః. చ॥ ల॥

శ్రీ రుద్రస్య ప్రశ్నస్య.

అస్య శ్రీ రుద్రస్య ప్రశ్నస్య, అఘోరఋషిః, అనుష్టుప్ఛందః, సంకర్షణమూర్తి స్వరూపో యోఽసావాదిత్యః పరమపురుష స్సఏష రుద్రోదేవతా, అగ్ని క్రతు చర మాయామిష్టకాయాగం శతరుద్రీయే జపాభిషేకే వినియోగః ॥ సకలస్య రుద్రాధ్యాయస్య శ్రీరుద్రోదేవతా ఏకాగాయత్రీచ్ఛందః, తిస్రోఽనుష్టుభః, తిస్రఃపంక్తయః, సప్తానుష్టుభః, ద్వేజగత్యౌ, పరమేష్ఠీఋషిః, శ్రీసాంబసదాశివ ప్రీత్యర్థే శతరుద్రీయే జపాభిషేకే వినియోగః ॥ ఓం అగ్నిహోత్రాత్మనే అంగుష్ఠాభ్యాం నమః । ఓం దర్శపూర్ణమాసాత్మనే తర్జనీభ్యాంనమః । ఓం చాతుర్మాస్యాత్మనే మధ్యమాభ్యాంనమః । ఓం నిరూఢపశుబంధాత్మనే అనామికాభ్యాంనమః । ఓం జ్యోతిష్టోమాత్మనే కనిష్ఠికాభ్యాంనమః । ఓంసర్వక్రత్వాత్మనే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః । ఓం అగ్నిహోత్రాత్మనే హృదయాయనమః । ఓం దర్శపూర్ణమాసాత్మనే శిరసేస్వాహా । ఓం చాతుర్మాస్యాత్మనే శిఖాయైవషట్ । ఓం నిరూఢపశుబంధాత్మనే కవచాయహుం । ఓం జ్యోతిష్టోమాత్మనే నేత్రత్రయాయవౌషట్ । ఓం సర్వక్రత్వాత్మనే అస్త్రాయఫట్ । భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥ ధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ ఆపాతాళనభస్థలాంతభువన (బ్రహ్మాండమావిస్ఫుర । జ్జ్యోతిస్స్ఫాటికలింగమౌళివిలస త్పూర్ణేందువాంతామృతైః । అస్తోకాప్లుతమేకమీశమనిశం రుద్రానువాకాన్జపన్ । ధ్యాయే దీప్సితసిద్ధయే ధ్రువపదం విప్రోఽభిషించేచ్ఛివమ్ ॥ ౧ ॥ బ్రహ్మాండవ్యాప్తదేహాభసిత హిమరుచా భాసమానా భుజంగైః । కంఠేకాలాః కపర్దా కలితశశికళా శ్చండకోదండహస్తాః । త్ర్యక్షారుద్రాక్షమాలా సులలితవపుష శ్శాంభవామూర్తి భేదా । రుద్రా శ్శ్రీరుద్రసూక్తప్రకటితవిభవా నఃప్రయచ్ఛంతుసౌఖ్యమ్) ॥ ౨ ॥ ఓం శంచమే మయశ్చమే ప్రియంచమే ఽనుకామశ్చమే కామశ్చమే సౌమనశ్చమే భద్రంచమే శ్రేయశ్చమే వశ్యశ్చమే యశశ్చమే భగశ్చమే ద్రవిణంచమే యన్తాచమే ధర్తాచమే క్షేమశ్చమే ధృతిశ్చమే విశ్వంచ ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

అథ ఈశ్వరధ్యాన లింగాష్టకస్తోత్రమ్.

శ్లో॥ బ్రహ్మమురారి సురార్చితలింగం నిర్మలభాసితశోభితలింగం। జన్మజదుఃఖ వినాశకలింగం తత్ప్రణమామి సదాశివలింగమ్ ॥ ౧ ॥ దేవ మునిప్రవరార్చితలింగం కామదహన కరుణాకరలింగం । రావణదర్ప వినాశకలింగం తత్ప్రణమామి సదాశివలింగమ్ ॥ ౨ ॥ సర్వసుగంధిసు లేపితలింగం బుద్ధివివర్ధన కారణలింగం । సిద్ధసురాసుర వందితలింగం తత్ప్రణమామి సదాశివలింగమ్ ॥ ౩ ॥ దక్షసుయజ్ఞ వినాశనలింగం కనకమహామణి భూషితలింగం । ఫణిపతివేష్టన శోభితలింగం తత్ప్రణ మామి సదాశివలింగమ్ ॥ ౪ ॥ కుంకుమచందన లేపితలింగం పంకజహార సుశోభితలింగం । సంచితపాప వినాశకలింగం తత్ప్రణమామి సదాశివ లింగమ్ ॥ ౫ ॥ దేవగణార్చిత సేవితలింగం భావైర్భక్తి భిరేవచలింగం । దినకరకోటి ప్రభాకరలింగం తత్ప్రణమామి సదాశివలింగమ్ ॥ ౬॥ అష్ట దళోపరి వేష్టితలింగం సర్వసముద్భవ కారణలింగం । అష్టదరిద్ర వినా శితలింగంతత్ప్రణమామి సదాశివలింగమ్॥ ౭॥ సురగురుసురవర పూజిత లింగం సురవరపుష్ప సదార్చితలింగం । పరంపరం పరమాత్మకలింగం తత్ప్రణమామి సదాశివలింగమ్ ॥ ౮ ॥ లింగాష్టకమిదంపుణ్యం యఃపఠే చ్ఛివసన్నిధౌ । శివలోకమవాప్నోతి శివేనసహమోదతే ॥

శ్రీ లింగాష్టకస్తోత్రం సంపూర్ణమ్.

హరిః ఓమ్ అథాతః పంచాంగ రుద్రాణామ్.

శ్లో॥ ఓంకారమంత్ర సంయుక్తం నిత్యంధ్యాయంతియోగినః ।
కామదంమోక్షదంతస్మై నకారాయనమోనమః ॥
శ్లో॥ నమస్తే దేవదేవేశ నమస్తే పరమేశ్వర ।
నమస్తే వృషభారూఢ నకారాయనమోనమః ॥

ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ ॥ ఓంభూర్భువస్సువః॥ ఓమ్ నమ్॥ నమస్తే రుద్రమన్యవఉతోత ఇషవేనమః । నమస్తే అస్తు ధన్వనేబా

హుభ్యాముతతే నమః । యాత ఇషుశ్శివతమాశివం బభూవతేధనుః । శివాశరవ్యా యాతవతయానో రుద్రమృడయ ॥ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ । ఓం నం । పూర్వాంగరుద్రాయనమః ॥

శ్లో॥ మహాదేవంమహాత్మానం మహాపాతకనాశనమ్ ।
మహాపాపహరంవందే మకారాయనమోనమః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం మం । నిధనపతయే నమః । నిధనపతాంతికాయనమః । ఊర్ధ్వాయనమః । ఊర్ధ్వలింగాయనమః । హిరణ్యాయనమః । హిరణ్యలింగాయనమః ॥ సువర్ణాయనమః। సువర్ణలింగాయనమః । దివ్యాయనమః । దివ్యలింగాయనమః । భవాయనమః । భవలింగాయనమః । శర్వాయనమః । శర్వలింగాయనమః । శివాయనమః । శివలింగాయ నమః । జ్వలాయ నమః । జ్వలలింగాయ నమః । ఆత్మాయనమః । ఆత్మలింగాయనమః । పరమాయనమః । పరమలింగాయనమః । ఏతత్సోమస్య సూర్యస్య సర్వలింగగ్గ్ స్థాపయతి పాణిమంత్రంపవిత్రమ్ ॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ ॥ ఓం మం దక్షిణాంగరుద్రాయనమః ॥

శ్లో॥ శివం శాంతం జగన్నాథం లోకానుగ్రహకారణం ।
శివమేకం పరం వందే శికారాయ నమోనమః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం శిం । అపైతుమృత్యు రమృతంన ఆగన్ వైవస్వతోనోఅభయం కృణోతు । పర్ణంవనస్పతేరివాభినశ్శీయతాగ్ం రయిస్సచతాంనశ్శచీపతిః ॥ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం శిం । పశ్చిమాంగరుద్రాయనమః ॥

శ్లో॥ వాహనం వృషభోయస్య వాసుకీ కంఠభూషణమ్ ।
వామే శక్తిధరం వందే వకారాయ నమోనమః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం వాం । ప్రాణానాంగ్రంథిరసి రుద్రో మావిశాన్తకః । తేనాన్నేనాప్యాయస్వ । నమో రుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుర్మేపాహి ॥ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం వాం । ఉత్తరాంగరుద్రాయనమః ॥

శ్లో॥ యత్రకుత్రస్థితందేవం సర్వవ్యాపిన మీశ్వరమ్ ।
యల్లింగం పూజయే న్నిత్యం యకారాయ నమోనమః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం యం । యోరుద్రో అగ్నౌ యో అప్సు య ఓషధీషు యోరుద్రో విశ్వాభువనావివేశ తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓంయం। ఊర్ధ్వాంగరుద్రాయనమః॥

పంచముఖ ధ్యానమ్.

ఓం సం ॥ తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి । తన్నోరుద్రః ప్రచోదయాత్ ॥

శ్లో॥ సంవర్తాగ్నితటిత్ప్రదీప్త కనకప్రస్పర్థి తేజోమయం । గంభీరధ్వనిసామవేదజనకం తామ్రాధరంసుందరమ్ । అర్ధేందుద్యుతిలోలపింగళ జటాభారప్రబద్ధోరగం । వందేసిద్ధసురాసురేంద్రనమితం పూర్వం ముఖం శూలినః ॥

(నమస్తే విధనాపైతుప్రాణానాం యోరుద్రఃపంచ)

ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ । ఓం సం । పూర్వముఖాయ నమః ॥ అఘోరేభ్యో థఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః ॥ సర్వేభ్య స్సర్వశర్వేభ్యో నమస్తే అస్తు రుద్రరూపేభ్యః ॥

శ్లో॥ కాలాభ్రభ్రమరాంజనద్యుతినిభం వ్యావృత్తపింగేక్షణం ।
కర్ణోద్భాసితభోగిమస్తకమణి ప్రోద్భిన్నదంష్ట్రాంకురమ్ ।
సర్పప్రోతకపాలశుక్తిశకల వ్యాకీర్ణ సచ్ఛేఖరం ।
వందేదక్షిణమీశ్వరస్యకుటిల భ్రూభంగరౌద్రంముఖమ్ ॥

ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం మం॥ దక్షిణ ముఖాయ నమః ॥ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయవై నమోనమః। భవే భవేనాతి భవేభవస్వమాం। భవోద్భవాయ నమః ॥

శ్లో॥ ప్రాలేయాచలమిందుకుందధవళం గోక్షీరఫేనప్రభం।
భస్మాభ్యక్తమనంగదేహదహన జ్వాలావళీలోచనమ్ ॥
బ్రహ్మేంద్రాదిమరుద్గణై స్తుతిపదై రభ్యర్చితంయోగిభిః।
వందేహంసకలంకళంకరహితం స్థాణోర్ముఖంపశ్చిమమ్ ॥

ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం శిం ॥ పశ్చిమముఖాయనమః ॥ వామదేవాయనమో జ్యేష్ఠాయనమ శ్శ్రేష్ఠాయ నమో రుద్రాయనమః కాలాయనమః కలవికరణాయనమో బలవికరణాయనమో బలాయ నమో బలప్రమథనాయ నమ స్సర్వభూత దమనాయనమో మనో న్మనాయ నమః ॥

శ్లో॥ గౌరంకుంకుమపంకిలం సుతిలకం వ్యాపాండుగండస్థలం।
భ్రూవిక్షేపకటాక్షవీక్షణలస త్సంస క్తకర్ణోత్పలమ్।
స్నిగ్ధంబింబఫలాధరంప్రహసితం నీలాలకాలంకృతం।
వందేపూర్ణశశాఙ్కమండలనిభం వక్త్రంహరస్యోత్తరమ్ ॥

ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం వాం॥ ఉత్తరముఖాయనమః। ఈశానస్సర్వ విద్యానామీశ్వర స్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతి ర్బ్రహ్మ ణోధిపతి ర్బ్రహ్మాశివోమే అస్తుసదాశివోమ్ ॥

శ్లో॥ వ్యక్తావ్యక్తగుణేతరంపరతరం షట్త్రింశతత్త్వాత్మకం।
తస్మాదుత్తమతత్త్వమిక్షరమిదం ధ్యేయంసదాయోగిభిః॥
ఓంకారాదిసమస్తమంత్రజనకం సూక్ష్మాదిసూక్ష్మంపరం।
శాంతంపంచమమీశ్వరస్యవదన ఖంవ్యాప్తి తేజోమయమ్ ॥

ఓం నమోభగవతేరుద్రాయ ॥ ఓం యం ॥ ఊర్ధ్వముఖాయనమః ॥

శ్లో॥ పూర్వంపశుపతిః పాతు దక్షిణే పాతుశంకరః। పశ్చిమేపాతు

విశ్వేశో నీలకంఠ స్తథో త్తరే। ఈశాన్యాం పాతు మేశర్వో హ్యాగ్నేయ్యాం పార్వతీపతిః । నైరృత్యాం పాతు మేరుద్రో వాయవ్యాంనీలలోహితః । ఊర్ధ్వేత్రిలోచనః పాతు అధరాయాంమహేశ్వరః । ఏతాభ్యోదశదిగ్భ్యస్తు సర్వతః పాతుశంకరః ॥

(నారదోక్తి) రుద్రమర్చయేత్ ॥)

న్యాసపూర్వకం జప హోమార్చనా ఽభిషేకవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః ॥ యాతేరుద్రశివాతనూ రఘోరాపాపకాశినీ । తయానస్తను వాశన్తమయా గిరిశన్తాభిచాకశీహి ॥ శిఖాయైనమః ॥ అస్మిన్మహత్యర్ణవేఽ న్తరిక్షేభవాఅధి । తేషాగ్‍ం సహస్రయోజనే ఽవధన్వానితన్మసి ॥ శిరసేనమః ॥ (కేచిత్పాఠః ॥ పంచాంగరుద్రీకరణే పంచముఖధ్యానేచ పంచవర్గాత్మకరాన్ పఠంతి ॥ ఏకైకస్య ఏకైకవర్ణః ॥ క-చ-ట-త-ప-ఇతి క్రమేణ॥) సహస్రాణి సహస్రశో యేరుద్రా అధిభూమ్యామ్ । తేషాగ్‍ం సహస్రయోజనే ఽవధన్వానితన్మసి ॥ లలాటాయ నమః ॥ హగ్‍ంస శ్శుచిషద్వసురన్తరిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిథిర్దురోణసత్। నృషద్వరసదృతసద్వ్యోమ సదబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ ॥ భ్రువోర్మధ్యాయనమః ॥ త్ర్యంబకంయజామహే సుగన్ధింపుష్టివర్ధనమ్। ఉర్వారుకమివ బంధనా న్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్ ॥ నేత్రాభ్యాం నమః ॥ నమస్స్రుత్యాయచ పథ్యాయచ నమః కాట్యాయచ నీప్యాయచ నమస్సూద్యాయచ సరస్యాయచ నమోనాద్యాయచ వైశన్తాయచ ॥ కర్ణాభ్యాం నమః ॥ మానస్తోకే తనయే మాన ఆయుషిమానో గోషు

(కేచిత్పాఠః) పంచాంగరుద్రీకరణే పంచముఖధ్యానేచ పంచవర్గాత్మకరాన్ పఠంతి ॥ ఏకైకస్య ఏకైకవర్ణః క- చ- ట- త- ప- ఇతి క్రమేణ పాఠః ॥

మానో అశ్వేషురీరిషః । వీరాన్మానో రుద్రభామితో వధీర్హవిష్మంతో
నమసా విధేమ తే ॥ నాసికాయై నమః ॥ అవతత్య ధనుస్త్వగ్ం సహస్రాక్ష
శతేషుధే । నిశీర్య శల్యానాం ముఖా శివో నస్సుమనా భవ ॥ ముఖాయ
నమః ॥ నీలగ్రీవాః శితికంఠాః శర్వా అధః క్షమాచరాః । తేషాగ్ం
సహస్రయోజనే ఽవధన్వాని తన్మసి ॥ కంఠాయ నమః ॥ నీలగ్రీవాః శితి
కంఠా దివగ్ం రుద్రా ఉపశ్రితాః । తేషాగ్ం సహస్రయోజనే ఽవధన్వాని
తన్మసి ॥ ఉపకంఠాయ నమః ॥ నమస్తే అస్త్వాయుధాయానాతతాయ
ధృష్ణవే । ఉభాభ్యాముత తే నమో బాహుభ్యాం తవ ధన్వనే ॥ బాహు
భ్యాం నమః ॥ యా తే హేతిర్మీఢుష్టమ హస్తే బభూవ తే ధనుః । తయా
స్మాన్ విశ్వతస్త్వమయక్ష్మయా పరిబ్భుజ ॥ ఉపబాహుభ్యాం నమః ॥
యే తీర్థాని ప్రచరంతి సృకావంతో నిషఙ్గిణః । తేషాగ్ం సహస్రయోజనే
ఽవధన్వాని తన్మసి ॥ హస్తాభ్యాం నమః । సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యో
జాతాయ వై నమో నమః । భవే భవే నాతిభవే భవస్వ మాం । భవో
ద్భవాయ నమః ॥ అంగుష్ఠాభ్యాం నమః ॥ వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ
నమశ్శ్రేష్ఠాయ నమో రుద్రాయ నమః కాలాయ నమః కలవికరణాయ
నమో బలవికరణాయ నమో బలాయ నమో బలప్రమథనాయ నమస్సర్వ
భూతదమనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః ॥ తర్జనీభ్యాం నమః ॥
అఘోరేభ్యోఽథ ఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః । సర్వేభ్యస్సర్వ
శర్వేభ్యో నమస్తే అస్తు రుద్రరూపేభ్యః ॥ మధ్యమాభ్యాం నమః ॥ తత్పురు
షాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి । తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్ ॥
అనామికాభ్యాం నమః ॥ ఈశానస్సర్వవిద్యానామీశ్వరస్సర్వభూతానాం

నాం బ్రహ్మాధిపతి ర్బ్రహ్మణోఽధిపతి ర్బ్రహ్మా శివో మేఽస్తుసదాశివోమ్॥
కనిష్ఠికాభ్యాంనమః ॥ నమోవః కిరికేభ్యో దేవానాగ్ం హృదయేభ్యో
నమో విక్షీణకేభ్యో నమో విచిన్వత్కేభ్యో నమ ఆనిర్హతేభ్యో నమ
ఆమీవత్కేభ్యః ॥ హృదయాయ నమః ॥ నమోగణేభ్యో గణపతిభ్య
శ్చవో నమోనమో విరూపేభ్యో విశ్వరూపేభ్యశ్చవో నమో నమః ॥
పృష్ఠాయనమః ॥ నమ స్తక్షభ్యో రథకారేభ్యశ్చవో నమోనమః కులా
లేభ్యః కర్మారేభ్యశ్చవో నమోనమః ॥ కక్షాభ్యాం నమః ॥ నమో
హిరణ్యబాహవే సేనాన్యే దిశాంచపతయే నమోనమో వృక్షేభ్యో
హరికేశేభ్యః పశూనాంపతయే నమోనమః ॥ పార్శ్వాభ్యాం నమః ॥
విజ్యంధనుఃకపర్దినో విశల్యో బాణవాగ్ం ఉత । అనేశన్నస్యేషవ ఆభు
రస్యనిషఙ్గథిః ॥ జఠరాయనమః ॥ హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే భూతస్య
జాతఃపతిరేకఆసీత్ । సదాధారపృథివీంద్యాముతేమాం కస్మైదేవాయ
హవిషావిధేమ ॥ నాభ్యైనమః ॥ మీఢుష్టమశివతమ శివోనస్సుమనా
భవ । పరమేవృక్షఆయుధం నిధాయ కృత్తింవసానఆచర పినాకంబిభ్ర
దాగహి ॥ కట్యైనమః ॥ యేభూతానామధిపతయో విశిఖాసఃకపర్దినః ।
తేషాగ్ం సహస్రయోజనే ఽవధన్వాని తన్మసి ॥ గుహ్యాయ నమః ॥
యేఅన్నేషువివిధ్యన్తి పాత్రేషుపిబతోజనాన్ । తేషాగ్ంసహస్రయోజనే
ఽవధన్వానితన్మసి ॥ అండాభ్యాం నమః ॥ సశిరాజాతవేదాః అక్షరం
పరమంపదమ్ । వేదానాగ్ం శిరఉత్తమమ్ । జాతవేదస్సేశిరసిమాతా ।
బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్ ॥ అపానాయనమః ॥ మానోమహాన్తముత
మానో అర్భకంమాన ఉక్షన్తముతమాన ఉక్షితమ్ । మానోవధీఃపితరం

జాతమాతరం ప్రియమాణాన స్తనువోయద్రికిరిశః ॥ ఊరుభ్యాంనమః ॥
ప్రమతేకుద్రిభాగ స్తంజుషస్వాతే నాష్టసేన ప్రరోమూజవతోతీ హ్యవతత
ధన్వా పినాకహస్తః కృత్తివాసాః ॥ జానుభ్యాంనమః ॥ సగ్ంసృష్టజి
తోస్సోమపా బాహుశర్ధ్యూర్ధ్వధన్వా ప్రతిహితాభిరస్తా । బృహస్పతే పరి
దీయారథేన రక్షోహామిత్రాగ్ంఅపబాధమానః ॥ జంఘాభ్యాంనమః ॥
విశ్వంభూతం భువనంచిత్రం బహుధా జాతం జాయమానంచ యత్ ।
సర్వోహ్యేషరుద్ర స్తస్మైరుద్రాయనమోఅస్తు ॥ గుల్ఫాభ్యాంనమః ॥
యేపథాంపథిరక్షయ ఐలబృదా యవ్యుధః । తేషాగ్ం సహస్రయోజనే
ఽవధన్వానితన్మసి ॥ పాదాభ్యాంనమః ॥ అధ్యవోచదధివక్తా ప్రథమో
దైవ్యోభిషక్ । అహీగ్ంశ్చసర్వాన్జంభయన్థ్సర్వాశ్చ యాతుధాన్యః ॥
కవచాయనమః ॥ నమోబిల్మినేచ కవచినేచ నమశ్శ్రుతాయచ శ్రుత
సేనాయచ ॥ ఉపకవచాయనమః ॥ నమోఅస్తు నీలగ్రీవాయ సహస్రా
క్షాయమీఢుషే ॥ అథోయే అస్యసత్వానో ఽహంతేభ్యోకరం నమః ॥
తృతీయనేత్రాయనమః ॥ పరిముంచధన్వన స్త్వముభయోరార్త్ని యో
ర్జ్యామ్। యాశ్చతేహస్తఇషవః పరాతాభగవోవప ॥ అస్త్రాయఫట్ ॥

యఏతావంతశ్చ భూయాగ్ంసశ్చ దిశోరుద్రావితస్థిరే । తేషా
గ్ంసహస్రయోజనే ఽవధన్వానితన్మసి ॥ ఇతి దిగ్బంధః ॥ ఓం నమో
భగవతే రుద్రాయేతి నమస్కారంన్యసేత్ ॥

ఓం మూర్ధ్నేనమః । నం నాసికాయైనమః । మోం లలాటాయ
నమః । భం ముఖాయనమః । గం కంఠాయనమః । వం హృదయాయ
నమః । తేం దక్షిణహస్తాయనమః । రుం వామహస్తాయనమః । ద్రాం
నాభ్యైనమః। యం పాదాభ్యాంనమః ॥ సద్యోజాతంప్రపద్యామి సద్యో

జాతాయవై నమోనమః । భవేభవేనాతిభవే భవస్వమాం । భవో
ద్భవాయనమః ॥ పాదాభ్యాంనమః ॥ వామదేవాయనమో జ్యేష్ఠాయ
నమ శ్శ్రేష్ఠాయనమో రుద్రాయనమః కాలాయనమః కలవికరణాయ
నమో బలవికరణాయనమో బలాయనమో బలప్రమథనాయనమ స్సర్వ
భూతదమనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః ॥ ఊరుమధ్యమాభ్యాం
నమః ॥ అఘోరేభ్యోథఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః । సర్వేభ్య
స్సర్వశర్వేభ్యో నమస్తే అస్తు రుద్రరూపేభ్యః ॥ హృదయాయనమః ॥
తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి । తన్నోరుద్రః ప్రచో
దయాత్ ॥ ముఖాయనమః ॥ ఈశాన స్సర్వవిద్యానా మీశ్వర స్సర్వ
భూతానాం బ్రహ్మాధిపతి ర్బ్రహ్మణోఽధిపతి ర్బ్రహ్మాశివో మే అస్తు
సదాశివోమ్ ॥ మూర్ధ్నే నమః ॥

అస్య శ్రీ హంసగాయత్రీ మహామంత్రస్య ఆత్మాఋషిః । పర
మాత్మాదేవతా । అవ్యక్తగాయత్రీఛందః । హంసగాయత్రీ ప్రసాద
సిద్ధ్యర్థే హంసగాయత్రీ జపేవినియోగః ॥ హంసాం అంగుష్ఠాభ్యాం
నమః । హంసీం తర్జనీభ్యాంనమః ॥ హంసూంమధ్యమాభ్యాం నమః ।
హంసైం అనామికాభ్యాం నమః ॥ హంసౌం కనిష్ఠికాభ్యాం నమః ।
హంసః కరతలకర పృష్ఠాభ్యాంనమః ॥ హంసాం హృదయాయనమః ।
హంసీం శిరసేస్వాహా । హంసూం శిఖాయైవషట్ । హంసైం కవ
చాయహుం । హంసౌం నేత్రత్రయాయవౌషట్ । హంసః అస్త్రాయ
ఫట్ । భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥ ధ్యానమ్ ॥

శ్లో॥ గమాగమస్థం గగనాదిశూన్యం చిద్రూపదీపం తిమిరాప
హారమ్ । పశ్యామితే సర్వజనాంతరస్థం నమామిహంసం పరమాత్మ
రూపమ్ ॥ దేహో దేవాలయః ప్రోక్తో జీవోదేవ స్సనాతనః । త్యజేద
జ్ఞాననిర్మాల్యం సోఽహంభావేన పూజయేత్ ॥ హంసహంసః పరమ

హంస స్సోహంహంసస్సోహంహంసః ॥ హంసహంసాయవిద్మహే పరమ హంసాయ ధీమహి । తన్నోహంసః ప్రచోదయాత్ ॥ హంసహంసేతి యోబ్రూయా ద్ధంసోనామ సదాశివః । ఏవంన్యాస విధింకృత్వా తత స్సంపుట మారభేత్ ॥

అ థ సం పు టీ క ర ణ మ్.

ఇంద్రాదీన్ దిక్షువిన్యస్య ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం ఓంత్రాతార మింద్ర మవితార మింద్రగ్ం హవేహవే సుహవగ్ం శూర మింద్రమ్ । హ్వయామిశక్రం పురుహూత మింద్రగ్ం స్వస్తినోమఘవాధాత్వింద్రః ॥ ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం ఓం పూర్వదిగ్భాగే ఇంద్రాయ నమః ॥ ౧ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం నం ॥ త్వన్నోఅగ్నే వరుణస్య విద్వాన్ దేవస్యహేడోవయాసిసీష్ఠాః । యజిష్ఠోవహ్నితమశ్శోశుచానో విశ్వాద్వేషాగ్ంసిప్రముముగ్ధ్యస్మత్ ॥ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం నం । ఆగ్నేయదిగ్భాగే అగ్నయేనమః ॥ ౨ ॥ ఓంభూర్భువస్సువః ॥ ఓం మోం । సుగన్నఃపంథామభయంకృణోతు । యస్మిన్నక్షత్రేయమ ఏతిరాజా । యస్మిన్నేనమభ్యషించంతదేవాః । తదస్యచిత్రగ్ంహవిషా యజామ । ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ ॥ ఓంమోం । దక్షిణదిగ్భాగే యమాయనమః ॥౩॥ ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం భం । అసున్వంతమ యజమానమిచ్ఛ స్తేనస్యేత్యాంతస్కరస్యాన్వేషి । అన్యమస్మదిచ్ఛసాత ఇత్యానమోదేవి నిరృతే తుభ్యమస్తు ॥ ఓంనమోభగవతే రుద్రాయ॥ ఓం భం । నిరృతిదిగ్భాగే నిరృతయేనమః ॥ ౪ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః॥ ఓం గం ॥ తత్వాయామి బ్రహ్మణా వందమాన స్తదాశాస్తే యజ మానోహవిర్భిః అహేడమానో వరుణేహబోధ్యురుశగ్ం సమాన ఆయుః

ప్రమోషీః ॥ ఓంనమో భగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం గం ॥ పశ్చిమదిగ్భాగే
వరుణాయనమః ॥ ౫ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం వం ॥ ఆనో నియుద్భి
శ్శతినీభిరధ్వరగ్ంం సహస్రిణీభిరుపయాహి యజ్ఞమ్ । వాయో అస్మిన్
హవిషిమాదయస్వ యూయంపాత స్వస్తిభిస్సదానః ॥ ఓం నమో భగ
వతే రుద్రాయ ॥ ఓం వం ॥ వాయువ్యదిగ్భాగే వాయవేనమః ॥౬॥ ఓం
భూర్భువస్సువః ॥ ఓం తేం । వయగ్ంసోమవ్రతేతవ । మనస్తనూషు
బిభ్రతః । ప్రజావంతో అశీమహి । ఇంద్రాణీదేవీ సుభగా సుపత్నీ ॥ ఓం
నమో భగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం తేం । ఉత్తరదిగ్భాగే కుబేరాయనమః
॥౭॥ ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం రుం। తమీశానం జగతస్తస్థుషస్పతిమ్।
ధియంజిన్వమవసేహూమహే వయమ్ । పూషానో యథా వేదసా మస
ద్వృధే రక్షితా పాయురదబ్ధస్స్వస్తయే ॥ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ॥
ఓం రుం । ఈశాన్యదిగ్భాగే ఈశానాయ నమః ॥ ౮ ॥ ఓం భూర్భువ
స్సువః ॥ ఓం దాం । అస్మేరుద్రామేహనాపర్వతాసో వృత్రహత్యేభర
హూతౌ సజోషాః ॥ యశ్శంసతేస్తువతేధాయిపజ్ర ఇన్ద్రజ్యేష్ఠా అస్మాం
అవన్తుదేవాః ॥ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం ద్రాం । ఊర్ధ్వ
దిగ్భాగే ఆకాశాయనమః ॥ ౯ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం యం ।
స్యోనాపృథివి భవానృక్షరానివేశని । యచ్ఛానశ్శర్మసప్రథాః ॥ ఓం
నమోభగవతేరుద్రాయ॥ ఓం యం। అధోదిగ్భాగే పృథివ్యైనమః ॥౧౦॥

శ్లో॥ ఆదౌప్రణవముచ్చార్య వ్యాహృతీః ప్రణవంతతః ।
బీజంమంత్రంసముచ్చార్య మంత్రాంతే బీజముచ్చరేత్ ॥

అథ దశాంగ రౌద్రీకరణమ్.

శ్లో॥ లలాటే నేత్రకర్ణేషు ముఖే బాహ్వోశ్చనాసికె ।
జఠరేనాభిమూర్ధ్నోశ్చ పాదయోర్దశదైహికం ।
బీజంమంత్రంసముచ్చార్య మంత్రాంతేబీజముచ్చరేత్ ।
(కేషుచిద్దేశేషుదిక్పాలకబీజాన్యపి సంపుటీకృత్వావఠన్యతేతానియథా)
-లం-రం-హం-షం-వం-యం-సం-శం-ళం-క్షం ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం ఓం॥ నమశ్శంభవేచమయోభవేచ నమశ్శంకరాయచ మయస్కరాయచ నమశ్శివాయచ శివతరాయచ। త్రాతారమింద్ర మవితారమింద్రగ్ం హవే హవేసు హవగ్ం శూర మింద్రమ్ । హువేను శక్రం పురుహూత మింద్రగ్గ్ స్వస్తినో మఘవా ధాత్వింద్రః ॥ ఓం నమశ్శంభవేచ... శివతరాయచ ॥ ఓం ఓం లలాట స్థానే ఇంద్రాయనమః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం సం ॥ నమశ్శంభవేచ మయోభవేచ నమశ్శంకరాయచ మయస్కరాయచ నమశ్శివాయచ శివతరాయచ॥ త్వన్నో అగ్నే వరుణస్య విద్వాందేవస్య హేడోవ యాసిసీష్ఠాః । యజిష్ఠోవహ్నితమ శోశుచానో విశ్వాద్వేషాగ్ంసిప్రముముగ్ధ్యస్మత్॥ ఓం నమ శ్శంభవేచ మయోభవేచ నమశ్శంకరాయచ మయస్కరా యచ నమశ్శివాయచ శివతరాయచ॥ ఓంసం నేత్రస్థానేఅగ్నయేనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం మోం ॥ నమశ్శంభవేచ... శివతరా యచ ॥ సుగన్నః పంథామభయంకృణోతు । యస్మిన్నక్షత్రేయమఏతి రాజా । యస్మిన్నేనమభ్యషించం తదేవాః । తదస్యచిత్రగ్ం హవిషా యజామ ॥ ఓంనమశ్శంభవేచ......శివతరాయచ ॥ ఓం మోం కర్ణ స్థానే యమాయనమః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం భం ॥ నమశ్శంభవేచ ... శివతరాయచ ॥ ఓం అసున్వంతమయజమానమిచ్ఛ స్తేనస్యేత్యాం తస్కరస్యాన్వేషి । అన్యమస్మదిచ్ఛసాతఇత్యా నమోదేవినిర్‌ఋతేతుభ్యమస్తు॥ ఓం నమశ్శంభవేచ ... శివతరాయచ ॥ ఓం భం ముఖస్థానే నిర్‌ఋతయేనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం గం॥ ఓంనమశ్శంభవేచ ... శివతరాయచ ॥ తత్త్వాయామి బ్రహ్మణావందమాన స్తదాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః ॥ అహేడమానో వరుణేహబోధ్యురుశగ్ం సమాన ఆయుః ప్రమోషీః ॥ ఓం నమశ్శంభవేచ ... శివతరాయచ ॥ ఓంగం బాహుస్థానే వరుణాయనమః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం వం ॥ ఓంనమశ్శంభవేచ ... శివతరాయచ॥ ఆనోనియుద్భిశ్శతినీ భిరధ్వరగ్ం సహస్రిణీ భిరుపయాహియజ్ఞం। వాయోఅస్మిన్ హవిషిమాదయస్వయూయం పాతస్వస్తిభిస్సదానః ॥ ఓంనమశ్శంభవేచ ... శివతరాయచ॥ ఓంవంనాసికాస్థానేవాయవేనమః॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం తేం ॥ ఓం నమశ్శంభవేచ ... శివతరాయచ ॥ వయగ్ం సోమవ్రతేతవ । మనస్తనూషుబిభ్రతః । ప్రజావంతో అశీమహి ॥ ఇన్ద్రాణీదేవీ సుభగాసుపత్నీ ॥ నమశ్శంభవేచ ... శివతరాయచ ॥ ఓం తేం జఠరస్థానే కుబేరాయనమః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం రుం । ఓం నమశ్శంభవేచ ... శివతరాయచ ॥ తమీశానం జగతస్తస్థుషస్పతిం । ధియంజిన్వమవసేహూమహేవయం పూషానోయథా వేదసా మసద్వృధే రక్షితాపాయు రదబ్ధ

స్వ స్త్రయే ॥ ఓం నమశ్శ్యమ్భవేచ... శివతరాయచ ॥ ఓం రుం। నాభి స్థానే ఈశానాయనమః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం ద్రాం। ఓం నమశ్శమ్భవేచ... శివతరాయచ ॥ అస్మేరుద్రామిహనాపర్వతాసో వృత్రహత్యేభరహూతౌ సజోషాః। యశ్శంసతేస్తువతేధాయిపజ్ర ఇంద్రజ్యేష్ఠాఅస్మాం అవంతుదేవాః ॥ ఓం నమశ్శమ్భవేచ... శివతరాయచ ॥ ఓం ద్రాం। మూర్ధ్ని స్థానే ఆకాశాయనమః ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం యం। నమశ్శమ్భవేచ... శివతరాయచ ॥ ఓం స్యోనాపృథివిభవా నృక్షరా నివేశనీ। యచ్ఛానశ్శర్మ సప్రథాః ॥ నమశ్శమ్భవేచ... శివతరాయచ ॥ ఓం యం। పాదయోస్థానే పృథివ్యైనమః ॥

* (దశాంగరౌద్రీకరణేపి) ఓంనమోభగవతే రుద్రాయేతిచ పఠేత్॥

శ్లో॥ ప్రణవం వ్యాహృతిర్బీజం శంభవేచ తతఃపరమ్ ।
దిఙ్మంత్రం శంభవేచాంతం బీజం ప్రణవముచ్చరేత్ ॥
ఇతి దశాంగరౌద్రీకరణం సమాప్తమ్. చ. ల.

అథ షోడశాంగ రౌద్రీకరణమ్.

శ్లో॥ శిఖాశిరశ్చమూర్ధాచ లలాటంనేత్రకర్ణకౌ ।
ముఖంచకంఠబాహూచ హృన్నాభీచకటిస్తథా ।
ఊరూజానూజంఘపాదౌ షోడశాంగస్థలానివై ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ నమశ్శమ్భవేచ... తరాయచ ॥ ఓం అం।

---

* (ఏతద్దశాంగరౌద్రీకరణే తత్ర తత్ర స్థానేషు రుద్రాయ నమ ఇతి కేచిత్పఠంతి)

ద్విభూరసిప్రవాహణ్ణో రాద్రేణానీకేన ప్రాహిమాగ్నే పిపృహిమామా మాహిగ్ంసీః॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ । ఓం అం శిఖాయైనమః॥౧॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ నమశ్శంభ ... చ ॥ ఓం ఆం । వహ్నిరసి హవ్యవాహన్నో రాద్రేణానీకేన ప్రాహిమాగ్నే పిపృహిమామా మామా హిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగవతేరుద్రాయ। ఓం ఆం శిరసేనమః ॥ ౨ ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ నమశ్శంభ వేచ... యచ ॥ ఓంఇం। శ్వాత్రోసిప్రచేతా రాద్రేణానీ కేనప్రాహిమాగ్నేపి పృహిమామా మామా హిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగ...య॥ ఓం ఇం మూర్ధ్నేనమః ॥ 3 ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓం నమశ్శంభ వే... యచ ॥ ఓం ఈం । తుథోసివిశ్వవేదా రాద్రేణానీకేన ప్రాహిమాగ్నేపి పృహిమామామామా హిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగ...య॥ ఓం ఈం లలాటాయనమః ॥౪॥

ఓం భూర్భు...వః ॥ నమ...భవే...యచ ॥ ఓం ఉం ॥ ఉశిగసికవీరాద్రేణా... ...హిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగ...య ॥ ఓం ఉం । నేత్రాభ్యాంనమః ॥ ౫ ॥

ఓం భూర్భువస్సువః । నమ... వేచ...యచ । ఓం ఊం । అంఘారిరసి బంభారీరాద్రేణా...హిగ్ంసీః ॥ ఓంనమోభగవతేరుద్రాయ । ఓం ఊం । కర్ణాభ్యాంనమః ॥ ౬ ॥

ఓం భూర్భువస్సువః । ఓం నమ... వేచ... ...శివతరాయచ ॥ ఓం ఋం । అవస్యురసిదువస్వాన్ రాద్రేణా...హిగ్ంసీః । ఓం నమోభగవతేరుద్రాయ । ఓం ఋం ముఖాయనమః ॥ ౭ ॥

ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఓంనమ...భవే.. యచ । ఓం ౠం ।

ష్టు భ్యా॑రసి మా॑ర్జాలీ న్మో రా॑ద్రే॑ణా...హిగ్ంసీః ॥ ఓం నమో భగ వతే రుద్రా॑య॥ ఓం బ్రూం కంఠాయనమః ॥ ౮ ॥

ఓం భూర్భు...వః ॥ ఓం నమ... వే॑చ...యచ ॥ ఓం ఞం । సంమా॑డసి క్రృశానూ రా॑ద్రే॑ణా......హిగ్ంసీః ॥ నమోభగవతే రుద్రా॑య ॥ ఓం ఞం । బాహుభ్యాంనమః ॥ ౯ ॥

ఓం భూర్భు...వః ॥ నమ... వే॑చ...శ్రివతరా॑యచ ॥ ఓం ఞాం। పరిషద్యో॑సి పవమా॑నో రా॑ద్రే॑ణా...హిగ్ంసీః ॥ ఓం నమో భగవతే రుద్రా॑య ॥ ఓం ఞాం । హృదయాయనమః ॥ ౧౦ ॥

ఓం భూర్భు...వః ॥ నమ...... వే॑చ ॥ ఓం ఏం । ప్రతక్వా॑స్సి నభస్వా॑న్ద్రే॑ణా...హిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగవతే రుద్రా॑య ॥ ఓం ఏం నాభ్యైనమః ॥ ౧౧ ॥

ఓం భూర్భు...వః ॥ నమ...... వే॑చ ॥ ఓం ఐం । అసంమృ ష్టో॑సి హవ్యసూద్రో రా॑ద్రే॑ణా...హిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగ...య ॥ ఓం ఐం । కట్యైనమః ॥ ౧౨ ॥

ఓం భూర్భు...వః ॥ నమ... వే॑చ...యచ ॥ ఓం ఓం ఋతధా మా॑స్సిసువర్జ్యోతీ రా॑ద్రే॑ణా...హిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగవతే రుద్రా॑ య॥ ఓం ఓం ఊరుభ్యాంనమః ॥ ౧౩ ॥

ఓం భూర్భు...వః ॥ నమ... వే॑చ...యచ ॥ ఓం ఔం ॥ బ్రహ్మ॑ జ్యోతిరస్సి సువర్ధా॑మా రా॑ద్రే॑ణా...హిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగవతే రుద్రా॑య ॥ ఓం ఔం జానుభ్యాంనమః ॥ ౧౪ ॥

ఓం భూర్భు...వః॥ నమ...తేచ...యచ॥ ఓం అం। అజో౽స్యై కపాదాద్రేణా...హిగ్ంసీః ॥ ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ॥ ఓం అం। జంఘాభ్యాంనమః ॥ ౧౫ ॥

ఓం భూర్భువస్సువః॥ నమశ్శంభవేచ...యచ॥ ఓం అః। అహిరసి బుధ్నియోరౌద్రేణా...హిగ్ంసీః ॥ ఓంనమోభగవతే రుద్రాయ ॥ ఓం అః పాదాభ్యాంనమః ॥ ౧౬ ॥

త్వగస్థిగతైః సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే సర్వభూతేష్వపరాజితో భవతి తతో భూత ప్రేత పిశాచ బ్రహ్మరాక్షస యక్ష యమదూత శాకినీ ఢాకినీ సర్ప శ్వాపద తస్కర జ్వరాద్యుపద్రవ జోపఘాతాస్సర్వే జ్వలంతం పశ్యంతు మాం రక్షంతు యజమానగ్ం రక్షంతు ॥

ఆత్మరక్షా.

మనోజ్యోతి ర్జుషతా మాజ్యం విచ్ఛిన్నం యజ్ఞగ్ం సమిమం దధాతు । బృహస్పతి స్తనుతా మిమంనో విశ్వేదేవా ఇహ మాదయం తామ్॥ గుహ్యాయనమః ॥ ౧ ॥

షోడశాంగరౌద్రీకరణే సర్వేషు స్థానేషు రుద్రాయనమః ఇతిపఠంతి॥ అబోధ్యగ్నిస్సమిధాజనానాం ప్రతిధేనుమివాయతీ ముషాసమ్। యహ్వా ఇవప్రవయాముజ్జిహానాః ప్రభానవస్సిస్రతేనాకమచ్ఛ॥ నాభ్యైనమః॥౨॥

అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః పృథివ్యాఅయం । అపాగ్ంరేతాగ్ంసి జిన్వతి ॥ హృదయాయనమః ॥ 3 ॥

మూర్ధానం దివో అరతిం పృథివ్యా వైశ్వానర మృతాయజాత మగ్నిం । కవిగ్ంసమ్రాజ మతిథింజనానా మాసన్నాపాత్రం జనయంత దేవాః ॥ కంఠాయనమః ॥ ౪ ॥

మర్మాణి తే వర్మభి శ్ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజా మృతేనాభి వస్తామ్। ఉరోర్వరీయో వరివ స్తే అస్తు జయంతం త్వామనుమదంతు దేవాః॥ ముఖాయ నమః ॥ ౫ ॥

జాతవేదా యది వా పావకోసి। వైశ్వానరో యది వా వైద్యుతోసి। శం ప్రజాభ్యో యజమానాయ లోకమ్। ఊర్జం పుష్టిం దదదభ్యావవృత్స్వ ॥ శిరసే నమః ॥ ౬ ॥

బ్రహ్మాత్మన్వదసృజత। తదకామయత। సమాత్మనా పద్యేయేతి। ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత। తస్మై దశమగ్ంహూతః ప్రత్యశృణోత్। స దశహూతోభవత్। దశహూతో హవై నామైషః। తం వా ఏతం దశహూతగ్ంసంతం। దశహోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః ॥ ౧ ॥

ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత। తస్మై సప్తమగ్ంహూతః ప్రత్యశృణోత్। స సప్తహూతోభవత్। సప్తహూతో హవై నామైషః। తం వా ఏతగ్ం సప్తహూతగ్ంసంతం। సప్తహోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః। ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత। తస్మై షష్ఠగ్ంహూతః ప్రత్యశృణోత్ ॥ స షడ్ఢూతోభవత్ ॥ ౨ ॥

షడ్ఢూతో హవై నామైషః। తం వా ఏతగ్ం షడ్ఢూతగ్ం సంతం। షడ్ఢోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ। పరోక్షప్రియా ఇవ హి దేవాః। ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత। తస్మై పంచమగ్ంహూతః ప్రత్యశృణోత్। స పంచహూతో భవత్। పంచహూతో హవై నామైషః। తం వా ఏతం పంచహూతగ్ంసంతం। పంచహోతేత్యాచక్షతే పరోక్షేణ ॥ ౩ ॥

పరోక్షప్రియాఇవహిదేవాః । ఆత్మన్నాత్మన్నిత్యామంత్రయత।
తస్మై చతుర్థగ్ం హూతః ప్రత్యశృణోత్ । సచతుర్హూతో భవత్ ।
చతుర్హూతో హవై నామైషః । తంవా ఏతఃచతుర్హూతగ్ం సంతం ।
చతుర్హోతే త్యాచక్షతే పరోక్షేణ । పరోక్షప్రియా ఇవహిదేవాః ।
తమబ్రవీత్ । త్వంవై మే నేదిష్ఠగ్ం హూతః ప్రత్యశ్రౌషీః । త్వయైనా
నాఖ్యాతార ఇతి । తస్మాన్నుహైనాగ్ శ్చతుర్హోతార ఇత్యాచక్షతే ।
తస్మాచ్ఛుశ్రూషుః పుత్రాణాగ్ం హృద్యతమః । నేదిష్ఠో హృద్యతమః ।
నేదిష్ఠో బ్రహ్మణో భవతి । యఏవం వేద ॥ ౪ ॥

ఇత్యాత్మరక్షా కర్తవ్యా ॥ శివసంకల్పగ్ం హృదయమ్ ॥

అథ శివసంకల్పాః.

యేనేదంభూతం భువనం భవిష్యత్పరి గృహీతమమృతేన సర్వం ।
యేన యజ్ఞస్త్రాయతే సప్త హోతా తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు ॥ ౧ ॥
యేన కర్మాణి ప్రచరంతి ధీరా యతో వాచా మనసా చారుయంతి ।
యత్సమ్మితమను సంచరంతి ప్రాణినస్తన్మే మనశ్శివసంకల్పమస్తు ॥ ౨ ॥
యేన కర్మాణ్యప సోమనసీషి ణో యజ్ఞే కృణ్వంతి విదథేషు ధీరాః । యద
పూర్వం యక్షమంతః ప్రజానాంత...స్తు ॥ 3 ॥ యత్ప్రజ్ఞానముత చేతో
ధృతిశ్చ యజ్జ్యోతిరంతరమృతం ప్రజాసు । యస్మాన్నఋతే కించన
కర్మక్రియతే...తస్తు ॥ ౪ ॥ సుషారథిరశ్వానివ యన్మనుష్యాన్నేనీ
యతేభీశుభిర్వాజినవ । హృత్ప్రతిష్ఠం యదజిరం జవిష్ఠంగ...స్తు ॥
౫ ॥ యస్మిన్నృచస్సామయజూగ్ంషి యస్మిన్ ప్రతిష్ఠారథనాభా విభా
రాః । యస్మిగ్గ్శ్చిత్తగ్ం సర్వమోతం ప్రజానాంత...స్తు ॥ ౬ ॥ యద

త్రిష్టుం త్రిశతగ్ శరీరం యజ్ఞస్యగుహ్యం నవనాప్తమాయ్యాం । దశ
పంచత్రిగ్ శతం యత్పరంత......స్తు ॥ ౭ ॥ యజ్ఞాగ్రితోద్ధారముపైతి
దైవ్యం యదుస్తు ప్తస్యతథై వేతి । ద్దూరంగ మంజ్యోతిషాం జ్యోతిరే
కంత...స్తు ॥ ౮ ॥ యేనేదంవిశ్వంజగతో బభూవ యేదైవామహతో
జాతవేదాః తేద్దేవాగ్ని స్తమస్తో జ్యోతిరేకంత...స్తు ॥ ౯ ॥ యేనద్యాః
పృథివీచాంతరిక్షంచయేపర్వతాః ప్రదిశోదిశశ్చ । తేనేదంజగద్వ్యాప్తం
ప్రజానాంత...స్తు ॥ ౧౦ ॥ యేమనోహృదయం యేచదేవాయే దివ్యా
ఆపోయేసూర్యరశ్మిభిః । తేశ్రోత్రేచక్షుషీ సంచరంతంత...స్తు ॥ ౧౧ ॥
అచింత్యంచా ప్రమేయంచ వ్యక్తావ్యక్త పరంచయత్ । సూక్ష్మా
త్సూక్ష్మతరం జ్ఞేయంత...స్తు ॥ ౧౨ ॥ ఏకాచదశశతంచ సహస్రంచా
యుతంచని యుతంచప్రయుతం చార్బుదంచ న్యర్బుదంచ సముద్రశ్చ
మధ్యంచాంతశ్చ పరార్థశ్చైత...స్తు ॥ ౧౩ ॥ యేపంచపంచాదశశతగ్ం
సహస్రమయుతం న్యర్బుదంచ । తేఅగ్నిచిత్తేష్టకాత్వగ్ శరీరంత...స్తు ॥
౧౪ ॥ వేదాహమేతం పురుషంమహాంత మాదిత్యవర్ణం తమసఃపర
స్తాత్ । తస్యయోనిం పరి పశ్యంతి ధీరాస్త...స్తు ॥ ౧౫ ॥ యస్యైతం
ధీరాఃపునంతి కవయో బ్రహ్మాణమేతం త్వావృణత్తమిన్దుం । స్థావరం
జంగమంద్యారాకాశంత...స్తు ॥ ౧౬ ॥ పరాత్పరతరం చైవత్పరా
చ్ఛైవయత్పరం । యత్పరాత్పరతో జ్ఞానం త...స్తు ॥ ౧౭ ॥ పరాత్పర
తరంబ్రహ్మ తత్పరాత్పరతో హరిః । యత్పరాత్పరతోధీశ స్త...స్తు
॥౧౮॥ యావేదాదిషు గాయత్రీ సర్వవ్యాపీ మహేశ్వరీ । ఋగ్యజుస్సా

మాధరై శ్చ త... స్తు ॥౧౯॥ యోవై దేవం మహాదేవం ప్రణవం పురు
షో త్తమం । యస్సర్వే సర్వ వేదాశ్చ త... స్తు ॥ ౨౦ ॥ ప్రయుతః ప్రణవ
ఓంకారం ప్రణవం పురుషో త్తమం । ఓంకారం పరమాత్మానం త... స్తు
॥ ౨౧ ॥ యోసౌ సర్వేషు వేదేషు పఠ్యతే హ్యజ ఈశ్వరః । అకారాయో
నిర్గుణో హ్యాత్మా త... స్తు ॥౨౨॥ గోభిర్జుష్టం ధనేనచ హ్యాయుషాచ బలే
నచ । ప్రజయా పశుభిః పుష్క రాక్షం త... స్తు ॥ ౨౩ ॥ త్ర్యంబకం...
తా త... స్తు ॥౨౪॥ కైలాసశిఖరే రమ్యే శంకరస్య శివాలయే । దేవతా
స్తత్ర మోదన్తి త... స్తు ॥౨౫॥ కైలాసశిఖరావాసా హిమవద్గిరి కన్య
యా । నీలకంఠం త్రినేత్రంచ తస్మై మ... స్తు ॥ ౨౬ ॥ విశ్వతశ్చక్షు
రుత విశ్వతో ముఖో విశ్వతో హ స్త ఉత విశ్వతస్పాత్ । సంబాహుభ్యాం
నమతి సంపతత్రై ర్ద్యావా పృథివీ జనయన్ దేవ ఏక స్త... స్తు ॥౨౭॥ చతు
రో వేదానధీయీత సర్వశాస్త్రమయం విదుః । ఇతిహాసపురాణానాం
త... స్తు ॥౨౮॥ మానోమహాన్తముత మానో... స్తు ॥ ౨౯ ॥ మానస్తోకే
తన.. తస్తు । ప్రజాప... స్తు ॥౩౦॥ ఋతగ్ంసత్యం పరంబ్రహ్మ పురుషం
కృష్ణపింగలం । ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయవై నమోనమ
స్త... స్తు ॥ ౩౧ ॥ కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మీఢుష్టమాయ తవ్యసే ।
వోచేమ శంతమగ్ హృదే సర్వో హ్యేష రుద్ర స్తస్మై రుద్రాయ నమో
అస్తు త... స్తు ॥ ౩౨ ॥ బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తా ద్విసీమతస్సు
రుచో వేన ఆవః । సబుధ్నియా ఉపమా అస్య విష్ఠాః సతశ్చ యోనిమస
తశ్చ వివః స్త... స్తు ॥౩౩॥ యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైక ఇద్రా
జా జగతో బభూవ । య ఈశే అస్య ద్విపద శ్చతుష్పదః కస్మై దేవాయ

హవిషా విధేమ త... స్తు ॥౩౪॥ య ఆత్మదా బలదా యస్య విశ్వ ఉపాసతే
ప్రశిషం యస్య దేవాః । యస్య ఛాయామృతం యస్య మృత్యుః కస్మై
దేవాయ హవిషా విధేమ త... స్తు ॥౩౫॥ గంధద్వారాం దు... శ్రియం
త... స్తు ॥౩౬॥ యో రుద్రో అగ్నౌ... అస్తు తస్మై... స్తు ॥౩౭॥ నమకం
చమకం చైవ పురుషసూక్తం చ నిత్యశః । మహాదేవేన తత్తుల్యం త... స్తు
॥౩౮॥ య ఇదగ్ం శివసంకల్పగ్ం సదాధ్యాయంతి బ్రాహ్మణాః ॥౩౯॥
తే పరం మోక్షం గమిష్యంతి... స్తు ॥౪౦॥ శివసంకల్పగ్ం హృదయాయ
నమః ॥ సహస్రశీర్షా... సన్తి దేవాః । పురుషసూక్తగ్ం శిరసే స్వాహా ॥
అద్భ్యస్సంభూతః... నిషాణ ॥ ఉత్తరనారాయణగ్ం శిఖాయై వౌషట్ ॥

ఆశుశ్శిశానో వృషభో న యుధ్మో ఘనాఘనః క్షోభణశ్చర్షణీ
నామ్ । సంక్రందనోఽనిమిష ఏకవీరశ్శతగ్ం సేనా అజయత్సాకమింద్రః ।
సంక్రందనేనానిమిషేణ జిష్ణునా యుత్కారేణ దుశ్చ్యవనేన ధృష్ణునా ।
తదింద్రేణ జయత తత్సహధ్వం యుధో నర ఇషుహస్తేన వృష్ణా । స ఇషు
హస్తైస్స నిషంగిభిర్వశీ సగ్ స్రష్టా స యుధ ఇంద్రో గణేన । సగ్ంసృష్టజి
త్సోమపా బాహుశర్ధ్యూర్ధ్వ ధన్వా ప్రతిహితాభిరస్తా । బృహ
స్పతే పరిదీయా రథేన రక్షోహా మిత్రాగ్ం అపబాధమానః ।
ప్రభంజన్త్సేనాః ప్రమృణో యుధా జయన్నస్మాకమేధ్యవితా
రథానామ్ । గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయంతమజ్మ
ప్రమృణంతమోజసా । ఇమగ్ం సజాతా అను వీరయధ్వమిం
ద్రగ్ం సఖాయో అను సగ్ంరభధ్వం । బలవిజ్ఞాయస్స్థవిరః ప్రవీరస్సహ
స్వాన్ వాజీ సహమాన ఉగ్రః । అభివీరో అభిసత్వా సహోజా జైత్ర

మింద్రోరథమా తిష్ఠగోవిత్ । అభిగోత్రాణి సహసాగాహమానో౽ద్రా
యోవీర శ్శతమన్యు రింద్రః । దుశ్చ్యవనః పృతనాషాడయుధ్యో౽
ఉస్మాకగ్ం సేనా అవతు ప్రయుత్సు । ఇంద్రఆసాం నేతా బృహస్పతి
ర్దక్షిణా యజ్ఞః పురఏతు సోమః । దేవసేనానా మభిభంజతీనాంజయం
తీనాం మరుతో యంత్వగ్రే । ఇంద్రస్యవృష్ణోవరుణస్యరాజ్ఞ ఆదిత్యా
నాం మరుతాగ్ం శర్ధఉగ్రం । మహామనసాం భువనచ్యవానాం
ఘోషోదేవానాం జయతా ముదస్థాత్ । అస్మాక మింద్రస్సమృతేషు
ధ్వజేష్వస్మాకం యాఇషవస్తాజయంతు । అస్మాకం వీరా ఉత్తరేభ
వంత్వస్మానుదేవా అవతాహవేషు । ఉద్ధర్షయ మఘవన్నాయుధా
న్యుత్సత్వనాం మామకానాం మహాగ్ంసి । ఉద్వృత్రహన్ వాజినాం
వాజినాన్యుద్రథానాం జయతా మేతు ఘోషః । ఉపప్రేతజయతానర
స్థిరావస్సంతుబాహవః । ఇంద్రోవశ్శర్మయచ్ఛత్వ నాధృష్యా యథా
సథ । అవసృష్టా పరాపత శరవ్యే బ్రహ్మసగ్ంశితా । గచ్ఛామిత్రాన్
ప్రవిశమైషాం కంచనోచ్ఛిషః । మర్మాణి తేవర్మభిశ్ఛాదయామి సోమ
స్త్వారాజామృతే నాభివస్తాం । ఉరోర్వరీయో వరివస్తేఅస్తు జయం
తంత్వా మనుమదంతు దేవాః । యత్రబాణా స్సంపతంతి కుమారా
విశిఖాఇవ ॥ ఇంద్రోనస్తత్ర వృత్రహావిశ్వాహాశర్మయచ్ఛతు । అసు
రానజయన్ తదప్రతిరథస్యా ప్రతిరథత్వంయ దప్రతిరథం ద్వితీయో
హోతాన్వాహ ప్రత్యేవ తేన యజమానో భ్రాతృవ్యాం జయత్యథో
అనభిజితమేవాభిజయతి దశర్చంభవతి దశాక్షరా విరాడ్విరాజేమౌ
లోకౌ విధృతా వనయోర్లోకయో ర్విధృత్యా అథో దశాక్షరావిరా

దక్షిణం విరాడ్విరాజ్యేవాన్నాద్యే ప్రతితిష్ఠత్య సదివత్నా అంతరిక్ష మంత
రిక్ష మివాగ్నీధ్రమాగ్నీధ్రే ॥ ఆశుశ్శిశానో ప్రతిరథం కవచాయష్టుం ॥

ప్రతిపూరుష మేకకపాలా న్నిర్వపత్యేక మతిరిక్తం యావంతో గృహ్యాస్మ స్తేభ్యకమకరం పశూనాగ్ం శర్మాసి శర్మ యజమానస్య శర్మమేయచ్ఛైకఏవ రుద్రో నద్వితీయాయతస్థ ఆఖుస్తే రుద్రపశు స్తం జుషస్వైష తేరుద్రభాగ స్సహస్వ స్రాంబికయా తంజుషస్వ భేషజం గవే శ్వాయ పురుషాయ భేషజ మథోఅస్మభ్యం భేషజగ్ంసుభేషజం॥ యథా సతి । సుగంమేషాయమేష్యా అవాంబరుద్ర మదిమహ్యవ దేవం త్ర్యంబకమ్ । యథానశ్శ్రేయసః కరద్యథానోవస్యసః కరద్యథానః పశుమతః కరద్యథానోవ్యవసాయయాత్ । త్ర్యంబకంయజామహే సుగంధింపుష్టివర్ధనమ్ । ఉర్వారుకమివబంధనా న్మృత్యో ర్ముక్షీయమామృతాత్ ॥ ఏషతేరుద్రభాగ స్తం జుషస్వ తేనావసే నపరోమూజవతోతీ హ్యవతతధన్వా పినాకహస్తః కృత్తివాసాః ॥ ప్రతిపూరుష మేకకపాలా న్నిర్వపతి । జాతాఏవప్రజారుద్రా న్నిరవదయతే । ఏక మతిరిక్తం । జనిష్యమాణాఏవప్రజారుద్రాన్నిరవదయతే । ఏకకపాలా భవంతి । ఏకధైవ రుద్రం నిరవదయతే । నాభిఘారయతి । యదభిఘారయేత్ । అంతరవచారిణగ్ం రుద్రం కుర్యాత్ । ఏకోల్ముకేనయంతి । తద్ధిరుద్రస్యభాగధేయం । ఇమాందిశంయంతి । ఏషావై రుద్రస్యదిక్ । స్వాయామేవదిశి రుద్రం నిరవదయతే । రుద్రోవా అపశుకాయా ఆహుత్యైనాతిష్ఠత । అసౌతేపశురితి నిర్దిశేద్యంద్విష్యాత్ । యమేవద్వేష్టి । తమస్మైపశుం నిర్దిశతి । యదినద్విష్యాత్ । ఆఖుస్తేపశురితిబ్రూయాత్ । నగ్రామ్యాన్

ప్రశూనాగ్ం హినస్తి । నార్తిమార్ఛ్యా । చతుష్పథేజుహోతి । ఏషవాఅగ్నీ
నాం పడ్బీశోనామ । అగ్నివత్యేవజుహోతి । మధ్యమేనపర్ణేనజుహోతి ।
స్రుగ్ఘ్యేషా । అథోఖలు । అంతమేనైవహోతవ్యం । అన్తత ఏవరుద్రం
నిరవదయతే । ఏషతేరుద్రభాగ స్సహస్వస్రాంబికయేత్యాహ । శరద్వా
అస్యాంబికాస్వసా । తయావాఏషహినస్తి । యగ్ంహినస్తి । తయైవై
వైనగ్ంసహశమయతి । భేషజంగవఇత్యాహ । యావంతఏవగ్రామ్యాః
పశవః । తేభ్యోభేషజంకరోతి । అవాంబరుద్రమదిమహీత్యాహ । ఆశిష
మేవైతామాశాస్తే । త్ర్యంబకంయజామహ ఇత్యాహ । మృత్యోర్ము
క్షీయమామృతాదితివావై తదాహ । ఉత్కిరంతి । భగస్యలీప్సంతే ।
మూతేకృత్వాసజంతి । యథాజనం యతేవసంకరోతి । తాదృగేవ
తత్ । ఏషతే రుద్రభాగఇత్యాహ నిరవత్త్యై । అప్రతీక్షమాయంతి ।
అపఃపరిషించతి । రుద్రస్యాంతర్హిత్యై । ప్రవాఏతేఽస్మాల్లోకాచ్చ్యవంతే ।
యేత్ర్యంబకైశ్చరంతి । ఆదిత్యంచరుం పునరేత్య నిర్వపతి । ఇయంవా
అదితిః । అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠంతి । విభ్రాడ్బృహత్పిబతుసోమ్యం మ
ధ్వాయుర్దధద్యజ్ఞపతావవిహ్రుతం । వాతజూతో యో అభిరక్షతిత్మనా
ప్రజాః పుపోష బహుధావిరాజతి । ఓంనమోభగవతే రుద్రాయ । ప్రతి
పూరుషం ప్రతిపూరుషం విభ్రాడితి నేతిశ్రియాయవౌషట్ । త్వమగ్నే
రుద్రో అసురో మహోదివ స్త్వగ్ంశర్ధో మారుతంపృక్ష ఈశిషే । త్వం
వాతైరరుణైర్యాసిశంగయ స్త్వం పూషావిధతః పాసినుత్మనా । ఆవో
రాజానమధ్వరస్య రుద్రగ్ం హోతారగ్ం సత్యయజగ్ం రోదస్యోః ।
అగ్నింపురాతనయిత్నోరచిత్తా ద్ధిరణ్యరూపమవసేకృణుధ్వం । అగ్నిర్

హోత్రానిషసాదాయజీయాన్నుపస్థేన్మాతుస్సురభావులోకే । యువా
కవిః పురునిష్ఠః ॥ ఋతావాధర్తాకృష్టీనాముతమధ్యఇద్ధః ॥ సాధ్వీమకర్దేవ
వీతింనో అద్యయజ్ఞస్యజిహ్వామవిదామగుహ్యాం । సఆయురాగాత్సురభి
ర్వసానో భద్రామకర్దేవహూతింనో అద్య ॥ అక్రందదగ్నిస్తనయన్నివ
ద్యౌః క్షామారేరిహద్వీరుధస్సమంజన్ । సద్యోజజ్ఞానో విహీమిద్ధో
అఖ్యదారోదసీ భానునాభాత్యంతః । త్వే వసూనిపుర్వణీక హోతర్దోషా
వస్తోరేరిరేయజ్ఞియాసః । క్షామేవవిశ్వాభువనానియస్మిన్ త్సగ్ంసౌభ
గానిదధిరేపావకే । తుభ్యంతా అంగిరస్తమవిశ్వాస్సుక్షితయః పృథక్ ।
అగ్నేకామాయయేమిరే । అశ్యామతంకామమగ్నేతవోత్యశ్యామరయి
గ్ంరయివస్సువీరం । అశ్యామవాజమభివాజయంతో శ్యామద్యుమ్నమ
జరాజరంతే । శ్రేష్ఠంయవిష్ఠభారతాగ్నేద్యుమంతమాభర । వసోపురుస్పృ
హగ్ంరయిం । సశ్విత్రానస్తన్యతూరోచనస్థా అజరేభిర్నానదద్భిర్యవిష్ఠః ।
యఃపావకఃపురుతమఃపురూణి పృథూన్యగ్నిరనుయాతిభర్వన్ । ఆయు
ష్టేవిశ్వతోదధదయమగ్ని ర్వరేణ్యః । పునస్తే ప్రాణఆయతి పరా
యక్ష్మగ్ంసువామితే । ఆయుర్దాఅగ్నే హవిషో జుషాణో ఘృతప్రతీ
కో ఘృతయోనిరేధి । ఘృతంపీత్వా మధుచారుగవ్యం పితేవ పుత్ర
మభిరక్షతాదిమమ్ ॥ తస్మైతేప్రతిహర్యతే జాతవేదో విచర్షణే ।
అగ్నేజనామి సుష్టుతిం । దివస్పరి ప్రథమం జజ్ఞే అగ్నిరస్మద్ద్వితీయం
పరిజాతవేదాః । తృతీయమప్సు నృమణా అజస్రమింధాన ఏనం
జరతే స్వాధీః । శుచిః పావక వంద్యోగ్నే బృహద్విరోచసే । త్వం

ఘృతేభిరాహుతః । దృశానో రుక్మ ఉర్వ్యా వ్యద్యౌద్దుర్మర్షమా
యుశ్శ్రియే రుచానః । అగ్నిరమృతో అభవద్వయోభిర్య దేనం ద్యౌరజన
యత్సురేతాః । ఆయదిషే నృపతిం తేజ ఆనట్ఛుచి రేతో నిషిక్తం ద్యౌ
రభీకే । అగ్నిశ్శర్ధమనవద్యం యువానగ్గ్ స్వాధియం జనయత్సూదయచ్చ ।
సతేజీయసా మనసా త్వోత ఉత శిక్ష స్వపత్యస్య శిక్షోః । అగ్నే రాయో
నృతమస్య ప్రభూతౌ భూయామ తే సుష్టుతయశ్చ వస్వః । అగ్నే స
హన్తమాభర ద్యుమ్నస్య ప్రాసహా రయిం । విశ్వా యశ్చర్షణీరభ్యా
సా వాజేషు సాసహత్ । తమగ్నే పృతనాసహగ్ం రయిగ్ం సహస్వ
ఆభర । త్వగ్ంహి సత్యో అద్భుతో దాతా వాజస్య గోమతః । ఉక్షా
న్నాయ వశాన్నాయ సోమపృష్ఠాయ వేధసే । స్తోమైర్విధేమాగ్నయే ।
వద్మా హి సూనో అస్యద్మసద్వా చక్రే అగ్నిర్జనుషాజ్మాన్నం । సత్వం న ఊర్జ
సన ఊర్జం ధా రాజేవ జేరవృకే క్షేష్యన్తః । అగ్న ఆయూగ్ంషి పవస
ఆసువోర్జమిషం చ నః । ఆరే బాధస్వ దుచ్ఛునాం । అగ్నే పవస్వ స్వపా
అస్మే వర్చస్సువీర్యం । దధత్పోషగ్ం రయిం మయి । అగ్నే పావక రో
చిషా మన్ద్రయా దేవ జిహ్వయా । ఆ దేవాన్ వక్షి యక్షి చ । స నః
పావక దీదివోఽగ్నే దేవాగ్ం ఇహావహ । ఉప యజ్ఞగ్ం హవిశ్చ నః ।
అగ్నిశ్శుచివ్రతతమశ్శుచిర్విప్రశ్శుచిః కవిః । శుచీ రోచత ఆహుతః ।
ఉదగ్నే శుచయస్తవ శుక్రా భ్రాజన్త ఈరతే । తవ జ్యోతీగ్ంష్యర్చ
యః ॥ త్వమగ్నే రుద్రో అసురో మహో దివః । త్వగ్ం శర్ధో మారుతం
పృక్ష ఈశిషే । త్వం వాతైరరుణైర్యాసి శంగయః । త్వం పూషా విధతః
పాసి ను త్మనా । దేవా దేవేషు శ్రయధ్వం । ప్రథమా ద్వితీయేషు శ్రయ

ధ్వం । ద్వితీయా స్తృతీయేషు శ్రియధ్వం । తృతీయాశ్చతుర్థేషు శ్రి
యధ్వం । చతుర్థాః పంచమేషు శ్రియధ్వం । పంచమాష్షష్ఠేషు శ్రి
యధ్వం । షష్ఠాస్సప్తమేషు శ్రయధ్వం । సప్తమా అష్టమేషు శ్రియ
ధ్వం । అష్టమా నవమేషు శ్రియధ్వం నవమాదశమేషు శ్రియధ్వం ।
దశమా ఏకాదశేషు శ్రియధ్వం । ఏకాదశా ద్వాదశేషు శ్రియధ్వం ।
ద్వాదశా స్త్రయోదశేషు శ్రయధ్వం । త్రయోదశా శ్చతుర్దశేషు
శ్రయధ్వం । చతుర్దశాః పంచదశేషు శ్రియధ్వం । పంచదశా షోడ
శేషు శ్రయధ్వం । షోడశా స్సప్తదశేషు శ్రయధ్వం । సప్తదశా అష్టా
దశేషు శ్రియధ్వం । అష్టాదశా ఏకాన్నవిగ్ంశేషు శ్రియధ్వం । ఏకా
న్నవిగ్ంశా విగ్ంశేషు శ్రియధ్వం । విగ్ంశా ఏకవిగ్ంశేషు శ్రియ
ధ్వం । ఏకవిగ్ంశా ద్వావిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం । ద్వావిగ్ంశా స్త్ర
యోవిగ్ంశేషు శ్రియధ్వం । త్రయోవిగ్ంశా శ్చతుర్విగ్ంశేషు
శ్రయధ్వం। చతుర్విగ్ంశాః పంచవిగ్ంశేషు శ్రియధ్వం । పంచవిగ్ంశా
షడ్విగ్ంశేషు శ్రియధ్వం । షడ్విగ్ంశా స్సప్తవిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం ।
సప్తవిగ్ంశా అష్టావిగ్ంశేషు శ్రియధ్వం । అష్టావిగ్ంశా ఏకాన్నత్రిగ్ం
శేషు శ్రయధ్వం । ఏకాన్నత్రిగ్ంశా స్త్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం। త్రిగ్ంశా
ఏకత్రిగ్ంశేషు శ్రియధ్వం । ఏకత్రిగ్ంశా ద్వాత్రిగ్ంశేషు శ్రయధ్వం ।
ద్వాత్రిగ్ంశా స్త్రయస్త్రిగ్ంశేషు శ్రియధ్వం । దేవా స్త్రిరేకాదశా
స్త్రిస్త్రయ స్త్రిగ్ంశాః । ఉత్తరే భవత । ఉత్తర వర్త్మాన ఉత్తర
సత్వానః । యత్కామ ఇదం జుహోమి । తన్మే సమృధ్యతామ్ । వయగ్గ్

స్యామపతయోరయీణామ్। భూర్భువస్సువస్స్వాహా ॥ త్వమగ్నే త్వమగ్నే
శతరుద్రీయమిత్యస్త్రాయఫట్ ॥ భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః ॥

అథ పంచాంగన్యాసకృజ్జపేత్ ॥ సద్యోజాతంప్రపద్యామి సద్యో
జాతాయ నమో నమః॥ భవేభవేనాతిభవే భవస్వమాం। భవోద్భ
వాయ నమః ॥ ౧ ॥ వామదేవాయనమో జ్యేష్ఠాయ నమశ్శ్రేష్ఠాయ
నమోరుద్రాయ నమఃకాలాయ నమః కలవికరణాయ నమో బలవికర
ణాయ నమో బలాయ నమో బలప్రమథనాయ నమ స్సర్వభూతదమ
నాయ నమోమనోన్మనాయనమః ॥ ౨ ॥ అఘోరేభ్యో థ ఘోరేభ్యో
ఘోరఘోరతరేభ్యః। సర్వేభ్యస్సర్వశర్వేభ్యో నమస్తేఅస్తురుద్రరూ
పేభ్యః ॥ ౩ ॥ తత్పురుషాయవిద్మహే మహాదేవాయధీమహి। తన్నో
రుద్రఃప్రచోదయాత్ ॥ ౪ ॥ ఈశానస్సర్వవిద్యానా మీశ్వరస్సర్వభూ
తానాం బ్రహ్మాధిపతి ర్బ్రహ్మణోధిపతి ర్బ్రహ్మాశివోమే అస్తు సదా
శివోమ్ ॥ ౫ ॥

అష్టాంగం ప్రణమ్య.

హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్।
సదాధార పృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ॥
ఉరసేనమః ॥ ౧ ॥

యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైకఇద్రాజా జగతో బభూవ।
య ఈశే అస్య ద్విపద శ్చతుష్పదః కస్మైదేవాయ హవిషా విధేమ॥
శిరసే నమః ॥ ౨ ॥

బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమంపురస్తా ద్విసీమతస్సురుచోవేనఆవః । సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠా స్సతశ్చ యోని మసతశ్చవివః ॥ దృష్ట్యాయనమః ॥ ౩ ॥

మహీద్యౌః పృథివీచన ఇమం యజ్ఞం మిమిక్షతామ్ । పిపృతాం నోభరీమభిః ॥ మనసేనమః ॥ ౪ ॥

ఉపశ్వాసయ పృథివీముతద్యాం పురుత్రాతే మనుతాం విష్ఠితం జగత్ । సదుందుభేసజూరింద్రేణదేవై ర్దూరాద్దవీయో అపసేధశత్రూన్ ॥ వచసే నమః ॥ ౫ ॥

అగ్నేనయ సుపథారాయే అస్మాన్ విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ । యుయోధ్యస్మ జ్జుహురాణమేనో భూయిష్ఠాంతే నమఉక్తిం విధేమ ॥ పద్భ్యాం నమః ॥ ౬ ॥

యాతేఅగ్నేరుద్రియా తనూ స్తయానః పాహి తస్యాస్తేస్వాహా యాతేఅగ్నే ఽయాశయా రజాశయా హరాశయా తనూ ర్వర్షిష్ఠా గహ్వరేష్ఠోగ్రం వచో అపావధీం త్వేషం వచో అపావధీగ్ స్వాహా ॥ కరాభ్యాం నమః ॥ ౭ ॥

ఇమంయమ ప్రస్తరమాహిసీదాంగిరోభిః పితృభిస్సంవిదానః । ఆత్వామంత్రాః కవిశస్తావహం త్వేనా రాజన్ హవిషామాదయస్వ ॥ కర్ణాభ్యాంనమః ॥ ౮ ॥ ఇతి సాష్టాంగం ప్రణమ్య ॥

శ్లో॥ ఉరసా శిరసా దృష్ట్యా మనసా వచసాతథా । పద్భ్యాం కరాభ్యాం కర్ణాభ్యాం ప్రణామోష్టాంగ ఉచ్యతే ॥ అథాత్మానగ్ం శివాత్మానగ్ం శ్రీరుద్రరూపిణమేవంధ్యాయేత్ ॥ శుద్ధస్ఫటికసంకాశం

త్రినేత్రం పంచవక్త్రం దశభుజగ్ం సర్వాభరణ భూషితం నీలగ్రీవం శశాంక చిహ్నం నాగయజ్ఞోప వీతినం నాగాభరణభూషితం వ్యాఘ్రచర్మాంబరధరం కమండల్వక్షసూత్రధరం అభయ వరకరం శూల హస్తం జ్వలంతం కపిల జటాజూటినం శిఖాముద్యోత ధారిణమ్ ॥
శ్లో॥ వృషస్కంధ సమారూఢ ముమాదేహార్థ ధారిణమ్ । అమృతేనాప్లుతంహృష్టం దివ్యభోగ సమన్వితం । దిగ్దేవతా స్సమాయుక్తం సురాసుర నమస్కృతమ్ । నిత్యంచ శాశ్వతంశుద్ధం ధ్రువమక్షరమవ్యయమ్ । సర్వవ్యాపినమీశానం రుద్రంవై విశ్వరూపిణమ్ । ఏవంధ్యాత్వా ద్విజస్సమ్యక్తతోయజనమారభేత్ ॥

అథ అభిషేక ప్రయోగః.

అథాతో రుద్రస్నానార్చనా ఽభిషేకవిధిం వ్యాఖ్యాస్యామః ॥ ఉదితఏవ తీర్థే స్నాత్వోదేత్య శుచిః ప్రయతో బ్రహ్మచారీ శుక్లవాసాః తస్యదక్షిణాప్రత్యగ్దేశే తన్ముఖః స్థిత్వా ఽత్మని దేవతా స్థాపయేత్ ॥ ప్రజననే బ్రహ్మాతిష్ఠతు । పాదయోర్విష్ణుస్తిష్ఠతు । హస్తయోర్హర స్తిష్ఠతు । బాహ్వో రింద్రస్తిష్ఠతు । జఠరే అగ్ని స్తిష్ఠతు । హృదయే శివ స్తిష్ఠతు । కంఠే వసవ స్తిష్ఠంతు । వక్త్రే సరస్వతీ తిష్ఠతు । నాసికయోర్వాయు స్తిష్ఠతు । నయనయో శ్చంద్రాదిత్యౌ తిష్ఠేతాం। కర్ణయోరశ్వినౌ తిష్ఠేతామ్ । లలాటే రుద్రా స్తిష్ఠంతు । మూర్థ్న్యాదిత్యా స్తిష్ఠంతు । శిరసి మహాదేవ స్తిష్ఠతు । శిఖాయాం వామదేవ స్తిష్ఠతు । పృష్ఠేపినాకీ తిష్ఠతు । పురతశ్శూలీతిష్ఠతు । పార్శ్వయో శ్శివాశంకరౌ తిష్ఠేతామ్ । సర్వతో వాయు స్తిష్ఠతు । తతోబహిస్సర్వతో ఽగ్నిజ్వాలా మాలాపరివృత స్తిష్ఠతు । సర్వేష్వంగేషు సర్వాదేవతాః యథాస్థానం తిష్ఠంతు । మాంరక్షంతు । యజమానగ్ం రక్షంతు । అగ్నిర్మేవాచి శ్రిత ఇతి యథాలింగమంగాని సమ్మృశ్య ॥

అగ్నిర్మేవాచిశ్రితః । వాగ్ఘృదయే । హృదయం మయి । అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । వాయుర్మేప్రాణేశ్రితః । ప్రాణోహృదయే । హృదయం మయి। అహమమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి।

సూర్యో మే చక్షుషి శ్రితః । చక్షుర్ హృదయే । హృదయం మయి । అహ
మమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి । చంద్రమా మే మనసి శ్రితః ॥ మనో
హృదయే । హృదయం మయి । అహ మమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి ॥
దిశో మే శ్రోత్రే శ్రితాః । శ్రోత్రగ్ం హృదయే । హృదయం మయి। అహ
మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి ॥ ఆపో మే రేతసి శ్రితాః । రేతో హృదయే।
హృదయం మయి । అహ మమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి ॥ పృథివీ మే
శరీరే శ్రితా । శరీరగ్ం హృదయే । హృదయం మయి । అహ మమృతే ।
అమృతం బ్రహ్మణి ॥ ఓషధివనస్పతయో మే లోమసు శ్రితాః। లోమాని
హృదయే । హృదయం మయి । అహ మమృతే అమృతం బ్రహ్మణి ॥
ఇంద్రో మే బలే శ్రితః । బలగ్ం హృదయే । హృదయం మయి । అహ
మమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి ॥ పర్జన్యో మే మూర్ధ్ని శ్రితః । మూర్ధా
హృదయే । హృదయం మయి । అహ మమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి ॥
ఈశానో మే మన్యౌ శ్రితః। మన్యుర్ హృదయే। హృదయం మయి। అహ
మమృతే । అమృతం బ్రహ్మణి ॥ ఆత్మా మ ఆత్మని శ్రితః । ఆత్మా హృదయే।
హృదయం మయి । అహ మమృతే। అమృతం బ్రహ్మణి ॥ పునర్మ ఆత్మా
పునరాయురాగాత్ । పునః ప్రాణః పునరాకూతమాగాత్ । వైశ్వా
నరో రశ్మిభిర్వావృధానః । అంతస్తిష్ఠత్వమృతస్య గోపాః ॥

(అగ్ని ర్వాయు సూర్య శ్చంద్రమా దిశ ఆపః పృథివ్యోషధి వనస్పతయ ఇంద్రః పర్జన్య ఈశాన ఆత్మా పునర్మ ఆకూతగ్ం రశ్మిభిః॥) ఇతి యథాలింగమంగాని సమ్మృశ్య ॥ అథైనం గంధ పుష్పాక్షత ధూప దీప నైవేద్య తాంబూలాద్యై రభ్య ర్చ్యాత్మానం ప్రత్యారాధయేత్ ॥

శ్లో॥ ఆరాధితో మనుష్యైస్త్వం శుద్ధైర్దేవాసురాదిభిః । ఆరాధయామి భక్త్యా త్వాం మాంగృహాణ మహేశ్వర ॥

ఆత్వావహంతు హరయ స్సచేతస శ్శ్వేతై రశ్వై స్సహ కేతుమద్భిః ॥ వాతాజవై ర్బలవద్భి ర్మనోజవై రాయాహి శీఘ్రం మమ హవ్యాయశర్వోమ్ ॥ ఈశ్వరమావాహయామీత్యావాహ్య ॥

శ్లో॥ మండలాంతరగతం హిరణ్మయం భ్రాజమానవపుషం శుచి స్మితం । చండదీధితి మఖండవిగ్రహం చింతయే న్మునిసహస్రసేవితమ్ ॥ శంకరస్యచరితాకథామృతం చంద్రశేఖరగుణానుకీర్తనమ్ । నీలకంఠ తవ పాదసేవనం సంభవంతు మమజన్మజన్మని ॥ స్వామిన్ సర్వజగన్నాథ యావత్పూజావసానకమ్ । తావత్త్వంప్రీతిభావేన లింగేస్మిన్ సన్నిధిం కురు ॥ దేహోదేవాలయః ప్రోక్తో జీవో దేవ స్సనాతనః । త్యజే దజ్ఞాన నిర్మాల్యం సోహంభావేన పూజయేత్ ॥

అథైసం వ్యాహృతిభి ర్నిర్మాల్యంవిసృజ్య ॥ ఓం భూర్భువ స్సువ శ్చండీశ్వరాయ నమ ఇత్యుత్తరతో నిర్మాల్యం విసృజ్య । తతో దక్షిణ పార్శ్వస్థ కలశోదకం । కలశే గంధపుష్పాక్షతైరభ్యర్చ్య ॥

శ్లో॥ కలశస్యముఖేరుద్రః కంఠే విష్ణుస్సమాశ్రితః । మూలే తత్ర స్థితో బ్రహ్మ మధ్యే మాతృగణాస్స్మృతాః ॥ కుక్షౌతుసాగరాస్సర్వే... కలశాంబుసమాశ్రితాః ॥ ఆకలశేషుధావతి పవిత్రే పరిషిచ్యతే...... రాష్ట్రమ్ ॥ గంగేచయమునే...... సన్నిధింకురు ॥ కలశోదకేన పూజా ద్రవ్యాణి సంప్రోక్ష్య ॥ దేవమాత్మానంచ సంప్రోక్ష్య ॥ త్ర్యంబకం యజామహే... తాత్ ॥ ఇతి స్థాపనముద్రాం దర్శయిత్వా ॥ అథ సద్యో జాతంప్రపద్యామీ త్యాసనందద్యాత్ ॥ సద్యోజాతాయవై నమోనమ ఇతి పాద్యమ్ ॥ భవేభవేనాతిభవే భవస్వమామిత్యర్ఘ్యమ్ ॥ భవో ద్భవాయనమఇత్యాచమనమ్ ॥

* వామదేవాయనమఇతి స్నానం । జ్యేష్ఠాయనమఇతి వస్త్రం। శ్రేష్ఠాయనమఇత్యుపవీతం । రుద్రాయనమ ఇత్యాభరణం । కాలాయ నమఇతి గంధం । కలవికరణాయనమ ఇత్యక్షతాన్ । బలవికరణాయ నమఇతి పుష్పం । బలాయనమ ఇతి ధూపం । బలప్రమథనాయ ఇతి దీపం । సర్వభూతదమనాయనమఇతి నైవేద్యం । మనోన్మనాయనమఇతి తాంబూలం ॥ అఘోరేభ్యో......రుద్రరూపేభ్యః॥ ఇతి నీరాజనం ॥ తత్పురుషాయ...ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి మంత్రపుష్పమ్ ॥ ఈశానస్సర్వ ...సదాశివోమ్ ॥ ఇతి ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ సమర్పయామి ॥

భవాయదేవాయనమః । అర్కపుష్పంసమర్పయామి॥ శర్వాయ దేవాయనమః । చంపకపుష్పం ॥ ఈశానాయదేవాయనమః। పున్నాగ పుష్పం ॥ పశుపతయేదేవాయనమః । సంద్యావర్తనపుష్పం॥ రుద్రాయ దేవాయనమః । పాటలపుష్పం ॥ ఉగ్రాయదేవాయనమః । బృహతీ పుష్పం ॥ భీమాయదేవాయనమః । కరవీరపుష్పం ॥ మహతే దేవాయ నమః । ద్రోణపుష్పం ॥

భవస్య దేవస్య పత్న్యైనమః । అర్కపుష్పం సమర్పయామి । శర్వస్య దేవస్య పత్న్యైనమః । చంపకపుష్పం । ఈశానస్య దేవస్య పత్న్యైనమః । పున్నాగపుష్పం। పశుపతేర్దేవస్య పత్న్యైనమః। సం ద్యావర్తనపుష్పం। రుద్రస్య దేవస్య పత్న్యైనమః । పాటలపుష్పం । ఉగ్రస్య దేవస్యపత్న్యైనమః। బృహతీపుష్పం। భీమస్యదేవస్యపత్న్యై నమః। కరవీరపుష్పం। మహతోదేవస్య పత్న్యైనమః। ద్రోణపుష్పం।

---

* వామదేవాయనమ మొదలు రుద్రగాయత్రిజపాంతిమువఱకు నుండు మంత్రములచే ప్రతి రుద్రాభిషేకాంతమున పూజ జఱుపవలెను.

అథ తర్పణమ్.

భవందేవం తర్పయామి । శర్వందేవం తర్పయామి । ఈశానం దేవం తర్పయామి । పశుపతిందేవం తర్పయామి । రుద్రందేవం తర్పయామి । ఉగ్రందేవం తర్పయామి । భీమందేవం తర్పయామి । మహాంతందేవం తర్పయామి ॥ భవస్య దేవస్య పత్నీం తర్పయామి । శర్వస్య దేవస్య పత్నీం తర్పయామి । ఈశానస్య దేవస్య పత్నీం తర్పయామి । పశుపతే ర్దేవస్యపత్నీం తర్పయామి । రుద్రస్యదేవస్యపత్నీం తర్పయామి। ఉగ్రస్య దేవస్యపత్నీం తర్పయామి । భీమస్యదేవస్యపత్నీం తర్పయామి । మహతోదేవస్యపత్నీం తర్పయామి ॥ ఇతి తర్పయిత్వా ॥

అథ యథాశక్తిజపః॥ తత్పురుషాయవిద్మహే... ప్రచోదయాత్॥ ఇతిరుద్రగాయత్రీం దశకృత్వ శ్శతకృత్వ సహస్రకృత్వో వా పరిమిత కృత్వోవా దశవారంవా జపిత్వా । అథైనమాశిషమాశాస్తే ॥

అథా తస్య మూర్ధ్నిదేశే హిరణ్యకలశేనసంతతధారాభి అభిషించేత్ । యథా ॥ పయసాదధ్నాసర్పిషా మధునా శర్కరేణేక్షురసేన గంధతోయేన నారికేళతోయేనా ఆమ్రరసేనోదకేనవా ॥

అథ పంచామృత మంత్రాః.

అథ పంచామృతస్నానం ॥ ఆప్యాయస్వసమేతుతే విశ్వతస్సోమ వృష్ణియం । భవావాజస్య సంగధే ॥ ఇతిక్షీరం ॥ దధిక్రావ్ణో అకారిషంజిష్ణోరశ్వస్యవాజినః । సురభినో ముఖాకరత్ప్రణ ఆయూగంషితారిషత్॥ ఇతి దధిం ॥ శుక్రమసి జ్యోతిరసి తేజోసి దేవోవస్సవితోత్పునాత్వచ్ఛిద్రేణపవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్యరశ్మిభిః ॥ ఇతిఆజ్యం ॥ మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతిసింధవః । మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః ॥ మధునక్తముతోషసి! మధుమత్పార్థివగ్ం రజః। మధుద్యౌరస్తునఃపితా। మధుమాన్నో వనస్పతి ర్మధుమాగ్ం అస్తుసూర్యః మాధ్వీర్గావోభవంతునః।

ఇతి మధు ॥ స్వాదుఃపవస్వ దివ్యాయజన్మనే స్వాదురింద్రాయ సుహవేతునామ్నే । స్వాదుర్మిత్రాయ వరుణాయవాయవే బృహస్పతయే మధుమాగ్ం అదాభ్యః ॥ ఇతి శర్కరా ॥ ఆపోహిష్ఠామయోభువః... యథాచనః ॥ ఇతి శుద్ధోదకమ్ ॥ ఇతి పంచామృతేన స్నాపయిత్వా॥

ఆదౌ శంచమఇత్యనువాకం తతో నమస్తేరుద్రమన్యవ ఇత్యేకాదశానువాకాన్ అగ్నావిష్ణూసజోషసే త్యేకమేక మనువాకం జపేత్ । సర్వేషాం వారే వారే పునరారాధయేత్ ॥ వికిరిదవిలోహితేతి విసర్జయేత్ ॥ తదేతద్రుద్రవిధాన ముత్తమారాధనమ్ ॥ సదా పాపక్షయార్థీ వ్యాధివిమోచనార్థీ జీవితార్థీ మోక్షార్థీ శ్రీకామ శ్శాంతికామః పుష్టికామ స్తుష్టికామో వృద్ధికామః ప్రజ్ఞాకామో మేధాకామః ఆయుష్యకామః ఆరోగ్యకామః అన్నాద్యకామః కుర్యా దేవంకుర్వన్ సిద్ధిమవాప్నోతి ॥ ఆచార్యాయ దక్షిణా దశ గావ స్సవత్సా స్స్వర్ణ రత్న మణి భూషితా వృష భైకాదశ స్తదలాభ ఏకాం గాం దద్యా దశ్వమేధశత క్రతుసహస్ర ఫలమాప్నోతీత్యాహ భగవాన్బోధాయనః ॥

అస్య శ్రీ రుద్రస్యప్రశ్నస్యాఽనుష్టుప్ఛందః । అఘోరఋషిః॥ సంకర్షణస్వరూపో యోసావాదిత్యః పరమపురుష స్సఏషరుద్రోదేవతా అగ్నిక్రతుచరమాయా మిష్టకాయాగ్ం శతరుద్రీయే (అథవా ఏకాదశ రుద్రీయే) జపాఽభిషేకే వినియోగః ॥ సకలస్య శ్రీ రుద్రాధ్యాయస్య శ్రీరుద్రోదేవతా। ఏకాగాయత్రీఛందః। తిస్రోఽనుష్టుభ స్త్రిస్రపంక్తయ స్సప్తానుష్టుభో ద్వే జగత్యౌ పరమేశ్వరఋషిః ॥ శ్రీ ఉమా మహేశ్వర ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపాఽభిషేకే వినియోగః ॥ నమశ్శంభవేచ అగ్నిహోత్రాత్మనే అంగుష్ఠాభ్యాంనమః । మయోభవేచ దర్శపూర్ణమాసాత్మనే తర్జనీభ్యాంనమః । నమశ్శంకరాయచ చాతుర్మాస్యాత్మనే మధ్యమాభ్యాంనమః । మయస్కరాయచ నిరూఢపశుబంధాత్మనే అనామికాభ్యాంనమః । నమశ్శివాయచ జ్యోతిష్టోమాత్మనే కనిష్ఠికాభ్యాంనమః ।

శివతరాయచ సర్వాత్మనే కరతలకరపృష్ఠాభ్యాం నమః ॥ ఏవం హృదయాదిన్యాసః ॥ భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః ॥ తతః ధ్యానమ్ ॥

శ్లో॥ ఆపాతాళనభస్థలాంతభువన బ్రహ్మాండమావిస్ఫుర । జ్జ్యోతిస్స్ఫాటికలింగమౌళి విలస త్పూర్ణేందువాంతామృతైః । అస్తోకాప్లుత లోకమీశ మనిశం రుద్రానువాకాన్ జపన్ । ధ్యాయ న్నీప్సితసిద్ధయే ధ్రువపదం విప్రోభిషించే చ్ఛివమ్ ॥

ఓం శంచమే మయశ్చమే ... స్వాహాచమే సుదినంచమే ॥ ఓం నమోభగవతేరుద్రాయ ॥ ఓం నమస్తేరుద్రమన్యవ... మృత్యవేస్వాహా మృత్యవేస్వాహా ॥ ఓం నమో భగవతే రుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుర్మే పాహి ॥ హరిః ఓమ్ ॥ అగ్నావిష్ణూసజోషసే... ...శరీరాణిచమే॥ ఓం నమోభగవతే రుద్రాయ అమృతాఽభిషేకోఽస్తు ॥

వామదేవాయనమ ఇతి స్నానం ॥ జ్యేష్ఠాయనమ ఇతి వస్త్రం ॥ శ్రేష్ఠాయనమ ఇత్యుపవీతం ॥ రుద్రాయనమ ఇత్యాభరణాని ॥ కాలాయ నమఇతి గంధం ॥ కలవికరణాయనమ ఇత్యక్షతాన్ ॥ బలవికరణాయ నమఇతి పుష్పం ॥ బలాయనమఇతి ధూపం ॥ బలప్రమథనాయనమఇతి దీపం ॥ సర్వభూతదమనాయనమఇతి నైవేద్యం ॥ మనోన్మనాయనమఇతి తాంబూలం ॥ అఘోరేభ్యఇతి నీరాజనం ॥ తత్పురుషాయేతి మంత్రపుష్పం ॥ ఈశానఇతి నమస్కారాన్ ॥ (వికిరదవిలోహితేతి విసర్జనమ్॥) అనేన ప్రథమవారాభిషేకేన భగవాన్ సర్వదేవాత్మకః శ్రీఉమామహేశ్వర స్సుప్రీత స్సుప్రసన్నో వరదో భవతు ॥

ఏవంగుణ... శుభతిథౌ శ్రీ ఉమామహేశ్వర ప్రీత్యర్థం ప్రథమ వారాఽభిషేకానంతర మన్యన్యసహాయేన ద్వితీయ, తృతీయ, చతుర్థ, పంచమ, షష్ఠ, సప్తమ, అష్టమ, నవమ, దశమ, ఏకాదశ వారాఽభిషేక మన్యన్య సహాయేన కరిష్యామః ॥ నమకం, చమకం, పురుష సూక్తం పఠిత్వా రభిషేకం కుర్యాత్ ॥

అథ దశశాంతయః.

భద్రఙ్కర్ణేభి శ్శృణుయామదేవాః । భద్రమ్పశ్యే మాక్షభిర్య
జత్రాః స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాగ్ం సస్తనూభిః । వ్యశేమదేవహితం యదా
యుః । స్వస్తిన ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తినః పూషావిశ్వవేదాః ।
స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు ॥ ఓం
శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ ౧ ॥

నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓష
దీభ్యః । నమోవాచే నమోవాచస్పతయే నమోవిష్ణవే బృహతే కరోమి ॥
ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ ౨ ॥

నమోవాచే యాచోదితా యాచానుదితా తస్యైవాచే నమో
నమోవాచే నమోవాచస్పతయే నమ ఋషిభ్యో మంత్రకృద్భ్యో మంత్ర
పతిభ్యో మామామృషయో మంత్రకృతో మంత్రపతయః పరాదుర్మా
హమృషీన్మంత్రకృతో మంత్రపతీన్పరాదామ్ వైశ్వదేవీంవాచ ముద్యా
సగ్ంశివామదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్య శ్శర్మమేద్యౌ శ్శర్మ పృథివీశర్మ విశ్వ
మిదంజగత్ । శర్మచంద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మబ్రహ్మప్రజాపతీ । భూతం
వదిష్యే భువనంవదిష్యే తేజోవదిష్యే యశోవదిష్యే తపోవదిష్యే
బ్రహ్మవదిష్యే సత్యంవదిష్యే తస్మాఅహమిద ముపస్తరణ ముపస్తృణ
ఉపస్తరణంమే ప్రజాయై పశూనాంభూయా దుపస్తరణమహం ప్రజాయై
పశూనా మ్భూయాసం ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణాపానౌ
మామాహాసిష్టమ్ మధుమనిష్యే మధుజనిష్యే మధువక్ష్యామి మధు
వదిష్యామి మధుమతీం దేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాం మను

ష్వేభ్య స్తంమాదేవా అవంతు శోభాయై పితరో ఽనుమదంతు ॥ ఓం
శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ 3 ॥

శన్నో వాతః పవతా మ్మాతరిశ్వా శన్న స్తపతు సూర్యః । అహాని
శంభవంతు నశ్శగ్ం రాత్రిః ప్రతిధీయతామ్ ॥ శముషానో వ్యుచ్ఛతు
శమాదిత్య ఉదేతు నః । శివా నశ్శంతమా భవ సుమృడీకా సరస్వతి । మాతే
వ్యోమ సందృశి ॥ ఇడాయై వాస్త్వ స్తి వాస్తుమద్వాస్తు మంతో భూయా
స్మమావాస్తోశ్ఛిత్స్మ హ్యావాస్తుస్సభూయాద్యో స్మాన్ద్వేష్టి యఞ్చవయం
ద్విష్మః ॥ ప్రతిష్ఠాసి ప్రతిష్ఠావంతో భూయాస్మమా ప్రతిష్ఠా యాశ్ఛి
త్స్మహ్యా ప్రతిష్ఠ స్సభూయాద్యోఽస్మాన్ద్వేష్టి యఞ్చవయంద్విష్మః ॥
ఆవాతవాహి భేషజం వివాతవాహి యద్రపః । త్వగ్ంహి విశ్వభేషజో
దేవానాన్దూత ఈయసే ॥ ద్వావిమౌ వాతౌ వాత ఆసింధోరాపరావతః ।
దక్షంమె అన్య ఆవాతు పరాన్యో వాతు యద్రపః ॥ యదదో వాత తే గృ
హేఽమృతస్య నిధిర్హితః । తతో నో దేహి జీవసే తతో నో ధేహి భేషజమ్ ।
తతో నో మహ ఆవహ వాత ఆవాతు భేషజం । శంభూర్మయోభూర్నో
హృదే ప్రణ ఆయూగ్ంషి తారిషత్ ॥ ఇన్ద్రస్య గృహోఽసి తం త్వా ప్రపద్యే
సగుస్సాశ్వః । సహయన్మేఽఅస్తి తేన । భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సువః
ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే వాయుం ప్రపద్యే నార్తాం దేవతాం
ప్రపద్యే ఽశ్మానమాఖణం ప్రపద్యే ప్రజాపతే ర్బ్రహ్మకోశం బ్రహ్మ ప్రపద్యే
ఓం ప్రపద్యే ॥ అంతరిక్షం మ ఉర్వంతరం బృహదగ్నయః పర్వతాశ్చ
యయా వాతస్స్వస్త్యా స్వస్తిమాం తయా స్వస్త్యా స్వస్తిమానసాని ॥ ప్రాణా

పాసౌమృతోర్మ్యర్మ్యపాత్రం పాప్రిణాపాస్తా మాపూహాసిష్టం మయిమేధాం
మయిప్రజాం మయ్యగ్నిస్తేజోదధాతు । మయిమేధాం మయిప్రజాం
మయీంద్ర ఇంద్రియం దధాతు । మయిమేధాం మయిప్రజాం మయి
సూర్యో భ్రాజో దధాతు ॥ ద్యుభిరక్తుభిః పరిపాతమస్మా నరిష్టేభిరశ్వినా
సౌభగేభిః । తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తా మదితిస్సింధుః పృథివీ
ఉతద్యౌః ॥ కయానశ్చిత్ర ఆభువ దూతీ సదావృధస్సఖా । కయాశచిష్ఠ
యావృతా ॥ కస్త్వాసత్యో మదానాం మగ్ంహిష్ఠో మత్సదంధసః । దృఢా
చిదారుజేవసు ॥ అభీషుణస్సఖీనా మవితా జరితౄణామ్ । శతంభవాస్యూ
తిభిః ॥ వయస్సుపర్ణా ఉపసేదురింద్రం ప్రియమేధా ఋషయో నాధమానాః ।
అపధ్వాంత మూర్ణుహి పూర్ధి చక్షు ర్ముముగ్ధ్యస్మా న్నిధయేవబద్ధాన్ ॥
శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే । శంయో రభిస్రవంతునః ॥
ఈశానా వార్యాణాం క్షయన్తీశ్చర్షణీనామ్ । అపో యాచామి భేషజమ్ ॥
సుమిత్రా న ఆప ఓషధయస్సంతు దుర్మిత్రా స్తస్మై భూయాసుర్యో ఽస్మా
న్ద్వేష్టి యంచ వయం ద్విష్మః ॥ ఆపో హిష్ఠా మయోభువ స్తాన ఊర్జే దధా
తన । మహేరణాయ చక్షసే ॥ యో వశ్శివతమో రస స్తస్య భాజయతే
హనః । ఉశతీరివ మాతరః ॥ తస్మా అరంగమామవో యస్య క్షయాయ
జిన్వథ । ఆపో జనయథా చనః ॥ పృథివీ శాంతా సాగ్నినా శాంతా సామే
శాంతా శుచగ్ంశమయతు । అంతరిక్షగ్ం శాంతం తద్వాయునా శాంతం
తన్మే శాంతగ్ం శుచగ్ంశమయతు ॥ ద్యౌశ్శాంతా సాదిత్యేన శాంతా సామే
శాంతా శుచగ్ంశమయతు ॥ పృథివీ శాంతి రంతరిక్షగ్ం శాంతి ర్ద్యౌశ్శాంతి
ర్దిశశ్శాంతి రవాంతరదిశాశ్శాంతి రగ్నిశ్శాంతి ర్వాయుశ్శాంతి రాదిత్య

శ్శాన్తి శ్చన్ద్రమాశ్శాన్తి ర్నక్షత్రాణిశాన్తి రాపశ్శాన్తి రోషధయ
శ్శాన్తి ర్వనస్పతయశ్శాన్తి ర్గౌశ్శాన్తి రజాశాన్తి రశ్వశ్శాన్తిః పురుష
శ్శాన్తి ర్బ్రహ్మశ్శాన్తి ర్బ్రాహ్మణశ్శాన్తి శ్శాన్తిరేవశాన్తి శ్శాన్తిర్మే
అస్తు శాన్తిః ॥ తయాహగ్ంశాన్త్యా సర్వశాన్త్యామహ్యం ద్విపదే చతు
ష్పదేచ శాన్తింకరోమి శాన్తిర్మే అస్తు శాన్తిః । ఏహశ్రీశ్చ హ్రీశ్చ
ధృతిశ్చ తపో మేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మోత్తిష్ఠన్త
మనూత్తిష్ఠన్తు మామాగ్ం శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపో మేధా
ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మామాహాసిషుః ॥ ఉదాయుషా
స్వాయుషోదోషధీనాగ్ంరసేనో త్పర్జన్యస్య శుష్మేణోదస్థా మమృతా
గ్ంఅను ॥ తచ్చక్షుర్దేవహితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్ । పశ్యేమశరద
శ్శతం జీవేమశరదశ్శతం నందామ శరదశ్శతం మోదామ శరదశ్శతం
భవామశరదశ్శతగ్ం శృణవామశరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శతమ
జీతాస్స్యామశరదశ్శతం జ్యోక్చసూర్యందృశే । యఉదగాన్మహతో
ర్ణవా ద్విభ్రాజమాన స్సరిరస్యమధ్యా త్సమా వృషభో లోహితాక్ష
స్సూర్యోవిపశ్చి న్మనసా పునాతు ॥ బ్రహ్మణశ్శోత్రమస్య సి బ్రహ్మణఆణీస్థో
బ్రహ్మణఆవపనమసి ధారితేయం పృథివీబ్రహ్మణా మహీంధారితమేనేనమహ
దన్తరిక్షం దివందాధారపృథివీగ్ంసదేవాం యదహంవేద తదహంధార
యాణి మామద్వేదోధివిస్రసత్ ॥ మేధామనీషే మావిశతాగ్ంసమీచీ
భూతస్యభవ్యస్యావరుద్ధ్యై సర్వమాయురయాణి సర్వమాయురయాణి ॥
ఆభిర్గీర్భిర్యదతోనఊనమాప్యాయయహరివోవర్ధమానః । యదాస్తోతృ
భ్యో మహిగోత్రారుజాసి । భూయిష్ఠభాజోఅధ తేస్యామ ॥ బ్రహ్మప్రావా

దిష్మ్ర తన్నో్మామాహాసీత్ ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ ౪ ॥

సన్న్యాసించామి యజుషా ప్రజా మాయుర్ధనంచ ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ ౫ ॥

తచ్ఛం యోరావృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ । గాతుం యజ్ఞ పతయె । దైవీస్స్వ స్తిరస్తునః । స్వస్తిర్మానుషేభ్యః । ఊర్ధ్వం జిగాతు భేష జం । శన్నో అస్తు ద్విపదే । శంచతుష్పదే ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥౬॥

శన్నో మిత్రశ్శం వరుణః । శన్నో భవత్వర్యమా । శన్న ఇంద్రో బృహస్పతిః । శన్నో విష్ణురురుక్రమః ॥ నమో బ్రహ్మణే । నమస్తే వాయో । త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మాసి । త్వామేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మవదిష్యామి । ఋతం వదిష్యామి । సత్యం వదిష్యామి । తన్మామవతు । తద్వక్తారమవతు । అవతు మామ్ । అవతు వక్తారమ్ ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ ౭ ॥

సహనావవతు । సహనౌభునక్తు । సహవీర్యం కరవావహై । తేజస్వీనావధీత మస్తుమావిద్విషావహై ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥౮॥

సహనావవతు... ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ ౯ ॥

సహనావవతు... ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ ౧౦ ॥

(కేచిత్) ఆప్యాయంతు మమాంగాని వాక్ప్రాణశ్చక్షుః శ్రోత్రమథోబల మింద్రియాణిచ సర్వాణి సర్వం బ్రహ్మోపనిషదమ్మాహం బ్రహ్మ నిరాకుర్యాం మామాబ్రహ్మ నిరాకరోదనిరాకరణమ స్త్వనిరాకరణమ్మే అస్తు తదాత్మని నిరతేయ ఉపనిషత్సు ధర్మాస్తే మయి సంతు తే మయిసంతు ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ ఇతి సామవేదోపనిషచ్ఛాంతిః ॥

కించ ॥ వాఙ్మేమనసి ప్రతిష్ఠిత మనోమేవాచి ప్రతిష్ఠితమావిరావీర్మ ఏధి వేదస్యమ ఆణీస్థశ్రుతమ్మే మాప్రహాసీదనే నాధీతే నాహో

రాత్రి త్సన్దధామ్యృతం వదిష్యామి సత్యంవదిష్యామి తన్మామ వతు తద్వక్తారమవతు అవతుమాం । అవతువక్తారమ్ ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ ఇతి కేచిత్ ॥ ఇతి దశశాంతయః ॥

అథ సామ్రాజ్య పట్టాఽభిషేకమంత్రాః.

మిత్రో౽సి వరుణో౽సి । సమహం విశ్వై ర్దేవైః ॥ క్షత్రస్యనాభి రసి । క్షత్రస్య యోనిరసి । స్యోనామాసీద । సుషదా మాసీద । మాత్వాహిగ్ంసీత్ । మామాహిగ్ంసీత్ । నిషసాదధృత వ్రతో వరు ణః । పస్త్యాస్వా । సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినో ర్బాహుభ్యాం । పూష్ణోహస్తాభ్యాం । అశ్వినో ర్భైషజ్యేన । తేజసే బ్రహ్మవర్చ సాయాభిషించామి । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినో ర్బాహుభ్యాం । పూష్ణోహస్తాభ్యాం । సరస్వత్యై భైషజ్యేన । వీర్యాయా న్నాద్యాయాఽభిషించామి । దేవస్యత్వాస వితుః ప్రసవే । అశ్వినో ర్బాహుభ్యాం । పూష్ణో హస్తాభ్యాం । ఇంద్ర స్యేంద్రియేణ । శ్రియైయశసె బలాయాఽభిషించామి । అర్యమణం బృహస్పతి మింద్రం దానాయ చోదయ । వాచం విష్ణుగ్ం సరస్వతీగ్ం సవితారంచ వాజినం । సోమగ్ం రాజానం వరుణ మగ్ని మన్వారభా మహే । ఆదిత్యా న్విష్ణుగ్ం సూర్యం బ్రహ్మాణంచ బృహస్పతిం । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినో ర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యై వాచోయన్తు ర్యంత్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామీ న్ద్రస్య బృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాభిషించామి ॥ వసవస్త్వా పురస్తా దభిషించంతు గాయత్రేణ ఛందసా । రుద్రాస్త్వా దక్షిణతో

ఽభిషించంతు త్రైష్టుభేన ఛందసా । ఆదిత్యాస్త్వా పశ్చా ద్భిషించంతు జాగతేన ఛందసా । విశ్వేత్వాదేవా ఉత్తరతోఽభిషించంత్వా నుష్టుభేన ఛందసా । బృహస్పతిస్త్వా పరిష్టాద్భిషించతు పాఙ్క్తేన ఛందసా । ఇమా రుద్రాయ స్థిరధన్వనేగిరః । క్షిప్రేషవే దేవాయస్వధామ్నే । అషాఢాయసహమానాయ మీఢుషే । తిగ్మాయుధాయ భరతాశృణోతన । త్వాదత్తేభీ రుద్రశంతమేభిః । శతగం హిమా అశీయ భేషజేభిః। వ్యస్మద్ద్వేషోవితరంవ్యగంహః । వ్యమీవాగ్ శ్చాతయస్వా విషూచీః । అర్హన్ బిభర్షి మానస్తోకే । ఆతే పితర్మరుతాగం సుమ్నమేతు । మానస్సూర్యస్య సందృశో యుయోథాః । అభినోవీరో అర్వతిక్షమేత । ప్రజాయే మహిరుద్రప్రజాభిః । ఏవాబభ్రోవృషభ చేకితాన । యథా దేవన హృణీషేనహగంసి । హావనశ్రూర్నోగుద్రేహబోధి । బృహద్వ దేమ విదథేసువీరాః । పరిణోరుద్రస్యహేతి స్తుహిశ్రుతం । మీఢుష్ట మార్హన్ బిభర్షి । త్వమగ్నేరుద్ర ఆవో రాజానమ్ ॥ తముష్టుహియ స్స్వషుస్సుధన్వాయో విశ్వస్యక్షయతి భేషజస్య । యక్ష్వామ హేసౌమన సాయరుద్రం నమోభిర్దేవ మసురం దువస్య । అయన్మేహస్తో భగవా నయంమేభగవత్తరం । అయంమే విశ్వభేషజో యం శివాభిమర్శనః । యేతే సహస్ర మయుతం పాశా మృత్యోర్మర్త్యాయ హంతవే । తాన్ యజ్ఞస్యమాయయా సర్వానవయజామహే । మృత్యవేస్వాహా మృత్యవేస్వాహా ॥ ప్రాణానాం గ్రంథిరసి రుద్రోమావిశాంతకః । తేనాన్నే నాప్యాయస్వ । నమోరుద్రాయవిష్ణవే మృత్యుర్మేపాహి ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ ఇతి సామ్రాజ్యపట్టాభిషేకమంత్ర స్సమాప్తః.

అమృతాఽభిషేకోఽస్తు । హిరణ్యాభిషేకోఽస్తు । సువర్ణాఽభిషేకోఽస్తు ॥ శ్రీ ఉమామహేశ్వరస్వామినే నమః ॥ ......ఏకాదశవార రుద్రాభిషేకాన్ సమర్పయామి ॥ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి...భవోద్భవాయ నమః॥...వస్త్రం ॥ వామదేవాయ.. ...మనోన్మనాయ నమః ॥ యజ్ఞోపవీతం ॥ త్ర్యంబకం...మృతాత్ ॥ ...భస్మలేపనం ॥ అఘోరేభ్య......రుద్రరూపేభ్యః ॥ ...గంధాది పరిమళద్రవ్యాణి ॥ తత్పురుషాయ...ప్రచోదయాత్ ॥ ...శ్వేతాక్షతాన్ ॥ ఈశాన స్సర్వవిద్యానాం...సదాశివోమ్ ॥ ...కిరీటాది సకలాభరణాని ॥ అథ శివసహస్రనామార్చనం కుర్యాత్ ॥

శ్లో॥ శాంతం పద్మాసనస్థం శశిధరమకుటం పంచవక్త్రం త్రినేత్రం । శూలం వజ్రంచ ఖడ్గం పరశు మభయదం దక్షభాగేవహంతం । నాగం పాశంచ ఘంటాం ప్రళయహుతవహం సాంకుశం వామభాగే । నానాలంకారయుక్తం స్ఫటికమణినిభం పార్వతీశం నమామి ॥

శ్రీ బిల్వాష్టోత్తరశతనామపూజా.

బిల్వపత్రార్చనమ్ ॥ ఆచమ్య ... మమ ఇహజన్మని జన్మాంతర కృత మహాపాతకోప పాతక సముస్త పాపక్షయద్వారా శ్రీ సాంబసదా శివ ముద్దిశ్య...ర్థం మహాబిల్వార్చనం కరిష్యే ॥ ఛందః ॥ అస్య బిల్వపత్రి మహామంత్రస్య శ్రీ సాంబసదాశివో దేవతా ॥ వృషభరూఢాగీశ్వరఋషిః ॥ అనుష్టుప్ఛందః ॥ ఓం బీజం । నమ శ్శక్తిః ॥ శివాయేతికీలకం । మంత్రః॥ నమశ్శివాయేతి జపం కుర్యాత్ ॥ అథ బిల్వదళాని ॥ ఆదౌ శుద్ధోదకేన నారికేళోదకేనచ సంప్రోక్ష్య॥ ఓం సదాశివాయ- అంగుష్ఠాభ్యాంనమః॥ నం గంగాధరాయ- తర్జనీభ్యాం నమః ॥ మం మృత్యుంజయాయ-మధ్య

మాభ్యాంనమః ॥ శిం శూలపాణయే - అనామికాభ్యాంనమః ॥ వాం పినాకినే- కనిష్ఠికాభ్యాంనమః ॥ యం ఉమాపతయే- కరతలకర పృష్ఠాభ్యాంనమః ॥ ఏవం హృదయాదిన్యాసః ॥ భూర్భువస్సువరోమితిదిగ్బంధః ॥ తతఃధ్యానం ॥ శ్లో॥ శాంతంపద్మాసనస్థం శశధరమకుటం పంచవక్త్రంత్రినేత్రం । శూలంవజ్రంచఖడ్గం పరశుమభయదం దక్షభాగే వహంతం । నాగంపాశంచఘంటాం ప్రళయహుతవహం సాంకుశం వామభాగే । నానాలంకారయుక్తం స్ఫటికమణినిభం పార్వతీశం నమామి॥ శ్లో॥ త్రిదళంత్రిగుణాకారం త్రినేత్రంచత్రియాయుధం। త్రిజన్మపాపసంహార మేకబిల్వం శివార్పణమ్ ॥ ౧ ॥ త్రిశాఖైర్బిల్వ పత్రైశ్చ అచ్ఛిద్రైః కోమలైశ్శుభైః । తవపూజాంకరిష్యామి ఏకబిల్వంశి...ణమ్ ॥౨॥ సర్వత్రైలోక్యకర్తారం సర్వత్రైలోక్యపాలనం । సర్వత్రైలోక్యహర్తార మేకబిల్వం శివార్పణమ్ ॥ ౩ ॥ నాగాధిరాజవలయం నాగహారేణభూషితం । నాగకుండలసంయుక్త మేకబిల్వంశివార్పణమ్ ॥ ౪ ॥ అక్షమాలాధరంరుద్రం పార్వతీప్రియ వల్లభం । చంద్రశేఖరమీశాన మేకబిల్వంశివార్పణమ్ ॥ ౫ ॥ త్రిలోచనందశభుజం దుర్గాదేహార్ధధారిణం । విభూత్యభ్యర్చితందేవ మేకబిల్వంశివార్పణమ్ ॥ ౬ ॥ త్రిశూలధారిణందేవం నాగాభరణసుందరం । చంద్రశేఖ మీశాన మేకబిల్వం శివార్పణమ్ ॥ ౭ ॥ గంగాధరాంబికానాథం ఫణీకుండల మండితం । కాలకాలం గిరీశంచ ఏకబిల్వం శివార్పణమ్ ॥ ౮ ॥ శుద్ధస్ఫటిక సంకాశం శితికంఠకృపానిధిం । సర్వేశ్వరంసదాశాంత మేకబిల్వంశివార్పణమ్ ॥ ౯॥ సచ్చిదానందరూపంచ పరానంద మయంశివం । వాగీశ్వరంచిదాకాశ మేకబిల్వం శివార్పణమ్ ॥ ౧౦ ॥ శిపివిష్టంసహస్రాక్షం దుందుభ్యంచ నిషంగిణం । హిరణ్యబాహుంసేనాన్య మేకబిల్వం శివార్పణమ్ ॥౧౧॥ అరుణం వామనంతారం వాస్తవ్యంచైదవాస్తుపం । జ్యేష్ఠంకనిష్ఠంవైశంత మేకబిల్వంశివార్పణమ్ ॥ ౧౨ ॥ హరికేశంసనందీశం ఉచ్చైర్ఘోషం సనాతనం । అఘోరరూప సంకుంభ మేకబిల్వం శివార్పణమ్ ॥ ౧౩ ॥ పూర్వజావరజం యామ్యం సూక్ష్మతస్కరనాయకం । నీలకంఠంజఘన్యంచ ఏకబి......ణమ్ ॥ ౧౪ ॥ సురాశ్రియం విషహరం వర్మిణంచ వరూధినం । మహాసేనం మహావీర మేకబి...ణమ్ ॥ ౧౫ ॥ కుమారం

కుశలం కావ్యం వదాన్యంచ మహారథం । తౌర్యాతౌర్యంచ దేవ్యంచ
ఏకబి...ణమ్ ॥ ౧౬ ॥ దశకర్ణం లలాటాక్షం పంచవక్త్రం సదాశివం ।
అశేషపాపసంహార మేకబి...ణమ్ ॥౧౭॥ నీలకంఠం జగద్వంద్యం దీన
నాథం మహేశ్వరం । మహాపాపహరం శంభు మేకబి...ణమ్ ॥ ౧౮ ॥
చూడామణీకృతవిధుం వలయీకృతవాసుకిం । కైలాసనిలయం భీమ
మేకబి...ణమ్ ॥౧౯॥ కర్పూరకుందధవళం నరకార్ణవతారకం । కరుణా
మృతసింధుంచ ఏకబి...ణమ్ ॥ ౨౦ ॥ మహాదేవం మహాత్మానం భుజం
గాధిపకంకణం । మహాపాపహరం దేవ మేకబి...ణమ్ ॥౨౧॥ భూతేశం
ఖండపరశుం వామదేవం పినాకినం । వామే శక్తిధరం శ్రేష్ఠ మేకబి...
ణమ్ ॥ ౨౨ ॥ ఫాలేక్షణం విరూపాక్షం శ్రీకంఠం భక్తవత్సలం । నీల
లోహిత ఖట్వాంగ మేకబి...ణమ్ ॥౨౩॥ కైలాసవాసినంభీమం కఠోరం
త్రిపురాంతకం। వృషాంకం వృషభారూఢ మేకబి ..ణమ్ ॥౨౪॥ సామ
ప్రియం సర్వమయం భస్మోద్ధూళితవిగ్రహం । మృత్యుంజయంలోకనాథ
మేకబి...ణమ్ ॥ ౨౫ ॥ దారిద్ర్యదుఃఖహరణం రవిచంద్రానలేక్షణం ।
మృగపాణించంద్రమౌళీ మేకబి...ణమ్ ॥ ౨౬ ॥ సర్వలోకభయాకారం
సర్వలోకైకసాక్షిణం । నిర్మలం నిర్గుణాకార మేకబి...ణమ్ ॥౨౭॥ సర్వ
తత్వాత్మకం సాంబం సర్వతత్వవిదూరకం । సర్వతత్వస్వరూపంచ ఏకబి
...ణమ్ ॥ ౨౮ ॥ సర్వలోకగురుం స్థాణుం సర్వలోకవరప్రదం । సర్వ
లోకైకనేత్రంచ ఏకబి...ణమ్ ॥౨౯॥ మన్మథోద్ధరణం శైవం భవభర్గం
పరాత్మకం । కమలాప్రియపూజ్యంచ ఏకబి...ణమ్ ॥౩౦॥ తేజోమయం
మహాభీమ ముమేశం భస్మలేపనం । భవరోగ వినాశంచ ఏకబి...ణమ్
॥౩౧॥ స్వర్గాపవర్గ ఫలదం రఘునాథవరప్రదం । నగరాజసుతాకాంత
మేకబి...ణమ్ ॥౩౨॥ మంజీరపాదయుగళం కుంభలక్షణలక్షితం । ఫణి
రాజవిరాజంచ ఏకబి...ణమ్ ॥౩౩॥ నిరామయం నిరాధారం నిస్సంగం
నిష్ప్రపంచకం । తేజోరూపం మహారౌద్ర మేకబి...ణమ్ ॥౩౪॥ సర్వ
లోకైకపితరం సర్వలోకైకమాతరం । సర్వలోకైకనాథంచ ఏకబి...
ణమ్ ॥౩౫॥ చిత్రాంబరం నిరాభాసం వృషభేశ్వరవాహనం । నీలగ్రీవం
చతుర్వక్త్ర మేకబి...ణమ్ ॥ ౩౬ ॥ రత్నకంచుకరత్నేశం రత్నకుండల
మండితం । నవరత్నకిరీటంచ ఏకబి......ణమ్ ॥౩౭॥ దివ్యరత్నాంగుళీ

కర్ణౌ కంఠాభరణభూషితం। నానారత్నమణిమయ మేకబి...ణమ్ ॥౩౮॥ రత్నాంగుళీయవిలసత్కరశాఖానఖప్రభం । భక్తమానసగేహంచ ఏకబి...ణమ్ ॥౩౯॥ వామాంగభాగవిలసదంబికావీక్షణప్రియం । పుండరీకనిభాక్షంచ ఏకబి...ణమ్ ॥౪౦॥ సంపూర్ణకామదంసౌఖ్యం భక్తేష్టఫలకారణం। సౌభాగ్యదం హితకర మేకబి...ణమ్ ॥౪౧॥ నానాశాస్త్రగుణోపేతం శుభన్మంగళవిగ్రహం । విద్యావిభేదరహిత మేకబి...ణమ్ ॥౪౨॥ అప్రమేయగుణాధారం వేదకృద్రూపవిగ్రహం । ధర్మాధర్మప్రవృత్తంచ ఏకబి...ణమ్ ॥౪౩॥ గౌరీవిలాస సదనం జీవజీవ పితామహం । కల్పాంతభైరవంశుభ్ర మేకబి...ణమ్ ॥ ౪౪ ॥ సుఖదం సుఖనాశంచ దుఃఖదం దుఃఖనాశనం । దుఃఖావతారం భద్రంచ ఏకబి...ణమ్ ॥౪౫॥ సుఖరూపం రూపనాశం సర్వధర్మఫలప్రదం। అతీంద్రియంమహామాయ మేకబి...ణమ్ ॥ ౪౬ ॥ సర్వపక్షి మృగాకారం సర్వపక్షి మృగాధిపం । సర్వపక్షి మృగాధార మేకబి...ణమ్ ॥ ౪౭ ॥ జీవాధ్యక్షం జీవవంద్యం జీవజీవన రక్షకం । జీవకృజ్జీవ హరణ మేకబి...ణమ్ ॥ ౪౮ ॥ విశ్వాత్మానం విశ్వవంద్యం వజ్రాత్మా వజ్రహస్తకం । వజ్రేశం వజ్రభూషంచ ఏకబి...ణమ్ ॥ ౪౯ ॥ గణాధిపం గణాధ్యక్షం ప్రళయానల నాశకం । జితేంద్రియం వీరభద్ర మేకబి...ణమ్ ॥ ౫౦ ॥ త్రియంబకం మృతంశూరం అరిషడ్వర్గ నాశకం । దిగంబరంక్షోభనాశ మేకబి...ణమ్ ॥౫౧॥ కుందేందు శంఖధవళం భగనేత్రభిదుజ్జ్వలం । కాలాగ్నిరుద్రం సర్వజ్ఞ మేకబి...ణమ్ ॥౫౨॥ కంబుగ్రీవం కంబుకంఠం ధైర్యదం ధైర్యవర్ధకం। శార్దూలచర్మవసన మేకబి...ణమ్ ॥౫౩॥ జగదుత్పత్తిహేతుంచ జగత్ప్రళయకారణం । పూర్ణానందస్వరూపంచ ఏకబి...ణమ్ ॥౫౪॥ సర్గకేశం మహాత్తేజం పుణ్యశ్రవణకీర్తనం । బ్రహ్మాండ నాయకం తారమేకబి...ణమ్ ॥౫౫॥ మందారమూలనిలయం మందారకుసుమప్రియం। బృందారకప్రియతర మేకబి......ణమ్ ॥౫౬॥ మహేంద్రియం మహాబాహుం విశ్వాసపరిపూరకం । సులభాసులభం లభ్య మేకబి...ణమ్ ॥౫౭॥ బీజాధారం బీజరూపం నిర్బీజం బీజవృద్ధిదం । పరేశం బీజనాశంచ ఏకబి...ర్పణమ్ ॥౫౮॥ యుగాకారంయుగాధీశం యుగకృద్యుగనాశకం। పరేశం బీజనాశంచ ఏకబి...ణమ్ ॥౫౯॥ ధూర్జటిం పింగళజటం జటా

మండలమండితం । కర్పూరగౌరం గౌరీశ మేకబి...ణమ్ ॥౬౦॥ సురా
వాసం జనావాసం యోగీశం యోగపుంగవం । యోగదం యోగినాం
సింహ మేకబి...ణమ్ ॥ ౬౧ ॥ ఉత్తమానుత్తమం తత్వం మంధకాసుర
సూదనం । భక్తకల్పద్రుమస్తోమ మేకబి...ణమ్ ॥౬౨॥ విచిత్రమాల్య
వసనం దివ్యచందనచర్చితం। విష్ణుబ్రహ్మాదివంద్యంచ ఏకబి...ణమ్ ॥౬౩॥
కుమారం పితరం దేవం సితచంద్రకళానిధిం । బ్రహ్మశత్రుం జగన్మిత్రి
మేకబి...ణమ్ ॥౬౪॥ లావణ్యమధురాకారం కరుణారసవారిధిం। భ్రువో
ర్మధ్యేసహస్రార్చి మేకబి...ణమ్ ॥౬౫॥ జటాధరం పావకాక్షం బుక్షే
శం భూమినాయకం । కామదం సర్వదాగమ్య మేకబి...ణమ్ ॥ ౬౬ ॥
శివం శాంత ముమానాథం మహాధ్యానపరాయణం । జ్ఞానప్రదం కృత్తి
వాస మేకబి......ణమ్ ॥౬౭॥ వాసుక్యురగహారంచ లోకానుగ్రహ
కారణం। జ్ఞానప్రదం కృత్తివాస మేకబి...ణమ్ ॥౬౮॥ శశాంకధారిణం
భర్గం సర్వలోకైకశంకరం । శుద్ధంచ శాశ్వతం నిత్య మేకబి...ణమ్
॥౬౯॥ శరణాగతదీనార్త పరిత్రాణపరాయణం । గంభీరంచ వషట్కార
మేకబి...ణమ్ ॥౭౦॥ భోక్తారంభోజనంభోజ్యం జేతారం జితమానసం।
కరణం కారణం జిష్ణు మేకబి...ణమ్ ॥౭౧॥ క్షేత్రజ్ఞం క్షేత్రపాలంచ
పరార్థైకప్రయోజనం । వ్యోమకేశంభీమవేష మేకబి...ణమ్ ॥౭౨॥
భవఘ్నం తరుణోపేతం క్షోదిష్ఠం యమనాశకం । హిరణ్యగర్భం హే
మాంగ మేకబి...ణమ్ ॥ ౭౩ ॥ దక్షం చాముండజనకం మోక్షదం
మోక్షనాయకం । హిరణ్యదం హేమరూప మేకబి...ణమ్ ॥ ౭౪ ॥
మహాశ్మశాననిలయం ప్రచ్ఛన్నస్ఫటికప్రభం । వేదాస్యం వేదరూపంచ
ఏకబి...ణమ్ ॥౭౫॥ స్థిరం స్వధర్మం మానాథం బ్రహ్మణ్యంచాశ్రయం
విభుం । జగన్నివాసం ప్రథమ మేకబి...ణమ్ ॥౭౬॥ రుద్రాక్షమాలా
భరణం రుద్రాక్షప్రియవత్సలం । రుద్రాక్షభక్తసంస్తోమ మేకబి ..
...ణమ్ ॥౭౭॥ ఫణీంద్రవిలసత్కంఠం భుజంగాభరణప్రియం । దక్షా
ధ్వరవినాశంచ ఏకబి...ణమ్ ॥ ౭౮ ॥ నాగేంద్రవిలసత్కర్ణ మహీంద్ర
వలయావృతం। మునివంద్యంమునిశ్రేష్ఠ మేకబి...ణమ్ ॥౭౯॥ మృగేంద్ర
చర్మవసనం మునీనామేకజీవనం । సర్వదేవాదిపూజ్యంచ ఏకబి...ణమ్
॥౮౦॥ నిధనేశం ధనాధీశ మపమృత్యువినాశనం । లింగమూర్తి మలిం

గాత్మ మేకబి...ణమ్ ॥౮౧॥ భ క్తకళ్యాణదం వ్య స్తం వేదవేదాంత సం
స్తుతం। కల్పకృత్కల్పహాశంచ ఏకబి...ణమ్ ॥౮౨॥ ఘోరపాతక దా
వాగ్నిం జన్మకర్మవివర్జితం। కపాలమాలాభరణ మేకబి,..ణమ్ ॥౮౩॥
మాతంగచర్మవసనం విరాడ్రూపవిదారకం। విష్ణుక్రాంత మనంతంచ
ఏకబి...ణమ్ ॥ ౮౪ ॥ యజ్ఞకర్మఫలాధ్యక్షం యజ్ఞ విఘ్నవినాశకం।
యజ్ఞేశంయజ్ఞభోక్తార మేకబి...ణమ్ ॥౮౫॥ కాలాధీశం త్రికాలజ్ఞం
దుష్టనిగ్రహకారకం। యోగిమానసపూజ్యంచ ఏకబి...ణమ్ ॥౮౬॥
మహోన్నత మహాకాయం మహోదర మహాభుజం। మహావక్త్రం
మహావృద్ధ మేకబి...ణమ్ ॥౮౭॥ సునేత్రం సులలాటంచ సర్వం భీమ
పరాక్రమం। మహేశ్వరం శివతరం ఏకబి...ణమ్ ॥ ౮౮ ॥ సమస్తజగ
దాధారం సమస్తగుణసాగరం। సత్యం సత్యగుణోపేతం ఏకబి...ణమ్
॥౮౯॥ మాఘకృష్ణచతుర్దశ్యాం పూజార్థంచ జగద్గురోః। దుర్లభంసర్వ
దేవానాం ఏకబి...ణమ్ ॥౯౦॥ తత్రాపిదుర్లభంమన్యే నభోమాసేందు
వాసరే। ప్రదోషకాలేపూజాంచ ఏకబి...ణం ॥౯౧॥ సాలగ్రామేషు
విప్రాణాం తటాకశతకూపయోః। కోటికన్యామహాదానం ఏకబి...ణం
॥౯౨॥ దర్శనం బిల్వవృక్షస్య స్పర్శనం పాపనాశనం। అఘోరపాపసం
హారం ఏకబి...ణం ॥౯౩॥ తులసీబిల్వనిర్గుండీ జంబీరామలకం తథా।
అఘోరపాపసంహార ఏకబి...ణం ॥౯౪॥ అఖండబిల్వపత్రైశ్చ పూజ
యే న్నందికేశ్వరం ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యః ఏకబి...ణం ॥౯౫॥ సాలం
కృతాశతావృత్తా కన్యాకోటిసహస్రకం। సామ్రాజ్య పృథ్వీదానంచ
ఏకబి...ణం ॥౯౬॥ దశకోటితురంగానా మశ్వమేధసహస్రకం। సవత్స
ధేనుకోటీనా మేకబి...ణం ॥౯౭॥ చతుర్వేదసహస్రాణి భారతాది
పురాణకం। సామ్రాజ్యపృథ్వీదానంచ ఏకబి...ణం ॥౯౮॥ సర్వరత్న
మయం మేరుం కాంచనం దివ్యవస్త్రకం। తులాభాగం శతావర్తం ఏక
బిల్వం...ణం ॥౯౯॥ అష్టోత్తరశతంబిల్వం యోఽర్చయేల్లింగమస్తకే।
అధర్వోక్తంవదేద్యస్తు ఏకబి...ణం ॥౧౦౦॥ కాశీక్షేత్రనివాసంచ కాల
భైరవదర్శనం। అఘోరపాపసంహార ఏకబి...ణం ॥౧౦౧॥ అష్టోత్తర
శతశ్లోకైః స్తోత్రాద్యైఃపూజయేద్యథా। త్రిసంధ్యం మోక్షమాప్నోతి
ఏకబి...ణం ॥౧౦౨॥ దంతికోటిసహస్రాణాం భూహిరణ్యసహస్రకం।

సర్వక్రతుమయం పుణ్య మేకబి...ణం ॥౧౦౩॥ పుత్ర పౌత్రాదికం భోగం భుక్త్వాచాత్రయథేప్సితం । అంతేచ శివసాయుజ్యం ఏకబి...ణం ॥౧౦౪॥ విప్రకోటిసహస్రాణాం విత్తదానాచ్చ యత్ఫలం । తత్ఫలం ప్రాప్నుయాత్సత్య ఏకబి...ణం ॥౧౦౫॥ త్వన్నామకీర్తనంతద్వ త్తవ పాదాంబుయఃపిబేత్ । జీవన్ముక్తో భవేన్నిత్యం ఏకబి...ణం ॥౧౦౬॥ అనేకదానఫలదం అనంతసుకృతాదికం । తీర్థయాత్రాఖిలంపుణ్య మేకబి...ణం ॥౧౦౭॥ త్వం మాం పాలయ సర్వత్ర పదధ్యానకృతం తవ । భవనంశాంకరం నిత్య మేకబి...ణం ॥౧౦౮॥ ఫలంతు॥ శ్లో॥ ఏకకాలే పఠేన్నిత్యం సర్వశత్రునివారణం । ద్వికాలేచపఠేన్నిత్యం ఏకబిల్వంశివార్పణమ్ ॥ త్రికాలేచ పఠే న్నిత్యం మనోవాంఛా ఫలప్రదం । అచిరాత్కార్యసిద్ధించ లభతే నాఽత్రసంశయః ॥ ఏకకాలం ద్వికాలంవా త్రికాలం యఃపఠేన్నరః । లక్ష్మీప్రాప్తిశ్శివావాసః శివేనసహమోదతే ॥ కోటిజన్మకృతంపాప మర్చనేనవినశ్యతి । సప్తజన్మకృతంపాపం శ్రవణేన వినశ్యతి ॥ జన్మాంతరకృతంపాపం పఠనేనవినశ్యతి । దివారాత్రికృతం పాపం దర్శనేనవినశ్యతి ॥ క్షణేక్షణే కృతం పాపం స్మరణేన వినశ్యతి । పుస్తకంధారయేద్దేహీ ఆరోగ్యం భయనాశనమ్ ॥

ఓం నిధనపతయేనమః । ఓం నిధనపతాంతికాయనమః । ఓం ఊర్ధ్వాయనమః । ఓం ఊర్ధ్వలింగాయనమః । ఓం హిరణ్యాయనమః । ఓం హిరణ్యలింగాయనమః । ఓం సువర్ణాయనమః। ఓం సువర్ణలింగాయనమః । ఓం దివ్యాయనమః । ఓం దివ్యలింగాయనమః । ఓం భవాయనమః । ఓం భవలింగాయనమః । ఓం శర్వాయనమః । ఓం శర్వలింగాయనమః । ఓం శివాయనమః । ఓం శివలింగాయనమః । ఓం జ్వలాయనమః । ఓం జ్వలలింగాయనమః । ఓం ఆత్మాయనమః । ఓం ఆత్మలింగాయనమః । ఓం పరమాయనమః । ఓం పరమలింగాయనమః॥ ఏతత్సోమస్యసూర్యస్య సర్వలింగగ్గ్ స్థాపయతి పాణిమంత్రంపవిత్రమ్ ॥

అథ శివసహస్రనామపూజాంచ కుర్యాత్ ॥ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి ...భవోద్భవాయనమః ॥ ధూపం ॥ వామదేవాయనమః...మనోన్మ నాయనమః ॥ దీపం ॥ ధూపదీపానంతర మాచమనం సమర్పయామి ॥ అఘోరేభ్యో...రూపేభ్యః ॥ నైవేద్యం ॥ తత్పురుషాయ...ప్రచోదయాత్ ॥ తాంబూలం ॥ హిరణ్యపాత్రం మధోఃపూర్ణం...ఆయుస్తేజోదధాతి ॥ ఉత్తరనీరాజనం ॥ సోమోవాఏతస్య...భవతి ॥ పంచార్తిక్యం దర్శయామి ॥ సర్వప్రజాంమేగోపాయ...స్రతాం ॥ రథార్తిక్యం దర్శయామి ॥ సంస్పృష్టంధనముభయం...నిలయంతాం ॥ నక్షత్రార్తిక్యం దర్శయామి ॥ పూగీఫలై...తాం॥ తాంబూలంసమర్పయామి॥ సహస్రశీర్షంద్దేవం...సదాశివోమ్ ॥ మంత్రపుష్పం ॥ యానికాని...పదేపదే ॥ ఇతి ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ సమర్పయామి ॥ అథాష్టాష్టభిర్మంత్రై రష్టౌపుష్పాణిదదాతి ॥ అఘోరేభ్యఇతిజపేత్ ॥ తతః ప్రార్థనం కృత్వా । తదనంతరం ఛత్రచామరా ద్యుత్తరపూజాంచ కుర్యాత్ ॥ యస్యస్మృత్యాచ...తదస్తుమె ॥ అనేన శ్రీ మహాన్యాస పూర్వ కైకాదశవార రుద్రాభిషేక పూజనేన భగవాం త్సర్వాత్మక శ్రీ ఉమామహేశ్వర స్సుప్రీత స్సుప్రసన్నో వరదో భవతు ॥ ఏతత్ఫలం శ్రీ పరమేశ్వరార్పణమస్తు ॥   చ. ల.

ఇతి బిల్వాష్టోత్తర శతనామపూజా సమాప్తా.

మం త్ర పు ష్ప మ్.

ధాతాపురస్తాదితి మంత్రపుష్పం ॥ ధాతాపురస్తాద్య ముదాజహార । శక్రఃప్రవిద్వాన్ ప్రదిశశ్చతస్రః । తమేవం విద్వానమృత ఇహ

భవతి । నాన్యః పన్థా అయనాయ విద్యతే । సహస్రశీర్షం దేవం
విశ్వాక్షం విశ్వశంభువమ్ ॥ విశ్వం నారాయణం దేవ మక్షరం పరమం
పదమ్ । విశ్వతః పరమాన్నిత్యం విశ్వం నారాయణగ్ం హరిమ్ ॥ విశ్వమే
వేదం పురుష స్తద్విశ్వముపజీవతి । పతిం విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ం
శివమచ్యుతమ్ । నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరాయణమ్ ।
నారాయణపరో జ్యోతి రాత్మా నారాయణః పరః । నారాయణ పరం
బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః । నారాయణపరో ధ్యాతా ధ్యానం
నారాయణః పరః । యచ్చ కించిజ్జగత్సర్వం దృశ్యతే శ్రూయతేఽపి వా ।
అన్తర్బహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణస్స్థితః ॥ అనన్తమవ్యయం
కవిగ్ం సముద్రేఽన్తం విశ్వశంభువమ్ । పద్మకోశ ప్రతీకాశగ్ం హృదయం
చాప్యధోముఖమ్ । అధో నిష్ట్యా వితస్త్యాన్తే నాభ్యాముపరి తిష్ఠతి । జ్వాల
మాలాకులం భాతి విశ్వస్యాయతనం మహత్ । సన్తతగ్ం శిలాభిస్తు లంబ
త్యాకోశసన్నిభమ్ । తస్యాన్తే సుషిరగ్ం సూక్ష్మం తస్మిన్సర్వం ప్రతి
ష్ఠితమ్ । తస్య మధ్యే మహానగ్ని ర్విశ్వార్చి ర్విశ్వతోముఖః । సోఽగ్రభు
గ్విభజన్తిష్ఠ న్నాహారమజరః కవిః । తిర్యగూర్ధ్వమధశ్శాయీ రశ్మయ
స్తస్య సన్తతా । సన్తాపయతి స్వం దేహ మాపాదతలమస్తకః । తస్య మధ్యే
వహ్నిశిఖా అణీయోర్ధ్వా వ్యవస్థితః । నీలతోయదమధ్యస్థా ద్విద్యు
ల్లేఖేవ భాస్వరా । నీవారశూకవ త్తన్వీ పీతా భాస్వత్యణూపమా । తస్యాః
శిఖాయా మధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః । స బ్రహ్మ స శివస్స హరి స్సేన్ద్ర
స్సోఽక్షరః పరమస్స్వరాట్ । రాజాధిరాజాయ ప్రసహ్యసాహినే నమో
వయం వైశ్రవణాయ కుర్మహే । స మే కామాన్కామకామాయ మహ్యమ్ ।

కామేశ్వరోవై శ్రవణోదదాతు । కుబేరాయవై శ్రవణాయ । మహారా
జాయనమః । ఓం తద్బ్రహ్మ । ఓం తద్వాయుః । ఓం తదాత్మా । ఓం
తత్సత్యం ఓం తత్సర్వం । ఓం తత్పురోర్నమః । అంతశ్చరతిభూతేషు
గుహాయాం విశ్వమూర్తిషు । త్వంయజ్ఞ స్త్వంవషట్కార స్త్వమింద్ర
స్త్వగ్ంరుద్ర స్త్వంవిష్ణు స్త్వంబ్రహ్మ త్వంప్రజాపతిః । త్వంతదాపఆపో
జ్యోతీరసోమృతం బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోం ॥ ఈశాన స్సర్వవిద్యానా
మీశ్వరస్సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతి ర్బ్రహ్మణోధిపతి ర్బ్రహ్మాశివోమే
అస్తు సదాశివోమ్ ॥ యోఽపాంపుష్పం వేద । పుష్పవాన్ప్రజావాన్పశు
మాన్భవతి ॥ చన్ద్రమావా అపాం పుష్పం । పుష్పవా... న్భవతి ॥
యఏవం వేద । యోఽపా మాయతనం వేద । ఆయతనవా న్భవతి ।
అగ్నిర్వా అపామాయతనం। ఆయతనవాన్భవతి । యోఽగ్నే రాయతనం
వేద । ఆయతనవాన్భవతి ॥ ఆపోవా అగ్నే రాయతనం । ఆయతనవా
న్భవతి ॥ యఏవం వేద । యోఽపా మాయతనం వేద । ఆయతనవా
న్భవతి ॥ వాయుర్వా అపామాయతనం । ఆయ...తి ॥ యోవాయో
రాయతనం వేద । ఆయ...తి ॥ ఆపోవైవాయో రాయతనం । ఆయ
...తి ॥ య ఏవం వేద । యోఽపా మాయతనం వేద । ఆయ...తి ॥
అసౌవై తపన్నపామాయతనం । ఆయ...తి ॥ యోఽముష్య తపత
ఆయతనం వేద । ఆయ...తి ॥ ఆపోవా అముష్యతపత ఆయతనం । ఆయ
...తి ॥ య ఏవం వేద । యోఽపా మాయతనం వేద । ఆయ...తి ॥
చన్ద్రమావా అపామాయతనం । ఆయ...తి । యశ్చన్ద్రమస ఆయతనం
వేద । ఆయ...తి ॥ ఆపోవై చన్ద్రమస ఆయతనం । ఆయ...తి । య

ఏవం వేద । యో౽పామాయతనం వేద । ఆయ...తి ॥ నక్షత్రాణి వా
అపామాయతనం । ఆయ...తి ॥ యో నక్షత్రాణామాయతనం వేద ।
ఆయ...తి ॥ ఆపో వై నక్షత్రాణామాయతనం । ఆయ...తి ॥ య ఏవం
వేద । యో౽పామాయతనం వేద । ఆయ...తి ॥ పర్జన్యో వా అపా
మాయతనం । ఆయ...తి ॥ యః పర్జన్యస్యాయతనం వేద । ఆయ...తి ॥
ఆపో వై పర్జన్యస్యాయతనం । ఆయ...తి ॥ య ఏవం వేద । యో౽పా
మాయతనం వేద । ఆయ...తి ॥ సంవత్సరో వా అపామాయతనం ।
ఆయ...తి ॥ యస్సంవత్సరస్యాయతనం వేద । ఆయ...తి ॥ ఆపో వై
సంవత్సరస్యాయతనం । ఆయతనవాన్భవతి ॥ య ఏవం వేద । యో౽ప్సు
నావం ప్రతిష్ఠితాం వేద । ప్రత్యేవతిష్ఠతి ॥ కిం తద్విష్ణోర్బలమాహుః ।
కా దీప్తిః కిం పరాయణం । ఏకో యద్ధారయద్దేవః । రేజతీ రోదసీ ఉభే ॥
వాతాద్విష్ణోర్బలమాహుః । అక్షరాద్దీప్తిరుచ్యతే । త్రిపదాద్ధారయ
ద్దేవః । యద్విష్ణోరేకముత్తమం ॥ రాజాధిరాజాయ ప్రసహ్యసాహినే ।
నమో వయం వై శ్రవణాయ కుర్మహే । స మే కామాన్ కామకామాయ
మహ్యం । కామేశ్వరో వై శ్రవణో దదాతు । కుబేరాయ వైశ్రవణాయ
మహారాజాయ నమః ॥ ఓం తద్బ్రహ్మ । ఓం తద్వాయుః । ఓం తదాత్మా ।
ఓం తథ్సత్యం । ఓం తథ్సర్వం । ఓం తత్పురోర్నమః ॥ అంతశ్చరతి
భూతేషు గుహాయాం విశ్వమూర్తిషు ॥ త్వం యజ్ఞస్త్వం వషట్కార స్త్వ
మింద్ర స్త్వగ్ంరుద్ర స్త్వం విష్ణు స్త్వం బ్రహ్మ త్వం ప్రజాపతిః । త్వం
తదాప ఆపో జ్యోతీ రసో౽మృతం ॥ బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ ఈశాన
స్సర్వవిద్యానా మీశ్వరస్సర్వభూతానాం । బ్రహ్మాధిపతి ర్బ్రహ్మణో౽ధి

పత్రి ప్రభ్యార్తిరోమే అస్తుసదార్తిరోమ ॥ తస్యావర్ణః పర్తమఃప్రదగ్రం నదా పశ్యంతిసూరయః । దివీవచక్షురాతతమ్ ॥ తద్విప్రాసోవిపన్యవో జాగృవాగ్ం సస్సమింధతే। విష్ణోర్యత్పరమంపదమ్ ॥ నారాయణాయవిద్మహే వాసుదేవాయధీమహి । తన్నోవిష్ణుః ప్రచోదయాత్ ॥ ఋతగ్ంసత్యం పరంబ్రహ్మ పురుషంకృష్ణపింగలం । ఊర్ధ్వరేతంవిరూపాక్షం విశ్వరూపాయవై నమోనమః॥ శ్లో॥ లక్ష్మీం క్షీరసముద్రరాజతనయాం శ్రీరంగధామేశ్వరీమ్ । దాసీభూత సమస్తదేవవనితాం లోకైకదీపాంకురామ్ । శ్రీమన్మందకటాక్షలబ్ధవిభవ బ్రహ్మేంద్రగంగాధరామ్ । త్వాం త్రైలోక్యకుటుంబినీం సరసిజాం వందే ముకుంద ప్రియామ్ ॥ సిద్ధలక్ష్మీర్మోక్షలక్ష్మీ ర్జయలక్ష్మీ స్సరస్వతీ। శ్రీర్లక్ష్మీ ర్వరలక్ష్మీశ్చ ప్రసన్నా మమసర్వదా ॥ వరాంకుశౌ పాశ మభీతిముద్రాం కరైర్వహంతీం కమలాసనస్థామ్ । బాలార్కకోటిప్రతిభాం త్రినేత్రాం భజేహ మంబాం జగదీశ్వరీంతామ్ ॥ సర్వమంగళమాంగల్యే శివే సర్వార్థసాధికే। శరణ్యే త్ర్యంబకే దేవి నారాయణి నమోఽస్తుతే ॥

ఇతి మంత్రపుష్పం సమాప్తమ్.

మ హా సౌ ర ము.

ఓం నమోబ్రహ్మణే...కరోమి॥...

అథ సౌర్యాణాం మంత్రాణామృక్సంఖ్య ఋషిదైవతచ్ఛందాంస్యనుక్రమిష్యామః । పూర్వాచార్యకృమేణైతత్సర్వం పురాదిష్టం శౌనకాదిభిరాచార్యైర్జపతాంతు పవిత్రార్థమిదానీం తన్మయోచ్యతే మహావ్యాధిక్ కుష్ఠాపస్మార హృద్రోగవ్యాధోదరగుల్మ భగ్నపదార్శ శోణితార్శః జలోదరభగంధర పాండురోగైఃకా సశ్వాససహితాది విస్ఫోటకమజీర్ణ శిరోరోగ ప్రమేహాంశ్చ మహావ్యాధీన్నాశయేత్ ।

మమ ఇహజన్మని జన్మాంతరకృత మహాపాతకోప పాతకసమస్త పాపక్షయద్వారా శ్రీ సవితృ సూర్యనారాయణ ముద్దిశ్య శ్రీ సవితృ సూర్యనారాయణ ప్రీత్యర్థం మహాసౌరనమస్కారాణిచ కరిష్యే ॥

ఛందః॥ ఉదుత్యంజాతవేదసమితి త్రయోదశర్చస్యసూక్తస్య । కణ్వపుత్రః ప్రస్కణ్వఋషిః సూర్యోదేవతా । నవాద్యాగాయత్రీ ఛందః ॥ ఉద్వయంతమసస్పరీతి చతస్రోఽనుష్టుభః । ఉద్యంనద్యేత్య యంత్యృచో రోగఘ్నః । ఉపనిషదంత్యార్ధర్చో ద్విషఘ్నః ॥

మంత్రః॥ ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహంతి కేతవః । దృశే విశ్వాయ సూర్యమ్ । అపత్యే తాయవో యథా నక్షత్రాయంత్యక్తుభిః । సూర్యాయవిశ్వచక్షసే । అదృశ్రమస్యకేతవో విరశ్మయోజనాజనాను । భ్రాజంతో అగ్నయోయథా । తరణిర్విశ్వదర్శతో జ్యోతిష్కృదసి సూర్య । విశ్వమాభాసిరోచనమ్ । ప్రత్యఙ్ దేవానాంవిశఃప్రత్యఙ్ఙుదేషి మానుషాన్ । ప్రత్యఙ్ విశ్వం స్వర్దృశే ॥ ౧ ॥

మంత్రః॥ యేనాపావకచక్షసాభురణ్యంతం జనాఁ అను । త్వంవరుణ పశ్యసి । విద్యామేషిరజస్పృథ్వహామిమానో అక్తుభిః । పశ్యఞ్జన్మాని సూర్యసప్తత్వా హరితోరథేవహంతి దేవసూర్య। శోచిష్కేశంవిచక్షణ। అయుక్తసప్తశుంధ్యువః సూరో రథస్య నప్త్యః । తాభిర్యాతిస్వయుక్తిభిః ॥ ఉద్వయం తమసస్పరి జ్యోతి ష్పశ్యంత ఉత్తరమ్ । దేవం దేవత్రా సూర్య మగన్మజ్యోతిరుత్తమమ్ । ఉద్యన్నద్యమిత్రమహ ఆరోహన్నుత్తరాందివమ్ । హృద్రోగంమమసూర్య హరిమాణంచనాశయ । శుకేషు మేహరిమాణం రోపణాకాసు దధ్మసి । అథోహారిద్రవేషుమే హరిమాణం నిదధ్మసి। ఉదగాదయ మాదిత్యో విశ్వేన సహసాసహ । ద్విషంతం మహ్యంరంధయన్మోఽహం ద్విషతేరధం ॥ ౨ ॥

ఛందః॥ చిత్రందేవానా ముదగాదనీక మితిషళర్చస్య సూక్తస్య। ఆంగీ
రసపుత్రః కుత్సఋషిః సూర్యోదేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః ॥ మహాసౌర
పారాయణె సూర్యోపస్థానే వినియోగః ॥

మంత్రః॥ చిత్రందేవానా ముదగాదనీకం చక్షుర్మిత్రస్య వరుణ
స్యాగ్నేః। ఆప్రాద్యావాపృథివీ ఽఅంతరిక్షం సూర్యఽఆత్మా జగతస్త
స్థుషశ్చ॥ సూర్యోదేవీ ముషసం రోచమానాం మర్యోనయోషా మభ్యే
తిపశ్చాత్। యత్రానరోదేవయంతో యుగాని వితన్వతే ప్రతిభద్రాయ
భద్రమ్ ॥ భద్రాఅశ్వాహరితస్సూర్యస్య చిత్రాఽఏతగ్వాఽ అనుమా
ద్యాసః । నమస్యంతో దివ ఽ ఆపృష్ఠమస్థుః పరిద్యావా పృథివీయంతి
సద్యః॥ తత్సూర్యస్యదేవత్వం తన్మహిత్వం మధ్యాకర్తోర్వితతం సంజ
భార । యదేదయుక్తహరితస్సధస్థాదా ద్రాత్రీవాసస్తనుతేసిమస్మై ॥
తన్మిత్రస్య వరుణస్యాభిచక్షే సూర్యోరూపం కృణుతేద్యోరుపస్థే ।
అనంత మన్యద్రుశ దస్యపాజః కృష్ణమన్యద్ధరిత స్సంభరంతి ॥ అద్యా
దేవాఽఉదితా సూర్యస్య నిరంహసః పిపృతానిరవద్యాత్ । తన్నో
మిత్రో వరుణోమామహంతా మదితిస్సింధుః పృథివీఽఉతద్యోః ॥ 3 ॥

ఛందః॥ ఇంద్రం మిత్రమితి ద్వయో ర్మంత్రయోః। ఔచథ్యపుత్రో
దీర్ఘతమఋషిః । సూర్యోదేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః ॥

మంత్రః॥ ఇంద్రం మిత్రంవరుణ మగ్ని మాహురథో దివ్యస్ససు
పర్ణో గరుత్మాన్ । ఏకం సద్విప్రా బహుధావదం త్యగ్నింయమం
మాతరిశ్వాన మాహుః ॥ కృష్ణంనియానం హరయస్సుపర్ణాఽఅపో
వసానాదివ ముత్పతంతి । తఽఆవ వృత్రంత్సదనా దృతస్యాదిద్ఘృతేన
పృథివీవ్యుద్యతే ॥

ఛందః॥ హంసశ్శుచిష దిత్యేకస్యాఋచో గౌతమపుత్రో వామదేవ ఋషిః । సూర్యోదేవతా । జగతీఛందః ॥

మంత్రః॥ హంస శ్శుచిష ద్వసు రంతరిక్షసద్ధోతా వేదిష దతిథిర్దు రోణసత్ । నృషద్వరస దృతసద్వ్యోమస దబ్జాగోజా ఋతజా అద్రిజాఋతమ్ ॥

ఛందః॥ యత్వాసూర్యేత్యస్యమంత్రస్య। భూమిపుత్రో ఽత్రిఋషిః। సూర్యోదేవతా । అనుష్టుప్ఛందః ॥

మంత్రః॥ యత్వాసూర్య స్స్వర్భాను స్తమసావిధ్యద సురః । అక్షేత్ర విద్యథాముగ్ధో భువనాన్యదీధయుః ॥ ౪ ॥

ఛందః॥ యదద్య త్యేకో తూస్యా ఇతి తిస్రోఽద్యేతీతి చతస్రో ఽర్ధ ర్చశ్చ ఏతాసాం మైత్రావరుణపుత్రో వసిష్ఠఋషిః । సూర్యోదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః ॥

మంత్రః॥ యదద్య సూర్యబ్రవోనాగా ఉద్యన్మిత్రాయవరుణాయ సత్యమ్ । వయందేవత్రాదితేస్యామ తవప్రియాసో ఽర్యమన్గృణంతః । ఉచ్ఛూర్యో బృహదర్చీంష్యశ్రే త్పురువిశ్వా జనిమమానుషాణాం । సమోదివా దదృశేరోచమానః క్రత్వాకృతః సుకృతఃకర్తృభిర్భూత్ । ససూర్య ప్రతిపురో న ఉద్గా ఏభి స్తోమేభి రేతశేభి రేవైః । ప్రనో మిత్రాయ వరుణాయవోచో ఽనాగసో ఽర్యమ్ణే అగ్నయేచ । విన స్సహాంసిశురుధోరదంత్వృతావానో వరుణోమిత్రో ఽగ్నిః । యచ్ఛంతుచంద్రా ఉపమంనో ఽర్కమాకామంపూపురంతు స్తవానాః ॥౫॥ ఉద్వేతిసుభగో విశ్వచక్షా స్సాధారణ స్సూర్యో మానుషాణామ్ । చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యదేవ శ్చర్మేవయస్సమవివ్యక్తమాంసి।

ఉద్వేతి ప్రసవీతా జనానాం మహాన్కేతురర్ణవ స్సూర్యస్య। సమానం
చక్రం పర్యావివృత్సన్ యదేతశో వహాతి ధూర్షుయుక్తః। విభ్రాజమాన
ఉషసాముపస్థా ద్రేభై రుదే త్యనుమద్యమానః। ఏషమే దేవ స్సవితాచ
చ్ఛంద యస్సమానం నప్రమినాతి ధామ। దివో రుక్మ ఉరుచక్షా ఉదేతి
దూరే అర్థ స్తరణి ర్భ్రాజమానః। నూనంజనా స్సూర్యేణ ప్రసూతా
అయన్నర్థాని కృణవన్నపాంసి। యత్రాచక్రు రమృతా గాతుమస్మై
శ్యేనోనదీయన్న న్వేతి పాథః॥

ఛందః॥ ఉదుత్యద్దర్శత మితి త్ర్యృచస్య సూక్తస్య। మైత్రావరుణ
పుత్రో వసిష్ఠఋషిః॥ సూర్యోదేవతా। ఆద్యాబృహతీ। ద్వితీయాసతో
బృహతీ। తృతీయా పురఉష్ణిక్ఛందాంసి॥

మంత్రః॥ ఉదుత్యద్దర్శతం వపుర్దివ ఏతి ప్రతిహ్వరే। యదీమాశు
ర్వహతి దేవ ఏతశో విశ్వస్మై చక్షసే అరమ్। శీర్ష్ణః శీర్ష్ణో జగత స్త
స్థుష స్పతిం సమయా విశ్వమారజః॥ సప్తస్వసార స్సువితాయ సూర్యం
వహంతి హరితో రథే॥ ౬॥ తచ్చక్షుర్దేవహితం శుక్రముచ్చరత్।
పశ్యేమ శరదశ్శతం జీవేమ శరదశ్శతమ్॥

ఛందః॥ బణ్మహా నితి ద్వయో ర్మంత్రయోః। భార్గవో జమదగ్ని
ఋషిః। సూర్యోదేవతా। బార్హత ప్రగాథశ్ఛందః॥

మంత్రః॥ బణ్మహాం అసి సూర్య బళాదిత్య మహాం అసి। మహస్తే
సతో మహిమా పనస్యతేద్ధా దేవ మహాం అసి। బట్సూర్య శ్రవసా
మహాం అసి సత్రా దేవ మహాం అసి। మహ్నా దేవానామసుర్యః పురో
హితో విభుజ్యోతిరదాభ్యమ్॥ ౭॥

ఛందః॥ నమోమిత్రస్యేతి ద్వాదశర్చస్యసూక్తస్య। సూర్యపుత్రో

భితప ఋషిః । సూర్యో దేవతా । జగతీఛందః । దశమీ త్రిష్టుప్ ॥

మంత్రః॥ నమో మిత్రస్య వరుణస్య చక్షసే మహో దేవాయ త
దృతం సపర్యత । దూరేదృశే దేవజాతాయ కేతవే దివస్పుత్రాయ
సూర్యాయ శంసత ॥ సా మా సత్యోక్తిః పరిపాతు విశ్వతో ద్యావా చ యత్ర
తతనన్నహాని చ । విశ్వమన్యం నివిశతే యదేజతి విశ్వాహాపో
విశ్వాహోదేతి సూర్యః ॥ న తే అదేవః ప్రదివో నివాసతే యదేతశేభిః
పతరై రథర్యసి ॥ ప్రాచీనమన్య దనువర్తతే రజ ఉదన్యేన జ్యోతిషా
యాసి సూర్య ॥ యేన సూర్య జ్యోతిషా బాధసే తమో జగచ్చ విశ్వ
ముదియర్షి భానునా ॥ తేనాస్మద్విశ్వా మనిరామనా హుతిమపా
మీవామప దుష్వప్నియం సువ ॥ విశ్వస్య హి ప్రేషితో రక్షసి వ్రత
మహేళయన్నుచ్చరసి స్వధా అను ॥ యదద్య త్వా సూర్యోపబ్ర
వామహై తన్నో దేవా అనుమంసీరత క్రతుం । తన్నో ద్యావా పృథివీ
తన్న ఆప ఇంద్రశ్శృణ్వంతు మరుతో హవం వచః । మా శూనే భూమ
సూర్యస్య సందృశి భద్రం జీవంతో జరణా మశీమహి ॥ ౮ ॥ విశ్వా
హా త్వా సుమనసస్సుచక్షసః ప్రజావంతో అనమీవా అనాగసః ॥
ఉద్యంతం త్వా మిత్రమహో దివేదివే జ్యోగ్జీవాః ప్రతిపశ్యేమ సూర్య
॥ మహి జ్యోతిర్బిభ్రతం త్వా విచక్షణ భాస్వంతం చక్షుషే చక్షుషే
మయః । ఆరోహంతం బృహతః పాజసస్పరి వయం జీవాః ప్రతిపశ్యేమ
సూర్య ॥ యస్య తే విశ్వా భువనాని కేతునా ప్రచేరతే నిచ విశంతే
అక్తుభిః ॥ అనాగాస్త్వేన హరికేశ సూర్యాహ్నాహ్నా నో వస్య సావస్యసో
దిహి ॥ శన్నో భవ చక్షసా శన్నో అహ్నా శం భానునా శం హిమా

శంస్మృజేన । యత్థాశమత్త్వంచ్చమస ద్దుర్గాణే తమ్మార్త్య ద్వివిణం జేహిచ్చిత్రమ్ ॥ అస్మాకం దేవా ఉభయాయ జన్మనేశర్మ యచ్ఛతద్విప దేచతుష్పదే । అపత్పిబద్ధూర్జయమానా మాశితం తదస్మేశంయోర రపో దధాతన ॥ యద్వోదేవాశ్చ కృమజిహ్వయా గురుమనసో వా ప్రయుతీ దేవ హేళనమ్ । అరావా యోనో ఽభిదుచ్ఛునాయతేతస్మి న్తదేనో వసవో నిధేతన ॥ ౯ ॥

ఛందః। సూర్యోన ఇతి పంచర్చస్య సూక్తస్య సూర్యపుత్రో చక్షుర్ ఋషిః సూర్యోదేవతా ॥ గాయత్రీ ఛందః ॥

మంత్రః। సూర్యోనో దివస్పాతు వాతో ఽన్తరిక్షాత్। అగ్నిర్నః పార్థివేభ్యః ॥ జోషాసవితర్యస్యతేహర శ్శతం సవాజ ఽఅర్హతి పాహినోదిద్యుతః పతంత్యాః ॥ చక్షుర్నో దేవ స్సవితా చక్షుర్న ఉత పర్వతః । చక్షుర్ధాతా దధాతునః ॥ చక్షుర్నో ధేహిచక్షుషే చక్షుర్విఖ్యై తనూభ్యః। సంచేదం విచపశ్యేమ। సుసందృశంత్వా వయం ప్రతి పశ్యేమ సూర్య। విపశ్యేమ నృచక్షసః ॥ ౧౦ ॥

ఛందః। విభ్రాడ్బృహదితి చతుర్ ఋచస్య సూక్తస్య సూర్యపుత్రో విభ్రాడృషిః । సూర్యోదేవతా । జగతీఛందః । అత్యాప్రక్తారపంక్తిః ॥

మంత్రః॥ విభ్రాడ్బృహత్పిబతు సోమ్యం మధ్వాయుర్దధద్యజ్ఞ పతావవిహ్రుతమ్। వాతజూతో యోఽభిరక్షతి త్మనాప్రజాః పుపోష పురుధా విరాజతి ॥ విభ్రాడ్బృహ త్సుభృతం వాజసాతమం ధర్మం దివోధరుణేసత్య మర్పితమ్ । అమిత్రహా వృత్రహా దస్యుహంతమం జ్యోతి ర్జజ్ఞే అసురహా సపత్నహా ॥ ఇదం శ్రేష్ఠం జ్యోతిషాంజ్యోతి

రుత్తమం విశ్వజిద్ధనజిదుచ్యతే బృహత్ । విశ్వభ్రాడ్భ్రాజో మహి సూర్యో దృశ ఉరు పప్రథే సహ ఓజో అచ్యుతమ్ ॥ విభ్రాజం జ్యోతిషా స్వ౹రగచ్ఛో రోచనం దివః । యేనేమా విశ్వా భువనాన్యాభృతా విశ్వకర్మణా విశ్వదేవ్యావతా ॥ ౧౧ ॥

ఛందః॥ ఆయం గౌరితి తృచస్య సూక్తస్య సార్పరాజ్ఞీ ఋషిః । సూర్యో దేవతా । గాయత్రీ ఛందః ॥

మంత్రః॥ ఆయం గౌః పృశ్నిరక్రమీదసదన్మాతరం పునః । పితరం చ ప్రయన్త్స్వః ॥ అంతశ్చరతి రోచనాస్య ప్రాణాదపానతీ । వ్యఖ్యన్మహిషో దివమ్ ॥ త్రింశద్ధామ విరాజతి వాక్పతంగాయ ధీయతే । ప్రతి వస్తోరహ ద్యుభిః ॥ ౧౨ ॥

ఛందః॥ ఋతం చేతి తృచస్య । మధుచ్ఛందసోఽఘమర్షణ ఋషిః । భావవృత్తో దేవతా । అనుష్టుప్ఛందః ॥

మంత్రః॥ ఋతం చ సత్యం చాభీద్ధాత్తపసోఽధ్యజాయత । తతో రాత్ర్యజాయత తతః సముద్రో అర్ణవః । సముద్రాదర్ణవాదధి సంవత్సరో అజాయత । అహోరాత్రాణి విదధద్విశ్వస్య మిషతో వశీ । సూర్యాచంద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వమకల్పయత్ । దివం చ పృథివీం చాంతరిక్షమథో స్వః ॥ సవితా పశ్చాత్తాత్సవితా పురస్తాత్సవితోత్తరాత్తాత్సవితాధరాత్తాత్ । సవితా నః సువతు సర్వతాతిం సవితా నో రాసతాం దీర్ఘమాయుః ॥ శ్రీసవితృసూర్యనారాయణార్పణమస్తు ॥

అథ మహాసౌరపారాయణ ఫలశ్రుతిః.

షష్టిర్ఋచో ద్వ్యధికాశ్చైతాసాం సౌర్యాణాం శ్రీసూర్య ఏవ దేవతా అంత్యమేకే సూక్తమాత్మన స్తవం మన్యంతే । యఋషిస్సోహమితి ధ్యా

తస్యా ॥ యుపతేన సౌర్యేణ సూక్తేన శ్రీసూర్యమహరహరుపతిష్ఠంతే। ధన ధాన్య బహురత్న నిర్వ్యాధివంత ఆయుష్యవంత ఆరోగ్యవాంతో వాన్నాద్యవంతో రయివంతో బలవంతో ధనవంతో బహుపుత్రవంతః ॥ శ్రీకామ శ్శాంతికామః పుష్టికామ స్తుష్టికామో మేధాకామః ప్రజ్ఞా కామో యశస్కామః ప్రజననకామ ఆయుష్యకామ ఆరోగ్యకామో వాన్నాద్యకామ ఏవం భాస్కరస్యారాధనం కుర్యాత్ ॥ సదాగృహీ పాపక్షయార్థీ వ్యాధినాశనార్థీ శత్రునాశనార్థీ జీవితార్థీ పుత్రార్థీ మోక్షార్థీ ధనార్థీ చ కుర్వీత శ్రీసూర్యస్యైవ సాయుజ్యం సరూపతాం సలోకతా మశ్నుతే ॥ నమశ్శౌనకాయ నమశ్శౌనకాయ నమశ్శౌనకాయ నమః పరమర్షిభ్యో నమః పరమర్షిభ్యః ॥ శాంతా పృథివీ శివమంతరిక్షం ద్యౌర్నో దేవ్యభయన్నో అస్తు । శివాదిశః ప్రదిశ ఉద్దిశో న ఆపో విశ్వతః పరిపాంతు సర్వత శ్శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ నమో బ్రహ్మణే నమో అస్త్వగ్నయే నమః పృథివ్యై నమ ఓషధీభ్యః। నమో వాచే నమో వాచస్పతయే నమో విష్ణవే మహతే కరోమి ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

మహాసౌరం సమాప్తమ్.

అథ గ్రహహోమ ధాన్యాదిః.

సూర్యునకు గోధుమలు-జిల్లేడు, చంద్రునకు బియ్యము- మోదుగ, కుజునకు కందులు- చండ్రి, బుధునకు పెసలు - ఉత్తరేణి, గురునకు సెనగలు- రావి, శుక్రునకు బొబ్బర్లు- అత్తి, శనికి నువ్వులు-జమ్మి, రాహువును మినుములు- గఱికె, కేతువును ఉలవలు- దర్భ.

అ రు ణ పా ఠః.

—:o:—

భద్రంకర్ణేభిశ్శృణుయామదేవాః । భద్రంపశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ।
స్థిరైరంగై స్తుష్టువాగ్ంస స్తనూభిః వ్యశేమదేవహితంయదాయుః । స్వ
స్తినఇన్ద్రోవృద్ధశ్రవాః । స్వస్తినఃపూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తినస్తార్క్ష్యో
అరిష్టనేమిః । స్వస్తినోబృహస్పతిర్దధాతు ॥ ఓంశాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః ॥

ఓమ్ ॥ భద్రంకర్ణేభి శ్శృణుయామదేవాః । భద్రంపశ్యే మాక్షభి
ర్యజత్రాః । స్థిరైరంగై స్తుష్టువాగ్ంస స్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం
యదాయుః । స్వస్తినఇన్ద్రోవృద్ధశ్రవాః । స్వస్తినఃపూషావిశ్వవేదాః ।
స్వస్తినస్తార్క్ష్యోఅరిష్టనేమిః । స్వస్తినోబృహస్పతిర్దధాతు ॥ ఆపమాపా
మపస్సర్వాః । అస్మాదస్మాదితోఽముతః ॥ ౧ ॥ అగ్నిర్వాయుశ్చసూర్య
శ్చ । సహసంచస్కరర్ధియా । వాయ్వశ్వారశ్మిపతయః ॥ మరీచ్యాత్మా
నోఅద్రుహః । దేవీర్భువనసూవరీః । పుత్రవత్త్వాయమేసుత ॥ మహా
నామ్నీర్మహామానాః ॥ మహసోమహసస్స్వః ॥ దేవీఃపర్జన్యసూవరీః ।
పుత్రవత్త్వాయమేసుత ॥ ౨ ॥ అపాశ్న్యుష్ణిమపారక్షః । అపాశ్న్యుష్ణి
మపారఘమ్ ॥ అపాఘ్రామపచావర్తిమ్ ॥ అపదేవీరితోహిత ॥ వజ్రం
దేవీరజీతాగ్‌శ్చ । భువనందేవసూవరీః ॥ ఆదిత్యానదితిందేవీమ్ । యోని
నోర్ధ్వముదీషత । శివానశ్శన్తమాభవన్తు । దివ్యాఅప ఓషధయః ॥
సుమృడీకా సరస్వతి । మాతే వ్యోమ సన్దృశి ॥ ౩ ॥

అముతేస్సుతౌషధయో ద్వేచ ॥ ౧ ॥

స్మృతిః ప్రత్యక్షమైతిహ్యమ్ । అనుమానశ్చతుష్టయమ్ । ఏతై

రాదిత్యమణ్డలమ్ । సర్వే రేవ విధాస్యతే । సూర్యో మరీచిమాదత్తే । సర్వ స్మాద్భువనాదధి । తస్యాః పాకవిశేషేణ । స్మృతం కాలవిశేషణమ్ । నదీవ ప్రభవాత్కాచిత్ । అక్షయ్యాత్స్యన్దతే యథా ॥ ౪ ॥ తాం నద్యో ఽభిసమాయన్తి । సోరుస్సతీ న నివర్తతే । ఏవం నానాసముత్థానాః । కాలాస్సంవత్సరగ్ంశ్రితాః । అణుశశ్చ మహశశ్చ । సర్వే సమవయన్తి తమ్ । స తైస్సర్వైస్సమావిష్టః । ఊరుస్సన్న నివర్తతే । అధిసంవత్సరం విద్యాత్ । తదేవ లక్షణే ॥ ౫ ॥ అణుభిశ్చ మహద్భిశ్చ । సమారూఢః ప్రదృశ్యతే । సంవత్సరః ప్రత్యక్షేణ । నాధిసత్వః ప్రదృశ్యతే । పటరో విక్లిధః పిఙ్గః । ఏతద్వరుణలక్షణమ్ । యత్రైతదుపదృశ్యతే । సహస్రం తత్ర నీయతే । ఏకగ్ం హి శిరో నానా ముఖే । కృత్స్నం తదృతులక్షణమ్ ॥ ౬ ॥ ఉభయత స్సప్తేన్ద్రియాణి । జల్పితం త్వేవ దిహ్యతే । శుక్లకృష్ణే సంవత్సరస్య । దక్షిణ వామయోః పార్శ్వయోః । తస్యైషా భవతి । శుక్రం తే అన్యద్యజతం తే అన్యత్ । విషురూపే అహనీ ద్యౌరివాసి । విశ్వా హి మాయా అవసి స్వధావః । భద్రా తే పూషన్నిహ రాతిరస్త్వితి । నాత్ర భువనమ్ । న పూషా । న పశవః । నాదిత్యస్సంవత్సర ఏవ ప్రత్యక్షేణ ప్రియతమం విద్యాత్ ॥ ఏతద్వై సంవత్సరస్య ప్రియతమగ్ం రూపమ్ ॥ యో ఽస్య మహానర్థ ఉత్పత్స్యమానో భవతి ॥ ఇదం పుణ్యం కురుష్వేతి । తమాహరణం దద్యాత్ ॥ ౭ ॥

సాక్షాల్లక్షణ మృతులక్షణాం భువనగ్ం సప్తచ ॥ ౨ ॥

సాకంజానాగ్ం సప్తథమాహురేకజమ్ । షడుద్యమా ఋషయో

దేవతా ఇతి । తేషామిష్టాని విహితాని ధామశః । స్థాత్రే రేజన్తే వికృతాని రూపశః । కో ను మర్త్యా అమిథితః । సఖా సఖాయమబ్రవీత్ । జహాకో అస్మదీషతే । యస్తిత్యాజ సఖివిదగ్ం సఖాయమ్ । న తస్య వాచ్యపి భాగో అస్తి । యదీగ్ం శృణోత్యలకగ్ం శృణోతి ॥ ౮ ॥ న హి ప్రవేద సుకృతస్య పన్థామితి । ఋతుర్ ఋతునా నుద్యమానః । వినదాభిధావః । షష్టిశ్చ త్రిగ్ంశకా వల్గాః । శుక్లకృష్ణౌ చ షాష్టికౌ । సారాగవస్త్రైర్జరదక్షః । వసన్తో వసుభిస్సహ । సంవత్సరస్య సవితుః । ప్రైషకృత్ప్రథమస్స్మృతః । అమూనాదయతేత్యన్యాన్ ॥ ౯ ॥ అమూగ్ంశ్చ పరిరక్షతః । ఏతా వాచః ప్రయుజ్యన్తే । యత్రైతదుపదృశ్యతే । ఏతదేవ విజానీయాత్ । ప్రమాణం కాలపర్యయే । విశేషణం తు వక్ష్యామః । ఋతూనాం తన్నిబోధత । శుక్లవాసా రుద్రగణః । గ్రీష్మేణావర్తతే సహ । నిజహన్పృథివీగ్ం సర్వామ్ ॥ ౧౦ ॥ జ్యోతిషా ప్రతిఖ్యేన సః । విశ్వరూపాణి వాసాగ్ంసి । ఆదిత్యానాం నిబోధత । సంవత్సరీణం కర్మఫలమ్ । వర్షాభిర్దదతాగ్ం సహ । అదుఃఖో దుఃఖచక్షురివ । తదా పీత ఇవ దృశ్యతే । శీతేనావ్యథయన్నివ । రురుదక్ష ఇవ దృశ్యతే । హ్లాదయతే జ్వలతశ్చైవ । శామ్యతశ్చాస్య చక్షుషీ । యా వై ప్రజా భ్రగ్ంశ్యన్తే । సంవత్సరాత్తా భ్రగ్ంశ్యన్తే । యాః ప్రతితిష్ఠన్తి । సంవత్సరే తాః ప్రతితిష్ఠన్తి । వర్షాభ్య ఇత్యర్థః ॥ ౧౧ ॥ శృణోత్యన్యాన్త్సర్వామేవ షట్చ ॥ ౩ ॥

అక్షిదుఃఖోత్థితస్యైవ । విప్రసన్నే కనీనికే । ఆఙ్క్తే చాద్గణం నాస్తి । ఋభూణాం తన్నిబోధత । కనకాభాని వాసాగ్ంసి । అహతాని నిబోధత । అన్నమశ్నీత మృజ్మీత । అహం వో జీవనప్రదః । ఏతా వాచః ప్రయుజ్యన్తే ।

శ్రాద్యత్రో ప్రదృశ్యతే ॥ ౧౨॥ అభిఘ్నన్తోఽభిఘ్నన్తఇవ । వాతవన్తో మరుద్గణాః । అముతో జేతుమిషుముఖమివ । సన్నద్ధాస్సహదదృశేహ । అపధ్వస్తైర్వస్తివర్ణైరివ విశిఖాసః కపర్దినః । అక్రుద్ధస్య యోత్స్యమానస్య । క్రుద్ధస్యేవలోహినీ । హేమతశ్చక్షుషివిద్యాత్ । అక్ష్ణయోః క్షిపణోరివ ॥ ౧౩ ॥ దుర్భిక్షం దేవలోకేషు । మనూనాముదకంగృహే । ఏతావాచఃప్రవదన్తీః । వైద్యుతోయాన్తిశైశిరీః । తాఅగ్నిఃపవమానా అన్వైక్షత । ఇహజీవికామపరిపశ్యన్ । తస్యైషాభవతి । ఇహేహవస్స్వతపసః । మరుతస్సూర్యత్వచః । శర్మసప్రథాఆవృణే ॥ ౧౪ ॥ దృశ్యత ఇవావృణే ॥ ౪ ॥

అతితామ్రాణి వాసాగ్ంసి । అష్టివజ్రిశతఘ్నిచ । విశ్వేదేవా విప్రహరన్తి । అగ్నిజిహ్వా అసశ్చత । నైవదేవో సమర్త్యః । నరాజా వరుణో విభుః । నాగ్నిర్నేన్ద్రోన పవమానః । మాతృక్కచ్చనవిద్యతే । దివ్యస్యైకాధనురార్త్నిః । పృథివ్యామపరాశ్రితా ॥ ౧౫॥ తస్యేన్ద్రోవమ్రిరూపేణ । ధనుర్జ్యామచ్ఛినత్స్వయమ్ । తదిన్ద్రధనురిత్యజ్యమ్ । అభ్రవర్ణేషుచక్షతే । ఏతదేవశంయోర్బార్హస్పత్యస్య । ఏతద్రుద్రస్యధనుః । రుద్రస్య త్వేవధనురార్త్నిః । శిరఉత్పిపేష । సప్రవర్గ్యోఽభవత్ । తస్మాద్యస్సప్రవర్గ్యేణయజ్ఞేన యజతే । రుద్రస్యసశిరప్రతిదధాతి । నైనగ్ం రుద్రఆరుకో భవతి । యఏవంవేద ॥ ౧౬ ॥ శ్రితా యజతే త్రీణిచ ॥ ౫ ॥

అత్యూర్ధ్వాక్షోఽతిరశ్చాత్ । శిశిరఃప్రదృశ్యతే । నైవరూపాని నవాసాగ్ంసి । నచక్షుః ప్రతిదృశ్యతే । అన్యోన్యంతుమన హింగ్ఖ

స్తాంతః । సతత్తద్దేవలక్షణమ్ । లోహితోక్షి శారశీర్ష్ణిః । సూర్య
స్యోదయనం ప్రతి । త్వం కరోషి న్యఞ్జలికామ్ । త్వంకరోషినిజాను
కామ్ ॥ ౧౭ ॥ నిజానుకా మేన్యఞ్జలికా । అమీవాచ ముపాసతామి
తి । తస్మై సర్వఋతవో నమన్తే । మర్యాదాకరత్వా త్ప్రపురోధామ్ ।
బ్రాహ్మణ ఆప్నోతి । యఏవంవేద । సఖలు సంవత్సర ఏతైస్సేనానీ
భిస్సహ । ఇంద్రాయ సర్వాన్కామానభివహతి । సద్రప్సః । తస్యై
షాభవతి ॥ ౧౮ ॥ అవద్రప్సో అంశుమతీమతిష్ఠత్ । ఇయానః
కృష్ణోదశభిస్సహస్రైః । ఆవర్తమింద్రశ్శచ్యాధమన్తమ్ ॥ ఉపస్తుహితం
నృమణామథద్రామితి । ఏతయైవేంద్రస్సలావృక్యాసహ । అసురాన్పరి
వృశ్చతి । పృథివ్యంశుమతీ । తామన్వవస్థితస్సం వత్సరోదివంచ ।
నైవంవిదుషాఽఽచార్యాన్తేవాసినౌ । అన్యోఽన్యస్మై ద్రుహ్యాతామ్ ।
యోద్రుహ్యతి । భ్రశ్యతే స్వర్గాల్లోకాత్ । ఇత్యృతుమండలాని ।
సూర్యమండలాన్యాఖ్యాయికాః । అతఊర్ధ్వꣳ సనిర్వచనాః ॥ ౧౯ ॥
నిజానుకాం భవతి ద్రుహ్యాతాం పంచచ ॥ ౬ ॥

ఆరోగో భ్రాజఃపటరః పతఙ్గః । స్వర్ణరో జ్యోతిషీమాన్విభా
సః । తేఅస్మై సర్వే దివమాతపన్తి । ఊర్జందుహానా అనపస్ఫురన్త
ఇతి కశ్యపోఽష్టమః । సమహామేరుం నజహాతి । తస్యైషాభవతి ।
యత్తేశిల్పం కశ్యప రోచనావత్ । ఇన్ద్రియావత్పుష్కలం చిత్రభాను ।
యస్మిన్సూర్యా అర్పితాస్సప్తసాకమ్ ॥ ౨౦ ॥ తస్మిన్రాజాన మధివిశ్ర
యేమమితి । తేఅస్మై సర్వేకశ్యపాజ్జ్యోతిర్లభన్తే । తాన్సోమఃకశ్యపా

దధినిధ్యాతి మతి । భరిస్త్రకర్మకృదివై వమ్ । ప్రాణో జీవానీంద్రియజీవాని । సప్తశీర్షణ్యాః ప్రాణాః । సూర్యా ఇత్యాచార్యాః । అపశ్యమహమే తాన్సప్తసూర్యానితి । పంచకర్ణో వాత్స్యాయనః । సప్తకర్ణశ్చప్లాక్షిః ॥ ౨౧ ॥ ఆనుశ్రవిక ఏవనౌ కశ్యప ఇతి । ఉభౌ వేదయితే । నహి శేకుమివమహామేరుంగంతుం । అపశ్యమహమేతథ్సూర్య మండలంపరివర్తమానం । గార్గ్యః ప్రాణత్రాతః । గచ్ఛంత మహామేరుమ్ । ఏకంచాజహతమ్ । భ్రాజపటరపతంగానిహనే । తిష్ఠన్నాతపంతి । తస్మాదిహతప్తతపాః ॥ ౨౨ ॥

అముత్రేతరే । తస్మాదిహాతప్తతపాః । తేషామేషాభవతి । సప్తసూర్యాదివమనుప్రవిష్టాః । తానన్వేతిపథిభిర్దక్షిణావాన్ । తేఅస్మై సర్వేఘృతమాతపంతి । ఊర్జందుహానా అనపస్ఫురన్త ఇతి । సప్తర్త్విజస్సూర్యా ఇత్యాచార్యాః । తేషామేషాభవతి । సప్తదిశోనానాసూర్యాః ॥ ౨౩ ॥ సప్తహోతార ఋత్విజః । దేవా ఆదిత్యాయేసప్త । తేభిస్సోమాభిరక్షణ ఇతి । తదప్యామ్నాయః । దిగ్భ్రాజఋతూన్కరోతి । ఏతయైవావృతా సహస్రసూర్యతాయా ఇతి వైశమ్పాయనః । తస్యైషా భవతి । యద్ద్యావ ఇంద్రతే శతగ్ం శతంభూమీః । ఉతస్యుః । నత్వా వజ్రిన్సహస్రగ్ంసూర్యాః ॥ ౨౪ ॥ అనునజాతమష్టరోదసీఇతి । నానాలింగత్వా దృతూనాం నానాసూర్యత్వమ్ । అష్టౌతు వ్యవసితా ఇతి సూర్యమండలాన్యష్టాత ఊర్ధ్వమ్ । తేషామేషాభవతి । చిత్రందేవానాముదగాదనీకమ్ । చక్షుర్మిత్రస్య వరుణస్యాగ్నేః । ఆప్రాద్యావాపృథివీఅంతరిక్షమ్ । సూర్యఆత్మాజగతస్తస్థుషశ్చేతి ॥ ౨౫ ॥

శాకంప్రాణశి స్త స్త్రిత్రప్రా వానాసూర్యా సూన్రత్వానవచ ॥ ౭ ॥

క్వేదమభ్రన్నివిశతే । క్వాయుగ్ం సంవత్సరోమిథః । క్వాహః క్వేయందేవరాత్రీ । క్వమాసాఋతవశ్శ్రితాః । అర్ధమాసాముహూర్తాః నిమేషాస్త్రుటిభిస్సహ । క్వేమాఆపోనివిశంతే । యదీతోయాంతిసంప్రతి । కాలాఅప్సునివిశంతే । ఆపస్సూర్యేసమాహితాః ॥ ౨౬ ॥ అభ్రాణ్యపః ప్రపద్యంతే । విద్యుత్సూర్యేసమాహితా । అనవర్ణేఇమేభూమీ । ఇయంచాసౌచరోదసీ । కిగ్ంస్విదత్రాంతరాభూతమ్ । యేనేమే విధృతేఉభే । విష్ణునావిధృతే భూమీ । ఇతివత్సస్య వేదనా । ఇరావతీ ధేనుమతీహి భూతమ్ । సూయవసినీ మనుషేదశస్యే ॥ ౨౭ ॥ వ్యష్టభ్నాద్రోదసీ విష్ణవేతే । దాధర్థపృథివీమభితోమయూఖైః । కిం తద్విష్ణోర్బలమాహుః ॥ కాదీప్తిః కిం పరాయణమ్ । ఏకోయద్ధారయద్దేవః । రేజతీ రోదసీఉభే । వాతాద్విష్ణోర్బలమాహుః । అక్షరాద్దీప్తిరుచ్యతే । త్రిపదాద్ధారయద్దేవః । యద్విష్ణోరేకముత్తమమ్ ॥ ౨౮ ॥ అగ్నయోవాయవశ్చైవ । ఏతదస్య పరాయణమ్ । పృచ్ఛామిత్వా పరంమృత్యుమ్ ॥ అవమం మధ్యమం చతుమ్ । లోకంచపుణ్య పాపానామ్ । ఏతత్పృచ్ఛామి సంప్రతి । అముమాహుః పరంమృత్యుం । పవమానంతుమధ్యమమ్ । అగ్నిరేవావమోమృత్యుః । చంద్రమాశ్చతురుచ్యతే ॥ ౨౯ ॥ అనాభోగాః పరంమృత్యుమ్ । పాపాస్సంయంతి సర్వదా । ఆభోగాస్త్వేవసంయంతి । యత్రపుణ్యకృతోజనాః । తతోమధ్యమమాయంతి । చతుమగ్నించసంప్రతి । పృచ్ఛామిత్వా పాపకృతః । యత్రయాతయతే యమః । త్వంనస్తద్బ్రహ్మన్ప్రబ్రూహి । యదివేత్థాసతోగృహాన్ ॥ ౩౦ ॥

క్షైత్య పాదుదితాస్తు సూర్యాః । పాపాన్నిర్ఘ్నన్తి సర్వదా । రోదస్యో రంత
ర్దేశేషు। తత్ర న్యస్యంతే వాసవైః । తేఽశరీరాః ప్రపద్యంతే। యథాఽపుణ్యస్య
కర్మణః । అపాణ్యపాదకేశాసః । తత్ర తేఽయోనిజాజనాః । మృత్వా
పునర్మృత్యుమాపద్యన్తే । అద్యమానాస్స్వకర్మభిః ॥ ౩౦ ॥ ఆశాతికాః
క్రిమయఇవ । తతః పూయన్తే వాసవైః । అపైతం మృత్యుం జయతి ।
య ఏవం వేద ॥ స ఖల్వైవం విద్బ్రాహ్మణః । దీర్ఘశ్రుత్తమో భవతి । కశ్యపస్య
స్యాతిథి స్సిద్ధగమన స్సిద్ధాగమన ॥ తస్యైషా భవతి ॥ ఆయస్మిన్థ్సప్త
వాసవాః । రోహంతి పూర్వ్యా రుహః ॥ ౩౧ ॥ ఋషిర్హ దీర్ఘశ్రు
త్తమః । ఇంద్రస్య ఘర్మో అతిథిరితి । కశ్యపః పశ్యకో భవతి । యత్సర్వం
పరిపశ్యతీతి సౌక్ష్మ్యాత్ । అథాగ్నేరష్టపురుషస్య । తస్యైషా భవతి ।
అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్ । విశ్వాని దేవ వయునాని విద్వాన్ ।
యుయోధ్యస్మజ్జుహురాణమేనః। భూయిష్ఠాం తే నమ ఉక్తిం విధేమేతి॥ ౩౩॥
స్తమాహితా దశస్యై ఉత్తమముచ్యతే గృహాస్థ స్వకర్మభిః । పూర్వ్యా
రుహ ఇతి ॥ ౮ ॥

అగ్నిశ్చ జాతవేదాశ్చ । సహోజా అజిరాప్రభుః । వైశ్వానరో
నర్యాపాశ్చ । పఙ్క్తిరాధాశ్చ సప్తమః । విసర్పేవాష్టమోఽగ్నీనామ్।
ఏతేఽష్టౌ వసవః క్షితా ఇతి । యథర్త్వే వాగ్నేరర్చి ర్వర్ణవిశేషాః । నీలా
ర్చిశ్చ పీతకార్చిశ్చేతి । అథ వాయోరేకాదశపురుష స్యైకాదశస్త్రీకస్య।
ప్రభ్రాజమానా వ్యవద్రాతాః ॥౩౪॥ యాశ్చ వాసుకి వైద్యుతాః । రజతాః
పరుషా శ్శ్యామాః । కపిలా అతిలోహితాః । ఊర్ధ్వా అవపతంతాశ్చ ।
వైద్యుత ఇత్యేకాదశ । నైనం వైద్యుతో హినస్తి య ఏవం వేద । సహో

వాచవ్యాసః పారాశర్యః । విద్యుద్వధమేవాహం మృత్యుమైచ్ఛమితి ।
నత్వాకామగ్ం హంతి ॥ ౩౫ ॥ య ఏవం వేద । అథ గంధర్వగణాః । స్వాన
భ్రాట్ । అఙ్ఘారిర్బంభారిః । హస్తస్సుహస్తః ॥ కృశానుర్విశ్వావసుః ।
మూర్ధన్వాన్థ్సూర్యవర్చాః । కృతిరిత్యేకాదశగంధర్వగణాః । దేవాశ్చ
మహాదేవాః । రశ్మయశ్చదేవాగరగిరః ॥ ౩౬ ॥ నైనంగరోహినస్తి ।
య ఏవం వేద । గౌరీమిమాయసలిలానితక్షతీ । ఏకపదీ ద్విపదీసా చతు
ష్పదీ । అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ । సహస్రాక్షరాపరమేవ్యోమన్నితి ।
వాచో విశేషణమ్ । అథ నిగదవ్యాఖ్యాతాః । తాననుక్రమిష్యామః ।
వరాహవస్స్వతపసః ॥ ౩౭ ॥ * విద్యున్మహసోధూపయః । శ్వాపయో
గృహమేధాశ్చేత్యేతే । యే చేమేశిమివిద్విషః ॥ పర్జన్యా స్సప్తపృథివీ
మభివర్షంతి । వృష్టిభిరితి । ఏతయైవవిభక్తి విపరీతాః ॥ సప్తభిర్వాతై
రుదీరితాః । అమూన్లోకానభివర్షంతి । తేషామేషాభవతి । సమానమే
తదుదకమ్ ॥ ౩౮ ॥ ఉచ్చైత్యవచాహభిః । భూమిం పర్జన్యాజిన్వంతి ।
దివంజిన్వంత్యగ్నయ ఇతి । యదక్షరం భూతకృతమ్ । విశ్వేదేవా ఉపా
సతే । మహర్షిమస్యగోప్తారమ్ । జమదగ్నిమకుర్వత । జమదగ్ని
రాప్యాయతే । ఛందోభిశ్చతురుత్తరైః । రాజ్ఞస్సోమస్యతృప్తాసః ॥ ౩౯ ॥
బ్రహ్మణావీర్యావతా । శివానః ప్రదిశోదిశః । తచ్ఛంయోరావృణీమహే ।
గాతుంయజ్ఞాయ । గాతుంయజ్ఞపతయే । దైవీస్వస్తిరస్తునః । స్వస్తిర్మాను
షేభ్యః । ఊర్ధ్వంజిగాతుభేషజమ్ । శంనోఅస్తుద్విపదే । శంచతుష్పదే ।

* "విద్యున్మయసః" ఇతి పాఠాంతరమ్.

సోమపా 3 అసోమపా 3 ఇతినిగదవ్యాఖ్యాతాః ॥ ౮౦ ॥ వ్యవద్ధాతాహ
న్ని గర్దగిర స్తపన ఉదకం తృప్తాస్సశ్చతుష్పద ఏకంచ ॥ ౯ ॥

సహస్రవృదియంభూమిః । పరంవ్యోమసహస్రవృత్ । అశ్వినా
భుజ్యూనాసత్యా । విశ్వస్య జగతస్పతీ । జాయాభూమిః పతిర్వ్యోమ ।
మిథునంతాఅతుర్యథుః । పుత్రోబృహస్పతీరుద్రః । సరమా ఇతి స్త్రీ
పుమమ్ । శుక్రంవామన్యద్యజతంవామన్యత్ । విషురూపేఅహనీ ద్యౌరి
వస్థః ॥౮౧॥ విశ్వాహిమాయాఅవథస్స్వధావన్తా । భద్రాంపూషణా
విహర్త్రాతిరస్తు । వాసాత్యేచిత్రౌజగతోనిధానా । ద్యావాభూమీచరథ
స్సగ్ంసఖాయా । తావశ్వినారాసభాశ్వాహవంమే । శుభస్పతీఆగత
గ్ంస్సూర్యయాసహ । త్యుగ్రోహభుజ్యుమశ్వినోదమేఘే । రయింనకశ్చి
న్మమృవాంఅవాహాః । తమూహథుర్నౌభిరాత్మన్వతీభిః । అంతరిక్షప్రు
ద్భిరపోదకాభిః ॥౮౨॥ తిస్రఃక్షపస్త్రిరహాతివ్రజద్భిః । నాసత్యాభుజ్యు
మూహథుఃపతంగైః । సముద్రస్యధన్వన్నార్ద్రస్యపారే । త్రిభీరథైశ్శత
పద్భిష్షడశ్వైః । సవితారంవితన్వంతమ్ । అనుబధ్నాతిశాంబరః । అపపూ
ర్వంబరశ్చైవ । సవితారేపసోఽభవత్ । త్యగ్ంసుతృప్తంవిదిత్వైవ ।
బహుసోమగిరంవశీ ॥ ౮౩ ॥ అన్వేతితుగ్రోవక్రియాంతమ్ । ఆయసూ
యాన్సోమతృప్సుషు । ససంగ్రామస్తమోద్యోఽత్యోతః । వాచోగాః
పిపాతితత్ । సతద్గోభిస్తవాఽత్యేత్వన్యే । రక్షసాఽనన్వితాశ్చయే ।
అన్వేతిపరివృత్యాఽస్తః । ఏవమేతౌస్థోఅశ్వినా । తేఏతేద్యుఃపృథివ్యోః ।
అహర్గర్భం దధాథే ॥ ౮౪ ॥ తయోరేతౌవత్సా ఏహోరాత్రే ।
పృథివ్యా అహః । దివో రాత్రిః । తాఅవిసృష్టౌ । దంపతీఏవభవతః ।

తయోరేతౌ వత్సౌ । అగ్నిశ్చాదిత్యశ్చ । రాత్రేర్వత్సః । శ్వేత ఆదిత్యః ।
అహ్నోఽగ్నిః ॥ ౪౫ ॥ తామ్రో అరుణః । తా అవిసృష్టౌ । దంపతీ ఏవ
భవతః । తయోరేతౌ వత్సౌ । వృత్రశ్చ వైద్యుతశ్చ । అగ్నేర్వృత్రః ।
వైద్యుత ఆదిత్యస్య । తా అవిసృష్టౌ । దంపతీ ఏవ భవతః । తయోరేతౌ
వత్సౌ ॥ ౪౬ ॥ ఉష్మా చ నీహారశ్చ । వృత్రస్యోష్మా । వైద్యుతస్య నీహారః ।
తౌ తావేవ ప్రతిపద్యేతే । సేయగ్ం రాత్రీ గర్భిణీ పుత్రేణ సంవసతి । తస్యా
వా ఏతదుల్బణమ్ । యద్రాత్రౌ రశ్మయః । యథా గోర్గర్భిణ్యా ఉల్బణమ్ ।
ఏవమేతస్యా ఉల్బణమ్ । ప్రజయిష్ణుః ప్రజయా చ పశుభిశ్చ భవతి । య ఏవం
వేద । ఏతముద్యంతమపియంతం చేతి । ఆదిత్యః పుణ్యస్య వత్సః । అథ పవి
త్రాంగిరసః ॥ ౪౭ ॥ స్థోఽపో దశాభిర్వశీదధాభే అగ్నిస్తయోరేతౌ వత్సౌ
భవతి చత్వారి చ ॥ ౧౦ ॥

పవిత్రవంతః పరివాజమాసతే । పితైషాం ప్రత్నో అభిరక్షతి వ్రతమ్ ।
మహస్సముద్రం వరుణస్తిరోదధే । ధీరా ఇచ్ఛేకుర్ధరుణేష్వారభమ్ । పవి
త్రం తే వితతం బ్రహ్మణస్పతే । ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యేషి విశ్వతః । అతప్తత
నూర్న తదామో అశ్నుతే । శృతాస ఇద్వహంతస్తత్సమాశత । బ్రహ్మా
దేవానామ్ । అసతస్సద్యే తతక్షుః ॥ ౪౮ ॥ ఋషయస్సప్తాత్రిశ్చ యత్ ।
సర్వేఽత్రయో అగస్త్యశ్చ । నక్షత్రైశ్శంకృతోఽవసన్ । అథ సవితుః
శ్యావాశ్వస్యావర్తికామస్య । అమీ య ఋక్షా నిహితాస ఉచ్చా । నక్తం
దదృశ్రే కుహచిద్దివేయుః । అదబ్ధాని వరుణస్య వ్రతాని । విచాకశచ్చంద్ర
మా నక్షత్రమేతి । తత్సవితుర్వరేణ్యమ్ । భర్గో దేవస్య ధీమహి ॥ ౪౯ ॥
ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ । తత్సవితుర్వృణీమహే । వయుంద్దేవస్య

భోజనమ్। శ్రోత్రగ్ంసర్వధాతమమ్। తుర్గంభగస్యధీమహి। అపాగూహత సవితాతృభీన్। సర్వాన్దివోఅన్ధసః। నక్తంతాన్యభవన్దృశే। అస్థ్యస్థ్నా * సంభవిష్యామః। నామనామైవనామమే॥౫౦॥ నపుగ్ంసకంపుమాగ్ స్త్ర్యస్మి। స్థావరోఽస్మ్యథజఙ్గమః। యజేఽయక్షియష్టాహేచ। మయా భూతాన్యయక్షత। పశవోమమభూతాని। అనూబన్ధ్యోఽస్మ్యహంవిభుః। స్త్రియస్సతీః। తాఉమేపుగ్ంసఆహుః। పశ్యదక్షణ్వాన్నవిచేతదన్ధః। కవిర్యఃపుత్రస్సఇమాచికేత॥౫౧॥ యస్తావిజానాత్సపితుఃపితాఽసత్। అన్ధోమణిమవిన్దత్। తమనఙ్గులిరావయత్। అగ్రీవః ప్రత్యముఞ్చత్। తమజిహ్వాఅసశ్చత। ఊర్ధ్వమూలమవాక్ఛాఖమ్। వృక్షంయోవేదసం ప్రతి। నసజాతుజనశ్శ్రద్దధ్యాత్। మృత్యుర్మామారయాదితి। హసితగ్ం రుదితంగీతమ్॥౫౨॥ వీణాపణవలాసితమ్। మృతంజీవంచయత్కిఞ్చిత్। అఙ్గానిస్నేవవిద్ధితత్। అతృష్యగ్ంస్తృష్యధ్యాయత్। అస్మాజ్జాతామే మిథూచరన్న్। పుత్రోనిరృత్యావైదేహః। అచేతాయశ్చచేతనః। † సతం మణిమవిన్దత్। సోఽనఙ్గులిరావయత్। సోఽగ్రీవః ప్రత్య ముఞ్చత్॥౫౩॥ సోఽజిహ్వోఅసశ్చత। నైతమృషింవిదిత్వా నగరం ప్రవిశేత్। యదిప్రవిశేత్। మిథౌచరిత్వాప్రవిశేత్। తత్సమ్భవస్య వ్రతమ్। ఆతమగ్నేరథంతిష్ఠ। ఏకాశ్వమేకయోజనమ్। ఏకచక్రమేక ధురమ్। వాతధ్రాజిగతింవిభో। నరిష్యతివ్యథతే॥౫౪॥ నాస్యాక్షో యాతుసజ్జతి। యచ్ఛ్వేతాన్రోహితాగ్‌శ్చాగ్నేః। రథేయుక్త్వాఽధితిష్ఠతి।

* "అస్థ్నాస్థ్నా" ఇతి పాఠాంతరమ్.

† అరణ్యకశిరోఽపిసతమిత్యనుదాత్తపాఠః శిష్టైరాదృతః.

తయోర్రేతౌ వ్రతౌ । అగ్నిశ్చాదిత్యశ్చ । రాత్రిర్వత్సః । శ్వేత ఆదిత్యః ।
అహ్నోఽగ్నిః ॥ ౪౫ ॥ తామ్రో అరుణః । తావవిసృష్టౌ । దంపతీ ఏవ
భవతః । తయోర్రేతౌ వ్రతౌ । వృత్రశ్చ వైద్యుతశ్చ । అగ్నేర్వృత్రః ।
వైద్యుత ఆదిత్యస్య । తావవిసృష్టౌ । దంపతీ ఏవ భవతః । తయోర్రేతౌ
వ్రతౌ ॥ ౪౬ ॥ ఉష్మా చ నీహారశ్చ । వృత్రస్యోష్మా । వైద్యుతస్య నీహారః ।
తౌ తావేవ ప్రతిపద్యేతే । సేయగ్ం రాత్రీ గర్భిణీ పుత్రేణ సంవసతి । తస్యా
వా ఏతదుల్బణమ్ । యద్రాత్రౌ రశ్మయః । యథా గోర్గర్భిణ్యా ఉల్బణమ్ ।
ఏవమేతస్యా ఉల్బణమ్ । ప్రజయిష్ణుః ప్రజయా చ పశుభిశ్చ భవతి । య ఏవం
వేద । ఏతముద్యన్తమపియన్తం చేతి । ఆదిత్యః పుణ్యస్య వత్సః । అథ పవి
త్రాఙ్గిరసః ॥ ౪౭ ॥ స్థోఽపోదశాభిర్వశీ దిధాథే అగ్నిస్తయోర్రేతౌ వ్రతౌ
భవతి చత్వారి చ ॥ ౧౦ ॥

పవిత్రవన్తః పరివాజమాసతే । పితైషాం ప్రత్నో అభిరక్షతి వ్రతమ్ ।
మహస్సముద్రం వరుణస్తిరోదధే । ధీరా ఇచ్ఛేకుర్ధరుణేష్వారభమ్ । పవి
త్రం తే వితతం బ్రహ్మణస్పతే । ప్రభుర్గాత్రాణి పర్యేషి విశ్వతః । అతప్తత
నూర్న తదామో అశ్నుతే । శృతాస ఇద్వహన్తస్తత్సమాశత । బ్రహ్మ
దేవానామ్ । అసతస్సద్యే తతక్షుః ॥ ౪౮ ॥ ఋషయస్సప్తాత్రిశ్చ యత్ ।
సర్వేఽత్రయో అగస్త్యశ్చ । నక్షత్రైశ్శంకృతోఽవసన్ । అథ సవితు
శ్శ్యావాశ్వస్యావర్తికామస్య । అమీ య ఋక్షా నిహితాస ఉచ్చా । నక్తం
దదృశ్రే కుహ చిద్దివేయుః । అదబ్ధాని వరుణస్య వ్రతాని । విచాకశచ్చన్ద్ర
మా నక్షత్రమేతి । తత్సవితుర్వరేణ్యమ్ । భర్గో దేవస్య ధీమహి ॥ ౪౯ ॥
ధియో యో నః ప్రచోదయాత్ । తత్సవితుర్వృణీమహే । వయం దేవస్య

భోజనమ్। శ్రేష్ఠగ్ంసర్వధాతమమ్। తుర్రంభగస్యధీమహి। అపాగూహత సవిత్రాతృభీన్। సర్వాన్దివో అన్ధసః। నక్తంతాన్యభవన్దృశే। అస్థ్యస్థ్నా * సంభవిష్యామః। నామనామైవనామమే ॥౧౦॥ నపుగ్ంసకంపుమాగ్ స్త్ర్యస్మి। స్థావరోఽస్మ్యథజఙ్గమః। యజేఽయక్షియష్టాహేచ। మయా భూతాన్యయక్షత। పశవోమమభూతాని। అనూబన్ధ్యోఽస్మ్యహంవిభుః। స్త్రియస్సతీః। తాఉమేపుగ్ంసఆహుః। పశ్యదక్షణ్వాన్నవిచేతదన్ధః। కవిర్యఃపుత్రస్సఇమాచికేత ॥౧౧॥ యస్తావిజానాత్సవితుఃపితాఽసత్। అన్ధోమణిమవిన్దత్। తమనఙ్గులిరావయత్। అగ్రీవః ప్రత్యముఞ్చత్। తమజిహ్వాఅసశ్చత। ఊర్ధ్వమూలమవాక్శాఖమ్। వృక్షంయోవేదసం ప్రతి। నసజాతుజనశ్శ్రద్దధ్యాత్। మృత్యుర్మామారయాదితి। హసితగ్ం రుదితంగీతమ్ ॥౧౨॥ వీణాపణవలాసితమ్। మృతంజీవంచయత్కిఞ్చిత్। అఙ్గానిస్నేవవిద్ధితత్। అతృష్యగ్గ్స్తృష్యధ్యాయత్। అస్మాజ్జాతామే మిథూచరన్న్। పుత్రోనిరృత్యావైదేహః। అచేతాయశ్చచేతనః। ♦ సతంమణిమవిన్దత్। సోఽనఙ్గులిరావయత్। సోఽగ్రీవః ప్రత్య ముఞ్చత్ ॥౧౩॥ సోఽజిహ్వోఅసశ్చత। నైతమృషింవిదిత్వా నగరం ప్రవిశేత్। యదిప్రవిశేత్। మిథౌచరిత్వాప్రవిశేత్। తత్సమ్భవస్య వ్రతమ్। ఆతమగ్నేరథంతిష్ఠ। ఏకాశ్వమేకయోజనమ్। ఏకచక్రమేక ధురమ్। వాతధ్రాజిగతింవిభో। నరిష్యతినవ్యథతే ॥౧౪॥ నాస్యాక్షో యాతుసజ్జతి। యచ్ఛ్వేతాన్రోహితాగ్శ్శాచాగ్నేః। రథేయుక్త్వాఽధితిష్ఠతి।

* "అస్థ్యన్నా" ఇతి పాఠాంతరమ్.

♦ అరణ్యకశిక్షావిరోఽపిసతమిత్యనుదాత్తపాఠః శిష్టైరాదృతః.

ఏకయా చదశభిశ్చస్వభూతే । ద్వాభ్యామిష్టయేవిగ్ంశత్యాచ । తిసృభిశ్చ
వహసేత్రిగ్ంశతాచ । నియుద్భిర్వాయవిహతావిముఞ్చ ॥ ౫౫ ॥ తత
ఝుర్ధీమహినానుమేచికేతగ్ంశం పరిత్యముచ్ఛద్వ్యథతేనస్తచ ॥ ౧౧ ॥

ఆతనుష్వ ప్రతనుష్వ । ఉద్ధమాధమసంధమ । ఆదిత్యే చంద్ర
వర్ణానామ్ । గర్భమాధేహియః పుమాన్ । ఇతస్సిక్తగ్ంసూర్యగతమ్ ।
చన్ద్రమసే రసంకృధి । వారాదంజనయాగ్రేఽగ్నిమ్ । య ఏకో రుద్ర
ఉచ్యతే । అసంఖ్యాతాస్సహస్రాణి । స్మర్యతేనచదృశ్యతే ॥ ౫౬ ॥ ఏవ
మేతంనిబోధత । ఆమంద్రైరింద్రహరిభిః । యాహిమయూరరోమభిః ।
మాత్వాకేచిన్నియేమురిన్నపాశినః । దధన్వేవతాఇహి । మామంద్రై
రింద్రహరిభిః । యామిమయూరరోమభిః । మామాకేచిన్నియే * మురి
న్నపాశినః । నిధన్వేవతాంఇమి । అణుభిశ్చ మహద్భిశ్చ ॥ ౫౭ ॥
నిఘృష్వై రసమాయుతైః । కాలైర్హరిత్వమాపన్నైః । ఇన్ద్రా
యాహిసహస్రయుక్ । అగ్నిర్విభ్రాష్టివసనః । వాయుశ్శ్వేతసికద్రుకః ।
సంవత్సరో విషూవర్ణైః । నిత్యాస్తేఽనుచరాస్తవ । సుబ్రహ్మణ్యోగ్ం
సుబ్రహ్మణ్యోగ్ం సుబ్రహ్మణ్యోమ్ ॥ ఇన్ద్రాగచ్ఛహరివ ఆగచ్ఛమేధా
తిథేః । మేషవృషణశ్వస్యమేనే ॥ ౫౮ ॥ గౌరావస్కన్దిన్నహల్యాయైజార ।
కౌశికబ్రాహ్మణ గౌతమబ్రువాణ । అరుణాశ్వాఇహాగతాః । వసవః
పృథివిక్షితః । అష్టౌదిగ్వాససోఽగ్నయః । అగ్నిశ్చ జాతవేదాశ్చేత్యేతే ॥
తామ్రాశ్వాస్తామ్రరథాః । తామ్రవర్ణాస్తథాఽసితాః । దండహస్తాః
ఖాదద్గతః । ఇతో రుద్రాః పరాంగతాః ॥ ౫౯ ॥ ఉక్తగ్ంస్థానంప్రమాణంచ

* కేచిన్న్యేము? పరిచ్యా ఇతి చ పాఠాంతరమ్.

పుర్ణ ఇత । బృహస్పతిశ్చ సవితా చ । విశ్వరూపైరిహాగతామ్ । రథేనోదక వర్త్మనా । అప్సుషా ఇతి తద్ద్వయోః । ఉక్తో వేషో వాసాగ్ంసి చ । కాలావయవానామితః ప్రతీజ్యా । * వాసాత్యా ఇత్యశ్వినోః । కోఽన్తరిక్షే శబ్దం కరోతీతి । వాసిష్ఠో రౌహిణో మీమాగ్ంసాం చక్రే । తస్యైషా భవతి । వాశ్రేవ విద్యుదితి । బ్రహ్మణ ఉదరణమసి । బ్రహ్మణ ఉదీరణమసి । బ్రహ్మణ ఆస్తరణమసి । బ్రహ్మణ ఉపస్తరణమసి ॥ ౬౦ ॥

దృశ్యైతే చ మేనే పరాంగతాశ్చ క్రేష ట్చ ॥ ౧౨ ॥

(అపక్రామత గర్భిణ్యః) అష్టయోనీమష్టపుత్రామ్ । అష్టపత్నీమిమాం మహీమ్ । అహం వేద న మే మృత్యుః । న చామృత్యురఘాఽఽహరత్ । అష్టయోన్యష్టపుత్రమ్ । అష్టపది దమన్తరిక్షమ్ । అహం వేద న మే మృత్యుః । న చామృత్యురఘాఽఽహరత్ । అష్టయోనీమష్టపుత్రామ్ । అష్టపత్నీమమూం దివమ్ ॥ ౬౧ ॥ అహం వేద న మే మృత్యుః । న చామృత్యురఘాఽఽహరత్ । సుత్రామాణం మహీమూషు । అదితిర్ద్యౌరదితిరన్తరిక్షమ్ । అదితిర్మాతా స పితా స పుత్రః । విశ్వేదేవా అదితిః పఞ్చజనాః । అదితిర్జాతమదితిర్జనిత్వమ్ । అష్టౌ పుత్రాసో అదితేః । యే జాతాస్తన్వఃపరి । దేవాఁ౨ ఉపప్రైత్సప్తభిః ॥ ౬౨ ॥ పరామార్తాణ్డమాస్యత్ । స సప్తభిః పుత్రైరదితిః । ఉపప్రైత్పూర్వ్యం యుగమ్ । ప్రజాయై మృత్యవే తత్ । పరామార్తాణ్డమాభరదితి । తానను క్రమిష్యామః । మిత్రశ్చ వరుణశ్చ । ధాతా చార్యమా చ । అగ్ంశశ్చ భగశ్చ । ఇన్ద్రశ్చ

---

* "ప్రతీచ్యా" ఇతి పాఠాన్తరమ్.

వివస్వాగ్ శ్చేత్త్యేతే । హిరణ్యగర్భోహాగ్ంసశ్శుచిషత్ । బ్రహ్మజజ్ఞానం తదిత్థ ఏదమితి । గర్భః ప్రాజాపత్యః । అథపురుషస్స పురుషః ॥౬౩॥

అమూందివగ్ం సప్తభిరేతే నత్వారిచ ॥ ౧౩ ॥

(యథాస్థానంగర్భిణ్యః) యోఽసౌ తపన్నుదేతి । ససర్వేషాం భూతానాం ప్రాణానాదాయోదేతి । మామేప్రజాయామాపశూనామ్। మామమప్రాణానాదాయోదగాః । అసౌయోఽస్తమేతి । ససర్వేషాం భూతానాం ప్రాణానాదాయాస్తమేతి । మామేప్రజాయామా పశూనామ్ । మామమప్రాణానాదాయాస్తంగాః । అసౌయ ఆపూర్యతి । ససర్వేషాంభూతానాం ప్రాణైరాపూర్యతి ॥౬౪॥ మామేప్రజాయామాపశూనామ్। మామమప్రాణైరాపూరిష్ఠాః। అసౌయోఽపక్షీయతి । ససర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపక్షీయతి । మామే ప్రజాయామాపశూనామ్ । మామమప్రాణైరపక్షేష్ఠాః । అమూని నక్షత్రాణి । సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పంతిచోత్సర్పంతిచ। మామేప్రజాయామాపశూనామ్। మామమప్రాణైరపప్రసృపతమోత్సృపత ॥౬౫॥ ఇమేమాసాశ్చార్ధమాసాశ్చ । సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పంతిచోత్సర్పంతిచ । మామేప్రజాయామాపశూనామ్ । మామమ ప్రాణైరపపరిసృపతమోత్సృపత । ఇమఋతవః । సర్వేషాంభూతానాం ప్రాణైరప ప్రసర్పంతిచోత్సర్పంతిచ । మామేప్రజాయామాపశూనామ్ । మామమ ప్రాణైరప పరిసృపతమోత్సృపత । అయగ్ం సంవత్సరః । సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరప ప్రసర్పతిచోత్సర్పతిచ ॥౬౬॥ మామే ప్రజాయామాపశూనామ్ । మామమప్రాణైరపపరిసృప్తమోత్సృపత ।

ఇదమహః సర్వేషాం భూతానాం ప్రాణైరపప్రసర్పతి చోత్సర్పతిచ । మామేప్రజాయామాపశూనామ్ । మామమప్రాణైరపప్రసృప మోత్సృప । ఇయగ్ంరాత్రిః । సర్వేషాంభూతానాం ప్రాణై రపప్రసర్పతి చోత్సర్పతిచ । మామేప్రజాయామాపశూనామ్ । మామమప్రాణై రపప్రసృపమోత్సృప ॥ ఓం భూర్భువస్సువః ॥ ఏతద్వోమిథునం మానో మిథునగ్ంరీఢ్వమ్ ॥ ౬౭ ॥ ప్రాణైర్రాపూర్యతి మోత్సృపత చోత్సర్పతిచ్ఛ మోత్సృపద్వేచ ॥ ౧౮ ॥

యోఽసౌ షోడశామూనిద్వాదశాయం చతుర్దశ ॥

ఉదేత్యస్తమేత్యాపూర్యాపక్షీయత్యమూని నక్షత్రాణిమేమా సాఋతుబ్రుతవోఽయగ్ం సంవత్సర ఇదమహర్ఇయగ్ం రాత్రిర్దశ ॥

అథాదిత్య స్యాష్టపురుషస్య । వసూనా మాదిత్యానాగ్ంస్థానే స్వతేజసాభాని । రుద్రాణామాదిత్యానాగ్స్థానే స్వతేజసాభాని । ఆదిత్యానా మాదిత్యానాగ్స్థానే స్వతేజసాభాని । సతాగ్ం సత్యానాం ఆదిత్యానాగ్స్థానే స్వతేజసాభాని । అభిధూన్వతా మభిఘ్నతామ్ । వాతవతాం మరుతామ్ । ఆదిత్యానాగ్స్థానే స్వతేజసాభాని। ఋభూణా మాదిత్యానాగ్స్థానే స్వతేజసాభాని । విశ్వేషాందేవానామ్ । ఆదిత్యానాగ్స్థానే స్వతేజసాభాని । సంవత్సరస్యసవితుః । ఆదిత్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని । ఓంభూర్భువస్సువః । రశ్మయోవోమిథునం మానోమిథునగ్ం రీఢ్వమ్ ॥ ౬౮ ॥

ఋభూణామాదిత్యానాగ్స్థానే స్వతేజసాభాని షట్చ ॥ ౧౯ ॥

ఆరోగస్యస్థానే స్వతేజసాభాని । భ్రాజస్య... స్వతేజసాభాని ।

పటరస్య... స్వతేజసాభాని । పతఙ్గస్య... స్వతేజసాభాని । స్వర్ణరస్య ... స్వతేజసాభాని । జ్యోతిషీమతస్య ... స్వతేజసాభాని । విభాసస్య ... స్వతేజసాభాని । కశ్యపస్య... స్వతేజసాభాని ॥ ఓం భూర్భువస్సువః । ఆపో వో మిథునం మానో మిథునగ్ం రీఢ్వమ్ ॥౮॥ ఆరోగ్యస్యాదశ ॥౧౯॥

అథవా యో రేకాదశ పురుష స్యైకాదశ స్త్రీక్షస్య । ప్రిభ్రాజమానానాగ్ం రుద్రాణాగ్...... స్వతేజసాభాని । వ్యవదాతానాగ్ం రుద్రాణాగ్... స్వతేజసాభాని । వాసుకివైద్యుతానాగ్ం రుద్రాణాగ్ ... స్వతేజసాభాని । రజతానాగ్ం రుద్రాణాగ్...... స్వతేజసాభాని । పరుషాణాగ్ం రుద్రాణాగ్... స్వతేజసాభాని । శ్యామానాగ్ం రుద్రాణాగ్... స్వతేజసాభాని। కపిలానాగ్ం రుద్రాణాగ్ స్థానే స్వతేజసాభాని। అతిలోహితానాగ్ం రుద్రా... స్వతేజసాభాని । ఊర్ధ్వానాగ్ం రుద్రా ... స్వతేజసాభాని ॥ ౨౦ ॥ అవపతన్తానాగ్ం రుద్రా... స్వతేజసాభాని। వైద్యుతానాగ్ం రుద్రా .. స్వతేజసాభాని ॥ ప్రిభ్రాజమానీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ స్థానే స్వతేజసా భాని । వ్యవదాతీనాగ్ం రుద్రాణీనాగ్ ... స్వతేజసాభాని । వాసుకివైద్యుతీనాగ్ం... స్వతేజసాభాని । రజతానాగ్ం... స్వతేజసాభాని । పరుషాణాగ్ం... స్వతేజసాభాని । శ్యామానాగ్ం... స్వతేజసాభాని । కపిలానాగ్ం... స్వతేజసాభాని । అతిలోహితీనాగ్ం... స్వతేజసాభాని । ఊర్ధ్వానాగ్ం... స్వతేజసాభాని । అవపతంతీనాగ్ం... స్వతేజసాభాని । వైద్యుతీనాగ్ం... స్వతేజసాభాని ॥ ఓం భూర్భువస్సువః । రూపాణినో మిథునం మానో మిథునగ్ం రీఢ్వం ॥౨౧

ఊర్ధ్వానాగ్ంరుద్రిణీనాగ్స్థానే స్వతేజసాభాన్యతిలోహితీనాగ్ం రుద్రిణీనాగ్స్థానే స్వతేజసాభాని పఞ్చచ ॥ ౧౨ ॥

అథాగ్నే రష్టపురుషస్య । అగ్నేః పూర్వదిశ్వస్యస్థానే స్వతేజసాభాని । జాతవేదసఉపదిశ్వస్యస్థానే స్వతేజసాభాని । సహోజసోదక్షిణ దిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని । అజిరాప్రభవఉపదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని । వైశ్వానరస్యావరదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని । నర్యాపస ఉపదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని । పఙ్క్తిరాధసఉదగ్దిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని । విసర్పిణఉపదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని । ఓం భూర్భువస్సువః । దిశోవో మిథునం మానో మిథునగ్ం రీఢ్వమ్ ॥ ౨౧ ॥

స్వరేకంచ ॥ ౧౪ ॥ ఏతదశ్మయ ఆపోరూపాణి * దిశఃపఞ్చ ॥

దక్షిణ పూర్వస్యాందిశి విసర్పీ నరకః । తస్మాన్నఃపరిపాహి । దక్షిణా పరస్యాందిశ్య విసర్పీనరకః । కస్మాన్నఃపరిపాహి । ఉత్తరపూర్వస్యాం దిశివిషాదీనరకః । తస్మాన్నః పరిపాహి । ఉత్తరాపరస్యాందిశ్య విషాదీనరకః । తస్మాన్నఃపరిపాహి । ఆయస్మిన్థ్సప్తవాసవాఇన్ద్రియాణి శతక్రితవిత్త్యైతే ॥ ౨౩ ॥ దక్షిణ పూర్వాస్యాంనవ ॥ ౧౯ ॥

ఇన్ద్రఘోషావో వసుభిఃపురస్తాదుపదధతామ్ । మనోజవసోవః పితృభిర్దక్షిణత ఉపదధతామ్ । ప్రచేతావోరుద్రైః పశ్చాదుపదధతామ్ । విశ్వకర్మావ ఆదిత్యైరుత్తరత ఉపదధతామ్ । త్వష్టావోరూపైరుపరిష్టాదుపదధతామ్ । సంజ్ఞానంవఃపశ్చాదితి । ఆదిత్యస్సర్వోఽగ్నిః పృథివ్యామ్ ।

---

* దిశః ప్రఞ్చ ఇతిపారః.

వాయుర్న్తరిక్షే । సూర్యోదివి । చన్ద్రమానక్షత్రాణి స్వలోకే । ఏవాహ్యేవ । ఏవాహ్యగ్నే । ఏవాహివాయో । ఏవాహీన్ద్ర । ఏవాహిపూషన్ । ఏవాహిదేవాః ॥ ౭౪ ॥ దిశస్సప్తచ ॥ ౨౦ ॥

ఆపమాపామపస్సర్వాః । అస్మాదస్మాదితోఽముతః । అగ్నిర్వాయుశ్చ సూర్యశ్చ । సహసంచస్కరర్ధియా । వాయ్వశ్వారశ్మిపతయః । మరీచ్యాత్మానోఅద్రుహః । దేవీర్భువనసూవరీః । పుత్త్రవత్త్వాయమేసుత । మహానామ్నీర్మహామానాః । మహసోమహసస్స్వః ॥ ౭౫ ॥ దేవీః పర్జన్యసూవరీః । పుత్త్రవత్త్వాయమేసుత । అపాశ్న్యుష్ణిమపారక్షః । అపాశ్న్యుష్ణిమపారఘమ్ । అపాఘ్రామపచావర్తిమ్ । అపదేవీరితోహిత । వజ్రం దేవీరజీతాగ్ంశ్చ । భువనందేవసూవరీః । ఆదిత్యానదితిందేవీమ్ । యోనినోర్ధ్వముదీషత ॥ ౭౬ ॥ భద్రంకర్ణేభిశ్శృణుయామదేవాః । భద్రంపశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః । స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాగ్ంసస్తనూభిః । వ్యశేమదేవహితంయదాయుః । స్వస్తినఇన్ద్రోవృద్ధశ్రవాః । స్వస్తినఃపూషావిశ్వవేదాః । స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు । కేతవోఅరుణాసశ్చ । ఋషయోవాతరశనాః । ప్రతిష్ఠాగ్ంశతధాహి । సమాహితాసోసహస్రధాయసమ్ । శివానశ్శంతమాభవన్తు । దివ్యాఆపఓషధయః । సుమృడీకాసరస్వతి మాతేవ్యోమసందృశి ॥ ౭౭ ॥ స్వర్షదీపత్తవాతరశనాష్టచ ॥ ౨౧ ॥

యోపాం పుష్పం వేద । పుష్పవాన్ప్రజావాన్పశుమాన్భవతి । చన్ద్రమావా అపాంపుష్పమ్ । పుష్పవాన్ప్రజావాన్పశుమాన్భవతి । యఏవం వేద । యోఽపామాయతనం వేద । ఆయతనవాన్భవతి ।

అగ్నిర్వా అపామాయతనం । ఆయతనవాన్భవతి । యో౽గ్నేరాయత
నం వేద ॥ ౭౮ ॥ ఆయతనవాన్భవతి । ఆపోవా అగ్నేరాయతనమ్। ఆయ
తనవాన్భవతి ॥ యఏవం వేద । యో౽పామాయతనం వేద । ఆయతన
...తి । వాయుర్వా అపామాయతనమ్ । ఆయ...తి । యోవాయో
రాయతనం వేద । ఆయ...తి ॥ ౭౯ ॥ ఆపోవై వాయోరాయతనమ్ ।
ఆయ...తి । యఏవం వేద । యో౽పామాయతనం వేద । ఆయ...తి।
అసౌవై తపన్నపామాయతనమ్ । ఆయతన...తి । యో౽ముష్యతపత
ఆయతనం వేద । ఆయ...తి । ఆపోవా అముష్యతపత ఆయతనమ్ ॥౮౦॥
ఆయ...తి । యఏవం వేద । యో౽పామాయతనం వేద । ఆయ...తి ।
చంద్రమావా అపామాయతనమ్ । ఆయ...తి । యశ్చంద్రమస ఆయత
నం వేద। ఆయ...తి । ఆపోవై చంద్రమస ఆయతనమ్। ఆయ...తి ॥౮౧॥
యఏవం వేద। యో౽పామాయతనం వేద। ఆయ...తి । నక్షత్రాణివా
అపామాయతనమ్ । ఆయ...తి । యోనక్షత్రాణా మాయతనం వేద ।
ఆయ...తి । ఆపోవై నక్షత్రాణామాయతనమ్ । ఆయ...తి । యఏవం
వేద ॥ ౮౨ ॥ యో౽పామాయతనం వేద । ఆయ...తి । పర్జన్యోవా
అపామాయతనమ్ । ఆయ...తి । యః పర్జన్యస్యాయతనం వేద । ఆయ
...తి । ఆపోవై పర్జన్యస్యాయతనమ్ । ఆయ...తి । యఏవం వేద ।
యో౽పామాయతనం వేద ॥ ౮౩ ॥ ఆయ...తి । సంవత్సరోవా అపా
మాయతనమ్ । ఆయ...తి । యస్సంవత్సరస్యాయతనం వేద । ఆయ
...తి । ఆపోవై సంవత్సరస్యాయతనమ్ । ఆయ...తి । యఏవం వేద ।
యో౽ప్సునావం ప్రతిష్ఠితాం వేద । ప్రత్యేవతిష్ఠతి ॥ ౮౪ ॥ ఇమేవైలోకా

అప్సుప్రతిష్ఠితాః । తద్దేషాఽభ్యనూక్తా । అపాగ్ంరసముదయగ్ంసన్న్ ।
సూర్యేశుక్రగ్ంసమాభృతమ్ । అపాగ్ంరసస్యయోరసః । తంవోగృహ్ణా
మ్యుత్తమమితి । ఇమేవై లోకాఅపాగ్ంరసః । తేఽముష్మిన్నాదిత్యే
సమాభృతాః । జానుదఘ్నీముత్తరవేదీఙ్ఖాత్వా । అపాంపూరయిత్వా
గుల్ఫదఘ్నమ్ ॥ ౮౫ ॥ పుష్కరపర్ణైః పుష్కరదణ్డైః పుష్కరైశ్చ
సగ్గ్‌స్తీర్య । తస్మిన్విహాయసే । అగ్నింప్రణీయోపసమాధాయ । బ్రహ్మ
వాదినోవదన్తి । కస్మాత్ప్రణీతేఽయమగ్నిశ్చీయతే । సాప్రణీతేఽయ
మప్సుహ్యయంచీయతే । అసౌభువన్తేఽప్యనాహితాగ్నేరేతాః । తమభిత
ఏతాఅభీష్టకా ఉపదధాతి । అగ్నిహోత్రే దర్శ పూర్ణమాసయోః ।
పశుబన్ధే చాతుర్మాస్యేషు ॥ ౮౬ ॥ అథోఆహుః । సర్వేషు యజ్ఞక్రతు
ష్వితి । ఏతద్ధస్మవాఆహుశ్శాణ్డిలాః । కమగ్నించినుతే । సత్రియమగ్నిం
చిన్వానః । సంవత్సరంప్రత్యక్షేణ । కమగ్నించినుతే । సావిత్రమగ్నిం
చిన్వానః । అముమాదిత్యంప్రత్యక్షేణ । కమగ్నించినుతే ॥ ౮౭ ॥ నాచి
కేతమగ్నించిన్వానః । ప్రాణాన్ప్రత్యక్షేణ । కమగ్నించినుతే । చాతుర్
హోత్రియమగ్నించిన్వానః । బ్రహ్మప్రత్యక్షేణ । కమగ్నించినుతే ।
వైశ్వసృజమగ్నించిన్వానః । శరీరం ప్రత్యక్షేణ । కమగ్నించినుతే ।
ఉపానువాక్యమాశుమగ్నించిన్వానః ॥ ౮౮ ॥ ఇమాన్లోకాన్ప్రత్యక్షేణ ।
కమగ్నించినుతే । ఇమమారుణకేతుకమగ్నించిన్వాన ఇతి । య ఏవాసౌ ।
ఇతశ్చాముతశ్చావ్యతీపాతీ । తమితి । యోఽగ్నేర్మిథూయా వేద । మిథు
నవాన్భవతి । ఆపోవాఅగ్నేర్మిథూయాః । మిథునవాన్భవతి । యఏవం
వేద ॥ ౮౯ ॥ వేదభవత్యాయతనంభవతి వేద్య వేద తిష్ఠతి గుల్ఫదఘ్నం

చాతుర్హ్మాస్యే ష్వమముమాదిత్యం ప్రత్యక్షేణ కమగ్నించినుత ఉపాను వాక్యమాశుమగ్నించిన్వానోఽఽధాయా మిథునవాన్భవత్యేకంచ ॥ ౨౨ ॥

పుష్కమగ్ని క్వాయురసౌ వైతపంచంద్రమా నక్షత్రాణిపర్జన్య స్సంవత్స * రో యోఽపునావమేతద్ధన్మవై సత్త్రియగ్ం సంవత్సరగ్ం సావిత్రమముపనాచి । క్షేతంప్రాణాగ్ శ్చాతుర్ హోత్రియంబ్రహ్మవైశ్వ సృజగ్ం శరీరముపాను వాక్యమాశుమిమాన్లోకాన్ మమారుణకేతుక మగ్నించి న్వానోయ ఏవాసౌ ॥

ఆపోవాఇదమాసన్థ్సలిలమేవ । సప్రజాపతిరేకః పుష్కరపర్ణే సమభవత్ । తస్యాంత్యర్మనసికామస్సమవర్తత । ఇదగ్ం సృజేయమితి । తస్మాద్యత్పురుషో మనసాఽభిగచ్ఛతి । తద్వాచావదతి । తత్కర్మణా కరోతి । తదేషాఽభ్యనూక్తా । కామస్తదగ్రేసమవర్తతాధి । మనసో రేతః ప్రథమం యదాసీత్ । ౯౦ । సతోబంధుమసతి నిర విందన్ । హృదిప్రతీష్యాకవయో మనీషేతి । ఉపైనం తదుపనమతి । యత్కామో భవతి । యఏవం వేద । సతపోఽతప్యత । సతప స్తప్త్వా । శరీరమధూనుత । తస్యయన్మాగ్ంసమాసీత్ ॥ తతోఽరుణాః కేతవోవాతరశనా ఋషయ ఉదతిష్ఠన్ ॥ ౯౧ ॥ యేనఖాః । తేవై ఖానసాః । యేవాలాః । తేవాలఖిల్యాః । యోరసః । సోఽపామ్ । అంతరతఃకూర్మం భూతగ్ం సర్పంతమ్ । తమబ్రవీత్ । మమవైత్వఙ్మాగ్ంసా । సమభూత్ ॥ ౯౨ ॥ నేత్యబ్రవీత్ । పూర్వమేవాహమిహాసమితి । తత్పురుషస్య పురుషత్వం ।

---

* రస్మిష్ఠతి సత్త్రియం ఇతి పాఠాంతరం.

సహస్రశీర్షా పురుషః । సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । భూత్వోదతిష్ఠత్ ।
తమబ్రవీత్ । త్వం వై పూర్వగ్ం సమభూః । త్వమిదం పూర్వః కురు
ష్వేతి । స ఇత ఆదాయాపః ॥ ౯౩ ॥ అఞ్జలినా పురస్తాదుపాదధాత్ ।
ఏవా హ్యేవేతి । తత ఆదిత్య ఉదతిష్ఠత్ । సా ప్రాచీ దిక్ । అథారుణః కేతు
ర్దక్షిణత ఉపాదధాత్ । ఏవా హ్యగ్న ఇతి । తతో వా అగ్నిరుదతిష్ఠత్ ।
సా దక్షిణా దిక్ । అథారుణః కేతుః పశ్చాదుపాదధాత్ । ఏవా హి వాయో
ఇతి ॥ ౯౪ ॥ తతో వాయురుదతిష్ఠత్ । సా ప్రతీచీ దిక్ । అథారుణః కేతు
రుత్తరత ఉపాదధాత్ । ఏవా హీన్ద్రేతి । తతో వా ఇన్ద్ర ఉదతిష్ఠత్ ।
సోదీచీ దిక్ । అథారుణః కేతుర్మధ్య ఉపాదధాత్ । ఏవా హి పూషన్నితి ।
తతో వై పూషోదతిష్ఠత్ । సేయం దిక్ ॥ ౯౫ ॥ అథారుణః కేతురుపరిష్టా
దుపాదధాత్ । ఏవా హి దేవా ఇతి । తతో దేవ మనుష్యాః పితరః ।
గన్ధర్వాప్సరసశ్చోదతిష్ఠన్ । సోర్ధ్వా దిక్ । యా విప్రుషో విపరాపతన్ ।
తాభ్యోఽసురా రక్షాగ్ంసి పిశాచాశ్చోదతిష్ఠన్ । తస్మాత్తే పరాభవన్ ।
విప్రుడ్భ్యో హి తే సమభవన్ । తదేషాఽభ్యనూక్తా ॥ ౯౬ ॥ ఆపో హ య
ద్బృహతీర్గర్భమాయన్ । దక్షం దధానా జనయన్తీ స్స్వయమ్భుమ్ ॥
తత ఇమేఽధ్యసృజ్యన్త సర్గాః । అద్భ్యో వా ఇదగ్ం సమభూత్ । తస్మా
దిదగ్ం సర్వం బ్రహ్మ స్వయమ్భ్వితి । తస్మాదిదగ్ం సర్వగ్ం శిథిలమివా
ధ్రువమివాభవత్ । ప్రజాపతిర్వావ తత్ । ఆత్మనాఽఽత్మానం విధాయ ।
తదేవానుప్రావిశత్ । తదేషాఽభ్యనూక్తా ॥ ౯౭ ॥ విధాయ లోకాన్
విధాయ భూతాని । విధాయ సర్వాః ప్రదిశో దిశశ్చ । ప్రజాపతిః ప్రథమ
జా ఋతస్య । ఆత్మనాఽఽత్మానమభిసంవివేశేతి । సర్వమేవేదమాప్త్వా ।

సర్వమవరున్ధే । తద్దేవానుప్రవిశతి । య ఏవం వేద ॥ ౯౮ ॥

ఆసీదతిష్ఠన్నభూదప్సో వాయో ఇతి సేయందిగ్రథ్య స్సూక్తాఽభ్య స్సూక్తాఽష్టౌచ ॥ ౨౩ ॥

చతుష్టయ్య ఆపో గృహ్ణాతి। చత్వారి వా అపాగ్ం రూపాణి। మేఘో విద్యుత్ । స్తనయిత్నుర్వృష్టిః । తాన్యేవావరున్ధే । ఆతపతి వర్ష్యా గృహ్ణాతి । తాః పురస్తాదుపదధాతి । ఏతా వై బ్రహ్మవర్చస్యా ఆపః । ముఖత ఏవ బ్రహ్మవర్చసమవరున్ధే । తస్మాన్ముఖతో బ్రహ్మవర్చసితరః ॥ ౯౯ ॥ కూప్యా గృహ్ణాతి। తా దక్షిణత ఉపదధాతి। ఏతా వై తేజస్వినీరాపః। తేజ ఏవాస్య దక్షిణతో దధాతి । తస్మాద్దక్షిణోఽర్ధస్తేజస్వితరః । స్థావరా గృహ్ణాతి । తాః పశ్చాదుపదధాతి । ప్రతిష్ఠితా వై స్థావరాః । పశ్చాదేవ ప్రతితిష్ఠతి । వహన్తీర్గృహ్ణాతి ॥ ౧౦౦ ॥ తా ఉత్తరత ఉపదధాతి । ఓజసా వా ఏతా వహన్తీరివోద్గతీరివ ఆకూజతీరివ ధావన్తీః । ఓజ ఏవాస్యోత్తరతో దధాతి । తస్మాదుత్తరోఽర్ధ ఓజస్వితరః । సమ్భార్యా గృహ్ణాతి । తా మధ్య ఉపదధాతి । ఇయం వై సమ్భార్యాః । అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి । పల్వల్యా గృహ్ణాతి । తా ఉపరిష్టాదుపదధాతి ॥ ౧౦౧ ॥ అసౌ వై పల్వల్యాః । అముష్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి । దిక్షూపదధాతి । దిక్షు వా ఆపః । అన్నం వా ఆపః । అద్భ్యో వా అన్నం జాయతే । యదేవాద్భ్యోఽన్నం జాయతే । తదవరున్ధే। తం వా ఏతమరుణాః కేతవో వాతరశనా ఋషయోఽచిన్వన్। తస్మాదారుణకేతుకః । తదేషాఽభ్యనూక్తా । కేతవో అరుణాసశ్చ ఋషయో వాతరశనాః । ప్రతిష్ఠాగ్ం శతధా హి । సమాహితాసో సహస్ర

ధాయస్యమితి । శతశశ్చైవ సహస్రశశ్చ ప్రతితిష్ఠతి । యఏతమగ్నిం చినుతే । యఉచైనమేవం వేద ॥ ౧౦౨ ॥

బ్రహ్మవర్చసితరోవహంతీ గృష్ణాత్రితా ఉపరిష్టాద్రుపాదదాత్యారుణకేతుకో౽ష్టాచ ॥ ౨౪ ॥

జానుదఘ్నముత్తరవేదిం ఖాత్వా । అపాంపూరయతి । అపాగ్ం సర్వత్వాయ । పుష్కరపర్ణగ్ం రుక్మం పురుషమిత్యుపదధాతి । తస్యో వై పుష్కరపర్ణమ్। సత్యగ్ం రుక్మః । అమృతంపురుషః । ఏతావద్వావాస్తి। యావదేతత్ । యావదేవాస్తి ॥ ౧౦౩ ॥ తదవరుంధే । కూర్మముపదధాతి । అపామేవమేధమవరుంధే । అథో స్వర్గస్యలోకస్య సమష్ట్యై । ఆపమాపామపస్సర్వాః । అస్మాదస్మాదితో౽ముతః । అగ్నిర్వాయుశ్చ సూర్యశ్చ । సహసఞ్చస్కరర్ధియా ఇతి । వాయ్వశ్వారశ్మిపతయః । లోకంపృణ ఛిద్రింపృణ ॥ ౧౦౪ ॥ యాస్తిస్రః పరమజాః । ఇంద్రఘోషావోవసుభిరేవాహ్యావేః । పఞ్చచితయ ఉపదధాతి । పాఙ్క్తో౽గ్నిః । యావానేవాగ్నిః । తంచినుతే । లోకంపృణయా ద్వితీయాముపదధాతి । పఞ్చపదావైవిరాట్ । తస్యావాఇయంపాదః । అంతరిక్షంపాదః । ద్యౌఃపాదః । దిశఃపాదః । పరోరజాఃపాదః । విరాజ్యేవ ప్రతితిష్ఠతి । యఏతమగ్నించినుతే । యఉచైనమేవంవేద ॥ ౧౦౫ ॥

అస్తిపృణాంతరిక్షం పాదష్షట్చ ॥ ౨౫ ॥

అగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయ । తమభితఏతా అభీష్టకా ఉపదధాతి । అగ్నిహోత్రే దర్శపూర్ణమాసయోః । పశుబన్ధే చాతుర్మాస్యేషు । అథో ఆహుః । సర్వేషుయజ్ఞక్రతుష్వితి । అథహస్మాహారుణ

స్వాయమ్భువః । సావిత్రస్సర్వో ఽగ్నిరిత్యనుషఙ్గం మన్యామహే ।
నానావా ఏతేషాం వీర్యాణి । కమగ్నించినుతే ॥౧౦౬॥ సత్త్రియమగ్నిం
చిన్వానః । కమగ్నించినుతె । సావిత్రమగ్నిచిన్వానః కమగ్నించినుతె ।
నాచికేతమగ్నించిన్వానః । కమగ్నించినుతె । చాతుర్హోత్రియమగ్నిం
చిన్వానః । కమగ్నించినుతె । వైశ్వసృజమగ్నించిన్వానః । కమగ్నిం
చినుతె ॥ ౧౦౭ ॥ ఉపానువాక్యమాశు మగ్నించిన్వానః । కమగ్నిం
చినుతె । ఇమ మారుణకేతుక మగ్నించిన్వానఇతి । వృషావా అగ్నిః ।
వృషాణౌ సగ్స్ఫాలయేత్ । హన్యేతాస్యయజ్ఞః । తస్మాన్నా నుషజ్యః ।
సోత్తరవేదిషుక్రతుషుచిన్వీత । ఉత్తరవేద్యాగ్ హ్యగ్నిశ్చీయతె । ప్రజా
కామశ్చిన్వీత ॥ ౧౦౮ ॥ ప్రాజాపత్యోవా ఏషో ఽగ్నిః । ప్రాజాపత్యః
ప్రజాః । ప్రజావాన్భవతి । యఏవం వేద । పశుకామశ్చిన్వీత । సంజ్ఞా
నంవా ఏతత్పశూనామ్ । యదాపః । పశూనామేవ సంజ్ఞానే ఽగ్నిం
చినుతే । పశుమాన్భవతి । యఏవం వేద ॥ ౧౦౯ ॥ వృష్టికామశ్చిన్వీత ।
అపో వై వృష్టిః । పర్జన్యో వర్షుకో భవతి । యఏవం వేద । ఆమయావీ
చిన్వీత । ఆపో వై భేషజమ్ । భేషజమేవాస్మై కరోతి । సర్వమాయురేతి ।
అభిచరగ్గ్శ్చిన్వీత । వజ్రో వా ఆపః ॥౧౧౦॥ వజ్రమేవ । భ్రాతృవ్యేభ్యః
ప్రహరతి । స్తృణుత ఏనమ్ । తేజస్కామో యశస్కామః । బ్రహ్మ
వర్చసకామ స్స్వర్గకామశ్చిన్వీత । ఏతావద్వా వాస్తి । యావదేతత్ ।
యావదేవాస్తి । తదవరున్ధే । తస్యైతద్వ్రతమ్ । వర్షతి న ధావేత్ ॥౧౧౧॥
అమృతం వా ఆపః । అమృతస్యానన్తరిత్యై । నాప్సు మూత్రపురీషం
కుర్యాత్ । న నిష్ఠీవేత్ । న వివసనస్స్నాయాత్ । గుహ్యో వా ఏషో ఽగ్నిః ॥

ఏతస్యాగ్నేరనతిదాహాయ । నపుష్కరపర్ణాని హిరణ్యంవాఽధితిష్ఠేత్।
ఏతస్యాగ్నే రనభ్యారోహాయ । నకూర్మస్యాశ్నీయాత్ । నోదకస్యా
ఘాతుకాన్యేనమోదకానిభవంతి అఘాతుకాఆపః। యఏతమగ్నించినుతే।
యఉచైనమేవంవేద ॥ ౧౧౨ ॥

చినుతేచినుతేప్రజాకామశ్చినీత యఏవం వేదాపోధా వేదశ్నీ
యాచ్చచత్వారిచ ॥ ౨౬ ॥

ఇమానుకంభువనాసీషధేమ । ఇంద్రశ్చవిశ్వేచదేవాః । యజ్ఞం
చన స్తన్వంచ ప్రజాంచ । ఆదిత్యైరింద్రస్సహసీషధాతు । ఆదిత్యైరిన్ద్ర
స్సగణోమరుద్భిః । అస్మాకం భూత్వవితా తనూనామ్ । ఆప్లవస్య ప్ర
ప్లవస్వ ఆండీభవజమాముహుః ॥ సుఖాదీం దుఃఖనిధనామ్ । ప్రతిము
ఞ్చస్వస్వాంపురమ్ ॥ ౧౧౩ ॥ మరీచయస్స్వాయంభువాః । యేశరీరా
ణ్యకల్పయన్న్ । తేతేదేహంకల్పయంతు । మాచతేఖ్యాస్మతీరిషత్ ।
ఉత్తిష్ఠతమా * స్వప్త । అగ్నిమిచ్ఛధ్వభారతాః । రాజ్ఞస్సోమస్యతృ
ప్తాసః । సూర్యేణ సయుజోషసః । యువాసువాసాః । అష్టాచక్రా
నవద్వారా ॥ ౧౧౪ ॥ దేవానాం పూరయోధ్యా । తస్యాగ్ంహిరణ్మ
యఃకోశః। స్వర్గలోకో జ్యోతిషాఽఽవృతః । యోవైతాంబ్రహ్మణో
వేద । అమృతేనావృతాంపురీం । తస్మై బ్రహ్మచబ్రహ్మాచ । ఆయుః
కీర్తింప్రజాందదుః । విభ్రాజమానాగ్ం హరిణీమ్ । యశసా సంపరీవృ
తామ్ । పురగ్ం హిరణ్మయీంబ్రహ్మా ॥ ౧౧౫ ॥ వివేశాపరాజితా ।

* స్వప్త ఇతి పాఠాంతరం.

పరాజేత్యజ్యామయా । పరాజేత్యనాశకీ । ఇహచాముత్రచాన్వేతి । విద్వాందేవాసురానుభయాన్ । యత్కుమారీ మంద్రయతే । యద్యోషి జ్యత్పతివ్రతా । అరిష్టంయత్కించక్రియతే । అగ్నిస్తదను వేధతి । అశృతాసశ్శృతాసశ్చ ॥ ౧౧౬ ॥ యజ్వానోయేఽప్యయజ్వనః । స్వర్యన్తోనాపేక్షంతే । ఇంద్రమగ్నించయేవిదుః । సికతా ఇవసంయంతి । రశ్మిభిస్సముదీరితాః । అస్మాల్లోకాదముష్మాచ్చ । ఋషిభిరదాత్పృశ్నిభిః అపేతవీతవిచసర్పతాతః । యేఽత్రస్థ పురాణాయే చనూతనాః । అహోభిరద్భిరక్తుభిర్వ్యక్తమ్ ॥౧౧౭॥ యమోదదాత్వవసానమస్మై । నృముణంతు నృపాత్వర్యః । అకృష్టాయేచ కృష్టజాః । కుమారీషు కనీనీషు । జారిణీషుచయేహితాః । రేతఃపీతా ఆండపీతాః । అఙ్గారేషు చయేహుతాః । ఉభయాన్పుత్రపౌత్రకాన్ । యువేఽహం యమరాజగాన్ । శతమిన్ద్రశరదః । అదోయద్బ్రహ్మవిలబమ్ । పితౄణాంచ యమస్యచ । వరుణస్యాశ్వినోరగ్నేః । మరుతాంచ విహాయసామ్ । కామప్రయవణంమేఅస్తు । సహ్యేవాస్మిసనాతనః । ఇతి నాకోబ్రహ్మి శ్రవోరాయోధనమ్ । పుత్రానాపో దేవీరిహాహితా ॥౧౧౮॥

పురం నవద్వారాబ్రహ్మచవ్యక్తగ్ం శరదోఽష్టౌచ ॥౨౭॥

విశీర్ష్ణీం గృధ్రశీర్ష్ణీంచ । అపేతో నిరృతిగ్ంహథః । పరి బాధగ్ం శ్వేతకుక్షమ్ । నిజఙ్ఘగ్ం శబలోదరమ్ । సతాన్వాచ్యాయ యాసహ । అగ్నేర్నాశయ సందృశః । ఈర్ష్యాసూయేబుభుక్షామ్ । మన్యుం కృత్యాంచదీధిరే । రథేనకిగ్ం శుకావతా । అగ్నేర్నాశయ సందృశః ॥ ౧౧౯ ॥

విశీర్ష్ణిం దశ ॥ ౨౮ ॥

పర్జన్యాయ ప్రగాయత । దివస్పుత్రాయమీఢుషే । సనోయవ సమిచ్ఛతు । ఇదంవచః పర్జన్యాయస్వరాజే । హృదోఅస్త్వంతరంతద్యుయోత । మయోభూర్వాతో విశ్వకృష్టయస్సంత్వస్మే । సుపిప్పలాఓష ధీర్దేవగోపాః । యోగర్భమోషధీనామ్ । గవాంకృణోత్యర్వతామ్ ॥ పర్జన్యః పురుషీణామ్ ॥ ౧౨౦ ॥

పర్జన్యాయదశ ॥ ౨౯ ॥

పునర్మామైత్వింద్రియమ్ । పునరాయుః పునర్భగః । పునర్బ్రాహ్మణమైతుమా । పునర్ద్రవిణమైతుమా । యన్మేఽద్యరేతః పృథివీ మస్కాన్ । యదోషధీరప్యసరద్యదాపః । ఇదంతత్పునరాదదే । దీర్ఘాయుత్వాయవర్చసే । యన్మే రేతః ప్రసిచ్యతే । యన్మఆజాయతే పునః । తేనమా మమృతంకురు । తేన సుప్రజసంకురు ॥ ౧౨౧॥ పునర్ద్వేచ ॥ ३० ॥

* అద్భ్యస్తిరోధాజాయత । తవవై శ్రవణస్సదా । తిరోధేహి సపత్నాన్నః । యే అపోఽశ్నంతికేచన । త్వాష్ట్రీంమాయాంవై శ్రవణః । రథగ్ంసహస్రవన్ధురమ్ । పురుశ్చక్రగ్ం సహస్రాశ్వమ్ । ఆస్థాయాయాహినో బలిమ్ । యస్మైభూతాని బలిమావహంతి । ధనంగావోహస్తిహిరణ్యమశ్వాన్।౧౨౨।అసామసుమతౌ యజ్ఞియస్య। శ్రియం బిభ్రతోఽన్నముఖీంవిరాజమ్ । సుదర్శనేచ క్రౌంచేచ । మైనాగేచ

* అద్భ్యస్తిరోధా ఇతి పాఠాంతరమ్.

షుహాగిరా । నైతద్వాట్టారగమంతా । స్వర్గంహార్యం నగరంతవ । ఇతి
మంత్రాః । కల్పోత ఊర్ధ్వమ్ । యద్రిబలిగ్ంహరేత్ । హిరణ్యనాభయే
వితుదయే కౌబేరాయాయంబలిః ॥౧౨౩॥ సర్వభూతాధిపతయే నమఇతి ।
అథ బలిగ్ంహృత్వోపతిష్ఠేత । క్షత్త్రంక్షత్త్రంవైశ్రవణః । బ్రాహ్మణావ
యగ్గ్ంస్మః । నమస్తేఅస్తుమామాహిగ్ంసీః । అస్మాత్ప్రవిశ్యాన్నమద్ధీతి ।
అథ తమగ్నిమాదధీత । యస్మిన్నే తత్కర్మ ప్రయుంజీత । తిరోధాభూః ।
తిరోధాభువః ॥౧౨౪॥ తిరోధాస్వః । తిరోధాభూర్భువస్స్వః । సర్వేషాం
లోకానామాధిపత్యేసీదేతి । అథ తమగ్నిమింధీత । యస్మిన్నేతత్కర్మ
ప్రయుంజీత । తిరోధాభూస్స్వాహా । తిరోధా భువస్స్వాహా తిరోధాస్వ
స్స్వాహా । తిరోధాభూర్భువస్స్వస్స్వాహా । యస్మిన్నస్యకాలే సర్వా
ఆహుతీర్హుతాభవేయుః ॥౧౨౫॥ అపిబ్రాహ్మణముఖీనాః । తస్మిన్న
హ్నః కాలేప్రయుంజీత । పరస్సుప్తజనాద్వేపి । మాస్మప్రమాద్యంత
మాఽధ్యాపయేత్ । సర్వార్థాస్సిధ్యంతే । యఏవంవేద । క్షుధ్యన్ని
దము జ్ఞానతామ్ । సర్వార్థానసిధ్యంతే । యస్తేవిఘాతుకోభ్రాతా ।
మమాంతర్హృదయేశ్రితః ॥౧౨౬॥ * తస్మాఇమమగ్రపిండంజుహో
మి । సమేఽర్థాన్మావధీత్ । మయిస్వాహా । రాజాధిరాజాయ ప్రసహ్య
సాహినే । నమోవయంవైశ్రవణాయకుర్మహే । సమేకామాన్కామ
కామాయమహ్యమ్ । కామేశ్వరోవైశ్రవణోదదాతు । కుబేరాయ
వైశ్రవణాయ । మహారాజాయనమః । కేతవోఅరుణాశ్చ । ఋషయో

* తస్మాఇమమగ్రపిణ్డం ఇతి పాఠాంతరమ్.

వాతరశనాః । ప్రతిష్ఠాగంశతధాహి । సమాహితాసో ఽ సహస్రధాయ
సమ్ । శివానశ్శంతమాభవంతు । దివ్యాఆప ఓషధయః । సుమృడీకా
సరస్వతి । మాతేవ్యోమసందృశి ॥ ౧౨౭ ॥

అశ్వాన్బలిర్భవోభవేయుశ్శ్రితశ్చసత్తచ ॥ ౩౧ ॥

సంవత్సరమేతద్వ్రతంచరేత్ । ద్వ్యావామూసౌ । నియమస్సమా
సేన । తస్మిన్నియమవిశేషాః । త్రిషవణముదకోపస్పర్శీ । చతుర్థకాల
పానభక్తస్స్యాత్ । అహరహర్వాభైక్షమశ్నీయాత్ । ఔదుమ్బరీభి
స్సమిద్భిరగ్నింపరిచరేత్ । పునర్మామైత్విన్ద్రియమిత్యేతేనానువాకేన ।
ఉద్ధృతపరిపూతాభిరద్భిః కార్యంకుర్వీత ॥ ౧౨౮ ॥ అసంచయవాన్ ।
అగ్నయే వాయవే సూర్యాయ । బ్రహ్మణే ప్రజాపతయే । చంద్రమసే
నక్షత్రేభ్యః । ఋతుభ్యస్సంవత్సరాయ । వరుణాయారుణాయేతి వ్రత
హోమాః । ప్రవర్గ్యవదాదేశః । అరుణాః కాణ్డర్షయః । అరణ్యేఽధీ
యీరన్ । భద్రంకర్ణేభిరితి ద్వే జపిత్వా ॥ ౧౨౯ ॥ మహానామ్నీభి
రుదకగంసగ్గ్స్పర్శ్య । తమాచార్యోదద్యాత్ । శివానశ్శన్తమేత్యోషధీ
రాలభతే । సుమృడీకేతిభూమిమ్ । ఏవమపవర్గే । ధేనుర్దక్షిణా। కగం
సంవాసశ్చ క్షౌమమ్ । అన్యద్వా శుక్లమ్ । యథాశక్తివా । ఏవగ్గ్
స్వాధ్యాయధర్మేణ । అరణ్యేఽధీయీత । తపస్వీపుణ్యోభవతి । తపస్వీ
పుణ్యోభవతి ॥ ౧౩౦ ॥

కుర్వీతజపిత్వా స్వాధ్యాయధర్మేణ ద్వేచ ॥ ౩౨ ॥

భద్రగ్గ్ స్మృతిసాక్తం జానామత్స్యతి త్రామాణ్యశ్యాధ్యాఽతు
ఆగోగః క్వేదమగ్నిశ్చ సహస్రవృత్త్వవిత్రవఃత్ర ఆతను ప్రావృష్టమాస్థీం

యోఽపామాయతనం వేద । ఆయతనవాన్ భవతి ... రం ద్వాత్రిగ్ంశత్ ॥ ౩౨ ॥

భద్రం జ్యోతిష్టా తస్మి న్రాజానం కశ్యపా త్సహస్ర వృదియం నపుగ్ంసక మష్టయోనీ మవపతన్తానా మాయతనవా న్భవతి సతోఽబంధుతాఉ త్తరతోఽవజ్రమేవ పునర్నామైతు త్రిగ్గ్ంశ దుత్తరశ్శతమ్ ॥ ౧౩౧॥

భద్రం కర్ణేభిశ్శృణుయామ దేవాః । భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్యజత్రాః ॥ స్థిరైరఙ్గైస్తుష్టువాగ్ంస స్తనూభిః । వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః । స్వస్తిన ఇన్ద్రో వృద్ధశ్రవాః । స్వస్తినః పూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః । స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

కేచిత్పాఠః ॥ భద్రంజ్యో... మష్టయోనీ మథాగ్నే ర్యఏవం వేద యేనషా అసౌవై పల్వల్యా అమృతంవా ఆపోద్భ్య నవవిగ్ంశోత్తర శతమ్॥ శ్లో॥ నకారశ్చవకారశ్చ యకార స్తైత్తిరీయకే । తకారశ్చనయో ర్మధ్యే కారకేపరికీర్తితాః ॥ శ్లో॥ నకారాంతంపదంపూర్వం యవహేషు పరేషుచ । నకారయవహామధ్యే తత్రివర్ణమసంయుతమ్ ॥

ఇతి అరుణపాఠస్సమాప్తః.

అథ నక్షత్రేష్టిః

—:o:—

హరిః ఓమ్॥ అగ్నిర్నః పాతు కృత్తికాః। నక్షత్రం దేవమింద్రియం।
ఇదమాసాం విచక్షణమ్ । హవిరాసం జుహోతన । యస్య భాంతి రశ్మయో
యస్య కేతవః । యస్యేమా విశ్వా భువనాని సర్వా । స కృత్తికాభిరభిసం
వసానః । అగ్నిర్నో దేవస్సువితే దధాతు । ప్రజాపతే రోహిణీ వేతు పత్నీ ।
విశ్వరూపా బృహతీ చిత్రభానుః । సా నో యజ్ఞస్య సువితే దధాతు । యథా
జీవేమ శరదస్సవీరాః । రోహిణీ దేవ్యుదగాత్పురస్తాత్ । విశ్వా రూపాణి
ప్రతిమోదమానా । ప్రజాపతిగ్ం హవిషా వర్ధయంతీ । ప్రియా దేవానా
ముపయాతు యజ్ఞమ్ । సోమో రాజా మృగశీర్షేణ ఆగన్ । శివం నక్షత్రం
ప్రియమస్య ధామ । ఆప్యాయమానో బహుధా జనేషు । రేతః ప్రజాం యజ
మానే దధాతు । యత్తే నక్షత్రం మృగశీర్షమస్తి । ప్రియగ్ం రాజన్ప్రియ
తమం ప్రియాణామ్ । తస్మై తే సోమ హవిషా విధేమ । శం న ఏధి ద్విపదే
శం చతుష్పదే । ఆర్ద్రయా రుద్రః ప్రథమాన ఏతి । శ్రేష్ఠో దేవానాం పతి
రఘ్నియానామ్ । నక్షత్రమస్య హవిషా విధేమ । మా నః ప్రజాగ్ం రీరిష
న్మోత వీరాన్ । హేతీ రుద్రస్య పరి ణో వృణక్తు । ఆర్ద్రా నక్షత్రం జుషతాగ్ం
హవిర్నః । ప్రముంచమానో దురితాని విశ్వా । అపాఘశగ్ంసన్నుదతా
మరాతిమ్ । పునర్నో దేవ్యదితిస్స్పృణోతు । పునర్వసూ నః పునరేతాం
యజ్ఞమ్ । పునర్నో దేవా అభియంతు సర్వే । పునః పునర్వో హవిషా
యజామః । ఏవా న దేవ్యదితిరనర్వా । విశ్వస్య భర్త్రీ జగతః ప్రతిష్ఠా ।
పునర్వసూ హవిషా వర్ధయంతీ । ప్రియం దేవానామప్యేతు పాథః । బృహ

స్పతిః ప్రథమం జాయమానః ॥ తిష్యం నక్షత్రమభిసంబభూవ । శ్రేష్ఠో
దేవానాం పృతనాసుజిష్ణుః । దిశోఽనుసర్వా అభయన్నో అస్తు । తిష్యః
పురస్తాదుత మధ్యతో నః । బృహస్పతిర్నః పరిపాతు పశ్చాత్ । బాధేతాం
ద్వేషో అభయం కృణుతామ్ । సువీర్యస్య పతయస్స్యామ ॥ ఇదగ్ం సర్పే
భ్యో హవిరస్తు జుష్టమ్ । ఆశ్రేషా యేషామనుయంతి చేతః । యే అంతరిక్షం
పృథివీం క్షియంతి । తే నస్సర్పాసో హవమాగమిష్ఠాః । యే రోచనే సూర్య
స్యాపి సర్పాః । యే దివం దేవీమనుసంచరంతి । యేషామాశ్రేషా అను
యంతి కామమ్ । తేభ్యస్సర్పేభ్యో మధుమజ్జుహోమి ॥ ఉపహూతాః
పితరో యే మఘాసు । మనోజవసస్సుకృతస్సుకృత్యాః । తే నో నక్షత్రే
హవమాగమిష్ఠాః । స్వధాభిర్యజ్ఞం ప్రయతం జుషంతామ్ । యే అగ్నిదగ్ధా
యేఽనగ్నిదగ్ధాః । యేఽముం లోకం పితరః క్షియంతి ॥ యాగ్శ్చ విద్మ
యాగ్ం ఉ చ న ప్రవిద్మ । మఘాసు యజ్ఞగ్ం సుకృతం జుషంతామ్ ॥ గవాం
పతిః ఫల్గునీనామసి త్వమ్ । తదర్యమన్వరుణ మిత్ర చారు । తం త్వా
వయగ్ం సనితారగ్ం సనీనామ్ । జీవా జీవంతముపసంవిశేమ । యేనేమా
విశ్వా భువనాని సంజితా । యస్య దేవా అనుసంయంతి చేతః । అర్యమా
రాజాఽజరస్తు విష్మాన్ । ఫల్గునీనామృషభో రోరవీతి ॥ శ్రేష్ఠో దేవానాం
భగవో భగాసి । తత్త్వా విదుః ఫల్గునీస్తస్య విత్తాత్ । అస్మభ్యం క్షత్రమజ
రగ్ం సువీర్యమ్ । గోమదశ్వవదుపసన్నుదేహ । భగో హ దాతా భగ
ఇత్ప్రదాతా । భగో దేవీః ఫల్గునీరావివేశ । భగస్యేత్తం ప్రసవం గమేమ ।
యత్ర దేవైస్సధమాదం మదేమ ॥ ఆయాతు దేవస్సవితోపయాతు । హిరణ్య
యేన సువృతా రథేన । వహన్ హస్తగ్ం సుభగం విద్మనాపసమ్ । ప్రయ

చ్ఛంతంపపురింపుణ్యమచ్ఛ । హస్తః ప్రయచ్ఛత్వమృతంవసీయః । దక్షి
ణేనప్రతిగృభ్ణీమఏనత్ । దాతారమద్యసవితావిదేయ । యోనోహస్తాయ
ప్రసువాతియజ్ఞమ్ ॥ త్వష్టానక్షత్రమభ్యేతిచిత్రామ్ । సుభగ్ంససంయువ
తిగ్ంరోచమానామ్ । నివేశయన్నమృతాన్మర్త్యాగ్శ్చ । రూపాణిపిగ్ంశ
న్భువనానివిశ్వా । తన్నస్త్వష్టాతదుచిత్రావిచష్టామ్ । తన్నక్షత్రంభూరిదా
అస్తుమహ్యమ్ । తన్నః ప్రజాం వీరవతీగ్ం సనోతు । గోభిర్నో అశ్వైః
సమనక్తుయజ్ఞమ్ ॥

వాయుర్నక్షత్ర మభ్యేతి నిష్ట్యామ్ । తిగ్మశృంగో వృషభోరోరు
వాణః । సమీరయన్భువనా మాతరిశ్వా । అపద్వేషాగ్ంసి నుదతా
మరాతీః । తన్నోవాయుస్తదునిష్ట్యా శృణోతు । తన్నక్షత్రం భూరిదా
అస్తుమహ్యమ్ । తన్నోదేవాసో అనుజానంతుకామమ్ । యథాతరేమ
దురితానివిశ్వా । దూరమస్మచ్ఛత్రవోయంతు భీతాః । తదింద్రాగ్నీ
కృణుతాం తద్విశాఖే । తన్నో దేవా అనుమదంతు యజ్ఞమ్ । పశ్చా
త్పురస్తా దభయన్నోఅస్తు । నక్షత్రాణామధిపత్నీవిశాఖే । శ్రేష్ఠావిం
ద్రాగ్నీ భువనస్యగోపౌ । విషూచశ్శత్రూ నపబాధమానౌ । అపక్షుధ
న్నుదతా మరాతిమ్ ॥ పూర్ణా పశ్చాదుతపూర్ణాపురస్తాత్ । ఉన్మ
ధ్యతఃపౌర్ణమాసీ జిగాయ । తస్యాం దేవా అధిసంవసంతః । ఉత్తమే
నాక ఇహమాదయంతామ్ । పృథ్వీసువర్చాయువతిస్సజోషాః । పౌర్ణ
మాస్యుదగాచ్ఛోభమానా । ఆప్యాయయంతీదురితానివిశ్వా । ఉరుందు
హాంయజమానాయయజ్ఞమ్ ॥ చిత్రభానుర్యజమానేదధాతు హవిష్మాన్

పాథశ్చేతో జుషంత్రాం చేతో మదేమస్య రోచమానా మరాతిర్గోపా
యజ్ఞమ్ ॥ ఋధ్యాస్మ హవ్యైర్నమసోపసద్య । మిత్రం దేవం మిత్రధేయం
నో అస్తు । అనూరాధాన్ హవిషా వర్ధయంతః । శతం జీవేమ శరదస్స
వీరాః । చిత్రం నక్షత్ర ముదగాత్పురస్తాత్ । అనూరాధాస ఇతి యద్వ
దంతి । తన్మిత్ర ఏతి పథిభిర్దేవయానైః । హిరణ్మయైర్వితతైరంతరిక్షే ।
ఇంద్రో జ్యేష్ఠా మను నక్షత్రమేతి । యస్మిన్వృత్రం వృత్రతూర్యే త
తార ॥ తస్మిన్ వయమమృతం దుహానాః । క్షుధంతరేమ దురితిం దురి
ష్టిమ్ । పురందరాయ వృషభాయ ధృష్ణవే । అషాఢాయ సహమా
నాయ మీఢుషే । ఇంద్రాయ జ్యేష్ఠా మధుమద్దుహానా । ఉరుం కృణోతు
యజమానాయ లోకమ్ । మూలం ప్రజాం వీరవతీం విదేయ । పరాచ్యేతు
నిర్ఋతిః పరాచా । గోభిర్నక్షత్రం పశుభిస్సమక్తమ్ । అహర్భూయా
ద్యజమానాయ మహ్యమ్ । అహర్నో అద్య సువితే దధాతు । మూలం
నక్షత్రమితి యద్వదంతి । పరాచీం వాచా నిర్ఋతిం నుదామి । శివం
ప్రజాయై శివమస్తు మహ్యమ్ ॥ యా దివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుః ।
యా అంతరిక్ష ఉత పార్థివీర్యాః । యాసామషాఢా అనుయంతి కామమ్ ।
తా న ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా భవంతు । యాశ్చ కూప్యా యాశ్చ నాద్యాస్సము
ద్రియాః । యాశ్చ వైశంతీరుత ప్రాసచీర్యాః । యాసామషాఢా మధు
భక్షయంతి । తా న ఆపశ్శగ్గ్ స్యోనా భవంతు ॥ తన్నో విశ్వే ఉపశృణ్వంతు
దేవాః । తదషాఢా అభిసంయంతు యజ్ఞమ్ । తన్నక్షత్రం ప్రథతాం పశు
భ్యః । కృషిర్వృష్టి ర్యజమానాయ కల్పతామ్ । శుభ్రాః కన్యా యు

వ్రతయస్సుపేశసః । క్షత్రమ్మకృతస్సుకృతో వీర్యావతీః । విశ్వాన్దేవా
న్హవిషావర్ధయన్తీః । అషాఢాః కామముపయాన్తు యజ్ఞమ్ యస్మిన్నక్షత్రే
బ్రహ్మాభ్యజయత్సర్వమేతత్ । అముంచలోకమిదమూచ సర్వమ్ । తన్నో
నక్షత్రమభిజిద్విజిత్య । శ్రియందధాత్వహృణీయమానం । ఉభౌలోకౌ
బ్రహ్మణాసంజితేమౌ । తన్నోనక్షత్ర మభిజిద్విచష్టామ్ । తస్మిన్ వయం
పృతనాస్సంజయేమ । తన్నోదేవాసో అనుజానన్తుకామమ్ । శృణ్వన్తి
శ్రోణామమృతస్యగోపామ్ । పుణ్యామస్యా ఉపశృణోమివాచమ్ । మహీం
దేవీం విష్ణుపత్నీ మజూర్యామ్ । ప్రతీచీమేనాగ్ం హవిషాయజామః ।
త్రేధావిష్ణు రురుగాయోవిచక్రమే । మహీందివంపృథివీ మన్తరిక్షమ్ ।
తచ్ఛ్రోణైతి శ్రవఇచ్ఛమానా । పుణ్యగ్గ్శ్లోకం యజమానాయకృణ్వతీ ।
అష్టౌదేవా వసవస్సోమ్యాసః । చతస్రోదేవీ రజరాశ్శ్రవిష్ఠాః । తేయజ్ఞం
పాన్తురజసఃపురస్తాత్ । సంవత్సరీణ మమృతగ్గ్స్వస్తి । యజ్ఞన్నఃపాన్తు
వసవఃపురస్తాత్ । దక్షిణతో భియన్తు శ్రవిష్ఠాః । పుణ్యంనక్షత్రమభి
సంవిశామ । మానో అరాతిరఘశగ్ంసాగన్ । క్షత్రస్యరాజావరుణోఽధి
రాజః నక్షత్రాణాగ్ం శతభిషగ్వసిష్ఠః । తౌదేవేభ్య కృణుతోదీర్ఘమా
యుః । శతగ్ంసహస్రా భేషజానిధత్తః । యజ్ఞన్నోరాజావరుణ ఉపయాతు
తన్నోవిశ్వేఅభిసంయన్తుదేవాః । తన్నోనక్షత్రగ్ం శతభిషగ్జుషాణమ్ ।
దీర్ఘమాయుః ప్రతిరద్భేషజాని ॥ అజఏకపాదుదగా త్పురస్తాత్ । విశ్వా
భూతాని ప్రతిమోదమానః । తస్యదేవాః ప్రసవంయన్తిసర్వే । ప్రోష్ఠ
పదాసో అమృతస్యగోపాః । విభ్రాజమాన స్సమిధానఉగ్రః । ఆన్తరిక్ష

మరుహాదగ్రంద్యామ్ । తగ్ంసూర్యం దేవమజమేక పాదమ్ । ప్రోష్ఠప
దాసో అనుయంతి సర్వే ॥ అహిర్బుధ్నియః ప్రథమాన ఏతి । శ్రేష్ఠో
దేవానా ముతమానుషాణామ్ । తంబ్రాహ్మణాస్సోమపా స్సోమ్యాసః ॥
ప్రోష్ఠపదాసోఽభిరక్షంతిసర్వే । చత్వార ఏకమభికర్మదేవాః । ప్రోష్ఠ
పదాసఇతియాన్ వదంతి । తేబుధ్నియం పరిషద్యగ్గ్ స్తువంతః । అహిగ్ం
రక్షంతి నమసోపసద్య । పూషా రేవత్యన్వేతి పంథామ్ । పుష్టిపతీ పశుపా
వాజబస్త్యౌ ॥ ఇమానిహవ్యాప్రయతాజుషాణా । సుగైర్నోయానైరుప
యాతాం యజ్ఞమ్ । క్షుద్రాన్ పశూన్ రక్షతు । రేవతీనః । గావో నో
అశ్వాగ్ం అన్వేతు పూషా । అన్నగ్ం రక్షంతౌ బహుధా విరూపమ్ ।
వాజగ్ం సనుతాం యజమానాయ యజ్ఞమ్ ॥ తదశ్వినా వశ్వయుజోప
యాతామ్ ॥ శుభంగమిష్ఠౌ సుయమేభిరశ్వైః । స్వంనక్షత్రగ్ం హవిషా
యజంతౌ । మధ్వాసంపృక్తౌ యజుషాసమక్తౌ । యౌదేవానాం భిషజౌ
హవ్యవాహౌ । విశ్వస్యదూతావమృతస్యగోపౌ । తౌనక్షత్రం జుజుషా
ణోపయాతామ్ । నమోఽశ్విభ్యాం కృణుమోఽశ్వయుగ్భ్యామ్ ॥ అప
పాప్మానంభరణీర్భరంతు । తద్యమోరాజాభగవాన్ విచష్టామ్ ॥ లోకస్య
రాజామహతోమహాన్ హి । సుగన్నః పంథామభయంకృణోతు । యస్మి
న్నక్షత్రేయమఏతిరాజా । యస్మిన్నేనమభ్యషించ తదేవాః । తదస్య
చిత్రగ్ం హవిషాయజామ । అపపాప్మానం భరణీర్భరంతు ॥ నివేశనీ
యత్తేదేవా అదధుః ॥ (త్రతార్తమహ్యాం పాప్రసచీర్యాయాంతు యజ్ఞం
వాచగ్గ్ స్వస్తిదైవాఅనుయంతిసర్వే వాజబస్త్యౌసమక్తౌదైవా త్రీణిచ)
నవో నవో భవతి జాయమానో యమాదిత్యా అగ్ంశుమాప్యా

యయంతి । యే నిరూపే సమనసా స్తంభయంతీ । ప్రథమానం తంతుం పరి
తాత్ననాతే ॥ విభూప్రభూ అనుభూ విశ్వతో హువే । తేన్నో నక్షత్రే హవ్య
మాగమేతమ్ । వయం దేవీ బ్రహ్మణా సంవిదానాః । సురత్నాసో దేవ
వీతిం దధానాః । అహోరాత్రే హవిషా వర్ధయంతః । అతిపాప్మానమతి
ముక్త్యాగమేమ ॥ ప్రత్యువదృశ్యాయతీ । వ్యుచ్ఛంతీ దుహితా దివః । అపో
మహీ వృణుతే చక్షుషా । తమో జ్యోతిష్కృణోతి సూనరీ । ఉదుస్రియాః
సృజతే సూర్యః । సచా ఉద్యన్నక్షత్రమర్చిమత్ । తవేదుషో వ్యుషి సూ
ర్యస్య చ । సంభక్తేన గమేమహి । తన్నో నక్షత్రమర్చిమత్ । భానుమ
త్తేజ ఉచ్చరత్ । ఉప యజ్ఞమిహాగమత్ ॥ ప్రనక్షత్రాయ దేవాయ ।
ఇంద్రాయేందుగ్ం హవామహే । స నః సవితా సువత్సనిమ్ ॥ పుష్టిదాం
వీరవత్తమమ్ । ఉదుత్యం చిత్రమ్ । అదితిర్న ఉరుష్యతు మహీమూషు
మాతరమ్ । ఇదం విష్ణుః ప్రతద్విష్ణుః । అగ్నిర్మూర్ధా భువః । అనునోద్యా
నుమతిరన్విదనుమతే త్వమ్ । హవ్యవాహగ్ం స్విష్టమ్ ॥ ఆయత్వాగప్తు
ధ్స్విష్టమ్ । అగ్నిర్వా అకామయత । అన్నాదో దేవానాగ్ం స్యామితి ।
స ఏతమగ్నయే కృత్తికాభ్యః పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । తతో వై
సో౽న్నాదో దేవానామభవత్ । అగ్నిర్వై దేవానామన్నాదః । యథా
హ వా అగ్నిర్దేవానామన్నాదః । ఏవగ్ం హ వా ఏష మనుష్యాణాం భవతి ।
య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సో౽త్ర జుహోతి ।
అగ్నయే స్వాహా కృత్తికాభ్యః స్వాహా । అంబాయై స్వాహా దులాయై
స్వాహా । నితత్న్యై స్వాహా అభ్రయంత్యై స్వాహా । మేఘయంత్యై స్వాహా
వర్షయంత్యై స్వాహా । చుపుణీకాయై స్వాహేతి ॥

ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత। తా అస్మాథ్సృష్టాః పరాచీరాయన్।
తాసాగ్ం రోహిణీమభ్యధ్యాయత్ । సోఽకామయత । ఉప మావర్తేత ।
సమేనయాగచ్ఛేయేతి । స ఏతం ప్రజాపతయే రోహిణ్యై చరుం నిరవ-
పత్ । తతో వై సా తముపావర్తత । సమేనయాగచ్ఛత । ఉప హ వా
ఏనం ప్రియమావర్తతే । సం ప్రియేణ గచ్ఛతే । య ఏతేన హవిషా యజతే।
య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । ప్రజాపతయే స్వాహా రోహిణ్యై
స్వాహా । రోచమానాయై స్వాహా ప్రజాభ్యస్స్వాహేతి ॥

సోమో వా అకామయత । ఓషధీనాగ్ం రాజ్యమభిజయేయ
మితి । స ఏతగ్ం సోమాయ మృగశీర్షాయ శ్యామాకం చరుం పయసి
నిరవపత్ । తతో వై స ఓషధీనాగ్ం రాజ్యమభ్యజయత్ । సమానా
నాగ్ం హ వై రాజ్యమభిజయతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ
చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । సోమాయ స్వాహా మృగశీర్షాయ
స్వాహా । ఇన్వకాభ్యస్స్వాహౌషధీభ్యస్స్వాహా । రాజ్యాయ స్వాహా
భిజిత్యై స్వాహేతి ॥

రుద్రో వా అకామయత । పశుమాన్థ్స్యామితి । స ఏతగ్ం రుద్రా
యార్ద్రాయై ప్రైయంగవం చరుం పయసి నిరవపత్। తతో వై స పశుమాన
భవత్ । పశుమాన్ హ వై భవతి । య ఏతేన హవిషా యజతే। య ఉ చైన
దేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । రుద్రాయ స్వాహార్ద్రాయై స్వాహా । పిన్వ
మానాయై స్వాహా పశుభ్యస్స్వాహేతి ॥

ఋక్షా వా ఇయమలోమకాసీత్ । సాఽకామయత । ఓషధీభి

ర్వనస్పతిభిః ప్రజాయేయేతి । సైతమదిత్యై పునర్వసుభ్యాం చరుంని
రవపత్ । తతో వా ఇయమోషధీభిర్వనస్పతిభిః ప్రాజాయత । ప్రజాయతే
హ వై ప్రజయా పశుభిః । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం
వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అదిత్యై స్వాహా పునర్వసుభ్యామ్ । స్వాహా
ఽభూత్యై స్వాహా ప్రజాత్యై స్వాహేతి ॥

బృహస్పతిర్వా అకామయత । బ్రహ్మవర్చసీ స్యామితి । స ఏతం
బృహస్పతయే తిష్యాయ నైవారంచరుం పయసి నిరవపత్ । తతో వై స
బ్రహ్మవర్చస్యభవత్ । బ్రహ్మవర్చసీ హ వై భవతి । య ఏతేన హవిషా
యజతే । య ఉ చైన దేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । బృహస్పతయే స్వాహా
తిష్యాయ స్వాహా । బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహేతి ॥

దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసన్ । తే దేవాస్సర్పేభ్య ఆశ్రేషాభ్య
ఆజ్యే కరమ్భం నిరవపన్ । తానేతాభిరేవ దేవతాభిరుపానయన్ ।
ఏతాభిర్హ వై దేవతాభిర్ద్విషన్తం భ్రాతృవ్యముపనయతి । య ఏ
తేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి సర్పేభ్య
స్స్వాహా ఆశ్రేషాభ్యస్స్వాహా । దన్దశూకేభ్యస్స్వాహేతి ।

పితరో వా అకామయన్త । పితృలోక ఋధ్నుయామేతి । త ఏతం
పితృభ్యో మఘాభ్యః పురోడాశగ్ం షట్కపాలం నిరవపన్ । తతో
వై తే పితృలోక ఆర్ధ్నువన్ । పితృలోకే హ వా ఋధ్నోతి । య ఏతేన
హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । పితృభ్యస్స్వా
హా మఘాభ్యః । స్వాహాఽనఘాభ్యస్స్వాహాఽగదాభ్యః । స్వాహా
ఽరుంధతీభ్యస్స్వాహేతి ॥

అర్యమా వా అకామయత । పశుమాన్థ్స్యామితి। స ఏతమర్యమ్ణే
ఫల్గునీభ్యాం చరుం నిరవపత్। తతో వై స పశుమానభవత్। పశుమాన్
హ వై భవతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర
జుహోతి । అర్యమ్ణే స్వాహా ఫల్గునీభ్యాగ్ స్వాహా । పశుభ్యస్స్వాహేతి॥

భగో వా అకామయత । భగీ శ్రేష్ఠీ దేవానాగ్ స్యామితి । స ఏ
తం భగాయ ఫల్గునీభ్యాం చరుం నిరవపత్ । తతో వై స భగీ శ్రేష్ఠీ దేవా
నామభవత్ । భగీ హ వై శ్రేష్ఠీ సమానానాం భవతి । య ఏతేన హవిషా
యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి। భగాయ స్వాహా ఫల్గునీ
భ్యాగ్ స్వాహా। శ్రైష్ఠ్యాయ స్వాహేతి ॥

సవితా వా అకామయత । శ్రన్మే దేవా దధీరన్। సవితా స్స్యామితి।
స ఏతగ్ం సవిత్రే హస్తాయ పురోడాశం ద్వాదశ కపాలం నిరవపదాశూ
నాం వ్రీహీణామ్ । తతో వై తస్మై శ్రద్దేవా అదధత । సవితాఽభవత్। శ్రద్ధ
హాఽస్మై మనుష్యా దధతే । సవితా సమానానాం భవతి । య ఏతేన హవి
షా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద। సోఽత్ర జుహోతి । సవిత్రే స్వాహా హ
స్తాయ । స్వాహా దదతే స్వాహా పృణతే । స్వాహా ప్రయచ్ఛతే స్వాహా
ప్రతిగృభ్ణతే స్వాహేతి ॥

త్వష్టా వా అకామయత । చిత్రం ప్రజాం విందేయేతి । స ఏతం
త్వష్ట్రే చిత్రాయై పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపత్ । తతో వై స చిత్రం
ప్రజామవిందత । చిత్రగ్ం హ వై ప్రజాం విందతే । య ఏతేన హవిషా య
జతే। య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । త్వష్ట్రే స్వాహా చిత్రాయై
స్వాహా । చైత్ర్యాయ స్వాహా ప్రజాయై స్వాహేతి ॥

వాయుర్వా అకామయత । కామచారస్సర్వేషు లోకేష్వభిజయేయ మితి । సఏతద్వాయవే నిష్ట్యాయై గృష్ట్యై దుగ్ధం పయో నిరవపత్ । తతో వై స కామచారస్సర్వేషు లోకేష్వభ్యజయత్ । కామచారగ్ం హ వా ఏషు లోకేష్వభిజయతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । వాయవే స్వాహా నిష్ట్యాయై స్వాహా । కామచారాయ స్వాహాభిజిత్యై స్వాహేతి ॥

ఇంద్రాగ్నీ వా అకామయేతామ్ । శ్రైష్ఠ్యం దేవానామభిజయేవేతి ॥ తావేత మింద్రాగ్నిభ్యాం విశాఖాభ్యాం పురోడాశ మేకాదశ కపాలం నిరవపతామ్ । తతో వై తౌ శ్రైష్ఠ్యం దేవానామభ్యజయతామ్ । శ్రైష్ఠ్యగ్ం హ వై సమానానామభిజయతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । ఇంద్రాగ్నిభ్యాగ్ం స్వాహా విశాఖాభ్యాగ్ం స్వాహా । శ్రైష్ఠ్యాయ స్వాహాభిజిత్యై స్వాహేతి ॥

అథైతత్పౌర్ణమాస్యా ఆజ్యంనిర్వపతి । కామో వై పౌర్ణమాసీ । కామ ఆజ్యమ్ । కామేనైవ కామగ్ం సమర్ధయతి । క్షిప్రమేనగ్ం స కామ ఉపనమతి । యేన కామేన యజతే । సోఽత్ర జుహోతి । పౌర్ణమాస్యై స్వాహా కామాయ స్వాహాగత్యై స్వాహేతి ॥

మిత్రో వా అకామయత । మిత్రధేయమేషు లోకేష్వభిజయేయ మితి । స ఏతం మిత్రాయానూరాధేభ్యశ్చరుం నిరవపత్ । తతో వై స మిత్రధేయమేషు లోకేష్వభ్యజయత్ । మిత్రధేయగ్ం హ వా ఏషు లోకేష్వభిజయతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర

జుహోతి । మిత్రాయస్వాహాఽనూరాధేభ్యస్స్వాహా । మిత్రధేయాయ స్వాహాఽభిజిత్యైస్వాహేతి ॥

ఇంద్రో వా అకామయత । జ్యైష్ఠ్యం దేవానామభిజయేయమితి । సఏతమింద్రాయ జ్యేష్ఠాయై పురోడాశ మేకాదశకపాలం నిరవప న్మహావ్రీహీణామ్ । తతో వై స జ్యైష్ఠ్యం దేవానామభ్యజయత్ । జ్యైష్ఠ్యగ్ం హ వై సమానానామభిజయతి । యఏతేన హవిషా యజతే । యఉ చైన దేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । ఇంద్రాయస్వాహా జ్యేష్ఠాయైస్వాహా । జ్యైష్ఠ్యాయస్వాహాఽభిజిత్యైస్వాహేతి ॥

ప్రజాపతిర్వా అకామయత । మూలం ప్రజాం విందేయేతి । సఏతం ప్రజాపతయే మూలాయ చరుం నిరవపత్ । తతో వై స మూలం ప్రజామవిందత । మూలగ్ం హ వై ప్రజాం విందతే । యఏతేన హవిషా యజతే । యఉచైన దేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । ప్రజాపతయే స్వాహా మూలాయ స్వాహా । ప్రజాయై స్వాహేతి ॥

ఆపో వా అకామయంత । సముద్రం కామమభిజయేమేతి । తా ఏత మద్భ్యోఽషాఢాభ్యశ్చరుం నిరవపన్ । తతో వై తాస్సముద్రం కామమభ్యజయన్ । సముద్రగ్ం హ వై కామమభిజయతి । యఏతేన హవిషా యజతే । యఉచైన దేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అద్భ్యస్స్వాహా ఽషాఢాభ్యస్స్వాహా । సముద్రాయ స్వాహా కామాయస్వాహా । అభిజిత్యై స్వాహేతి ॥

విశ్వే వై దేవా అకామయంత । అనపజయ్యం జయేమేతి । తఏతం విశ్వేభ్యో దేవేభ్యోఽషాఢాభ్యశ్చరుం నిరవపన్ । తతో వై తేఽనపజయ్య

మజయన్ | అన్నాద్యగ్ం హవై జయతి | యఏతేనహవిషాయజతే |
య ఉచైనదేవం వేద | సోఽత్రజుహోతి | విశ్వేభ్యోదేవేభ్యస్స్వాహా సాధ్యే-
భ్యస్స్వాహా | అన్నాద్యాయస్వాహాజిత్యైస్వాహేతి ||

బ్రహ్మావా అకామయత | బ్రహ్మలోకమభిజయేయమితి | తదేతం
బ్రహ్మణేభిజితే చరుంనిరవపత్ | తతోవై తద్బ్రహ్మలోకమభ్యజయత్ |
బ్రహ్మలోకగ్ంహవా అభిజయతి | యఏతేనహవిషాయజతే | య ఉచైన
దేవంవేద | సోఽత్రజుహోతి | బ్రహ్మణేస్వాహాభిజితేస్వాహా | బ్రహ్మ
లోకాయస్వాహాభిజిత్యైస్వాహేతి ||

విష్ణుర్వా అకామయత | పుణ్యగ్ శ్లోకగ్ంశృణ్వీయ | నమాపాపీ
కీర్తిరాగచ్ఛేదితి | సఏతం విష్ణవే శ్రోణాయై పురోడాశం త్రికపాలం
నిరవపత్ | తతోవై సపుణ్యగ్ శ్లోకమశృణుత | నైనంపాపీ కీర్తిరా
గచ్ఛత్ | పుణ్యగ్ంహవై శ్లోకగ్ంశృణుతే | నైనంపాపీకీర్తిరాగచ్ఛతి |
యఏతేనహవిషాయజతే | య ఉచైనదేవంవేద | సోఽత్రజుహోతి | విష్ణవే
స్వాహా శ్రోణాయైస్వాహా | శ్లోకాయస్వాహా శ్రుతాయస్వాహేతి ||

వసవోవా అకామయంత | అగ్రందేవతానాంపరీయామేతి | తఏతం
వసుభ్యశ్శ్రవిష్ఠాభ్యః పురోడాశమష్టాకపాలం నిరవపన్ | తతోవై
తేఽగ్రందేవతానాం పర్యాయన్ | అగ్రగ్ంహవై సమానానాంపర్యేతి |
యఏతేనహవిషాయజతే | య ఉచైనదేవంవేద | సోఽత్రజుహోతి | వసుభ్య
స్స్వాహా | శ్రవిష్ఠాభ్యస్స్వాహా | అగ్రాయస్వాహా పరీత్యైస్వాహేతి ||

ఇంద్రోవా అకామయత | దృఢోశిథిలస్స్యామితి | సఏతంవరు
ణాయశతభిషజే భేషజేభ్యః పురోడాశం దశకపాలం నిరవప [illegible]

వాం వీప్రీణామ్ । తతోవై సద్రుఢో శిథిలోభవత్ । ద్రుఢోహవాఽశి
థిలో భవతి । యఏతేన హవిషాయజతే । యఉచైన దేవం వేద । సోఽత్ర
జుహోతి । వరుణాయస్వాహా శతభిషజేస్వాహా । భైషజేభ్యస్స్వాహేతి ॥

అజోవా ఏకపాదకామయత । తేజస్వీ బ్రహ్మవర్చసీస్యామితి ।
సఏత మజాయైకపదే ప్రోష్ఠపదేభ్యశ్చరుంనిరవపత్ । తతో వై సతేజస్వీ
బ్రహ్మవర్చస్యభవత్ । తేజస్వీహవై బ్రహ్మవర్చసీభవతి । యఏతేన
హవిషా యజతే । యఉచైనద్దేవం వేద । సోఽత్రజుహోతి । అజాయైక
పదేస్వాహా ప్రోష్ఠపదేభ్యస్స్వాహా । తేజసేస్వాహా బ్రహ్మవర్చ
సాయ స్వాహేతి ॥

అహిర్వై బుధ్నియోఽకామయత । ఇమాంప్రతిష్ఠాం విందేయేతి ।
సఏతమహయే బుధ్నియాయ ప్రోష్ఠపదేభ్యః పురోడాశం భూమికపాలం
నిరవపత్ । తతో వై స ఇమాం ప్రతిష్ఠామవిందత । ఇమాగ్ంహవై ప్రతిష్ఠాం
విందతే । యఏతేనహవిషా యజతే । యఉచైన దేవం వేద । సోఽత్ర
జుహోతి । అహయే బుధ్నియాయస్వాహా ప్రోష్ఠపదేభ్యస్స్వాహా ।
ప్రతిష్ఠాయైస్వాహేతి ॥

పూషా వా అకామయత । పశుమాన్థ్స్యామితి । సఏతం పూష్ణే
రేవత్యై చరుంనిరవపత్ । తతో వై సపశుమానభవత్ । పశుమాన్ హవై
భవతి । యఏతేనహవిషాయజతే । యఉచైనద్దేవం వేద । సోఽత్రజుహోతి ।
పూష్ణేస్వాహా రేవత్యైస్వాహా । పశుభ్యస్స్వాహేతి ॥

అశ్వినౌ వా అకామయేతామ్ । శ్రోత్రస్వినావబధిరౌస్యావేతి ।
తావేతమశ్విభ్యామశ్వయుగ్భ్యాం పురోడాశం ద్వికపాలంనిరవపతాం ।

తతో వై తౌ శ్రోత్రస్వినావబధిరావ భవతామ్ । శ్రోత్రస్వీ హవా అబధిరో భవతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సో౽త్ర జుహోతి । అశ్విభ్యాగ్ం స్వాహా శ్వయుగ్భ్యాగ్ం స్వాహా । శ్రోత్రాయ స్వాహా శ్రుత్యై స్వాహేతి ॥

యమో వా అకామయత । పితౄణాగ్ం రాజ్యమభిజయేయమితి । స ఏతం యమాయాపభరణీభ్యశ్చరుం నిరవపత్ । తతో వై స పితౄణాగ్ం రాజ్యమభ్యజయత్ । సమానానాగ్ం హవై రాజ్యమభిజయతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సో౽త్ర జుహోతి । యమాయ స్వాహా౽పభరణీభ్యస్స్వాహా । రాజ్యాయ స్వాహా౽భిజిత్యై స్వాహేతి ॥

అథైతదమావాస్యాయా ఆజ్యం నిర్వపతి । కామో వా అమావాస్యా । కామ ఆజ్యమ్ । కామేనైవ కామగ్ం సమర్ధయతి । క్షిప్రమేనగ్ం స కామ ఉపనమతి । యేన కామేన యజతే । సో౽త్ర జుహోతి । అమావాస్యాయై స్వాహా కామాయ స్వాహా౽౽గత్యై స్వాహేతి ॥

చంద్రమా వా అకామయత । అహోరాత్రాణ్యర్ధమాసాన్మాసానృతూంత్సంవత్సరమాప్త్వా । చంద్రమసస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నుయామితి । స ఏతం చంద్రమసే ప్రతీదృశ్యాయై పురోడాశం పంచదశకపాలం నిరవపత్ । తతో వై సో౽హోరాత్రాణ్యర్ధమాసాన్మాసానృతూంత్సంవత్సరమాప్త్వా । చంద్రమసస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోత్ । అహోరాత్రాణి హవా అర్ధమాసాన్మాసానృతూంత్సంవత్సరమాప్త్వా । చంద్రమసస్సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సో౽త్ర జుహోతి ।

చన్ద్రమసేస్వాహా ప్రతీదృశ్యాయైస్వాహా । అహోరాత్రేభ్యస్స్వాహార్ధమాసేభ్యస్స్వాహా । మాసేభ్యస్స్వాహా ఋతుభ్యస్స్వాహా । సంవత్సరాయస్వాహేతి ॥

అహోరాత్రే వా అకామయేతామ్ । అత్యహోరాత్రే ముచ్యేవహి । న నావహోరాత్రే ఆప్నుయాతామితి । తే ఏతమహోరాత్రాభ్యాం చరుంనిరవపతామ్ । ద్వయానాం వ్రీహీణామ్ । శుక్లానాంచ కృష్ణానాంచ । సవాత్యోర్దుగ్ధే । శ్వేతాయైచ కృష్ణాయైచ । తతో వై తే అత్యహోరాత్రే అముచ్యేతే । నైనేఽహోరాత్రే ఆప్నుతామ్ । అతిహవా అహోరాత్రే ముచ్యతే । నైనమహోరాత్రే ఆప్నుతః । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । అహ్నే స్వాహా రాత్రియైస్వాహా అతిముక్త్యైస్వాహేతి ॥

ఉషా వా అకామయత । ప్రియాదిత్యస్య సుభగా స్యామితి । సైతముషసే చరుం నిరవపత్ । తతో వై సా ప్రియాదిత్యస్య సుభగాభవత్ । ప్రియో హ వై సమానానాꣳ సుభగో భవతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । ఉషసేస్వాహా వ్యుష్ట్యైస్వాహా । వ్యూషుష్యైస్వాహా వ్యుచ్ఛంత్యైస్వాహా । వ్యుష్టాయైస్వాహేతి ॥

అథైతస్మై నక్షత్రాయ చరుంనిర్వపతి । యథాత్వం దేవానామసి । ఏవమహం మనుష్యాణాం భూయాసమితి ॥ యథా హ వా ఏతద్దేవానామ్ । ఏవꣳ హ వా ఏష మనుష్యాణాం భవతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । నక్షత్రాయస్వాహోదేష్యతే స్వాహా । ఉద్యతేస్వాహోదితాయస్వాహా । హరసేస్వాహా భరసే

స్వాహా । భ్రాజసే స్వాహా తేజసే స్వాహా । తపసే స్వాహా బ్రహ్మవర్చసాయ స్వాహేతి ॥

సూర్యోవా అకామయత । నక్షత్రాణాం ప్రతిష్ఠా స్యామితి । స ఏతꣳ సూర్యాయ నక్షత్రేభ్యశ్చరుం నిరవపత్ । తతో వై స నక్షత్రాణాం ప్రతిష్ఠాఽభవత్ । ప్రతిష్ఠా హ వై సమానానాం భవతి । య ఏతేన హవిషా యజతే । య ఉ చైనదేవం వేద । సోఽత్ర జుహోతి । సూర్యాయ స్వాహా నక్షత్రేభ్యః స్వాహా । ప్రతిష్ఠాయై స్వాహేతి ॥

అథైతమదిత్యై చరుం నిర్వపతి । ఇయం వా అదితిః । అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠతి । సోఽత్ర జుహోతి । అదిత్యై స్వాహా ప్రతిష్ఠాయై స్వాహేతి ॥ అథైతం విష్ణవే చరుం నిర్వపతి । యజ్ఞో వై విష్ణుః యజ్ఞ ఏవాన్తతః ప్రతితిష్ఠతి । సోఽత్ర జుహోతి । విష్ణవే స్వాహా యజ్ఞాయ స్వాహా । ప్రతిష్ఠాయై స్వాహేతి ॥

అగ్నిః పంచదశ ప్రజాపతిః షోడశః సోమ ఏకాదశో రుద్రో దశ త్వష్టైకాదశ బృహస్పతిర్దశ దేవాసురా నవ పితర ఏకాదశార్యమా భగో దశ దశ సవితా చతుర్దశ త్వష్టా వాయురింద్రాగ్నీ దశ దశాధై తత్పౌర్ణమాస్యా అష్టౌ పంచదశ । మిత్ర ఇంద్రః ప్రజాపతిర్దశ దశాప ఏకాదశ విశ్వే బ్రహ్మా దశ దశ విష్ణుస్త్రయోదశ వసవ ఇంద్రో రాజో హిరహిర్బుధ్నియః పూషాశ్వినౌ యమో దశ దశాధై తదమావాస్యాయా అష్టౌ పంచదశః చంద్రమాః పంచదశాహోరాత్రే సప్తదశో పా ఏకాదశాధై తస్మై నక్షత్రాణి యతిరో దశ హుర్యో దశాధై తమదిత్యై పంచాధై తం విష్ణవే షట్ త్వప్త ॥

సవితా శూనాం వ్రీహీణామింద్రో మహావ్రీహీణామింద్రః కృష్ణా

నాం వ్రీహీణాం మహోరాత్రాభ్యాం వ్రీహీణామ్ । పితరష్షట్కపాలగం సవితా ద్వాదశకపాల మింద్రాగ్నీ ఏకాదశకపాలమింద్ర ఏకాదశకపాలం విష్ణుం త్రికపాలమింద్రో దశకపాలమహి ర్బుధ్నియే కపాలమశ్వినా ద్వికపాలం చంద్రమాః పంచదశకపాల మగ్ని స్త్వష్టావస వోష్టాకపాల మన్యత్రచరుమ్। రుద్రోర్యమాపూషా పశురూణాత్స్యగంసోమోరుద్రో బృహస్పతిః పయసి వాయుః పయస్సోమో వాయు రింద్రాగ్నీ మిత్ర ఇంద్రఆప్రో బ్రహ్మ యమోభిజిత్త్యై త్వష్టా ప్రజాపతిః ప్రజాయై పౌర్ణమాస్యా అమావాస్యాయా ఆగత్యై విశ్వేజిత్యా అశ్వినా శ్రుత్యై బ్రహ్మ తద్దేతంవిష్ణు స్సప్తతంవాయు స్సప్తతదాపస్తాః। పితరోవిశ్వేవసవో కామయంత మేతి తప్తతం నిరవపన్న । ఆపోకామయం తమేతితా ప్తతం నిరవపన్న । ఇంద్రాగ్నీ అశ్వినావకామయేతాం వేతితాన్వేతం నిరవపతామ్ । అహోరాత్రేవా అకామయేతామితి తే ప్తతం నిరవపతామ్ । అన్యత్రా కామయత్రమితి సప్తతం నిరవపత్ । ఇంద్రాగ్నీశై త్మ్యమింద్రో జైత్ర్యమింద్రోద్రృథః। అహిస్సూరోర్వదిత్యై విష్ణవేప్రతిష్ఠాయై। సోమో యను స్సమానానామ్ । అగ్నిరోన్నేరీరిష న్నన్యత్రరీరిషః । అగ్నిర్న ఋభ్యాస్స నవో నవోగ్నిర్మిత్ర శ్ఛందామాష్టట్ ॥ అగ్నిర్న స్తన్నో వాయు రహిర్బుధ్నియ ఋతూవా ఇయ మత్రై తత్పౌర్ణమాస్యా అజోవాఏకపా త్సూర్య త్రిష్టిః ॥ హరిః ఓమ్ ॥

(ఈపాఠమునందు (ప్ర) అని యున్నచోట (ప్రే) అని చెప్పుకోవలెను.)

ఇతి నక్షత్రేష్టి స్సమాప్తః.

నవగ్రహ జపము.

—:o:—

శ్రీమదనరత్నే- సంగ్రహేతు॥ శ్లో॥ అధిదేవా దక్షిణేతు వామే ప్రత్యధిదేవతాః । స్థాపనీయాః ప్రయత్నేన వ్యాహృత్యోతిభిః పృథక్ పృథక్ ॥ ఉత్పలపరిమళే॥ శ్లో॥ గ్రహస్య దక్షిణే పార్శ్వే స్థాపయే దధిదేవతాః । గ్రహస్యోత్తర పార్శ్వేతు స్యశేత్ప్రత్యధి దేవతాః ॥ ఆచమ్య । ఆదౌ దీపారాధనం కుర్యాత్ ॥ మంత్రః ॥ ఓం ఉద్దీప్యస్వజాత ......దిశ ॥ శ్లో॥ భోదీప బ్రహ్మరూపేణ సర్వేషాం హృదిసంస్థితః । అతస్త్వాంస్థాపయామ్యద్య మదజ్ఞాన మపాంకురు ॥ ఓం కేశవాయస్వాహా। ఓం నారాయణాయస్వాహా । ఓం మాధవాయస్వాహా । ఓం గోవిందాయనమః ...ఓం శ్రీకృష్ణాయనమః ॥ ఓం ఉత్తిష్ఠంతు ...శుభతిథౌ - శ్రీమాన్ ...గోత్రః ...నామధేయః ధర్మపత్నీసమేతః, శ్రీమతః ... గోత్రోద్భవస్య ...నామధేయస్య ధర్మపత్నీసమేతస్య, సహకుటుంబస్య క్షేమస్థైర్య విజయాయు రారోగ్యైశ్వర్యాఽభి వృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థ కామ్యమోక్ష చతుర్విధ ఫల పురుషాఽర్థ సిద్ధ్యర్థం, అస్య యజమానస్య ... యజమాన్యాః జన్మరాశివశాత్, నామరాశివశాత్, శరీరే వర్తమాన వర్తిష్యమాణ నవానాంగ్రహాణాంమధ్యే యేయేగ్రహాః- అరిష్టస్థానేషు స్థితాః । తేషాంగ్రహాణా మనుకూలత్వసిద్ధ్యర్థం యేయేగ్రహాః శుభస్థానేషుస్థితాః । తేషాంగ్రహాణామత్యంత శుభఫలావాప్త్యర్థం అపమృత్యు పరిహారద్వారా ఆయుష్యాఽభి వృద్ధ్యర్థం, ఆదిత్యాది నవగ్రహదేవతాముద్దిశ్య నవగ్రహదేవతా ప్రీత్యర్థం, ఆదిత్యాది నవగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థం, అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత నవగ్రహ మంత్రజపాఽనుష్ఠానంకరిష్యే॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీ మహాగణాధిపతి

సూర్యగ్రహజపం.

పూజాం కుర్యాత్ ॥ (౧) శ్రీసూర్యమంత్రమ్ ॥ ఆకృష్ణేనహిరణ్యస్తూపస్సవితాత్రిష్టుప్ ॥ ఓం ఆకృష్ణేనేత్యస్య మంత్రస్య । హిరణ్యస్తూపఋషిః। సూర్యగ్రహోదేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః। అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత సూర్యగ్రహ మంత్రజపేవినియోగః॥...ఓం ఆకృష్ణేన- అంగుష్ఠాభ్యాం

నమః ॥ ఓం రజసావర్తమానః- తర్జనీభ్యాంనమః- ఓం నివేశయన్- మధ్యమాభ్యాంనమః ॥ ఓం అమృతం మర్త్యంచ- అనామికాభ్యాం నమః। ఓం హిరణ్యయేన సవితారథేన- కనిష్ఠికాభ్యాంనమః ॥ ఓం ఆదేవోయాతి భువనానిపశ్యన్ - కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః ॥ ఏవంహృదయాదిన్యాసః ॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ పద్మాసనః పద్మకరోద్విబాహుః పద్మద్యుతి స్సప్తతురంగవాహః । దివాకరో లోకవపుఃకిరీటీ ప్రసీదతాన్నో భగవాన్దినేశః। శ్లో॥ గ్రహాణామాదిరాదిత్యో లోకరక్షదివాకరః। విషమస్థానసంభూతాం పీడాందహాతు మేరవిః॥ లమిత్యాది పంచపూజాంకుర్యాత్ ॥

మంత్రః॥ ఓం ఆకృష్ణేనరజసా వర్తమానోనివేశ యన్నమృతం మర్త్యంచ । హిరణ్యయేన సవితారథేనా దేవోయాతి భువనానిపశ్యన్ ॥

౧. శ్రీసూర్యగ్రహాధిదేవతా ఒగ్నిధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ పింగభ్రూశ్మశ్రుకేశాక్షిత్రితయం సూక్ష్మసూత్రకమ్ । ధ్యాయామ్యగ్నిం శక్తిధరం ఛాగస్థంరక్తవిగ్రహామ్ ॥

ఓం అగ్నిందూతం వృణీమహేహోతారం విశ్వవేదసం। అస్యయజ్ఞస్యసుక్రతుం ॥

౨. శ్రీసూర్యగ్రహా ప్రత్యధిదేవతా రుద్రధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ పినాకఖట్వాంగ కపాలశూల ధరంత్రినేత్రం సితదేహకాంతిం। వృషాధిరూఢం వరదంప్రసన్నం ధ్యాయామిరుద్రం మృగలాంఛనాంకమ్ ॥

మం॥ ఓం కద్రుద్రాయప్రచేతసే మీఢుష్టమాయతవ్యసే। వోచేమశంతమగ్ం హృదే ॥ అష్టోత్తరజపం కుర్యాత్ ॥

అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత శ్రీసూర్యగ్రహా సుప్రీణాతు। ఏత

చంద్రగ్రహజపం.

త్ఫలం సూర్యగ్రహప్రసాదసిద్ధిరస్తు ॥ చంద్రగ్రహజపమ్ (౨) చంద్రగ్రహస్య ॥ ఆప్యాయస్వేత్యస్య మంత్రస్య । గౌతమఋషిః । సోమోదేవతా । గాయత్రీఛందః । యజమానస్యాఒధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా

సహిత చంద్రగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే - అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత చంద్రగ్రహమంత్రజపే వినియోగః ॥ ఓం ఆప్యాయస్వ- అంగుష్ఠాభ్యాం నమః । సమేతుతే- తర్జనీభ్యాంనమః । విశ్వతః- మధ్యమాభ్యాంనమః। సోమవృష్ణియం- అనామికాభ్యాంనమః । భవావాజస్య- కనిష్టికాభ్యాం నమః। సంగథే- కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః॥ ఏవం హృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥ ధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ శ్వేతాంబర శ్వేత విభూషణాఢ్యో గదాధర శ్శ్వేతరుచి ర్ద్విబాహుః । చంద్ర స్సుధాత్మా వరదఃకిరీటీ శ్రేయాంసిమహ్యం ప్రదదాతుదేవః ॥ రోహిణీశసుధామూర్తి సుగోత్రత్వఃసుధాచనః । విషమస్థానసంభూతాం పీడాందహతుమేవిధుః। లమిత్యాది పంచపూజాం కుర్యాత్ ॥

మం॥ ఓం ఆప్యాయస్వ సమేతుతే విశ్వత స్సోమవృష్ణియం । భవా వాజస్య సంగ్రథే ॥

౧. చంద్రగ్రహాధిదేవతా ధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ స్త్రీరూపధారిణీ శ్వేతా ఆపోమకరవాహనాః। వధానాఃపాశకలశౌ ముక్తాభూషాభజామ్యహమ్ ॥

మం॥ అప్సుమేసోమో అబ్రవీదంతర్విశ్వాని భేషజా । అగ్నించ విశ్వ శంభువ మాపశ్చ విశ్వభేషజీః ॥

౨. చంద్రగ్రహ ప్రత్యధిదేవతా గౌరీ ధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ ధ్యాయామి గౌరీమాదర్శ మక్షసూత్రం కమండలుం । బిభ్రాణాం పంకజంహస్తై ర్హేమాంబా మమరార్చితామ్ ॥

మం॥ ఓం గౌరీ మిమాయ సలిలాని తక్ష త్యేకపదీ ద్విపదీ సా చతుష్పదీ । అష్టాపదీ నవపదీబభూవుషీ సహస్రాక్షరాపరమే వ్యోమన్ ॥

అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత చంద్రగ్రహ స్సుప్రీణాతు ॥

అంగారకగ్రహ జపం.

ఏతత్ఫలం చంద్రగ్రహార్పితమస్తు ॥ (3) అంగారకస్య ॥ అగ్నిర్మూర్ధా విరూపాంగారకో గాయత్రీ ॥ అగ్నిర్మూర్ధేత్యస్య మంత్రస్య । విరూప ఋషిః । అంగారకగ్రహో దేవతా । గాయత్రీ ఛందః । యజమాన

స్యాఽధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత అంగారకగ్రహ ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత అంగారకగ్రహమంత్రజపేవినియోగః॥ న్యాసమ్॥ ఓంఅగ్నిర్మూర్ధా- అంగు...నమః। దివఃకకుత్పతిఃపృథివ్యాః- మధ్య...నమః। అపాగ్ంరేతాగ్ంసి- కనిష్ఠి...నమః। జిన్వతి- కరతల.. నమః॥ ఏవం హృదయాది న్యాసః॥ ఓం భూర్భువ స్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ రక్తాంబరోర క్తవపుఃకిరీటో చతుర్భుజో మేష గమోగదాభృత్। ధరాసుతశ్శక్తిధర స్త్రిశూలీ సదామమస్యాద్వరదః ప్రశాంతః॥ శ్లో॥ భూమిపుత్రో మహాతేజా జగతాం భయకృత్సదా। వృష్టికృ ద్ధృతిహర్తాచ పీడాందహాతు మే కుజః॥ లమిత్యాది పంచ పూజాం కుర్యాత్॥

మం॥ ఓం అగ్నిర్మూర్ధా దివః కకుత్పతిః పృథివ్యాఅయం। అపాగ్ం రేతాగ్ంసి జిన్వతి॥

౧. అంగారకాఽధిదేవతా భూమిధ్యానమ్॥ శ్లో॥ అబ్జాంకరై రోషధి పాత్రిసస్య పాత్రీవహంతీం వరరత్నపాత్రిం। ధ్యాయామి చండాంశు నిభాంబరాఢ్యాం శుక్లాం మహీం దిగ్గజపృష్ఠసంస్థామ్॥

మం॥ ఓం స్యోనాపృథివి భవానృక్షరానివేశని। యచ్ఛానశ్శర్మ సప్రథాః॥

౨. అంగారకస్య ప్రత్యధిదేవతా స్కందధ్యానమ్॥ శ్లో॥ పతాకికా శక్తిఘంటా కుక్కుటాఢ్యం మయూరగం। రక్తాంబరధరంపించ భూవం ధ్యాయామి షణ్ముఖమ్॥

మంత్రః॥ ఓం క్షేత్రస్యపతినావయగ్ం హితేనేవ జయామసి। గామశ్వం పోషయిత్న్వాసనో మృడాతీదృశే॥

అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత అంగారకగ్రహ సుప్రీతాతు॥ ఏతత్ఫలం అంగారకగ్రహ ప్రసాదసిద్ధిరస్తు॥ అంగారకగ్రహార్పితమస్తు॥

బుధగ్రహజపం.

(౪) బుధస్య॥ ఉద్బుధ్యమధుశ్ఛంద బుధత్రిష్టుప్॥ ఉద్బుధ్యేత్యస్య మం

త్రిస్య । మధుశ్ఛందఋషిః । బుధగ్రహోదేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః । యజమానస్యధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత బుధగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే- అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత బుధగ్రహ మంత్రజపే వినియోగః ॥ న్యాసమ్॥ ఓం ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే- అం... నమః । ఓం ప్రతిజాగృహ్యేన- తర్జనీ... నమః । ఓం ఇష్టాపూర్తే సగ్ంసృజేథాం- మధ్య... నమః । ఓం పునఃకృణ్వగ్గ్ స్త్వా పితరంయువానం- కనిష్ఠి... నమః । ఓంఅన్వా తాగ్ంసీత్వయితంతుమేతం- కరతల... నమః ॥ ఏవంహృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥ ధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ పీతాంబరః పీతవపుః కిరీటో చతుర్భుజశ్శుద్ధమితిర్గదాభృత్ । చర్మాసిద్యల్లోసుమసుత స్సదా మే సింహాధిరూఢో వరదో బుధస్స్యాత్ ॥ ఉత్పాతరూపో జగతాం చంద్రపుత్రో మహాద్యుతిః । సూర్యప్రియకరో విద్వాన్ పీడాం దహతు మే బుధః ॥ లమిత్యాది పంచపూజాం కుర్యాత్ ॥

మంత్రః ॥ ఓం ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేన మిష్టాపూర్తే సగ్ం సృజేథామయంచ । పునః కృణ్వగ్గ్ స్త్వా పితరం యువానమన్వా తాగ్ంసీ త్వయిత-తుమేతమ్ ॥

౧. బుధాధిదేవతా విష్ణుధ్యానమ్॥ శ్లో॥ ప్రదక్షిణాం దక్షిణాధః కరా దారభ్యబిభ్రితం । గదాబ్జశంఖచక్రాణి క్రమాద్విష్ణు సితం భజే ॥

మంత్రః॥ ఓం ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదం । సమూఢ మస్యపాగ్ంసురే ॥

౨. బుధప్రత్యధి దేవతా నారాయణ ధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ శంఖచక్ర గదాపద్మ రాజమాన కరాంబుజః । సువర్ణవర్ణ పురుష మూర్తిం హృదివిభావయే ॥

మంత్రః॥ ఓం సహస్రశీర్షాపురుషః । సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । సభూమింవిశ్వతోవృత్వా । అత్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్ ॥

అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత బుధగ్రహస్సుప్రీతోభవతు-ఏతత్ఫలం బుధగ్రహప్రసాదసి...రస్తు ॥ అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత

బృహస్పతిగ్రహజపమ్.

బుధగ్రహార్పితమస్తు ॥ (౫) బృహస్పతేః ॥ బృహస్పతే గృత్సమదో బృహస్పతిర్జగతీః ॥ బృహస్పతే అతియదర్యేత్యస్య మంత్రస్య । గృత్సమదఋషిః । బృహస్పతి గ్రహో దేవతా । జగతీఛందః । యజమానస్యాధి దేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత బృహస్పతిగ్రహ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే ॥ అధిదేవతా ప్రత్యధి దేవతా సహిత బృహస్పతి గ్రహమంత్రజపే విని యోగః ॥ న్యాసమ్ ॥ ఓం బృహస్పతె అతియదర్యో అర్హాత్ ॥ అంగు... నమః ॥ ద్యుమద్విభాతి ॥ తర్జనీ... నమః ॥ క్రతుమజ్జనేషు ॥ మధ్య... నమః॥ యద్దీదయచ్ఛవస ॥ అనామి... నమః ॥ ఋతప్రజాతతదస్మాసు ॥ కనిష్టికా... ద్రవిణంధేహిచిత్రం ॥ కరతలకర... నమః॥ ఏవంహృదయాది న్యాసః ॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥ ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ పీతాంబరః పీతవపుః కిరీటో చతుర్భుజో దేవగురు ప్రశాంతః । దధశ్చ దండంచ కమండలుంచ తథాక్షసూత్రం వరదో స్తుమహ్యామ్ ॥ దేవమంత్రీవిశాలాక్షః సదాలోకహితేరతః । అనేకశిష్యసంపూర్ణః పీడాందహతుమే గురుః ॥ లమిత్యాది పంచపూజాం కుర్యాత్ ॥

మంత్రః॥ ఓం బృహస్పతే అతియదర్యో అర్హాద్ద్యుమద్విభాతి క్రతుమజ్జనేషు। యద్దీదయచ్ఛవస ఋతప్రజాతతదస్మాసు ద్రవిణంధేహిచిత్రమ్॥

౧. బృహస్పత్యధిదేవతా బ్రహ్మధ్యానమ్॥ శ్లో॥ కమండలుంపుస్తకమక్షమాలాం స్రువందధానం జటిలంచతుర్ముఖం । పద్మాసనస్థం మృగచర్మవస్త్రం పార్శ్వస్థహంసం ప్రణమామిపాటలమ్ ॥

మంత్రః॥ ఓం బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమంపురస్తా ద్విసీమత స్సురుచోవేనఆవః । సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠా స్సతశ్చయోనిమసతశ్చవివః ॥

౨. బృహస్పతి ప్రత్యధిదేవతేంద్రధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ చతుర్దంత గజారూఢం వజ్రాంకుశలసత్కరం । ప్రాచీపతిం స్వర్ణవర్ణం ధ్యాయామీంద్రం సురాధిపమ్ ॥

మంత్రః॥ ఓం ఇంద్రంవో విశ్వతస్పరి హవామహేజనేభ్యః । అస్మాక మస్తు కేవలః ॥

అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత బృహస్పతిగ్రహః సుప్రీణాతు॥ ఏతత్ఫలం బృహస్పతిగ్రహప్రసాదసిద్ధిరస్తు ॥ అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా

శుక్రగ్రహ జపమ్.

సహిత బృహస్పతిగ్రహార్పితమస్తు ॥ (౬) శుక్రస్య॥ శుక్రంతె భరద్వాజ శుక్రత్రిష్టుప్ ॥ శుక్రంతెఅన్యదిత్యస్య మంత్రస్య । భరద్వాజఋషిః । శుక్రగ్రహో దేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః । యజమానస్యాఽధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత శుక్రగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థె అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత శుక్రగ్రహమంత్ర జపే వినియోగః ॥ న్యాసమ్ ॥ ఓం శుక్రంతే అన్యత్- అంగుష్ఠా...నమః॥ ఓం యజతంతేఅన్యత్- తర్జనీ...నమః। విషురూపేఅహని- మధ్య...నమః। ద్యౌరివాసి- అనామి...నమః। ఓం విశ్వాహిమాయా అవసిస్వధావః- కనిష్ఠి...నమః। ఓం భద్రాతే పూషన్నిహరాతిరస్తు- కరతలకర...నమః॥ ఏవం హృదయాదిన్యాసః॥ భూర్భువస్సువరో మితి దిగ్బంధః ॥ ధ్యానమ్॥ శ్వేతాంబర శ్వేతవపుః కిరీటో చతుర్భుజో దండధరశ్చశుక్రః। తథాక్షసూత్రంచ కమండలుంచ జటాశ్చబిభ్రద్వ దోస్తుమహ్యమ్ ॥ దైత్యామఽత్రిగురు స్తేషాం ప్రాణదశ్చ మహాద్యుతః ! ప్రభుస్తారాగ్రహాణాంచ పీడాంఽహతుమేభృగుః ॥

మంత్రః॥ ఓం శుక్రంతే అన్యద్యజతంతే అన్య ద్విషురూపే అహస్సీ ద్యౌరివాసి । విశ్వాహిమాయా అవసిస్వధావో భద్రాతేపూష న్నిహ రాతిరస్తు ॥

౧. శుక్రాఽధిదేవతేంద్రాణీ ధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ ఇంద్రాణీం బిభ్రతీం వామే హస్తే సంతాన మంజరీః । అభయం దక్షిణేస్వాంకే వరాంగం ధ్యాయామ్యహంశచీమ్ ॥

మంత్రః ॥ ఓం ఇంద్రాణీమాసు నారిషు సుపత్నీ మహమశ్రవం । నహ్యస్యా అపరంచన జరసామరతేపతిః ॥

౨. శుక్రప్రత్యధిదేవతేంద్రధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ శ్వేతహస్తి సమారూఢం వజ్రాంకుశలసత్కరం। సహస్రనేత్రంస్వర్ణాభ మింద్రం హృదివిభావయే॥

మంత్రః॥ ఓం ఇంద్రమరుత్వఇహ పాహిసోమం యథాశార్యాతేఅపిబ స్సుతస్య । తవప్రణీతీతవశూరశర్మ న్నావివాసంతి కవయస్సుయజ్ఞాః॥

అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత శుక్రగ్రహ స్సుప్రీణాతు ॥

ఏతత్ఫలం అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత శుక్రగ్రహార్పితమస్తు ॥

శనైశ్చరగ్రహ జపమ్,

(౭) శనైశ్చరస్య ॥ శమగ్నిరిళింమిళి శ్చనిరుష్ణిక్ ॥ శమగ్నిరగ్నిభి రిత్యస్య మంత్రస్య । ఇళిమ్మిళిఋషిః । శనైశ్చరగ్రహో దేవతా । ఉష్ణిక్ఛందః । యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత శనైశ్చరగ్రహ ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే, అధిదేవతాప్రత్యధిదేవతాసహిత శనైశ్చరగ్రహమంత్రజపే వినియోగః ॥ న్యాసమ్॥ ఓం శమగ్ని- అంగుష్ఠా...నమః। అగ్నిభిస్కరత్- తర్జనీ...నమః । శంన స్తపతుసూర్యః- మధ్యమా...నమః। శంవాతః- అనామికా...నమః। వాత్వరపాః- కనిష్ఠికా...నమః। అపస్రిధః-కరతల ...నమః॥ ఏవం హృదయాదిన్యాసః ॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ సూర్యాత్మజ శ్శ్యామవపుః కిరీటో వరేషు బాణాసనఖడ్గ పాణిః । గృధ్రాసనః క్రూరతనుః కృపావాన్ ప్రసీదతాన్నో భగవాన్ సశౌరిః ॥ సూర్యపుత్రోదీర్ఘదేహః విశాలాక్షశ్శివప్రియః । మందచారః ప్రసన్నాత్మా పీడాందహాతు మే శనిః ॥ లమిత్యాది పంచపూజాం కుర్యాత్ ॥

మంత్రః॥ ఓం శమగ్నిరగ్నిభిస్కరచ్ఛన్న స్తపతుసూర్యః। శంవాతో వాత్వరపా అపస్రిధః ॥

౧. శనైశ్చరాధిదేవతా యమ ధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ రక్తదృష్టిం పాశహస్తం యమం మహిషవాహనం । కాలం కరాళవదనం నీలాంగం భీషణం భజే ॥

మంత్రః॥ ఓం యమాయ సోమగ్ం సునుత యమాయ జుహుతా హవిః । యమగ్ంహ యజ్ఞో గచ్ఛ త్యగ్నిదూతో అరంకృతః ॥

౨. శనైశ్చర ప్రత్యధిదేవతా ప్రజాపతిధ్యానమ్॥ శ్లో॥ హస్తాబ్జైస్స్రువపుస్తకేచ విపులామక్షస్రజంకుండికాం । బిభ్రాణంసితయజ్ఞసూత్రవిలసద్విస్తీర్ణ వక్షస్థలం । నైకాస్యంవరహంస వాహమనిశం పద్మప్రభాభాసురం । సావిత్రీసహితం ప్రజాపతిమహం ధ్యాయామిలోకేశ్వరమ్ ॥

మంత్రః॥ ఓం ప్రజాపతే నత్వదేతాన్యన్యో విశ్వాజాతాని పరితాబభూవ । యత్కామాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్గ్‌స్యామపతయో రయీణామ్ ॥

అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత శనైశ్చరగ్రహ స్సుప్రీణాతు ఏతత్ఫలం- అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత శనైశ్చర గ్రహార్పితమస్తు॥

రా హు గ్రి హ జ ప మ్.

(౮) రాహోః ॥ కయానోవామదేవో రాహుర్గాయత్రీ ॥ కయానశ్చిత్రేత్యస్య మంత్రస్య ॥ వామదేవఋషిః । రాహుగ్రహో దేవతా । గాయత్రీఛందః । యజమానస్యాధి దేవతా ప్రత్యధి దేవతా సహిత రాహుగ్రహ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత రాహుగ్రహమంత్రజపే వినియోగః । న్యాసమ్॥ ఓం కయాన- అంగుష్ఠా... నమః । చిత్రఆభువత్- తర్జనీ......నమః । దూతీ- మధ్యమా... నమః । సదావృధః- అనామికా...నమః । సఖా- కనిష్ఠి...నమః । కయాశచిష్ఠయావృతా- కరతలకర...నమః ॥ ఏవం హృదయాది న్యాసః॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥ ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ కృష్ణాంబరఃకృష్ణవపుః కిరీటో కరాళవక్త్రఃకరవాలశూలీ । చతుర్భుజశ్చర్మధరశ్చనీల స్సింహాధిరూఢోవరదోస్తురాహుః మహాశిరోమహావక్త్రో దీర్ఘదంష్ట్రోమహాబలః॥ అతపకోర్ధ్వకేశశ్చ పీడాందహాతుమే తమః ॥

మంత్రః ॥ ఓం కయాన శ్చిత్ర ఆభువ దూతీ సదావృధ స్సఖా । కయాశచిష్ఠయావృతా ॥

౧. రాహ్వధిదేవతా ధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ ర క్తవర్ణంకరాబ్జాభ్యాం మత్ష మాలాంకమండలుం। బిభ్రాణంభావయేసర్పం త్రిభోగంసర్వభూషణమ్॥

మంత్రః॥ ఓం ఆయం గౌః పృశ్నిరక్రమీదసదన్మాతరం పునః । పితరంచ ప్రియంథ్సువః ॥

౨. రాహు ప్రత్యధిదేవతా ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ కాలంకరాళవదనం భజే నీలాంగభూషణం । పాశదండధరంమృత్యుం సర్పవృశ్చికరోమకమ్ ॥

మంత్రః॥ నమోఅస్తుసర్పేభ్యో యేకేచ పృథివీమను । యేఅంతరిక్షే యేదివితేభ్య స్సర్పేభ్యోనమః ॥

అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత రాహుగ్రహ స్సుప్రీణాతు । ఏతత్ఫలం అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత రాహుగ్రహార్పితమస్తు ॥

కే తు గ్ర హ జ ప మ్.

(౯) కేతోః॥ కేతుంకృణ్వన్నిత్యస్య మధుశ్ఛందాః । కేతుర్గాయత్రీ । కేతుంకృణ్వ న్నిత్యస్యమంత్రస్య । మధుశ్ఛందఋషిః । కేతుగణోదేవతా । గాయత్రీ ఛందః । యజమానస్యధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత కేతుగణప్రసాద సిద్ధ్యర్థే, అధిదేవ... సహిత కేతుగ్రహమంత్రజపేవినియోగః॥ న్యాసమ్॥ ఓం కేతుంకృణ్వన్- అంగుష్ఠా... నమః । కేతవే- తర్జనీ... ... నమః । పేశోమర్యా- మధ్య... నమః। అపేశసే- అనామి... నమః। సముషద్భిః- కనిష్ఠి... నమః । అజాయథాః- కరతలకర ... నమః ॥ ఏవం హృదయాది న్యాసః ॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥ ధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ ధూమ్రో ద్విబాహుర్వరదోగదాభృ త్కపోతసంస్థోవికృతాననశ్చ। కిరీటకేయూర విభూషితాంగ స్సదాస్తుమే కేతురయం ప్రశాంతః ॥ అనేకరూపవర్ణశ్చ శతశోదసహస్రశః । ఉత్పాతరూపో జగతః పీడాందహతుమే ధ్వజః ॥ లమిత్యాది పంచపూజాం కుర్యాత్ ।

మంత్రః ॥ ఓం కేతుం కృణ్వ న్నకేతవే పేశోమర్యా అపేశసే । సముషద్భిరజాయథాః ॥

౨. కేత్వధిదేవతా చిత్రగుప్తధ్యానమ్॥ శ్లో॥ పింగళశ్శ్మశ్రుకేశాక్షిం స్వర్ణాభంచిత్రగుప్తకం । వామేపత్రంక రేదక్షే లేఖనందధతంభజే ॥

మంత్రః॥ ఓం సచిత్ర చిత్రం చితయంతమస్మే । చిత్రక్షత్ర చిత్రతమం వయోధాం । చంద్రంరయిం పురువీరం బృహంతం చంద్ర చంద్రాభిర్గృణతేయువస్వ ॥

౧. కేత్వధిదేవతాధ్యానమ్ ॥ శ్లో॥ విరించింవా కృతింశ్వేత పద్మస్థం పద్మసన్నిభం । అక్షస్రకుండికాభీతి దానహస్తంవిభావయే ॥

మంత్రః॥ ఓం బ్రహ్మాదేవానాం పదవీః కవీనా మృషిర్విప్రాణాం మహిషో మృగాణాం । శ్యేనోగృధ్రాణాగ్ స్వధితిర్వనానాగ్ం సోమః పవిత్రమత్యేతి రేభన్ ॥

అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత కేతుగ్రహ సుప్రీణాతు ఏతత్ఫలం- అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత కేతుగ్రహార్పితమస్తు ॥ మయా కృతేన ఆదిత్యాది నవగ్రహదేవతా మంత్రజపేన ఆదిత్యాది నవగ్రహదేవతా ప్రసాద సిద్ధిరస్తు- ఏతత్ఫలం అధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతా సహిత ఆదిత్యాది నవగ్రహ సుప్రీతస్సుప్రసన్నో వరదోభవతు ॥ ఆదిత్యాది నవగ్రహ ప్రసాద సిద్ధిరస్తు ॥ శ్లో॥ అర్కః పలాశ ఖదిర అపామార్గోథ పిప్పలః । ఉదుంబరశ్శమీదూర్వాం కుశాశ్చసమిధః క్రమాత్ ॥ ఏకైకస్యత్వష్టశతమష్టా వింశతి రేవవా । హోతవ్యామధు సర్పిభ్యాం దధ్నాక్షీరేణ వాయుతాః ॥ గుడౌదనంపాయసంచ హవిష్యం క్షీరషాష్టికం । దధ్యోదన హవిశ్చూర్ణం మాసంచిత్రాన్న మేవచ॥ దద్యాద్గ్రహ క్రమాదేవ విప్రేభ్యో భోజనంబుధః । శక్తితో వాయథాలాభం సత్కృత్య విధిపూర్వకమ్ ॥ ధేనుశ్శంఖ స్తథానడ్వాన్ హేమవాసో హయః క్రమాత్ । కృష్ణాగౌరాయసశ్ఛాగ ఏతావై దక్షిణాస్స్మృతాః ॥ యశ్చయస్యయదాదుష్టస్సతతం యత్నేన పూజయేత్ ॥ బ్రహ్మణేషాం వరోదత్త పూజితాః పూజయిష్యథ ॥

అంగన్యాసపూర్వక నవగ్రహ మంత్రజపం సమాప్తమ్.

శ్రీ మన్నారాయణ మంత్రజపమ్.

అథన్యాసః॥ ఓం అస్యశ్రీ అష్టాక్షర మహామంత్రస్య చతుర్ముఖ బ్రహ్మఋషిః గాయత్రీ ఛందః, సకల శరీరాంతర్వర్తీ నిర్వికార చైతన్య పరిపూర్ణ అచలస్వరూపో నారాయణాయ ఓం బీజం- నమః శక్తిః నారాయణాయేతి కీలకం- మమ సర్వకార్యేషు- అచలమస్తి సవికారస్వరూపోహం కిమపినాస్తీతి ప్రేమాపరోక్ష అనుభవ సిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః ॥

కరన్యాసః॥ ఓం అంగుష్ఠాభ్యాంనమః- నమః- తర్జనీభ్యాం నమః నారాయణాయ- మధ్యమాభ్యాం నమః- ఓం అనామికాభ్యాం నమః- కనిష్టికాభ్యాం నమః- నారాయణాయ - కరతలకర పృష్ఠాభ్యాం నమః ॥

అథ అంగన్యాసః॥ ఓం హృదయాయ నమః- నమః- శిరసే స్వాహా- నారాయణాయ- శిఖాయైవషట్- ఓం కవచాయ హుం- నమః- నేత్రత్రయాయవషట్- నారాయణాయ- అస్త్రాయఫట్- ఓం భూర్భువస్సువరోమతి దిగ్బంధః.

ఓం శ్రీమన్నారాయణ ప్రీత్యర్థే జపేవినియోగః లమిత్యాది పంచపూజా॥ లం- పృథివి తత్త్వాత్మనే శ్రీమన్నారాయణాభ్యాం నమః గంధం పరికల్పయామి, హం- ఆకాశతత్త్వాత్మనే శ్రీమన్నారాయణాభ్యాంనమః పుష్పం సమర్పయామి, యం- వాయుతత్త్వాత్మనే శ్రీమన్నారాయణాభ్యాంనమః, ధూపం సమర్పయామి, రం- తేజస్తత్త్వాత్మనే శ్రీమన్నారాయణాభ్యాం నమః దీపం సమర్పయామి, వం- సలిల తత్త్వాత్మనే శ్రీ... నమః, అమృతనైవేద్యం సమర్పయామి, సం- సర్వతత్త్వాత్మనే శ్రీ... నమః, షోడశోపచారపూజాం తదుపరి తాంబూలం మంత్రపుష్పం సమర్పయామి ॥

నారాయణగాయత్రీ॥ ఓం నారాయణాయ విద్మహే వాసుదేవాయధీమహి । తన్నోవిష్ణుః ప్రచోదయాత్ । త్వాం వినానహిమేగతిః

ఏతత్ఫలం నారాయణార్పితమస్తు ॥

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమద్ధ్వయోపనిషత్.

—:o:—

ఓం సహనావవతు । శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ ఓం అథాత శ్శ్రీమద్ద్వయోత్పత్తిః । వాక్యోద్వితీయః । షట్పదాన్యర్థాదశ । పంచ వింశత్యక్షరాణి । పంచదశాక్షరం పూర్వమ్ । దశాక్షరం పరమ్ । నవాక్షరం ప్రథమపదే । ద్వితీయ తృతీయ చతుర్థె త్ర్యక్షరాణి । పంచాక్షరం పంచమమ్ । ద్వ్యక్షరః షష్ఠః । ఏకాక్షరం ప్రథమపదే। ఏకాక్షరో ద్వితీయే । చతురక్షర స్తృతీయే । చతుర్థ పంచమ షష్ఠ సప్తమ ఏతేద్వ్యక్షరాణి । అష్టమపద స్తృతీయః । ద్వ్యక్షరో నవమే । దశమే ద్వ్యక్షరాణి । ఏతన్మంత్రస్య ప్రతిపత్తిః పూర్వో నారాయణప్రోక్తః । అనాదిసిద్ధో మంత్రరత్నః । ఆచార్యమూలః । ఆచార్యో వేదసంపన్నో విష్ణుభక్తో విమత్సరః । మంత్రజ్ఞో మంత్రభక్తిశ్చ సదా మంత్రాశ్రమ శ్శుచిః ॥ గురుభక్తిసమాయుక్తః పురాణజ్ఞో విశేషతః । ఏవం లక్షణ సంపన్నో గురురిత్యభిధీయతె ॥ గుశబ్ద స్త్వంధకారస్యా దుశ్శబ్ద స్తన్నిరోధకః । అంధకారనిరోధిత్వా ద్గురురిత్యభిధీయతె ॥ గురురేవపరంబ్రహ్మ గురురేవపరాగతిః । గురురేవపరావిద్యా గురురేవ పరంధనమ్ ॥ గురురేవ పరఃకామో గురురేవ పరాయణం । యస్మా త్తదుపదేష్టాఽసౌ తస్మా ద్గురుతరో గురుః ॥ యస్సకృదుచ్చారిత స్సంసారమోచనంభవతి॥ సప్తజన్మకృతంపాపం తత్క్షణాదేవనశ్యతి ॥ సర్వపురుషార్థసిద్ధి ర్భవతి ॥ యఏవంవేద । ఇత్యుపనిషత్ ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

ఇతి శ్రీమద్ద్వయోపనిష త్సంపూర్ణా.

అథ ఆదిత్యాది నవగ్రహ మంత్రపాఠః.

హరిః ఓం॥ ఆకృష్ణేనరజసా వర్తమానో నివేశయ న్నమృతం మర్త్యంచ । హిరణ్యయేన సవితారథేనా దేవోయాతి భువనానివశ్యన్।

అగ్నిం దూతంవృణీమహే హోతారం విశ్వవేదసం । అస్యయజ్ఞస్య సు
క్రతుమ్ ॥ కద్రుద్రాయప్రచేతసే మీఢుష్టమాయతవ్యసే । వోచేమ
శంతమగ్ం హృదే । ఆప్యాయస్వ సమేతు తే విశ్వత స్సోమవృష్ణియం ।
భవా వాజస్యసంగథే ॥ అప్సుమేసోమో అబ్రవీ దంతర్విశ్వాని భేషజా ।
అగ్నించవిశ్వశంభువ మాపశ్చవిశ్వభేషజీః ॥ గౌరీమిమాయసలిలానితక్ష
త్యేకపదీ ద్విపదీ సాచతుష్పదీ । అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ సహస్రా
క్షరాపరమేవ్యోమన్ ॥ అగ్నిర్మూర్ధాదివః కకుత్పతిః పృథివ్యాఅయమ్ ।
అపాగ్ం రేతాగ్ంసిజిన్వతి ॥ (ఏవం అంగారకగ్రహ మంత్రము)

అధిదేవతకు—— స్యోనాపృథివిభవా నృక్షరానివేశనీ । యచ్ఛానశ్
శర్మసప్రథాః ॥ ప్రత్యధిదేవతకు—— క్షేత్రస్యపతినావయగ్ం హితేనేవ
జయామసి । గామశ్వం పోషయిత్న్వాసనో మృడాతీదృశే ॥

బుధగ్రహమునకు—— ఉద్బుధ్యస్వాగ్నే ప్రతిజాగృహ్యేన మిష్టా
పూర్తే సగ్ంసృజేథామయంచ । పునః కృణ్వగ్గ్ స్త్వా పితరం యువాన
మన్వాతాగ్ంసీత్త్వయితంతుమేతమ్ ॥ అధిదేవతకు—— ఇదంవిష్ణుర్విచ
క్రమే త్రేధానిదధేపదం । సమూఢమస్యపాగ్ంసురే ॥ ప్రత్యధిదేవతకు——
సహస్రశీర్షాపురుషః సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । సభూమిం విశ్వతో
వృత్వా త్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్ ॥

బృహస్పతికి—— బృహస్పతేఅతియదర్యోఅర్హా ద్యుమద్విభాతి
క్రతుమజ్జనేషు । యద్దీదయచ్ఛవస ఋతప్రజా తదస్మాసుద్రవిణం ధేహి
చిత్రమ్ ॥ అధిదేవతకు—— బ్రహ్మజజ్ఞానంప్రథమంపురస్తా ద్విసీమత స్సు
రుచోవేనఆవః । సబుధ్నియా ఉపమా అస్యవిష్ఠాః సతశ్చయోనిమసతశ్చ

వివః ॥ ప్రత్యధిదేవతకు— ఇంద్రంవోవిశ్వతస్పరి హవామహే జనేభ్యః అస్మాకమస్తు కేవలః ॥

శుక్రునకు— శుక్రంతేఅన్యద్యజతంతే అన్యద్విషురూపే అహనీ ద్యౌరివాసి । విశ్వాహిమాయా అవసిస్వధావో భద్రాతేపూష న్నిహ రాతిరస్తు ॥ అధిదేవతకు— ఇంద్రాణీమాసునారిషు సుపత్నీ మహమ శ్రవం । నహ్యస్యాఅపరంచన జరసామరతేపతిః ॥ ప్రత్యధిదేవతకు— ఇంద్రమరుత్వ ఇహపాహిసోమం యథాశార్యాతే అపిబస్సుతస్య । తవ ప్రణీతీతవశూరశర్మ న్నావివాసంతి కవయస్సుయజ్ఞాః ॥

శనైశ్చరునకు— శమగ్నిరగ్నిభిః కర చ్ఛన్న స్తపతుసూర్యః । శంవాతోవాత్వరపా అపస్రిధః ॥ అధిదేవతకు— యమాయసోమగ్ం సునుతయమాయ జుహుతాహవిః । యమగ్ంహయజ్ఞోగచ్ఛ త్యగ్ని దూతో అరంకృతః ॥ ప్రత్యధిదేవతకు— ప్రజాపతేనత్వదేతా న్యన్యో విశ్వాజాతాని పరితాబభూవ । యత్కామాస్తే జుహుమ స్తన్నోఅస్తు వయగ్గ్స్యామపతయో రయీణామ్ ॥

రాహువునకు— కయానశ్చిత్రఆభువ దూతీసదావృధస్సఖా । కయాశచిష్ఠయావృతా ॥ అధిదేవతకు— ఆయంగౌః పృశ్నిరక్రమీ దసనన్మాతరం పురః । పితరంచ ప్రయన్త్సువః ॥ ప్రత్యధిదేవతకు— నమోఅస్తు సర్పేభ్యో యేకేచ పృథివీమను । యేఅంతరిక్షే యేదివితేభ్య స్సర్పేభ్యో నమః ॥

కేతువునకు— కేతుంకృణ్వ న్నకేతవే పేశోమర్యా అపేశసే । సముషద్భిరజాయథాః ॥ అధిదేవతకు— సచిత్రచిత్రం చితయంతమస్మే

చిత్రక్షత్ర చిత్రతమంవయోధాం । చంద్రంరయిం పురువీరంబృహంతం చంద్రచంద్రాభిర్గృణతేయువస్వ ॥ ప్రత్యధిదేవతకు— బ్రహ్మాదేవానాం పదవీఃకవీనా మృషిర్విప్రాణాం మహిషోమృగాణాం। శ్యేనోగృధ్రాణాగ్ం స్వధితిర్వనానాగ్ం సోమఃపవిత్రమత్యేతి రేభన్ ॥

దుర్గకు— జాతవేదసే సునవామసోమ మరాతీయతో నిదహాతి వేదః । సనఃపర్షదతిదుర్గాణి విశ్వా నావేవసింధుం దురితాత్యగ్నిః ॥ గణపతికి— గణానాంత్వా గణపతిగ్ంహవామహే కవింకవీనా ముపమశ్రవస్తమం । జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్పత ఆనశ్శృణ్వన్నూతిభిస్సీదసాదనమ్ ॥ క్షేత్రపాలకునకు— క్షేత్రస్యపతినావయగ్ం హితేనేవ జయామసి । గామశ్వం పోషయి త్న్వాసనో మృడాతీ దృశే ॥ అభయంకరునికి— యతఇంద్ర భయామహే తతోనో అభయంకృధి । మఘవఞ్ఛగ్ధితవతన్నఊతయే విద్విషోవిమృధోజహి । స్వస్తిదావిశస్పతిర్వృత్రహావిమృధోవశీ । వృషేన్ద్రఃపురఏతున స్వస్తిదా అభయంకరః ॥

(దిక్పాలకులకు) ఇంద్రునికి— ఇన్ద్రంవోవిశ్వతస్పరి హవామహే జనేభ్యః । అస్మాకమస్తుకేవలః ॥ అగ్నికి— అగ్నిందూతంవృణీమహే హోతారంవిశ్వవేదసం । అస్యయజ్ఞస్య సుక్రతుమ్ ॥ యమునకు— యమాయసోమగ్ంసునుత యమాయజుహుతాహవిః । యమగ్ంహయజ్ఞోగచ్ఛ త్యగ్నిదూతో అరంకృతః ॥ నిర్ఋతికి— మొషుణఃపరాపరా నిర్ఋతిర్దుర్హణావధీత్ । పదీష్టతృష్ణయాసహ ॥ వరుణునకు— ఇమంమేవరుణశ్శ్రుధీ హవమద్యాచ మృడయ । త్వామవస్యురాచకే ॥ వాయుదేవునకు— తవవాయవృతస్పతే త్వష్టుర్జామాతరద్భుత । ఆవాం

స్వావృణీమహే ॥ కుబేరునకు— సోమో ధేనుగ్ం సోమో అర్వన్త
మాశుం । సోమోవీరం కర్మణ్యన్దదాతు । సాదన్యం విదథ్యగ్ం సభే
యం పితృశ్రవణం యోదదాశదస్మై ॥ ఈశానునకు— తమీశానం
జగత స్తస్థుషస్పతిం ధియంజిన్వమవసేహూమహే వయమ్ । పూషానో
యథా వేదసామసద్వృధే రక్షితా పాయురదబ్ధస్స్వస్తయే ॥

ఊర్ధ్వపురుషునికి— ఊర్ధ్వఊషుణఊతయే తిష్ఠాదేవోనసవితా ।
ఊర్ధ్వోవాజస్య సనితాయదఞ్జిభిర్వాఘద్భిర్విహ్వయామహే ॥ పృథి
వికి— స్యోనాపృథివిభవా నృక్షరానివేశనీ । యచ్ఛానశ్శర్మసప్రథాః ॥
వాస్తుపురుషునికి— వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీహ్యస్మాన్ థ్స్వావేశో అన
మీవోభవానః । యత్త్వేమహే ప్రతితన్నో జుషస్వశన్న ఏధిద్విప
దేశం చతుష్పదే ॥ బ్రహ్మకు— బ్రహ్మాదేవానాం పదవీః కవీనామృషి
ర్విప్రాణాం మహిషోమృగాణాం । శ్యేనోగృధ్రాణాగ్ం స్వధితిర్వనా
నాగ్ంసోమః పవిత్రమత్యేతి రేభన్ ॥ సరస్వతికి— ప్రణోదేవీ సరస్వతీ
వాజేభిర్వాజినీవతీ । ధీనామవిత్ర్యవతు ॥ విష్ణువునకు— ఇదంవిష్ణుర్విచ
క్రమే త్రేధా నిదధే పదం । సమూఢమస్య పాగ్ంసురే ॥ మహాలక్ష్మికి—
సక్తుమివ తితఉనా పునన్తో యత్ర ధీరా మనసా వాచమక్రత । అత్రా
సఖాయ స్సఖ్యాని జానతే భద్రైషాం లక్ష్మీర్నిహితాధి వాచి ॥ రుద్రు
నికి— కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మీఢుష్టమాయతవ్యసే । వోచేమశన్త
మగ్ం హృదే ॥ గౌరికి— గౌరీమిమాయ సలిలాని తక్షత్యేకపదీ ద్విపదీ
సాచతుష్పదీ । అష్టాపదీ నవపదీ బభూవుషీ సహస్రాక్షరా పరమేవ్యో
మన్ ॥ అశ్వినిదేవతలకు— ప్రాణాశిశుర్మహీనాం । హిన్వన్నృతస్య

దీధితం । విశ్వాపరిప్రియా భువనధర్త్వితా ఆదిత్య ఏత్వస్య రేతసో జ్యోతి ష్పశ్యంతి వాసరం । ప్రహోయద్దివ్య తేద్దినా ॥ ఏషోక్ష ఏషాపూర్వా వ్యచ్ఛతి ప్రియాద్దివః । స్న్నషేవామశ్నినాబృహత్ ॥ గరుత్మంతునకు—సుపర్ణో సిగరుత్మాంత్రివృత్తె శిరోగాయత్రం చక్షుస్తోమ ఆత్మాసామ తేత్తనూ ర్వామ దేవ్యంబృహద్రథంతరే పక్షౌయజ్ఞాయజ్ఞియం పుచ్ఛంఛందాగ్ న్యంగా నిధిష్ణియా శ్శ్శఫాయజూగంష్పినామ । సుపర్ణోసి గరుత్మాందివం గచ్ఛ సువఃపత ॥ ధన్వంతరికి— ధన్వనాగా ధన్వనాజింజయేమ ధన్వ నాత్రివా స్సమదోజయేమ ధనుశ్శత్రోరపక్తామం కృణోతిధన్వనాసర్వాః ప్రదిశోజయేమ ॥ ఇంద్రాగ్ని దేవతలకు — ముంచ్చామిత్వాహవిషా జీవనాయ కమజ్ఞాతయక్ష్మా దుతరాజయక్ష్మాత్ । గ్రాహిర్జగ్రాహి యది వై తదేస్సంతస్యా ఇంద్రాగ్నీ ప్రముముక్తమేనమ్ ॥ నిర్ ఋతికి— యది క్షితాయుర్యదివా పరేత్తోయదిమృత్యో రంతికంనీతఏవ । తమాహా రామి నిర్ ఋతె రుపస్థాద్ద స్పార్షమేనం శతశారదాయ ॥ శత్రుపలా యనమునకు— సంస్పృష్టంధనముభయం సమాకృతమస్మభ్యం దత్తాం వరుణశ్చమన్యుః । భియందధానాహృదయేష్షు శత్రవః పరాజితాసోఅప నిలయంతామ్ ॥ విశాఖానక్షత్రమునకు— దూరమస్మచ్ఛత్రవోయంతు భీతాః । తదింద్రాగ్నీకృణుతాం తద్విశాఖే । తన్నోదేవా అనుమదంతు యజ్ఞం । పశ్చాత్పురస్తాదభయంనోఅస్తు । నక్షత్రాణామధిపత్నీ విశాఖే । శ్రేష్ఠావింద్రాగ్నీ భువనస్యగోపౌ । విషూచశ్శత్రూ నపబాధమానా । అపక్షుధంనుదతామరాతిమ్ ॥ మృత్యుంజయ త్ర్యంబకమునకు— త్ర్యం బకంయజామహే సుగంధింపుష్టివర్ధనం । ఉర్వారుకమివబంధనా న్మృత్యో

న్యో ర్ముక్షీయమామృతాత్ ॥ అపమృత్యువునకు— అపమృత్యుమప క్షుధ మప్తేత శ్శపథంజహి। అథానో అగ్న ఆవహ రాయస్పోషగ్ం సహస్రిణమ్॥ యే తేసహస్రమయుతం పాశామృత్యో మర్త్యాయ హంతవే। తాన్ యజ్ఞస్యమాయయా సర్వానవ యజామహే। మృత్యవేస్వాహా। మృత్యవేస్వాహా। మమ సర్వాపమృత్యుర్నశ్యతు। ఆయుర్వర్ధతామ్॥ హరిః ఓం తత్సత్ ॥ ఆదిత్యాది నవగ్రహ మంత్రపాఠ స్సమాప్తః

అథ అన్న సూక్తమ్.

—:o:—

ఓమ్॥ సహవై దేవానాం చాసురాణాంచ యజ్ఞౌ ప్రతతావాస్తాం వయగ్గ్ స్వర్గం లోకమేష్యామో వయమేష్యామ ఇతి తేసురా స్సన్నహ్య సహసైవాచర న్బ్రహ్మచర్యేణ తపసైవ దేవా స్తేఽసురా అముహ్యగ్గ్ స్తేనప్రాజానగ్ స్తే పరాభవన్ తేనస్వర్గం లోకమాయ న్ప్రసృతేనవై యజ్ఞేనదేవా స్వర్గంలోక మాయ న్నప్రసృతే నాసురా న్పరాభావయ న్ప్రసృతో హవై యజ్ఞోపవీతినో యజ్ఞో ప్రసృతో ఽనుపవీతినో య త్కించబ్రాహ్మణో యజ్ఞోపవీత్యధీతే యజతఏవ తత్తస్మా ద్యజ్ఞోపవీత్యే వాధీయీత యాజయే ద్యజేతవా యజ్ఞస్య ప్రసృత్యా అజినం వాసోవా దక్షిణతఉపవీయ దక్షిణం బాహుముద్ధరతే ఽవధత్తే సవ్యమితి యజ్ఞోపవీతమేతదేవవిపరీతం ప్రాచీనావీతగ్ం సంవీతంమానుషమ్ ॥౧॥

రక్షాగ్ంసిహవా పురోఽనువాకే తపోగ్రమతిష్ఠంతతా న్ప్రజాపతిర్వరేణోపామంత్రయత్త తాని వరమవృణీతాదిత్యోనో మోద్ధాఇతితా

స ప్రజాపతిరబ్రవీ ద్యోత్థయధ్వమితి తస్మా దుత్తిష్ఠంతర్గంహవా తాని
రక్షాగ్ంస్యాదిత్యం యోధయంతి యావద స్త మన్వగాత్తాని హవా
ఏతాని రక్షాగ్ంసి గాయత్రియా ఒభిమంత్రితేనాంభసా శామ్యంతి
తదుహవా ఏతే బ్రహ్మవాదినః పూర్వాభిముఖాస్సంధ్యాయాం గాయ
త్రియా ఒభిమంత్రితా ఆపఊర్ధ్వం విక్షిపంతితా ఏతా ఆపో వజ్రీ
భూత్వాతాని రక్షాగ్ంసిమందే హారుణేద్వీపే ప్రక్షిపంతి యత్ప్రదక్షిణం
ప్రక్రమంతితేన పాప్మాన మవధూన్వంత్యుద్యంత మస్తంయంత మాది
త్యమభిధ్యాయన్ కుర్వన్ బ్రాహ్మణోవిద్వాన్ త్సకలంభద్రమశ్నుతే
ఒసావాదిత్యో బ్రహ్మేతిబ్రహ్మైవసన్ బ్రహ్మాప్యేతి యఏవం వేద ॥ ౨ ॥

అహమస్మిప్రథమజా ఋతస్య । పూర్వం దేవేభ్యో అమృతస్య
నాభిః । యోమాదదాతిసఇదేవమావాః । అహమన్న మన్నమదంత
మద్మి । పూర్వమగ్నేరపి దహత్యన్నం । యత్తౌ హాసాతే అహముత్త
రేషు । వ్యాత్తమస్యపశవస్సుజంభమ్ । పశ్యంతిధీరా ప్రచరంతిపాకాః ।
జహామ్యన్యన్న జహామ్యన్యం । అహమన్నం వశమిచ్ఛరామి (3) ౧
సమానమర్థం పర్యేమి భుంజత్ । కోమామన్నం మనుష్యోదయేత ।
పరాకేఅన్నం నిహితం లోకఏతత్ । విశ్వైర్దేవైః పితృభిర్గుప్తమన్నం ।
యదద్యతే లుప్యతే యత్పరోప్యతే । శతతమీ సాతనూర్మే బభూవ ।
మహాంతౌ చరూ సకృద్దుగ్ధేన పప్రౌ । దివంచపృశ్నిం పృథివీంచసాకం ।
తత్సంపిబంతో నమినంతివేధసః । నైతదూభూయో భవతి నోకనీయః ।
(౪) ౨. అన్నంప్రాణ మన్నమపానమాహుః । అన్నంమృత్యుం తము
జీవాతుమాహుః । అన్నంబ్రహ్మణో జరసంవదంతి । అన్నమాహుః

ప్రజననం ప్రజానాం । మోఘమన్నం విన్దతే అప్రచేతాః । సత్యం బ్రవీమి
వధ ఇత్స తస్య ॥ నార్యమణం పుష్యతి నో సఖాయం । కేవలాఘో భవతి
కేవలాదీ అహం మేఘ స్తనయన్ వర్షన్నస్మి । మామదంత్యహ మద్మ్య
న్యాన్ (౫) ౩. అహగ్ం సద్మమృతో భవామి । మదాదిత్యా అధిసర్వే
తపంతి ॥ కిగ్ంస్విదాసీత్పూర్వచిత్తిః కిగ్ంస్విదాసీద్బృహద్వయః । కిగ్ంస్వి
దాసీత్పిశంగిలా కిగ్ంస్విదాసీత్పిలిప్పిలా ॥ ౧. ద్యౌరాసీత్పూర్వచిత్తి
రశ్వ ఆసీద్బృహద్వయః । రాత్రిరాసీత్పిశంగిలా విరాసీత్పిలిప్పిలా ।
౨. కస్స్విదేకాకీ చరతి క ఉస్విజ్జాయతే పునః । కిగ్ంస్విద్ధిమస్య భేషజం కిగ్ంస్వి
దావపనం మహత్ ॥ ౩. సూర్య ఏకాకీ చరతి చంద్రమా జాయతే పునః ॥
(౬) అగ్నిర్హిమస్య భేషజం భూమిరావపనం మహత్ ॥ ౪. పృచ్ఛా
మి త్వా పరమంతం పృథివ్యాః పృచ్ఛామి త్వా భువనస్య నాభిం । పృచ్ఛా
మి త్వా వృష్ణో అశ్వస్య రేతః పృచ్ఛామి వాచః పరమం వ్యోమ ॥ ౫. వేది
మాహుః పరమంతం పృథివ్యా యజ్ఞమాహుర్భువనస్య నాభిం । సోమ
మాహుర్వృష్ణో అశ్వస్య రేతో బ్రహ్మైవ వాచః పరమం వ్యోమ (౬)

ఓం తేజసా వా ఏష బ్రహ్మవర్చసేన వ్యృధ్యతే । యోఽశ్వమేధేన
యజతే హోతా చ బ్రహ్మా చ బ్రహ్మోద్యం వదతః । తేజసా చైవైనం
బ్రహ్మవర్చసేన చ సమర్ధయతః ॥ (౭) దక్షిణతో బ్రహ్మా భవతి । దక్షి
ణత ఆయతనో వై బ్రహ్మా । బార్హస్పత్యో వై బ్రహ్మా । బ్రహ్మవర్చస
మేవాస్య దక్షిణతో దధాతి । తస్మాద్దక్షిణోఽర్ధో బ్రహ్మవర్చసితరః । ఉత్త
రతో హోతా భవతి ॥ ౧. ఉత్తరత ఆయతనో వై హోతా । ఆగ్నేయో వై
హోతా । తేజో వా అగ్నిః । తేజ ఏవాస్యోత్తరతో దధాతి ॥ (౮) తస్మా

దుత్తరార్థ స్సృఞ్జయస్వితరః । యూపమభితో వదతః । యజమానదేవత్యో వై యూపః । యజమానమేవ తేజసాచ బ్రహ్మవర్చసేనచ సమర్ధయతః । కిగ్స్విదాసీత్పూర్వచిత్తి రిత్యాహ । ద్యౌర్వై వృష్టిః పూర్వచిత్తిః ॥౨॥ దివమేవ వృష్టి మవరుంధే । కిగ్స్విదాసీ ద్బృహద్వయ ఇత్యాహ । అశ్వో వై బృహద్వయః । అశ్వమేవావరుంధే (౯) కిగ్స్విదాసీత్పిశంగిలే త్యాహ । రాత్రిర్వై పిశంగిలా । రాత్రిమేవావరుంధే । కిగ్స్విదాసీ త్పిలిప్పిలేత్యాహ । శ్రీర్వై పిలిప్పిలా । అన్నాద్యమేవావరుంధే ॥ 3 ॥ కస్స్విదేకాకీ చరతీత్యాహ । అసౌ వా ఆదిత్య ఏకాకీ చరతి । తేజ ఏవా వరుంధే । కఉస్విజ్జాయతే పునరిత్యాహ (౧౦) చంద్రమా వై జాయతే పునః । ఆయురేవావరుంధే । కిగ్స్విద్ధిమస్య భేషజమిత్యాహ । అగ్నిర్వై హిమస్య భేషజః । బ్రహ్మవర్చసమేవావరుంధే । కిగ్స్విదావపన మ్మహ దిత్యాహ ॥౪॥ అయంవై లోక ఆవపనమ్మహత్ । అస్మిన్నేవలోకే ప్రతి తిష్ఠతి । పృచ్ఛామిత్వా పరమంత పృథివ్యా ఇత్యాహ । వేదిర్వై పరో౽న్తః పృథివ్యాః (౧౧) వేదిమేవావరుంధే । పృచ్ఛామిత్వా భువనస్య నాభి మిత్యాహ । యజ్ఞో వై భువనస్య నాభిః । యజ్ఞమేవావరుంధే । పృచ్ఛామిత్వా వృష్ణో అశ్వస్య రేత ఇత్యాహ । సోమో వై వృష్ణో అశ్వస్య రేతః । సోమపీథమేవా వరుంధే । పృచ్ఛామి వాచః పరమంవ్యోమేత్యాహ । బ్రహ్మవై వాచః పరమంవ్యోమ । బ్రహ్మవర్చసమేవావరుంధే (౧౨) ౪.

ఆబ్రహ్మన్బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చసీ జాయతా మాస్మిన్రాష్ట్రే రాజన్య ఇషవ్య శ్శూరో మహారథో జాయతాం దోగ్ధ్రీధేనుర్వోఢా౽న

ఙ్వానాశుస్సప్తిః పురంధ్రి ర్యోషా జిష్ణూరథేష్ఠా స్సభేయో యువాస్య యజమానస్యవీరోజాయతాం నికామేనికామేనః పర్జన్యోవర్షతు ఫలిన్యో నఓషధయః పచ్యంతాం। యోగక్షేమోనఃకల్పతామ్ ॥ (౧౩)

ఆబ్రహ్మ న్బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చసీ జాయతా మిత్యాహ । బ్రాహ్మణ ఏవ బ్రహ్మవర్చసం దధాతి । తస్మా త్పురా బ్రాహ్మణో బ్రహ్మవర్చ స్యజాయత ॥ ౧. అస్మిన్రాష్ట్రే రాజన్య ఇషవ్య శ్శూరో మహారథోజాయతామిత్యాహ। రాజన్యఏవశౌర్యం మహిమానందధాతి। తస్మాత్పురా రాజన్య ఇషవ్యశ్శూరో మహారథోఽజాయత। ౨. దోగ్ధ్రీ ధేనురిత్యాహ । ధేన్వామేవపయోదధాతి । తస్మాత్పురా దోగ్ధ్రీ ధేను రజాయత ॥ ౨ వోఢానడ్వా నిత్యాహ (౧౪) అనడుహ్యేవ వీర్యం దధాతి । తస్మాత్పురా వోఢానడ్వా నజాయత । ఆశుస్సప్తిరిత్యాహ । అశ్వఏవ జవందధాతి । తస్మాత్పురాశురశ్వోఽజాయత । పురంధిర్యోషే త్యాహ । యోషిత్యేవ రూపం దధాతి । తస్మా త్స్త్రీయువతిః ప్రియా భావుకా । జిష్ణూ రథేష్ఠా ఇత్యాహ । ఆహావై తత్ర జిష్ణూ రథేష్ఠా జాయతే (౧౫) యత్రై తేన యజ్ఞేన యజంతె । సభేయో యువే త్యాహ । యోవై పూర్వవయసీ సస్సభేయోయువా । తస్మాద్యువా పుమా న్ప్రియోభావుకః। అస్యయజమానస్య వీరోజాయతామిత్యాహ। ఆహావై తత్ర యజమానస్య వీరో జాయతే । యత్రై తేన యజ్ఞేన యజంతే । నికామేనికామేనః పర్జన్యో వర్షత్విత్యాహ । నికామేనికామే హావై తత్రపర్జన్యో వర్షతి । యత్రైతేనయజ్ఞేన యజంతే । ఫలిన్యో నఓషధయః పచ్యంతా మిత్యాహ । ఫలిన్యో హావై తత్రౌషధయః

పచ్యంతె । యత్రైతేన యజ్ఞేనయజంతె । యోగక్షేమో నఃకల్పతామిత్యాహ । కల్పతే హవై తత్ర ప్రజాభ్యో యోగక్షేమః । యత్రైతేనయజ్ఞేన యజంతె ॥ (౧౬)

అన్నాద్వైప్రజాః ప్రజాయంతె । యాఃకాశ్చ పృథివీగ్ శ్రితాః । అథో అన్నేనైవజీవంతి । అథైనదపియంత్యంతతః । అన్నగ్ంహిభూతానాం జ్యేష్ఠం । తస్మాత్సర్వౌషధముచ్యతె । సర్వంవై తేఽన్నమాప్నువంతి । యేఽన్నం బ్రహ్మోపాసతె । అన్నగ్ంహిభూతానాంజ్యేష్ఠం। తస్మాత్సర్వౌషధముచ్యతె। అన్నాద్భూతానిజాయంతె। జాతాన్యన్నేన వర్ధంతె । అద్యతేఽత్తిచభూతాని । తస్మాదన్నం తదుచ్యతఇతి । తస్మాద్వా ఏతస్మాదన్నరసమయాత్ । అన్యోంతర ఆత్మా ప్రాణమయః । తేనైషపూర్ణః । సవాఏషపురుషవిధఏవ । తస్యపురుషవిధతాం । అన్వయం పురుషవిధః । తస్యప్రాణఏవశిరః । వ్యానోదక్షిణఃపక్షః । అపాన ఉత్తరఃపక్షః । ఆకాశ ఆత్మా । పృథివీ పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా । తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥

సహనావవతు । సహనౌభునక్తు । సహవీర్యం కరవావహై । తేజస్వినావధీతమస్తు మావిద్విషావహై । ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥

ఇత్యన్నసూక్తమ్ సమాప్తమ్. చ॥ ల॥

మన్యుసూక్తమ్.

యస్తేమన్యోరిత్యస్య మంత్రస్య । తాపసపుత్రో వసిష్ఠఋషిః । మన్యుర్దేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః । మన్యుర్దేవతా ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః । సంసృష్టం ధనముభయం । అంగుష్ఠాభ్యాంనమః । సమా

కృతమస్మభ్యం ధత్తాం । తర్జనీభ్యాంనమః । వరుణశ్చ మన్యుః । మధ్యమాభ్యాంనమః । భియందధానా హృదయేషు । అనామికాభ్యాంనమః। శత్రవః పరాజితాసః । కనిష్ఠికాభ్యాంనమః । అపనిలయంతాం । కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః । ఏవం హృదయాదిన్యాసః ॥ భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥ ధ్యానమ్ ॥ యస్తే మన్యోఽవిధద్వజ్రసాయక సహ ఓజః పుష్యతి విశ్వమానుషక్ । సాహ్యామదాస మార్యంత్వయాయుజా సహస్కృతేన సహసాసహస్వతా ॥ ౧ ॥ మన్యురింద్రో మన్యురేవాస దేవో మన్యుర్హోతా వరుణోజాతవేదాః । మన్యుం విశ ఈళతే మానుషీర్యాః పాహినో మన్యో తపసా సజోషాః ॥ ౨ ॥ అభీహి మన్యో తవసస్తవీయాన్తపసా యుజా విజహిశత్రూన్ । అమిత్రహా వృత్రహా దస్యుహాచ విశ్వావసూన్యాభరాత్వన్నః ॥ ౩ ॥ త్వంహి మన్యో అభిభూత్యోజాస్స్వయంభూర్భామో అభిమాతిషాహః । విశ్వచర్షణి స్సహురిస్సహావా నస్మాస్వోజః పృతనాసుధేహి ॥ ౪ ॥ అభాగస్సన్నప పరేతో అస్మి తవ క్రత్వా తవిషస్య ప్రచేతః । తంత్వామన్యో అక్రతుర్జిహీళాహం స్వాతనూర్బలదేయాయమేహి ॥ ౫ ॥ అయం తే అస్మ్యుప మేహ్యర్వాఙ్ప్రతీచీనస్సహురే విశ్వధాయః । మన్యోవజ్రిన్నభిమామావవృత్స్వ హనావ దస్యూం రుతబోధ్యాపేః ॥ ౬ ॥ అభిప్రేహి దక్షిణతో భవామేఽధా వృత్రాణి జంఘనావభూరి । జుహోమి తే ధరుణం మధ్వో అగ్రముభావుపాంశు ప్రథమాపిబావ ॥ ౭ ॥ త్వయామన్యో సరథమారుజన్తో హర్షమాణా సో ధృషితా మరుత్వః । తిగ్మేషవ ఆయుధా సంశిశానా అభిప్రయంతు నరో అగ్నిరూపాః ॥ ౮ ॥ అగ్నిరివ మన్యో త్విషితస్సహస్వ సేనానీర్నస్సహురే హూత ఏధి । హత్వాయ శత్రూన్విభజస్వ వేద ఓజో

మిమానో విమృధో నుదస్వ ॥౯॥ సహస్వమన్యో అభిమాతిమస్మే రుజన్మృ
ణన్ప్రమృణన్ప్రేహి శత్రూ౯ । ఉగ్రంతే పాజో నన్వారురుధ్రే వశీవశన్న
యస ఏకజత్వమ్ ॥ ౧౦ ॥ ఏకో బహూనామసి మన్యవీళితో విశంవిశం
యుధయే సంశిశాధి । అకృత్తరుక్త్వయాయుజావయం ద్యుమంతంఘోషం
విజయాయకృణ్మహే ॥ ౧౧ ॥

విజేషకృదింద్రఇవానవబ్రవోఽస్మాకంమన్యో అధిపాభవేహ ।
ప్రియంతేనామ సహురే గృణీమసి విద్మాతముత్సంయతఆబభూథ ॥౧౨॥
ఆభూత్యా సహజా వజ్రసాయక సహోబిభర్ష్యభిభూత ఉత్తరమ్ । క్ర
త్వానో మన్యో సహ మేద్యేధి మహాధనస్య పురుహూత సంసృజి ॥ ౧౩ ॥
సంసృష్టం ధనముభయం సమాకృతమస్మభ్యందత్తాం వరుణశ్చమన్యుః ।
భియందధానా హృదయేషు శత్రవః పరాజితాసో అపనిలయంతాం ॥౧౪॥
ఓమ్ ॥ ధన్వనాగా ధన్వనాజింజయేమ ధన్వనాతీవ్రాస్సమదో జయేమ
ధనుశ్శత్రోరపకామంకృణోతి ధన్వనాసర్వాః ప్రదిశో జయేమ ॥

ఇతి మన్యుసూక్తం సమాప్తమ్.

త్రిసుపర్ణమ్.

ఓమ్॥ బ్రహ్మమేతుమామ్ । మధుమేతుమామ్ । బ్రహ్మమేవమధు
మామ్ । యాస్తే సోమ ప్రజావథ్సోఽభిసో అహమ్ । దుష్ష్వప్నహం దురు
ష్వహ । యాస్తే సోమ ప్రాణాగ్ం స్తాంజుహోమి । త్రిసుపర్ణమయా
చితం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ । బ్రహ్మహత్యాంవా ఏతేఘ్నంతి । యే
బ్రాహ్మణాస్త్రిసుపర్ణంపఠంతి । తేసోమంప్రాప్నువంతి । ఆసహస్రా
త్పంక్తింపునంతి । ఓమ్ ॥

బ్రహ్మమేధయా । మధుమేధయా । బ్రహ్మమేవ మధుమేధయా । అద్యానోదేవ సవితః ప్రజావథ్సావీస్సౌభగమ్ । పరాదుష్వప్నియగ్ంసువ । విశ్వానిదేవ సవితర్దురితాని పరాసువ । యద్భద్రం తన్మ అసువ ॥ మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతిసిన్ధవః । మాధ్వీర్నస్సన్త్వోషధీః । మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ంరజః । మధుద్యౌరస్తునః పితా । మధుమాన్నో వనస్పతి ర్మధుమాగ్ంఅస్తుసూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతునః ॥ య ఇమం త్రిసుపర్ణ మయాచితం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ । భ్రూణహత్యాం వా ఏతే ఘ్నంతి । యే బ్రాహ్మణా స్త్రిసుపర్ణం పఠంతి । తే సోమం ప్రాప్నువంతి । ఆసహస్రాత్పంక్తిం పునంతి । ఓమ్ ॥

బ్రహ్మమేధవా । మధుమేధవా । బ్రహ్మమేవ మధుమేధవా । బ్రహ్మాదేవానాం పదవీః కవీనా మృషిర్విప్రాణాం మహిషోమృగాణామ్ । శ్యేనోగృధ్రాణాగ్ం స్వధితిర్వనానాగ్ం సోమః పవిత్రమత్యేతి రేభన్ । హగ్ంసశ్శుచిష ద్వసురంతరిక్ష సద్ధోతా వేదిషద తిథిర్దురోణసత్ । నృష ద్వరసదృతసద్వ్యోమ సదబ్జా గోజ ఋతజా అద్రిజా ఋతంబృహత్ । ఋచేత్వా రుచేత్వా సమిథ్స్రవన్తి సరితో నధేనాః । అంతర్ హృదా మనసాపూయమానాః । ఘృతస్యధారా అభిచాకశీమి । హిరణ్యయో వేతసోమధ్యఆసామ్ । తస్మిన్థ్సుపర్ణో మధుకృత్కులాయీ భజన్నాస్తే మధుదేవతాభ్యః । తస్యాసతే హరయస్సప్తతీరే స్వధాందుహానా అమృతస్యధారామ్ । య ఇదం త్రిసుపర్ణ మయాచితం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ । వీరహత్యాంవా ఏతేఘ్నంతి । యే బ్రాహ్మణా స్త్రిసుపర్ణం పఠంతి । తేసోమం ప్రాప్నువంతి । ఆసహస్రాత్పంక్తిం పునంతి ॥ ఓమ్ ॥

మేధాదేవీ జుషమాణానఆగా ద్విశ్వాచీభద్రాసుమనస్యమానా। త్వయాజుష్టానుదమానాదురుక్తా న్బ్రహద్వదేమవిదథేసువీరాః। త్వయా జుష్టఋషిర్భవతి దేవి త్వయాబ్రహ్మాగతశ్రీరుతత్వయా। త్వయా జుష్ట శ్చిత్రంవిన్దతే వసుసానోజుషస్వ ద్రవిణోనమేధే॥

మేధాంమ ఇంద్రోదదాతు మేధాందేవీ సరస్వతీ। మేధాంమే అశ్వినావుభా వాధత్తాంపుష్కరస్రజా। అప్సరాసుచయామేధా గన్ధర్వేషుచ యన్మనః। దైవీం మేధా సరస్వతీ సామాం మేధా సురభి ర్జుషతాగ్ స్వాహా॥

ఆమాంమేధా సురభిర్విశ్వరూపా హిరణ్యవర్ణా జగతీజగమ్యా। ఊర్జస్వతీపయసాపిన్వమానా సామాంమేధాసుప్రతీకా జుషన్తామ్॥

మయిమేధాం మయిప్రజాం మయ్యగ్నిస్తేజో దధాతు మయి మేధాం మయిప్రజాం మయీంద్రఇంద్రియందధాతు మయిమేధాం మయిప్రజాం మయిసూర్యోభ్రాజోదధాతు॥

ఇతి త్రిసుపర్ణం సమాప్తమ్.

అ ధి శ్ర వ ణం.

యుంజతేమన ఉతయుంజతేధియో విప్రావిప్రస్య బృహతో విప శ్చితః। విహోత్రాదధే వయునావిదేక ఇన్మహీదేవస్యసవితుః పరిష్టుతిః। సువాందేవదుర్యాగ్ంం అవదదేవ్రసుతే ద్రవేష్వ ఘోషేధామానో వీరో జాయతాం కర్మణ్యోయగ్ం సర్వేఽనుజీవా మయోజహరానా మన ద్వశీ। ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధేపదం। సమూఢమస్య॥ ౧॥

ప్రాగ్ంస్తుక ఇరావతీ ధేనుమతీహి భూతగ్ం సూయవసినీ మనవే యశస్యే।
వ్యస్కభ్నాద్రోదసీ విష్ణవేతే ద్దాధర్థ పృథివీ మభితో మయూఖైః। ప్రాచీ
ప్రేతమధ్వరం కల్పయంతీ ఊర్ధ్వం యజ్ఞం నయతం మాజిహ్వరతమత్ర
రమేథాం వర్ష్మన్పృథివ్యా దివో వా విష్ణవుత వా పృథివ్యా మహో వా
విష్ణవు తవాంతరిక్షాద్ధస్తౌ పృణస్వ బహుభిర్వసవ్యైరాప్రయచ్ఛ ॥ ౨ ॥
దక్షిణాదోత సవ్యాత్ । విష్ణోర్నుకం వీర్యాణి ప్రవోచం యః పార్థివాని
విమమే రజాగ్ంసి యో అస్కభాయ దుత్తరగ్ం సధస్థం విచక్రమాణస్త్రే
ధోరుగాయో విష్ణోరరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణోశ్శ్నప్త్రే స్థో విష్ణో
స్స్యూరసి విష్ణో ర్ధ్రువమసి వైష్ణవమసి విష్ణవే త్వా ॥ ౩ ॥ (అన్యయాచ్ఛ
క్షాన్న చత్వారిగ్ంశచ్చ)

(రక్షోఘ్నాః .)

కృణుష్వ పాజః ప్రసితిం న పృథ్వీం యాహి రాజేవామవాగ్ం
ఇభేన । తృష్వీ మను ప్రసితిం ద్రూణానోస్తాసి విధ్య రక్షసస్తపిష్ఠైః ।
తవ భ్రమాస ఆశుయా పతన్త్యనుస్పృశ ధృషతా * శోశుచానః ।
తపూగ్ంష్యగ్నే జుహ్వా పతంగానసందితో విసృజ విష్వగుల్కాః । ప్రతి
స్పశో విసృజ తూర్ణితమో భవా పాయుర్విశో అస్యా అదబ్ధః। యో నో
దూరే అఘశగ్ంసః ॥ ౪ ॥ యో అంత్యగ్నే మాకిష్టే వ్యథిరాదధర్షీత్ ।
ఉదగ్నే తిష్ఠ ప్రత్యాతనుష్వ న్యమిత్రాగ్ం ఓషతా త్తిగ్మహేతే । యో నో
అరాతిగ్ం సమిధాన చక్రే నీచాతం ధక్ష్యతసన్నశుష్కం ॥ ఊర్ధ్వోభవ

---

* దృషతా" ఇతి ప్రాచీన పుస్తకపాఠః అసాధుః భాష్యే "ధృషతా=ధార్ష్ట్యేన" ఇతి స్థితత్వాత్.

ప్రతిప్రిధ్యాభ్యస్మేద్రావిమ-ఖ్యణుష్వ దైవ్యాన్యగ్నే । అవస్థిరాతనుహి యా
తుజానాంజామి మజామింపరిమృణీహిశతమా । సతే ॥ ౫ ॥ జానాతి
సుమతిం యవిష్ఠయ ఈపతే బ్రహ్మణేగాతుమైరత్ । విశ్వాన్యస్మై సు
దినానిరాయో ద్యుమ్నాన్యర్యో విదురో అభిద్యౌత్ । సేదగ్నే అస్తు
సుభగస్సుదాను ర్యస్త్వానిత్యేనహవిషాయఉక్థైః । పిప్రీషతిస్వ ఆయుషి
దురోణే విశ్వేదస్మై సుదినాసాసదిష్టిః । అర్చామితే సుమతింఘోష్య
ర్వాక్సంతేవావాతాజరతామ్ ॥ ౬ ॥ ఇయంగీః స్వశ్వాస్త్వా సుకథా
మర్జయేమ హాస్మేక్షత్రాణి ధారయేరను ద్యూన్ । ఇహత్వాభూర్యాచరే
దుపత్మన్దోషావస్తర్దీదివాగంసమనుద్యూన్ । క్రీడంతస్త్వాసుమనసస్సపే
మాభిద్యుమ్నాతస్థివాగంసోజనానాం । యస్త్వాస్వశ్వస్సుహిరణ్యో
అగ్నఉపయాతివసుమతారథేన । తస్యత్రాతాభవసితస్యసఖాయస్త
ఆతిథ్యమానుషగ్జుజోషత్ । మహోరుజామి ॥ ౭ ॥ బంధుతావచోభి
స్తన్మాపితుర్గోతమాదన్వియాయ । త్వంనో అస్యవచసశ్చికిద్ధి హోత
ర్యవిష్ఠసుక్రతోదమూనాః । అస్వప్నజస్తరణయస్సుశేవా అతంద్రాసో
ఒవృకా అశ్రమిష్ఠాః । తేపాయవస్సధ్రియంచోనిషద్యాగ్నే తవనః
పాంత్వమూర । మేపాయవోమామతేయంతే అగ్నే పశ్యంతో అంధం
దురితాదరక్షన్ । రరక్షతాన్త్సుకృతో విశ్వవేదా దిప్సంతఇద్రిపవో
నాహ ॥ ౮ ॥ దేభుః । త్వయావయగంసధన్యస్త్వోతా స్తవప్రణీత్య
శ్యామవాజాన్ । ఉభాశగంసాసూదయసత్యతాతే ఉనుష్ఠుయాకృణుహ్య
హ్రియాణ । అయాతేఅగ్నే సమిధావిధేమ ప్రతిస్తోమగంశస్యమానం
గృభాయ । దహాశసోరక్షసః పాహ్యస్మాన్ ద్రుహోనిదోమిత్రమహో

అవద్యాత్ । రక్షోహణం వాజినమాజిఘర్మి మిత్రం ప్రథిష్ఠముపయామి శర్మ । శిశానో అగ్నిః క్రతుభిస్సమిద్ధ స్సనో దివా ॥ ౯ ॥ సరిషః పాతు నక్తం । విజ్యోతిషా బృహతా భాత్యగ్ని రావిర్విశ్వాని కృణుతే మహిత్వా । ప్రాదేవీర్మాయాస్సహతే దురేవా శ్శిశీతే శృంగే రక్షసే వినిక్షే । ఉతస్వానాసో దివిషంత్వగ్నే స్తిగ్మాయుధా రక్షసే హంతవా ఉ । మదే చిదస్య ప్రరుజంతి భామా నవరంతే పరిబాధో అదేవీః ॥ ౧౦ ॥

(అఘశగ్ంస్తః సత్తే జరతాగ్ంరుజా మిహాది వైకచత్వారిగ్ంశచ్చ॥)

(రక్షోఘ్నమంత్రాః *)

రక్షోహణో వలగహనో వైష్ణవాన్ ఖనామీదమహం తం వలగముద్వపామి యన్నస్సమానో యమసమానో నిచఖానేదమేనమధరం కరోమి యో నస్సమానో యో ఽసమానో ఽరాతీయతి గాయత్రేణ ఛందసా ఽవబాఢో వలగః కిమత్ర భద్రం తన్నౌ సహ విరాడసి సపత్నహా సమ్రాడసి భ్రాతృవ్యహా స్వరాడస్యభిమాతిహా విశ్వారాడసి విశ్వాసాం నాష్ట్రాణాగ్ం హంతా ॥ ౧౧ ॥ రక్షోహణో వలగహనః ప్రోక్షామి వైష్ణవాన్ రక్షోహణో వలగహనో ఽవనయామి వైష్ణవాన్ యవో ఽసి యవయాస్మద్ద్వేషో యవయారాతీ రక్షోహణో వలగహనో ఽవస్తృణామి వైష్ణవాన్ రక్షోహణో వలగహనో ఽభిజుహోమి వైష్ణవాన్ రక్షోహణౌ వలగహనా వుపదధామి వైష్ణవీ రక్షోహణౌ వలగహనా పర్యూహామి వైష్ణవీ రక్షోహణౌ వలగహనా పరిస్తృణామి వైష్ణవీ రక్షోహణౌ వల

* ఏతస్య బ్రాహ్మణం తై. సం. ౬-౨-౧౧. అనువాకః "శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య" ఇతి, స చ అనువాకః అస్మిన్నధిశ్రవణే ఉత్తరత్ర వక్ష్యతే॥

గ్రహాసా వైష్ణవీ బృహన్నసి బృహద్గ్రావా బృహతీ మిన్ద్రాయ వాచం
వద ॥ ౧౨ ॥ (హ్రాంతేద్రాయ యద్వేచ॥)

(పైతృకాః, పితృయజ్ఞవిధిః.)

సోమాయ పితృమతే పురోడాశగ్గ్ం షట్కపాలం నిర్వపతి
పితృభ్యో బర్హిషద్భ్యో ధానాః పితృభ్యో ఽగ్నిష్వాత్తేభ్యో ఽభివా
న్యాయై దుగ్ధే మన్థమేతత్తే తతయేచ త్వా మన్వేతత్తే పితామహ ప్ర
పితామహ యేచ త్వామన్వత్ర పితరో యథాభాగం మన్దధ్వగ్గ్ం సుసం
దృశం త్వా వయం మఘవన్మందిషీమహి ‡ ప్రనూనం పూర్ణవంధురస్తు
తో యాసి వశాగ్గ్ం అను । యోజాన్విన్ద్ర తే హరీ ॥ ౧౩ ॥ అక్షన్నమీ
మదన్త హ్యవప్రియా అధూషత । అస్తోషత స్వభానవో విప్రానవిష్ఠ
యామతీ । యోజాన్విన్ద్రతే హరీ । అక్షన్పితరో ఽమీమదన్త పితరో
ఽతీతృపన్త పితరో ఽమీమృజన్త పితరః । పరేతపితరః సోమ్యా గమ్
భీరైః పథిభిః పూర్వ్యైః । అథా పితౄన్త్సువిదత్రాగ్గ్ం అపీతయ
మేనయే సధమాద్యం మదన్తి । మనో న్వాహువామహే నారాశగ్గ్ంసేన
స్తోమేన పితృణాం చ మన్మభిః । ఆ ॥ ౧౪ ॥ న ఏతు మనః పునః క్రత్వే దక్షాయ
జీవసే । జ్యోక్చ సూర్యం దృశే । పునర్నః పితరో మనో దదాతు దైవ్యో
జనః । జీవం వ్రాతగ్గ్ం సచేమహి । యదన్తరిక్షం పృథివీముత ద్యాం
యన్మాతరం పితరం వా జిహిగ్గ్ంసిమ । అగ్నిర్మా తస్మాదేనసో గార్హ
పత్యః ప్రముంచతు దురితా యాని చకృమ కరోతు మామనేనసమ్ ॥ ౧౫ ॥

---

‡ "మంథిషీమహి" ఇతి ప్రాచీనపుస్తకేషు ముద్రితపాఠః అసాధుః భాష్యే "మందిషీమహి-వయం తర్పయామః" ఇతి స్థితత్వాత్.

(పితృమన్త్రాః)

ఉశన్తస్త్వా హవామహ ఉశన్తస్సమిధీమహి । ఉశన్నుశత ఆవహ పితౄన్ హవిషే అత్తవే । త్వగ్ంసోమ ప్రచికితో మనీషా త్వగ్ంరజిష్ఠమనునేషి పన్థామ్ । తవప్రణీతీ పితరో న ఇన్దో దేవేషు రత్నమభజన్త ధీరాః । త్వయా హి నః పితరస్సోమ పూర్వే కర్మాణి చక్రుః పవమాన ధీరాః । వన్వన్నవాతః పరిధీగ్ంరపోర్ణు వీరేభిరశ్వైర్మఘవా భవ ॥ ౧౬ ॥ నః త్వగ్ం సోమ పితృభిస్సంవిదానో ఽను ద్యావాపృథివీ ఆతతన్థ । తస్మై త ఇన్దో హవిషా విధేమ వయగ్ స్యామ పతయో రయీణామ్ । అగ్నిష్వాత్తాః పితర ఏహ గచ్ఛత సదస్సదస్సదత సుప్రణీతయః । అత్తా హవీగ్ంషి ప్రయతాని బర్హిష్యథా రయిగ్ం సర్వవీరం దధాతన । బర్హిషదః పితర ఊత్యర్వాగిమా వో హవ్యా చకృమా జుషధ్వమ్ । త ఆగతావసా శన్తమేనాథాస్మభ్యం ॥ ౧౭ ॥ శంయోరరపో దధాత । ఆహం పితౄన్ సువిదత్రాగ్ం అవిత్సి నపాతం చ విక్రమణం చ విష్ణోః । బర్హిషదో యే స్వధయా సుతస్య భజన్త పిత్వస్త ఇహాగమిష్ఠాః । ఉపహూతాః పితరస్సోమ్యాసో బర్హిష్యేషు నిధిషు ప్రియేషు । త ఆగమన్తు త ఇహ శ్రువన్త్వధి బ్రువన్తు తే ఽవన్త్వస్మాన్ । ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితరస్సోమ్యాసః । అసుం ॥ ౧౮ ॥ య ఈయురవృకా ఋతజ్ఞాస్తే నో ఽవన్తు పితరో హవేషు । ఇదం పితృభ్యో నమో అస్త్వద్య యే పూర్వాసో య ఉపరాస ఈయుః । యే పార్థివే రజస్యా నిషత్తా యే వా నూనగ్ం సువృజనాసు విక్షు । అధా యథా నః పితరః పరాసః ప్రత్నాసో అగ్న ఋతమాశుషాణాః । శుచీ

దయ్యందీధితిముక్థశాసః * తూమాభిందంతో అరుణీరపవ్రీ యదగ్నే ॥౧౯॥ కవ్యవాహన పితౄన్ యక్ష్యృతావృధః। ప్రచ హవ్యాని వక్ష్యసి దేవేభ్యశ్చ పితృభ్య ఆ। త్వమగ్న ఈడితో జాతవేదోవాడ్ఢవ్యాని సురభీణికృత్వా। ప్రాదాః పితృభ్య స్స్వధయా తే అక్షన్నద్ధిత్వం దేవ ప్రయతా హవీగ్ంషి। మాతలీ కవ్యైర్యమో అంగిరోభిర్ బృహస్పతిర్ ఋక్వభిర్వావృధానః। యాగ్శ్చదేవావావృధుర్యేచ దేవాన్థ్స్వాహా ఽన్యే స్స్వధయాఽన్యే మదంతి ॥౨౦॥ ఇమం యమప్రస్తరమాహిసీదాం గిరోభిః పితృభిస్సంవిదానః। ఆత్వామంత్రాః కవిశస్తా ‡ వహంత్వేనా రాజన్ హవిషామాదయస్వ। అంగిరోభిరాగహి యజ్ఞియేభిర్యమవైరూపైరిహమాదయస్వ। వివస్వంతగ్ం హువే యః పితాతే ఽస్మిన్ యజ్ఞే బర్హిష్యా నిషద్య। అంగిరసోనః పితరో నవగ్వా అథర్వాణో భృగవస్సోమ్యాసః। తేషాం వయగ్ం సుమతౌ యజ్ఞియానామపిభద్రే సౌమనసే స్యామ ॥ ౨౧ ॥

(భీవాస్మభ్యమసుం యదగ్నేమదంతి సౌమనసపకంచ ॥)

భద్రంహిమాంవిశదీర్ఘాయుత్వాయశంతనుత్వాయరాయస్పోషాయ

---

* "ముగ్ధశాస" ఇతి పూర్వపుస్తకేషు ముద్రితపాఠః అసాధుః. అస్యపదపాఠస్య "ఉక్థశాస ఇత్యుక్థ=శాసః" ఇతి స్థితత్వాత్.

‡ "కపిశస్త్వా వహంతు" ఇతి పూర్వపుస్తకేషు ముద్రితపాఠః అసాధుః। అస్య పదపాఠస్య "కవిశస్తా ఇతి కవి-శస్తాః, వహంతు" ఇతి స్థితత్వాత్ ॥

వర్చసే ♦ సుప్రజాస్త్వాయేహి వసో పురోవసో ప్రియోమే హృదో౽
స్యశ్వినోస్త్వా బాహుభ్యాగ్ం సఘ్యాసం నృచక్షసం త్వాదేవ సోమ
సుచక్షా అవఖ్యేషం మందాభిభూతిః కేతు ర్యజ్ఞానాం వాగ్జుష్టాణా
సోమస్యతృప్యతు మందాస్వర్వాచ్యదితి రనాహతశీర్ష్ణీ వాగ్జుష్టాణా
సోమస్య తృప్యత్వేహి విశ్వచర్షణే ॥ ౨౨ ॥ శంభూర్మయోభూ
స్స్వాస్త్రిమా హివర్ణ పరిచర కృత్స్నే దక్షాయరా యస్పోషాయసువీర
తాయై మామా రాజన్ విభీభిష్ఠోమా మేహార్ద్రిత్విషా వధీః । వృషణే
శుష్మాయాయుషే వర్చసే । వసుమద్గణస్య సోమదేవతే మతివిదః
ప్రాతస్సవనస్య గాయత్రిఛందస ఇంద్రపీతస్యనరాశగ్ంస పీతస్య పితృ
పీతస్య మధుమత ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి రుద్రవద్గణస్య
సోమదేవతే మతివిదో మాధ్యందినస్య సవనస్య త్రిష్టుప్ఛందస ఇంద్ర
పీతస్య నరాశగ్ంస పీతస్య ॥ ౨౩ ॥ పితృపీతస్యమధుమత ఉపహూతస్యో
పహూతో భక్షయామ్యాదిత్య వద్గణస్య సోమదేవతే మతివిద స్తృతీ
యస్య సవనస్య జగతీఛందస ఇంద్రపీతస్య నరాశగ్ంస పీతస్య పితృపీ
తస్య మధుమత ఉపహూతస్యోప హూతో భక్షయామి । ఆప్యాయస్వ
సమేతు తే విశ్వతస్సోమ వృష్ణియం । భవా వాజస్యసంగథే । హిన్వమే
గాత్రా హరివోగణాన్మే మావితీతృషః । శివోమేస ప్తర్షీ నుపతిష్ఠస్వ
మామేవాఙ్నాభిమతి ॥ ౨౪ ॥ గ్రాః' అపామ సోమమమృతా అభూమా

♦ "సుప్రజాస్త్వాఏహి" ఇతి ప్రాచీన పుస్తక పాఠః అసాధుః ॥ అన్వయపరపాఠస్య "సుప్రజాస్త్వాయేతి సుప్రజాః-త్వాయ, ఏతి, ఇహి" ఇతి స్థితత్వాత్ ॥

దక్షిణాజ్యోతిరవిదామదేవాన్ । కిమస్మాన్కృణవదరాతిః కిముధూర్తి
రమృత మర్త్యస్య । యన్మఆత్మనో మిందాభూదగ్నిస్తత్పునరాహా
ర్జాతవేదా విచర్షణిః । పునరగ్నిశ్చక్షురదాత్పునరింద్రోబృహస్పతిః
పునర్మే అశ్వినాయువం చక్షురాధత్తమక్ష్యోః । ఇష్టయజుషస్తే దేవ
సోమస్తుతస్తోమస్య ।౨౫॥ శస్తోక్థస్య హరివత ఇంద్రపీతస్య మధుమత
ఉపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి । ఆపూర్యాస్థా మాపూరయత
ప్రజయాచ ధనేనచ । ఏతత్తే తత యేచ త్వా మన్వత్రైతే పితామహప్రపితా
మహాయేచ త్వామన్వత్ర పితరో యథా భాగం మందధ్వం నమోవః పితరో
రసాయ నమోవః పితరశ్శుష్మాయ నమోవః పితరో జీవాయ నమోవః
పితరః ॥ ౨౬ ॥ స్వధాయై నమోవః పితరో మన్యవే నమోవః పితరో
ఘోరాయ పితరో నమోవో య ఏతస్మిన్ లోకేస్థ యుష్మాగ్ంస్తేను యేఽ
స్మిన్ లోకే మాం తేను య ఏతస్మిన్ లోకేస్థ యూయం తేషాం వసిష్ఠా
భూయాస్త యేఽస్మిన్ లోకేఽహం తేషాం వసిష్ఠో భూయాసం ప్రజాప
తేనత్వ దేతాన్యన్యో విశ్వా జాతాని పరితా బభూవ ॥ ౨౭ ॥ యత్కా
మాస్తే జుహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్గ్ స్యామ పతయో రయీణాం । దేవ
కృతస్యైనసో ఽవయజనమసి మనుష్య కృతస్యైనసో ఽవయజనమసి
పితృకృతస్యైనసో ఽవయజనమస్యప్సు ధౌతస్య సోమ దేవతే నృభిస్సుత
స్యేష్ట యజుషస్తుతస్తోమస్య శస్తోక్థస్య యో భక్షో అశ్వసనిర్యో గోసని
స్తస్య తే పితృభిర్భక్షం కృతస్యోపహూతస్యోపహూతో భక్షయామి
।౨౮॥ (విశ్వచర్షణే త్రిష్టుప్ఛందస ఇంద్రపీతస్య నరాశగ్ంసపీతస్యాతిస్తుత
స్తోమస్య జీవాయ నమోవః పితరో బభూవ చతుశ్చత్వారిగ్ంశచ్చ ॥)

(ఇష్టకోపధానానికమ్ *)

ధ్రువాఽసిధరుణాఽ స్తృతావిశ్వకర్మణా సుకృతా । మాత్వా సముద్రఉద్వధీన్మాసుపర్ణోఽ వ్యథమానాపృథివీంధృగ్ంహ । ప్రజాపతి స్త్వాసాదయతు పృథివ్యాఃపృష్ఠే వ్యచస్వతీం ప్రథస్వతీం పృథోఽసిపృథివ్యసి భూరసి భూమిరస్యదితిరసి విశ్వధాయా విశ్వస్య భువనస్య ధర్త్రీ పృథివీం యచ్ఛ పృథివీం దృగ్ంహ పృథివీం మహిగ్ంసీర్విశ్వస్మై ప్రాణాయా పానాయవ్యానాయో దానాయ ప్రతిష్ఠాయై ॥ ౩౦ ॥ చరిత్రా యాగ్నిస్త్వాభిపాతు మహ్యాస్వస్త్యాఛర్దిషా శంత మేనతయా దేవతయా ఽంగిరస్వద్ధ్రువాసీద కాండాత్కాండా త్ప్రరోహంతీ పరుషః పరుషః పరి । ఏవానో దూర్వే ప్రతనుసహస్రేణ శతేనచ । యాశతేనప్రతనోషి సహస్రేణ విరోహసి । తస్యాస్తేదేవిష్టకె విధేమ హవిషావయం । అషాఢాఽసి సహమానా సహస్వారాతీ స్సహస్వ రాతీయ తస్సహస్వ పృతనా స్సహస్వపృతన్యతః । సహస్రవీర్యా ॥ ౩౧ ॥ అసినామాజితస్య । మధువాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః । మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః । మధునక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ంరజః । మధుద్యౌరస్తు నఃపితా । మధుమాన్నో వనస్పతి ర్మధుమాగ్ంఅస్తుసూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతునః । మహీద్యౌఃపృథివీచ నఇమంయజ్ఞం మిమిక్షతాం । పిపృతాన్నోభరీమభిః । తద్విష్ణోః పరమం ॥ ౩౨ ॥ పదగ్ం సదాపశ్యంతి సూరయః । దివీవచక్షురాతతం ధ్రువాఽసిపృథివిసహస్వ పృతన్యతః । స్యూరాదేవేభి రమృతేనాగాః । యాస్తేఅగ్నెసూర్యేరుచ ఉద్యతోదివ

* అన్యచ బ్రాహ్మణం, తై॥ సం॥ ౫॥ ౭॥ ౬॥ అవలోకనీయం॥

మాత్రవ్యంతిరశ్మిభిః। తాభిస్సర్వాభీరుచే జనాయనస్కృధి। యావోదేవా స్సూర్యేరుచో గోష్వశ్వేషు యారుచః। ఇంద్రాగ్నీ తాభిస్సర్వాభీ రుచనోధత్త బృహస్పతే। విరాట్ ॥౩౩॥ జ్యోతిరధారయ త్సమ్రా జ్జ్యోతిరధారయ త్స్వరాడ్జ్యోతిరధారయత్। అగ్నేయుక్ష్వాహియేతవా శ్వాసోదేవ సాధవః। అరం వహంత్యా శవః। యుక్ష్వాహిదేవహూత మాగ్ంఅశ్వాగ్ం అగ్నేరథీరివ। నిహోతా పూర్వ్యస్సదః। ద్రప్స శ్చస్కంద పృథివీ మనుద్యా మిమంచ యోని మనుయశ్చపూర్వః తృతీ యం యోనిమనుసంచరంతం ద్రప్సం జుహోమ్యనుసప్త ౩౪॥ హోత్రాః। అభూద్రిదం విశ్వస్య భువనస్య వాజినమగ్నేర్వైశ్వానర స్యచ। అగ్ని ర్జ్యోతిషా జ్యోతిష్మాన్రుక్మో వర్చసా వర్చస్వాన్ ఋచేత్వారుచేత్వా సమిత్స్రవంతి సరితో నధేనాః। అంతర్ హృదామనసా పూయమానాః। ఘృతస్యధారా అభిచాకశీమి। హిరణ్యయో వేతసో మధ్యఆసాం తస్మిన్ త్సుపర్ణో మధుకృత్కులాయీభజన్నా స్తేమధుదేవతాభ్యః। తస్యాసతే హరయస్సప్తతీరె స్వధాందుహానా అమృతస్యధారాం ॥౩౫॥

(ప్రతిష్ఠాయైసహస్రవీర్యా పరచుం విరాట్సప్తతీరేచత్వారిచ)

(అప్రతిరథ సూక్తమ్. *)

ఆశుశ్శిశానో వృషభోన యుధ్మో ఘనాఘనః। క్షోభణశ్చర్ వణీనాం। సంక్రందనోఽనిమిష ఏకవీర శ్శతగ్ంసేనా అజయత్సాక మింద్రః। సంక్రందనేనానిమిషేణ జిష్ణునా యుత్కారేణ దుశ్చ్యవనే

* ఏతస్యవినియోగః తై॥ సం॥ ౪॥ ౬॥ ౪॥ అవలోకనీయమ్॥

సధృష్ణునా । తదింద్రేణ జయత తత్సహధ్వం యుధోనర ఇషుహస్తేన
వృష్ణా । సఇషుహస్తైః సనిషంగిభిర్వశీసగ్‍ స్రష్టాసయుధ ఇంద్రోగణేన।
సగ్‍ంసృష్టజిత్సోమపా బాహుశర్ధ్యూర్ధ్వధన్వా ప్రతిహితాభిరస్తా బృహ
స్పతే పరిదీయా ॥ ౩౬ ॥ రథేన రక్షోహాఽమిత్రాగ్‍ం అపబాధమానః ।
ప్రభంజన్ సేనాః ప్రమృణో యుధాజయ న్నస్మాకమేధ్య వితారథా
నాం । గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయంతమజ్మ ప్రమృణంత
మోజసా । ఇమగ్‍ంసజాతా అనువీరయధ్వ మింద్రగ్‍ంసఖాయోఽనుసగ్‍ం
రభధ్వం । బలవిజ్ఞాయః స్థవిరః ప్రవీరః సహస్వాన్ వాజీసహమానఉగ్రః ।
అభివీరో అభిసత్వాసహోజా జైత్రమింద్ర రథమాతిష్ఠగోవిత్ । అభి
గోత్రాణి సహసాగాహమానోఽదాయః ॥ ౩౭ ॥ వీరశ్శతమన్యురింద్రః।
దుశ్చ్యవనః పృతనాషాడయుధ్యో స్మాకగ్‍ం సేనా అవతుప్రయుత్సు ।
ఇంద్రఆసాం నేతా బృహస్పతిర్దక్షిణా యజ్ఞః పురఏతుసోమః । దేవ
సేనానామభిభంజతీనాం జయంతీనాం మరుతోయంత్వగ్రే । ఇంద్రస్య
వృష్ణో వరుణస్యరాజ్ఞ ఆదిత్యానాం మరుతాగ్‍ంశర్ధఉగ్రం । మహామన
సాం భువనచ్యవానాం ఘోషోదేవానాం జయతాముదస్థాత్ । అస్మాక
మింద్రస్సమృతేషుధ్వజే ష్వస్మాకం యా ఇషవస్తా జయంతు ॥ ౩౮ ॥
అస్మాకంవీరాఉత్తరే భవం త్వస్మానుదేవాఅవతాహవేషు । ఉద్ధర్షయ
మఘవన్నాయుధాన్యు త్సత్వనాంమామకానాం మహాగ్‍ంసి । ఉద్వృత్ర
హన్ వాజినాంవాజినా న్యుద్రథానాం జయతామేతు ఘోషః । ఉప
ప్రేతజయతానర స్థిరావస్సంతుబాహవః । ఇంద్రోవశ్శర్మయచ్ఛ త్వనా.

ధృష్ణ్యాయుధాసధ | అవసృష్టా పరా పత శరవ్యే బ్రహ్మసగ్ంశితా | ‡
గచ్ఛామిత్రాన్ప్ర ॥౩౯॥ విశమైషాం కంచనోచ్ఛిషః | మర్మాణి తే వర్మభి
శ్ఛాదయామి సోమస్త్వా రాజాఽమృతేనాభివస్తామ్ | ఉరోర్వరీయో వరి
వస్తే అస్తు జయంతం త్వా మను మదంతు దేవాః | యత్ర బాణాః సంప
తంతి కుమారా విశిఖా ఇవ | ఇంద్రోన స్తత్రిహా విశ్వాహా శర్మ
యచ్ఛతు ॥ ౪౦ ॥

(ద్రీయ్యాద్రా యోజయు స్త్వ మిత్రాన్ప్రచత్వారిగ్ంశచ్చ)

(అగ్నిప్రణయన బ్రాహ్మణమ్. *)

ఉదేనముత్తరాం నయేతి ♦ సమిధ ఆదధాతి యథా జనం
యతేఽవసం కరోతి తాదృగేవ తత్తిస్ర ఆదధాతి త్రివృద్వా అగ్నిర్యావా
నేవాగ్నిస్తస్మై భాగధేయం కరోత్యౌదుంబరీర్భవంత్యూర్గ్వా ఉదుం
బర ఊర్జమేవాస్మా అపి దధాత్యుదుత్త్వా విశ్వేదేవా ఇత్యాహ ప్రాణా వై
విశ్వేదేవాః ప్రాణైః ॥ ౪౧ ॥ ఏవైనముద్యచ్ఛతేఽగ్నే భరంతు చిత్తిభి
రిత్యాహ యస్మా ఏవైనం చిత్తాయోద్యచ్ఛతే తేనైవైనగ్ం సమర్ధయతి
పంచ దిశో దైవీర్యజ్ఞమవంతు దేవీరిత్యాహ దిశో హ్యేషోఽనుప్రచ్యవతే
ఽపామతిం దుర్మతిం బాధమానా ఇత్యాహ రక్షసామపహత్యై రాయ
స్పోషే యజ్ఞపతిమాభజంతీరిత్యాహ పశవో వై రాయస్పోషః ॥ ౪౨ ॥

---

‡ "బ్రహ్మసగ్ంశిత" ఇతి ప్రాచీనముద్రిత పుస్తకపాఠః అసాధుః, "బ్రహ్మణాసగ్ంశితా - తీక్ష్ణీకృతా" ఇతి భాష్యే స్థితత్వాత్ ॥

* ఏష అనువాకః తై॥సం॥ ౪॥ ౬॥ ౩॥ అనువాకస్య బ్రాహ్మణరూపః॥

♦ "సమిత్" ఇతి ప్రాచీన ముద్రితపుస్తక పాఠః అసాధుః, అస్య పద పాఠస్య "సమిధః, ఇతి" స్థితత్వాత్ ॥

పశూనేవావరుంధే షడ్భిర్హరతి షడ్వా ఋతవ ఋతుభిరేవైనగ్ంహరతి ద్వే పరిగృహ్యవతీ భవతో రక్షసామపహత్యై సూర్యరశ్మిర్హరికేశః పురస్తాదిత్యాహ ప్రసూత్యై తతః పావకా ఆశిషో నో జుషంతామిత్యాహ న్నం వై పావకోఽన్నమేవావరుంధే దేవాసురాస్సంయత్తా ఆసం తే దేవా ఏతదప్రతిరథమపశ్యం తేన వై తేఽప్రతి ॥౪౩॥ అసురానజయం తదప్రతి రథస్యాప్రతిరథత్వం యదప్రతిరథం ద్వితీయో హోతాన్వాహ ప్రత్యేవ తేన యజమానో భ్రాతృవ్యాన్ జయత్యథో అనభిజితమేవాభిజయతి దశ ర్చం భవతి దశాక్షరా విరాడ్విరాజేమౌ లోకౌ విధృతావనయోర్లోకయో ర్విధృత్యా అథో దశాక్షరా విరాడన్నం విరాడ్విరాజ్యేవాన్నాద్యే ప్రతి తిష్ఠత్యసదివ వా అంతరిక్షమంతరిక్షమివాగ్నీధ్రమాగ్నీధ్రే ॥౪౪॥ అశ్మానం నిదధాతి సత్వాయ ద్వాభ్యాం ప్రతిష్ఠిత్యై విమాన ఏష దివో మధ్య ఆస్త ఇత్యాహ వ్యేవైతయా మిమీతే మధ్యే దివో నిహితః * పృశ్ఞిరశ్మేత్యాహాన్నం వై పృశ్ఞ్యన్నమేవావరుంధే చతసృభిరా పుచ్ఛాదేతి చత్వారి ఛందాగ్ంసి ఛందోభిరేవేంద్రం విశ్వా అవీవృధ న్నిత్యాహ వృద్ధిమేవోపావర్తతే వాజానాగ్ం సత్పతిం పతిమ్ ॥౪౫॥ ఇత్యాహాన్నం వై వాజోఽన్నమేవావరుంధే సుమ్నహూర్యజ్ఞో దేవా గ్ం ఆ చ వక్షదిత్యాహ ప్రజా వై పశవస్సుమ్నం ప్రజామేవ పశూనాత్మన్ ధత్తే యక్షదగ్నిర్దేవో దేవాగ్ం ఆ చ వక్షదిత్యాహ స్వగాకృత్యై వాజస్య

* "పృశ్ఞిరశ్మే......పృశ్ఞ్యన్నమేవావరుంధే" ఇతి ప్రాచీన పుస్తకపాఠః అసాధుః, అస్య పదపాఠస్య "పృశ్ఞిః అశ్మా......పృశ్ఞి అన్నం" ఇతి స్థితత్వాత్ ॥

మాపస్సవేనోద్గ్రాభేణోదగ్రభీదిత్యాహాసౌ వా అదిత్య ఉద్యన్నుద్గ్రాభ ఏష
నిమ్రోచన్నిగ్రాభో బ్రహ్మణైవాత్మాన ముద్గృహ్ణాతి బ్రహ్మణా భ్రా
తృవ్యం నిగృహ్ణాతి ॥ ౪౬ ॥

(ప్రాశ్నాఽపోఽపప్రత్యాగ్నీ ధ్రప్రతి మేకాదశ చ ॥)

(చయన ప్రకరణమ్.)

ఓం అగ్న ఉదధే యా త ఇషు ర్యువా నామ తయా నో మృడ తస్యా
స్తే నమ స్తస్యా స్త ఉపజీవన్తో భూయాస్మాగ్నే దుధ్ర గహ్య కిꣳశిల వ
న్యయా త ఇషు ర్యువా నామ తయా నో మృడ తస్యాస్తే నమ స్తస్యా స్త ఉప
జీవన్తో భూయాస్మ పఞ్చ వా ఏతేఽగ్నయో యచ్చితయ ఉదధి రేవ
నామ ప్రథమో దుధ్రః ॥ ౪౭ ॥ ద్వితీయో గహ్య స్తృతీయః కిꣳశిల
శ్చతుర్థో వన్యః పఞ్చమ స్తేభ్యో యదాహుతీ ర్న జుహుయాదధ్వర్యుంచ
యజమానంచ ప్రదహేయు ర్యదేతా ఆహుతీ ర్జుహోతి భాగధేయేనైవై
నాఞ్ఛమయతి నాఽఽర్తి మార్చ్ఛత్యధ్వర్యు ర్న యజమానో వాఙ్మ ఆసన్న
సోః ప్రాణోఽక్ష్యోశ్చక్షుః కర్ణయోః శ్రోత్రం బాహువో ర్బలమూరువో
రోజోఽరిష్టా విశ్వాన్యఙ్గాని తనూః ॥ ౪౮ ॥ తనువా మే సహ నమస్తే
అస్తు మా మా హిꣳసీ రప వా ఏతస్మాత్ప్రాణాః క్రామన్తి యోఽగ్నిం
చిన్వన్నధిక్రామతి వాఙ్మ ఆసన్నసోః ప్రాణ ఇత్యాహ ప్రాణానేవాఽఽ
త్మన్ధత్తే యో రుద్రో అగ్నౌ యో అప్సు య ఓషధీషు యో రుద్రో విశ్వా
భువనాఽఽవివేశ తస్మై రుద్రాయ నమో అస్త్వాహుతిభాగా వా అన్యే
రుద్రా హవిర్భాగాః ॥ ౪౯ ॥ అన్యే శతరుద్రీయꣳ హుత్వా గావీధుకం
చరు మేతేన యజుషా చరమాయా మిష్టకాయాం నిదధ్యాద్భాగధేయే

నైవైనగ్ం శమయతి తస్యైతైన్వ శతరుద్రియగ్ం హుత మిత్యాహు
ర్యస్యైత ద్దగ్నౌక్రియత ఇతి వసవస్త్వా రుద్రైః పురస్తాత్పాంతు పితరస్త్వా
యమరాజానః పితృభిర్దక్షిణతః పాంత్వాదిత్యాస్త్వా విశ్వైర్దేవైః పశ్చా
త్పాంతు ద్యుతానస్త్వా మారుతో మరుద్భి రుత్తరతః పాతు ॥ ౪౦ ॥
దేవాస్త్వేంద్రజ్యేష్ఠా వరుణ రాజానోఽధస్తాచ్చోపరిష్టాచ్చ పాంతు
నవా ఏతేన పూతో నమేధ్యో నప్రోక్షితో యదేన మతః ప్రాచీనం
ప్రోక్షతి యత్సంచిత మాజ్యేన ప్రోక్షతి తేనపూత స్తేన మేధ్య స్తేన
ప్రోక్షితః ॥ ౪౧ ॥

(ప్రథ) సనూర్ధ్వావిర్భాగాః పాత్తు ద్వాత్రిగ్ంశచ్చ)

శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య యద్ధవిర్ధానం ప్రాణా ఉపరవా హవిర్ధానే
ఖాయంతే తస్మాచ్ఛీర్షన్ప్రాణా అధస్తాత్ఖాయంతే తస్మాదధస్తాచ్ఛీర్
ష్ణః ప్రాణా రక్షోహణో వలగహనో వైష్ణవాన్ఖనామీత్యాహ వైష్ణవా హి
దేవతయోపరవా అసురా వై నిర్యంతో దేవానాం ప్రాణేషు వలగా న్య
ఖనం తాన్బాహుమాత్రేఽన్వవిందన్ తస్మాద్బాహుమాత్రాః ఖాయంత
ఇదమహం తం వలగముద్వపామి ॥ ౪౨ ॥ యన్నస్సమానో యమసమానో
నిచఖానేత్యాహ ద్వౌ వావ పురుషౌ యశ్చైవ సమానో యశ్చాసమానో
యమేవాస్మై తౌ వలగం నిఖనతస్తమేవోద్వపతి సంతృణత్తి తస్మాత్సం
తృణ్ణా అంతరతః ప్రాణా నసంభినత్తి తస్మాదసంభిన్నాః ప్రాణా అపో వన
యతి తస్మాదార్ద్రా అంతరతః ప్రాణా యవమతీరవనయతి ॥ ౪౩ ॥ ఊర్గ్వై
యవః ప్రాణా ఉపరవాః ప్రాణేష్వేవోర్జం దధాతి బర్హిరవస్తృణాతి
తస్మాల్లోమశా అంతరతః ప్రాణా ఆజ్యేన వ్యాఘారయతి తేజో వా ఆజ్యం

ప్రాణా ఉపరవాః ప్రాణేష్వేవ తేజో దధాతి హనూ వా ఏతే యజ్ఞస్య
యదధిషవణే న సంతృణత్త్య సంతృణ్ణే హి హనూ అథో ఖలు దీర్ఘసోమే సం
తృద్యే ధృత్యై శిరో వా ఏతద్యజ్ఞస్య యద్ధవిర్ధానం ॥౨౪॥ ప్రాణా ఉపర
వా హనూ అధిషవణే జిహ్వా చర్మ గ్రావాణో దంతా ముఖమాహవనీయో
నాసికోత్తరవేదిరుదరగ్ం సదో యదా ఖలు వై జిహ్వయా దత్స్వధి ఖాద
త్యథ ముఖం గచ్ఛతి యదా ముఖం గచ్ఛత్యథోదరం గచ్ఛతి తస్మాద్ధవి
ర్ధానే చర్మన్నధి గ్రావభిరభిషుత్యాహవనీయే హుత్వా ప్రత్యంచః
పరేత్య సదసి భక్షయంతి యో వై విరాజో యజ్ఞముఖే దోహం వేద దుహ
ఏవైనామియం వై విరాట్తస్యై త్వక్చర్మోధోఽధిషవణే స్తనా ఉపరవా
గ్రావాణో వత్సా ఋత్విజో దుహంతి సోమః పయో య ఏవం వేద దుహ
ఏవైనాం ॥ ౨౫ ॥

(వప్రాణి యవమతీరవనయతి హవిర్ధానమేవ త్రయోవిగ్ంశతిశ్చ)

అసావాదిత్యోఽస్మిన్ లోక ఆసీత్తం దేవాః పృష్ఠైః పరిగృహ్య
సువర్గం లోకమగమయన్ పరైరవస్తాత్పర్యగృహ్ణన్ దివాకీర్త్యేన సువర్గే
లోకే ప్రత్యస్థాపయన్ పరైః పరస్తాత్పర్యగృహ్ణన్ పృష్ఠైరుపావరోహం
త్స వా అసావాదిత్యోఽముష్మిన్ లోకే పరైరుభయతః పరిగృహీతో
యత్పృష్ఠాని భవంతి సువర్గమేవ తైర్లోకం యజమానా యంతి పరై
రవస్తాత్పరిగృహ్ణంతి దివాకీర్త్యేన ॥౨౬॥ సువర్గే లోకే ప్రతితిష్ఠంతి పరైః
పరస్తాత్పరిగృహ్ణంతి పృష్ఠైరుపావరోహంతి యత్పరే పరస్తాన్న స్యుః
పరాంచః సువర్గాల్లోకాన్నిష్పద్యేరన్ యదవస్తాన్న స్యుః ప్రజా నిర్ద
హేయురభితో దివాకీర్త్యం పరస్సామానో భవంతి సువర్గ ఏవైనాం లోక

ఉభయతః పరిగృహ్ణంతి యజమానావై దివాకీర్త్యగ్ం సంవత్సరః పర
స్సామానో ఽభితో దివాకీర్త్యం పరస్సామానో భవంతి । సంవత్సర
ఏవో భయతః ॥౪౭॥ ప్రతితిష్ఠంతి పృష్ఠంవై దివాకీర్త్యం పార్శ్వే పర
స్సామానో ఽభితో దివాకీర్త్యం పరస్సామానో భవంతి తస్మాదభితః
పృష్ఠం పార్శ్వే భూయిష్ఠా గ్రహా గృహ్యంతే భూయిష్ఠగ్ంశస్యతే యజ్ఞ
స్యైవ తన్మధ్యతో గ్రంథిం గ్రథ్నంత్యవిస్రగ్ంసాయ సప్త గృహ్యంతే
సప్త వై శీర్షన్ ప్రాణాః ప్రాణానేవ యజమానేషు దధతి యత్ప్రాచీ
నాని పృష్ఠాని భవంత్యమిమేవ తైర్లోకమభ్యారోహంతి యదిమం లోకంన
॥౪౮॥ ప్రత్యవరోహేయురుద్వా మాద్యేయుర్యజమానాః ప్ర వా మీ
యేరన్ యత్ప్రతీచీనాని పృష్ఠాని భవంతీమమేవ తైర్లోకం ప్రత్యవరోహం
త్యథో అస్మిన్నేవ లోకే ప్రతితిష్ఠంత్యనున్మాదాయేంద్రో వా అప్రతిష్ఠిత
ఆసీత్స ప్రజాపతి ముపాధావత్తస్మా ఏత మేకవిగ్ంశతిరాత్రం ప్రాయచ్ఛ
త్తమాహరత్తేనాయజత తతో వై స ప్రత్యతిష్ఠద్యే బహుయాజినో ఽ
ప్రతిష్ఠితాః ॥౪౯॥ స్యుస్త ఏకవిగ్ంశతిరాత్రమాసీరన్ ద్వాదశ మాసాః
పంచర్తవస్త్రయ ఇమే లోకా అసావాదిత్య ఏకవిగ్ంశ ఏతావంతో వై దేవ
లోకాస్తేష్వేవ యథాపూర్వం ప్రతితిష్ఠంత్యసావాదిత్యో న వ్యరోచత
స ప్రజాపతి ముపాధావత్తస్మా ఏత మేకవిగ్ంశతిరాత్రం ప్రాయచ్ఛత
మాహరత్తేనాయజత తతో వై సో ఽరోచత య ఏవం విద్వాగ్ంస ఏక
విగ్ంశతిరాత్రమాసతే రోచంత ఏవైకవిగ్ంశతిరాత్రో భవతి రుగ్వా ఏక
విగ్ంశో రుచమేవ గచ్ఛంత్యథో ప్రతిష్ఠామేవ ప్రతిష్ఠా హ్యేకవిగ్ంశో ఽతి
రాత్రావభితో భవతో బ్రహ్మవర్చసస్య పరిగృహీత్యై ॥

అతిగ్రాహ్యవిధిః.

సంతతిర్వా ఏతే గ్రహాః । యత్పరస్సామానః । విషువాం
దివాకీర్త్యం । యథా శాలాయై పక్షసీ । ఏవగ్ం సంవత్సరస్య పక్షసీ ।
యద్వైతేన గృహ్యేరన్న్ । విషూచీ సంవత్సరస్య పక్షసీ వ్యవస్రగ్ం
సేయాతాం । ఆర్తిమార్ఛేయుః । యదేతే గృహ్యంతే । యథా శాలాయై
పక్షసీ మధ్యమం వగ్ంశ మభిసమాయచ్ఛతి ॥ ౧ ॥ ఏవగ్ం సంవత్సర
స్య పక్షసీ దివాకీర్త్య మభిసంతన్వంతి । నార్తిమార్ఛంతి । ఏకవిగ్ంశ
మహర్భవతి । శుక్రాగ్రా గ్రహా గృహ్యంతే । ప్రత్యుత్తబ్ధ్యై సయత్వా
య । సౌర్య ఏతదహః పశురాలభ్యతే । సౌర్యో ఽతిగ్రాహ్యో గృహ్యతే ।
అహరేవ రూపేణ సమర్ధయంతి । అథో అహ్న ఏవైష బలిర్హ్రియతే ।
సప్తైత దహ రతిగ్రాహ్యా గృహ్యంతే ॥ ౨ ॥ సప్త వై శీర్షణ్యాః ప్రాణాః ।
అసావాదిత్యశ్శిరః ప్రజానాం । శీర్షన్నేవ ప్రజానాం ప్రాణాందధాతి ।
తస్మాత్సప్త శీర్షన్ప్రాణాః । ఇంద్రో వృత్రగ్ం హత్వా । అసురాన్ప
రాభావ్య । స ఇమాంల్లోకానభ్యజయత్ । తస్యాసౌ లోకో ఽనభిజిత
ఆసీత్ । తం విశ్వకర్మా భూత్వా ఽభ్యజయత్ । యద్వైశ్వకర్మణో
గృహ్యతే ॥ ౩ ॥ సువర్గస్య లోకస్యాభిజిత్యై । ప్రవా ఏతే ఽస్మాల్లోకాచ్చ్య
వంతే యే వైశ్వకర్మణం గృహ్ణతే । ఆదిత్యశ్చ గృహ్యతే । ఇయం వా
అదితిః । అస్యామేవ ప్రతితిష్ఠంతి । అన్యో ఽన్యో గృహ్యేతే । విశ్వాన్యే
వాన్యేన కర్మాణి కుర్వాణా యంతి । అస్యామన్యేన ప్రతితిష్ఠంతి । తావా
పరార్ధాత్సంవత్సరస్యాన్యో ఽన్యో గృహ్యేతే । తావుభౌ సహ మహా
వ్రతే గృహ్యేతే । యజ్ఞస్యైవాంతం గత్వా । ఉభయోర్లోకయోః ప్రతి

తిష్ఠంతి । అర్కాస్యముక్థం భవతి । అన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై ॥ ౮ ॥ సమా
యచ్ఛ త్యతిగ్రాహ్యా గృహ్యంతె గృహ్యతె సంవత్సరస్యాన్యోఽన్యో
గృహ్యేతెపంచచ ॥

(దివాకీర్త్య సామవిధిః)

ఏకవిగ్ంశ ఏషభవతి । ఏతేనవైదేవా ఏకవిగ్ంశేన ఆదిత్యమిత
ఉత్తమగ్ం సువర్గంలోక మారోహయన్ । సవా ఏషఇత ఏకవిగ్ంశః ।
తస్యదశావస్తా దహాని । దశపరస్తాత్ । సవా ఏషవిరాజ్యుభయతః ప్రతి
ష్ఠితః । విరాజిహివా ఏష ఉభయతః ప్రతిష్ఠితః । తస్మాదంత రేమా
లోకాయన్ । సర్వేషు సువర్గేషు లోకేష్వభితపన్నేతి । దేవా వాఆది
త్యస్య సువర్గస్యలోకస్య । పరాచోఽతిపాదాదబిభయుః । తంఛందోభి
రదృగ్ంహన్ ధృత్యై । దేవావా ఆదిత్యస్య సువర్గస్య లోకస్య । అవా
చోఽవపాదా దబిభయుః । తంపంచభి రశ్మిభిరుదవయన్ । తస్మాదేక
విగ్ంశేఽహన్ పంచ దివాకీర్త్యాని క్రియంతే। రశ్మయోవై దివాకీర్త్యాని।
యేగాయత్రే । తేగాయత్రీ షూత్తరయోః పవమానయోః ॥౨॥ మహా
దివాకీర్త్యగ్ం హోతుఃపృష్ఠం । వికర్ణం బ్రహ్మసామ (౦) భాసోఽగ్ని
ష్టోమః । అథైతాని పరాణి । పరైర్వై దేవాఆదిత్యగ్ంసువర్గం లోకమ
పారయన్ । యదపారయన్ । తత్పరాణాం పరత్వం । పారయంత్యేనం
పరాణి । యఏవం వేద । అథైతాని స్పరాణి। స్పరైర్వై దేవా ఆదిత్యగ్ం
సువర్గంలోకమస్పారయన్ । యదస్పారయన్ । తత్స్పరాణాగ్ం స్పర
త్వం । స్పారయంత్యేనగ్ం స్పరాణి । యఏవం వేద ॥

(ఏతిపవమానయో స్స్పరాణి పంచచ)

(పశువిధిః.)

అప్రతిష్ఠాంవా ఏతేగచ్ఛంతి। యేషాగ్ం సంవత్సరేఽనాప్తేఽథ। ఏకాదశిన్యాప్యతే। వైష్ణవం వామనమాలభంతే। యజ్ఞోవైవిష్ణుః యజ్ఞమేవాలభంతే ప్రతిష్ఠిత్యై। ఐంద్రాగ్నమాలభంతే ఇంద్రాగ్నీ వైదేవానామయాతయామానౌ। యేఏవ దేవతేఅయాతయామ్నీ। తేఏవాఽలభంతే। వైశ్వదేవమాలభంతే। దేవతాఏవావరుంధతే। ద్యావాపృథివ్యాం ధేనుమాలభంతే ద్యావాపృథివ్యోరేవ ప్రతితిష్ఠంతి। వాయవ్యంవత్సమాలభంతే। వాయుర్వైదేవేభ్యో యథాఽయతనాద్దేవతా అవరుంధే। ఆదిత్యామవింవశామాలభంతే। ఇయంవాఅదితిః। అస్యా మేవప్రతితిష్ఠంతి। మైత్రావరుణీమాలభంతే ॥ ౨ ॥ మిత్రేణైవయజ్ఞస్య స్విష్టగ్ంశమయంతి। వరుణేన దురిష్టం। ప్రాజాపత్యం తూపరం మహా ప్రాతఆలభంతే। ప్రాజాపత్యో ఽతిగ్రాహ్యోగృహ్యతే। అహరేవరూ పేణ సమర్ధయంతి। అథోఅహ్న ఏవైషబలిర్హ్రియతే। ఆగ్నేయమాల భంతే ప్రతిప్రజ్ఞాత్యై। అజప్తేత్వాఽ వాఏతేపూర్వైర్మాసైరవరుం ధతే। యద్దేతేగవ్యాః పశవఆలభ్యంతే। ఉభయేషాం పశూనామవ రుద్ధ్యై। యదతిరిక్తామేకాదశినీమాలభేరన్। అప్రియంభ్రాతృవ్యమభ్య తిరిచ్యేత। యద్వావాప్ష శూనమస్యాయుః కనీయ ఆయుఃకుర్వీరన్। యదేతే బ్రాహ్మణవంతః పశవఆలభ్యంతే నాప్రియంభ్రాతృవ్యమభ్యతి రిచ్యతే। నకనీయ ఆయుఃకుర్వతే ॥ 3 ॥

(తేఏవాలభంతే మైత్రావరుణీమాలభంతుఽ వరుద్ధ్యైనప్త చ.)

(మ హా వ్ర త వి ధిః .)

ప్రజాపతిః ప్రజాస్సృష్ట్వా వృత్తోఽశయత్ । తం దేవా భూతానాగ్ంరసం తేజస్సంభృత్య । తేనైవ మభిషజ్యన్ । మహానవవర్తీతి । తన్మహావ్రతస్య మహావ్రతత్వం । మహద్వ్రతమితి । తన్మహావ్రతస్య మహావ్రతత్వం । మహతో వ్రతమితి । తన్మహావ్రతస్య మహావ్రతత్వం । పంచవిగ్ంశ స్తోమో భవతి ॥ ౧ ॥ చతుర్విగ్ంశత్యర్ధమాస స్సంవత్సరః । యద్వా ఏతస్మిన్ త్సంవత్సరేఽధి ప్రాజాయత । తదన్నం పంచవిగ్ంశమభవత్ । మధ్యతః క్రియతే మధ్యతో హ్యన్న మశితం ధినోతి । అథో మధ్యత ఏవ ప్రజానామూర్గ్ధీయతే । అథ యద్వా ఇదమంతతః క్రియతే । తస్మాదుద్దంతే ప్రజాస్సమేధంతే । అంతతః క్రియతే ప్రజననాయైవ । త్రివృచ్ఛిరో భవతి ॥ ౨ ॥ త్రేధా విహితగ్ం హి శిరః । లోమ ఛవీరస్థి । పరాచా స్తువంతి తస్మాత్తథ్సదృగేవ । నమేద్యతోఽనుమేద్యతి । నకృశ్యతోఽనుకృశ్యతి । పంచదశోఽన్యః పక్షో భవతి । సప్తదశోఽన్యః । తస్మాద్వయాగ్ంస్యన్యతరమర్ధ మభిపర్యావర్తంతే । అన్యతరతో హి తద్గరీయః క్రియతే ॥ ౩ ॥ పంచవిగ్ంశ ఆత్మా భవతి తస్మాన్మధ్యతః పశవో వరిష్ఠాః । ఏకవిగ్ంశం పుచ్ఛం । ద్విపదాసు స్తువంతి ప్రతిష్ఠిత్యై । సర్వేణ సహ స్తువంతి । సర్వేణ హ్యాత్మనాఽఽత్మన్వీ । సహోత్పతంతి । ఏకైకాముచ్ఛిగ్ంషంతి । ఆత్మన్ హ్యంగాని బద్ధాని । నవా ఏతేన సర్వః పురుషః ॥ ౪ ॥ యదిత ఇతో లోమాని దతో నఖాన్ । పరిమాదః క్రియంతే । తాన్యేవ తేన ప్రత్యుప్యంతే । ఔదుంబర స్తల్పో భవతి । ఊర్గ్వా అన్నముదుంబరః । ఊర్జ ఏవాన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై । యస్యైతల్ప సద్యమనభిజిత్తగ్గ్ స్యాత్ ॥

సదేవానాగ్ంసామ్యక్షే । తల్పసద్య మభిజయాసీతి తల్ప మారుహ్యో
ద్గాయేత్ । తల్పసద్యమేవాభిజయతి ॥ ౫ ॥ యస్యైకల్పసద్యమభిజితగ్గ్
స్యాత్ । సదేవానాగ్ం సామ్యక్షే । తల్పసద్యం మాపరాజైషీతి తల్ప
మారుహ్యోద్గాయేత్ । న తల్పసద్యం పరాజయతే । ప్లైంఖేశగ్ంసతి ।
మహో వై ప్లైంఖః । మహస ఏవాన్నాద్యస్యావరుద్ధ్యై । దేవాసురా స్సం
యత్తా ఆసన్ । త ఆదిత్యే వ్యాయచ్ఛంత । తం దేవాస్సమజయన్ ॥ ౬ ॥
బ్రాహ్మణశ్చ శూద్రశ్చ చర్మకర్తే వ్యాయచ్ఛేతే । దైవ్యో వై వర్ణో
బ్రాహ్మణః । అసుర్యశ్శూద్రః । ఇమేఽరాత్సురిమే సుభూత మక్రన్నిత్య
న్యతరో బ్రూయాత్ । ఇమ ఉద్వాసీకారిణ ఇమే దుర్భూత మక్రన్నిత్యన్య
తరః । యదేవైషాగ్ంసుకృత యారాద్ధిః । తదన్యతరోఽభిశ్రీణాతి ।
యదేవైషాం దుష్కృతం యారాద్ధిః । తదన్యతరోఽపహంతి । బ్రాహ్మణ
స్సంజయతి । అముమేవాఽదిత్యం భ్రాతృవ్యస్య సంవిందతే ॥ ౭ ॥ భవతి
భవతి క్రియతే పురుషో జయత్యజయం జయత్యేకం చ ॥

(పిండపితృయజ్ఞవిధిః)

ఇంద్రో వృత్రగ్ంహత్వా । అసురాన్ పరాభావ్య । సోఽమా
వాస్యాం ప్రత్యాగచ్ఛత్ । తే పితరః పూర్వేద్యురాగచ్ఛన్ । పితౄన్
యజ్ఞోఽగచ్ఛత్ । తం దేవాః పునరయాచంత । తమేభ్యో న పునరదదుః ।
తే బ్రువన్వరం వృణామహై । అథ వః పునర్దాస్యామః । అస్మభ్యమేవ
పూర్వేద్యుః క్రియాతా ఇతి ॥ ౧ ॥ తమేభ్యః పునరదదుః । తస్మాత్పితృభ్యః
పూర్వేద్యుః క్రియతే । యత్పితృభ్యః పూర్వేద్యుః కరోతి పితృభ్య ఏవ త
ద్యజ్ఞం నిష్క్రీయ యజమానః ప్రతనుతే । సోమాయ పితృపీతాయ స్వధా

నమఇత్యాహ । పితురేవాధి సోమపీథ మవరుంధే। నహిపితా ప్రమీయ మాణాత్ ఆహైష సోమపీథఇతి । ఇన్ద్రియంవై సోమపీథః । ఇంద్రియ మేవ సోమపీథ మవరుంధే । తేనేంద్రియేణ ద్వితీయాం జాయామభ్య శ్నుతె ॥౨॥ ఏతద్వై వ్రాహ్మణం పురావాజశ్రవసా విదామక్రన్। తస్మా త్తైద్వేద్వేజాయె అభ్యాతుత । యఏవంవేద। అభిద్వితీయాం జాయామ శ్నుతె । అగ్నయె కవ్యవాహనాయస్వధానమ ఇత్యాహ । యఏవపితౄ ణామగ్నిః । తంప్రీణాతి । త్రిసఆహుతీర్జుహోతి । త్రిర్నిదధాతి షట్సం పద్యంతె ॥3॥ షడ్వాఋతవః । ఋతూనేవ ప్రీణాతి । తూష్ణీంమేక్షణ మాదధాతి । అస్తివాహి షష్ఠఋతుర్నవా ॥ దేవాన్వై పితౄన్ప్రీ తాన్ । మనుష్యాఃపితరో నుప్రపిపతె । త్రిసఆహుతీర్జుహోతి । త్రిర్ని దధాతి । షట్సంపద్యంతె । షడ్వాఋతవః ॥౪॥ ఋతవః ఖలువైదేవాః పితరః । ఋతూనేవదేవాన్పితౄన్ప్రీణాతి తాన్ప్రీతాన్ । మనుష్యాః పితరోఽనుప్రపిపతె । సకృదాచ్ఛిన్నంబర్హిర్భవతి । సకృదివహిపితరః త్రిర్నిదధాతి । తృతీయేవాఇతో లోకేపితరః తానేవప్రీణాతి । పరాఙా వర్తతే॥౫॥ హ్రీకాహిపితరః॥ ఓష్మణో వ్యావృత్తఉపాస్తే। ఊష్మభాగాహి పితరః । బ్రహ్మవాదినోవదంతి। ప్రాశ్యాం3 నప్రాశ్యా3మితి । యత్ప్రా శ్నీయాత్ । జన్యమన్నమద్యాత్ । ప్రమాయుకస్స్యాత్ । యన్నప్రాశ్నీ యాత్ । అహవిస్స్యాత్ ॥౬॥ పితృభ్యఆవృశ్చ్యేత। అవఘ్రేయమేవ । తన్నేవప్రాశితన్నేవాప్రాశితం । వీరంవావైపితరః ప్రయంతోహరంతి। వీరంవాదదతి । దశాంఛినత్తి । హరణభాగాహిపితరః । పితౄనేవనిరవద యతే । ఉత్తరఆయుషి లోమఛిందీత । పితౄణాగ్ం హ్యేతర్హినేదీ

యః ॥౭॥ నమస్కరోతి । నమస్కారోహిపితౄణాం । నమోవః పితరో రసాయ । నమోవఃపితర శ్శుష్మాయ నమోవఃపితరో జీవాయ । నమోవఃపితరస్స్వధాయై । నమోవః పితరోమన్యవే । నమోవః పితరోఘోరాయ । పితరోనమోవః। యఏతస్మిన్ లోకేస్థ ॥౮॥ యుష్మాగ్స్తేఽను। యేఽస్మిన్ లోకే । మాంతేఽను । యఏతస్మిన్ లోకేస్థ । యూయం తేషాం వసిష్ఠాభూయాస్త । యేఽస్మిన్ లోకే । అహంతేషాం వసిష్ఠో భూయాసమిత్యాహ । వసిష్ఠస్సమానానాం భవతి । యఏవం విద్వాన్ పితృభ్యఃకరోతి । ఏషవై మనుష్యాణాం యజ్ఞః ॥౯॥ దేవానాంవాఇతరే యజ్ఞాః । తేనవా ఏతత్పితృల్లోకేచరతి । యత్పితృభ్యః కరోతి । సఈశ్వరః ప్రమేతోః । ప్రాజాపత్య యర్చాపునరైతి । యజ్ఞోవైప్రజాపతిః। యజ్ఞేనైవ సహాపునరైతి । నప్రమాయుకో భవతి । పితృలోకేవా ఏతద్యజమానశ్చరతి । యత్పితృభ్యః కరోతి । సఈశ్వర ఆర్తిమార్తోః । ప్రజాపతిస్త్వావైనం తతఉన్నేతుమర్హతీత్యాహుః । యత్ప్రాజాపత్య యర్చాపునరైతి । ప్రజాపతిరేవైనం తత ఉన్నయతి । నార్తిమార్ఛతియజమానః ॥౧౦॥ ఇత్యశ్నుతే పద్యంతేపద్యంతే వడ్వా బ్రువతేవాఽవర్తతే ఽహావిష్వాన్యన్నై దీయస్థయజ్ఞో యజమానశ్చరతి యత్పితృభ్యః కరోతి పంచచ ॥

పితృయజ్ఞః.

వైశ్వదేవేనవైప్రజాపతిః ప్రజాఅసృజత । తా వరుణప్రఘాసైర్వరుణపాశాదముంచత్ । సాకమేధైః ప్రత్యస్థాపయత్। త్ర్యంబకైరుద్రం నిరవాదయత । పితృయజ్ఞేన సువర్గంలోక మగమయత్ । యద్వైశ్వ

ర్దైవేన యజతే । ప్రజా ఏవ తద్యజమాన స్సృజతే । తా వరుణప్రఘాసై
ర్వరుణ పాశా న్ముంచతి । సాకమేధైః ప్రతిష్ఠాపయతి । త్ర్యంబకై
రుద్రం నిరవదయతే ॥

పితృయజ్ఞేన సువర్గం లోకంగమయతి । దక్షిణతః ప్రాచీనావీతీ
నిర్వపతి । దక్షిణావృద్ధి పితౄణాం । అనాదృత్య తత్ । ఉత్తరత ఏవోపవీయ
నిర్వపేత్ । ఉభయే హి దేవాశ్చ పితరశ్చేజ్యంతే । అథో యదేవ దక్షిణార్ధే
ఽధిశ్రయతి । తేన దక్షిణావృత్ । సోమాయ పితృమతే పురోడాశగ్‌ం
షట్కపాలం నిర్వపతి । సంవత్సరో వై సోమః పితృమాన్ ॥

సంవత్సరమేవ ప్రీణాతి పితృభ్యో బర్హిషద్భ్యో ధానాః । మాసా
వై పితరో బర్హిషదః । మాసానేవ ప్రీణాతి యస్మిన్ వా ఋతౌ పురుషః
ప్రమీయతే । సోఽస్యాముష్మింల్లోకే భవతి । బహురూపా ధానా భవంతి ।
అహోరాత్రాణామభిజిత్యై । పితృభ్యోఽగ్నిష్వాత్తేభ్యో మన్థం ॥ అర్ధ
మాసా వై పితరోఽగ్నిష్వాత్తాః ॥ అర్ధమాసానేవ ప్రీణాతి । అభివాన్యాయై
దుగ్ధే భవతి । సా హి పితృదేవత్యం దుహే । యత్పూర్ణం । తన్మనుష్యాణాం ॥
ఉపర్యర్ధో దేవానాం । అర్ధః పితౄణాం । అర్ధ ఉపమన్థతి । అర్ధో హి పితౄ
ణాం । ఏకయోపమన్థతి । ఏకా హి పితౄణాం । దక్షిణోపమన్థతి । దక్షిణా
వృద్ధి పితౄణాం । అనారభ్యోపమన్థతి । తద్ధి పితౄన్గచ్ఛతి । ఇమాం దిశం
వేదిముద్ధంతి । ఉభయే హి దేవాశ్చ పితరశ్చేజ్యంతే । చతుస్స్రక్తిర్భవతి ।
సర్వా హ్యనుదిశః పితరః । అఖాతా భవతి ॥

ఖాతా హి దేవానాం । మధ్యతోఽగ్నిరాధీయతే । అంతతో హి
దేవానామాధీయతే । వర్షీయా నిధ్మాద్బర్హిర్భవతి వ్యావృత్త్యై । పరి

శ్రియతి। అంతర్హితో హి పితృలోకో మనుష్యలోకాత్। యత్పరుషి దినం। తద్దేవానాం। యదంతరా। తన్మనుష్యాణామ్॥

యత్సమూలం। తత్పితౄణాం। సమూలం బర్హిర్భవతి వ్యావృత్త్యై। దక్షిణా స్తృణాతి। దక్షిణావృద్ధి పితౄణాం। త్రిః పర్యేతి। తృతీయే వా ఇతో లోకే పితరః। తానేవ ప్రీణాతి। త్రిపునః పర్యేతి। షట్సంపద్యంతే॥

షడ్వా ఋతవః। ఋతూనేవ ప్రీణాతి। యత్ప్రస్తరం యజుషా గృహ్ణీయాత్। ప్రమాయుకో యజమానస్స్యాత్। యన్న గృహ్ణీయాత్। అనాయతనస్స్యాత్। తూష్ణీమేవ న్యస్యేత్। న ప్రమాయుకో భవతి। నానాయతనః। యత్త్రీన్పరిధీన్పరిదధ్యాత్। మృత్యునా యజమానం పరిగృహ్ణీయాత్। యన్న పరిదధ్యాత్। రక్షాగ్ంసి యజ్ఞగ్ం హన్యుః। ద్వౌ పరిధీ పరిదధాతి రక్షసామపహత్యై। అథో మృత్యోరేవ యజమానముత్సృజతి। యత్త్రీణి త్రీణి హవీగ్ంష్యుదాహరేయుః। త్రయస్త్రయ ఏషాగ్ంసాకం ప్రమీయేరన్। ఏకైకమనూచీనాన్యుదాహరంతి। ఏకైక ఏవైషామన్వంచః ప్రమీయంతే॥ కశిపు కశిపవ్యాయ। ఉపబర్హణముపబర్హణ్యాయ। ఆంజనమాంజన్యాయ। అభ్యంజనమభ్యంజన్యాయ। యథాభాగమేవైనాన్ ప్రీణాతి॥

నిరవదయతే పితౄమానగ్నిష్వాత్తా ఏకధా పునర్మంథత్య ఖాతా భవతి మనుష్యాణాం పద్యంతే పరిదధ్యాన్నీయత్తే పంచచ॥

పితృయజ్ఞశేషః.

అగ్నయే దేవేభ్యః పితృభ్య స్సమిధ్యమానా యాను బ్రూహీత్యాహ। ఉభయేహి దేవాశ్చ పితరశ్చేజ్యంతే। ఏకామన్వాహ। ఏకాహి

పితౄణాం । తిరసాహా తిరిహిదేవానాం । అఘారావాఘారయతి । యజ్ఞపురుషోరనంతరిత్యై । నార్‌షేయంవృణీ తే । నహోతారం ॥

యదార్‌షేయం వృణీత । యద్ధోతారం । ప్రమాయుకో యజమానస్యాత్ । ప్రమాయుకోహోతా । తస్మాన్నవృణీతే । యజమానస్యహోతుర్గోపీథాయ । అపబర్హిషః ప్రయాజాన్యజతి। ప్రజావైబర్హిః ప్రజాప్రవమృతో్యరుత్సృజతి । ఆజ్యభాగౌయజతి ।

యజ్ఞస్యైవ చక్షుషీనాంతరేతి । ప్రాచీనావీతీ సోమంయజతి । పితృదేవత్యాహి । ఏషాహుతిః। పంచకృతో్వఽవద్యతి । పంచహ్యేతా దేవతాః । ద్వేపురోనువాక్యే । యాజ్యాదేవతా వషట్కారః । తావ్రేవ ప్రీణాతి । సంతత్రమవద్యతి ।

ఋతూనాగంసంతత్యై । పైత్వైభ్యః పూర్వయా పురోఽనువాక్యయాహ । పరిణయతిద్వితీయయా । గమయతియాజ్యయా। తృతీయేవా ఇతోలోకేపితరః । అహ్నఏవైనాన్పూర్వయా పురోఽనువాక్యయాత్యానయతి । రాత్రియై ద్వితీయయా । ఐవైనాన్ యాజ్యయా గమయతి । దక్షిణతోఽవదాయ । ఉదజ్ఙతిక్రామతి వ్యావృత్యై ।

ఆస్వధేత్యాశ్రావయతి । అస్తుస్వధేతిప్రత్యాశ్రావయతి। స్వధానమఇతివషట్కరోతి । స్వధాకారోహిపితౄణామ్ । సోమమగ్రేయజతి । సోమప్రయాజాహిపితరః । సోమం పితృమంతంయజతి । సంవత్సరోవై సోమఃపితృమాన్। సంవత్సరమేవతద్యజతి। పితౄన్‌బర్హిషదోయజతి।

యేవై యజ్వానః। తేపితరోబర్హిషదః। తానేవతద్యజతి। పితౄనగ్నిష్వాత్తాన్ యజతి । యేవాఅయజ్వానో గృహమేధినః । తేపితరో

ఽగ్నిష్వాత్తాః । తానేవతద్యజతి। అగ్నింకవ్యవాహనంయజతి । యఏవ పితౄణామగ్నిః । తమేవతద్యజతి ।

అథోయథాఽగ్నిగ్గ్ స్విష్టకృతంయజతి । తాదృగేవతత్ । ఏతత్తే తతయేచత్వామ న్వితి త్రిస్స్రక్తీషు నిదధాతి । తస్మాదా తృతీయా త్పురుషాన్నామ న గృహ్ణంతి । ఏతావంతో హీజ్యంతే । అత్ర పితరో యథాభాగంమందధ్వమిత్యాహ । హ్రీకాహిపితరః । ఉదంచో నిష్క్రామంతి। ఏషావై మనుష్యాణాందిక్ । స్వామేవతద్దిశమను నిష్క్రామంతి।

ఆహవనీయముపతిష్ఠంతే। న్యేవాస్మై తహ్నువతే । యత్రసత్యాహవనీయే । అథాన్యత్రచరంతి । ఆతమితోరుపతిష్ఠంతే । అగ్నిమేవోపద్రష్టారంకృత్వా । పితృన్నిరవదయంతే । అంతంవా ఏతేప్రాణానాం గచ్ఛంతి । యఆతమితోరుపతిష్ఠంతే । సుసందృశంత్వావయ మిత్యాహ।

ప్రాణోవై సుసందృక్। ప్రాణమేవాత్మన్దధతే । యోజాన్వింద్రతే హరీ ఇత్యాహ । ప్రాణమేవ పునరయుక్త । అక్షన్నమీమదంతహీతి గార్హపత్యముపతిష్ఠంతే । అక్షన్నమీమదన్తాథత్వోపతిష్ఠామహా ఇతి వావైతదాహ । అమీమదంతపితరస్సోమ్యా ఇత్యభిప్రపద్యంతే। అమీమదంత పితరోఽథత్వాభిప్రపద్యామహా ఇతివావైతదాహ । అపః పరిషించతి । మార్జయత్యేవైనాన్ ।

అథోతర్పయత్యేవ । తృప్యతి ప్రజయాపశుభిః । యఏవంవేద । అపబర్హిషావనూయాజౌయజతి। ప్రజావైబర్హిః। ప్రజామేవమృత్యోరుత్సృజతి । చతురఃప్రయాజాన్ యజతి । ద్వావనూయాజౌ । షట్సంపద్యంతే । షడ్వాఋతవః ।

ఋతూన్నేవప్రీణాతి । సపత్న్యన్వాస్తే । ససంయాజయంతి । యు
త్పత్న్యన్వాసీత । యత్సంయాజయేయుః । ప్రమాయుకాస్స్యాత్ । తస్మా
న్నాన్వాస్తే । ససంయాజయంతి । పత్నియైగోపీథాయ ॥

ఉశన్తస్త్వా హవామహ ఆనోఅగ్నే సుకేతునా । త్వగం సోమ
మహేభగగం త్వగ్ం సోమ ప్రచికితో మనీషా । త్వయాహినః పితరస్సోమ
పూర్వే త్వగ్ంసోమ పితృభిస్సంవిదానః । బర్హిషదః పితరఆహంపితౄన్ ।
ఉపహూతాః పితరోగ్నిష్వాత్తాః పితరః । అగ్నిష్వాత్తా నృతుమతో
హవామహే నరాశగ్ంసే సోమపీథంయఆశుః । తేన్నోఅర్వంతస్సుహవా
భవంతు । శన్నోభవంతు ద్విపదేశంచతుష్పదే । యేఅగ్నిష్వాత్తా యే
నగ్నిష్వాత్తాః । అగ్ంహసోముచః పితరస్సోసమ్యాసః । పరేవన్తేమృతాసో
భవంతః । అధిబ్రువంతుతేఅవంత్వస్మాన్ । వాన్యాయై దుగ్ధేజుషమాణాః
కరంభమ్ । ఉదీరాణాఅవరేపరేచ । అగ్నిష్వాత్తా ఋతుభిస్సంవిదానాః ।
ఇంద్రవంతో హవిరిదం జుషంతామ్ ॥ యదగ్నే కవ్యవాహన త్వమగ్న
ఈడితో జాతవేదః । వ్యూతలీక్తవైః । యేతాత్తృపుర్దేవతాజేహమానాః ।
హోత్రావృధస్తోమతష్టాసో అర్కైః । ఆగ్నేయాహిసువిదత్రేభిరర్వాఙ్ ।
సత్యైఃకవైః పితృభిర్ఘర్మసద్భిః । హవ్యవాహమజరం పురుప్రియమ్ ।
అగ్నింఘృతేన హవిషాసపర్యన్ । ఉపాసదంకవ్యవాహం పితౄణామ్ ।
ససఃప్రజాం వీరవతీగ్ం సమృణ్వతు ॥

(అనగ్నిష్వాత్తాజేహమానా స్సప్తచ ॥)

నాచికేతాగ్ని దేవతో పాసనమ్.

అయంవావయఃపవతే । సోగ్నిర్నాచికేతః । సయత్ప్రాఙ్పవతే ।

తదస్యశిరః । అథ యద్దక్షిణా । సదక్షిణః పక్షః । అథయత్ప్రత్యక్ । తత్పు
చ్ఛమ్ । యదుదఙ్ । సఉత్తరః పక్షః ।౧। అథ యత్సంవాతి । తదస్య
సమఞ్చనఞ్చప్రసారణఞ్చ । అథో సమ్పదేవాస్యైషా । సగ్ంహవా అస్మై స
కామః పద్యతే । యత్కామోయజతే । యోఽగ్నిం నాచికేతఞ్చినుతే ।
యఉచైనమేవం వేద । యోహవా అగ్నేర్నాచికేతస్యాయతనం ప్రతిష్ఠాం
వేద । ఆయతనవాన్భవతి గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠామ్ ।౨। హిరణ్యంవా అగ్నే
ర్నాచికేతస్యాయతనంప్రతిష్ఠా । యఏవం వేద । ఆయతనవాన్భవతి । గచ్ఛతి
ప్రతిష్ఠామ్ । యోహ వా అగ్నేర్నాచికేతస్య శరీరం వేద । సశరీరఏవ
స్వర్గంలోకమేతి । హిరణ్యంవా అగ్నేర్నాచికేతస్య శరీరమ్ । యఏవం వేద ।
సశరీరఏవస్వర్గంలోకమేతి । అథో యథారుక్మ ఉత్తప్తోభాయాత్ ।౩।
ఏవమేవస తేజసాయశసా । అస్మింశ్చ లోకేఽముష్మింశ్చభాతి । ఉరవ
ోహవై నామైతేలోకాః । యేఽవరేణాదిత్యమ్ । అథహైతేవరీయాగ్ంసో
లోకాః । యేపరేణాదిత్యమ్ । అన్తవన్తగ్ం హవా ఏష క్షయ్యం లోకం
జయతి । యోఽవరేణాదిత్యమ్ । అథహైషోఽనన్తమపార మక్షయ్యంలోకం
జయతి । యః పరేణాదిత్యమ్ ।౪। అనన్తగ్ంహవా అపారమక్షయ్యం
లోకంజయతి । యోఽగ్నిం నాచికేతఞ్చినుతే । యఉచైనమేవం వేద ।
అథో యథారథే తిష్ఠన్పక్షసీ పర్యావర్తమానే ప్రత్యపేక్షతే । ఏవమహో
రాత్రే ప్రత్యపేక్షతే । నాస్యాహోరాత్రే లోకమాప్నుతః । యోఽగ్నిం
నాచికేతఞ్చినుతే । యఉచైనమేవం వేద ।౫।

(ఉత్తరః పక్షో గచ్ఛతి ప్రతిష్ఠాం భాయాద్యేఽవరేణాదిత్య షట్చ ॥)

నాచికేతచయన ఉపాఖ్యా.

ఉశన్హవై వాజశ్రవస స్సర్వవేదసందదౌ । తస్యహనచికేతా నామ పుత్రఆస । తగ్ంహకు మారగ్ంసంతమ్ । దక్షిణాసు నీయమానాసు శ్రద్ధావివేశ । సహోవాచ తతకస్మైమాందాస్యసీతి । ద్వితీయం తృతీయమ్ । తగ్ంహపరీత ఉవాచ । మృత్యవేత్వాదదామీతి । తగ్ంహస్మోత్థితంవాగభివదతి ॥౧॥

గౌతమ కుమారమితి । సహోవాచ । పరేహిమృత్యోర్గృహాన్ । మృత్యవేవైత్వాదామితి । తమ్వైప్రవసంతమ్ గంతాసీతిహోవాచ । తస్యస్మతిస్రోరాత్రీరనాశ్వాన్ గృహేవసతాత్ । సయదిత్వా పృచ్ఛేత్ । కుమారకతి రాత్రీరవాత్సీరితి । తిస్రఇతి ప్రతిబ్రూతాత్ । కింప్రథమాగ్ం రాత్రిమాశ్నా ఇతి ॥౨॥

ప్రజాంతఇతి । కింద్వితీయామితి । పశూగ్ంస్తఇతి। కింతృతీయామితి । సాధుకృత్యాంతఇతి । తంవైప్రవసంతం జగామ । తస్యహతిస్రో రాత్రీరనాశ్వాన్గృహఉవాస । తమాగత్యపప్రచ్ఛ । కుమారకతిరాత్రీరవాత్సీరితి । తిస్రఇతి ప్రత్యువాచ ॥3॥

కింప్రథమాగ్ం రాత్రిమాశ్నాఇతి । ప్రజాంతఇతి । కింద్వితీయామితి । పశూగ్ంస్త ఇతి । కింతృతీయామితి । సాధుకృత్యాంత ఇతి । నమస్తేఅస్తుభగవ ఇతిహోవాచ । వరంవృణీష్వేతి । పితరమేవ జీవన్నయానీతి । ద్వితీయంవృణీష్వేతి ॥ ౪ ॥

ఇష్టాపూర్తయోర్మేక్షితిం బ్రూహీతిహోవాచ । తస్మైహైత మగ్నిం నాచికేతమువాచ । తతోవై తస్యేష్టాపూర్తేనాక్షీయేతే । నా

స్యేష్టాపూర్తే క్షీయేతే । యోఽగ్నిం నాచికేతంచినుతే । యఉచైన
మేవం వేద । తృతీయంవృణీష్వేతి । పునర్మృత్యోర్మేపచితిం బ్రూ
హీతి హోవాచ । తస్మైహైతమగ్నిం నాచికేతమువాచ । తతోవై
సోప పునర్మృత్యుమజయత్ ॥ ౫ ॥

అపపునర్మృత్యుంజయతి యోఽగ్నిం నాచికేతంచినుతే । య
ఉచైనమేవం వేద । ప్రజాపతిర్వై ప్రజాకామస్తపోతప్యత సహిరణ్య
ముదాస్యత్ । తదగ్నౌప్రాస్యత్ । తదస్మైనాచ్ఛదయత్ । తద్ద్వితీయం
ప్రాస్యత్ । తదస్మైనైవాచ్ఛదయత్ । తత్తృతీయంప్రాస్యత్ ॥ ౬ ॥

తదస్మైనైవాచ్ఛదయత్ । తదాత్మన్నేవహృదయ్యేఽగ్నౌ వైశ్వా
నరేప్రాస్యత్ । తదస్మా అచ్ఛదయత్ । తస్మాద్ధిరణ్యం కనిష్ఠంధనానామ్ ।
భుంజత్ప్రియతమమ్ । హృదయజగ్ంహి । సవై తమేవ నావిందత్ ।
యస్మైతాం దక్షిణామనేష్యత్ । తాగ్ంస్వాయైవ హస్తాయ దక్షిణా
యానయత్ । తాంప్రత్యగృహ్ణాత్ ॥ ౭ ॥

దక్షాయతత్వా దక్షిణాం ప్రతిగృహ్ణామీతి । సోఽదక్షత దక్షిణాం
ప్రతిగృహ్య । దక్షతేహవై దక్షిణాంప్రతిగృహ్య । యఏవం వేద । ఏత
ద్ధస్మవై తద్విద్వాగ్ంసో వాజశ్రవసాగోతమాః । అప్యనూద్దేశ్యాం దక్షి
ణాంప్రతిగృహ్ణంతి । ఉభయేనవయం దక్షిష్యామహఏవ దక్షిణాం ప్రతి
గృహ్యేతి । తేదక్షంతదక్షిణాం ప్రతిగృహ్య । దక్షతే హవై దక్షిణాం
ప్రతిగృహ్య యఏవం వేద । ప్రహాన్యంప్లీనాతి ॥ ౮ ॥

(వరదత్త్వాశ్శాన ఇత్యువాచ ద్వితీయం వృణీష్వేత్య జయత్తృతీ
యం ప్రాస్యదగృహ్ణాద్యఏవం వేదైకంచ ॥)

చయనప్రయోగః.

తగ్ంహైతమేకే పశుబంధప్వో త్తరవేద్యాం చిన్వతే । ఉత్తరవేది సమ్మితప్షోగ్నిరితివదంతః తన్నతథాకుర్యాత్ । ఏతమగ్నింజామేన వర్ధయేత్ । సపనంకామేనవ్యృద్ధః । కామేనవ్యర్థయేత్ । సౌమ్యేవావై నమద్వరేచిన్వీత । యత్రవాభూయిష్ఠా అహుతయోహుయేరన్ । ఏతమగ్నిం కామేన సమర్ధయతి । సపనంకామేన సమృద్ధః ॥౧॥

కామేనసమర్ధయతి । అథహైనంపురరపయః ఉత్తరవేద్యామేవ సతిమచిన్వత । తతోవైతేవిందందంత ప్రజాం । అభిస్వర్గంలోకమజయన్ । విందతప్రజాం । అభిస్వర్గంలోకం జయతి । యోగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉచైనమేవం వేద । అథహైనం వాయుర్ బుద్ధికామః ॥ ౨ ॥

యథాన్యుప్తమేపోపదధే । తతోవైనమేతా మృద్ధిమార్ధ్నోత్ । యామిదంవాయుర్బుద్ధః । ఏతామృద్ధిమృధ్నోతి । యామిదంవాయుర్ బుద్ధః । యోగ్నిం నాచికేతంచినుతే । యఉచైనమేవంవేద । అథహైనం గోబలోవార్ష్ణః పశుకామః । పాఙ్క్తమేవచిక్యే । పంచపురస్తాత్ ॥౩॥

పంచదక్షిణతః । పంచపశ్చాత్ । పంచోత్తరతః । ఏకాంమధ్యే । తతోవైనసహస్రం పశూన్ప్రాప్నోత్ । ప్రసహస్రం పశూనాప్నోతి । యోగ్నింనాచికేతంచినుతే । యఉచైనమేవం వేద । అథహైనం ప్రజాపతిర్జ్యైష్ఠ్యకామో యశస్కామఃప్రజననకామః । త్రివృతమేవచిక్యే ॥౪॥

సప్తపురస్తాత్ । త్రిస్రోదక్షిణతః । సప్తపశ్చాత్ । తిస్రఉత్తరతః । ఏకాంమధ్యే । తతోవైనప్రయశో జ్యైష్ఠ్యమాప్నోత్ । ఏతాంప్రజాతిం

ప్రజాయత । యామిదంప్రజాః ప్రజాయంతే । త్రివృద్వై జ్యైష్ఠ్యమ్ ।
మాతాపితా పుత్రః ॥ ౫ ॥

త్రివృత్ప్రజననమ్ । ఉపస్థో యోనిర్మధ్యమా । ప్రయుక్తో జ్యైష్ఠ్యమాప్నోతి । ఏతాం ప్రజాతిం ప్రజాయతే యామిదం ప్రజాః ప్రజాయంతే । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । అథ హైనమింద్రో జ్యైష్ఠ్యకామః । ఊర్ధ్వాప్తమోపదధే । తతో వై స జ్యైష్ఠ్యమగచ్ఛత్ ॥ ౬ ॥

జ్యైష్ఠ్యం గచ్ఛతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । అథ హైనమసావాదిత్యః స్వర్గకామః । ప్రాచీస్తే వోపదధే । తతో వై సోఽభి స్వర్గం లోకమజయత్ । అభి స్వర్గం లోకం జయతి । యోఽగ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద । స యదీచ్ఛేత్ ॥ ౭ ॥

తేజస్వీ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ స్యామితి । ప్రాఙ్జావహోత్తరిష్టాద్ధిష్ణ్యాశి ధుష్ణుశ్చేత్ । యేయం ప్రాగాద్యశస్వతీ । సామా ప్రోర్ణోతు । తేజసా యశసా బ్రహ్మవర్చసేనేతి । తేజస్వ్యేవ యశస్వీ బ్రహ్మవర్చసీ భవతి । అథ యదీచ్ఛేత్ । భూయిష్ఠం మే శ్రద్దధీరన్ । భూయిష్ఠా దక్షిణా నయేయురితి । దక్షిణాసు నీయమానాసు ప్రాచ్యేహి ప్రాచ్యేహీతి ప్రాచీం జుషాణా వేత్వాజ్యస్య స్వాహేతి స్రువేణోపహత్యాహవనీయే జుహుయాత్ ॥ ౮ ॥

భూయిష్ఠమేవాస్మై శ్రద్దధతే । భూయిష్ఠా దక్షిణా నయంతి । పురీషముపధాయ । చితిక్లృప్తిభిరభిమృశ్య । అగ్నిం ప్రణీయోపసమాధాయ । చతస్ర ఏతా ఆహుతీర్జుహోతి । త్వమగ్నే రుద్ర ఇతి శతరుద్రీయస్య రూపమ్ । అగ్నావిష్ణూ ఇతి వసోర్ధారాయాః । అన్నపత ఇత్యన్నహోమః । సప్త తే అగ్నే సమిధః సప్త జిహ్వా ఇతి విశ్వప్రీః ॥ ౯ ॥

సమృద్ధబుద్ధికామః పురస్తాచ్చిక్యే పుత్రోఽగచ్ఛద్రిచ్ఛే జ్జుహుయా ద్విశ్వప్రీః । పురరోషరూమా వ్రాయుర్గోబల స్సహాస్రం ప్రజాపతి స్త్రివృ దింద్రోఽసావాదిత్య స్సముద్రిచ్ఛేత్ ॥

నాచికేత చయనప్రయోగ ప్రశంసా.

యాం ప్రథమామిష్టకా ముపదధాతి । ఇమం తయాలోక మభి జయతి । అథోయా అస్మి న్లోకే దేవతాః । తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । యాంద్వితీయా ముపదధాతి । అంతరిక్షలోకం తయాభిజయతి । అథో యా అంతరిక్షలోకేదేవతాః । తాసాగ్ం సాయు జ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । యాం తృతీయాముపదధాతి । అముం తయాలోక మభిజయతి ॥ ౧ ॥ అథోయా అముష్మి న్లోకే దేవతాః । తాసాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోతి । అథోయా అమూరితరా అష్టాదశ । యఏవామీ ఉరవశ్చ వరీయాగ్ంసశ్చ లోకాః । తానేవ తాభిరభిజయతి । కామచారోఽహవా అస్యైరుషుచ వరీయస్సుచలోకేషు భవతి । యోఽగ్నిం నాచికేతంచినుతే । యఉచైనమేవం వేద । సంవత్స రోవా అగ్నిర్నాచికేతః । తస్యవసంతశ్శిరః ॥ ౨ ॥ గ్రీష్మోదక్షిణఃపక్షః । వర్షాఉత్తరః । శరత్పుచ్ఛమ । మాసాఃకర్మకారాః । అహోరాత్రే శతరుద్రీయమ్ । పర్జన్యో వసోర్ధారా । యథావై పర్జన్య స్సువృష్టం వృష్ట్వా । ప్రజాభ్యస్సర్వాన్కామాన్త్సంపూరయతి । ఏవమేవ సతస్య సర్వాన్కామా న్త్సంపూరయతి । యోఽగ్నింనాచికేతంచినుతే ॥ ౩ ॥ యఉచైనమేవం వేద । సంవత్సరోవా అగ్నిర్నాచికేతః । తస్యవసంత శ్శిరః । గ్రీష్మోదక్షిణఃపక్షః । వర్షాఃపుచ్ఛమ్ । శరదుత్తరఃపక్షః ।

హేమంతో మధ్యమ్ । పూర్వపక్షా శ్చితయః । అపరపక్షాః పురీషమ్ ।
అహోరాత్రాణీష్టకాః । ఏష వావసో௨గ్నిరగ్నిమయః పునర్ణవః ।
అగ్నిమయో హ వై పునర్ణవో భూత్వా । స్వర్గం లోకమేతి । ఆదిత్యస్య
సాయుజ్యమ్। యో௨గ్నిం నాచికేతం చినుతే । య ఉ చైనమేవం వేద ॥౪॥

బ్రాహ్మణాపఠనీయ మంత్రాః.

ఋచాం ప్రాచీ మహతీ దిగుచ్యతే । దక్షిణామాహుర్యజుషా మపారామ్ । అథర్వణామంగిరసాం ప్రతీచీ । సామ్నాముదీచీ మహతీ దిగుచ్యతే । ఋగ్భిః పూర్వాహ్ణే దివి దేవ ఈయతే । యజుర్వేదే తిష్ఠతి మధ్యే అహ్నః । సామవేదేనాస్తమయే మహీయతే । వేదైరశూన్యస్త్రిభిరేతి సూర్యః । ఋగ్భ్యో జాతాగ్ం సర్వశో మూర్తి మాహుః । సర్వా గతిర్యాజుషీ హైవ శశ్వత్ ॥౧॥ సర్వం తేజ స్సామరూప్యగ్ం హ శశ్వత్ । సర్వగ్ం హేదం బ్రహ్మణా హైవ సృష్టమ్ । ఋగ్భ్యో జాతం వైశ్యం వర్ణమాహుః। యజుర్వేదం క్షత్రియస్యాహుర్యోనిమ్। సామవేదో బ్రాహ్మణానాం ప్రసూతిః । పూర్వే పూర్వేభ్యో వచ ఏతదూచుః। ఆదర్శమగ్నిం చిన్వానాః । పూర్వే విశ్వసృజో௨మృతాః । శతం వర్ష సహస్రాణి । దీక్షితా స్సత్రమాసత ॥౨॥ తప ఆసీద్గృహపతిః । బ్రహ్మ బ్రహ్మాభవత్స్వయమ్ ॥ సత్యగ్ం హ హోతైషామాసీత్ । యద్విశ్వసృజ ఆసత। అమృతమేభ్య ఉదగాయత్ । సహస్రం పరివత్సరాన్ । భూతగ్ం హ ప్రస్తోతైషామాసీత్ । భవిష్యత్ప్రతిచాహరత్ । ప్రాణో అధ్వర్యురభవత్ । ఇదగ్ం సర్వగ్ం సిషాసతామ్ ॥౩॥ అపానో విద్వానావృతః । ప్రతిప్రాతిష్ఠదధ్వరే । ఆర్తవా ఉపగాతారః । సదస్యా ఋతవో భవన్ ।

అర్ధమాసాశ్చ మాసాశ్చ । చమసాధ్వర్యవోఽభవన్ । అశగ్ంసద్బ్ర
హ్మణస్తేజః । అచ్ఛావాకోఽభవద్యశః । ఋతమేషాం ప్రశాస్తాసీత్ । యద్విశ్వ
సృజ ఆసత ॥ ౫ ॥ ఊర్గ్రాజానముదవహాత్ । ధ్రువగోపస్సహోఽభవత్ । ఓజో
భ్యష్టౌద్గ్రావ్ణః । యద్విశ్వసృజ ఆసత । అపచితిః పోత్రియామయజత్ ।
నేష్ట్రియామయజత్త్విషిః । ఆగ్నీధ్రాద్విదుషీ సత్యమ్ । శ్రద్ధా హైవావయజ
త్స్వయమ్ । ఇరాపత్నీ విశ్వసృజామ్ । ఆకూతిః పినడ్ఢవిః । ఇధ్మగ్ంహ
క్షుచ్చైభ్య ఉగ్రే । తృష్ణా చావహతాముభే । వాగేషాగ్ం సుబ్రహ్మణ్యా
సీత్ । ఛన్దోయోగాన్ విజానతీ । కల్పతన్త్రాణి తన్వానాహః ।
సగ్ంస్థాశ్చ సర్వశః । అహోరాత్రే పశుపాల్యౌ । ముహూర్తాః ప్రేష్యా
అభవన్ । మృత్యుస్తదభవద్ధాతా । శమితోగ్రో విశాం పతిః ॥ ౬ ॥ విశ్వ
సృజః ప్రథమాస్సత్రమాసత । సహస్రసమం ప్రసుతేన యన్తః । తతో
హ జజ్ఞే భువనస్య గోపాః । హిరణ్మయశ్శకుని ర్బ్రహ్మనామ । యేన
సూర్యస్తపతి తేజసేద్ధః । పితా పుత్రేణ పితృమాన్ యోనియోనౌ । నావే
దవిన్మనుతే తం బృహన్తమ్ । సర్వానుభుమాత్మానగ్ం సంపరాయే ।
ఏష నిత్యో మహిమా బ్రాహ్మణస్య । న కర్మణా వర్ధతే నో కనీయాన్ ॥ ౭ ॥
తస్యైవాత్మా పదవిత్తం విదిత్వా । న కర్మణా లిప్యతే పాపకేన । పంచ
పంచాశతస్త్రివృతస్సంవత్సరాః । పంచపంచాశతః పంచదశాః । పంచ
పఞ్చాశతస్సప్తదశాః । పంచపఞ్చాశత ఏకవిగ్ంశాః । విశ్వసృజాగ్ం సహస్ర
సంవత్సరమ్ । ఏతేన వై విశ్వసృజ ఇదం విశ్వమసృజంత । యద్విశ్వమసృ
జంత । తస్మాద్విశ్వసృజః । విశ్వమేనాననుప్రజాయతే । బ్రహ్మణస్సా
యుజ్యగ్ం సలోకతాం యంతి । ఏతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యమ్ ।

స్వర్గం లోకం సమాన లోకతాంయన్తి। య ఏతదుపయన్తి। యేచైన
త్స్మాత్విదుః। యేభ్యశ్చైనత్ప్రాహుః॥ ఓమ్ ॥౮॥

నాచికేతాంతమువఱకును, అధిశ్రవణము సమాప్తము.

ఇంద్రాక్షీస్తోత్ర ప్రారంభః.

ఓం అస్య శ్రీ ఇంద్రాక్షీస్తోత్రస్య। శచీపురందరఋషిః। అనుష్టుప్ఛందః। ఇంద్రాక్షీ దుర్గాదేవతా। మహాలక్ష్మీర్బీజం। భువనేశ్వరీతి శక్తిః। భవానీతి కీలకం। మమ ఇంద్రాక్షీ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః॥ ఇంద్రాక్షీం అంగుష్ఠాభ్యాంనమః। మహాలక్ష్మీం తర్జనీభ్యాం నమః। మహేశ్వరీం మధ్యమాభ్యాంనమః। అంబుజాక్షీం అనామికాభ్యాంనమః। కాత్యాయనీం కనిష్ఠికాభ్యాంనమః। కౌమారీం కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః। ఇంద్రాక్షీం హృదయాయనమః। మహాలక్ష్మీం శిరసేస్వాహా। మహేశ్వరీం శిఖాయైవషట్। అంబుజాక్షీం కవచాయహుం। కాత్యాయనీం నేత్రత్రయాయవౌషట్। కౌమారీం అస్త్రాయఫట్। భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః॥ ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ నేత్రాణాందశభిశ్శతైఃపరివృతా మత్యుగ్రచర్మాంబరాం। హేమాభాం మహతీం విలంబితశిఖా మాముక్తకేశాన్వితాం। ఘంటామండితపాదపద్మయుగళాం నాగేంద్రకుంభస్తనీ। మింద్రాక్షీంపరిచింతయామి మనసా కల్పోక్తసిద్ధిప్రదామ్॥ శ్లో॥ ఇంద్రాక్షీంద్విభుజాందేవీం పీతవస్త్రద్వయాన్వితాం। వామహస్తేవజ్రధరాం దక్షిణేనవరప్రదామ్॥ ఇంద్రాక్షీంసహయువతీం నానాలంకారభూషితాం। ప్రసన్నవదనాంభోజా మప్సరోగణసేవితామ్॥ ఇంద్రఉవాచ॥ ఇంద్రాక్షీనామసాదేవీ దైవతైస్సముదాహృతా। గౌరీశాకంభరీదేవీ దుర్గానామ్నీతివిశ్రుతా। నిత్యానందీనిరాహారీ నిష్కళాయైనమోస్తుతే। కాత్యాయనీమహాదేవీ చండఘంటామహాతపాః। సావిత్రీసాచగాయత్రీ బ్రహ్మాణీ బ్రహ్మవాదినీ। నారాయణీ భద్రకాళీ రుద్రాణీ కృష్ణపింగళా। అగ్నిజ్వాలా రౌద్రముఖీ కాళరాత్రీ తపస్వినీ। మేఘస్వనా సహస్రాక్షీ వికటాంగీ జడోదరీ। మహోదరీ ముక్తకేశీ

ఘోరరూపా మహాబలా । అజితా భద్రదాఽనంతా రోగహర్త్రీ శివ ప్రియా । శివదూతీ కరాళీచ ప్రత్యక్షపరమేశ్వరీ । ఇంద్రాణీ చేంద్రి రూపాచ ఇంద్రశత్రుపలాయినీ । సదా సమ్మోహినీ దేవి సుందరీ భువ నేశ్వరీ । ఏకాక్షరీ పరబ్రాహ్మీ స్థూలసూక్ష్మప్రవర్ధనీ । మహిషాసుర హంత్రీచ చాముండా సప్తమాతృకా । వారాహీ నారసింహేచ భీమా భైరవవాదినీ । శ్రుతిస్స్మృతిర్ధృతిర్మేధా విద్యాలక్ష్మీస్సరస్వతీ । అనంతా విజయాఽపర్ణా మానస్తోకాపరాజితా । భవానీపార్వతీదుర్గా హైమవ త్యంబికాశివా । శివాభవానీ రుద్రాణీ శంకరార్ధశరీరిణీ । ఐరావతగజా రూఢా వజ్రహస్తా వరప్రదా । త్రిపాద్భస్మప్రహరణా త్రిశిరా రక్త లోచనా ॥ (మం) భస్మాయుధాయ విద్మహే రక్తనేత్రాయ ధీమహి । తన్నో జ్వరహరః ప్రచోదయాత్ ॥ ఏతైర్నామపదైర్దివ్యైః స్తుతా శక్రేణధీమతా । జ్వరం మృత్యుం భయం ఘోరం జ్వరంతీ జ్వరనాశినీ । క్షయాఽపస్మారకుష్ఠాది తాపజ్వరనివారణం । చోరవ్యాఘ్రభయంతత్ర శీతజ్వరనివారణం । శతమావర్తయేద్యస్తు ముచ్యతే వ్యాధిబంధనాత్ । ఆవర్తయ త్సహస్రంతు లభతే వాంఛితంఫలమ్ ॥ ఏతత్ స్తోత్రమిదం పుణ్యం జపేదాయుష్యవర్ధనం । వినాశాయచ రోగాణా మపమృత్యు హరాయచ । సర్వమంగళమాంగళ్యే శివే సర్వార్థసాధికే । శరణ్యే త్ర్యంబకేదేవి నారాయణి నమోఽస్తుతే ॥

ఇతి ఇంద్రాక్షీస్తోత్రం సమాప్తమ్.

శ్రీ రుద్రకవచ స్తోత్రమ్.

ఓం అస్య శ్రీ రుద్రకవచస్తోత్ర మహామంత్రస్య దూర్వాసఋషిః। అనుష్టుప్ఛందః । త్ర్యంబకరుద్రోదేవతా । హ్రాం బీజం, హ్రీం శక్తిః, హ్రూం కీలకం, మమ మానసాభీష్టసిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః । హ్రామిత్యాది షడ్దీర్ఘైః షడంగన్యాసః ॥ ధ్యానమ్॥ శాంతంపద్మాస... ...నమామి॥ దూర్వాసఉవాచ। ప్రణమ్యశిరసాదేవం స్వయంభువంపరమేశ్వరం। ఏకం సర్వగతం దేవం సర్వదేవమయం విభుమ్ ॥ ౧ ॥ రుద్రవర్మప్రవక్ష్యామి అంగప్రాణస్యరక్షయే । అహోరాత్రమయం దేవం రక్షార్థం నిర్మితం

పురా ॥ ౨ ॥ రుద్రోమే చాగ్రతః పాతు పాతుపార్శ్వౌ హర స్తథా ।
శిరోమ ఈశ్వరః పాతు లలాటం నీలలోహితః ॥ 3 ॥ నేత్రేత్రియంబకః
పాతు ముఖం పాతు మహేశ్వరః । కర్ణౌ రక్షతుమే శంభు ర్నాసికాం
సర్వదాశివః ॥ ౪ ॥ వాగీశం పాతుమేజిహ్వా మోష్ఠౌపా త్వంబికాపతిః ।
శ్రీకంఠః పాతుమేగ్రీవం బాహూచైవపినాకధృత్ ॥ ౫ ॥ హృదయంమే
మహాదేవ ఈశ్వరోఽవ్యా త్తనాంతరం । నాభింకుక్షించవక్షశ్చ పాతు
సర్వఉమాపతిః ॥ ౬ ॥ బాహుమధ్యాంతరం చైవ సూక్ష్మరూప స్సదా
శివః । శర్వోరక్షతునస్సర్వ గాత్రాణీచయథాక్రమమ్ ॥౭॥ వజ్రశక్తిధర
శ్చైవ పాశాంకుశధర స్తథా । గండశూలధరో నిత్యం రక్షతు త్రిదశే
శ్వరః ॥ ౮ ॥ ప్రసాదేషుపదేచైవ వృక్షమూలే నదీతటే । సంధ్యాయాం
రాజభవనే విరూపాక్షస్తు పాతుమామ్ ॥ ౯ ॥ శీతోష్ణా ఽతపకాలేషు
తుహినద్రుమకంటకే । నిర్మనుష్యేఽసమేమార్గే త్రాహిమాం వృషభ
ధ్వజ ॥ ౧౦ ॥ ఇత్యేత ద్రుద్రకవచం పవిత్రం పాపనాశనం । మహాదేవ
ప్రసాదేన దూర్వాసముని కల్పితమ్ ॥ ౧౧ ॥ మమాఖ్యాతం సమాసేన
నభయం తేనవిందతి । ప్రాప్నోతిపరమారోగ్యం పుణ్యమాయుష్యవర్ధనం
॥౧౨॥ విద్యార్థీలభతేవిద్యాం ధనార్థీ లభతేధనం । కన్యార్థీలభతేకన్యాం
నభయం విందతేక్వచిత్ ॥ ౧3 ॥ అపుత్రో లభతేపుత్రం మోక్షార్థీ
మోక్షమాప్నుయాత్ । త్రాహిత్రాహిమహాదేవ త్రాహిత్రాహిత్రయీ
మయ ॥౧౪॥ త్రాహిమాం పార్వతీనాథ త్రాహిమాం త్రిపురాంతక ।
పాశంఖట్వాంగదివ్యాస్త్రం త్రిశూలం రుద్రమేవచ ॥౧౫॥ నమస్కరోమి
దేవేశ త్రాహిమాం జగదీశ్వర । శత్రుమధ్యే సభామధ్యే గ్రామమధ్యే
గృహాంతరే ॥౧౬॥ గమనేఽగమనేచైవ త్రాహిమాంభ క్తవత్సల। త్వం
చిత్త్వమాదివశ్చైవ త్వంబుద్ధి స్త్వంపరాయణమ్ ॥౧౭॥ కర్మణామనసా
చైవ త్వంబుద్ధిశ్చ యథాసదా ॥ జ్వరంఛింది । సర్వజ్వరభయంఛింది ।
సర్వగ్రహభయంఛింది । సర్వశత్రూన్నివర్త్యాపి । సర్వవ్యాధినివారణం।
రుద్రలోకంసగచ్ఛతి । రుద్రలోకంసగచ్ఛత్యో న్నమఇతి ॥

ఇతి శ్రీరుద్రకవచ స్సమాప్తః

తైత్తిరీయ సంచోపనిషత్తులో చేరిన

శీక్షావల్లీ.

హరిః ఓమ్॥ శంనో మిత్రశ్శంవరుణః । శంనో భవత్వర్యమా। శంన
ఇంద్రో బృహస్పతిః । శంనో విష్ణురురుక్రమః । నమో బ్రహ్మణే । నమస్తే
వాయో । త్వమేవప్రత్యక్షంబ్రహ్మాసి । త్వామేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మవది
ష్యామి । ఋతంవదిష్యామి । సత్యంవదిష్యామి । తన్మామవతు । తద్వ
క్తారమవతు । అవతుమామ్ । అవతువక్తారమ్ ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి
శ్శాంతిః ।౧। శీక్షాంవ్యాఖ్యాస్యామః । వర్ణస్స్వరః । మాత్రాబలమ్॥
సామసంతానః॥ ఇత్యుక్తశ్శీక్షాధ్యాయః ॥౨ శీక్షాంపఞ్చ ॥

సహనౌయశః । సహనౌ బ్రహ్మవర్చసమ్ । అథాతస్సగ్ంహి
తాయా ఉపనిషదం వ్యాఖ్యాస్యామః । పంచస్వధికరణేషు । అధిలోక
మధిజ్యౌతిష మధివిద్య మధిప్రజ మధ్యాత్మమ్ । తామహాసగ్ం హితా
ఇత్యాచక్షతే । అథాధిలోకం । పృథివీపూర్వరూపమ్ । ద్యౌరుత్తర
రూపమ్ । ఆకాశస్సంధి ॥3॥ వాయుస్సంధానం । ఇత్యధిలోకం। అథాధి
జ్యౌతిషమ్। అగ్నిః పూర్వరూపమ్। ఆదిత్య ఉత్తరరూపమ్। ఆపస్సంధిః।
వైద్యుతస్సంధానమ్ ॥ ఇత్యధిజ్యౌతిషమ్ । అథాధివిద్యమ్ । ఆచార్యః
పూర్వరూపమ్ ।౪॥ అంతేవాస్యుత్తరరూపమ్ । విద్యాసంధిః । ప్రవచ
నగ్ంసంధానమ్ । ఇత్యధివిద్యం । అథాధిప్రజం । మాతాపూర్వరూపం ।
పితోత్తరరూపం । ప్రజాసంధిః । ప్రజననగ్ం సంధానం । ఇత్యధిప్రజం
॥౫॥ అథాధ్యాత్మం । అధరాహనుః పూర్వరూపం । ఉత్తరాహనురు
త్తరరూపం । వాక్సంధిః । జిహ్వాసంధానం ॥ ఇత్యధ్యాత్మం । ఇతీ

మామహాసగ్ంహితాః । యఏవమేతా మహాసగ్ంహితా వ్యాఖ్యాతా
వేద । సంధీయతే ప్రజయా పశుభిః । బ్రహ్మవర్చసే నాన్నాద్యేన సువ
ర్గేణలోకేన ॥ ౬ ॥ సన్ధిరాచార్యః పూర్వరూపమిత్యధిప్రజం లోకేన ॥౩॥
యశ్ఛందసామృషభోవిశ్వరూపః । ఛందోభ్యోఽధ్యమృతాథ్సంబభూవ ।
సమేంద్రోమేధయాస్పృణోతు । అమృతస్యదేవధారణో భూయాసమ్ ।
శరీరంమేవిచర్షణమ్ । జిహ్వామేమధుమత్తమా । కర్ణాభ్యాం భూరివిశ్రు
వమ్ । బ్రహ్మణఃకోశోసి మేధయాపిహితః । శ్రుతంమేగోపాయ । ఆవ
హంతీ వితన్వానా ॥ ౭ ॥ కుర్వాణాచీర మాత్మనః । వాసాగ్ంసి మమ
గావశ్చ । అన్నపానేచసర్వదా । తతోమేశ్రియమావహ । లోమశాం
పశుభిస్సహస్వాహా । ఆమాయంతుబ్రహ్మచారిణస్స్వాహా । * విమా
యంతు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా । ప్రమాయంతు బ్రహ్మచారిణస్స్వాహా ।
దమాయంతు బ్రహ్మచారిణ స్స్వాహా । శమాయంతు బ్రహ్మచారిణ
స్స్వాహా ॥ ౮ ॥ యశోజనేఽసానిస్వాహా । శ్రేయాన్వస్యసోఽసాని
స్వాహా । తంత్వాభగప్రవిశాని స్వాహా । సమాభగప్రవిశ స్వాహా ।
తస్మిన్సహస్రశాఖే । నిభగాఽహంత్వయిమృజేస్వాహా । యథాఽఽపః
ప్రవతాయంతి । యథామాసా అహర్జరమ్ । ఏవంమాంబ్రహ్మచా
రిణః । ధాతరాయంతుసర్వతస్స్వాహా । ప్రతివేశోసిప్రమాభాహిప్రమా
పద్యస్వ ॥ ౯ ॥ ♦ వితన్వానా శమాయంతు బ్రహ్మచారిణ స్స్వాహా ।
ధాతరాయంతు సర్వతస్స్వాహైకంచ ॥ ౪ ॥ భూర్భువస్సువరితివా ఏతా

---

* విమాయంత్విత్యాది వాక్యచతుష్టయం ద్రావిడైర్నపఠ్యతే ॥

♦ వితన్వానావిశస్వాహా సప్తచ ఇతి ద్రావిడానాంపాఠః ॥

స్తిస్రో వ్యాహృతయః । తాసాము హస్మై తాం చతుర్థీమ్ । మాహాచ
మస్యః ప్రవేదయతే ॥ మహ ఇతి । తద్బ్రహ్మ । స ఆత్మా । అఙ్గాన్యన్యా
దేవతాః । భూరితి వా అయం లోకః । భువ ఇత్యంతరిక్షమ్ । సువరిత్యసౌ
లోకః ॥ ౧౦ ॥ మహ ఇత్యాదిత్యః । ఆదిత్యేన వావ సర్వే లోకా మహీ
యంతె । భూరితి వా అగ్నిః । భువ ఇతి వాయుః । సువరిత్యాదిత్యః । మహ
ఇతి చంద్రమాః । చంద్రమసా వావ సర్వాణి జ్యోతీగ్ంషి మహీయంతె ।
భూరితి వా ఋచః । భువ ఇతి సామాని । సువరితి యజూగ్ంషి ॥౧౧॥ మహ
ఇతి బ్రహ్మ । బ్రహ్మణా వావ సర్వే వేదా మహీయంతె । భూరితి వై ప్రాణః ।
భువ ఇత్యపానః । సువరితి వ్యానః । మహ ఇత్యన్నమ్ । అన్నేన వావ సర్వే
ప్రాణా మహీయంతె । తా వా ఏతా శ్చతస్ర శ్చతుర్ధా । చతస్ర శ్చతస్రో
వ్యాహృతయః । తా యో వేద । స వేద బ్రహ్మ । సర్వేఽస్మై దేవా బలి
మావహంతి ।౧౨। అసౌ లోకో యజూగ్ంషి వేద ద్వే చ ॥౫॥ స య ఏషో
ఽంతర్హృదయ ఆకాశః । తస్మిన్నయం పురుషో మనోమయః । అమృతో
హిరణ్మయః । అంతరేణ తాలుకే । య ఏష స్తన ఇవావలంబతే । సేంద్ర
యోనిః । యత్రాసౌ కేశాన్తో వివర్తతే । వ్యపోహ్య శీర్షకపాలే । భూ
రిత్యగ్నౌ ప్రతితిష్ఠతి । భువ ఇతి వాయౌ ॥ ౧౩ ॥ సువరిత్యాదిత్యే । మహ
ఇతి బ్రహ్మణి । ఆప్నోతి స్వారాజ్యం । ఆప్నోతి మనసస్పతిమ్ । వాక్పతి
శ్చక్షుష్పతిః । శ్రోత్రపతిర్విజ్ఞానపతిః । ఏతత్తతో భవతి । ఆకాశశరీరం
బ్రహ్మ । సత్యాత్మ ప్రాణారామం మన ఆనందం । శాంతిసమృద్ధమమృతం ।
ఇతి ప్రాచీనయోగ్యోపాస్స్వ ॥ ౧౪ ॥

వాయావమృతమేకం చ ॥౬॥ పృథివ్యంతరిక్షం ద్యౌర్దిశోఽవాం

తరదిశాః । అగ్నిర్వాయురాదిత్యశ్చంద్రమా నక్షత్రాణి । ఆప ఓష
ధయో వనస్పతయ ఆకాశ ఆత్మా । ఇత్యధిభూతమ్ । అథాధ్యాత్మమ్।
ప్రాణో వ్యానోఽపాన ఉదాన స్సమానః । * చక్షుశ్శ్రోత్రం మనో
వాక్త్వక్ । చర్మమాగ్ంసగ్ంస్నావాఽస్థిమజ్జా । ఏతదధి విధాయ
ఋషిరవోచత్ । పాఙ్క్తంవా ఇదగ్ం సర్వమ్ । పాఙ్క్తేనైవ పాఙ్క్తగ్ం
స్పృణోతీతి ॥౧౫॥ సర్వమేకంచ ॥౭॥ ఓమితిబ్రహ్మ। ఓమితీదగ్ంసర్వం।
ఓమిత్యేత దనుకృతిహస్మవా అప్యోశ్రావయేత్యాశ్రావయంతి। ఓమితి
సామాని గాయంతి । ఓగ్ం శోమితి శస్త్రాణిశగ్ంసంతి। ఓమిత్యధ్వర్యుః
ప్రతిగరం ప్రతిగృణాతి । ఓమితిబ్రహ్మ ప్రసౌతి । ఓమిత్యగ్నిహోత్ర
మనుజానాతి ॥ ఓమితి బ్రాహ్మణః ప్రవక్ష్యన్నాహ బ్రహ్మోపాప్నవా
నీతి । బ్రహ్మైవోపాప్నోతి ॥౧౬॥ ఓందశ ॥౮॥ ఋతంచ స్వాధ్యాయ
ప్రవచనేచ । సత్యంచ స్వాధ్యాయప్రవచనేచ । తపశ్చ స్వాధ్యాయ
ప్రవచనేచ । దమశ్చస్వాధ్యాయ ప్రవచనేచ । శమశ్చస్వాధ్యాయప్రవ
చనేచ । అగ్నయశ్చస్వాధ్యాయ ప్రవచనేచ । అగ్నిహోత్రంచ స్వా
ధ్యాయ ప్రవచనేచ। అతిథయశ్చస్వాధ్యాయ ప్రవచనేచ। మానుషంచ
స్వాధ్యాయ ప్రవచనేచ । ప్రజాచస్వాధ్యాయ ప్రవచనేచ । ప్రజనశ్చ
స్వాధ్యాయ ప్రవచనేచ । ప్రజాతిశ్చస్వాధ్యాయ ప్రవచనేచ । సత్యమితి
సత్యవచారాథీతరః । తపఇతితపోనిత్యః పౌరుశిష్టిః । స్వాధ్యాయ ప్రవ

---

* చక్షుశ్శ్రోత్రంమనోవాక్ । త్వక్చర్మమాగ్ంసగ్ంస్నావాఽ
స్థిమజ్జ । ఇతి ద్రావిడాః పఠంతి ॥

చనే ఏవేతినాకోమౌద్గల్యః । తద్ధితప స్తద్ధితపః ॥ ౧౭ ॥ ప్రజాచ స్వా ధ్యాయ ప్రవచనేచ షట్చ ॥౯॥ అహం వృక్షస్యరేరివా । కీర్తిః పృష్ఠం గిరేరివ । ఊర్ధ్వపవిత్రో వాజినీవస్వమృతమస్మి । ద్రవిణగ్ం సవర్చసం। సుమేధా అమృతోక్షితః । ఇతి త్రిశఙ్కో ర్వేదాను వచనమ్ ॥ ౧౮ ॥ అహాగ్ంవట్ ।౧౦॥ వేదమనూచ్యాచార్యో ఽన్తేవాసిన మనుశాస్తి । సత్యంవద । ధర్మంచర । స్వాధ్యాయాన్మా ప్రమదః । ఆచార్యాయ ప్రియంధనమాహృత్య ప్రజాతంతుంమావ్యవచ్ఛేత్సీః । సత్యాన్నప్రమ దితవ్యమ్। ధర్మాన్నప్రమదితవ్యమ్। కుశలాన్నప్రమదితవ్యమ్ । భూత్యైన ప్రమదితవ్యమ్ । స్వాధ్యాయప్రవచనాభ్యాం నప్రమదితవ్యమ్ ॥ ౧౯ ॥ దేవపితృకార్యాభ్యాం నప్రమదితవ్యమ్ । మాతృదేవో భవ । పితృదేవో భవ । ఆచార్యదేవో భవ । అతిథిదేవో భవ । యాన్యనవద్యానికర్మాణి। తాని సేవితవ్యాని । నోఇతరాణి । యాన్యస్మాకగ్ం సుచరితాని । తాని త్వయోపాస్యాని ॥ ౨౦ ॥ నోఇతరాణి । యేకేచాస్మ చ్ఛ్రేయాగ్ంసో బ్రాహ్మణాః । తేషాం త్వయాఽఽసనేన ప్రశ్వసితవ్యమ్ । శ్రద్ధయా దేయమ్ । అశ్రద్ధయాఽదేయమ్ । శ్రియాదేయం । హ్రియాదేయం । భియాదేయం । సంవిదాదేయం । అథ యదితేకర్మ విచికిత్సావావృత్త విచికిత్సావాస్యాత్ ।౨౧। యేతత్రబ్రాహ్మణా స్సంమర్శినః । యుక్తా అయుక్తాః । అలూక్షా ధర్మకామాస్స్యుః । యథాతేతత్రవర్తేరన్ । తథాతత్రవర్తేథాః । అథాభ్యాఖ్యాతేషు । యేతత్రబ్రాహ్మణాస్సంమర్శినః । యుక్తాఅయుక్తాః । అలూక్షాధర్మకామాస్స్యుః। యథాతే తేషు వర్తేరన్ । తథాతేషువర్తేథాః । ఏషఆదేశః । ఏషఉపదేశః । ఏషా

వేదోపనిషత్ । ఏతదనుశాసనమ్ । ఏవముపాసితవ్యమ్ । ఏవముచైత
దుపాస్యమ్ ॥ ౨౨ ॥

స్వాధ్యాయ ప్రవచనాభ్యాంన ప్రమదితవ్యం। తాని త్వమోపా
స్యాని। స్వాత్తేషువర్తేథాః స్వస్తచ ।౧౧॥ శంనోమిత్రశ్శంవరుణః। శంనో
భవత్వర్యమా । శంనఇంద్రో బృహస్పతిః । శంనోవిష్ణు రురుక్రమః ॥
నమోబ్రహ్మణే । నమస్తేవాయో । త్వమేవప్రత్యక్షం బ్రహ్మాసి । త్వా
మేవప్రత్యక్షం బ్రహ్మావాదిషం । ఋతమవాదిషం । సత్యమవాదిషం ।
తన్మామావీత్ । తద్వక్తార మావీత్ । ఆవీన్మామ్ । ఆవీ ద్వక్తారమ్ ॥
ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ ౨౩ ॥

సత్యమవాదిషం పంచ్చ ॥ ౧౨ ॥ * శంనశ్శిక్షాగ్ం సహనా
యశ్ఛందసాంభూ స్సయః పృథివ్యోమి త్యేతచ్చాహాం వేద మనూచ్య
శంనోద్వాదశ ॥ ౧౩ ॥ శంనోమహ ఇత్యాద్యేనో ఇతరాణి త్రియో
విగంశతిః ॥ ౨౩ ॥ శంనోమిత్ర శ్శంవరుణః.........అవతువక్తారమ్ ॥
ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ హరిః ఓమ్ ॥

తైత్తిరీయోపనిషది ప్రథమః ప్రశ్న స్సమాప్తః.

---

* ద్రావిడాస్తు ఆనంద బ్రహ్మ భృగ్వాఖ్యావల్లీత్రియ విశిష్ట ఏక ఏవపరిపాఠక ఇత్యాహుః అతః "సత్యమవాదిషం పఞ్చచ" ఇత్యస్మా నంతరం సహనావవత్విత్యేత త్పఠంతి ।

ఆనందవల్లీ

హరిః ఓమ్। సహనావవతు। సహనౌభునక్తు । సహవీర్యంకరవావహై। తేజస్వినావధీతమస్తుమావిద్విషావహై। ఓంశాన్తిశ్శాన్తిశ్శాన్తిః॥

ఓం ॥ బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరం । తదేషాఽభ్యుక్తా । సత్యంజ్ఞానమనన్తంబ్రహ్మ । యోవేదనిహితంగుహాయాం పరమేవ్యోమన్ । సోఽశ్నుతే సర్వాన్కామాన్త్సహ । బ్రహ్మణా విపశ్చితేతి । తస్మాద్వా ఏతస్మాదాత్మన ఆకాశస్సంభూతః । ఆకాశాద్వాయుః । వాయోరగ్నిః । అగ్నేరాపః । అద్భ్యఃపృథివీ । పృథివ్యాఓషధయః । ఓషధీభ్యోఽన్నం । అన్నాత్పురుషః । సవాఏషపురుషోఽన్నరసమయః । తస్యేదమేవశిరః । అయం దక్షిణఃపక్షః । అయముత్తరఃపక్షః । అయమాత్మా । ఇదం పుచ్ఛంప్రతిష్ఠా । తదప్యేషశ్లోకోభవతి ॥ ౧ ॥

అన్నాద్వై ప్రజాఃప్రజాయన్తే । యాఃకాశ్చపృథివీగ్ంశ్రితాః । అథోఅన్నేనైవజీవన్తి । అథైనదపియన్త్యన్తతః ॥ అన్నగ్ంహిభూతానాంజ్యేష్ఠమ్ । తస్మాత్సర్వౌషధముచ్యతే । సర్వంవై తేఽన్నమాప్నువన్తి । యేఽన్నంబ్రహ్మోపాసతే । అన్నగ్ంహిభూతానాంజ్యేష్ఠమ్ । తస్మాత్సర్వౌషధముచ్యతే । అన్నాద్భూతానిజాయన్తే। జాతాన్యన్నేన వర్ధన్తే । అద్యతేఽత్తిచభూతాని । తస్మాదన్నంతదుచ్యతఇతి। తస్మాద్వా ఏతస్మాదన్నరసమయాత్ । అన్యోఽన్తరఆత్మా ప్రాణమయః। తేనైష పూర్ణః । సవాఏషపురుషవిధఏవ । తస్యపురుషవిధతామ్ । అన్వయం పురుషవిధః । తస్యప్రాణఏవశిరః । వ్యానోదక్షిణఃపక్షః । అపానఉత్తరః పక్షః । ఆకాశఆత్మా । పృథివీపుచ్ఛంప్రతిష్ఠా । తదప్యేషశ్లోకోభవతి॥ ౨ ॥

ప్రాణందేవాఅనుప్రాణంతి। మనుష్యాఃపశవశ్చయే। ప్రాణోహి
భూతానామాయుః । తస్మాథ్సర్వాయుషముచ్యతే । సర్వమేవత ఆయు
ర్యంతి । యేప్రాణం బ్రహ్మోపాసతే । ప్రాణోహిభూతానామాయుః ।
తస్మా థ్సర్వాయుషముచ్యత ఇతి । తస్యైషఏవ శారీరఆత్మా । యః
పూర్వస్య । తస్మాద్వా ఏతస్మాత్ప్రాణమయాత్ । అన్యోఽంతరఆత్మా
మనోమయః । తేనైష పూర్ణః । సవాఏషపురుషవిధఏవ । తస్య పురుష
విధతామ్ । అన్వయంపురుషవిధః । తస్యయజురేవశిరః । ఋగ్దక్షిణః
పక్షః । సామోత్తరఃపక్షః । ఆదేశఆత్మా । అథర్వాంగిరసః పుచ్ఛం
ప్రతిష్ఠా । తదప్యేషశ్లోకోభవతి ॥ 3 ॥

యతోవాచోనివర్తంతే । అప్రాప్యమనసాసహ । ఆనందం బ్ర
హ్మణోవిద్వాన్ । నబిభేతికదాచనేతి । తస్యైషఏవశారీరఆత్మా । యః
పూర్వస్య । తస్మాద్వా ఏతస్మాన్మనోమయాత్ । అన్యోఽంతరఆత్మావిజ్ఞాన
మయః । తేనైష పూర్ణః । సవాఏష పురుషవిధఏవ । తస్యపురుషవిధ
తామ్ । అన్వయంపురుషవిధః । తస్యశ్రద్ధైవశిరః । ఋతందక్షిణఃపక్షః ।
సత్యముత్తరఃపక్షః । యోగఆత్మా । మహఃపుచ్ఛంప్రతిష్ఠా । తదప్యేష
శ్లోకోభవతి ॥ ౪ ॥

విజ్ఞానంయజ్ఞంతనుతే । కర్మాణితనుతేఽపిచ । విజ్ఞానందేవా
స్సర్వే । బ్రహ్మజ్యేష్ఠముపాసతే । విజ్ఞానంబ్రహ్మచేద్వేద । తస్మాచ్చేన్న
ప్రమాద్యతి । శరీరేపాప్మనోహిత్వా । సర్వాన్కామాన్థ్సమశ్నుత ఇతి ।
తస్యైషఏవశారీరఆత్మా । యఃపూర్వస్య । తస్మాద్వా ఏతస్మాద్విజ్ఞాన
మయాత్ । అన్యోఽంతరఆత్మాఽఽనందమయః । తేనైషపూర్ణః । సవా

ఏష పురుషవిధ ఏవ । తస్య పురుషవిధతామ్ । అన్వయం పురుషవిధః । తస్య ప్రియమేవ శిరః । మోదో దక్షిణః పక్షః । ప్రమోద ఉత్తరః పక్షః । ఆనంద ఆత్మా । బ్రహ్మ పుచ్ఛం ప్రతిష్ఠా । తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥౫॥

అసన్నేవ స భవతి । అసద్బ్రహ్మేతి వేద చేత్ । అస్తి బ్రహ్మేతి చేద్వేద । సన్తమేనం తతో విదురితి । తస్యైష ఏవ శారీర ఆత్మా । యః పూర్వస్య । అథాతోఽనుప్రశ్నాః । ఉతావిద్వానముం లోకం ప్రేత్య కశ్చన గచ్ఛతీ 3 ఆహో విద్వానముం లోకం ప్రేత్య । కశ్చిత్సమశ్నుతా 3 ఉ । సోఽకామయత । బహు స్యాం ప్రజాయేయేతి । స తపోఽతప్యత । స తపస్తప్త్వా । ఇదగ్ం సర్వమసృజత । యదిదం కించ । తత్సృష్ట్వా । తదేవానుప్రావిశత్ । తదనుప్రవిశ్య । సచ్చ త్యచ్చాభవత్ । నిరుక్తం చానిరుక్తం చ । నిలయనం చానిలయనం చ । విజ్ఞానం చావిజ్ఞానం చ । సత్యం చానృతం చ । సత్యమభవత్ । యదిదం కించ । తత్సత్యమిత్యాచక్షతే । తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ ౬ ॥

అసద్వా ఇదమగ్ర ఆసీత్ । తతో వై సదజాయత । తదాత్మానగ్ం స్వయమకురుత । తస్మాత్తత్సుకృతముచ్యత ఇతి । యద్వై తత్సుకృతమ్ । రసో వై సః । రసగ్ం హ్యేవాయం లబ్ధ్వాఽఽనందీ భవతి । కో హ్యేవాన్యాత్కః ప్రాణ్యాత్ । యదేష ఆకాశ ఆనందో న స్యాత్ । ఏష హ్యేవానందయాతి । యదా హ్యేవైష ఏతస్మిన్నదృశ్యేఽనాత్మ్యేఽనిరుక్తేఽనిలయనేఽభయం ప్రతిష్ఠాం విందతే । అథ సోఽభయం గతో భవతి । యదా హ్యేవైష ఏతస్మిన్నుదరమంతరం కురుతే । అథ తస్య భయం భవతి । తత్త్వేవ భయం విదుషోఽమన్వానస్య । తదప్యేష శ్లోకో భవతి ॥ ౭ ॥

* భీషాఽస్మాద్వాతః పవతే । భీషోదేతి సూర్యః । భీషాఽస్మా
దగ్నిశ్చేంద్రశ్చ । మృత్యుర్ధావతి పంచమ ఇతి । సైషాఽఽనందస్య మీ
మాగ్ంసా భవతి ॥ యువాస్యాత్సాధు యువాఽధ్యాయికః । ఆశిష్ఠో
దృఢిష్ఠో బలిష్ఠః । తస్యేయం పృథివీ సర్వా విత్తస్య పూర్ణా స్యాత్ ।
స ఏకో మానుష ఆనందః । తే యే శతం మానుషా ఆనందాః । స ఏకో
మనుష్య గంధర్వాణా మానందః । శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య ।
తే యే శతం మనుష్యగంధర్వాణామానందాః । స ఏకో దేవ గంధర్వాణా
మానందః । శ్రోత్రియస్య చాకామ హతస్య । తే యే శతం దేవగంధ
ర్వాణామానందాః । స ఏకః పితృణాం చిరలోక లోకానామానందః ।
శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । తే యే శతం పితృణాం చిరలోకలోకానా
మానందాః । స ఏక ఆజానజానాం దేవానామానందః । శ్రోత్రియస్య
చాకామహతస్య । తే యే శతమాజానజానాం దేవానా మానందాః ।
స ఏకః కర్మదేవానాం దేవానామానందః । యే కర్మణా దేవానపియంతి ।
శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । తే యే శతం కర్మదేవానాం దేవానా మా
నందాః । స ఏకో దేవానామానందః । శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య ।
తే యే శతం దేవానామానందాః । స ఏక ఇంద్రస్యానందః । శ్రోత్రియస్య
చాకామహతస్య । తే యే శతమింద్రస్యానందాః । స ఏకో బృహస్పతే
రానందః । శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । తే యే శతం బృహస్పతేరా

---

* అత్ర మనుష్య పర్యాయే ఽపి — శ్రోత్రియస్య చాకామ హతస్య । ఇతి వాక్యం ద్రావిడాః పఠంతి ॥

న్దం దాః । సఏకః ప్రజాపతేరానన్దః । శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । తేయే శతం ప్రజాపతేరానన్దాః । సఏకో బ్రహ్మణఆనన్దః । శ్రోత్రియస్య చాకామహతస్య । సయశ్చాయం పురుషే । యశ్చాసా వాదిత్యే । సఏకః । సయఏవంవిత్ । అస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య । ఏతమన్నమయమాత్మాన ముపసంక్రామతి । ఏతం ప్రాణమయమాత్మాన ముపసంక్రామతి । ఏతం మనోమయమాత్మాన ముపసంక్రామతి । ఏతం విజ్ఞానమయ మాత్మాన ముపసంక్రామతి । ఏతమానందమయమాత్మాన ముపసంక్రామతి । తద ప్యేష శ్లోకోభవతి ॥ ౮ ॥

* యతోవాచోనివర్తంతే । అప్రాప్యమనసాసహ । ఆనందం బ్రహ్మణోవిద్వాన్ । నబిభేతికుతశ్చనేతి । ఏతగ్ంహవావనతపతి । కిమ హగ్ంసాధునాకరవమ్ । కిమహం పాపమకరవమితి । సయఏవంవిద్వా నేతే ఆత్మానగ్ం స్పృణుతే । ఉభేహ్యేవైషఏతే ఆత్మానగ్ం స్పృణుతే । యఏవం వేద । ఇత్యుపనిషత్ ॥ ౯ ॥

సహనావవతు । సహనౌభునక్తు । సహవీర్యం కరవావహై । తేజస్వినావధీతమస్తు మావిద్విషావహై ॥ ఓం శాంతిః శ్శాంతిః శ్శాంతిః ॥

బ్రహ్మవిదాప్నోతి సత్యమయ మిద మేకవిగ్ంశతి రన్నా దన్నరసమయా త్ప్రాణో వ్యానోపాన ఆకాశః పృథివీ పుచ్ఛగ్ం షడ్విగ్ంశతిః ప్రాణం యజుర్ఋక్సామాదేశో థర్వాఙ్గిరసః పుచ్ఛం ద్వావిగ్ంశతిర్యత శ్శ్రద్ధ ర్తగ్ంసత్యం యోగో మహోష్టాదశ విజ్ఞానం ప్రియంమోదః ప్రమోద

---

* అత్రానువాకాది బోధకం వాక్యజాతం ద్రావిడైర్నపఠ్యతే ప్రసారకస్య సమాప్తత్వాత్ ।

ఆనంద్రో బ్రహ్మపుచ్ఛం ద్వావిగ్ంశతిరస న్నేవా ధాష్టావిగ్ంశతిరస్త ఘ్షోడశభిషాఽస్మాన్మానుష్టో మనుష్య గంధర్వాణాం దేవ గంధర్వాణాం పితౄణాం చిరలోకలోకానా మాజానజానాం కర్మదేవానాం మేకర్మణా దేవానా మింద్రస్య బృహస్పతేః ప్రజాపతే ర్బ్రహ్మణ స్సయశ్చ సం క్రామద్యేకపంచాశదృతః కుతశ్చనైత మేకాదశ నవ ॥ ౯ ॥ బ్రహ్మవి న్నవ॥౯॥ హరిఃఓమ్॥ ఇతి తైత్తిరీయోపనిషది ద్వితీయఃప్రశ్నస్సమాప్తః.

భృ గు వ ల్లీ.

హరిః ఓమ్ ॥ భృగుర్వై వారుణిః । వరుణం పితరముపససార । అధీహిభగవో బ్రహ్మేతి । తస్మా ఏతత్ప్రోవాచ । అన్నం ప్రాణం చక్షు శ్శ్రోత్రం మనో వాచ మితి । తగ్ంహోవాచ । యతో వా ఇమాని భూతానిజాయంతె । యేనజాతానిజీవంతి । యత్ప్రయంత్యభిసంవిశంతి । తద్విజిజ్ఞాసస్వ । తద్బ్రహ్మేతి । సతపోతప్యత । సతప స్తప్త్వా ॥ ౧ ॥

అన్నంబ్రహ్మేతివ్యజానాత్ । అన్నాద్ధ్యేవ ఖల్విమానిభూతాని జాయంతె । అన్నేనజాతానిజీవంతి । అన్నంప్రయం త్యభిసంవిశంతీతి । తద్విజ్ఞాయ । పునరేవ వరుణంపితరముపససార । అధీహిభగవో బ్రహ్మేతి । తగ్ంహోవాచ । తపసా బ్రహ్మవిజిజ్ఞాసస్వ । తపోబ్రహ్మేతి । సతపో తప్యత । సతప స్తప్త్వా ॥ ౨ ॥

ప్రాణోబ్రహ్మేతివ్యజానాత్ । ప్రాణాద్ధ్యేవ ఖల్విమానిభూతాని జాయంతె । ప్రాణేనజాతానిజీవంతి । ప్రాణంప్రయంత్యభిసంవిశంతీతి । తద్విజ్ఞాయ । పునరేవ వరుణంపితరముపససార । అధీహిభగవో బ్రహ్మేతి ।

తగ్ంహోవాచ । తపసా బ్రహ్మవిజిజ్ఞాసస్వ । తపో బ్రహ్మేతి । సతపో తప్యత । సతపస్తప్త్వా ॥ ౩ ॥

మనో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । మనసో హ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయంతే । మనసా జాతాని జీవంతి । మనః ప్రయంత్యభిసంవిశంతీతి । తద్విజ్ఞాయ । పునరేవ వరుణం పితర ముపససార । అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి। తగ్ంహోవాచ । తపసా బ్రహ్మవిజిజ్ఞాసస్వ । తపో బ్రహ్మేతి। సతపోతప్యత । సతపస్తప్త్వా ॥ ౪ ॥

విజ్ఞానం బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్ । విజ్ఞానాద్ధ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయంతే। విజ్ఞానేన జాతాని జీవంతి । విజ్ఞానం ప్రయంత్యభిసంవిశంతీతి। తద్విజ్ఞాయ। పునరేవ వరుణంపితరముపససార । అధీహి భగవో బ్రహ్మేతి। తగ్ంహోవాచ । తపసా బ్రహ్మవిజిజ్ఞాసస్వ । తపో బ్రహ్మేతి । సతపో తప్యత । సతపస్తప్త్వా ॥ ౫ ॥

ఆనందో బ్రహ్మేతి వ్యజానాత్। ఆనందాద్ధ్యేవ ఖల్విమాని భూతాని జాయంతే । ఆనందేన జాతాని జీవంతి । ఆనందం ప్రయంత్యభిసంవిశంతీతి । సైషా భార్గవీ వారుణీ విద్యా । పరమే వ్యోమన్ప్రతిష్ఠితా। య ఏవం వేద ప్రతితిష్ఠతి । అన్నవానన్నాదో భవతి । మహాన్భవతి ప్రజయా పశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేన । మహాన్కీర్త్యా ॥ ౬ ॥

అన్నం న నింద్యాత్ । తద్వ్రతమ్ । ప్రాణో వా అన్నమ్ । శరీరమన్నాదమ్ । ప్రాణే శరీరం ప్రతిష్ఠితమ్ । శరీరే ప్రాణః ప్రతిష్ఠితః । తదేతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్ । సయ ఏతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితం వేద ప్రతితిష్ఠతి ।

అన్నవానన్నాదో భవతి । మహాన్భవతి । ప్రజయా పశుభి ర్బ్రహ్మవర్చసేన । మహాన్కీర్త్యా ॥ ౭ ॥

అన్నం న పరిచక్షీత । తద్వ్రతమ్ । ఆపో వా అన్నమ్ । జ్యోతి రన్నాదమ్ । అప్సు జ్యోతిః ప్రతిష్ఠితమ్ । జ్యోతిష్యాపః ప్రతిష్ఠితాః । తదేత దన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్ । స య ఏత దన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితం వేద ప్రతితిష్ఠతి । అన్నవా నన్నాదో భవతి । మహా న్భవతి ప్రజయా పశుభి ర్బ్రహ్మవర్చసేన । మహాన్కీర్త్యా ॥ ౮ ॥

అన్నం బహు కుర్వీత । తద్వ్రతమ్ । పృథివీ వా అన్నమ్ । ఆకాశోఽన్నాదః । పృథివ్యామాకాశః ప్రతిష్ఠితః । ఆకాశే పృథివీ ప్రతిష్ఠితా । తదేతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితమ్ । స య ఏతదన్నమన్నే ప్రతిష్ఠితం వేద ప్రతితిష్ఠతి । అన్నవానన్నాదో భవతి । మహాన్భవతి ప్రజయా పశుభి ర్బ్రహ్మవర్చసేన । మహాన్కీర్త్యా ॥ ౯ ॥

న కంచన వసతౌ ప్రత్యాచక్షీత । తద్వ్రతమ్ । తస్మాద్యయా కయా చ విధయా బహ్వన్నం ప్రాప్నుయాత్ । అరాధ్యస్మా అన్నమిత్యాచక్షతే । ఏతద్వై ముఖతోఽన్నగ్ం రాద్ధమ్ । ముఖతోఽస్మా అన్నగ్ం రాధ్యతే । ఏతద్వై మధ్యతోఽన్నగ్ం రాద్ధమ్ । మధ్యతోఽస్మా అన్నగ్ం రాధ్యతే । ఏతద్వా అంతతోఽన్నగ్ం రాద్ధమ్ । అంతతోఽస్మా అన్నగ్ం రాధ్యతే । య ఏవం వేద । క్షేమ ఇతి వాచి । యోగక్షేమ ఇతి ప్రాణాపానయోః । కర్మేతి హస్తయోః । గతిరితి పాదయోః । విముక్తిరితి పాయౌ । ఇతి మానుషీస్సమాజ్ఞాః । అథ దైవీః । తృప్తిరితి వృష్టౌ । బలమితి విద్యుతి । యశ ఇతి పశుషు । జ్యోతిరితి నక్షత్రేషు । ప్రజాతిరమృత

మానందఇత్యుపస్థే । సర్వమిత్యాకాశే । తత్ప్రతిష్ఠేత్యుపాసీత । ప్రతి
ష్ఠావాన్భవతి । తన్మహఇత్యుపాసీత । మహాన్భవతి । తన్మనఇత్యుపా
సీత। మానవాన్భవతి । తన్నమఇత్యుపాసీత । నమ్యంతేఽస్మై కామాః।
తద్బ్రహ్మేత్యుపాసీత । బ్రహ్మవాన్భవతి । తద్బ్రహ్మణఃపరిమరఇత్యుపా
సీత। పర్యేణమ్రియంతే ద్విషంతస్సపత్నాః। పరియేఽప్రియాభ్రాతృవ్యాః।
సయశ్చాయంపురుషే । యశ్చాసావాదిత్యే । సఏకః । సయఏవంవిత్ ।
అస్మాల్లోకాత్ప్రేత్య । ఏత మన్నమయమాత్మాన ముపసంక్రమ్య। ఏతం
ప్రాణమయ మాత్మానముపసంక్రమ్య । ఏతం మనోమయ మాత్మాన
ముపసంక్రమ్య । ఏతం విజ్ఞానమయ మాత్మాన ముపసంక్రమ్య । ఏత
మానందమయ మాత్మాన ముపసంక్రమ్య । ఇమాన్లోకా న్కామాన్నీ
కామరూప్యనుసంచరన్ । ఏతథ్సామగాయన్నాస్తే । హా 3 వుహా 3
వుహా 3 వు । అహమన్న మహమన్న మహమన్నమ్ । అహమన్నా
దోఽ౩హమన్నాదోఽ౩హమన్నాదః । అహగ్గ్శ్లోకకృ దహగ్గ్శ్లోకకృ
ద్దహగ్గ్ శ్లోకకృత్ । అహమస్మి ప్రథమజా ఋతా 3 స్య । పూర్వం
దేవేభ్యో అమృతస్యనా 3 భాఇ। యోమాదదాతిసఇదేవమా 3 వాః।
అహమన్న మన్నమదంతమా 3 ద్మి । అహం విశ్వం భువన మభ్య
భవామి । సువర్నజ్యోతీః. యఏవం వేద । ఇత్యుపనిషత్ ।౧౦।

సహనావవతు । సహనౌభునక్తు । సహవీర్యం కరవావహై ।
తేజస్వినావధీతమస్తు మావిద్విషావహై ॥ ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

భృగుస్త్రయోదశాన్నం ప్రాణో మనో విజ్ఞాన మితి విజ్ఞానం

ద్వాదశ ద్వాదశానందో దశాన్నం ననింద్యాదన్నం నపరిచక్షీతాన్నం బ్రహుపుర్వీత పృథివ్యాకాశ ఏకాదశై కాదశనకంచ నైకమష్టి ర్దశ ॥౧౦॥

ఇతి భృగువల్లీ సమాప్తమ్.

చి త్తి ప న్న మ్.

హరిః ఓమ్॥ తచ్ఛంయోరా వృణీమహే । గాతుం యజ్ఞాయ । గాతుంయజ్ఞపతయే । దైవీస్స్వస్తిరస్తునః । స్వస్తిర్మానుషేభ్యః। ఊర్ధ్వం జిగాతుభేషజమ్ । శంనోఅస్తు ద్విపదే । శం చతుష్పదే । ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ చిత్తిస్స్రుక్ । చిత్తమాజ్యమ్ । వాగ్వేదిః । ఆధీతం బర్హిః । కేతో అగ్నిః । విజ్ఞాతమగ్నిః । వాక్పతిర్హోతా । మనఉపవక్తా । ప్రాణోహవిః । సామాధ్వర్యుః । వాచస్పతే విధేనామన్ । విధేమతేనామ । విధేస్త్వమస్మాకంనామ । వాచస్పతిస్సోమంపిబతు । ఆఽస్మాసునృమ్ణంధాథ్స్వాహా ॥ ౧ ॥ అధ్వర్యుఃపఞ్చచ ॥ ౧ ॥ పృథివీ హోతా। ద్యౌరధ్వర్యుః । రుద్రోఽగ్నీత్ । బృహస్పతిరుపవక్తా । వాచస్పతే వాచో వీర్యేణ । సంభృతతమేనాయక్ష్యసే । యజమానాయ వార్యమ్ । ఆసువస్కరస్మై । వాచస్పతిస్సోమంపిబతి । జజనదింద్ర మింద్రియాయస్వాహా ॥ ౨॥ పృథివీహోతాదశ ॥ ౨ ॥ అగ్నిర్హోతా। అశ్వినాఽధ్వర్యూ । త్వష్టాఽగ్నీత్ । మిత్ర ఉపవక్తా । సోమ స్సోమస్య పురోగాః । శుక్రశ్శుక్రస్యపురోగాః । శ్రాతాస్తఇన్ద్రసోమాః। వాతా పేర్హవనశ్రుతస్స్వాహా ॥ 3 ॥ అగ్నిర్హోత్రాఽష్టౌ ॥ 3 ॥ సూర్యంతే

చక్షుః । వాతంప్రాణః । ద్యాంపృష్ఠమ్ । అంతరిక్షమాత్మా । అంగై ర్యజ్ఞమ్ । పృథివీగ్ంశరీరైః । వాచస్పతేఽచ్ఛిద్రయావాచా । అచ్ఛిద్రయాజుహ్వా । దివిదేవావృధగ్ం హోత్రామేరయస్వ స్వాహా ॥ ౪ ॥ సూర్యంతే నవ ॥ ౪ ॥ మహాహవిర్ హోతా । సత్యహవిరధ్వర్యుః । అచ్యుతపాజా అగ్నీత్ । అచ్యుతమనా ఉపవక్తా । అనాధృష్యశ్చా ప్రతిధృష్యశ్చ యజ్ఞస్యాభిగరౌ । అయాస్య ఉద్గాతా । వాచస్పతే హృద్విధే నామన్ । విధేమతేనామ । విధే స్త్వమస్మాకంనామ । వాచస్పతిస్సోమ మపాత్ । మాదైవ్య స్తంతుశ్ఛే దిమామనుష్యః । నమో దివే । నమః పృథివ్యైస్వాహా ॥ ౫ ॥ అప్తా త్రీణిచ ॥ ౫ ॥ వాగ్ఘోతా । దీక్షాపత్నీ । వాతోఽధ్వర్యుః । ఆపోఽభిగరః । మనోహవిః । తపసిజుహోమి । భూర్భువస్సువః । బ్రహ్మస్వయంభు । బ్రహ్మణే స్వయంభువేస్వాహా ॥ ౬ ॥ వాగ్ఘోతా నవ ॥ ౬ ॥ బ్రాహ్మణఏకహోతా । సయజ్ఞః । సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః । యజ్ఞశ్చ మేభూయాత్ । అగ్నిర్ద్విహోతా । సభర్తా । సమేదదాతుప్రజాం పశూన్పుష్టింయశః । భర్తాచ మేభూయాత్ । పృథివీత్రిహోతా । సప్రతిష్ఠా ॥ ౭ ॥ సమేదదాతుప్రజాం పశూన్పుష్టిం యశః । ప్రతిష్ఠాచ మేభూయాత్ । అంతరిక్షంచతుర్హోతా । సవిష్ఠాః । సమేదదాతుప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః । విష్ఠాశ్చ మేభూయాత్ । వాయుః పంచహోతా । సప్రాణః । సమేదదాతుప్రజాం పశూన్పుష్టింయశః । ప్రాణశ్చ మేభూయాత్ ॥ ౮ ॥ చంద్రమాష్షడ్ఢోతా । సఋతూన్కల్పయాతి । సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః । ఋతవశ్చ మే కల్పంతామ్ । అన్నగ్ం సప్తహోతా । సప్రాణస్య ప్రాణః । సమేదదాతు

ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః । ప్రాణస్యచ మేప్రాణోభూయాత్ । ద్యౌరనాధృష్ట హోతా । సోఽనాధృష్యః ॥ ౯ ॥ సమేదదాతు ప్రజాంపశూ న్పుష్టిం యశః । అనాధృష్యశ్చభూయాసమ్ । ఆదిత్యోనవహోతా । సతేజస్వీ। సమేదదాతు ప్రజాంపశూన్పుష్టింయశః । తేజస్వీచభూయాసమ్। ప్రజాపతిర్దశహోతా । సఇదగ్ంసర్వమ్ । సమేదదాతు ప్రజాంపశూ న్పుష్టిం యశః । సర్వంచ మేభూయాత్ ॥ ౧౦ ॥

ప్రతిష్ఠాప్రాణశ్చ మేభూయా దనాధృష్య స్సర్వంచ మేభూయాత్ ॥ ౭ ॥

(బ్రాహ్మణో యజ్ఞో ఽగ్నిర్భర్తా పృథివీ ప్రతిష్ఠాంతరిక్షం ప్రతిష్ఠా వాయుఃప్రాణ శ్చంద్రమా బ్రహ్మా స సన్నగ్ం సప్రాణస్య ప్రాణో ద్యౌరనాధృష్య ఆదిత్య స్సతేజస్వీ ప్రజాపతి స్సఇదగ్ంసర్వగ్ం సర్వంచ మే భూయాత్ ॥ అగ్నిర్యజుర్భిః సవితాస్తోమైః । ఇంద్రఉక్థామదైః। మిత్రావరుణావాశిషా । అంగిరసోధిష్ణియైరగ్నిభిః । మరుతస్సదో హవిర్ధానాభ్యామ్ । ఆపఃప్రోక్షణీభిః । ఓషధయోబర్హిషా । అదితి ర్వేద్యా। సోమోదీక్షయా ॥ ౧౧ ॥ త్వష్టేధ్మేన । విష్ణు ర్యజ్ఞేన । వసవ ఆజ్యేన । ఆదిత్యాదక్షిణాభిః । విశ్వేదేవాఊర్జా । పూషాస్వగాకారేణ । బృహస్పతిఃపురోధయా । ప్రజాపతిరుద్గీథేన । అంతరిక్షం పవిత్రేణ । వాయుః పాత్రైః । అహగ్గ్ంశ్రద్ధయా ॥ ౧౨ ॥ (దీక్షయా పాత్రైరేకంచ ॥ ౮ ॥)

సేనేంద్రస్య। ధేనాబృహస్పతేః । పథ్యాపూష్ణః । వాగ్వాయోః। దీక్షాసోమస్య। పృథివ్యగ్నేః। వసూనాంగాయత్రీ । రుద్రాణాంత్రిష్టుక్। ఆదిత్యానాంజగతీ । విష్ణోరనుష్టుక్ ॥ ౧౩ ॥ వరుణస్యవిరాట్ । యజ్ఞస్య పఙ్క్తిః । ప్రజాపతేరనుమతిః । మిత్రస్య శ్రద్ధా । సవితుః ప్రసూతిః ।

సూర్యస్యమరీచిః। చన్ద్రమసోరోహిణీ। ఋషీణామరుంధతీ। పర్జన్యస్య విద్యుత్। చతస్రోదిశః। చతస్రోఽన్తరదిశాః। అహశ్చ రాత్రిశ్చ। కృషిశ్చవృష్టిశ్చ। త్విషిశ్చాపచితిశ్చ। ఆపశ్చౌషధయశ్చ। ఊర్క్చసూనృతాచదేవానాంపత్నయః ॥ ౧౪ ॥ అనుష్టుగ్గిశ్చషట్చ ॥ ౯ ॥

దేవస్యత్వా సవితుఃప్రసవే। అశ్వినో ర్బాహుభ్యామ్। పూష్ణో హస్తాభ్యాంప్రతిగృహ్ణామి। రాజాత్వా వరుణోనయతు దేవిదక్షిణేఽగ్నయే హిరణ్యం। తేనామృతత్వమశ్యామ్। వయోదాత్రే। మయోమహ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీత్రే। క ఇదంకస్మాఅదాత్। కామఃకామాయ। కామోదాతా ॥ ౧౫ ॥ కామఃప్రతిగ్రహీతా। కామగ్ంసముద్రమావిశ। కామేనత్వాప్రతిగృహ్ణామి। కామైతత్తే। ఏషాతేకామదక్షిణా। ఉత్తానస్త్వాఽఽఙ్గీరసః ప్రతిగృహ్ణాతు। సోమాయ వాసః। రుద్రాయగామ్। వరుణాయాశ్వమ్। ప్రజాపతయే పురుషమ్ ॥ ౧౬ ॥ మనవే తల్పమ్। త్వష్ట్రేఽజామ్। పూష్ణేఽవిమ్। నిర్ ఋత్యాఅశ్వతరగర్దభౌ। హిమవతోహస్తినమ్। గన్ధర్వాప్సరాభ్యస్స్రగలంకరణే। విశ్వేభ్యోదేవేభ్యో ధాన్యమ్। వాచేఽన్నమ్। బ్రహ్మణఓదనమ్। సముద్రాయాపః ॥ ౧౭ ॥ ఉత్తానాయాఙ్గీరసా యానః। వైశ్వానరాయ రథమ్। వైశ్వానరః ప్రత్నథానాక మారుహాత్। దివఃపృష్ఠం భన్దమాన స్సుమన్మభిః। సపూర్వవజ్జనయ జ్జన్తవేధనమ్। సమానమజ్మా పరియాతి జాగృవిః। రాజాత్వావరుణోనయతు దేవిదక్షిణే వైశ్వానరాయరథమ్। తేనామృతత్వమశ్యామ్। వయోదాత్రే। మయోమహ్యమస్తుప్రతిగ్రహీత్రే ॥ ౧౮ ॥ కఇదంకస్మా అదాత్। కామఃకామాయ। కామోదాతా। కామఃప్రతి

గ్రహీతా । కామగ్ం సముద్రమావిశ । కామేనత్వా ప్రతిగృహ్ణామి ।
కామైతత్తే । ఏషాతే కామదక్షిణా । ఉత్తాన స్త్వాఽఽఙ్గీరసః ప్రతి
గృహ్ణాతు ।౧౯। ద్రాతాపురుషమాపః ప్రతిగ్రహీతే నవచ ।౧౦।

సువర్ణంఘర్మంపరివేదవేనమ్ । ఇంద్రస్యాత్మానగ్ందశధాచరం
తమ్ । అంతస్సముద్రేమనసాచరంతమ్ । బ్రహ్మాన్వవిన్దద్దశహోతార
మర్ణే । అంతఃప్రవిష్ట శ్శాస్తాజనానామ్ । ఏకస్సన్బహుధా విచారః ।
శతగ్ంశుక్రాణి యత్రైకంభవంతి । సర్వేవేదా యత్రైకం భవంతి ।
సర్వేహోతారో యత్రైకంభవంతి । సమానసీనఆత్మాజనానామ్ ।౨౦।
అంతఃప్రవిష్ట శ్శాస్తాజనానాగ్ం సర్వాత్మా । సర్వాఃప్రజా యత్రైకం
భవంతి । చతుర్హోతారో యత్రసంపదంగచ్ఛంతిదేవైః । సమానసీన
ఆత్మాజనానామ్ । బ్రహ్మేంద్రమగ్నిం జగతః ప్రతిష్ఠామ్ । దివఆత్మా
నగ్ం సవితారంబృహస్పతిమ్ । చతుర్హోతారం ప్రదిశోఽనుక్లృప్తమ్ ।
వాచోవీర్యంతపసాఽన్వవిందత్ । అంతఃప్రవిష్టంకర్తారమేతమ్ । త్వష్టా
రగ్ంరూపాణి వికుర్వంతం విపశ్చిమ్ ।౨౧। అమృతస్యప్రాణం యజ్ఞ
మేతమ్ । చతుర్హోతృణా మాత్మానం కవయోనిచిక్యుః । అంతః
ప్రవిష్టం కర్తారమేతమ్ । దేవానాం బంధునిహితంగుహాసు । అమృతేం
క్లృప్తంయజ్ఞమేతమ్ । చతుర్హోతృణా మాత్మానం కవయోనిచిక్యుః ।
శతంనియుతః పరివేదవిశ్వా విశ్వవారః । విశ్వమిదంవృణాతి । ఇంద్ర
స్యాత్మానిహితఃపంచహోతా । అమృతందేవానామాయుఃప్రజానామ్
।౨౨। ఇంద్రగ్ంరాజానగ్ం సవితారమేతమ్ । వాయోరాత్మానం కవ
యోనిచిక్యుః । రశ్మిగ్ంరశ్మీనాం మధ్యేతపంతమ్ । ఋతస్యపదే కవ

త్రయోనిపాన్తి । యత్రాణ్డకోశే భువనం బిభర్తి । అనిర్భిన్నస్సన్నథలోకాన్ విచష్టే । యస్యాణ్డకోశగ్ం శుష్మమాహుః ప్రాణముల్బమ్ । తేన క్లృప్తోమృతేనాహమస్మి । సువర్ణం కోశగ్ం రజసా పరీవృతమ్ । దేవానాం వసుధానీం విరాజమ్ ॥ ౧౩ ॥ అమృతస్య పూర్ణాం తాముకలాం విచక్షతే । పాదగ్ం షడ్ఢోతుర్నకిలావివిత్సే । యేనర్తవః పంచధోత క్లృప్తాః । ఉతవా షడ్ధామనసోత క్లృప్తాః । తగ్ం షడ్ఢోతారమృతుభిః కల్పమానమ్ । ఋతస్య పదే కవయో నిపాన్తి । అంతః ప్రవిష్టం కర్తారమేతమ్ । అంతశ్చంద్రమసి మనసా చరంతమ్ । సహైవ సంతం నవిజానంతి దేవాః । ఇంద్రస్యాత్మానగ్ం శతధా చరంతమ్ ॥ ౧౪ ॥ ఇంద్రో రాజా జగతో య ఈశే । సప్తహోతా సప్తధా క్లృప్తః । పరేణ తన్తుం పరిషిచ్యమానమ్ । అంతరాదిత్యే మనసా చరంతమ్ । దేవానాగ్ం హృదయం బ్రహ్మాన్వవిందత్ । బ్రహ్మైతద్బ్రహ్మణ ఉజ్జభార । అర్కగ్ం శ్చోతంతగ్ం సరిరస్య మధ్యే । ఆయస్మిన్థ్సప్త పేరవః । మేహంతి బహులాగ్ం శ్రియమ్ । బహ్వశ్వామింద్ర గోమతీమ్ ॥ ౧౫ ॥ అచ్యుతాం బహులాగ్ం శ్రియమ్ । సహరిర్వసువిత్తమః । పేరురింద్రాయ పిన్వతే । బహ్వశ్వామింద్ర గోమతీమ్ । అచ్యుతాం బహులాగ్ం శ్రియమ్ । మహ్యమింద్రో నియచ్ఛతు । శతగ్ం శతా అస్య యుక్తా హరీణామ్ । అర్వాఙాయాతు వసుభీ రశ్మిరింద్రః । ప్రమగ్ంహమాణో బహులాగ్ం శ్రియమ్ । రశ్మిరింద్రస్సవితా మే నియచ్ఛతు ॥ ౧౬ ॥ ఘృతం తేజో మధుమదింద్రియమ్ । మయ్యయమగ్నిర్దధాతు । హరిః పతంగః పటరీ సుపర్ణః । దివిక్షయో నభసా య ఏతి । స న ఇంద్రః కామవరం దదాతు । పంచారం చక్రం పరివర్తతే పృథు । హిరణ్యజ్యోతిస్సరిరస్య మధ్యే । అజస్రం జ్యోతిర్నభసా సర్ప

దేతి । స న ఇంద్రః కామవరం దదాతు । సప్త యుంజంతి రథమేకచక్రమ్
॥ ౨౭ ॥ ఏకో అశ్వో వహతి సప్తనామా । త్రినాభి చక్రమజరమనర్వమ్ ।
యేనేమా విశ్వా భువనాని తస్థుః । భద్రం పశ్యంత ఉపసేదురగ్రే । తపో
దీక్షామృషయస్సువర్విదః । తతః క్షత్రం బలమోజశ్చ జాతమ్ । తదస్మై
దేవా అభిసం నమంతు । శ్వేతగ్ం రశ్మిం బోభుజ్యమానమ్ । అపాం నే
తారం భువనస్య గోపామ్ । ఇంద్రం నిచిక్యుః పరమే వ్యోమన్ ॥ ౨౮ ॥
రోహిణీః పింగలా ఏకరూపాః । క్షరంతీః పింగలా ఏకరూపాః । శతగ్ం
సహస్రాణి ప్రయుతాని నావ్యానామ్ । అయం యః శ్వేతో రశ్మిః । పరి సర్వ
మిదం జగత్ । ప్రజాం పశూంధనాని । అస్మాకం దదాతు । శ్వేతో రశ్మిః
పరి సర్వం బభూవ । సువన్మహ్యం పశూన్ విశ్వరూపాన్ । పతంగమక్త
మసురస్య మాయయా ॥ ౨౯ ॥ హృదా పశ్యంతి మనసా మనీషిణః ।
సముద్రే అంతః కవయో విచక్షతే । మరీచీనాం పదమిచ్ఛంతి వేధసః । పత
ఙ్గో వాచం మనసా బిభర్తి । తాం గంధర్వోఽవదద్గర్భే అంతః । తాం ద్యోత
మానాగ్ం స్వర్యం మనీషామ్ । ఋతస్య పదే కవయో నిపాంతి । యే గ్రా
మ్యాః పశవో విశ్వరూపాః । విరూపాస్సంతో బహుధైకరూపాః । అగ్ని
స్తాగ్ం అగ్రే ప్రముమోక్తు దేవః ॥ ౩౦ ॥ ప్రజాపతిః ప్రజయా సంవిదానః ।
వీగ్గ్ం స్తుకే స్తుకే । యుష్మాస్మాస్వస్తు నియచ్ఛతమ్ । ప్రప్ర యజ్ఞపతిం తిర ।
యే గ్రామ్యాః పశవో విశ్వరూపాః । విరూపాస్సంతో బహుధైకరూపాః ।
తేషాగ్ం సప్తానామిహ రంతిరస్తు । రాయస్పోషాయ సుప్రజాస్త్వాయ
సువీర్యాయ । య ఆరణ్యాః పశవో విశ్వరూపాః । విరూపాస్సంతో బహు
ధైకరూపాః ॥ ౩౧ ॥ వాయుస్తాగ్ం అగ్రే ప్రముమోక్తు దేవః । ప్రజాపతిః

ప్రజయాసంవిదానాః । ఇడాయైస్సృప్తం ఘృతవచ్చరాచరమ్ । దేవా
అన్వవిన్దన్గుహాహితమ్ । యఆరణ్యాః పశవో విశ్వరూపాః । విరూపా
స్సంతో బహుధైకరూపాః । తేషాగ్ం సప్తానామిహరంతిరస్తు । రాయ
స్పోషాయ సుప్రజాస్త్వాయ సువీర్యాయ ॥౩౨॥

ఆత్మాజనానాం విక్షుర్వంతంవిపశ్చిం ప్రజానాంవసుధాసింవిరా
జం చరంతంగోమతీంమేనియచ్ఛ త్యేకచక్రిం వ్యోమన్నామయయాదేవ
ఏకరూపా అష్టాచ ॥౧౧॥

సహస్రశీర్షాపురుషః । సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ । సభూమిం
విశ్వతో వృత్వా । అత్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్ । పురుషఏవేదగ్ం సర్వమ్ ।
యద్భూతంయచ్చభవ్యమ్ । ఉతామృతత్వస్యేశానః । యదన్నేనాతిరో
హతి । ఏతావానస్యమహిమా । అతో జ్యాయాగ్ంశ్చపూరుషః ॥౩౨॥
పాదో ఽస్య విశ్వాభూతాని । త్రిపాదస్యామృతందివి । త్రిపాదూర్ధ్వ
ఉదైత్పురుషః । పాదో ఽస్యేహా భవాత్పునః । తతో విష్వఙ్వ్యక్రామత్ ।
సాశనానశనేఅభి । తస్మాద్విరాడజాయత । విరాజో అధిపూరుషః ।
సజాతో అత్యరిచ్యత । పశ్చాద్భూమిమథోపురః ॥౩౩॥ యత్పురుషేణ
హవిషా । దేవాయజ్ఞమతన్వత । వసంతో అస్యాసీదాజ్యమ్ । గ్రీష్మఇధ్మ
శ్శరద్ధవిః । సప్తాస్యాసన్పరిధయః । త్రిస్సప్తసమిధః కృతాః । దేవాయ
ద్యజ్ఞం తన్వానాః । అబధ్నన్పురుషం పశుమ్ । తంయజ్ఞంబర్హిషి
ప్రౌక్షన్ । పురుషం జాతమగ్రతః ॥౩౪॥ తేన దేవాఅయజంత । సా
ధ్యాఋషయశ్చయే । తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహుతః । సంభృతం పృషదా
జ్యమ్ । పశూగ్ంస్తాగ్ంశ్చక్రే వాయవ్యాన్ । ఆరణ్యాన్గ్రామ్యాశ్చయే ।

తస్మాద్యజ్ఞాథ్సర్వహుతః । ఋచస్సామానిజజ్ఞిరే ॥ ఛందాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్ । యజుస్తస్మాదజాయత ॥౩౫॥

తస్మాదశ్వాఅజాయంత । యేకేచోభయాదతః । గావోహజజ్ఞిరే తస్మాత్ । తస్మాజ్జాతాఅజావయః । యత్పురుషంవ్యదధుః । కతిథావ్యకల్పయన్ । ముఖంకిమస్యకౌ బాహూ । కావూరూపాదావుచ్యేతే । బ్రాహ్మణోఽస్యముఖమాసీత్ । బాహూరాజన్యఃకృతః ॥౩౬॥ ఊరూ తదస్యయద్వైశ్యః । పద్భ్యాగ్ంశూద్రోఅజాయత । చంద్రమామనసో జాతః । చక్షోస్సూర్యోఅజాయత । ముఖాదింద్రశ్చాగ్నిశ్చ । ప్రాణాద్వాయురజాయత । నాభ్యాఆసీదంతరిక్షం । శీర్ష్ణోద్యౌస్సమవర్తత । పద్భ్యాంభూమిర్దిశశ్శ్రోత్రాత్ । తథాలోకాగ్ంఅకల్పయన్ ॥౩౭॥ వేదాహమేతం పురుషంమహాంతమ్ । ఆదిత్యవర్ణం తమసస్తుపారే । సర్వాణి రూపాణివిచిత్యధీరః । నామానికృత్వాఽభివదన్యదాస్తే । ధాతా పురస్తాద్యముదాజహార । శక్రఃప్రవిద్వాన్ప్రదిశశ్చతస్రః । తమేవంవిద్వానమృతఇహభవతి । నాన్యఃపంథా అయనాయవిద్యతే । యజ్ఞేనయజ్ఞమయజంతదేవాః । తానిధర్మాణి ప్రథమాన్యాసన్ । తేహనాకంమహిమానస్సచంతే । యత్రపూర్వేసాధ్యాస్సంతిదేవాః ॥ ౩౮ ॥

పురుషః పురోఽగ్నితో జాయత కృతో కల్పయన్నాస ద్వేచ ॥౧౨॥ జ్యాయానధిపూరుషః । అన్యత్రపురుషః ॥

అద్భ్యస్సంభూతః పృథివ్యైరసాచ్చ । విశ్వకర్మణస్సమవర్తతాధి । తస్య త్వష్టా విదధద్రూపమేతి । తత్పురుషస్య విశ్వమాజానమగ్రే ॥ వేదాహమేతం పురుషంమహాంతమ్ । ఆదిత్యవర్ణం తమసఃపరస్తాత్ ।

తమేవంవిద్వానమృతఇహభవతి । నాన్యఃపంథా విద్యతేఽయనాయ ।
ప్రజాపతిశ్చరతిగర్భేఅంతః । అజాయమానో బహుధావిజాయతే ॥ ౩౯॥
తస్యధీరాః పరిజానంతియోనిమ్ । మరీచీనాంపదమిచ్ఛంతివేధసః। యో
దేవేభ్యఆతపతి । యోదేవానాంపురోహితః । పూర్వోయోదేవేభ్యో
జాతః । నమోరుచాయబ్రాహ్మయే । రుచంబ్రాహ్మం జనయంతః ।
దేవాఅగ్రేతదబ్రువన్ । యస్త్వైవంబ్రాహ్మణోవిద్యాత్ । తస్యదేవా
అసన్వశే । హ్రీశ్చతేలక్ష్మీశ్చపత్న్యౌ । అహోరాత్రే పార్శ్వే । నక్ష
త్రాణిరూపమ్ । అశ్వినౌవ్యాత్తమ్ । ఇష్టం మనిషాణ । అముం మని
షాణ । సర్వం మనిషాణ ॥ ౪౦ ॥

జయతేవిశే నప్రచ ॥ ౧౩ ॥ భర్తాసన్భ్రియమాణోబిభర్తి ।
ఏకోదేవోబహుధానివిష్టః । యదాభారంతంద్రయతేసభర్తుమ్। నిధాయ
భారంపునరస్తమేతి । తమేవమృత్యుమమృతంతమాహుః। తంభర్తారం
తముగోప్తారమాహుః । సభృతోభ్రియమాణోబిభర్తి । యఏనంవేద
సత్యేనభర్తుమ్। సద్యోజాతముత జహాత్యేషః । ఉతోజరంతం నజహా
త్యేకమ్ ॥ ౪౧ ॥ ఉతోబహూనేకమహర్జహార । అతంద్రోదేవస్సదమేవ
ప్రార్థః । యంతిదేవ్యద్రుతిఆబభూవ । స్రంధాంచయాగ్ం సంద్రధేబ్రహ్మ
ణైషః । రమతేతస్మిన్నుత జీర్ణేశయానే । నైనంజహాత్యహస్సుపూ
ర్వ్యేషు । త్వామాపో అనుసర్వాశ్చరంతి జానతీః । వత్సంపయసా
పునానాః త్వమగ్నిగ్ంహవ్యవాహగ్ంసమింధ్సే । త్వంభర్తామాతరిశ్వా
ప్రజానామ్ ॥ ౪౨ ॥ త్వంయజ్ఞస్త్వముమేవాసిసోమః । తవదేవాహవ
మాయంతిసర్వే ।। త్వమేకోసిబహూనన్ప్రవిష్టః । నమస్తేఅస్తుసుహ

క్షోమపధి । నమో వామస్తు శృణుతగ్ం హవం మే । ప్రాణాపానావజిరగ్ం సంచరన్తౌ । హ్వయామి వాం బ్రహ్మణా తూర్తమేతమ్ । యో మాం ద్వేష్టి తం జహితం యువానా । ప్రాణాపానౌ సంవిదానౌ జహితమ్ । అముష్యాసునా మా సంగసాథామ్ ॥ ౪౩ ॥ తం మే దేవా బ్రహ్మణా సంవిదానౌ । వధాయ దత్తం తమహగ్ం హనామి । అసజ్జజాన సత ఆబభూవ । యంయం జజాన స ఉ గోపో అస్య । యదా భారం తన్ద్రయతే స భర్తుమ్ । పరాస్య భారం పునరస్తమేతి । తద్వై త్వం ప్రాణో అభవః । మహాన్భోగః ప్రజాపతేః । భుజః కరిష్యమాణః । యద్దేవాన్ప్రాణయో నవ ॥ ౪౪ ॥

ఏకం ప్రజానాం గసాధ్రాం నవ ॥ ౧౪ ॥ హరిగ్ం హరన్తమనుయన్తి దేవాః । విశ్వస్యేశానం వృషభం మతీనామ్ । బ్రహ్మ సరూప మను మేదమాగాత్ । అయనం మా వివధీర్విక్రమస్వ । మా ఛిదో మృత్యో మా వధీః । మా మే బలం వివృహో మా ప్రమోషీః । ప్రజాం మా మే రీరిష ఆయురుగ్ర । నృచక్షసం త్వా హవిషా విధేమ । సద్యశ్చకమానాయ । ప్రవేపానాయ మృత్యవే ॥ ౪౫ ॥ ప్రాస్మా ఆశా అశృణ్వన్ । కామేనాజనయన్పునః । కామేన మే కామ ఆగాత్ । హృదయాద్ధృదయం మృత్యోః । యదమీషామదః ప్రియమ్ । తదైతూప మామభి । పరం మృత్యో అనుపరేహి పన్థామ్ । యస్తే స్వ ఇతరో దేవయానాత్ । చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే బ్రవీమి । మా నః ప్రజాగ్ం రీరిషో మోత వీరాన్ । ప్ర పూర్వ్యం మనసా వన్దమానః । నాధమానో వృషభం చర్షణీనామ్ । యః ప్రజానామేకరాణ్మానుషీణామ్ । మృత్యుం యజే ప్రథమజామృతస్య ॥ ౪౬ । ౪౭ ॥ మృత్యవే వీరాగ్శ్చత్వారి చ ॥ ౧౫ ॥ తరణిర్విశ్వదర్శతః । జ్యోతిష్కృదసి సూర్య । విశ్వమాభాసి

రోచనమ్ । ఉపయామగృహీతో ఽసి సూర్యాయ త్వా భ్రాజస్వత ఏష తే యోనిస్సూర్యాయ త్వా భ్రాజస్వతే ॥ ౪౭ ॥ ౪౮ ॥ ౧౬ ॥

ఆప్యాయస్వ మదిన్తమ సోమ విశ్వేభిరంశుభిః । భవా నస్సప్రథం తమః ॥ ౪౮ ॥ ౪౮ ॥ ౧౭ ॥ ఈయుష్టే యే పూర్వతరామపశ్యన్వ్యుచ్ఛన్తీముషసం మర్త్యాసః । అస్మాభిరూను ప్రతిచక్ష్యాఽభూదో తే యన్తి యే అపరీషు పశ్యాన్ ॥ ౪౯ ॥ ౫౦ ॥ ౧౮ ॥ జ్యోతిష్మతీం త్వా సాదయామి జ్యోతిష్కృతం త్వా సాదయామి జ్యోతిర్విదం త్వా సాదయామి భాస్వతీం త్వా సాదయామి జ్వలన్తీం త్వా సాదయామి మల్మలాభవన్తీం త్వా సాదయామి దీప్యమానాం త్వా సాదయామి రోచమానాం త్వా సాదయామ్యజస్రాం త్వా సాదయామి బృహజ్జ్యోతిషం త్వా సాదయామి బోధయన్తీం త్వా సాదయామి జాగ్రతీం త్వా సాదయామి ॥ ౫౧ ॥ ౧౯ ॥

ప్రయాసాయ స్వాహా ఆయాసాయ స్వాహా వియాసాయ స్వాహా సంయాసాయ స్వాహోద్యాసాయ స్వాహా ఉవయాసాయ స్వాహా శుచే స్వాహా శోకాయ స్వాహా తప్యత్వై స్వాహా తపతే స్వాహా బ్రహ్మహత్యాయై స్వాహా సర్వస్మై స్వాహా ॥ ౫౨ ॥ ౨౦ ॥

చిత్తగ్ం సన్తానేన భవం యక్నా రుద్రం తనిమ్నా పశుపతిగ్ం స్థూలహృదయేనాగ్నిగ్ం హృదయేన రుద్రం లోహితేన శర్వం మతస్నాభ్యాం మహాదేవమన్తః పార్శ్వేనౌషిష్ఠహనగ్ం శిఙ్గీనికోశ్యాభ్యామ్ ॥ ౫౨ ॥ ౫౩ ॥ ౨౧ ॥

చిత్తిః పృథివ్యగ్నిస్సూర్యం తే చక్షుర్మహా హవిర్ హోతా వాఘోతా బ్రహ్మణ పక హోతా ఉగ్నిర్యజుర్భిస్సేనేన్ద్రస్య దేవస్య స్తువ

ర్ణం ఘర్మగ్ం సహస్రశీర్ ష్ణా ఒదోఘ్భ్య భర్తా హారిం తరణి రాప్యాయస్వే యుష్టేయే జ్యోతిష్మతీం ప్రియాపాయ చిత్తమేకవిగ్ంశతిః ॥ ౨౨ ॥

చిత్తిరగ్నిర్యజుర్భిర్ స్తః ప్రవిష్టః ప్రజాపతిర్భర్తా ప్రప్రయసాయ ద్వీపంచాశత్ ॥ ౫౨ ॥ హరిః ఓమ్ ॥ తచ్ఛంయోరా వృణీమహే । ...శం చతుష్పదే ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

చిత్తిపన్నం సమాప్తమ్.

నారాయణప్రారంభః.

హరిః ఓమ్ ॥ సహనావవతు । సహనౌభునక్తు । సహవీర్యం కరవావహై । తేజస్వినావధీతమస్తు మావిద్విషావహై । ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ హరిః ఓమ్ ॥

అంభస్యపారే భువనస్యమధ్యే నాకస్య పృష్ఠే మహతో మహీయాన్ । శుక్రేణ జ్యోతీగ్ంషి సమనుప్రవిష్టః ప్రజాపతిశ్చ రతిగర్భే అంతః । యస్మిన్నిదగ్ం సంచవిచైతిసర్వం యస్మిన్ దేవా అధివిశ్వేనిషేదుః । తదేవభూతం తదుభవ్యమా ఇదంతదక్షరే పరమేవ్యోమన్ । యేనా వృతం ఖంచదివం మహీంచ యేనాదిత్య స్త పతితేజసా భ్రాజసాచ । యమంతస్సముద్రేక వయోవయంతి యదక్షరే పరమేప్రజాః । యతఃప్రసూతా జగతఃప్రసూతీతో యేన జీవాన్వ్యచసర్జ భూమ్యామ్ । యదోషధీభిః పురుషాంపశూగ్ంశ్చ వివేశభూతాని చరాచరాణి । అతః పరం నాన్యదణీయ సగ్ంహి పరాత్పరం యన్మహతో మహాంతమ్ । యదేకమవ్యక్త మనంతరూపం విశ్వం పురాణం తమసః పరస్తాత్ ॥౧॥

తదేవర్తం తదుసత్యమాహు స్తదేవబ్రహ్మపరమం కవీనామ్ । ఇష్టాపూర్తం బహుధాజాతం జాయమానం విశ్వంబిభర్తి భువనస్యనాభిః । తదేవాగ్ని స్తద్వాయు స్తత్సూర్య స్తదుచంద్రమాః । తదేవ శుక్రమమృతం తద్బ్రహ్మ తదాపస్సప్రజాపతిః । సర్వేనిమేషాజజ్ఞిరే విద్యుతః పురుషాదధి । కలాముహూర్తాః కాష్ఠాశ్చాహోరాత్రాశ్చసర్వశః । అర్ధమాసామాసాఋతవస్సం వత్సరశ్చకల్పంతామ్ । సఆపః ప్రదుఘే ఉభే ఇమేఅంతరిక్షమథోసువః । నైనమూర్ధ్వం నతిర్యంచంనమధ్యే పరిజగ్రభత్ । నతస్యేశేకశ్చ నతస్యనామమహద్యశః ॥ ౨ ॥ నసందృశే తిష్ఠతి రూపమస్యనచక్షుషా పశ్యతికశ్చనైనమ్। హృదామనీషామనసాఽభిక్లృప్తోయఏనం విదురమృతాస్తేభవంతి। అద్భ్యస్సంభూతో హిరణ్యగర్భ ఇత్యష్టౌ । ఏషహిదేవః ప్రదిశోఽనుసర్వాః పూర్వోహిజాతస్స ఉగర్భేఅంతః । సవిజాయమాన స్సజనిష్యమాణః ప్రత్యఙ్ముఖా స్తిష్ఠతి విశ్వతోముఖః । విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖోవిశ్వతో హస్తఉత విశ్వతస్పాత్ । సంబాహుభ్యాంనమతి సంపతత్రై ర్ద్యావాపృథివీ జనయందేవ ఏకః । వేనస్తత్పశ్యన్ విశ్వాభువనాని విద్వాన్ యత్రవిశ్వం భవత్యేకనీళమ్ । యస్మిన్నిదగ్ం సంచవిచైకగ్ంస ఓతః ప్రోతశ్చవిభుః ప్రజాసు । ప్రతద్వోచే అమృతంను విద్వాన్ గంధర్వోనామ నిహితంగుహాసు ॥3॥ త్రీణిపదా నిహితాగుహాసుయ స్తద్వేద సవితుః పితాఽసత్ । సనోబంధుర్జనితాస విధాతా ధామానివేద భువనాని విశ్వా । యత్రదేవాఅమృత మానశానా స్తృతీయే ధామాన్నభ్యైరయంత। పరిద్యావా పృథివీయంతిసద్యః పరిలోకాన్పరిదిశః పరిసువః । ఋతస్యతంతుం విత

తంవిచృత్యతదపశ్యంతదభవత్ప్రజాసు । పరీత్యలోకాన్పరీత్యభూతాని
పరీత్యసర్వాః ప్రదిశోదిశశ్చ । ప్రజాపతిః ప్రథమజాఋతస్యాత్మనాఽఽ
త్మానమభిసంబభూవ । సదసస్పతిమద్భుతం ప్రియమింద్రస్యకామ్యమ్ ।
సనింమేధామయాసిషమ్ । ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోఽపఘ్నన్నిర్ఋతిం
మమ ॥౪॥ పశూగ్‌శ్చ మహ్యమావహజీవనంచదిశోదిశ । మానోహిగ్‌ం
సీజ్జాతవేదో గామశ్వం పురుషంజగత్ । అబిభ్రదగ్న ఆగహిశ్రియా
మాపరిపాతయ ॥ పురుషస్య విద్మ సహస్రాక్షస్య మహాదేవస్య ధీమహి।
తన్నోరుద్రః ప్రచోదయాత్ । తత్పురుషాయవిద్మహే మహాదేవాయ
ధీమహి । తన్నోరుద్రః ప్రచోదయాత్ । తత్పురుషాయ విద్మహేవక్ర
తుండాయ ధీమహి । తన్నోదంతిః ప్రచోదయాత్ । తత్పురుషాయ
విద్మహే చక్రతుండాయ ధీమహి ॥౫॥ తన్నోనందిః ప్రచోదయాత్ ।
తత్పురుషాయవిద్మహే మహాసేనాయ ధీమహి । తన్నష్షణ్ముఖః ప్రచో
దయాత్ । తత్పురుషాయ విద్మహే సువర్ణపక్షాయ ధీమహి । తన్నో
గరుడః ప్రచోదయాత్ । వేదాత్మనాయవిద్మహే హిరణ్యగర్భాయధీ
మహి । తన్నోబ్రహ్మ ప్రచోదయాత్ । నారాయణాయ విద్మహే
వాసుదేవాయ ధీమహి । తన్నోవిష్ణుః ప్రచోదయాత్ । వజ్రనఖాయ
విద్మహే తీక్ష్ణదగ్‌ంష్ట్రాయధీమహి ॥౬॥ తన్నోనారసిగ్‌ంహః ప్రచో
దయాత్ । భాస్కరాయ విద్మహే మహద్ద్యుతికరాయ ధీమహి। తన్నో
ఆదిత్యః ప్రచోదయాత్। వైశ్వానరాయవిద్మహే లాలీలాయ ధీమహి।
తన్నో అగ్నిః ప్రచోదయాత్, కాత్యాయనాయవిద్మహే కన్యకుమారి
ధీమహి । తన్నోదుర్గిః ప్రచోదయాత్। సహస్రపరమాదేవీ శతమూలా

శతాంకురా । సర్వగ్ం హరతుమేపాపం దూర్వాదుస్స్వప్న నాశనీ ।
కాండాత్కాండాత్ప్రరోహంతీ పరుషఃపరుషఃపరి ॥౭॥

ఏవానోదూర్వేప్రతను సహస్రేణశతేనచ । యాశతేనప్రతనోషి
సహస్రేణ విరోహసి । తస్యాస్తేదేవీష్టకే విధేమహవిషావయమ్ । అశ్వ
క్రాంతే రథక్రాంతె విష్ణుక్రాంతే వసుంధరా । శిరసాధారయిష్యామి
రక్షస్వమాం పదేపదే । భూమిర్ధేనుర్ధరణీ లోకధారిణీ । ఉద్ధృతాఽసి
వరాహేణ కృష్ణేనశతబాహునా। మృత్తికేహనమేపాపం యన్మయా
దుష్కృతంకృతమ్ । మృత్తికేబ్రహ్మదత్తాఽసి కాశ్యపేనాభిమంత్రితా ।
మృత్తికేదేహిమేపుష్టిం త్వయిసర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ॥౮॥ మృత్తికేప్రతిష్ఠితే
సర్వం తన్మేనిర్ణుదమృత్తికే । త్వయాహతేనపాపేన గచ్ఛామి పరమాం
గతిమ్ । యతఇంద్రభయామహే తతోనోఅభయంకృధి । మఘవఞ్ఛ
గ్ధితవతన్నఊతయే విద్విషోవిమృధోజహి । స్వస్తిదావిశస్పతి ర్వృత్రహా
విమృధోవశీ । వృషేంద్రఃపురఏతున స్స్వస్తిదాఅభయంకరః । స్వస్తిన
ఇంద్రోవృద్ధశ్రవాఃస్వస్తినఃపూషా విశ్వవేదాః । స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్ట
నేమి స్స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు । ఆపాంతమన్యుస్తృపలప్రభర్మా
ధునిశ్శిమీవాఞ్ఛరుమాగ్ం ఋజీషీ । సోమోవిశ్వాన్యతసావనాని నా
ర్వాగింద్రం ప్రతిమానానిదేభుః ॥౯॥ బ్రహ్మజజ్ఞానం ప్రథమంపురస్తా
ద్విసీమతస్సురుచోవేనఆవః । సబుధ్నియాఉపమా అస్యవిష్ఠా సతశ్చ
యోనిమసతశ్చవివః । స్యోనాపృథివిభవానృక్షరానివేశని । యచ్ఛాన
శ్శర్మసప్రథాః । గంధద్వారాందురాధర్షాం నిత్యపుష్టాంకరీషిణీమ్ ।
ఈశ్వరీగ్ంసర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియమ్ । శ్రీర్మేభజతు ।

అలక్ష్మీర్మే నశ్యతు । విష్ణుముఖా వై దేవా శ్ఛందోభి రిమాన్లోకాన నప జయ్య మభ్యజయన్ । మహాగ్ం ఇన్ద్రో వజ్రబాహు ష్షోడశీ శర్మ యచ్ఛతు ॥౧౦॥ స్వస్తినో మఘవా కరోతు హంతుపాప్మానం యోఽస్మా ద్వేష్టి । సోమానగ్గ్ం స్వరణంకృణుహి బ్రహ్మణస్పతే । కక్షీవంతం యఔశిజమ్ । శరీరంయజ్ఞ శమలం కుసీదం తస్మిన్సీదతు యోఽస్మా ద్వేష్టి। చరణంపవిత్రంవితతంపురాణం యేనపూత స్తరతిదుష్కృతాని । తేనపవిత్రేణశుద్ధేనపూతా అతిపాప్మానమరాతింతరేమ । సజోషాఇంద్ర సగణో మరుద్భి స్సోమంపిబవృత్రహాఞ్ఛూరవిద్వాన్ । జహిశత్రూగ్ం రపమృధోనుదస్వా ఽథాభయంకృణుహివిశ్వతోనః । సుమిత్రానఆప ఓషధయస్సన్తుం దుర్మిత్రా స్తస్మై భూయాసుర్యో ఽస్మాన్ద్వేష్టియంచ వయంద్విష్మః । ఆపోహిష్ఠా మయోభువ స్తాన ఊర్జే దధాతన ॥౧౧॥ మహేరణాయచక్షసే । యోవశ్శివతమోరస స్తస్యభాజయతేహనః । ఉశతీరివమాతరః । తస్మాఅరంగమామవో యస్యక్షయాయ జిన్వథ । ఆపోజన యథాచనః । హిరణ్యశృఙ్గం వరుణంప్రపద్యే తీర్థంమేదేహి యాచితః । యన్మయాభుక్తమసాధూనాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః । యన్మేమనసా వాచా కర్మణావా దుష్కృతంకృతమ్ । తన్న ఇంద్రో వరుణో బృహస్పతి స్సవితాచ పునంతు పునఃపునః । నమోఽగ్నయే ఽప్సుమతే నమఇందాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యై నమో ఽద్భ్యః ॥ ౧౨ ॥ యదపాంక్రూరం యదమేధ్యం యదశాంతం తదప గచ్ఛతాత్ । అత్యాశనాదతీపానా ద్యచ్చఉగ్రాత్ప్రతిగ్రహాత్ । తన్నో వరుణోరాజా పాణినాహ్యవమర్శతు। సోఽహమపాపోవిరజో నిర్ముక్తో

ముక్తకిల్బిషః । నాకస్యపృష్ఠమారుహ్య గచ్ఛేద్బ్రహ్మసలోకతామ్ ।
యశ్చాప్సువరుణ స్సపునాత్వఘమర్షణః । ఇమంమే గంగే యమునే
సరస్వతి శుతుద్రిస్తోమగ్ం సచతాపరుష్ణియా । అసిక్నియామరుద్వృధే
వితస్తయాఽఽర్జీకియే శృణుహ్యాసుషోమయా । ఋతంచసత్యంచాభీద్ధా
త్తపసోఽధ్యజాయత । తతోరాత్రిరజాయత తతస్సముద్రో అర్ణవః
॥౧౩॥ సముద్రాదర్ణవా దధిసంవత్సరో అజాయత । అహోరాత్రాణి
విదధ ద్విశ్వస్యమిషతోవశీ । సూర్యాచన్ద్రమసౌధాతా యథాపూర్వ
మకల్పయత్ । దివంచపృథివీం చాన్తరిక్షమథోసువః । యత్పృథివ్యాగ్ం
రజస్స్వ మాన్తరిక్షేవిరోదసీ । ఇమాగ్ం స్తదాపోవరుణః పునాత్వఘ
మర్షణః । పునన్తువసవః పునాతువరుణః పునాత్వఘమర్షణః । ఏష
భూతస్యమధ్యే భువనస్యగోప్తా । ఏషపుణ్యకృతాంలోకా న్నేషమృత్యోర్
హిరణ్మయమ్ । ద్యావాపృథివ్యోర్ హిరణ్మయగ్ం సగ్గ్ంశ్రితగ్ంసువః
॥౧౪॥ సనస్సువస్సగ్ంశిశాధి ఆర్ద్రంజ్వలతి జ్యోతిరహమస్మి । జ్యోతి
ర్జ్వలతి బ్రహ్మాహమస్మి । యోఽహమస్మిబ్రహ్మాహమస్మి । అహ
మస్మి బ్రహ్మాహమస్మి । అహమేవాహం మాం జుహోమి స్వాహా ।
అకార్యకార్యవకీర్ణీ స్తేనోభ్రూణహా గురుతల్పగః । వరుణోఽపా మఘ
మర్షణ స్తస్మాత్పాపా త్ప్రముచ్యతే । రజోభూమి స్త్వమాగ్ం రోద
యస్వ ప్రవదన్తిధీరాః । ఆక్రాన్త్సముద్రః ప్రథమేవిధర్మం జనయన్ప్రజా
భువనస్యరాజా । వృషాపవిత్రేఅధిసానో అవ్యే బృహత్సోమోవావృధే
సువాన ఇందుః ॥ ౧౫ ॥

పరస్తాద్యశో గుహాసు మమ చక్షుస్తుండాయ ధీమహి తీక్ష్ణదగ్గ్ష్ట్రాయ ధీమహి పరి ప్రతిష్ఠితం దేభు ర్యచ్ఛతు దధాతన్నాదో భ్యర్ణావ సుస్సో రాజైకంచ ॥ ౧ ॥

రుద్రో రుద్రశ్చ దంతిశ్చ నంది షణ్ముఖ ఏవచ । గరుడో బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ నారసిగ్ంహ స్తథైవచ । ఆదిత్యో ఽగ్నిశ్చ దుర్గిశ్చ చక్రిమే ద్వాదశాప్యసి । మమ ప్రచమను వేనావ భావైకాత్మ్యాయనాయ ॥౧॥

జాతవేదసే సునవామ సోమ మరాతీయతో నిదహాతి వేదః । సనః పర్షదతి దుర్గాణి విశ్వా నావేవ సింధుం దురితాఽత్యగ్నిః । తామగ్ని వర్ణాం తపసా జ్వలంతీం వైరోచనీం కర్మఫలేషు జుష్టామ్ । దుర్గాం దేవీగ్ం శరణమహం ప్రపద్యే సుతరసితరసే నమః । అగ్నే త్వం పారయా నవ్యో అస్మాన్థ్స్వస్తిభి రతి దుర్గాణి విశ్వా । పూశ్చ పృథ్వీ బహులాన ఉర్వీ భవా తోకాయ తనయాయ శంయోః । విశ్వాని నో దుర్గహా జాతవేదః సింధుం ననావా దురితాఽతిపర్షి । అగ్నే అత్రివన్మనసా గృణానో ఽస్మాకం బోధ్యవితా తనూనామ్ । పృతనాజితగ్ం సహమానముగ్రమగ్నిగ్ం హువేమ పరమాథ్సధస్థాత్ । సనః పర్షదతి దుర్గాణి విశ్వా క్షామద్దేవో అతి దురితాఽత్యగ్నిః । ప్రత్నోషి కమీడ్యో అధ్వరేషు సనాచ్చ హోతా నవ్యశ్చ సథ్సి । స్వాంచాగ్నే తనువం పిప్రయస్వాస్మభ్యంచ సౌభగమాయజస్వ । గోభిర్జుష్టమయుజో నిషిక్తం తవేంద్ర విష్ణో రనుసంచరేమ । నాకస్య పృష్ఠమభి సంవసానో వైష్ణవీం లోక ఇహ మాదయంతామ్ ॥౧౬॥౨॥

భూరన్నమగ్నయే పృథివ్యై స్వాహా భువోఽన్నం వాయవేఽంతరిక్షాయ స్వాహా సువరన్నమాదిత్యాయ దివే స్వాహా భూర్భువస్సువ

రన్నం చంద్రమసే దిగ్భ్యస్స్వాహా నమో దేవేభ్య స్స్వధా పితృభ్యో భూర్భువస్సువరన్నమోమ్ ॥ ౧౭ ॥ ౩ ॥

భూ రగ్నయే పృథివ్యైస్వాహా భువో వాయవే ఽన్తరిక్షాయ స్వాహా సువ రాదిత్యాయ దివే స్వాహా భూర్భువస్సువ శ్చన్ద్రమసే దిగ్భ్య స్స్వాహా నమో దేవేభ్య స్స్వధా పితృభ్యో భూ ర్భువ స్సువ రగ్న ఓమ్ ॥ ౧౮ ॥ ౪ ॥

భూ రగ్నయేచ పృథివ్యైచ మహతేచస్వాహా భువో వాయవే చాన్తరిక్షాయచ మహతేచస్వాహా సువరాదిత్యాయచ దివేచ మహతేచస్వాహా భూ ర్భువ స్సువ శ్చాన్ద్రమసేచ నక్షత్రేభ్యశ్చ దిగ్భ్యశ్చ మహతేచస్వాహా నమో దేవేభ్య స్స్వధా పితృభ్యో భూ ర్భువ స్సువ ర్మహరోమ్ ॥ ౧౯ ॥ ౫ ॥

పాహినో అగ్నఏనసే స్వాహా । పాహినో విశ్వవేదసేస్వాహా । యజ్ఞంపాహివిభావసోస్వాహా । సర్వంపాహిశతక్రతోస్వాహా ॥ ౨౦ ౬ ॥

పాహినోఅగ్నఏకయా । పాహ్యుతద్వితీయయా । పాహ్యూర్జం తృతీయయా । పాహిగీర్భిశ్చతసృభిర్వసోస్వాహా ॥ ౨౧ ॥ ౭ ॥

యశ్ఛన్దసామృషభోవిశ్వరూప శ్ఛన్దోభ్యశ్ఛన్దాగ్ంస్యావివేశ। సచాగ్ం శిక్యఃపురోవాచోపనిష దిన్ద్రో జ్యేష్ఠ ఇన్ద్రియాయర్షిభ్యో నమోదేవేభ్యస్స్వధాపితృభ్యో భూర్భువస్సువశ్ఛన్దఓమ్ ॥ ౨౨ ॥ ౮ ॥

నమోబ్రహ్మణేధారణంమే అస్త్వనిరాకరణం ధారయితా భూయాసం కర్ణయోశ్శ్రుతం మాచ్యోఢ్వం మమాముష్యఓమ్ ॥ ౨౩ ॥ ౯ ॥

ఋతం తప స్సత్యం తప శ్శ్రుతం తప శ్శాన్తం తపో దమ స్తప

శ్శమ స్తపో దానం తపో యజ్ఞం తపో భూర్భువస్సువ ర్బ్రహ్మైత దుపాస్స్వైత త్తపః ॥ ౨౮ ॥ ౧౦ ॥

యథావృక్షస్యసంపుష్పితస్య దూరాద్గంధోవాత్యేవం పుణ్యస్య కర్మణో దూరాద్గంధోవాతి యథాఽసిధారాం కర్తేఽవహితా మవక్రామే యద్యువేయువే హవావిహ్వయిష్యామి కర్తంపతిష్యామీత్యేవ మమృతాదాత్మానం జుగుప్సేత్ ॥ ౨౯ ॥ ౧౧ ॥

అణోరణీయా న్మహతోమహీయా నాత్మాగుహాయాం నిహితోఽస్యజంతోః । తమక్రతుం పశ్యతి వీతశోకో ధాతుః ప్రసాదా న్మహిమాన మీశమ్ । సప్తప్రాణాః ప్రభవంతి తస్మా త్సప్తార్చిష స్సమిధ స్సప్తజిహ్వాః । సప్తఇమేలోకాయేషు చరంతిప్రాణా గుహాశయాం నిహితాస్సప్తసప్త । అతస్సముద్రా గిరయశ్చసర్వే ఽస్మాథ్స్యందంతే సింధవస్సర్వరూపాః । అతశ్చవిశ్వా ఓషధయోరసాచ్చ యేనైషభూతస్తిష్ఠత్యంతరాత్మా । బ్రహ్మాదేవానాంపదవీఃకవీనామృషిర్విప్రాణాంమహిషో మృగాణామ్ । శ్యేనోగృధ్రాణాగ్ం స్వధితిర్వనానాగ్ం సోమఃపవిత్ర మత్యేతిరేభన్ । అజామేకాం లోహితశుక్లకృష్ణాం బహ్వీం(ప్ర)జాంజనయంతీగ్ంసరూపామ్ । అజోహ్యేకో జుషమాణోఽనుశేతేజహాత్యేనాం భుక్తభోగామజోఽన్యః ॥ ౩౦ ॥ హగ్ంస శ్శుచిషద్వసురంత రిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిథిర్దురోణసత్ । నృషద్వరసదృతసద్వ్యోమసదబ్జాగోజాఋతజా అద్రిజాఋతంబృహత్ । ఘృతంమిమిక్షిరే ఘృతమస్యయోని ర్ఘృతేశ్రితో ఘృతమువస్యధామ । అనుష్వధమావహమా దయస్వస్వాహాకృతం వృషభవక్షిహవ్యమ్ । సముద్రాదూర్మిర్మధుమాగ్ం ఉదారదు

ప్రాణ్గం శునాసమమృతత్వమానట్ । ఘృతస్యనామగుహ్యం యదస్తి
జిహ్వాదేవానా మమృతస్యనాభిః । వయంనామ ప్రబ్రవామాఘృతే
నాస్మిన్ యజ్ఞేధారయామానమోభిః। ఉపబ్రహ్మాశృణవచ్ఛస్యమానం
చతుశ్శృఙ్గోఽవమీద్గౌరఏతత్। చత్వారిశృఙ్గా త్రయోఅస్యపాదా
ద్వేశీర్షే సప్తహస్తాసోఅస్య । త్రిధాబద్ధో వృషభోరోరవీతి మహో
దేవోమర్త్యాగ్ంఆవివేశ ॥ ౧౭ ॥ త్రిధాహితం పణిభిర్గుహ్యమానంగ
విదేవాసో ఘృతమన్వవిందన్ । ఇంద్రఏకగ్ం సూర్యఏకంజజానవేనా
దేకగ్ంస్వధయానిష్టతక్షుః । యోదేవానాం ప్రథమంపురస్తాద్విశ్వాధి
కోరుద్రోమహర్షిః । హిరణ్యగర్భం పశ్యతజాయమానగ్ం సనోదేవ
శ్శుభయాస్మృత్యాసంయునక్తు । యస్మాత్పరంనా పరమస్తికించిద్యస్మా
న్నాణీయోనజ్యాయోఽస్తికశ్చిత్ । వృక్షఇవ స్తబ్ధో దివితిష్ఠత్యేకస్తే
నేదం పూర్ణం పురుషేణసర్వమ్। నకర్మణానప్రజయా ధనేనత్యాగేనైకే
అమృతత్వమానశుః । పరేణనాకంనిహితం గుహాయాం విభ్రాజదేతద్య
తయోవిశంతి । వేదాంతవిజ్ఞాన సునిశ్చితార్థా స్సంన్యాసయోగాద్యత
యశ్శుద్ధసత్త్వాః । తేబ్రహ్మలోకేతు పరాంతకాలే పరామృతాత్పరి
ముచ్యంతిసర్వే । దహ్రంవిపాపంపరమేశ్మభూతం యత్పుండరీకం పుర
మధ్యసగ్ంస్థమ్ । తత్రాపిదహ్రం గగనంవిశోకస్తస్మిన్ యదంతస్తదు
పాసితవ్యమ్। యోవేదాదౌస్వరః ప్రోక్తోవేదాంతేచప్రతిష్ఠితః। తస్యప్ర
కృతిలీనస్య యఃపరస్సమహేశ్వరః ।౧౮।

అజోఽన్య అవివేశసర్వేచత్వారిచ ।౧౨।

సహస్రశీర్షం దేవంవిశ్వాక్షం విశ్వశంభువమ్ । విశ్వంనారా

యణం దేవమక్షరం పరమంపదమ్ । విశ్వతః పరమాన్నిత్యం విశ్వం నా
రాయణగ్ంహరిమ్ । విశ్వమేవేదం పురుషస్తద్విశ్వముపజీవతి । పతిం
విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ం శివమచ్యుతమ్ । నారాయణంమహా
జ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరాయణమ్ । నారాయణపరోజ్యోతి రాత్మా
నారాయణః పరః । నారాయణపరంబ్రహ్మతత్త్వం నారాయణః పరః ।
నారాయణపరోధ్యాతా ధ్యానంనారాయణః పరః । యచ్చకించిజ్జగత్స
ర్వం దృశ్యతేశ్రూయతేఽపివా ॥౨౯॥ అంతర్బహిశ్చతత్సర్వం వ్యా
ప్యనారాయణస్థితః । అనంతమవ్యయంకవిగ్ం సముద్రేఽంతం విశ్వ
శంభువమ్ । పద్మకోశప్రతీకాశగ్ం హృదయంచాప్యధోముఖమ్। అధో
నిష్ట్యావితస్త్యాంతేనాభ్యా ముపరితిష్ఠతి । జ్వాలమాలాకులంభాతీ విశ్వ
స్యాయతనం మహత్ । సంతతగ్ం శిలాభిస్తులంబత్యాకోశ సంనిభమ్ ।
తస్యాంతేసుషిరగ్ం సూక్ష్మంతస్మిన్సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ । తస్యమధ్యే
మహానగ్నిర్విశ్వార్చిర్విశ్వతోముఖః । సోఽగ్రభుగ్విభజంతిష్ఠన్నాహా
రమజరఃకవిః । తిర్యగూర్ధ్వమధశ్శాయీ రశ్మయస్తస్య సంతతా॥ సంతా
పయతి స్వందేహమాపాదతలమస్తకః । తస్యమధ్యేవహ్నిశిఖాఅణీయో
ర్ధ్వావ్యవస్థితః। నీలతోయదమధ్యస్థా *ద్విద్యుల్లేఖేవ భాస్వరా। నీవా
రశూకవత్తన్వీ పీతాభాస్వత్యణూపమా । తస్యాశ్శిఖాయా మధ్యేపర
మాత్మావ్యవస్థితః । సబ్రహ్మసశివ స్సహరి స్సేంద్రస్సో ఽక్షరఃపరమ
స్స్వరాట్ ॥౩౦॥ అపివా సంతత్యాపట్టు ॥౧౩॥

ఆదిత్యోవా ఏష ఏతన్మండలం తపతి తత్రతాఋచ స్తదృచా
మండలగ్ం సఋచాం లోకోఽథ యఏష ఏతస్మిన్మండలేఽర్చిర్దీప్యతే

తాని సామాని సన్తామూన్నాం లోకోఽథ యఏష ఏతస్మిన్మండలేఽర్చిషి పురుష స్తాని యజూగ్ంషి సయజుషామండలగ్ం సయజుషాం లోక స్సైషా త్రయ్యేవ విద్యా తపతి య ఏషో ఽంతరాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషః ॥ ౩౧ ॥ ౧౮ ॥ ఆదిత్యోవై తేజ ఓజోబలంయశ శ్చక్షుశ్శ్రోత్ర మాత్మా మనోమన్యు ర్మనుర్మృత్యు స్సత్యోమిత్రో వాయు రాకాశః ప్రాణోలోకపాలకః కిం కం తత్సత్యమన్నమమృతో జీవో విశ్వః కతమ స్స్వయమ్భు బ్రహ్మై తదమృత ఏషపురుష ఏషభూతానా మధిపతి ర్బ్రహ్మణ స్సాయుజ్యగ్ం సలోకతామాప్నోత్యే తాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సార్ష్టితాగ్ం సమానలోకతామాప్నోతి యఏవం వేదే త్యుపనిషత్ ॥ ౩౨ ॥ ౧౯ ॥

నిధనపతయేనమః। నిధనపతాంతికాయనమః। ఊర్ధ్వాయనమః। ఊర్ధ్వలింగాయనమః। హిరణ్యాయనమః। హిరణ్యలింగాయనమః। సువర్ణాయనమః। సువర్ణలింగాయనమః। దివ్యాయనమః। దివ్యలింగాయనమః। భవాయనమః ॥౩౩॥ భవలింగాయనమః। శర్వాయ నమః। శర్వలింగాయ నమః। శివాయ నమః। శివలింగాయ నమః। జ్వలాయనమః। జ్వలలింగాయనమః। ఆత్మాయనమః। ఆత్మలింగాయ నమః। పరమాయ నమః। పరమలింగాయ నమః। ఏతథ్సోమస్య సూర్యస్య సర్వలింగగ్ంస్థాపయతి పాణిమంత్రంపవిత్రమ్ ॥ ౩౪ ॥ ౧౬ ॥

సద్యోజాతంప్రపద్యామి సద్యోజాతాయవై నమోనమః। భవే భవేనాతిభవే భవస్వమామ్। భవోద్భవాయనమః ॥ ౩౫ ॥ ౧౭ ॥

వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమ శ్శ్రేష్ఠాయ నమో రు

ద్రాయ నమః కాలాయ నమః కలవికరణాయ నమో బలవికరణాయ నమో బలాయ నమో బలప్రమథనాయ నమ స్సర్వభూతదమనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః ॥ 36 ॥ 18 ॥

అఘోరేభ్యోఽథ ఘోరేభ్యో ఘోరఘోరతరేభ్యః । సర్వేభ్య స్సర్వశర్వేభ్యో నమ స్తేఅస్తు రుద్రరూపేభ్యః ॥ 37 ॥ 19 ॥

తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి । తన్నోరుద్రః ప్రచోదయాత్ ॥ 38 ॥ 20 ॥ ఈశాన స్సర్వవిద్యానా మీశ్వర సర్వ భూతానాం బ్రహ్మాఽధిపతి ర్బ్రహ్మణోఽధిపతి ర్బ్రహ్మశివోమే అస్తు సదాశివోమ్ ॥ 39 ॥ 21 ॥ నమో హిరణ్యబాహవే హిరణ్యవర్ణాయ హిరణ్యరూపాయ హిరణ్యపతయే ఽంబికాపతయ ఉమాపతయే పశు పతయే నమో నమః ॥ 40 ॥ 22 ॥ ఋతగ్‌ం సత్యం పరంబ్రహ్మ పురు షం కృష్ణపింగలం । ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయవై నమో నమః ॥ 41 ॥ 23 ॥ సర్వోవై రుద్ర స్తస్మై రుద్రాయ నమోఅస్తు । పురుషోవై రుద్రస్సన్మహో నమోనమః । విశ్వంభూతం భువనం చిత్రం బహుధా జాతం జాయమానంచ యత్ । సర్వోహ్యేష రుద్ర స్తస్మై రుద్రాయ నమోఅస్తు ॥ 42 ॥ 24 ॥ కద్రుద్రాయప్రచేతసే మీఢుష్ట మాయతవ్యసే' వోచేమశ న్తమగ్‌ంహృదే । సర్వోహ్యేషరుద్ర స్తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు ॥ 43 ॥ 25 ॥ యస్యవై కంక త్యగ్నిహోత్ర హవణీ భవతి ప్రత్యేవాస్యాహుతయ స్తిష్ఠ న్త్యథో ప్రతిష్ఠిత్యై ॥ 44 ॥ కృణుష్వపాజ ఇతిపంచ ॥ 45 ॥ అదితి ర్దేవాగంధర్వామనుష్యాః పితరో ఽసురా స్తేషాగ్‌ం సర్వభూతానాం మాతా మేదినీ మహతా మహీ

సావిత్రీ గాయత్రీ జగత్యుర్వీ పృథ్వీ బహులా విశ్వాభూతా కతమా కా
యా సా సత్యేత్యమృతేతి వసిష్ఠః ॥ ౪౬ ॥ ౨౮ ॥

ఆపో వా ఇదగ్ం సర్వం విశ్వా భూతా న్యాపః ప్రాణా వా ఆపః పశవ
ఆపోఽన్న మాపోఽమృత మాపస్సమ్రా డాపో విరా డాపస్స్వరా
డాప శ్ఛన్దాగ్ం స్యాపో జ్యోతీగ్ం ష్యాపో యజూగ్ం ష్యాప స్సత్య
మాప స్సర్వా దేవతా ఆపో భూర్భువస్సువ రాప ఓమ్ ॥ ౪౭ ॥ ౨౯ ॥

ఆపః పునన్తు పృథివీం పృథివీ పూతా పునాతు మామ్ । పునన్తు
బ్రహ్మణస్పతి ర్బ్రహ్మపూతా పునాతు మామ్ । యదుచ్ఛిష్టమభోజ్యం
యద్వా దుశ్చరితం మమ । సర్వం పునన్తు మామాపో ఽసతాం చ ప్రతి
గ్రహగ్గ్ం స్వాహా ॥ ౪౮ ॥ ౩౦ ॥ అగ్నిశ్చ మా మన్యుశ్చ మన్యుపత
యశ్చ మన్యుకృతేభ్యః । పాపేభ్యో రక్షన్తామ్ । యదహ్నా పాపమకార్
షమ్ । మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్ । పద్భ్యాముదరేణ శిశ్నా । అహ స్త
దవలుమ్పతు । యత్కిఞ్చ దురితం మయి । ఇదమహం మామమృతయోనౌ ।
సత్యే జ్యోతిషి జుహోమి స్వాహా ॥ ౪౯ ॥ ౩౧ ॥

సూర్యశ్చ మా మన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః । పా
పేభ్యో రక్షన్తామ్ । యద్రాత్రియా పాపమకార్షమ్ । మనసా వాచా
హస్తాభ్యామ్ పద్భ్యా ముదరేణ శిశ్నా । రాత్రి స్తదవలుమ్పతు । య
త్కిఞ్చ దురితం మయి । ఇదమహం మా మమృతయోనౌ । సూర్యే
జ్యోతిషి జుహోమి స్వాహా ॥ ౫౦ ॥ ౩౨ ॥

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ । అగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మ ఇత్యార్షమ్ ।
గాయత్రం ఛన్దం పరమాత్మం సరూపమ్ । సాయుజ్యం వినియోగమ్ ।

॥౫౧॥౩౩॥ ఆయాత్తువరదాదేవీ అక్షరం బ్రహ్మసంమితమ్ । గాయత్రీం ఛందసాం మాతేదం బ్రహ్మజుషస్వమే । యదహ్నాత్కురుతేపాపం తదహ్నా త్ప్రతిముచ్యతే । యద్రాత్రియాత్కురుతేపాపం తద్రాత్రియాత్ప్రతిముచ్యతే । సర్వవర్ణేమహాదేవి సంధ్యావిద్యేసరస్వతి ॥౫౨॥౩౪॥ ఓజోఽసి సహోఽసి బలమసి భ్రాజోఽసి దేవానాం ధామనామాఽసి విశ్వమసి విశ్వాయు స్సర్వమసి సర్వాయు రభిభూరోం గాయత్రీ మావాహయామి సావిత్రీమావాహయామి సరస్వతీమావాహయామి ఛందఋషీనావాహయామి శ్రియ మావాహయామి గాయత్రియా గాయత్రీచ్ఛందో విశ్వామిత్రఋషి స్సవితా దేవతాఽగ్ని ర్ముఖం బ్రహ్మ శిరో విష్ణుర్హృదయగ్ం రుద్రశ్శిఖా పృథివీ యోనిః ప్రాణాపాన వ్యానోదాన సమానా సప్రాణా శ్వేతవర్ణా సాంఖ్యాయనసగోత్రా గాయత్రీ చతుర్విగ్ంశత్యక్షరా త్రిపదా షట్కుక్షిః పంచశీర్షోపనయనే వినియోగః ఓంభూః । ఓంభువః । ఓగ్ం సువః । ఓం మహః । ఓం జనః । ఓంతపః । ఓగ్ంసత్యమ్ । ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం । భర్గోదేవస్యధీమహి । ధియోయోనః ప్రచోదయాత్ । ఓమాపోజ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్ ॥౫౩॥౩౫॥ ఉత్తమేశిఖరేజాతే భూమ్యాంపర్వతమూర్ధని । బ్రాహ్మణేభ్యోఽభ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛదేవియథాసుఖమ్ । స్తుతోమయా వరదా వేద మాతా ప్రచోదయంతీ పవనేద్విజాతా । ఆయుః పృథివ్యాం ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసం మహ్యందత్వా ప్రజాతుంబ్రహ్మలోకం ॥౫౪॥౩౬॥

ఘృణిః సూర్య ఆదిత్యోన ప్రభావా త్యక్షరమ్ । మధుక్షరంతి తద్రసమ్ । సత్యంవై తద్రసమాపోజ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మభూర్భువ

స్సువరోమ్ ॥ ౫౫ ॥ ౩౭ ॥ బ్రహ్మమేతుమామ్ । మధుమేతుమామ్ ।
బ్రహ్మమేవమధుమేతుమామ్ । యాస్తేసోమప్రజావథ్సోఽభిసో అహమ్ ।
దుస్స్వప్నహన్దురుష్వహ । యాస్తేసోమప్రాణాగ్ంజుహోమి । త్రిసు
పర్ణమయాచితం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ । బ్రహ్మహత్యాంవా ఏతే
ఘ్నన్తి । యేబ్రాహ్మణాస్త్రిసుపర్ణంపఠన్తి । తేసోమంప్రాప్నువన్తి ।
ఆసహస్రాత్పఙ్క్తింపునన్తి । ఓమ్ ॥ ౫౬ ॥ ౩౮ ॥ బ్రహ్మమేధయా ।
మధుమేధయా । బ్రహ్మమేవ మధుమేధయా । అద్యానో దేవసవితః
ప్రజావథ్సావీస్సౌభగమ్ । పరాదుష్వప్నియగ్ంసువ । విశ్వానిదేవసవిత
ర్దురితానిపరాసువ । యద్భద్రంతన్మఆసువ । మధువాతాఋతాయతే
మధుక్షరన్తిసింధవః । మాధ్వీర్నస్సన్త్వోషధీః । మధునక్తముతోషసి
మధుమత్పార్థివగ్ంరజః । మధుద్యౌరస్తునఃపితా । మధుమాన్నోవన
స్పతిర్మధుమాగ్ంఅస్తుసూర్యః । మాధ్వీర్గావోభవన్తునః । యఇమం
త్రిసుపర్ణమయాచితం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ । భ్రూణహత్యాంవా
ఏతేఘ్నన్తి । యేబ్రాహ్మణా స్త్రిసుపర్ణంపఠన్తి । తేసోమంప్రాప్ను
వన్తి । ఆసహస్రాత్పఙ్క్తింపునన్తి । ఓమ్ ॥ ౫౭ ॥ ౩౯ ॥

బ్రహ్మమేధవా । మధుమేధవా । బ్రహ్మమేవ మధుమేధవా ।
బ్రహ్మదేవానాం పదవీఃకవీనా మృషిర్విప్రాణాం మహిషోమృగాణామ్ ।
శ్యేనోగృధ్రాణాగ్ం స్వధితిర్వనానాగ్ం సోమఃపవిత్రమత్యేతి రేభన్ ।
హగ్ంసశ్శుచిష ద్వసురన్తరిక్షస ద్ధోతా వేదిష దతిథిర్దురోణసత్ । నృష
ద్వరసదృతసద్వ్యోమ సదబ్జాగోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతంబృహత్ ।
ఋచేత్వా రుచేత్వా సమి థ్స్రవన్తి సరితోనధేనాః ॥ అన్తర్హృదా

మనసాపూయమానాః । ఘృతస్యధారాఅభిచాకశీమి । హిరణ్యయో వేతసోమధ్యఆసామ్ । తస్మిన్థ్సుపర్ణో మధుకృత్కులాయీ భజన్నాస్తే మధుదేవతాభ్యః । తస్యాసతే హరయస్సప్తతీరే స్వధాందుహానా అమృతస్య ధారామ్ । య ఇదం త్రిసుపర్ణ మయాచితం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్ । వీరహత్యాంవా ఏతేఘ్నంతి । యేబ్రాహ్మణాస్త్రిసుపర్ణం పఠంతి । తేసోమంప్రాప్నువంతి । ఆసహస్రాత్పంక్తింపునంతి । ఓమ్ ॥ ౫౮ ॥ ౪౦ ॥ మేధాదేవీజుషమాణానఆగా ద్విశ్వాచీభద్రా సుమనస్యమానా । త్వయా జుష్టానుదమానా దురుక్తా న్బృహద్వదేమ విదథే సువీరాః । త్వయాజుష్ట ఋషిర్భవతి దేవి త్వయా బ్రహ్మాగత శ్రీరుత త్వయా । త్వయాజుష్ట శ్చిత్రం విందతే వసుసానో జుషస్వ ద్రవిణో నమేధే ॥ ౫౯ ॥ ౪౧ ॥

మేధాంమ ఇంద్రోదదాతు మేధాందేవీ సరస్వతీ । మేధాంమే అశ్వినావుభావాధత్తాం పుష్కరస్రజా । అప్సరాసుచయా మేధాగంధర్వేషుచయన్మనః । దైవీంమేధా సరస్వతీ సామాం మేధాసురభిర్జుషతాగ్ం స్వాహా ॥ ౬౦ ॥ ౪౨ ॥ ఆమామేధా సురభిర్విశ్వరూపా హిరణ్యవర్ణా జగతీజగమ్యా । ఊర్జస్వతీపయసాపిన్వ మానాసామాం మేధాసు ప్రతీకాజుషంతామ్ ॥ ౬౧ ॥ ౪౩ ॥ మయిమేధాం మయిప్రజాం మయ్యగ్ని స్తేజో దధాతు మయిమేధాం మయిప్రజాం మయీంద్ర ఇంద్రియం దధాతు మయిమేధాం మయిప్రజాం మయిసూర్యో భ్రాజో దధాతు ॥ ౬౨ ॥ ౪౪ ॥ అపైతుమృత్యు రమృతంన ఆగన్ వైవస్వతోనో అభయం కృణోతు । పర్ణం వనస్పతేరివాభినశ్శీయతాగ్ం రయిస్సచ

తాన్నశ్శచీపతిః ॥ ౬౩ ॥ ౪౫ ॥ పరంమృత్యో అనుపరేహి పంథాంయస్తేస్వ ఇతరో దేవయానాత్ । చక్షుష్మతేశృణ్వతేతేబ్రవీమి మానః ప్రజాగ్ం రీరిషో మోతవీరాన్ ॥ ౬౪ ॥ ౪౬ ॥ వాతంప్రాణం మనసాఽన్వారభామహే ప్రజాపతిం యోభువనస్యగోపాః । సనోమృత్యోస్త్రాయతాంపాత్వగ్ంహసో జ్యోగ్జీవాజరామశీమహి ॥ ౬౫ ॥ ౪౭ ॥

అముత్రభూయా దధయద్యమస్య బృహస్పతే అభిశస్తేరముంచః । ప్రత్యౌహతా మశ్వినా మృత్యు మస్మా ద్దేవానా మగ్నే భిషజా శచీభిః ॥ ౬౬ ॥ ౪౮ ॥ హరిగ్ంహరంతమనుయంతిదేవా విశ్వస్యేశానం వృషభంమతీనామ్ । బ్రహ్మస్వరూప మనుమేద మాగాదయనంమా వివధీర్విక్రమస్వ ॥ ౬౭ ॥ ౪౯ ॥ శల్కైరగ్నిమింధాన ఉభౌలోకౌసనేమహామ్ । ఉభయోర్లోకయోర్ ఋధ్వాఽతి మృత్యుంతరామ్యహమ్ ॥ ౬౮ ॥ ౫౦ ॥

మాఛిదో మృత్యో మావధీర్మామేబలం వివృహో మాప్రమోషీః । ప్రజాం మామేరీరిష ఆయురుగ్ర నృచక్షసంత్వాహవిషా విధేమ ॥ ౬౯ ॥ ౫౧ ॥ మానో మహాంత ముతమానో అర్భకం మాన ఉక్షంత ముతమాన ఉక్షితమ్ । మానోవధీః పితరం మోతమాతరం ప్రియామాన స్తనువో రుద్రరీరిషః ॥ ౭౦ ॥ ౫౨ ॥

మానస్తోకేతనయే మానఆయుషి మానో గోషుమానో అశ్వేషురీరిషః । వీరాన్మానోరుద్ర భామితో వధీర్హవిష్మంతో నమసావిధేమతే ॥ ౭౧ ॥ ౫౩ ॥ ప్రజాపతేన త్వదేతాన్యన్యో విశ్వాజాతాని పరితాబభూవ । యత్కామాస్తే జుహుమ స్తన్నో అస్తువయగ్ం స్యామపతయో

రయీణామ్ ॥ ౭౨ ॥ ౫౪ ॥ స్వ స్తిదావిశస్పతి ర్వృత్రహా విమృధో వశీ। వృషేంద్రః పురఏతునస్స్వ స్తిదా అభయంకరః ॥ ౭౩ ॥ ౫౫ ॥

త్ర్యంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్। ఉర్వారుకమివ బంధనాన్మృత్యోర్ముక్షీయ మామృతాత్ ॥ ౭౪ ॥ ౫౬ ॥ యేతే సహస్ర మయుతం పాశామృత్యో మర్త్యాయ హంతవే। తాన్ యజ్ఞస్యమాయయా సర్వానవయజామహే ॥ ౭౫ ॥ ౫౭ ॥ మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహా ॥ ౭౬ ॥ ౫౮ ॥ దేవకృతస్యైనసో ఽవయజనమసి స్వాహా। మనుష్యకృతస్యైనసో ఽవయజనమసి స్వాహా। పితృకృతస్యైనసో ఽవయజనమసి స్వాహా। ఆత్మకృతస్యైనసో ఽవయజనమసి స్వాహా। అన్యకృతస్యైనసో వయజనమసి స్వాహా। అస్మత్కృతస్యైనసో ఽవయజనమసి స్వాహా। యద్దివా చ నక్తం చైనశ్చకృమ తస్యావయజనమసి స్వాహా। యత్స్వపంతశ్చ జాగ్రతశ్చైనశ్చకృమ తస్యావయజనమసి స్వాహా। యత్సుషుప్తశ్చ జాగ్రతశ్చైనశ్చకృమ తస్యావయజనమసి స్వాహా। యద్విద్వాగ్ంసశ్చావిద్వాగ్ంసశ్చైనశ్చకృమ తస్యావయజనమసి స్వాహా। ఏనస ఏనసో ఽవయజనమసి స్వాహా ॥ ౭౭ ॥ ౫౯ ॥

యద్వో దేవాశ్చకృమజిహ్వయా గురుమనసో వా ప్రయుతీ దేవహేడనమ్। అరావా యో నో అభిదుచ్ఛునాయతే తస్మిన్ తదేనో వసవో నిధేతన స్వాహా ॥ ౭౮ ॥ ౬౦ ॥ కామో ఽకార్షీన్నమో నమః। కామో ఽకార్షీత్కామః కరోతి నాహం కరోమి కామః కర్తా నాహం కర్తా కామః కారయితా నాహం కారయితా ఏష తే కామ కామాయ స్వాహా ॥ ౭౯ ॥ ౬౧ ॥

మన్యురకార్షీన్నమో నమః। మన్యురకార్షీన్మన్యుః కరోతి

నాహం కరోమిమన్యుః కర్తా నాహంకర్తా మన్యుఃకారయితా నాహం కారయితా ఏషతేమన్యో మన్యవేస్వాహా ॥ ౮౦ ॥ ౬౨ ॥ తిలాజ్జుహోమిసరసాగ్ం సపిష్టాంగంధార మమచిత్తేర మంతుస్వాహా । గావోహిరణ్యం ధనమన్నపానగ్ం సర్వేషాగ్ంశ్రియైస్వాహా ॥ శ్రీయంచలక్ష్మీంచ పుష్టించ కీర్తించానృణ్యతామ్ । బ్రహ్మణ్యం బహుపుత్రతామ్ । శ్రద్ధామేధే ప్రజాస్సందదాతుస్వాహా ॥ ౮౧ ॥ ౬౩ ॥ తిలాః కృష్ణా స్తిలా శ్శ్వేతా స్తిలాసౌమ్యావశానుగాః । తిలాఃపునంతుమేపాపం యత్కించిద్దురితంమయిస్వాహా । చోరస్యాన్నం నవశ్రాద్ధం బ్రహ్మహాగురుతల్పగః । గోస్తేయగ్ం సురాపానం భ్రూణహత్యా తిలాశాంతిగ్ం శమయంతుస్వాహా । శ్రీశ్చ లక్ష్మీశ్చ పుష్టిశ్చ కీర్తించానృణ్యతామ్ । బ్రహ్మణ్యం బహుపుత్రతామ్ । శ్రద్ధామేధేప్రజ్ఞాతు జాతవేదస్సందదాతుస్వాహా ॥ ౮౨ ॥ ౬౪ ॥ ప్రాణాపానవ్యానో దానసమానామేశుధ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజావిపాప్మాభూయాసగ్గ్ంస్వాహా । వాఙ్మనశ్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణరేతో బుద్ధ్యాకూతిస్సంకల్పామే శుధ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజావిపాప్మా భూయాసగ్గ్ంస్వాహా । త్వక్చర్మమాగ్ం సరుధిరమేదోమజ్జాస్నాయవోఽస్థీనిమే శుధ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజావి పాప్మా భూయాసగ్గ్ంస్వాహా । శిరఃపాణి పాదపార్శ్వపృష్ఠో రూదరజంఘ శిశ్నోపస్థపాయవోమే శుధ్యంతాం జ్యోతిరహంవిరజావి పాప్మాభూయాసగ్గ్ంస్వాహా । ఉత్తిష్ఠపురుష హరితపింగల లోహితాక్షి దేహి దేహి దదాపయితామే శుధ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజావి పాప్మా భూయాసగ్గ్ంస్వాహా ॥ ౮౩ ॥ ౬౫ ॥

పృథివ్యాప స్తేజో వాయు రాకాశామే శుధ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజావిపాప్మా భూయాసగ్గ్ం స్వాహా । శబ్ద స్పర్శ రూప రస గంధామే శుధ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజావిపాప్మా భూయాసగ్గ్ంస్వాహా । మనో వాక్కాయకర్మాణిమే శుధ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజావిపాప్మాభూయాసగ్గ్ంస్వాహా । అవ్యక్తభావై రహంకారై ర్జ్యోతిరహం విరజావిపాప్మా భూయాసగ్గ్ంస్వాహా । ఆత్మామేశుధ్యంతాంజ్యోతిరహం విరజావిపాప్మా భూయాసగ్గ్ంస్వాహా । అంతరాత్మామేశుధ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజావిపాప్మా భూయాసగ్గ్ం స్వాహా । పరమాత్మామే శుధ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజావిపాప్మా భూయాసగ్గ్ంస్వాహా । క్షుధేస్వాహా । క్షుత్పిపాసాయస్వాహా । వివిట్యై స్వాహా । ఋగ్విధానాయస్వాహా । కషోత్కాయ స్వాహా । క్షుత్పిపాసామలం జ్యేష్ఠా మలక్ష్మీర్నాశయామ్యహమ్ । అభూతిమసమృద్ధించ సర్వాన్నిర్ణుదమేపాప్మానసగ్గ్ంస్వాహా ॥ అన్నమయ ప్రాణమయ మనోమయ విజ్ఞానమయ మానందమయ మాత్మామేశుధ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా విపాప్మా భూయాసగ్గ్ంస్వాహా ॥ ౬౮ ॥ ౬౬ ॥ అగ్నయేస్వాహా । విశ్వేభ్యోదేవేభ్యస్వాహా । ధ్రువాయ భూమాయస్వాహా । ధ్రువక్షితయేస్వాహా । అచ్యుతక్షితయేస్వాహా । అగ్నయేస్విష్టకృతేస్వాహా । ధర్మాయస్వాహా । అధర్మాయస్వాహా । అద్భ్య స్స్వాహా । ఓషధివనస్పతిభ్యస్స్వాహా ॥ ౬౫ ॥ ౬౭ ॥

రక్షోదేవజనేభ్యస్స్వాహా । గృహ్యాభ్యస్స్వాహా । అవసానేభ్యస్స్వాహా । అవసానపతిభ్యస్స్వాహా । సర్వభూతేభ్యస్స్వాహా । కామాయస్వాహా । అంతరిక్షాయస్వాహా । యదేజతిజగతి యచ్చచేష్టతి నామ్నో

భాగోఽయన్నాత్మన్స్వాహా । పృథివ్యై స్వాహా । అన్తరిక్షాయ స్వాహా ॥ ౮౫ ॥ ౧౮ ॥ దివే స్వాహా । సూర్యాయ స్వాహా । చంద్రమసే స్వాహా । నక్షత్రేభ్యస్స్వాహా । ఇంద్రాయ స్వాహా । బృహస్పతయే స్వాహా । ప్రజాపతయే స్వాహా । బ్రహ్మణే స్వాహా । స్వధా పితృభ్య స్స్వాహా । నమో రుద్రాయ పశుపతయే స్వాహా ॥ ౮౬ ॥ ౧౯ ॥ దేవేభ్యస్స్వాహా । పితృభ్యస్స్వధాఽస్తు । భూతేభ్యో నమః । మనుష్యేభ్యో హన్తా । ప్రజాపతయే స్వాహా । పరమేష్ఠినే స్వాహా । యథాకూపశ్శతధార స్సహస్రధారో అక్షితః । ఏవా మే అస్తు ధాన్యగ్ం సహస్రధారమక్షితమ్ । ధనధాన్యై స్వాహా । యే భూతాః ప్రచరన్తి దివా నక్తం బలిమిచ్ఛన్తో వితుదస్య ప్రేష్యాః । తేభ్యో బలిం పుష్టికామో హరామి మయి పుష్టిం పుష్టిపతిర్దధాతు స్వాహా ॥ ౮౭ ॥ ౨౦ ॥ ఓషధివనస్పతిభ్యస్స్వాహా ఽన్తరిక్షాయ స్వాహా నమో రుద్రాయ పశుపతయే స్వాహా వితుదస్య ప్రేష్యా ఏకంచ ॥ ౮౯ ॥ ౨౧ ॥ ఓం తద్బ్రహ్మ । ఓం తద్వాయుః । ఓం తదాత్మా । ఓం తత్సత్యమ్ । ఓం తత్సర్వమ్ । ఓం తత్పురోర్నమః । అన్తశ్చరతి భూతేషు గుహాయాం విశ్వమూర్తిషు । త్వం యజ్ఞ స్త్వం వషట్కార స్త్వమింద్ర స్త్వగ్ంరుద్ర స్త్వం విష్ణు స్త్వం బ్రహ్మ త్వం ప్రజాపతిః । త్వం తదాప ఆపో జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥ ౯౦ ॥ ౨౨ ॥

శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాముదానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । బ్రహ్మణి మ ఆత్మాఽమృతత్వాయ

త్వాయ । అమృతోపస్తరణమసి । శ్రద్ధాయాం ప్రాణేనిఽష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మావిశాప్రదాహాయ । ప్రాణాయస్వాహా । ౯౦ ॥ శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మావిశాప్రదాహాయ । అపానాయ స్వాహా । శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి। శివో మావిశాప్రదాహాయ। వ్యానాయస్వాహా । శ్రద్ధాయాముదానే నివిష్టోఽమృతంజుహోమి । శివో మావిశాప్రదాహాయ । ఉదానాయస్వాహా । శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి । శివో మావిశాప్రదాహాయ । సమానాయస్వాహా । బ్రహ్మణిమ ఆత్మాఽమృతత్వాయ అమృతాపిధానమసి । ౯౧ ॥ ప్రాణాయ స్వాహా । సమానే నివిష్టోఽమృతం జుహోమి చత్వారిచ ।

శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిశ్యాఽమృతగ్ం హుతమ్ । ప్రాణ మన్నేనాప్యాయస్వ । శ్రద్ధాయామపానే నివిశ్యాఽమృతగ్ం హుతమ్। అపాన మన్నేనాప్యాయస్వ । శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిశ్యాఽమృతగ్ంహుతమ్ । వ్యాన మన్నే నాప్యాయస్వ । శ్రద్ధాయా ముదానే నివిశ్యాఽమృతగ్ం హుతమ్ । ఉదాన మన్నే నాప్యాయస్వ । శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిశ్యాఽమృతగ్ం హుతమ్ । సమానమన్నే నాప్యాయస్వ ॥ ౯౨ ॥ ౭౦ ॥

అంగుష్ఠమాత్రః పురుషోఽంగుష్ఠం చ । సమాశ్రితః ఈశస్సర్వస్యజగతః ప్రభుః ప్రీణాతివిశ్వభుక్ ॥ ౯౩ ॥ ౭౧ ॥

వాఙ్మ ఆసన్ । నసోః ప్రాణః । అక్ష్యోశ్చక్షుః । కర్ణయోః శ్రోత్రమ్ । బాహువోర్బలమ్। ఊరువోరోజః। అరిష్టా విశ్వాన్యంగాని

త్తనూః । త్తనువామేస్సహ నమస్తే అస్తు మామాహిగ్ంసీః ॥ ౯౪ ॥ ౭౨ ॥

వయస్సుపర్ణా ఉపసేదురింద్రం ప్రియమేధా ఋషయో నాధమానాః । అపధ్వాంత మూర్ణుహి పూర్ధి చక్షు ర్ముముగ్ధ్యస్మా న్నిధయేఽవబద్ధాన్ ॥ ౯౫ ॥ ౭౩ ॥

ప్రాణానాం గ్రంథిరసి రుద్రో మావిశాంతకః । తేనాన్నే నాప్యాయస్వ ॥ ౯౬ ॥ ౭౪ ॥

నమోరుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుర్మేపాహి ౯౭ ॥ ౭౫ । త్వమగ్నే ద్యుభి స్త్వమాశుశుక్షణి స్త్వమద్భ్య స్త్వమశ్మనస్పరి । త్వం వనేభ్య స్త్వమోషధీభ్య స్త్వం నృణాం నృపతే జాయసేశుచిః ॥ ౯౮ ॥ ౭౬ ॥ శివేనమేసంతిష్ఠస్వ స్యోనేనమేసంతిష్ఠస్వ సుభూతేనమేసంతిష్ఠస్వ బ్రహ్మవర్చసేనమె సంతిష్ఠస్వ యజ్ఞస్యర్ద్ధి మనుసంతిష్ఠ స్వోపతే యజ్ఞ నమ ఉపత్తేనమ ఉపత్తేనమః ॥ ౯౯ ॥ ౭౭ ॥

సత్యంపరం పరగ్ంసత్యగ్ం సత్యేన నసువర్గా ల్లోకాచ్చ్యవంతే కదాచన సతాగ్ంహిసత్యం తస్మాత్సత్యేరమంతే తపఇతి తపోనానశనా త్పరంయద్ధి పరంతప స్తద్దుర్ధర్షం తద్దురాధర్షం తస్మా త్తపసిరమంతే దమఇతినియతం బ్రహ్మచారిణ స్తస్మాద్దమేరమంతే శమ ఇత్యరణ్యే మునయ స్తస్మాచ్ఛమే రమంతే దాన మితి సర్వాణిభూతాని ప్రశగ్ంసంతి దానాన్నాతిదుశ్చరం తస్మాద్దానేరమంతే ధర్మఇతి ధర్మేణ సర్వమిదం పరిగృహీతం ధర్మాన్నాతి దుష్కరం తస్మాద్ధర్మేరమంతే ప్రజనఇతిభూయాగ్ంస స్తస్మాద్భూయిష్ఠాః ప్రజాయంతే తస్మాద్భూయిష్ఠాః ప్రజనే రమంతేఽగ్నయ ఇత్యాహ తస్మాదగ్నయ ఆధాతవ్యా అగ్నిహోత్రమి

త్వష్టా తస్మాదగ్నిహోత్రే రమంతే యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞో హి దేవా స్తస్మా
ద్యజ్ఞే రమంతే మానసమితి విద్వాగ్ంస స్తస్మాద్విద్వాగ్ంస ఏవ మానసే
రమంతే న్యాస ఇతి బ్రహ్మా బ్రహ్మా హి పరః పరో హి బ్రహ్మా తాని వా ఏతాన్య
వరాణి పరాగ్ంసి న్యాస ఏవాత్యరేచయ ద్య ఏవం వేదేత్యుపనిషత్
॥ ౧౦౦ ॥ ౭౯ ॥ ప్రాజాపత్యో హారుణిః సుపర్ణేయః ప్రజాపతిం పితరముప
ససార కిం భగవంతః పరమం వదంతీతి తస్మై ప్రోవాచ సత్యేన వాయు
రావాతి సత్యేనాదిత్యో రోచతే దివి సత్యం వాచః ప్రతిష్ఠా సత్యే సర్వం
ప్రతిష్ఠితం తస్మాథ్సత్యం పరమం వదంతి తపసా దేవా దేవతామగ్ర ఆయ
న్తపసర్షయ స్సువరన్వవిందన్తపసా సపత్నాన్ప్రణుదామారాతీ స్తపసి
సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాత్తపః పరమం వదంతి దమేన దాంతాః కిల్బిషమవ
ధూన్వంతి దమేన బ్రహ్మచారిణ స్సువరగచ్ఛ న్దమో భూతానాం దురా
ధర్షం దమే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్దమః పరమం వదంతి శమేన శాంతా
శ్శివమాచరంతి శమేన నాకం మునయోఽన్వవిందఞ్ఛమో భూతానాం
దురాధర్షం శమే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాచ్ఛమః పరమం వదంతి
దానం యజ్ఞానాం వరూథం దక్షిణా లోకే దాతారగ్ం సర్వభూతా న్యుప
జీవంతి దానే నారాతీరపానుదంత దానేన ద్విషంతో మిత్రా భవంతి
దానే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్దానం పరమం వదంతి ధర్మో విశ్వస్య జగతః
ప్రతిష్ఠా లోకే ధర్మిష్ఠం ప్రజా ఉపసర్పంతి ధర్మేణ పాపమపనుదతి ధర్మే
సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్ధర్మం పరమం వదంతి ప్రజననం వై ప్రతిష్ఠా లోకే
సాధు ప్రజాయా స్తంతుం తన్వానః పితౄణా మనృణో భవతి తదేవ తస్యా

అన్యత్ప్రజా౦ తస్మాత్ప్రజననం పరమంవద న్త్యగ్నయోవై త్రయీవిద్యా దేవ
యానః పంథా గార్హపత్య ఋక్పృథివీ రథంతరమన్వాహార్య పచనం
యజురంతరిక్షం వామదేవ్యమాహవనీయ స్సామ సువర్గోలోకో బృహ
త్తస్మాదగ్నీ న్పరమంవద న్త్యగ్నిహోత్రగ్ం సాయంప్రాతర్గృహాణాం
నిష్కృతి స్స్విష్టగ్ం సుహుతం యజ్ఞక్రతూనాంప్రాయణగ్ం సువర్గస్య
లోకస్య జ్యోతి స్తస్మా దగ్నిహోత్రం పరమంవదంతి యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞో
హిదేవానాం యజ్ఞేనహిదేవాదివంగతా యజ్ఞేనాసురానపానుదంత యజ్ఞేనద్విషన్తో మిత్రా
భవంతి । యజ్ఞేసర్వంప్రతిష్ఠితం తస్మాద్యజ్ఞంపరమంవదంతి మానసం వై
ప్రాజాపత్యం పవిత్రం మానసేన మనసాసాధుపశ్యతి మానసాఋషయః
ప్రజాఅసృజంతమానసే సర్వంప్రతిష్ఠితం తస్మాన్మానసం పరమంవదంతి
న్యాసఇత్యాహుర్మనీషిణో బ్రహ్మాణం బ్రహ్మా విశ్వః కతమస్స్వయమ్భుః
ప్రజాపతి స్సంవత్సర ఇతి సంవత్సరో ఽసావాదిత్యో య ఏష ఆదిత్యే
పురుష స్సపరమేష్ఠీ బ్రహ్మాత్మా యాభిరాదిత్య స్తపతిరశ్మిభి స్తాభిఃపర్జన్యో
వర్షతి పర్జన్యే నౌషధి వనస్పతయః ప్రజాయంత ఓషధి వనస్పతిభి
రన్నంభవ త్యన్నేనప్రాణాః ప్రాణైర్బలం బలేనతప స్తపసాశ్రద్ధా శ్రద్ధ
యామేధా మేధయామనీషా మనీషయామనో మనసాశాంతి శ్శాంత్యా
చిత్తం చిత్తేనస్మృతిగ్ం స్మృత్యా స్మారగ్ం స్మారేణ విజ్ఞానం విజ్ఞానే
నాత్మానం వేదయతి తస్మాదన్నం దదన్సర్వా ణ్యేతాని దదా త్యన్నా
త్ప్రాణా భవంతి భూతానాం ప్రాణై ర్మనో మనసశ్చ విజ్ఞానం విజ్ఞానా
దానందో బ్రహ్మయోని స్సవాఏష పురుషః పఞ్చధా పంచాత్మాయేన
సర్వమిదం ప్రోతం పృథివీ చాంతరిక్షంచ ద్యౌశ్చ దిశ శ్చావాంతర

ద్రిశాశ్చ స వై సర్వమిదం జగత్స స భూతగ్ం స భవ్యం జిజ్ఞాసక్లృప్త ఋతజా
రయిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యో మహస్వాన్తపసో వరిష్ఠా జ్ఞాత్వా తమేవం మనసా
హృదా చ భూయో న మృత్యుముపయాహి విద్వాన్తస్మాన్న్యాసమేషాం
తపసామతిరిక్తమాహుర్వసురణ్వో విభూరసి ప్రాణే త్వమసి సంధాతా
బ్రహ్మన్త్వమసి విశ్వధృత్తేజోదాస్త్వమస్యగ్నిరసి వర్చోదాస్త్వమసి
సూర్యస్యద్యుమ్నోదాస్త్వమసి చన్ద్రమస ఉపయామగృహీతోఽసి బ్రహ్మ
ణే త్వా మహస ఓమిత్యాత్మానం యుంజీతైతద్వై మహోపనిషదం
దేవానాం గుహ్యం య ఏవం వేద బ్రహ్మణో మహిమాన మాప్నోతి.
తస్మాద్బ్రహ్మణో మహిమానమిత్యుపనిషత్ ॥ ౧౦౧ ॥ ౭౯ ॥

తస్యైవం విదుషో యజ్ఞస్యాత్మా యజమానశ్శ్రద్ధాపత్నీ శరీర
మిధ్మమురో వేదిర్లోమాని బర్హిర్వేదశ్శిఖా హృదయం యూపః
కామ ఆజ్యం మన్యుః పశుస్తపోఽగ్నిర్దమశ్శమయితా దక్షిణా వా
గ్ఘోతా ప్రాణ ఉద్గాతా చక్షురధ్వర్యుర్మనో బ్రహ్మా శ్రోత్రమగ్నీద్యావ
ద్ధ్రియతే సా దీక్షా యదశ్నాతి తద్ధవిర్యత్పిబతి తదస్య సోమపానం యద్ర
మతే తదుపసదో యత్సంచరత్యుపవిశత్యుత్తిష్ఠతే చ స ప్రవర్గ్యో య
న్ముఖం తదాహవనీయో యా వ్యాహృతిరాహుతిర్యదస్య విజ్ఞానం తజ్జు
హోతి యత్సాయం ప్రాతరత్తి తత్సమిధం యత్ప్రాతర్మధ్యందినగ్ం
సాయం చ తాని సవనాని యేఽహోరాత్రే తే దర్శపూర్ణమాసౌ యేఽర్ధ
మాసాశ్చ మాసాశ్చ తే చాతుర్మాస్యాని య ఋతవస్తే పశుబన్ధా యే
సంవత్సరాశ్చ పరివత్సరాశ్చ తేఽహర్గణాస్సర్వవేదసం వా ఏత
త్సత్త్రం యన్మరణం తదవభృథ ఏతద్వై జరామర్యమగ్నిహోత్రగ్ం

సత్త్రిం యఏవంవిద్వా నుదగయనే ప్రమీయతే దేవానామేవ మహి
మానంగత్వాఽఽదిత్యస్య సాయుజ్యం గచ్ఛ త్యథయో దక్షిణే ప్రమీ
యతే పితృణామేవ మహిమానం గత్వా చంద్రమస స్సాయుజ్యగ్ం
సలోకతామాప్నో త్యేతౌ వై సూర్యాచంద్రమసో ర్మహిమానౌ బ్రా
హ్మణో విద్వానభిజయతి తస్మాద్బ్రహ్మణో మహిమాన మాప్నోతి తస్మా
ద్బ్రహ్మణో మహిమానమ్ ॥ ౧౦౨ ॥ ౮౦ ॥ అంభస్యైకపంచాశచ్ఛతం
జాతవేదసే చతుర్దశ భూరన్నం భూరగ్నయే భూరగ్నయే చైకమేకం
పాహిపాహి చత్వారిచత్వారి యశ్ఛందసాం ద్వే నమో బ్రహ్మణఋతం
తపో యథావృక్షస్యైకమేక మణోరణీయాగ్ం శ్చతుస్త్రిగ్ంశథ్సహస్ర
శీర్షగ్ం షడ్విగ్ంశతి రాదిత్యోవా ఏషఆదిత్యోవై తేజఏకమేకం నిధన
పతయే త్రయోవిగ్ంశతి స్సద్యోజాతం త్రీణి వామదేవాయైక మఘో
రేభ్య స్తత్పురుషాయ ద్వే ద్వే ఈశానో నమో హిరణ్యబాహవ ఏక
మేక మృతగ్ంసత్యం ద్వే సర్వోవై రుద్ర శ్చత్వారి కద్రుద్రాయ త్రీణి
యస్యవై కంకతీ కృణుష్వ పాజోఽదితి రాష్ట్రోవా ఇదగ్ం సర్వ మేకమేక
మాపఃపునంతు చత్వా ర్యగ్నిశ్చ సూర్యశ్చ నవసవో మితి చత్వారా
యాతుష్చాశోఽసి దశో త్తమేచత్వారి ఘృణి స్త్రీణి బ్రహ్మమేతుమాం
యాస్తే బ్రహ్మహత్యాం ద్వాదశ బ్రహ్మమేధయాఽద్యాన ఇమం భ్రూణ
హత్యాం బ్రహ్మమేదవా బ్రహ్మదేవానా మిదం వీరహత్యా మేకాన్న
విగ్ంశతి రేకాన్నవిగ్ంశతి ర్మేధాదేవీ మేనాం మఇంద్రశ్చత్వారి చత్వా
ర్యామాం మేధాద్వే మయిమేనా మేకముపైతు పరం వాతం ప్రాణ
మముత్ర భూయాద్ధరిగ్ంశతై రగ్నిం మాభిదో మృత్యో మానో మహాం

త్రం మానస్తోకే ప్రజాపతే స్వస్తిదా త్ర్యంబకం యే తే సహస్రమయుతం ద్వే ద్వే మృత్యవే స్వాహైకం ద్వైకృత్తస్యైకాదశ యద్వో దేవాః కామో ఽకార్షీ న్మన్యురకార్షీ ద్వే ద్వే తిలాంజుహోమి గావశ్శ్రియం ప్రజాః పంచ తిలాః కృష్ణాశ్చేరస్య శ్రీః ప్రజ్ఞాతు జాతవేద స్సప్త ప్రాణ వాక్త్వక్ఛ్రోత్ర త్రిమధుగువ పంచ పృథివీ శబ్ద మనోవాగవ్యక్తాత్మా ఽంతరాత్మా పరమాత్మా మే క్షుధే ఽన్నమయ పంచదశాగ్నయై స్వాహైక చత్వారింశం దోం తద్బ్రహ్మ నవ శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టో ఽమృతంజుహోమి చతుర్వింశతి శ్శ్రద్ధాయాం దశాంగుష్ఠమాత్రః పురుషో ద్వే నాద్యమగ్నిన స్సృష్టా వయ సువర్ణాః ప్రాణానాం గ్రంధిరసి ద్వే ద్వే నమోరుద్రాయైకం త్వమగ్నే ద్యుభి ర్ద్వే శివేనమే సంతిష్ఠస్వ సత్యం ప్రాజాపత్యస్తస్యైవ మేక మేకమశీతిః ॥ ౮౦ ॥

అంథ స్యప్రారే స్వస్తినః ప్రాహీనో అగ్న ఏకయా ఽఽద్రితోన్వా వ్రమబ్రుత గ్ం సత్యమోమిత్యామాం మేధామానస్తోకే తిలాం జుహోమి శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టః ప్రాజాపత్యో ద్వన్నత్ర శతమ్ '౧౦౨"

సహనావవతు ......వహై । ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః హరిః ఓమ్ । శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు । ఇతి నారాయణం సమాప్తమ్.

అథ వరాహోపనిషత్ప్రారంభః.

అథ శ్రీ వరాహ రూపిణం భగవంతం ప్రణమ్య సనత్కుమారః పప్రచ్ఛ । అధీహి భగవన్నూర్ధ్వపుండ్రవిధిం । కిం ద్రవ్యం । కిం స్థానం । కా రేఖాః । కే మంత్రాః । కః కర్తా । కిం ఫల మితిచ । తం హో వాచ । క్షీరాబ్ధితః శ్వేతద్వీపే క్షీరఖండా నానీయ । సతాభి ర్వినిర్మితా చ్ఛ్వేతమృత్తికాఖ్యా ముక్తిసాధకా భవతి । విష్ణుపత్నీ మితి

శ్వేతమృత్తికాం నమస్కృత్య । ఓమితి హస్తేనోద్ధృత్య । అశ్వక్రాంత ఇత్యాదిభిః ప్రా - ర్థయేత్ । ఇమమ్మే గంగేతి జలమాదాయ । గంధద్వా - రామితి జలం నిక్షిప్య । విష్ణోః కమితి మర్దయేత్ । అతో దేవా అవంతున ఇత్యేతాభి ర్విష్ణుగాయత్ర్యా త్రివారమభిమంత్ర్య । నారాయణాయ విద్మహే ఇత్యేకవారం జపిత్వా । " శ్వేతమృద్ధేవిపాపఘ్నే విష్ణుదేవా సముద్భవే । చక్రాంకితే నమస్తేస్తు ధారణాన్ముక్తిదా భవ ॥ " " శ్రీచూర్ణం శ్రీకరం దివ్యం శ్రియశ్చాంగ సముద్భవం । పుండ్రద్వయస్య మధ్యేతు ధార్యం మోక్షార్థిభిస్స్మృతం॥ " తిస్రో స్త్రిరేఖాః ప్రకుర్వీత వహ్ని తమేతద్వైష్ణవం । య స్త్వేవం విజానీయా న్నారాయణ సాయుజ్య మవాప్నోతి నారాయణ సాయుజ్య మవాప్నోతి । య ఏవం వేద ॥

పునరపి తగ్ంహంసోవాచ కుత్రకుత్రధార్యమితి। తగ్ంహంసోవాచ। " నత్వానాక్షత శోర్ధ్వ పుండ్రానానాదయ స్మృతాః । రేఖా ద్వాదశకే నిత్యంధార్యాం మోక్షార్థిభి ర్నరైః । " । " నాసాదికేశాంతం ధారయేత్ " ప్రథమంతు లలాటే । ద్వితీయ్యంనాభౌ । తృతీయ్యం వక్షసి । చతుర్థం కంఠే । పంచమం నాభిదక్షిణే । షష్ఠం దక్షిణ బాహౌ । సప్తమం తదూర్ధ్వ స్కంధే। అష్టమం నాభ్యుత్తరే। నవమం వామ బాహౌ । దశమం తదూర్ధ్వ స్కంధే । ఏకాదశం పృష్ఠోర్ధ్వతః। ద్వాదశం కంఠపృష్ఠే। మోక్షం దహేతిశేషం శిరసిధారయేత్ । ఊర్ధ్వ పుండ్రం మృద్భుపః కరోతి । యోవేదవి బ్రహ్మచారీ గృహస్థో వానప్రస్థో యతిశ్చ । సహసర్వేభ్యః పాపేభ్యోముక్తోభవతి సర్వేషుతీర్థేషు స్నాతో భవతి । సర్వైర్దేవై ర్నుధ్యాతో భవతి । అశ్రోత్రియశ్చ శ్రోత్రియో భవతి । అనుపనీత శ్చోపనీతో భవతి । ఆచక్షుషః పంక్తిం పునాతి । నారాయణే మయ్యచలాభక్తిస్తు వర్ధతే । సంవిజ్ఞానం లబ్ధ్వా తద్విష్ణో పరమం పద మవాప్నోతి । నచ పునరావర్తతే నచ పునరావర్తత ఇత్యాహ భగవా న్వరాహ రూపీ । య ఏవం వేదే త్యుపనిషత్ । తథాచ భరద్వాజ సంహితాయాం ॥ శ్లో॥ ఉర్ధ్వపుండ్రం లలాటేతు కుర్వీత చతురంగులం । ఉదరే హృదికంఠేచ దశాష్ట చతురంగులాః ।

ఇతి వరాహోపనిషత్స మాప్తమ్.

అథ త్రిచవిధానమ్.

—:o:—

శ్లో॥ బిందుత్రికోణవృత్తంచ వట్కోణం వృత్తయుగ్మకం। వసుకోణం తథావృత్తం ద్వాదశారం తథైవచ। భూపురత్రయ సంయుక్తం సూర్యయంత్రం విధీయతే॥

ఆచమ్య। దీపారాధనం కృత్వా। గణపతి ప్రార్థనంకుర్యాత్। ఓం కేశవాయస్వాహా.. ఏవంగుణ విశేషణ విశిష్టాయాం శుభతిథౌ అస్మాకం సహకుటుంబానాం క్షేమస్థైర్య విజయాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామ్యమోక్ష చతుర్విధ ఫల పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం, మమదేహారోగ్య సిద్ధ్యర్థం, సంజ్ఞాచ్ఛాయా ఉషాసమేత శ్రీసూర్యనారాయణ దేవతా ముద్దిశ్య- శ్రీసూర్యనారాయణ దేవతా ప్రీత్యర్థం ఆదిత్యపురాణోక్త త్రిచవిధానేన హరి హర బ్రహ్మాత్మకస్య మిత్రాది ద్వాదశనామాత్మకస్యాఽరుణాది ద్వాదశమాసాధిపస్య ద్వాదశావరణసహితస్య త్రయీమూర్తేర్భగవతః శ్రీఛాయాఉషాసమేత శ్రీసూర్యనారాయణస్య సుప్రీతిద్వారా మమశరీరే వర్తమాన వర్తిష్యమాన వాత పిత్త శ్లేష్మ కఫోద్భవ నానాకారణ నిమిత్త- జ్వర, క్షయ, పాండు, కుష్ఠ, శూలాఽతిసార ధాతు, క్షయ, వ్రణ, మేహ, భగంధరాది నానామేహ సమస్తామయ నిదాన హేతుర్భూత దురితక్షయ ద్వారా క్షిప్రమేవాయురారోగ్యైశ్వర్య దీర్ఘాయురవాప్తయే ఉద్యన్నద్యేతి త్రిచమంత్రేణ రక్తచందనమిశ్రిత తిలతండుల యవదూర్వాంకుర కుశ కుసుమ జలపూరిత తామ్రపాత్రేణ పాదార్ఘ్యైః త్రిచైశ్చ త్రిరావృత్తి న్యాసపూర్వకాఽర్ఘ్యప్రదానపూర్వక సూర్యనమస్కారాణి కరిష్యే॥ తదంగ త్రిచ న్యాస జపం కరిష్యే॥ అస్య శ్రీ త్రిచమహామంత్రస్య కణ్వపుత్రః। ప్రస్కణ్వఋషిః। అనుష్టుప్ఛందః। మిత్ర రవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాఽదిత్య సవి త్రర్క భాస్కరాదేవతాః। ఉదాత్త స్వరః। జ్ఞానం నేత్రం। సూర్య స్తత్వం॥ హ్రాం బీజం। హ్రీం శక్తిః। హ్రౌం కీలకం। మమ శ్రీ సూర్యనారాయణ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే త్రిచన్యాస జపే వినియోగః॥ ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం హ్రాం ఉద్యన్నద్య మిత్ర

మహః । హ్రాం ఓం మిత్రాయనమః । అంగుష్ఠాభ్యాంనమః । ఓం భూర్భువస్స్వః । ఓం హ్రీం । ఆరోహన్నుత్తరాం దివం । హ్రీం ఓం రవయేనమః । తర్జనీభ్యాంనమః । ఓం భూర్భువస్స్వః । ఓం హ్రూం హృద్రోగం మమసూర్య । హ్రూం ఓం । సూర్యాయనమః । మధ్యమాభ్యాంనమః । ఓం భూర్భువస్స్వః । ఓం హ్రైం హరిమాణంచనాశయ । హ్రైం ఓం భానవేనమః । అనామికాభ్యాంనమః । ఓం భూర్భువస్స్వః । ఓం హ్రౌం- శుకేషుమేహరిమాణం । హ్రౌం ఓం ఖగాయనమః । కనిష్ఠికాభ్యాంనమః । ఓం భూర్భువస్స్వః । ఓం హ్రః రోపణాకాసు దధ్మసి । హ్రః ఓం, పూష్ణేనమః । కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః। ఓం భూర్భువస్స్వః । ఓం హ్రాం, అథోహారిద్రవేషుమే । హ్రాం ఓం హిరణ్యగర్భాయనమః । హృదయాయనమః । ఓం భూర్భువస్స్వః । ఓం హ్రీం । హరిమాణంనిదధ్మసి । హ్రీం ఓం । మరీచయేనమః । శిరసేస్వాహా । ఓం భూర్భువస్స్వః । ఓం హ్రూం ఉదగాదయమాదిత్యః । హ్రూం ఓం, ఆదిత్యాయనమః । శిఖాయైవషట్ । ఓం భూర్భువస్స్వః । ఓం హ్రైం, విశ్వేనసహానసహ । హ్రైం ఓం, సవిత్రేనమః । కవచాయహుం- ఓం భూర్భువస్స్వః । ఓం హ్రౌం, ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్ । హ్రౌం ఓం, అర్కాయనమః । నేత్రత్రయాయవౌషట్ । ఓం భూర్భువస్స్వః- ఓం హ్రః । మోఅహంద్విషతేరధం, హ్రః ఓం-భాస్కరాయనమః- అస్త్రాయఫట్- భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥ ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ ఉదయగిరిముపేతం భాస్కరంపద్మహస్తం సకలభువననేత్రం నూత్నరత్నోపధేయమ్। తిమిరకరిమృగేంద్రం బోధకంపద్మినీనామ్ సురవరమభివంద్యం సుందరం విశ్వరూపమ్ ॥

అథ కరన్యాసమ్.

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రాం హ్రీం ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః ఆరోహన్నుత్తరాందివం । హ్రాం హ్రీం ఓం మిత్రరవిభ్యాంనమః ప్రకోష్ఠాభ్యాంనమః ॥ ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రూం హ్రైం హృద్రోగం మమ సూర్యహరిమాణంచ నాశయ॥ హ్రూం హ్రైం ఓం సూర్యభానుభ్యాం నమః మణిబంధాభ్యాంనమః ॥ ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రౌం హ్రః శుకేషుమే హరిమాణం రోపణాకాసుదధ్మసి । హ్రౌం హ్రః ఓం ఖగ

పూషాభ్యాంనమః కూర్పలాభ్యాంనమః । ఓం భూర్భువస్సువః। ఓం హ్రాం హ్రీం అథోహరిదృవేషుమే హరిమాణం నిదధ్మసి ॥ హ్రాం హ్రీం ఓం హిరణ్యగర్భ మరీచిభ్యాంనమః। కరతలాభ్యాంనమః । ఓం భూర్భువస్సువః । ఓం హ్రూం హ్రైం ఉదగాదయమాదిత్యో విశ్వేన సహసా సహ । హ్రూం హ్రైం ఓం ఆదిత్యసవితృభ్యాంనమః। కరతలకరపృష్ఠాభ్యాంనమః । ఓం భూర్భువస్సువః ఓం హ్రౌం హ్రః ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్మో అహంద్విషతేరధమ్ । హ్రౌం హ్రః ఓం అర్కభాస్కరాభ్యాంనమః । అస్త్రాయఫట్ । భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః ॥

ధ్యానమ్॥ శ్లో॥ రక్తాంబరంరక్తవర్ణంరక్తనేత్రాబ్జయుగ్మకం। ఛాయాశక్తిసమాయుక్తం ఘృణిసూర్యమహంభజే ॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ... శుభతిథౌ ఛాయాఉషా......ప్రీత్యర్థం త్రిచవిధానేన షోడశోపచార పూజాం కరిష్యే ॥ తదంగ కలశపూజాం కరిష్యే ॥ శ్లో॥ కలశస్యముఖే రుద్రః కంఠేవిష్ణుసమాశ్రితః । మూలేతత్రస్థితోబ్రహ్మా మధ్యేమాతృగణాస్స్మృతాః । కుక్షౌతు సాగరాస్సర్వే కలశాంబు సమాశ్రితాః ॥

ఓం ఆకలశేషుధావతి పవిత్రేపరిషిచ్యతే । ఉక్థైర్యజ్ఞేషు వర్ధతే । ఆపోవా ఇదగ్ం సర్వం విశ్వాభూతాన్యాపః ప్రాణావా ఆపః పశవ ఆపోన్నమాపోమృత మాపస్సమ్రాడాపో విరాడాప స్స్వరాడాపశ్ఛందాగ్ంస్యాపోజ్యోతీగ్ంష్యాపోయజూగ్ంష్యాపస్సత్య మాపస్సర్వాదేవతా ఆపోభూర్భువస్సువరాపఓమ్ ॥ శ్లో॥ గంగేచ యమునే చైవ...సన్నిధింకురు ॥ ఆయాంతు శ్రీసూర్యనారాయణదేవతా పూజార్థం మమ దురితక్షయకారకాః । కలశోదకేన పూజాద్రవ్యాణి దేవమాత్మానంచసంప్రోక్ష్య ॥ హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః॥ ఓం ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః...ద్విషతేరధమ్ ॥ మిత్ర రవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాదిత్య సవి త్రర్క భాస్కరేభ్యో నమః ॥ ఓం అసునీతే పునరస్మాసు చక్షుః పునః ప్రాణమిహనో ధేహి భోగమ్ । జ్యోక్పశ్యేమ సూర్య ముచ్చరంత మనుమతే మృళయానః

స్వస్తి । అమృతం వై ప్రాణా అమృతమాపః ప్రాణానేవ యథాస్థాన
ముపహ్వయతే । స్థిరోభవ । వరదోభవ । సుముఖోభవ । సుప్రసన్నో
భవ । స్థిరాసనంకురు । శ్రీఛాయా ఉషాసమేత శ్రీ సూర్యనారాయణం
సాంగం......మి । ప్రాణప్రతిష్ఠాపనముహూర్త స్సుముహూర్తోఽస్తు ।
తతః షోడశోపచారపూజాం కరిష్యే । హ్రాం ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః ।
మిత్రాయనమః । ఆవాహనం । హ్రీం ఆరోహన్నుత్తరాద్దివం। రవయే
నమః। ఆసనం । హ్రూం హృద్రోగం మమసూర్య । సూర్యాయనమః।
పాద్యం। హ్రైం హరిమాణంచనాశయ । భానవేనమః । అర్ఘ్యం ।
హ్రౌం శుకేషుమేహరిమాణం । ఖగాయనమః । ఆచమనం । హ్రః
రోపణాకాసు దధ్మసి । పూష్ణేనమః । పంచామృతస్నానం । హ్రాం
అథోహారిద్రవేషుమే । హిరణ్యగర్భాయనమః । శుద్ధోదక స్నానం ।
హ్రీం హరిమాణంనిదధ్మసి । మరీచయేనమః । వస్త్రం । హ్రూం ఉద
గాదయమాదిత్యః । ఆదిత్యాయనమః । యజ్ఞోపవీతం । హ్రైం విశ్వేన
సహాసహ । సవిత్రేనమః । గంధం । హ్రౌం ద్విషంతంమహ్యంరంధ
యన్న్ । అర్కాయనమః । అక్షతాన్ । హ్రః మోఅహం ద్విషతే
రథం । భాస్కరాయనమః । పుష్పాణి । హ్రాం ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః।
ఆరోహన్నుత్తరాందివం । మిత్రరవిభ్యాంనమః । ధూపం । హ్రీం,
హృద్రోగం మమసూర్య । హరిమాణంచనాశయ । సూర్యభానుభ్యాం
నమః । దీపం । హ్రూం శుకేషుమేహరిమాణం । రోపణాకాసుదధ్మసి ।
ఖగపూషాభ్యాం నమః । నైవేద్యం । హ్రైం అథోహారిద్రవేషుమే ।
హరిమాణంనిదధ్మసి । హిరణ్యగర్భ మరీచిభ్యాంనమః । తాంబూలం ।
హ్రౌం ఉదగాదయమాదిత్యో విశ్వేనసహాసహా। ఆదిత్యసవితృభ్యాం
నమః । నీరాజనం । హ్రః ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్మో ఽహం
ద్విషతేరథమ్ । అర్కభాస్కరాభ్యాంనమః । మంత్రపుష్పం । హ్రాం
హ్రీం హ్రూం హ్రైం హ్రౌం హ్రః । ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః ఆరోహ
న్నుత్తరాందివం । హృద్రోగం మమసూర్య । హరిమాణంచనాశయ ।
శుకేషుమే హరిమాణం । రోపణాకాసు దధ్మసి । అథోహారిద్రవేషుమే
హరిమాణంనిదధ్మసి । ఉదగాదయమాదిత్యః । విశ్వేనసహాసహా ।

ద్వేషంతంమహ్యాం రంధయన్ ౹ మోఅహం ద్విషతేరధం ౹ మిత్ర రవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాదిత్య సవిత్రర్క భాస్కరేభ్యోనమః ॥ ఆత్మప్రదక్షిణనమస్కారాన్ సమర్పయామి॥ తతః సౌరాష్టాక్షరిమంత్రేణ ౹ శతంవా సహస్రంవా యథాశక్త్యా జపిత్వా ॥ విధిప్రకారేణ కుర్యాత్ ॥

అథ సూర్య నమస్కార ప్రారంభః.

అస్య శ్రీ త్రిచమహామంత్రస్య, కణ్వపుత్రః, ప్రస్కణ్వఋషిః, అనుష్టుప్ఛందః ॥ మిత్రి రవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్యగర్భ మరీచ్యాదిత్య సవిత్రర్క భాస్కరా దేవతాః, ఉదాత్త స్వరః, జ్ఞానం నేత్రం, సూర్య స్తత్త్వం, హ్రాం బీజం, హ్రీం శక్తిః, హ్రౌం కీలకం, శ్రీ ఛాయోపాసమేత శ్రీ సూర్యనారాయణ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే త్రిచ న్యాసవిధానేన సూర్యనమస్కారే వినియోగః ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రాం ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః హ్రాం ఓం మిత్రాయనమః, నమస్కారం సమర్పయామి ॥ ౧ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రీం ఆరోహ న్నుత్తరాందివం, హ్రీం ఓం రవయేనమః, నమస్కారం స...మి ॥ ౨ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓంహ్రూం హృద్రోగంమమసూర్య, హ్రూం ఓం సూర్యాయనమః, నమ...మి ॥ ౩ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రైం హరిమాణంచ నాశయ, హ్రైం ఓం భానవేనమః, నమ...మి ॥ ౪ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రౌం శుకేషుమేహరిమాణం, హ్రౌం ఓం ఖగాయనమః, నమ...మి ॥ ౫ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రః రోపణాకాసు దధ్మసి, హ్రః ఓం పూష్ణేనమః, నమ...మి ॥ ౬ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రాం అథోహారిద్రవేషుమే, హ్రాం ఓం హిరణ్యగర్భాయనమః, నమ...మి ॥ ౭ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రీం హరిమాణంనిదధ్మసి । హ్రీం ఓం మరీచయేనమః, నమ...మి ॥ ౮ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రూం ఉదగాదయమాదిత్యః, హ్రూం ఓం ఆదిత్యాయనమః, నమ...మి ॥ ౯ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రైం విశ్వేనసహాసానహ, హ్రైం ఓం సవిత్రేనమః, నమ...మి ॥ ౧౦ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రౌం ద్విషంతం మహ్యాం రంధయన్, హ్రౌం ఓం అర్కాయనమః, ॥ ౧౧ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రః మో అహం ద్విషతేరధమ్, హ్రః ఓం భాస్కరాయనమః, నమ...మి ॥ ౧౨ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రాం హ్రీం ఉద్యన్నద్య మిత్ర మహః, ఆరోహన్నుత్తరాం దివం, హ్రాం హ్రీం ఓం మిత్ర రవిభ్యాం నమః, నమ......మి ॥ ౧౩ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రూం హ్రైం హృద్రోగం మమసూర్య హరిమాణంచ నాశయ, హ్రూం హ్రైం ఓం సూర్యభానుభ్యాంనమః, నమ......మి ॥ ౧౪ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రౌం హ్రః శుకేషుమే హరిమాణం రోపణాకాసుదధ్మసి, హ్రౌం హ్రః ఓం ఖగ పూషాభ్యాంనమః, నమస్కారం సమర్పయామి ॥ ౧౫ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రాం హ్రీం అథోహారిద్రవేషుమే హరిమాణం నిదధ్మసి, హ్రాం హ్రీం ఓం హిరణ్యగర్భ మరీచిభ్యాం నమః । నమస్కారం సమర్పయామి ॥ ౧౬ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రూం హ్రైం ఉదగాదయమాదిత్యో విశ్వేనసహాసానహ, హ్రూం హ్రైం ఓం ఆదిత్య సవితృభ్యాం నమః, నమస్కారం సమర్పయామి ॥ ౧౭ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రౌం హ్రః ద్విషంతం మహ్యాం రంధయన్మో అహం ద్విషతేరధం, హ్రౌం హ్రః ఓం అర్క భాస్కరాభ్యాం నమః, నమస్కారం సమర్పయామి ॥ ౧౮ ॥

ఓం భూర్భువస్వః హ్రాం హ్రీం హ్రూం హ్రైం ఉద్యన్నద్య

మిత్రమహః ఆరోహ న్నుత్తరాందివం । హృద్రోగం మమసూర్య హరి మాణంచ నాశయ, హాం హీం హూం హైం ఓం మిత్రరవిసూర్య భానుభ్యోనమః, నమ...మి ॥ ౧౯ ॥

ఓం భూర్భువ స్వః ఓం హ్రాం హ్రః హాం హీం ఓం శుకే షుమే హరిమాణం రోపణాకాసుదధ్మసి । అథో హారిద్రవేషుమే హరి మాణం నిదధ్మసి, హ్రాం హ్రః హాం హీం ఓం పూష హిరణ్య గర్భ మరీచిభ్యోనమః, నమ...మి ॥ ౨౦ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హూం హైం హ్రాం హ్రః ఉదగా దయ మాదిత్యో విశ్వేన సహసాసహ । ద్విషంతం మహ్యం రంధయ న్మో అహం ద్విషతేరథం, హూం హైం హ్రాం హ్రః ఓం ఆదిత్య సవి త్రర్క భాస్కరేభ్యోనమః. నమ...మి ॥ ౨౧ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హాం హీం హూం హైం హ్రాం హ్రః హ్రాం హ్రీం హూం హైం హ్రాం హ్రః ఉద్యన్నద్య మిత్ర మహ ఆరోహ న్నుత్తరాందివం । హృద్రోగం మమసూర్య హరిమా ణంచ నాశయ । శుకేషుమే హరిమాణం రోపణాకాసు దధ్మసి । అథో హారిద్రవేషుమే హరిమాణంనిదధ్మసి । ఉదగాదయ మాదిత్యో విశ్వేన సహసాసహ । ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్మో అహం ద్విషతేరథం, హాం హీం హూం హైం హ్రాం హ్రః హ్రాం హీం హూం హైం హ్రాం హ్రః ఓం మిత్ర రవి సూర్య భాను ఖగ పూష హిరణ్య గర్భ మరీచ్యాఽఽదిత్య సవి త్రర్క భాస్కరేభ్యోనమః, నమ...మి ॥ ౨౨ ॥

ఓం భూర్భువ స్వః ఓం హాం హ్రీం హూం హైం హ్రాం హ్రః హ్రాం హీం హూం హైం హ్రాం హ్రః ఉద్యన్నద్య...... ద్విషతేరథమ్, హ్రాం హ్రీం...హ్రః ఓం మిత్ర రవి...భాస్కరేభ్యో నమః, నమస్కారం సమర్పయామి ॥ ౨౩ ॥

ఓం భూర్భువస్వః ఓం హ్రాం...హ్రః ఉద్యన్నద్య......రథమ్ ॥ హ్రాం...హ్రః ఓం మిత్ర రవి...రేభ్యోనమః, నమ...మి ॥ ౨౪ ॥

శ్లో॥ రక్తాంబరం రక్తవర్ణం రక్తనేత్రాబ్జయుగ్మకం ।
ఛాయాశక్తిసమాయుక్తం ఘృణిసూర్యమహం భజే ॥

తతః మహాసౌరంచ అరుణంచ నమస్కారాణి కుర్యాత్ । తతః అష్టోత్తరశత శ్లోకాని కేచి త్పఠంతి । తతః త్రిచ విధానేన ప్రసన్నార్ఘ్యాణి దద్యాత్ ।

అథ కరన్యాస ముచ్యతే.

శ్లో। ప్రకోష్ఠే మణిబంధేచ కూర్పరేచ కర స్తలే ।
తత్పృష్ఠేచ తదగ్రేచ కరశుద్ధి రుదాహృతమ్ ।

అథ త్రిచార్ఘ్యప్రదానం.

—:o:—

ఆచమ్య... ప్రీత్యర్థం అర్ఘ్యప్రదానాని కరిష్యే ।

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రాం ఉద్యన్నద్యమిత్రమహః హ్రాం ఓం మిత్రాయనమః । ఇదమర్ఘ్యం సమర్పయామి ।౧।

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రీం ఆరోహన్నుత్తరాం దివం హ్రీం ఓం రవయేనమః । ఇదమర్ఘ్యం... మి ।౨।

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రూం హృద్రోగం మమసూర్య హ్రూం ఓం సూర్యాయనమః । ఇదమర్ఘ్యం... మి ।౩।

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రైం హరిమాణంచ నాశయ హ్రైం ఓం భానవేనమః । ఇదమర్ఘ్యం... మి ।౪।

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రౌం శుకేషుమే హరిమాణం హ్రౌం ఓం ఖగాయనమః । ఇదమర్ఘ్యం... మి ।౫।

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రః రోపణాకాసుదధ్మసి హ్రః ఓం పూష్ణేనమః । ఇదమర్ఘ్యం... మి ।౬।

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రాం అథోహారిద్ర వేషుమే హ్రాం ఓం హిరణ్యగర్భాయనమః । ఇదమర్ఘ్యం... మి । ౭ ।

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రీం హరిమాణం నిదధ్మసి హ్రీం ఓం మరీచయేనమః । ఇదమర్ఘ్యం... మి । ౮ ।

ఓం భూర్భువస్స్వః ఓం హ్రూం ఉదగాదయమాదిత్యః హ్రూం ఓం ఆదిత్యాయనమః । ఇదమర్ఘ్యం... మి । ౯ ।

అహేడ్తరాజభ్యోస్మి ప్రతిహావ్యాగృభాయస్వాహా । సోమాయేదం ।
సాగ్ంహితీభ్యో దేవతాభ్యఉపనిషద్భ్యస్స్వాహా । సాగ్ంహితీభ్యోదేవ
తాభ్యఉపనిషద్భ్యఇదం । యాజ్ఞికీభ్యోదేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యస్స్వాహా ।
యాజ్ఞికీభ్యోదేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యఇదం । వారుణీభ్యోదేవతాభ్య ఉప
నిషద్భ్యస్స్వాహా । వారుణీభ్యోదేవతాభ్య ఉపనిషద్భ్యఇదం । బ్రహ్మణే
స్వయంభువేస్వాహా । బ్రహ్మణే స్వయంభువఇదం । సదసస్పతిమద్భుతం
ప్రియమింద్రస్యకామ్యం । సనింమేధామయాసిషగ్ంస్వాహా । సదసస్ప
తయఇదం ॥ మదంతీరుపస్పృశ్య ప్రథమేనానువాకేన శాంతింకృత్వా ।
నమోవాచే యాచోదితా యాచానుదితా తస్యైవాచే నమో నమో
వాచే నమోవాచస్పతయె నమఋషిభ్యోమంత్రకృద్భ్యో మంత్రపతిభ్యో
మామామృషయో మంత్రకృతో మంత్రపతయః పరాదుర్మాహమృషీ
న్మంత్రకృతో మంత్రపతీన్పరాదాం వైశ్వదేవీంవాచముద్యాసగ్ం శివా
మదస్తాం జుష్టాం దేవేభ్య శ్శర్మమేద్యౌ శ్శర్మ పృథివీ శర్మ విశ్వమిదం
జగత్ । శర్మచంద్రశ్చ సూర్యశ్చ శర్మబ్రహ్మ ప్రజాపతీ । భూతం
వదిష్యే భువనం వదిష్యే తేజో వదిష్యే యశో వదిష్యే తపో వదిష్యే
బ్రహ్మవదిష్యే సత్యంవదిష్యే తస్మాఅహమిద ముపస్తరణ ముపస్తృణ
ఉపస్తరణంమే ప్రజాయైపశూ నాంభూయా దుపస్తరణమహం ప్రజాయై
పశూనాంభూయాసం । ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణాపానౌ
మామాహాసిష్టం మధుమనిష్యే మధుజనిష్యే మధువక్ష్యామి మధువది
ష్యామి మధుమతీందేవేభ్యో వాచముద్యాసగ్ం శుశ్రూషేణ్యాం మను

ష్వేభ్యస్త్వంమా దేవా అవంతుశోభాయై పితరోనుమదంతు । ఓంశాంతి
శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ చతస్ర ఔదుంబరీస్సమిధో ఘృతాన్వక్తా అభ్యా
దధాతి । ఓం పృథివీసమిత్ । తామగ్నిస్సమింధే । సాగ్నిగ్ంసమింధే ।
తామహగ్ంసమింధే । సామా సమిద్ధా । ఆయుషా తేజసా । వర్చసా
శ్రియా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన సమింత్తాగ్ స్వాహా ।
అగ్నయ ఇదం । అంతరిక్షగ్ం సమిత్ । తాం వాయు స్సమింధే । సావా
యుగ్ంసమింధే । తామహగ్ంసమింధే । సామా సమిద్ధా । ఆయుషా
తేజసా । వర్చసాశ్రియాయశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేనసమిం
త్తాగ్ స్వాహా । వాయవ ఇదం । ద్యౌస్సమిత్ । తామాదిత్యస్సమింధే ।
సాదిత్యగ్ంసమింధే । తామహగ్ సమింధే । సామా సమిద్ధా । ఆయుషా
తేజసా । వర్చసాశ్రియా । యశసా బ్రహ్మవర్చసేన । అన్నాద్యేన
సమింత్తాగ్ స్వాహా । ఆదిత్యాయేదం । ప్రాజాపత్యామే సమిదసిసపత్న
క్షయణీ । భ్రాతృవ్యహా మేఽసిస్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదం ॥ అథ దేవ
తోపస్థానమ్ । అగ్నే వ్రతపతే కాండర్షిభ్య స్సౌమ్యవ్రతంచరిష్యామి
తచ్ఛకేయం తన్మేరాధ్యతామ్ । వాయో వ్రతపతే కాండర్షిభ్య సౌమ్య
...తామ్ । ఆదిత్య వ్రతపతే కాండర్షిభ్య సౌమ్య...తామ్ । వ్రతా
నాంవ్రతపతే కాండర్షిభ్య స్సౌమ్య...తామ్ । ఉపస్థాయ । శుక్రియ
మంత్ర బ్రాహ్మణానువాకానాం ప్రథమపదా నభివ్యాహార్య వాచయి
త్వాచార్యః । నమః । యుంజతే । వృష్ణః । బ్రహ్మణ । బ్రహ్మణ ।
దశఅవర్త్య । దేవస్య । సముద్రాయ ఇషే । ఘర్మః । దేవాః । సావి

త్రిం । పరిశ్రితే । బ్రహ్మాణా । అగ్నిః । శిరః । దేవస్య । విశ్వాః । ఘర్మః । ప్రజాపతిం । ప్రజాపతిః । సవితా । యుంజతే సవితేతివా । జయాదిప్రతిపద్యతే సౌవిష్టకృతగ్ంహుత్వా దర్భ్యైపరిధీనక్తి । పరిధీన్ప్రహృత్య । సగ్గ్ప్రాంచకృత్వా ఉనాష్టాతమిత్యాది పరిషేచనాంతం కృత్వా మదంతీరుపస్పృశ్యోత్తరేణానువాకేన శాంతింకుర్యాత్ ।

శంనో వాతఃపవతాం మాతరిశ్వాశంనస్తపతుసూర్యః । అహానిశం భవంతునశ్శగ్ం రాత్రిః ప్రతిధీయతాం । శముషానో వ్యుచ్ఛతు శమాదిత్యఉదేతునః । శివానశ్శంతమాభవ సుమృడీకా సరస్వతీ । మాతే వ్యోమసందృశి : ఇడాయైవా స్త్వసివాస్తు మద్వాస్తుమంతో భూయాస్మ మావాస్తోశ్ఛిత్స్యహ్వావాస్తు స్సభూయాద్యో ఉస్మాన్ ద్వేష్టియంచ వయంద్విష్మః । ప్రతిష్ఠాసి ప్రతిష్ఠావంతో భూయాస్మమా ప్రతిష్ఠాయాశ్ఛిత్స్మహ్యా ప్రతిష్ఠ స్సభూయాద్యో ఉస్మాన్ద్వేష్టియంచ వయం ద్విష్మః ఆవాతవాహి భేషజం నివాతవాహి యద్రపః । త్వగ్ంహి విశ్వభేషజో దేవానాం దూతఈయసే । ద్వావిమౌ వాతౌ వాత ఆసింధో రావరా వతః । దక్షంమే అన్యఆవాతు పరాన్యోవాతుయద్రపః । యదదో వాతతే గృహేమృతస్యనిధిర్హితః । తతోనో దేహిజీవసే తతోనో ధేహిభేషజం। తతోనో మహఆవహ వాతఆవాతు భేషజం । శంభూర్మయో భూర్నో హృదే ప్రణఆయూగ్ంషి తారిషత్ । ఇంద్రస్యగృహోసి తంత్వాప్రపద్యే సగుస్సాశ్వః । సహయన్మే అస్తి తేన । భూః ప్రపద్యే భువః ప్రపద్యే సువః ప్రపద్యే భూర్భువస్సువః ప్రపద్యే వాయుం ప్రపద్యే నార్తాం దేవతాం ప్రపద్యే ఉశ్మానమాఖణం ప్రపద్యే ప్రజాపతే ర్బ్రహ్మకోశం బ్రహ్మ

ప్రపద్యే ఓం ప్రపద్యే । అంతరిక్షంమ ఉర్వంతరం బృహదగ్నయః పర్వ
తాశ్చయయా వాతస్స్వస్త్యా స్వస్తిమాం తయా స్వస్త్యా స్వస్తిమాన
సాని। ప్రాణాపానౌ మృత్యోర్మాపాతం ప్రాణాపానౌ మామాహాసిష్టం
మయిమేధాం మయి ప్రజాం మయ్యగ్ని స్తేజోదధాతు మయి మేధాం
మయిప్రజాం మయీంద్ర ఇంద్రియం దధాతు మయిమేధాం మయి
ప్రజాం మయిసూర్యో భ్రాజోదధాతు । ద్యుభిరక్తుభిః పరిపాతమస్మా
నరిష్టేభిరశ్వినా సౌభగేభిః । తన్నో మిత్రో వరుణో మామహంతా మదితి
స్సింధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః । కయానశ్చిత్ర ఆభువదూతీ సదావృధస్సఖా।
కయాశచిష్ఠయావృతా । కస్త్వా సత్యో మదానాం మగ్ంహిష్ఠోమత్సదం
ధసః । దృఢాచిదారుజేవసు అభీషుణస్సఖీనా మవితా జరితృణాం । శతం
భవాస్యూతిభిః । వయస్సుపర్ణా ఉపసేదురింద్రం ప్రియమేధా ఋషయో
నాధమానాః । అపధ్వాంతమూర్ణుహి పూర్ధి చక్షు ర్ముముగ్ధ్యస్మా న్నిధ
యేవబద్ధాన్ । శంనో దేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే । శంయోరభి
స్రవంతునః । ఈశానా వార్యాణాం క్షయంతీశ్చర్షణీనాం । అపోయా
చామిభేషజం । సుమిత్రాన్న ఆప ఓషధయ స్సంతు దుర్మిత్రా స్తస్మై
భూయాసుర్యోఽస్మా ద్వేష్టి యంచ వయంద్విష్మః । ఆపోహిష్ఠామయో
భువ స్తానఊర్జేదధాతన । మహేరణాయ చక్షసే । యోవశ్శివతమో
రస స్తస్యభాజయ తేహనః । ఉశతీరివమాతరః । తస్మాఅరంగమామవో
యస్యక్షయాయజిన్వథ । ఆపోజనయథాచనః । పృథివీశాంతా సాగ్ని
నాశాంతా సామేశాంతా శుచగ్ం శమయతు । అంతరిక్షగ్ం శాంతం

తద్వాయునాశాంతం తస్మిఞ్ఛాంతగ్ం శుచగ్ం శమయతు। ద్యౌశ్శాంతా
నాద్రిత్యేనశాంతా సామేశాంతా శుచగ్ం శమయతు। పృథివీశాంతి
రంతరిక్షగ్ంశాంతి ర్ద్యౌశ్శాంతి ర్దిశశ్శాంతి రవాంతరదిశాశ్శాంతి రగ్ని
శ్శాంతి ర్వాయు శ్శాంతి రాదిత్య శ్శాంతి శ్చంద్రమా శ్శాంతి ర్నక్ష
త్రాణిశాంతి రాపశ్శాంతి రోషధయ శ్శాంతి ర్వనస్పతయ శ్శాంతి ర్గౌ
శ్శాంతి రజాశాంతి రశ్వశ్శాంతిః పురుష శ్శాంతి ర్బ్రహ్మశాంతి ర్బ్రా
హ్మణశ్శాంతి శ్శాంతిరేవశాంతి శ్శాంతి ర్మేఅస్తుశాంతిః। తయాహగ్ం
శాంత్యా సర్వశాంత్యామహ్యం ద్విపదే చతుష్పదేచ శాంతింకరోమి
శాంతిర్మే అస్తు శాంతిః। ఏహ శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపోమేధా
ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మశ్చైతాని మోత్తిష్ఠంత మనూత్తిష్ఠంతుమా
మాగ్ శ్రీశ్చ హ్రీశ్చ ధృతిశ్చ తపోమేధా ప్రతిష్ఠా శ్రద్ధా సత్యం ధర్మ
శ్చైతాని మా మాహాసిషుః। ఉదాయుషా స్వాయుషో దోషధీనాగ్ం
రసేనోత్పర్జన్యస్య శుష్మేణోదస్థా మమృతాగ్ంఅను। తచ్చక్షుర్దేవ
హితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్। పశ్యేమశరదశ్శతం। జీవేమ శరద
శ్శతం। నందామశరదశ్శతం। మోదామశరదశ్శతం। భవామశరద
శ్శతగ్ం శృణవామశరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శత మజీతాస్స్యామ
శరదశ్శతం। జ్యోక్చసూర్యందృశే। యఉదగాన్మహతోఽర్ణవా ద్వి
భ్రాజమానస్సరిరస్యమధ్యాత్సమా వృషభో లోహితాక్ష స్సూర్యో
విపశ్చిన్మనసాపునాతు। బ్రహ్మణశ్శ్రోతన్యసి బ్రహ్మణఆణీస్థ బ్రహ్మణ
ఆవపనమసి ధారితేయంపృథివీబ్రహ్మణా మహీధారిత మేనేన మహదంత

రిక్షం దివం దాధార పృథివీగ్ం సదేవాం యదహం వేద తదహం ధార
యాణి మామద్వేదో ఽధివిస్రసత్ । మేధామనీషే మావిశతాగ్ం
సమీచీభూతస్య భవ్యస్యావరుద్ధ్యై సర్వమాయురయాణి సర్వమాయు
రయాణి । ఆభిర్గీర్భిర్యదతో...... తేస్యామ బ్రహ్మపావాదిష్మ తన్నో
మాహాసీత్ ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ చక్షుషీనిమీల్య గృహ
మాగచ్ఛేత్ । అహతేనవాసస్రావదక్షిణగ్ం సముఖం శిరో వేష్టయిత్వా
ఽష్టమితె గ్రామం ప్రపాదయతి । వాగ్యత ఏతాం రాత్రీం తిష్ఠత్వా
స్త్రైవా । శ్వోభూతే పూర్వో క్తలక్షణేఽచ్ఛది ర్దర్శేఽగ్ని మువసమా
ధాయాధాస్య పట్టయ మభిదర్శయతి । స ప్తతయ మిత్యేకే । అగ్ని
మాదిత్య ముదకుంభ మశ్మానం వత్స మాకాశం హిరణ్యాం స ప్తతయ
మపివా ఆదితస్త్రీణిదర్శయిత్వా యథోవ పాదమితరాణి । అప్రైతద్వాసో
గురవే వరందత్వా ॥ వయసుపర్ణా ఉపసే దురింద్రం...బ్రహ్మ పావా
దిష్మ తన్నో మహాసీత్ ॥ ఆభ్యుదయికం కర్మణః పుణ్యాహవాచనం
కుర్యాత్ । సమాపనేఽప్యేవమేవ ప్రయోగః ॥

ఇతి సౌమ్యవ్రతప్రయోగ స్సమాప్తః.

అథ సౌమ్యవ్రతోత్సర్జనమ్.

సంవత్సరేవర్యవేతే । పావానాయమ్య...శుభతిథౌ ధర్మపత్నీ
సమేతో ఽహ మిమం శిష్యం సౌమ్యవ్రతోత్సర్జనేన సగ్గ స్కరిష్యే ।
పూర్వవత్స్నానం తర్పణం హోమమప్సు ముదంతీరుపస్పృశ్య ప్రథమేనాను
వాకేన శాంతింకృత్వా॥ ఓం నమోవాచేయూచోదితా...శ్లోభాయై పితరో
ఽనుమదంతు ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥ చతస్రసఔదుంబరీస్సమిధో
ఘృతాన్వక్తా అభ్యాదధాతి । ద్యౌస్సమిత్ । తామాదిత్యస్సమింధే

అన్నాద్యేనసమింద్ధ్రాగ్స్వాహా । ఆదిత్యాయేదం । అంతరిక్షగంస్తమిత్ అన్నాద్యేనసమింత్ర్రాగ్స్వాహా । అంతరిక్షాయేదం । పృథివీస్తమిత్ । అన్నాద్యేన సమింత్రాగ్స్వాహా । అగ్నయఇదం । ప్రాజాపత్యాయే... స్వాహా । ప్రజాపతయఇదం । ఉపస్థాన మంత్రేషు । ఆదిత్యవ్రితపతే కాండర్షిభ్య స్సౌమ్యవ్రితమచారిషం తదశకం తన్మేరాధి । వాయో వ్రతపతే...రాధి । ఆగ్నే వ్రతపతే...రాధి । వ్రతానాం వ్రతపతే... రాధి । దేవతాఉపస్థాయ । యుంజతేసవితేతి వర్జయిత్వా । జయాది ప్రతిపద్యతే । సావిష్టకృతగం హుత్వా దర్వ్యా పరిధీనక్తి । పరిధీన్ ప్రహృత్య సగ్స్రావంచ కృత్వా అనాజ్ఞాతమిత్యాది పరిషేచనాంతం కృత్వా। మదంతీరుపస్పృశ్యోత్తమేనానువాకేన శాంతి కృత్వా। శంనో వాతఃపవతాం...బ్రహ్మపాప్రవాదిష్మ తన్నొమాహాసీత్ । ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః । గృహమాగచ్ఛేత్ । శ్వోభూతే । వయస్సుపర్ణా ఉపసేదురింద్రం...బ్రహ్మప్రావాదిష్మ తన్నొమాహాసీత్ । ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః । గురవే వరందత్వా గురోవరంతే దదామీతి బ్రూయాత్ । కేశశ్మశ్రు వాపయిత్వా బ్రాహ్మణాన్భోజయేత్ । అభ్యుదయికం కర్మణః పుణ్యాహావాచనం కుర్యాత్ । (మదంతీరుపస్పృశ్యేత్యత్ర అభిమంత్రిత పాత్రస్థోదకస్పర్శనమ్)

అత్రశ్లోకాః । సోమసూక్తనిమ త్రిదసస్పతిం తంత్రవజ్జుహుయా త్సకలాననః । స్రుక్ యేరమిధోగ్న ఇతివ్రితీ యుంజతే సవితాజయమాదిశేత్ । మీలనేచమత వాక్ప్రసి ప్రతీవేష్టనే స్తమితే గృహమావిశేత్ । స్థియతేంధఇవత్క్షణమ వ్యధోవాగ్యతేన తతోఽభ్యుదితక్రియా । తతః ప్రభావేతు బహిర్గృహాణాం వహ్నించ సూర్యంచ తథోదకుంభం । ఆకాశమూర్వీంచ గిరించవత్సం వక్ష్యేద్గిగణ్యాంచ వచః సుపర్ణాః । ఉత్సర్జనేతుయుంజాది మీలనాదిచ వర్జయేత్ । సమిదాధానమంత్రేషు ద్వ్య

స్యమితూప్యర్యమిష్యతే। వ్రతేషుచావరోవిధి ర్యనూక్తంచి త్తమాదికం।
ఉపస్థితిర్న దేవతా గణస్య శుక్రియాద్యతే। అధ్యాయియా సోమకాండస్య
యావద్వత్సరమాదరాత్। నక్తభోజీత్వథస్నాయీ బ్రహ్మచారీజితేం
ద్రియః। శూద్రసంభాషణంనైవ నోపానచ్ఛ త్రధారణం। నగతాసుం
సమీక్షేత నారోహేచ్ఛకటాదికం। స్నానముష్ణాంబునానైవ వర్యనూప
వసేదిహ। ఏతానిశ క్తితఃకుర్యా ద్వ్యతీతివ్రతసిద్ధయే। స్నానోపాకర్మ
సమిధ స్తర్పణంవపనంవ్రతీ। ఆచార్యఇతరత్సర్వం స్నానతర్పణపూర్వ
కమ్॥ నూతా ర్థసంగ్రహాకారోపి॥ సౌమ్యవ్రతేషుసోమాయ కాండర్
షయఇతీరితం। సోమోధేనుమిఃదంనూక్తం సాంహితీభ్యఃవ్రత్యతః।
మదంతీస్త ఉపర్య ప్రోక్ష్య నమోవాచేతి శాంతికం। జప్త్వాచతస్రస్సమిధ
స్సాజ్యా ఔదుంబరీర్వటుః। వృథివీసమిదితైత్తై రుత్తిష్ఠన్నా దధాతిహి।
యుంజతే వృష్ణఇత్యాద్యా ద్వాదశ ద్వాదశోత్తరే॥ మంత్రబ్రాహ్మణ
పాఠానువాకానాం పదవాచనం యుంజతే సవితేత్యేతౌ। ద్వావాచ
యతిస్ఫుటం। అగ్నే వ్రతవతే కాండేత్యా ద్యుపస్థాన మాచరేత్।
శన్నో వాతత్యాతిజప సమిల్లాహాతవాససా। శిరస్సంవేష్ట్యాస్తమితే
త్వగారంవాప్రవేశయేత్। పరేద్యుర్బ్రాహ్మణానాంచ భోజనంకారయే
దితి॥ ఉస్స్వనంత్యేనమేవ ద్వారాద్యైస్సమిధః క్షిపేత్॥ ఆదిత్యవ్రత
వతే కాండేత్యా ద్యుపస్థాన మాచరేత్॥ శ్లో॥ వటోశ్చ కేశవపనం
ప్రతేష్వాస్వ నేషుచ। వదంతి కేచి త్సౌమ్యాఖ్య వ్రఏవేతరేషున॥
వ్రకృణమనుసరామః॥

ఇతి సౌమ్యవ్రతోత్సర్జన స్సమాప్తః.

అథ ఆగ్నేయ వ్రతమ్.

ఆగ్నేయవ్రతే నద్యాం వపనపూర్వకం స్నాత్వాచార్య శ్శిష్యేణ
సహ పాణినాదాయమ్న। శుభతిథౌ। ధర్మపత్నీసమేతోఽహం మమం
శిష్య మాగ్నేయవ్రతేన సగ్గస్కరిష్యే॥ పూర్వవద్ఋషిపూజాఃకృత్వా॥
షడృషీగ్ స్తర్పయేత్। నివీతీభూత్వా। అగ్నిం కాండర్షింతర్పయామి॥
సాగ్ంహితీర్దేవతా ఉపనిషద స్తర్పయామి॥ యాజ్ఞికీర్దేవతా ఉపనిషద
స్తర్పయామి॥ వారుణీర్దేవతా ఉపనిషద స్తర్పయామి॥ బ్రహ్మాణగ్గ్

సకలామాయయాచ । పురూచ్యేషా విశ్వమాతాది విద్యా ॥ షష్ఠం స_ప్తమమథవహ్నిసారథిం చాస్యామూలం త్రికమావేశయంతః । కథ్యం కవింకల్పకం కామమీశం తుష్టువాంసో మృతత్వంభజంతే । త్రివిష్టపం త్రిగుణంవిశ్వమాతు ర్నవరేఖాస్వర మధ్యతమీడే । బృహత్యధి ర్దశపం చాధినిత్యా సాషోడశీపురమధ్యంబిభ_ర్తి । ద్యామండలా ద్వా_స్తనాబింబ మేకం ముఖంచాథత్రీణిహా స్నదనానికామిమాం కలాంకామరూపంవిదిత్వా । నరోజాయతే కామరూపస్యకామ్యః పరిస్రుతం ఝషమాద్యం ఫలంచ । భక్ష్యాని యోని స్సుపరిష్కృతాని నివేదయ న్దేవతాయై మహత్యై । స్వాత్మీకృత్య సుకృతీసిద్ధిమేతి । శృణ్యేవసితయావిశ్వచర్షణిః పాశేనప్రతి బధ్నా త్యభికాన్ ఇసుభిః పంచభిర్ధనుషాచ విచ్ఛత్యాచ శ్శ_క్తిరరుణాచ విశ్వజన్యా । భగశ్శ_క్తి ర్భగవాన్ కామమీశ ఉభాదా । తారావిహ సౌభగానాం సమప్రధానా సమసత్వౌ సమేతయోః । సమశ_క్తిరజవా విశ్వయోనిః । పరిస్రుతాహవిషాపావితేన ప్రసంకోచేగళితేవై మనస్కః । సర్వసర్వస్వజగతోవిధాతౌ । భర్తాహర్తావిశ్వరూపత్యమేతి । యఇమం మహోపనిషదం త్రిపురాయాఅక్షరే పరమేగీర్భిరీడే । ఏషఋగ్యజుః పర మేతచ్చసామేవాయ మథ్వరేయమన్వాచవిద్యోం । యఏవంవేదేత్యుప నిషత్ । పూర్ణమదః పూర్ణాత్పూర్ణముదచ్యతే । పూర్ణస్యపూర్ణమా దాయ పూర్ణమేవావశిష్యతే ॥ హరిః ఓం ॥ సహనావవతు । సహనౌ భునక్తు సహవీర్యం కరవావహై । తేజస్వినా వధీతమస్తు మావిద్విషా వహై ॥ ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

ఇతి త్రిపురోపనిష త్సమాప్తా.

మంత్రప్రశ్నః.

—:o:—

ప్రథమ మంత్రప్రశ్న ప్రారంభః.

హరిః ఓమ్ ॥ ప్ర సుగ్మన్తా ధియసానస్య సక్షణి వరేభి ర్వరాగ్ం అభిషుప్రసీదత । అస్మాకమింద్ర ఉభయంజుజోషతి * యత్సౌమ్యస్యాంధసో బుబోధతి । అనృక్షరా ఋజవస్సన్తు పన్థా యేభిస్సఖాయో యన్తి నో వరేయమ్ । సమర్యమా సంభగో నో నినీయాత్ సంజాస్పత్యగ్ం సుయమమస్తు దేవాః । అభ్రాతృఘ్నీం వరుణాపతిఘ్నీం బృహస్పతే । ఇన్ద్రాపుత్రఘ్నీం లక్ష్మ్యంతామస్యై సవితస్సువ । అఘోరచక్షురపతిఘ్న్యేధి శివాపతిభ్య స్సుమనాస్సువర్చాః । జీవసూర్దేవకామా స్యోనా శంనో భవద్విపదే శంచతుష్పదే । ఇదమహంయాత్వయిపతిఘ్న్యలక్ష్మిస్తాం నిర్దిశామి । జీవాగ్ంరుదన్తివిమయంతే అధ్వరే దీర్ఘామనుప్రసితిందీధియుర్నరః । వామంపితృభ్యో య ఇదగ్ంసమేరిరే మయః పతిభ్యో జనయః పరిష్వజే । వ్యుక్షత్క్రూరముదచన్త్వాప ఆస్యై బ్రాహ్మణాస్తస్స్నపనగ్ం హరంతు । అవీరఘ్నీరుదచన్త్వాపః । అర్యమ్ణో అగ్నింపరియంతు క్షిప్రం ప్రతీక్షంతాగ్ం శ్వశ్రువో దేవరాశ్చ । ఖేఽనసః ఖేరథః ఖేయుగస్య శచీపతే । అపాలామింద్ర త్రిః పూత్వ్యకర స్సూర్యవర్చసం । శంతే హిరణ్యగ్ం శము సన్త్వాపశ్శంతే మేథీభవతు శంయుగస్య తృద్మ । శంత ఆపశ్శతపవిత్రా భవన్త్వథాపత్యా తన్వగ్ం సగ్ంసృజస్వ ॥ ౧ ॥

---

* యత్సోమస్య । పాఠాంతరమ్.

దీధియుర్న్నరో ఒష్టౌచ ॥ ౧ ॥

హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకాః ప్రచక్రిముర్ హిత్వా ఒవద్య మాపః । శతంపవిత్రా వితతాహ్యాసుతాభి ష్ట్వాదేవస్సవితా పునాతు । హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకాయాసు జాతః కశ్యపోయా స్వగ్నిః । యాఅగ్నింగర్భం దధిరేసువర్ణా స్తా స్తఆప శ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు । యా సాగ్ంరాజా వరుణోయాతిమధ్యే సత్యానృతే అవపశ్యం జనానామ్ । యాఅగ్నింగర్భందధిరేసువర్ణా స్తా స్తఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు । యాసాం దేవాదివికృణ్వంతిభక్షం యా అంతరిక్షే బహుధానివిష్టాః। యాఅగ్నిం గర్భందధిరేసువర్ణా స్తా స్తఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు । శివేనత్వాచక్షుషా పశ్య న్త్వాపశ్శివయాతనోపస్పృశంతుత్వచంతే । ఘృతశ్చుతశ్శుచయోయాః పావకా స్తా స్తఆపశ్శగ్గ్ స్యోనాభవంతు ॥ పరిత్వాగిర్వణోగిరఇమా భవంతు విశ్వతః । వృద్ధాయుమనువృద్ధయో జుష్టాభవంతు జుష్టయః ఆశాసానే త్యేషా । పూషాత్వేతో నయతు హస్తగృహ్యాశ్వినా త్వా ప్రవహతాగ్ం రథేన । గృహాన్గచ్ఛ గృహపత్నీ యథాఒసో వశినీ త్వం విదథమావదాసి ॥ ౨ ॥

భవంతు పంచచ ॥ ౨ ॥

సోమః ప్రథమో వివిదే గంధర్వో వివిద ఉత్తరః । తృతీయో అగ్నిష్టేపతి స్తురీయ స్తేమనుష్యజాః । సోమోఒదదద్గంధర్వాయ గంధ ర్వోఒదద దగ్నయే । రయించ పుత్రాగ్శ్చాదా దగ్నిర్మహ్య మథో ఇమామ్ । గృభ్ణామితేసుప్రజా స్త్వాయహ స్తం మయాపత్యా జరదష్టి

ర్యథాఽసః । భగోఽర్యమాసవితాపురంధి ర్మహ్యాంత్వాఽదు ర్గార్హ
పత్యాయదేవాః । తేహపూర్వే జనాసోయత్ర పూర్వవహోహితాః ।
మూర్ధన్వాన్ యత్రసౌభ్రివః పూర్వోదేవేభ్య ఆతపత్ ॥ సరస్వతిప్రేద
మవ సుభగే వాజినీవతి ॥ తాంత్వా విశ్వస్యభూతస్య ప్రగాయామస్య
గ్రతః ॥ యఏతిప్రదిశ స్సర్వాదిశోఽనుపవమానః ॥ హిరణ్యహ స్తఐరం
మస్సత్వా మన్మనసం కృణోతు ॥ ఏకమిషే విష్ణుస్త్వాన్వేతు ద్వేఊర్జే
త్రీణి వ్రతాయ చత్వారి మాయోభవాయ పంచపశుభ్య షడృతుభ్య
స్సప్త సప్తభ్యో హోత్రాభ్యో విష్ణుస్త్వాఽన్వేతు ॥ సఖా సప్తపదాభవ
సఖాయౌ సప్తపదాబభూవ సఖ్యంతేగమేయగ్ం సఖ్యాత్తేమాయోషగ్ం
సఖ్యాన్మేమాయోష్ఠాః సమయావ సంకల్పావహై సంప్రియౌ రోచిష్ణూ
సుమనస్యమానౌ ॥ ఇషమూర్జమభిసంవసానౌ సంనౌమనాగ్ంసి సం
వ్రతా సముచిత్తాన్యాకరమ్ ॥ సాత్వమస్యమూహ మమూహమస్మిసా
త్వం ద్యౌరహం పృథివీత్వగ్ం రేతోఽహగ్ం రేతోభృత్త్వం మనో
ఽహమస్మివాక్త్వగ్ం సామాహమస్మ్యృక్త్వగ్ం సామాం మనువ్రతా
భవపుగ్ంసేపుత్రాయవేత్తవై శ్రియైపుత్రాయవేత్తవఏహిసూనృతే ॥ 3 ॥

అగ్రత షట్చ ॥ 3 ॥

సోమాయజనివిదేస్వాహా గంధర్వాయజనివిదేస్వాహా ఽగ్నయే
జనివిదేస్వాహా । కన్యలా పితృభ్యోయతీ పతిలోక మవదీక్షా మదాస్థ
స్వాహా । ప్రేతో ముఞ్చాతినాముత స్సుబద్ధా మముతస్కరత్ । యథేయ
మింద్రమీఢ్వస్సుపుత్రా సుభగాఽసతి । ఇమాంత్వమింద్రమీఢ్వ స్సు

పుత్రాగ్ం సుభగాంకృణు । దశాస్యాం పుత్రానాధేహి పతిమేకాదశం కృధి । అగ్నిరైతు ప్రథమోదేవతానాగ్ంసో ఽస్యై ప్రజాం ముఞ్చతు మృత్యుపాశాత్ । తదయగ్ం రాజా వరుణో ఽనుమన్యతాం యథేయగ్గ్ స్త్రీ పౌత్రమఘం నరోదాత్ । ఇమామగ్నిస్త్రాయతాం గార్హపత్యః ప్రజామస్యై నయతు దీర్ఘ మాయుః । అశూన్యోపస్థా జీవతామస్తు మాతా పౌత్ర మానంద మభిప్రబుధ్యతామియమ్ । మాతే గృహే నిశి ఘోష ఉత్థాదన్యత్ర త్వద్రుదత్యస్సంవిశంతు । మాత్వం వికేశ్యుర ఆవధిష్ఠా జీవపత్నీ పతిలోకే విరాజ పశ్యంతీ ప్రజాగ్ం సుమనస్యమానామ్ । ద్యౌస్తే పృష్ఠగ్ం రక్షతు వాయురూరూ అశ్వినౌచ స్తనంధయంతగ్ం సవితాఽభిరక్షతు । ఆవాససః పరిధానా ద్బృహస్పతి ర్విశ్వేదేవా అభిరక్షంతు పశ్చాత్ । అప్రజస్తాం పౌత్రమృత్యుం పాప్మానముతవాఽఘమ్ । శీర్ష్ణస్స్రజమివో న్ముచ్య ద్విషద్భ్యః ప్రతిముఞ్చామి పాశమ్ । ఇమంమే వరుణ తత్త్వాయామి త్వంనో అగ్నే సత్వంనో అగ్నే త్వమగ్నే అయాఽస్యయాస న్మనసాహితః । అయాసన్ హవ్య మూహిషే ఽయానో ధేహి భేషజమ్ ॥ ౮ ॥

ఇయ మష్టౌచ ॥ ౮ ॥

ఆతిష్ఠేమమశ్మాన మశ్మేవ త్వగ్గ్ స్థిరాభవ । అభితిష్ఠ పృతన్యత స్సహస్వ పృతనాయతః । ఇయంనార్యుపబ్రూతే కుల్పాన్యావపంతికా । దీర్ఘాయురస్తుమే పతిర్జీవాతు శరదశ్శతమ్ । తుభ్యమగ్రే పర్యవహ స్సూర్యాంవహతునాసహ । పునః పతిభ్యోజాయాందా అగ్నేప్రజయా

స్వహా। పునఃపత్నీమగ్నిరదా దాయుషాసహవర్చసా। దీర్ఘాయురస్యాయః పతిస్సజీవతుశ్శరదశ్శతమ్ ॥ విశ్వాఉతత్వయా వయంధారా ఉదన్యాఇవ। అతిగాహే మహిద్విషః। అతిష్ఠే మమశ్మానమ్। అర్యమణంనుదేవం కన్యాఅగ్నిమయక్షత। సఇమాందేవోఅధ్వరః ప్రేతోముఞ్చాతినాముత స్సుబద్ధా మమముతస్కరత్। తుభ్యమగ్రేపర్యవహ స్సునఃపత్నీ మగ్ని రదా ద్విశ్వా ఉతత్వయా వయమాతిష్ఠేమమశ్మానమ్। త్వమర్యమా భవసి యత్కనీనాం నామస్వధావథ్స్వర్యంబిభర్షి। అంజంతిమృతగ్ం సుధితంనగోభి ర్యద్దమ్పతీ సమనసాకృణోషి। తుభ్యమగ్రే పర్యవహ స్సునఃపత్నీ మగ్నిరదా ద్విశ్వాఉతత్వయావయమ్। ప్రత్వాముఞ్చామి వరుణస్యపాశా ద్యేనత్వాఽబధ్నా థ్సవితాసుకేతః। ధాతుశ్చయోనౌ సుకృతస్యలోకే స్యోనంతేసహపత్యాకరోమి। ఇమంవిష్యామివరుణస్య పాశం యమబధ్నీత సవితాసుశేవః। ధాతుశ్చ యోనౌ సుకృతస్య లోకే ఽరిష్టాంత్వా సహపత్యా కృణోమి। అయాశ్చాగ్నేఽస్య నభిశ స్తీశ్చ సత్యమిత్త్వ మయా అసి। అయసా మనసా ధృతోఽయసా హవ్యమూహిషే ఽయానో ధేహి భేషజమ్ ॥ ౫ ॥

ద్వివస్సుశేవ స్త్రీణీచ ॥ ౫ ॥

సత్యేనోత్తభితా భూమిస్సూర్యేణోత్తభితాద్యౌః। ఋతేనాదిత్యా స్తిష్ఠంతి దివిసోమోఅధిశ్రితః। యుంజంతిబ్రధ్నం యోగేయోగే। శుకిగ్ం శుకగ్ం శల్మలిం విశ్వరూపగ్ం హిరణ్యవర్ణగ్ం సువృతగ్ం సుచక్రమ్। ఆరోహవ ధ్వమృతస్యలోకగ్గ్ స్యోనంపత్యై వహాతుం కృ

ణుష్వ । ఉదుత్తర మారోహంతీ వ్యస్యంతీపృతన్యతః । మూర్ధానం పత్యురారోహ ప్రజయా చ విరాడ్భవ ॥ సమ్రాజ్ఞీ శ్వశురే భవ సమ్రాజ్ఞీ శ్వశ్ర్వాం భవ । ననాందరి సమ్రాజ్ఞీ భవ సమ్రాజ్ఞీ అధి దేవృషు । స్నుషాణాగ్ం శ్వశురాణాం ప్రజాయాశ్చ ధనస్య చ । పతీనాం చ దేవృణాం చ సజాతానాం విరాడ్భవ । నీలలోహితే భవతః కృత్యాసక్తిర్వ్యజ్యతే । ఏధంతేఽస్యా జ్ఞాతయః పతిర్బంధేషు బధ్యతే । యే వధ్వశ్చంద్రం వహతుం యక్ష్మా యంతి జనాగ్ం అను । పునస్తాన్ యజ్ఞియా దేవా నయంతు యత ఆగతాః । మా విదన్పరిపంథినో య ఆసీదంతి దంపతీ । సుగేభిర్దుర్గమతీతామపద్రాంత్వరాతయః । సుగంపంథానమారుక్షమరిష్టగ్గ్ స్వస్తి వాహనమ్ । యస్మిన్వీరో న రిష్యత్యన్యేషాం విందతే వసు ॥ ౬ ॥

ధనస్య చ నవ చ ॥ ౬ ॥

తామందసానా మనుషో దురోణ ఆధత్తగ్ం రయిం దశవీరం వచస్యవే । కృతం తీర్థగ్ం సుప్రపాణగ్ం శుభస్పతీ స్థాణుం పథేష్ఠా మప దుర్మతిగ్ం హతమ్ ॥ అయంనో మహ్యాః పారగ్గ్ం స్వస్తి నేషద్వనస్పతిః । సీరా నస్సుతరా భవ దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే । అస్య పారే నిర్ఋతస్య జీవా జ్యోతిరశీమహి । మహ్యా ఇంద్రస్స్వస్తయే । యదృతే చిదభిశ్రిషః పురా జర్తృభ్య ఆతృదః । సంధాతా సంధిం మఘవా పురోవసుర్నిష్కర్తా విహ్రుతం పునః । ఇడామగన్న ఇమం మే వరుణ తత్త్వా యామి త్వం నో అగ్నే స త్వం నో అగ్నే త్వమగ్నే అయాఽసి । యే గంధర్వా అప్సరసశ్చ దేవీరేషు వృక్షేషు వానస్పత్యేష్వాసతే । శివాస్తే అస్యై వధ్వై భవంతు మాహిగ్ం

సిషుర్వ్యహాతు మ్రూహ్యమానామ్ । మోఽమధస్యా యాస్తద్యోయాని ధన్యానియేవనా । తేత్వావధుప్రజాపతిం ప్రత్యేముంచన్త్వగ్ంహసః । సంకాశయామివహాతుం బ్రహ్మణాగృహైరఘోరేణచక్షుషా మైత్రేణ ప్రర్యాణద్ధం విశ్వరూపంయద్సస్యాగ్స్యోనం పతిభ్యస్సవితాకృణోత్తుతత్ । ఆవామగన్సుమతిర్వాజినీ వసూన్యశ్వినాహృత్సుకామాగ్ం అయగ్ం సత । అభూతం గ్గోపామిథునా శుభస్పతీప్రియా అర్యమ్ణో దుర్యాగ్ం అశీమహి । అయంనో దేవస్సవితా బృహస్పతి రింద్రాగ్నీమిత్రావరుణా స్వస్తయే । త్వష్టావిష్ణుఃప్రజయా సగ్ంరరాణః కామఆయాత్రం కామాయత్వా విముంచతు ॥ ౭ ॥

ఆస్తే సవచ ॥ ౭ ॥

శర్మవర్మేద మాహరా స్యైనార్యా ఉపస్తిరే । సినీవాలిప్రజాయతా మిత్రుంభగస్యసుమతావసత్ । గృహాన్భద్రాన్సుమనసః ప్రపద్యే ఽవీరఘ్నీవీరవతస్సువీరాన్ । ఇరాంవహతో ఘృతముక్షమాణా స్తేష్వహగ్ం సుమనాస్సంవిశామి । ఆగన్గోష్ఠంమహిషీగోభిరశ్వై రాయుష్మత్పత్నీ ప్రజయాస్వర్విత్ । బహ్వీంప్రజాం జనయంతీగ్ంసురత్నే మమగ్నిగ్ంశతహిమాస్సపర్యాత్ । అయమగ్నిర్గృహపతి స్సుసగ్ంసత్పుష్టివర్ధనః । యథా భగస్త్వాభ్యాం * దధద్రయిం పుష్టిమథో ప్రజామ్ । ప్రజాయాఆభ్యాంప్రజాపత ఇంద్రాగ్నీశర్మయచ్ఛతమ్ । యథేనమ్యోర్న ప్రమియాతా ఉభమ్యోర్జీవతోఃప్రజాః । తేనభూతేనహావిషా ఽయ

---

* దధద్రయిం ॥ ఇతి ప్రాచీనపాఠః.

మాపశ్యేముత్తాం పునః । జాయాంయామస్మా ఆవాక్షుస్సాగ్ంరసేనాభి
వర్ధతామ్ । అభివర్ధతాం పయసా ఽభిరాష్ట్రేణ వర్ధతామ్ । రయ్యా
సహస్రపోషసై మాస్తామనపేక్షితౌ । ఇహైవ స్తంమావియోష్టం విశ్వ
మాయుర్వ్యశ్నుతమ్ । మహ్యా ఇంద్రస్స్వస్తయే । ధ్రువైధిపోష్యా
మయిమహ్యంత్వా ఽదాద్బృహస్పతిః । మయాపత్యా ప్రజావతీ సంజీవ
శరదశ్శతమ్। త్వష్టాజాయామజనయత్త్వష్టా ఽస్యైత్వాంపతిమ్। త్వష్టా
సహస్రమాయూగ్ంషి దీర్ఘమాయుః కృణోతువామ్ । ఇమంమే
వరుణ తత్త్వా యామిత్వంనో అగ్నే సత్వంనో అగ్నే త్వమగ్నే
అయాఽసి । ౮ ॥

జీవతోః ప్రజానామేకంచ ॥ ౮ ॥

ఇహగావః ప్రజాయధ్వమిహాశ్వా ఇహపూరుషాః । ఇహో
సహస్రదక్షిణో రాయస్పోషోనిషీదతు । సోమే నాదిత్యాబలినస్సోమేన
పృథివీదృఢా । అథోనక్షత్రాణా మేషాముపస్థేసోమఆహితః । ప్రస్వ
స్థనః ప్రియం ప్రజయా భువనేశోచేష్ట । ఇహప్రియం ప్రజయాతే
సమృధ్యతామస్మిన్గృహే గార్హపత్యాయగృహీ । ఏనాపత్యాతన్వ
గ్ంసగ్ం సృజస్వాథాజీవ్రివిదథమావదాసి సుమంగలీరియం వధూరి
మాగ్ం సమేతపశ్యత । సౌభాగ్యమస్యైదత్వా యథాస్తం విపరేతన
ధ్రువక్షితి ర్ధ్రువయోనిర్ధ్రువమసి ధ్రువతస్థితమ్ । త్వం నక్షత్రాణాం
మేథ్యసిసమాపాహి పృతన్యతః సప్తర్షయః ప్రథమాంకృత్తికానా
మరుంధతీం యద్ధ్రువతాగ్ంహ నిన్యుః । షట్కృత్తికా ముఖ్యయోగం

వహంత్వీయమస్మాక మేధత్వష్టమిా । సదసస్పతిమద్భుతం ప్రియమింద్రస్య కామ్యమ్ । సనిం మేధామయాసిషమ్ । ఉద్దీప్యస్వజాతవేదో పఘ్నంనిర్ ఋతిం మమ । పశూగ్ శ్చ మహ్యమా వహాజీవనంచ * దిశోదిశ । మానోహిగ్ంసీ జ్ఞాతవేదో గామశ్వం పురుషం జగత్ । అభిభ్రదగ్న ఆగహిశ్రియామా పరిపాతయ ॥ ౯ ॥

ధ్రువతిష్ఠిలతం నవచ ॥ ౯ ॥

ఉదీష్వాతః విశ్వావసో నమసేడామహేత్వా । అన్యామిచ్ఛ ప్రఫర్వ్యగ్ం సంజాయాం పత్యాసృజ । ఉదీష్వాతః పతివతీహ్యేషా విశ్వావసుం నమసాగీర్భిరీట్టే । అన్యామిచ్ఛ పితృషదం వ్యక్తాగ్ంసతే భాగోజనుషా తస్యవిద్ధి.। అగ్నే ప్రాయశ్చిత్తేత్వం దేవానాం ప్రాయశ్చిత్తిరసి బ్రాహ్మణస్త్వానాథకామః ప్రపద్యేయాఽస్యాం పతిఘ్నీతనూః ప్రజాఘ్నీ పశుఘ్నీ లక్ష్మిఘ్నీ జారఘ్నీ మస్యైతాం కృణోమిస్వాహా ॥ వాయో ప్రాయశ్చిత్త ఆదిత్యప్రాయశ్చిత్తే ప్రజాపతే ప్రాయశ్చిత్తేత్వం దేవానాం ప్రాయశ్చిత్తిరసి బ్రాహ్మణస్త్వానాథకామః ప్రపద్యేయాఽస్యాం పతిఘ్నీతనూః ప్రజాఘ్నీ పశుఘ్నీ లక్ష్మిఘ్నీ జారఘ్నీ మస్యైతాం కృణోమిస్వాహా ॥ ప్రసవశ్చైవ యామశ్చ కాటశ్చార్ణవశ్చ ధర్ణసిశ్చద్రవిణంచ భగశ్చాంతరిక్షంచ సింధుశ్చ సముద్రశ్చ సరస్వాగ్ంశ్చ విశ్వవ్యచాశ్చ తేయంద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టితమేషాంజమ్భే దధ్మస్స్వాహా । మధుశ్చ మాధవశ్చ శుక్రశ్చ శుచిశ్చనభశ్చనభ

* దిశోదశ । మానోహిగ్ం సీర్జాతవేదః । ఇతిద్రావిడపాఠః.

స్యశ్చేషశ్చోర్జశ్చ సహశ్చ సహస్యశ్చ తపశ్చ తపస్యశ్చ తేయంద్వి
ష్మోయశ్చ నోద్వేష్టితమేషాం జమ్భేదధ్మస్స్వాహా । చిత్తంచచిత్తి
శ్చాకూతం చాకూతిశ్చాధీతం చాధీతిశ్చ విజ్ఞాతంచ విజ్ఞానంచ నామ
చక్రతుశ్చ దర్శశ్చ పూర్ణమాసశ్చతేయం ద్విష్మోయశ్చనో ద్వేష్టి
తమేషాం జమ్భేదధ్మస్స్వాహా । భూస్స్వాహా భువస్స్వాహా సువస్స్వా
హోగ్ స్వాహా ॥ ౧౦ ॥

ఉదీష్వాత్రోదశ ॥ ౧౦ ॥

అపశ్యంత్వా మనసాచేకితానం తపసో జాతం తపసో విభూతమ్ ।
ఇహప్రజా మిహరయిగ్ం రరాణః ప్రజాయస్వ ప్రజయా పుత్రకామ ।
అపశ్యంత్వా మనసాదీధ్యానాగ్ం స్వాయాం * తనూగ్ం ఋత్వియే
నాధమానామ్ । ఉపమాముచ్చా యువతిర్బభూయాః ప్రజాయస్వ ప్ర
జయాపుత్రకామే । సమఞ్జంతువిశ్వేదేవా స్సమాపో హృదయానినౌ ।
సంమాతరిశ్వా సంధాతా సముదేష్ట్రీ దిదేష్టినౌ । ప్రజాపతే తన్వంమే
జుషస్వ త్వష్టర్దేవేభి స్సహసామఇంద్ర । విశ్వైర్దేవై రాతిభి స్సగ్ం
రరాణః పుగ్ంసాంబహూనాం మాతరస్స్యామ । ఆనఃప్రజాంజనయతు
ప్రజాపతి రాజరసాయసమనక్త్వర్యమా । అదుర్మఙ్గలీఃపతిలోకమావిశ
శంనోభవద్విపదేశం చతుష్పదే । తాంపూషఞ్ఛివతమామేరయస్వ
యస్యాంబీజం మనుష్యావపంతి । యానఊరూఉశతీ ♦ విసృయాతే

---

* తనూఇతి, తనూగ్ం ఇతిచ పాఠో దృశ్యతే

♦ విస్రయాతై యస్యాముశంతః ప్రహరామ శేఫమ్.

యస్యాముశంతః ప్రహరేమ శేఫమ్ ॥ ౧౧ ॥

శం చతుష్పదే ద్వేచ ॥ ౧౧ ॥

ఆరోహోరు ముపబర్హస్వబాహుం పరిష్వజస్వ జాయాగ్ంసుమనస్యమానః । తస్యాంపుష్యంమిథునా సయోనీబహ్వీం ప్రజాంజనయన్తానరేతసా । ఆర్ద్రియాఽరణ్యా యత్రామన్థత్పురుషం పురుషేణ శక్రః । తద్వేతౌ మిథునా సయోనీ ప్రజయాఽమృతేనేహ గచ్ఛతమ్ । అహంగర్భమదధామోషధీ ష్వహంవిశ్వేషు భువనేష్వంతః । అహం ప్రజా అజనయన్పృథివ్యా మహం జనిభ్యో ‡ పరీషుపుత్రాన్ । పుత్రిణేమాకుమారిణా విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతమ్ । ఉభాహిరణ్యపేశసా వీతిహోత్రా కృతద్వసూ । దశస్యంత్వా ఽమృతాయకగ్ం శమూధో రోమశగ్ం హథోర్దేవేషు కృణుతో దువః ॥ ౧౨ ॥

అరోహ నవ ॥ ౧౨ ॥

విష్ణుర్యోనిం కల్పయతు త్వష్టారూపాణి పిగ్ంశతు । ఆసిఞ్చతు ప్రజాపతి ర్ధాతాగర్భం దధాతుతే । గర్భంధేహి సినీవాలి గర్భంధేహి సరస్వతి । గర్భంతే * అశ్వినాదేవా వాధత్తాంపుష్కరస్రజా । హిరణ్యయీ అరణీయం నిర్మంథతో అశ్వినా । తంతేగర్భగ్ం హవామహే దశమేమాసి సూతవే । యథేయం పృథివీమహీ తిష్ఠంతీ గర్భమాదధే । ఏవంత్వంగర్భమాధత్స్వ దశమేమాసిసూతవే । యథాపృథివ్యగ్నిగర్భా

‡ అపరీషు, కేచిత్పాఠః.

* అశ్వినావుభా వాధత్తా మితి.

ద్యౌర్యథేన్ద్రేణ గర్భిణీ । వాయుర్యథా దిశాం గర్భ ఏవంగర్భం దధా
మితే । విష్ణోః శ్రేష్ఠేన రూపేణాస్యాంనార్యాం గవీన్యామ్ । పుమాగ్ం
సంగర్భమాధేహి దశమే మాసి సూతవే । నేజమేషపరాపత సపుత్రః
పునరాపత । అస్యైమేపుత్రకామాయై గర్భమాధేహి యః పుమాన్ ।
వ్యస్త్యయోనింప్రతి రేతోగృహాణ పుమాన్పుత్రో ధీయతాంగర్భో అంతః ।
తంమాతా దశమాసోబిభర్తు సజాయతాం వీరతమస్స్వానామ్ । ఆతే
గర్భో యోనిమేతు పుమాన్బాణ ఇవేషుధిమ్ । ఆవీరో జాయతాం
పుత్రస్తే దశమాస్యః ॥ ౧౩ ॥

గర్భందదామితే ఉష్టాచ ॥ ౧౩ ॥

కరోమి తే ప్రాజాపత్య మాగర్భో యోనిమేతు తే । అనూనః
పూర్ణో జాయతామశ్లోణోఽపిశాచధీతః । పుమాగ్ం స్తే పుత్రో నారితం
పుమాననుజాయతామ్ । తానిభద్రాణి బీజాన్యృషభా జనయంతు నః ।
యానిభద్రాణి బీజాన్యృషభా జనయంతి నః । తైస్త్వంపుత్రాన్ విన్ద
స్వసా ప్రసూర్ధేనుకా భవ । కామస్సమృధ్యతాం మహ్య మపరాజిత
మేవమే ॥ యంకామం కామయే దేవ తంమే వాయో సమర్ధయ । అను
హావంపరిహావం పరీవాదం పరిక్షపమ్ । దుస్స్వప్నం దురుదితం తద్ద్విష
ద్భ్యో దిశామ్యహమ్ । అనుహూతం పరిహూతగ్ం శకునేర్యద శకునమ్ ।
మృగస్య శృతమక్ష్ణయా తద్ద్విషద్భ్యో దిశామ్యహమ్ । ఆరాత్తే అగ్నిర
స్త్వారాత్పరశురస్తు తే । నివాతే త్వాఽభివర్షతు స్వస్తి తేఽస్తు వనస్పతే
స్వస్తి మేఽస్తు వనస్పతే । నమశ్శకృత్సదే రుద్రాయ నమో రుద్రాయ

శక్రృథన్న్దే । గ్రోష్ఠమసి నమస్తేఅస్తు మామాహిగ్ంసీ స్సిగసినసివజ్ఞో
నమస్తేఅస్తు మామాహిగ్ంసీః । ఉద్గాతేవశకున్రే సామగాయసి బ్రహ్మ
పుత్రఇవసవనేషుశగ్ంససి। స్వస్తినశ్శకునేఅస్తుప్రతినస్సుమనాభవ ।౧౮।

అహ మష్టౌచ ॥ ౧౮ ॥

ప్రాతరగ్నిం ప్రాతరింద్రగ్ం హవామహే ప్రాతర్మిత్రావరుణా ప్రాతరశ్వినా । ప్రాతర్భగంపూషణం బ్రహ్మణస్పతిం ప్రాతస్సోమముత రుద్రగ్ంహువేమ ॥ ప్రాతర్జితంభగముగ్రగ్ంహువేమ వయంపుత్రమదితేర్యోవిధర్తా । ఆధ్రశ్చిద్యం మన్యమానస్తురశ్చి ద్రాజాచిద్యం భగం భక్షీత్యాహ। భగప్రణేతర్భగసత్యరాధో భగేమాంధియముదవదదన్నః। భగప్రణోజనయగోభిరశ్వై ర్భగప్రనృభిర్నృవంతస్స్యామ । ఉతేదానీం భగవంత స్స్యామోతప్రపిత్వ ఉతమధ్యే అహ్నామ్ । ఉతోదితామఘవ స్సూర్యస్య వయందేవానాగ్ం సుమతౌస్యామ । భగఏవ భగవాగ్ం అస్తుదేవా స్తేనవయం భగవంతస్స్యామ । తంత్వా భగస ర్వఇజ్జో హవీమి సనోభగపురఏతాభవేహ । సమధ్వరాయోషసోనమంత దధిక్రా వేవశుచయేపదాయ । అర్వాచీనం వసువిదం భగంనో రథమివాశ్వా వాజినఆవహంతు । అశ్వావతీ ర్గోమతీర్నఉషాసో వీరవతీస్సదముచ్ఛన్తు భద్రాః। ఘృతందుహానావిశ్వతఃప్రపీనా యూయంపాతస్వస్తిభిస్సదానః॥

భవేహ చత్వారిచ ॥ ౧౯ ॥

ఇమాంఖనామ్యోషధీం వీరుధం బలవత్తమామ్ । యయాసపత్నీంబాధతే యయాసం విందతేపతిమ్ । ఉత్తానపర్ణే సుభగే సహ

మూనే సహస్వతీ । సపత్నీంమేపరాధ మపతింమేకేవలంకృధి । ఉత్తరా
ఽహముత్తర ఉత్తరే దుత్తరాభ్యః । అధా సపత్నీయా మమాధరా
సాఽధరాభ్యః । నహ్యస్యైనామగృభ్ణామినో అస్మిన్రమతేజనే । పరా
మేవపరావతగ్ం సపత్నీంనాశయామసి । అహమస్మిసహమానా థత్వ
మసిఽసాసహిః । ఉభేసహస్వతీభూత్వా సపత్నీంమేసహావహై । ఉపతే
ఽధాగ్ం సహమానామభిత్వా ఽధాగ్ంసహీయసా । మామనుప్రతే
మనోవత్సం గౌరివధావతు పథావారివధావతు ॥ ౧౬ ॥

సహావహై ద్వేచ ॥ ౧౬ ॥

ఉదసౌసూర్యో అగాదుదయం మామకోభగః అహంతద్విద్వలా
పతి మభ్యసాక్షివిషాసహిః । అహంకేతు రహంమూర్ధా ఽహముగ్రా
వివాచనీ । మమేదనుక్రతుం పతిస్సేహానాయా ఉపాచరేత్ । మమ
పుత్రాశ్శత్రుహణో ఽథోమే దుహితావిరాట్ । ఉతాహమస్మి సం
జయా పత్యుర్మే శ్లోకఉత్తమః । యేనేంద్రో హవిషాకృత్వ్య భవద్దివ్యు
త్తమః । అహంతదక్రిదేవా అసపత్నాకిలాభవమ్ । అసపత్నాసపత్నిఘ్నీ
జయంత్యభిభూవరీః । ఆఽథిసర్వాసాగ్ం రాధోవర్చోఅస్థేయసామివ ।
సముజైవ మిమా అహగ్ం సపత్నీ రభిభూవరీః । యథా ఽహమస్య
వీరస్య విరాజామి ధనస్యచ ॥ ౧౭ ॥

అస్థేయసామివద్వేచ ॥ ౧౭ ॥

అక్షీభ్యాంతే నాసికాభ్యాం కర్ణాభ్యాం చుబుకాదధి । యక్ష్మ
గ్ం శీర్షణ్యం మస్తిష్కాజ్జిహ్వాయా వివృహామితే । గ్రీవాభ్యస్తఉష్ణి

పాభ్యః కీకసాభ్యోఽనూకాత్ । యత్తేస్మం దోషణ్యామగ్ంసాభ్యాం బాహుభ్యాం వివృహామి తే । ఆంత్రేభ్యస్తేగుదాభ్యో వనిష్ఠోర్ హృదయాదధి । యక్ష్మంమతస్నాభ్యాం యక్నః ప్లాశిభ్యో వివృహామి తే । ఊరుభ్యాం తేఽష్ఠీవద్భ్యాం జఙ్ఘాభ్యాం పప్రదాభ్యామ్ । యక్ష్మగ్ంశ్రోణిభ్యాం భాసదద్ధ్వగ్ం నస్తో వివృహామి తే । మేహనాద్వలజఙ్కరణాల్లోమభ్యస్తేనఖేభ్యః యక్ష్మగ్ం సర్వస్మాదాత్మనస్తమిమం వివృహామి తే । అఙ్గాదఙ్గాల్లోమ్నో లోమ్నో జాతం పర్వణిపర్వణి । యక్ష్మగ్ం సర్వస్మాదాత్మనస్తమిమం వివృహామి తే । పరాదేహి శాబల్యంబ్రహ్మభ్యో విభజావసు । కృత్యైషా పద్వతీ భూత్వాజాయాఽఽవిశతే పతిమ్ । అశ్లీలాతనూ ర్భవరుశతీ పాపయాఽముయా । పతిర్యద్వధ్వై వాససా స్వమంగమభిధిత్సతి । క్రూరమేతత్కటుకమేతదపాష్ఠ వద్విషవన్నైతదత్తవే । సూర్యాంయః ప్రత్యతం విద్యాదృష్టి పతత్పతి గృహ్ణీయాత్ । ఆశసనం విశసనమధో అధివిచర్తనమ్ । సూర్యాయాః పశ్య రూపాణి తాని బ్రహ్మోత శగ్ంసతిః ॥ ౧౮ ॥

ఇమంవివృహామి తేశగ్ంసతి ॥ ౧౮ ॥

అక్షీభ్యాం గ్రీవాభ్య ఆంత్రేభ్య ఊరుభ్యాంమేహ నాదఙ్గాదఙ్గాత్పరా దేహిస ప్త ॥

ప్రసుగ్మంతాఽష్టాదశ హిరణ్యవర్ణాః పంచదశసోమః ప్రథమష్షోడశ సోమాయ జనివిదేఽష్టాద్దశాతిష్ఠే మంత్రయోవిగ్ంశతి సన్నత్యై నతాఽమందన్నానైకాన్న విగ్ంశతిరేకాన్న విగ్ంశతిశ్శర్మవరై మకవిగ్ం

శతి రిహ గావఏకాన్న విగ్ంశతిరుద్రీష్వాఽత్రో దశాపశ్యంత్వా ద్వాదశారోహోరుం నవవిష్ణుర్యోనింకరోమి తే ఽష్టాదశా ఽష్టాదశా ప్రాశితరగ్నించతుర్దశే మాంఖనామ్యుద్రసాసూర్యో ద్వాదశద్వాదశాక్షీభ్యాంతేవిగ్ం శతిరష్టాదశ ॥

అక్షిభ్యాంతే నాసికాభ్యామ్ । ఉద్రసౌసూర్యోఅగాత్ । ఇమాం ఖనామ్యోషధీమ్ । ప్రాశితరగ్నిమ్ । కరోమితే ప్రాజాపత్యమ్ । విష్ణుర్యోనిం కల్పయతు । ఆరోహోరుమ్ । అపశ్యంత్వా మనసా చేకితా సమ్ । ఉదీష్వాఽతో విశ్వావసో ఇహ గావః ప్రజాయధ్వమ్ । శమ్యాఽ వర్త్మేదమాహర । తామందసానా మనుషోదురోణే । సత్యేనో త్తభితా భూమిః అతిష్ఠే మమశ్మానమ్ । సోమాయజనివిదేస్వాహా । సోమః ప్రథమో వివిధేగ్రంధర్వః । హిరణ్యవర్ణా శ్శుచయః పావకాః । ప్రసుగ్మంతాధియసానస్య సక్షణి ॥ ప్రసుగ్మంతాఽపశ్యం త్వాఽష్టాదశ ॥

ప్రసుగ్మంతాతాని బ్రహ్మోతశగ్ంసతి ॥ హరిః ఓమ్ ॥

శ్రీకృష్ణయజుర్వేదే ఏకాగ్నికాండే ప్రథమప్రపాఠకస్సమాప్తః.

మంత్రప్రశ్నః

—:o:—

ద్వితీయ మంత్రప్రశ్న ప్రారంభః.

హరిః ఓమ్ । ఉష్ణేనవాయవుదకేనేహ్యదితిః కేశాఀవపతు । ఆప ఉందంతుజీవసే దీర్ఘాయుత్వాయ వర్చసే । జ్యోక్చ సూర్యందృశే ।

యేనావపత్సవితా క్షురేణ సోమస్య రాజ్ఞో వరుణస్య విద్వాన్ । తేన బ్ర
హ్మాణో వపతేదమస్యాయుష్మాంజరదష్టి ర్యథాఽసదయమసౌ । యేన
పూషా బృహస్పతే రగ్నే రింద్రస్య చాయుషేఽవపత్ । తేనాస్యాయుషే
వప సౌశ్లోక్యాయ స్వస్తయే । యేన భూయశ్చ రాత్ర్యాం జ్యోక్చ పశ్యాతి
సూర్యమ్ । తేనాస్యాయుషే వప సౌశ్లోక్యాయ స్వస్తయే । యేన పూషా
బృహస్పతే రగ్నే రింద్రస్య చాయుషే ఽవపత్ । తేన తే వపామ్యసా
వాయుష్మావర్చసా యథా జ్యోక్సుమనా అసః । యత్క్షురేణ మర్చయతా
సుపేశసా వప్త్రా వపసి కేశాన్ । శుంధి శిరో మాఽస్యాయుః ప్రమోషీః ।
ఉప్త్వాయ కేశాన్ వరుణస్య రాజ్ఞో బృహస్పతిస్సవితా సోమో అగ్నిః ।
తేభ్యో నిధానం బహుధాఽన్వవింద న్నంతరా ద్యావాపృథివీ అపస్సువః ॥ ౧ ॥

ఆయుషేఽవప త్వంచ చ ॥ ౧ ॥

ఆయుర్దా దేవ జరసం గృణానో ఘృతప్రతీకో ఘృతపృష్ఠో అగ్నే ।
ఘృతం పిబన్నమృతం చారు గవ్యం పితేవ పుత్రం జరసే నయేమమ్ । అతిష్ఠే
మమశ్మానమశ్మేవ త్వగ్గ్ స్థిరో భవ । అభితిష్ఠ పృతన్యత స్సహస్వ పృతనా
యతః । రేవతీస్త్వా వ్యక్ష్ణన్ కృత్తికా శ్చకృంతగ్గ్ంస్త్వా ధియోఽవయన్న
వగ్నా అవృంజ న్సహస్రమంతాగ్ం అభితో అయచ్ఛన్ । దేవీర్దేవాయ
పరిధీ సవిత్రే మహ త్తదాసామభవన్మహిత్వనమ్ । యా అకృంతన్నవయన్
యా అతన్వత యాశ్చ దేవీరంతా నభితో ఽదదంత । తాస్త్వా దేవీర్జరసే
సంవ్యయన్త్వా యుష్మానిదం పరిధత్స్వ వాసః । పరిధత్త ధత్త వాససైనగ్ం
శతాయుషం కృణుత దీర్ఘమాయుః । బృహస్పతిః ప్రాయచ్ఛద్వాస ఏత

ధోసేమాయరాజ్ఞే పరిధాతవాఉ । జరాంగచ్ఛాసి పరిధత్స్వవాసో భవా
కృష్టీనామభిశస్తిపావా । శతంచజీవశరదస్సువర్చా రాయశ్చపోషముప
సంవ్యయస్వ । పరీదంవాసో అధిధాస్స్వస్తయే ఉభూరాపీనామభిశస్తి
పావా । శతంచజీవశరదః పురూచీ ర్వసూనిచార్యో విభజాసిజీవన్ ।
ఇయందురుక్తాత్పరిబాధమానా శర్మవరూథంపునతీనఆగాత్ । ప్రాణా
పానాభ్యాం బలమాభరంతీ ప్రియాదేవానాగ్ం సుభగామేఖలేయమ్ ।
ఋతస్యగోప్త్రీ తపసః పరస్వీఘ్నతీ రక్షస్సహమానా అరాతీః । సాన
స్సమంతమనుపరీహిభద్రయా భర్తారస్తేమేఖలే మారిషామ । మిత్రస్య
చక్షుర్ధరుణంబలీయ స్తేజోయశస్వి స్థవిరగ్ంసమిద్ధమ్ । అనాహనస్యం
వసనంజరిష్ణు పరీదంవాజ్యజినందధేఽహమ్ ॥ ౧ ॥

దీర్ఘమాయు స్సమిద్ధమేకంచ ॥ ౨ ॥

ఆగంత్రా సమగన్మహి ప్రసుమృత్యుం యుయోతన । ఆదిష్టా
నంచరేమహిస్వస్తిచం తాదిహస్వస్త్యగ్రహేభ్యః । సముద్రాదూ
ర్మిర్మధుమాగ్ం ఉదారదుపాగ్ంశునాసమమృతత్వమశ్యామ్ । ఇమే
నుతేరశ్మయస్సూర్యస్య యేభిస్సపిత్వం పితరోనఆయన్ । అగ్నిష్టేహ
స్తమగ్రభీద్ధోసోమస్తే హస్తమగ్రభీత్సవితాతేహస్త మగ్రభీత్సరస్వతీతే
హస్తమగ్రభీత్పూషాతేహస్త మగ్రభీద్బృహస్పతిస్తే హస్తమగ్రభీదర్య
మాతేహస్తమగ్రభీదగ్ంశుస్తేహస్త మగ్రభీద్భగస్తే హస్తమగ్రభీన్మి
త్రస్తేహస్తమగ్రభీన్మిత్రస్త్వమసి ధర్మణాఽగ్నిరాచార్యస్తవ । అగ్నయే
త్వాపరిదదామ్యసౌ సోమాయత్వా పరిదదామ్యసౌ సవిత్రేత్వాపరిదదా

మ్యసౌసరస్వత్యైత్వా పరిదామ్యసౌమృత్య వేత్వాపరిదదామ్యసౌయ మాయత్వా పరిదదామ్యసౌగదాయత్వాపరి దదామ్యసావంతకాత్వా పరిదదామ్య సావద్భ్యస్త్వా వరిదదామ్యసావోషధీభ్యస్త్వా పరిదదామ్యసా పృథివ్యైత్వాసవైశ్వానరాయై వరిదదామ్యసా । దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవ ఉపనయేఽసా । సుప్రజాః ప్రజయా భూయాస్సువీరో వీరైస్సు వర్చా వర్చసా సుపోషః పోషైః । బ్రహ్మచర్యమాగామువ మానయ స్వదేవేన సవితా ప్రసూతః । కోనామాస్య సౌనామాస్మికస్య బ్రహ్మచార్యస్యసౌప్రాణస్యబ్రహ్మచార్యస్మ్యసావేషతేదేవ సూర్యబ్రహ్మ చారీతం గోపాయ సమామృతైవ తేసూర్య * పుత్రస్సదీర్ఘాయుస్స మామృత । యాగంస్వస్తి మగ్నిర్వాయు స్సూర్యశ్చంద్రమా ఆపో ఽనుసంచ రంతితాగం స్వస్తి మనుసంచరా సావధ్వనామధ్వపతే శ్రేష్ఠస్యాధ్వనః పారమశీయ ॥ 3 ॥

అగంత్ర దశ ॥ 3 ॥

యోగేయోగేతవ స్తరమిమమగ్న ఆయుష్టే వర్చసేకృధీతిద్వే! శతమిన్ను శరదోఅంతి దేవా యత్రానశ్చ క్రాజరసం తనూనామ్ । పుత్రాసో యత్ర పితరో భవంతిమానో మధ్యారీరిష తాయుర్గంతోః ॥ అగ్నిష్టఆయుః ప్రతరాం దధాత్వగ్నిష్టే పుష్టిం ప్రతరాంకృణోతు । ఇంద్రోమరుద్భిర్ ఋతుథాకృణోత్వాదిత్యైస్తే వసుభిరా దధాతు । మేధాం మహ్యమంగిరసో మేధాగం సప్తర్షయోదదుః । మేధాం

* పుత్రస్సా వ్యాఖ్యానుసారీపాఠః.

మహ్యం ప్రజాపతిర్మేధా మగ్నిర్దదాతుమే। అప్సరాసుచ యామేధా గంధర్వేషుచ యద్యశః। దైవీయామానుషీ మేధా సామామా విశతా దిహ। ఇమంమేవరుణ తత్త్వాయామి త్వంనో అగ్నేసత్వంనో అగ్నే త్వమగ్నిఅయాఽసి। రాష్ట్రభృద స్యాచార్యాసం దీమాత్వద్యోషమ్। తథ్సవితుర్వరేణ్యం మిత్యేషా। అవృథమసా సామమ్యప్రాణ స్వంమే గోపాయ। బ్రాహ్మణ ఆణీస్థః ॥ ౪ ॥

త్వమగ్నే అయాఽసి చత్వారిచ ॥ ౪ ॥

సుశ్రవ స్సుశ్రవసం మాకురు యథా త్వగ్ం సుశ్రవ స్సుశ్రవా అస్యేవమహగ్ం సుశ్రవస్సుశ్రవాభూయాసం యథాత్వగ్ం సుశ్రవ స్సుశ్రవో దేవానాం నిధిగోపోఽస్యేవ మహం బ్రాహ్మణానాం బ్రహ్మణో నిధిగోపో భూయాసమ్। స్మృతంచమే ఽస్మృతంచమే తన్మ ఉభయం వ్రతం నిందాచమే ఽనిందాచమే తన్మ ఉభయంవ్రతగ్ం శ్రద్ధాచమే ఽశ్రద్ధాచమే తన్మఉభయంవ్రతం విద్యాచమే ఽవిద్యాచమే తన్మఉభయంవ్రతగ్ం శ్రుతంచమే ఽశ్రుతంచమే తన్మఉభయంవ్రతగ్ం సత్యం చమే ఽనృతంచమే తన్మ ఉభయంవ్రతం తపశ్చమే ఽతపశ్చమే తన్మ ఉభయంవ్రతం వ్రతంచమేఽవ్రతంచమే తన్మఉభయంవ్రతం యద్బ్రాహ్మణానాంబ్రహ్మణివ్రతం యదగ్నేస్సేంద్రస్య సప్రజాపతికస్య సదేవస్య సదేవరాజస్య సమనుష్యస్య సమనుష్యరాజస్య సపితృకస్య సపితృరాజస్య సగంధర్వాప్సరస్కస్య। యన్మ ఆత్మన ఆత్మనివ్రతం తేనాహగ్ం సర్వవ్రతో భూయాసమ్। ఉదాయుషా స్వాయుషోదోషధీనాగ్ం

రక్షైనోత్త్ర్యర్జస్వన్య శుష్మేణోదస్థా మమృతాగ్ంఅను । తచ్చక్షుర్దేవ
హితం పురస్తాచ్ఛుక్రముచ్చరత్ । పశ్యేమశరదశ్శతం జీవేమశరదశ్శతం
నందామశరదశ్శతం మోదామశరదశ్శతం భవామశరదశ్శతగ్ం శృణ
వామశరదశ్శతం ప్రబ్రవామ శరదశ్శత మజీతాస్స్యామ శరదశ్శతం
జ్యోక్చసూర్యం దృశే । యస్మిన్భూతంచ భవ్యంచ సర్వేలోకాస్సమా
హితాః । తేనగృహ్ణామిత్వామహం మహ్యంగృహ్ణామిత్వామహం ప్రజా
పతినాత్వామహ్యం గృహ్ణామ్యసౌ । ౫ ॥

సుశ్రవ స్సుశ్రవస మసి । ౫ ।

పరిత్వాఽగ్నే పరిమృజా మ్యాయుషాచ ధనేనచ । సుప్రజాః
ప్రజయా భూయాసగ్ం సువీరో వీరైః స్సువర్చా వర్చసా సుపోషః పోషై
స్సుగృహో గృహై స్సుపతిః పత్యా సుమేధా మేధయా సుబ్రహ్మా బ్రహ్మ
చారిభిః । అగ్నయే సమిధమాహార్షం బృహతే జాతవేదసే యథాత్వ
మగ్నే సమిధా సమిధ్యస ఏవం మామాయుషా వర్చసా సన్యా మేధయా
ప్రజయా పశుభి ర్బ్రహ్మవర్చసే నాన్నాద్యేన సమేధయ స్వాహా । ఏధో
ఽస్యేధిషీమహి స్వాహా । సమిదసి సమేధిషీ మహి స్వాహా । తేజోఽసి
తేజో మయి ధేహి స్వాహా । అపో అద్యాన్వ చారిషగ్ం రసేన సమసృక్ష్మహి ।
పయస్వా[redacted]ంఅగ్న ఆగమంతం మా సగ్ంసృజ వర్చసా స్వాహా । సంమా
ఽగ్నే వర్చసా సృజ ప్రజయాచ ధనేనచ స్వాహా । విద్యున్మే అస్యదేవా
ఇంద్రో విద్యాత్సహర్షిభి స్స్వాహా । అగ్నయే బృహతే నాకాయ స్వాహా ।
ద్యావాపృథివీభ్యాగ్ం స్వాహా । ఏషా తే అగ్నే సమి త్తయా వర్ధస్వ చాప్యా

యస్త్వచ్ఛదయా ఽహం వర్ధమానో భూయాస మాప్యాయమానశ్చ స్వాహా । యో మాఽగ్నే భాగినగ్ం సంతమథాభాగం చికీర్షత్యభాగమగ్నే తం కురు మామగ్నే భాగినం కురు స్వాహా * సమిధమాధాయాగ్నే సర్వవ్రతో భూయాసగ్ స్వాహా । బ్రహ్మచార్యస్యపోఽశాన కర్మ కురు మా సుషుప్థాః । భిక్షాచర్యం చరాచార్యాధీనో భవ । యస్య తే ప్రథమవాస్యగ్ం హరామస్తం త్వా విశ్వే అవంతు దేవాః । తం త్వా భ్రాతరస్సువృధో వర్ధమానమను జాయంతాం బహవస్సుజాతమ్ ॥ ౬ ॥

సహఋషిభిస్స్వాహా నవ చ ॥ ౬ ॥

ఇమగ్గ్ం స్తోమమర్హతే జాతవేదసే రథమివ సం మహేమా మనీషయా । భద్రా హి నః ప్రమతిరస్య సగ్ం సద్యగ్నే సఖ్యే మా రిషామా వయం తవ । త్ర్యాయుషం జమదగ్నేః కశ్యపస్య త్ర్యాయుషమ్ । యద్దేవానాం త్ర్యాయుషం తన్మే అస్తు త్ర్యాయుషమ్ । శివో నామాసి స్వధితిస్తే పితా నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసీః । ఉష్ణేన వాయ ఉదకేనేత్యేవః । ఇదమహమముష్యాముష్యాయణస్య పాప్మానముపగూహామ్యుత్తరో ఽసౌ ద్విషద్భ్యః । ఆపో హి ష్ఠా మయోభువ ఇతి తిస్రః । హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః పావకా ఇతి తిస్రః । అన్నాద్యాయ వ్యూహధ్వం దీర్ఘాయురహమన్నాదో భూయాసమ్ । సోమో రాజాఽయమాగమత్స మే ముఖం ప్రవేక్ష్యతి భగేన సహ వర్చసా । సోమస్య తనూరసి తనువం మే పాహి స్వామా తనూరావిశ । నమో గ్రహాయ చాఽభిగ్రహాయ చ నమశ్శాకజంజభా

* సమిధమాదాయ ఇతి కేచిత్పాఠః.

భ్యాం నమస్తాభ్యో దేవతాభ్యోయా అభిగ్రాహిణీః । అప్సరస్సుయో
గన్ధో గంధర్వేషుచ యద్యశః । దైవ్యోయోమానుషో గన్ధస్సమా
గన్ధస్సురభిర్జుషతామ్। ఇయ * మోషధి త్రాయమాణాం సహమానా
సహస్వతీ । సామా హిరణ్యవర్చసం బ్రహ్మవర్చసినమా కరోతు ।
అపాశ్రోఽస్యరో మైథునాసగ్ం శారీశ్యైవోమాపలిష్మ స్వదీఘాఽయు
త్వాయ శతశారదాయ । శతగ్ం శరద్భ్యఆయుషే వర్చసే జీవాత్వై
పుణ్యాయ । రేవతిస్త్వా వ్యక్ష్ణన్ని ♦ త్త్యైతాః ॥ ౭ ॥

సహావర్చసాసవచ ॥ ౭ ॥

ఆయుష్యంవర్చస్యగ్ సువీర్యగ్ం రాయస్పోషమౌద్భిద్యమ్ ।
ఇదగ్ం హిరణ్యం జైత్ర్యాయావిశతాంమామ్ । ఉచ్చైర్వాది పృత
నాజిత్సత్రాసాహం ధనంజయమ్ । సర్వాస్సమృద్ధిర్ ఋద్ధయో హిరణ్యే
స్మిన్థ్సమాహితాః । శునమహగ్ం హిరణ్యస్య పితురివనామాగ్రభైష
మ్। తంమాహిరణ్యవర్చసం పూరుషుప్రియంకురు। ప్రియంమాదేవేషు
కురుప్రియంమా బ్రహ్మణేకురు । ప్రియం విశ్యేషు శూద్రేషు ప్రియగ్ం
రాజసు మాకురు । యాతిరశ్చీ నిపద్యసేఽహం విధరణీ ఇతి । తాం త్వా
ఘృతస్యధారయా యజే సగ్ంరాధనీమహమ్ । సగ్ంరాధన్యై దేవ్యై
స్వాహా । ప్రసాధన్యై దేవ్యైస్వాహా । సమ్రాజంచ విరాజం చాభి
శ్రీర్యాచనోగృహే లక్ష్మీ రాష్ట్రస్య యాముఖే తయామాసగ్ం సృజా

---

* మోషధే.

♦ త్త్యైషా పాఠాంతరమ్.

మసి । శుభికేశిర ఆరోహ శోభయంతీ ముఖంమమ । ముఖగ్ంహిమమ శోభయ భూయాగ్ంసంచభగంకురు। యామాహరజ్జమదగ్నిశ్శ్రద్ధాయై కామాయాన్యై । ఇమాం... తామపినహ్యేఽహం భగేన సహవర్చసా యదాంజనం త్రైకకుదం జాతగ్ంహిమవతఉపరి । తేనవామాంజేతేజసే వర్చసే బలాయచ ॥ ౮ ॥

సగ్ంరాధనీ మహాం నవచ ॥ ౮ ॥

మయిపర్వతపూరుషం మయిపర్వతవర్చసం మయిపర్వతభేషజం మయిపర్వతాయుషమ్ । యస్మైవర్చః పరాగత మాత్మాన ముప * తిష్ఠతు । ఇదంతత్పునరాదధే దీర్ఘాయుత్వాయవర్చసే । ప్రతిష్ఠోదేవతానాం మామానంతా ప్రమ్ । ప్రజాపతేశ్శరణమసి బ్రహ్మణశ్ఛదిర్విశ్వేజనస్యఛాయాఽసి సర్వతో మాపాహి। దేవస్యత్వాసవితుః ప్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణోహస్తాభ్యా మాదధే ద్విషతో వధాయేంద్రస్య వజ్రోఽసి వార్త్రఘ్నశ్శర్మమేభవ యత్పాపం తన్ని † వారయ । దేవీషడుర్వీరిత్యేషా। రాష్ట్రభృదస్యాచార్యాసందీమాత్వద్యోషమగ్ం రాష్ట్రభృదసి సంమ్రాడాసందీమాత్వద్యోషమగ్ం రాష్ట్రభృదస్యధిపత్న్యాసందీమాత్వద్యోషమ్। ఆపఃపాదావనేజనద్విషంతం నాశయంతుమే । అస్మిన్కులే బ్రహ్మవర్చస్యసాని। మయిమహో మయియశో మయీంద్రియం వీర్యమ్ । ఆమాగన్ యశసా వర్చసా సగ్ంసృజ పయసా తేజసాచ ।

---

* తిష్ఠతి

† వారయి ఇతివా పాఠః.

తంమా ప్రియం ప్రజానాం కుర్వధిపతింపశూనామ్ । విరాజో దోహాని విరాజో దోహమశీయ మమపద్యాయవిరాజ । సముద్రంవః ప్రహిణోమి స్వాం యోనిమపి గచ్ఛత । అచ్ఛిద్రః ప్రజయా భూయాసం మాపరా సేచి మత్పయః । ౯ ।

అస్తాని షట్చ । ౯ ।

త్రయ్యైవిద్యాయైయశోసి యశసోయశోసి బ్రహ్మణో దీప్తిరసి । తంమా ప్రియంప్రజానాం కుర్వధిపతింపశూనామ్ । ఆమాగన్నిత్యైషా। అమృతోపస్తరణమ స్యమృతాపిధానమసి । యన్మధునోమధవ్యం పరమ మన్నాద్యంవీర్యమ్ । తేనాహం మధునోమధవ్యేన పరమేణాన్నాద్యేన వీర్యేణ పరమోఽన్నాదో మధవ్యోఽసాని । గర్భస్యవహతపాప్మాఽప పాప్మానంజహి మమచామువ్యచ । అగ్నిః ప్రాశ్నాతు ప్రథమస్సహి వేద యథాహవిః అనష్టమస్మాకం కృణ్వన్బ్రాహ్మణో బ్రాహ్మణేభ్యః । యజ్ఞోవర్ధతాం యజ్ఞస్యవృద్ధి మనువర్ధాపచితిర పచితంమాకుర్వప చిత్తోఽహం మనుష్యేషు భూయాసమ్ । గౌర్ధేనుభవ్యా మాతారుద్రాణాం దుహితావసూనాగ్ం స్వసాఽదిత్యానా మమృతస్యనాభిః । ప్రణువోచంచికితుషేజనాయ మాగామనాగా మదితింవధిష్ట । పిబతూదకం తృణాన్యత్తు । ఓముత్సృజత । భూతమ్ । సావిరాట్ । తన్మాతూయి తస్యతేఽశీయ తన్మఊర్జంధాః । ఓంకల్పయత । ౧౦ ।

భూయాసమష్టౌచ । ౧౦ ।

ధాతాదదాతు నోరయిమిత్తి చతస్రోయస్త్వాహృదా కీరిణేతిచ

తసిః । భూర్భువస్సువో రాకామహం యాస్తే రాకే । యాగంధర్వి స్త్రేవ
న్తోరా జేత్రి సాల్వీరవాదిషుః । వివృత్తచక్రా ఆసీనాస్తీరేణ యమునే
తవ । సోమ ప్రవన్తో రాజేత్యాహుబ్రాహ్మణీప్రజాః । వివృత్తచక్రా
ఆసీనాస్తీరేణాసౌతవ । పుగ్ం * సువనమసి । అభీష్ట్వాఽహం దశభి
మృశామి దశమాస్యాయ సూతవే । యథైవ సోమః పవతే యథా
సముద్ర ఏజతి । ఏవం తే గర్భ ఏజతు సహజరాయుణా నిష్క్రమ్య
ప్రతితిష్ఠత్వాయుషి. బ్రహ్మవర్చసియశసివీర్యేఽన్నాద్యే । దశమాస్యాం
చళయానో ధాత్రాహి తథాకృతమ్ । ఐతు గర్భో అక్షితో జీవో
జీవన్త్యాః । ఆయమసీర్యమయాత్రగర్భ మాపోదేవీ స్సరస్వతీః । ఐతు
గర్భో అక్షితో జీవోజీవన్త్యాః । తిలదేఽవ పద్యస్వనమార్గం సమసినో
దలమ్ । స్థవిత్ర్యేవపద్యస్వనమార్గం సేష్మ నస్నావసు నబద్ధమసిమజ్జసు ।
నిరైతుపృశ్నిః కేవలగ్ం శునేజరాయ్వత్తవే । దివస్పరీత్యేషోఽనువాకః।
అస్మిన్సహస్రగ్ం సహస్రం పుష్యాసమేధమానాస్స్వేవశే । అంగాదంగా
త్సంభవసి హృదయాదధిజాయసే । ఆత్మావై పుత్రనామాసి సజీవ
శరదశ్శతమ్ । ౧౧ ।

అన్నాద్యే జాయస ఏకంచ । ౧౧ ।

అశ్మాభవ పరశుర్భవ హిరణ్యమస్తృతంభవ । పశూనాంత్వా
హింకారేణాభిజిఘ్రామ్యసౌ । మేధాంతే దేవస్సవితా మేధాం దేవీసరస్వతీ ।
మేధాంతే అశ్వినౌదేవా వాధత్తాంపుష్కరస్రజా । త్వయి మేధాం త్వయి

* ప్లవన.

ప్రజాం త్వయ్యగ్ని స్తేజోదధాతు । త్వయిమేధాం త్వయిప్రజాం త్వయీంద్ర ఇంద్రియందధాతు । త్వయిమేధాం త్వయిప్రజాం త్వయి సూర్యోభ్రాజో దధాతు । క్షేత్రియైత్వానిర్ ఋత్యైత్వా ద్రుహోముంచామివరుణస్యపాశాత్ । అనాగసం బ్రహ్మణేత్వాకరోమి శివేతేద్యావా పృథివీఉభేఇమే । శంతేఅగ్ని స్సహాద్భిరస్తు శంద్యావాపృథివీ సహౌష ధీభిః । శమంతరిక్షగ్ం సహవాతేనతే శంతేచతస్రః ప్రదిశోభవంతు । యాదైవీశ్చతస్రః ప్రదిశోవాతపత్నీ రభిసూర్యోవిచష్టే । తాసాంత్వా ఽజరస ఆదధామి ప్రయక్ష్మఏతు నిర్ఋతిం పరాచైః । అమోచి యక్ష్మాద్దురితాదవర్త్యై ద్రుహఃపాశాన్నిర్ఋత్యైచోదమోచి । అహా అవర్తిమవిదత్స్యోనమ ప్యభూద్భద్రే సుకృతస్యలోకే । సూర్యమృతం తమసోగ్రాహ్యా యద్దేవాఅముంచ న్నసృజన్వ్యేనసః । ఏవమహమిమం క్షేత్రియాజ్జామి శగ్ంసా ద్రుహోముంచామి వరుణస్యపాశాత్ । భూ స్స్వాహా భువస్స్వాహా సువస్స్వాహోగ్ంస్వాహా । ౧౭ ।

విచష్టే షట్చ । ౧౭ ।

మాతే కుమారగ్ం రక్షోవధీన్మాధేను రత్యాసారిణీ । ప్రియా ధనస్యభూయా ఏధమానాస్వేగృహే । అయంకుమారో జరాంధయ తుదీర్ఘమాయుః । * యస్మైత్వగ్ం స్తనప్రప్యాయా యాయుర్వర్చోయశో బలమ్ । యద్భూమేర్ హృదయం దివిచంద్రమసిశ్రితమ్ । తదుర్విపశ్యం మాఽహంపౌత్రమఘగ్ంరుదమ్ । యత్తే ♦ సుశీమే హృదయం వేదా

* తస్మై. ♦ సుశీమె.

హంతత్ర ప్రజాపతే । వేదామృతస్య తే వయం మాఽహం పౌత్రమఘగ్ం రుదమ్ । నామయతి నరుదతి యత్ర వయం వదామసి యత్ర చాభిమృశామసి ; ఆపస్సుప్తేషు జాగ్రత రక్షాగ్ంసి నిరితో నుదధ్వమ్ । అయంకలిం పతయంతగ్ం శ్వానమివోద్వృద్ధమ్ । అజాంవాశితామివ మరుతః పర్యాధ్వగ్ం స్వాహా । శండేరథశ్శండికేర ఉలూఖలః । చ్యవనో నశ్యతాదితస్స్వాహా । అయశ్శణ్డో మర్క ఉపవీర ఉలూఖలః । చ్యవనో నశ్యతాదితస్స్వాహా । కేశినీశ్వలోమినీః ఖజాపోఽజోపకాశినీః । అపేత నశ్యతాదితస్స్వాహా । మిశ్రవాససః కౌబేరకా రక్షోరాజేన ప్రేషితాః । గ్రామగ్ంసజానయో గచ్ఛంతీచ్ఛంతోఽపరిదాకృతాన్త్స్వాహా । ఏతాన్ఘ్నతైతాన్గృహ్ణీతేత్యయం బ్రహ్మణస్పుత్రః । తానగ్నిః పర్యసరత్తానింద్రస్తాన్బృహస్పతిః । తానహం వేద బ్రాహ్మణః ప్రమృశతః కూటదంతాన్వికేశాన్లంబనస్తనాన్త్స్వాహా ॥ ౧౩ ॥

నిరితో నుదధ్వగ్ంస్వాహా త్రీణి చ ॥ ౧౩ ॥

నక్తంచారిణ ఉరస్పేశాఞ్ఛూలహస్తాన్కపాలపాన్ । పూర్వ ఏషాం పితేత్యుచ్చైశ్శ్రావ్యకర్ణకః । మాతా జఘన్యా సర్పతి గ్రామే విధురమిచ్ఛంతీ స్వాహా । నిశీథచారిణీ స్వసా సంధినా ప్రేక్షతే కులమ్ । యా స్వపంతం బోధయతి యస్యై విజాతాయాం మనః । తాసాం త్వం కృష్ణవర్త్మనే క్లోమానగ్ం హృదయం యకృత్ । అగ్నే అక్షీణి నిర్దహ స్వాహా । అంగాదంగాత్సంభవసి హృదయాదధిజాయసే । వేదో వై పుత్రనామాసి స జీవ శరదశ్శతమ్ । అశ్మా భవ పరశుర్భవ । అగ్నిరాయుష్మానితి షట్ చ । సర్వస్మా

ద్రాత్మనస్సంభూతా ఽసి సాజీవశ్శరదశ్శృతమ్ । భూర్త్వపాం త్వౌషధీనాగ్ం రసం ప్రాశయామి శివా స్తఆపఓషధయ స్సంత్వనమీవాంత్ర ఆపఓషధయ స్సంత్వస్సా । భువో ఽపాగ్ంస్వర్త్వపాం భూర్భువస్స్వర్త్వపాం త్వౌషధీనాగ్ం రసం ప్రాశయామి శివా స్తఆపఓషధయ స్సంత్వనమీ స్త ఆపఓషధయ స్సంత్వసా । ఉక్ష్ణేనవాయవృద్ధకేనేత్యేషః ॥ ౧౪ ॥

ఏషా చత్వారిచ ॥ ౧౪ ॥

యద్భూమేః క్రూరంతదితో హరామి పరాచీం నిర్ఋతిం నిర్వాహయామి । ఇదగ్గ్ం శ్రేయో ఽవసానమాగన్మదేవా గోమదశ్వవదిదమస్తు ప్రభూమ । స్యోనాపృథివిభవా నృక్షరానివేశనీ । యచ్ఛా నశ్శర్మసప్రథాః । ఇహైవ తిష్ఠనిమితాతిల్వలా స్యాదిరావతీ । మధ్యే తాల్ప్యస్య తిష్ఠాన్మాత్వాప్రాపన్నఘాయవః । ఆత్వాకుమార స్తరుణ ఆవత్సో జగతా సహ । ఆత్వాపరి స్రుతః కుంభా ఆదధ్నః కలశైర యన్న్। ఋతేనస్థూణావధిరోహవగ్ంశోగ్రో విరాజన్నపసేధశత్రూన్ । బ్రహ్మచతే క్షత్రంచ పూర్వే స్థూణే అభిరక్షతు । యజ్ఞశ్చ దక్షిణాశ్చదక్షిణే । ఇషశ్చోర్జశ్చాపరే మిత్రశ్చ వరుణశ్చోత్తరే । ధర్మస్తే స్థూణారాజశ్శ్రీస్తూపః । ఉద్ధ్రియమాణ ఉద్ధర పాప్మనో మాయద విద్వాన్ యచ్చవిద్వాగ్ంశ్చకార । అహ్నాయదేనః కృతమస్తిపాప గ్ంరాత్రియాయదేనః కృతమస్తిపాపగ్ం సర్వస్మాన్మోద్ధృతో ముంచ తస్మాత్ । ఇంద్రస్యగృహా వసుమంతో వరూథిన స్తానహగ్ం ప్రమ పద్యేసహప్రజయా పశుభిస్సహ । అమృతాహుతిమమృతాయాం జుహోమ్యగ్నిం పృథివ్యాం

షమన్మృతస్త్యైతస్మై త్వైతయాఽఽస్తంతం కామమహం జయాని ప్రజాపతిర్యాం
ప్రథమో జిగాయాగ్ని మగ్నౌస్వాహా । అన్నవత ఇత్యేషా । అరిష్టా
అస్మాకం వీరాస్సంతుమా పరాసేచి మేధనమ్ । భూమిర్భూమి మగా
న్మాతామాతర మప్యగాత్ । భూయాస్మపుత్రైః పశుభిర్యో నో ద్వేష్టి
సభిద్యతామ్ । వాస్తోష్పత ఇతి ద్వే । వాస్తోష్పతే ప్రతరణో నఏధి గోభి
రశ్వేభిరిందో । అజరాస స్తేసఖ్యేస్యామ పితేవపుత్రాన్ ప్రతినోజుషస్వ ।
అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వారూపా ణ్యావిశన్ । సఖాసుశేవ ఏధినః ।
శివగ్ం శివమ్ ॥ ౧౫ ॥

అభిరత్ఛతు భిద్యతాగ్ం షట్చ ॥ ౧౫ ॥

కూర్కుర స్సుకూర్కురః కూర్కురో బాలబంధనః । ఉపరిష్టా
ద్యద్దేజా యా తృతీయస్యామితో దివః । చొలబఇత్తముపాహ్వయ ధార్జిం చ శ్యామ
శ్శబలః । అథోరామ ఉలుంబల స్సారమేయోహ ధావతి సముద్రమివ
చావకశత్ । బిభ్రన్నిష్కంచరుక్మంచ శునామగ్రగ్ంసుబీరిణః । సుబీరిణ
స్సృజ సృజశునక సృజైకవ్రాత్య సృజచ్చల్ । తత్సత్యం యత్త్వేంద్రో
ఽబ్రవీద్దాసస్య ప్రేతయ స్వేత్రితా స్వర్గ్స్వా ప్రేయయిత్వా ఽఽగచ్ఛ స్తంత్వా
ఽబ్రవీదవిద్వహే ౩ ఇత్యవిద్వగ్ం హేత్తి వరంవృణీహ్వేతి కుమారమే
వాహం వరం వృణ ఇత్యబ్రవీర్విగృహ్య బావాహాల్ల వసేద్యామవచా
కశత్ । బిభ్రన్నిష్కంచరుక్మంచ శునామగ్రగ్ం సుబీరిణః । సుబీరిణ
స్సృజ సృజశునక సృజైకవ్రాత్య సృజచ్ఛల్ । తత్సత్యంయత్తే సరమా
మాతా లోహితః పితా । అమీవకే సరస్యకా అవధావతి తృతీయస్యా

ఇతోద్రిపః । కేశశ్చ సరస ముత్తండశ్చ తూలశ్చ వితూలశ్చోష్ణశ్చ లోహితశ్చ। దులాహానామవో మాతా మన్థాకశో హాపః పితా। స్తంతత్వా హంతి చక్రీవోనసీ నరీదత । భద్రవేహి సీసరమసారమేయ నమస్తే అస్తు సీసర । నమశ్శ్వా వృషణః ప్రశోసీసీసరీదత । భద్రవేహి సీసరమ సారమేయ నమస్తే అస్తు సీసర । శ్వానమిచ్ఛాచ్ఛ్వఽత్రస్న పురుషం భత్ । ప్రతేత్తేవ్రితదృశ్యేతే సమ్మాన వసనేడుభే। తేఅహగ్ంస్పారమేణ్ణా మునత్రే నావహ స్మృలూఖలే । మాతశ్చ్య ఖో మాతశ్చ్యంఖ పితామాతశ్చ్యంఖ కుతుర్వ్యకః । అప్యేషాగ్ంస్థపతిర్మాతః । బుషిర్ద్బోభ్యథః ప్రబోధస్వపోష్ణ మాత్తరిశ్వా । తేతేప్రాణాధ్వరిశ్యంతి మాభైష్కీర్న మరిష్యసి । జర్గో మశకో జగ్ధావితృప్తి జర్గో వ్యథ్వరస్వాహా జగ్ధో వ్యథ్వరో జగ్ధో మశకో జగ్ధావితృప్తి స్వాహా జగ్ధావితృప్తి జర్గో వ్యథ్వరో జగ్ధో మశకస్స్వాహా ॥ ౧౬ ॥

పితాఽవహాన్మృలూఖల్తే పంచచ ॥ ౧౬ ॥

ఇంద్రజహి దంద్రశూకం పత్రిణాం యస్సరీసృపః । ద్ర-క్ష-తంచ దశంతంచ సర్వాగ్ం స్తానిద్రజంభయస్వాహా । అపుసజాత్ర సరేవృద్ధ దేవానామపి హ స్య । త్వమగ్న ఇంద్ర ప్రేషితస్సనో మాహిగ్ంసీస్వాహా । త్రాణమసివరి త్రాణమసి పరిధిరసి । వన్నే నమనుష్యాగ్ం స్త్రియసై తృష్ణైః పశూంగ్రత్తేనసర్వాన్ యజ్ఞేన దేవాన్ధ్స్వధయా వత్యాన్థాస్వాహా తథ్యత్యం యత్తేఽమావాస్యా యాంచ పౌర్ణమాస్యాంచ విమబలిగ్ం హరంత్రిసర్వ ఉదరసర్పిణః । తత్తేపేర తేత్వయి సంవిశంత్విత్వయి సనసత స్త్వయి సగర్భప్రహా పాత్యోనః వరిదేహి ।

నమో అస్తుసర్పేభ్య ఇతి తిసృః । నమో అస్తుసర్పేభ్యోయే పార్థివా
య అంతరిక్ష్యాయే దివ్యాయే దిశ్యాః । తేభ్య ఇమం బలిగ్ం హరి
ష్యామి తేభ్య ఇమంబలిమాహార్షమ్ । తక్షకవైశాలేయ ధృతరాష్ట్రై
రావతస్తే జీవా స్త్వయినస్సంత స్త్వయి సదోభ్యః వర్షాభ్యోనః పరిదేహి ।
ధృతరాష్ట్రైరావత తక్షకవైశాలేయస్తే జీవా స్త్వయిన స్సంత స్త్వయి
సదోభ్యః వర్షాభ్యోనః పరిదేహి । అహిగ్ంప్రాతిబలస్తే జీవా స్త్వయి
నస్సంత స్త్వయి సదోభ్యః వర్షాభ్యోనః పరిదేహి । అతిబలాహిగ్ంనస్తే
జీవా స్త్వయినస్సంత స్త్వయిసదోభ్యః వర్షాభ్యోనః పరిదేహి । యేదద్ద
శూకాః పార్థివాస్తాగ్ం స్త్వమితః పరోగవ్యూత్తిని వేశయ । నంత్రివై నశ్యఃఫిస
స్సంతి దండినస్తేవ్యోఽర్ధినస్తాన్నః ద్రూయమస్మాకం హీనవాత । సమీచీ
నాసూప్సిపాశీ దిగ్ఘేతయో నామస్థేతి ద్వాదశ పర్యాయాః । అపశ్వేత
పదాజహి పూర్వేణ చాపరేణచ । సప్తచ మానుషీరిమా స్తిస్రశ్చ రాజ
బంధవీః నవై శ్వేతస్యాధ్యాచారేఽహిర్జఘానకంచన । శ్వేతాయ
వైదర్వాయనమోనమశ్వేతాయ వైదర్వాయ । ౧౭ ।

దిశ్యారాజ బంధవీర్ద్వేచ ।౧౭।

పరమేష్ఠ్యసి పరమాంమాగ్ం శ్రియం చిమయప్రతిత్యవరూథో
నో హేమంతః । ప్రతి క్షత్రే ప్రతితిష్ఠామిరాష్ట్రే ప్రత్యశ్వేషు ప్రతి
తిష్ఠామి గోషు । ప్రతి ప్రజాయాం ప్రతితిష్ఠామి భవ్యే । ఇహధృతి
రిహ విధృతిరిహ రతిరిహ రమతిః । స్యోనా పృథివి బడిత్థా పర్వతా
న్నామిత్రిద్వే । ఆత్వా వహంత్తు హరయస్సచేత సశ్వైత్రైరశ్వైస్సహ

కేతుమద్భిః । వాతాజిరై రాయాహి మమహవ్యాయశర్వోం వస్పృశతు
మీఢ్వాన్స్మధుషేస్వాహోం వస్పృశతు మీఢుషీ మీఢుష్యై స్వాహా
జయంతో పస్పృశ జయంతాయస్వాహా భవాయదేవాయస్వాహా శర్వా
యదేవాయ స్వాహేశానాయ దేవాయస్వాహా పశుపతయే దేవాయ
స్వాహా రుద్రాయ దేవాయ స్వాహోగ్రాయ దేవాయ స్వాహా భీమా
యదేవాయస్వాహా మహతే దేవాయస్వాహా భవస్య దేవస్యపత్న్యై
స్వాహా శర్వస్య దేవస్య పత్న్యైస్వాహేశానస్య దేవస్య పత్న్యై
స్వాహా పశుపతే దేవస్య పత్న్యైస్వాహా రుద్రస్య దేవస్య పత్న్యై
స్వాహోగ్రస్య దేవస్యపత్న్యైస్వాహా భీమస్యదేవస్య పత్న్యైస్వాహా
మహతో దేవస్యపత్న్యైస్వాహా జయంతాయస్వాహా ఽగ్నయేస్విష్ట
కృతేసు హుతహుదాహుతీనాం కామానాగ్ం సమర్ధయిత్రేస్వాహా ।
స్వస్తినః పూర్ణ ముఖః పరిక్రామతు గృహానోపస్పృశ గృహపాయ
స్వాహా గృహప్యువస్పృశ గృహప్యైస్వాహా ఘోషిణఉపస్పృశతఘో
షిభ్యస్స్వాహా శ్వాసినఉపస్పృశతశ్వాసిభ్యస్స్వాహా విచిన్వంతఉపస్పృశత
విచిన్వద్భ్యస్స్వాహా ప్రపున్వంతఉపస్పృశత ప్రపున్వద్భ్యస్స్వాహా
సముశ్నంత ఉపస్పృశత సముశ్నద్భ్యస్స్వాహా దేవసేనా ఉపస్పృశత
దేవసేనాభ్యస్స్వాహా యాఆఖ్యాతా యాశ్చానాఖ్యాతా దేవసేనాఉప
స్పృశతదేవసేనాభ్యస్స్వాహా * ద్వారపోపస్పృశ * ద్వారపాయ
స్వాహా * ద్వారప్యువస్పృశ * ద్వారప్యైస్వాహాఽన్వాసారిణ ఉప

* ద్వారా.

స్పృశతాన్యాస్తారిభ్య స్వాహా నిషంగిన్నుపస్పృశ నిషంగిణే స్వాహా నమో నిషంగిణ ఇషుధిమతే క్షేత్రస్యపతినా వయమితి ద్వే ॥ ౧౮ ॥

పరమేష్ఠ్యసి పరమాం మాం ష్టా ॥ ౧౮ ॥

యన్మే మాతా ప్రలులోభ చరత్యననువ్రతా । తన్మే రేతః పితా * వృఙ్క్తామాభురన్యోఽవ పద్యతామముష్మై స్వాహా । యాస్తిష్ఠంతి యా ధావంతి యా ఆర్ద్రోఘ్నీః పరితస్థుషీః । అద్భిర్విశ్వస్య భర్త్రీభిరంతరన్యం పితుర్దధే ఽముష్మై స్వాహా । యన్మే పితామహీ ప్రలులోభ చరత్యననువ్రతా । తన్మే రేతః పితామహో ♦ వృఙ్క్తామాభురన్యోఽవ పద్యతామముష్మై స్వాహా । అంతర్దధే పర్వతైరంతర్మహ్యా పృథివ్యా । ఆభిర్దిగ్భిరనంతాభిరంతరన్యం పితామహాద్దధేఽముష్మై స్వాహా । యన్మే ప్రపితామహీ ప్రలులోభ చరత్యననువ్రతా । తన్మే రేతః ప్రపితామహో * వృఙ్క్తామాభురన్యోఽవ పద్యతామముష్మై స్వాహా । అంతర్దధ ఋతుభిరహోరాత్రైస్ససంధిభిః । అర్ధమాసైశ్చ మాసైశ్చాంతరన్యం ప్రపితామహాద్దధేఽముష్మై స్వాహా । యే చేహ పితరో యే చ నేహ యాగ్ంశ్చ విద్మ యాగ్ం ఉ చ న ప్రవిద్మ । అగ్నే తాన్ వేత్థ యది తే జాతవేదస్తయా ప్రత్తగ్ం స్వధయా మదంతు స్వాహా । స్వాహా పితే॥

♦ వృఙ్క్తామా ఽ ఽభు రన్యో ఽవ పద్యతామితి పాఠః. వ్యాఖ్యానతో ఽవగమ్యతే.

---

* వృఙ్క్తామా ఽ ఽభు రన్యో ఽవపద్యతామితి పాఠః. వ్యాఖ్యానతో ఽవగమ్యతే.

పితే్ర స్వాహా । స్వాహా పితే్ర । పితే్ర స్వాహా । స్వధాస్వాహా ।
అగ్నయే కవ్యవాహనాయ స్వధా స్వాహా । ఏషతే తతమధుమాగ్ం
ఊర్మిస్సరస్వాన్ యావానగ్నిశ్చపృథివీచతావత్యస్యమాత్రా తావతీంత
ఏతాంమాత్రాందదామి యథాఽగ్నిరక్షితోఽనుపదస్త ఏవంమహ్యం
పిత్రేఽక్షితోఽనుపదస్త స్స్వధాభవతాం త్వగ్గ్ంస్వధాంతై స్సహోప
జీవర్చస్తే మహిమైషతే పితామహ మధుమాగ్ం ఊర్మి స్సరస్వాన్
యావాన్ వాయుశ్చాంతరిక్షంచ తావత్యస్యమాత్రా తావతీంతఏతాం
మాత్రాందదామి యథావాయురక్షితోఽనుపదస్తఏవం మహ్యం పితా
మహాయాక్షితోఽనుపదస్త స్స్వధాభవతాం త్వగ్గ్ంస్వధాంతైస్సహోప
జీవసామానితే మహిమైషతే ప్రపితామహ మధుమాగ్ం ఊర్మి స్సర
స్వాన్ యావానాదిత్యశ్చ ద్యౌశ్చ తావత్యస్యమాత్రా తావతీంత
ఏతాంమాత్రాందదామి యథాఽఽదిత్యోఽక్షితో అనుపదస్త ఏవం
మహ్యం ప్రపితామహాయాక్షితోఽనుపదస్త స్స్వధాభవతాం త్వగ్గ్ం
స్స్వధాంతై స్సహోపజీవయజూగ్ంషి తే మహిమా । ౧౯ ।

అముష్మైస్వాహా స్వధాస్వాహేతిచ । ౧౯ ।

పృథివీతే పాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వాముఖే జుహోమి
బ్రాహ్మణానాంత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షితమసి మైషాంక్షేష్ఠా
అముత్రాముష్మిన్లోకే । మార్జయంతాం మమపితరో మార్జయంతాం
మమపితామహా మార్జయంతాం మమప్రపితామహా మార్జయంతాం
మమమాతరో మార్జయంతాం మమపితామహ్యో మార్జయంతాం

మమప్రపితామహ్యాః । * ఏతత్తేతతాసౌ యేచత్వామన్వేతత్తే పితా
మహాసౌ యేచత్వామన్వేతత్తే ప్రపితామహాసౌ యేచత్వామన్వేతత్తే
మాతరసౌ యాశ్చత్వామన్వేతత్తే పితామహ్యసౌ యాశ్చత్వామ
న్వేతత్తే ప్రపితామహ్యసౌ యాశ్చత్వామను । మార్జయంతాంమమ
పితరఇత్యేతే * । యేచవోఽత్రయేచాస్మా స్వాశగ్ంసంతే యాశ్చ
వోఽత్ర యాశ్చాస్మాస్వాశగ్ంసంతే తేచవహంతాం తాశ్చవహం
తాం తృప్యంతుభవంత స్తృప్యంతుభవత్య స్తృప్యత తృప్యత తృప్యత ।
పుత్రాన్పౌత్రానభితర్పయంతీ రాపోమధుమతీరిమాః । స్వధాంపితృభ్యో
అమృతందుహానా ఆపోదేవీరుభయాగ్ంస్తర్పయంతు । తృప్యత తృప్యత
తృప్యత । ప్రాణేనివిష్టోఽమృతం జుహోమి బ్రహ్మణిమ ఆత్మాఽమృత
త్వాయ యాంజనాః ప్రతినందంతి రాత్రింధేనుమివాయతీమ్ । సంవత్స
రస్య యాపత్నీసానో అస్తు సుమంగలీస్వాహా । వహవపాం జాతవేదః
పితృభ్యో యత్రైనాన్వేత్థ నిహితాన్పరాకే । మేదసః కుల్యాఉపతా
న్స్రవంతు సత్యాఏతాఆశిషస్సంతుకామైస్స్వాహా । యాంజనాః ప్రతినం
దంతీత్యేషా ఇయమేవసాయా ప్రథమావ్యౌచ్ఛదితితిస్రః । ఏకాష్టకాం
పశ్యతనోహవిషా మన్నంమాగ్ం సంవత్సరవత్స్వధావత్ । తద్బ్రా
హ్మణైరతిపూతమస్తంత మక్షయ్యమముష్మిన్లోకే స్ఫీతింగచ్ఛతుమే
పితృభ్యస్స్వాహా । ఔలూఖలాగ్రావాణోఘోషమక్రత హవిఃకృణ్వంతః
పరివత్సరీణమ్ । ఏకాష్టకే సుప్రజావీరవన్తో వయగ్గ్ంస్యామ పతయో

---

* అస్మిన్వాక్యే మమేతిపదం కేచిన్నాధీయతే ।

రయీణామ్ । ఏకాష్టకా తపసాతప్యమానా సంవత్సరస్య పత్నీదుదుహ్రే ప్రపీనా తం దోహ్య ముపజీవాథ ప్రీతం స్సహస్రధార మముష్మి న్లోకే స్వాహా । ౨౦ ।

ఆయతీం ప్రసీనైకంచ । ౨౦ ।

ఉక్థ్యశ్చాస్యతిరాత్రశ్చ సాద్యస్క్రశ్ఛందసాసహ । అపూపవఘృతా వ్రహుతె నమ స్తేఅస్తు మాగ్ం సప్రిప్రతే స్వాహా । భూః పృథివ్యగ్నిర్ఋచా ఽముం మయికామ న్నియునజ్మి స్వాహా । భువో వాయునాఽంతరిక్షేణ సామ్నాఽముం మయి మంనియునజ్మి స్వాహా । స్వర్దివాఽఽదిత్యేన యజుషాఽముం మయికామంనియునజ్మి స్వాహా । జనదద్భిరథర్వాంగిరోభిరముం మయికామం నియునజ్మి స్వాహా । రోచనా యాజిరాయాగ్నయే దేవజాతవే స్వాహా । కేతవేమనవేబ్రహ్మణే దేవజాతవే స్వాహా । స్వధాస్వాహాఽగ్నయే కవ్యవాహనాయస్వధాస్వాహా । అన్నమివ తే దృశేభూయాసం వస్త్రమివ తేదృశేభూయాసం విత్తమివ తేదృశే భూయాసమా శేనతేదృశే భూయాసగ్ం శ్రీద్దేవ తే దృశేభూయాసగ్ం సగ్ంస్రవస్తుదిశోమహి స్సమాధావంతుస్సూనృతాః । సర్వే కామా అభియంతు మాప్రియా అభిరక్షస్తు మాప్రియాః । యశోఽసి యశోఽహం త్వయిభూయసమసా । అజో౽స్యజో౽ప్రభిత ఇత్యేషా । అధ్వనామమధ్వపతే స్వస్తిమ్మాసంపారయ । అయంవామశ్వినారథో మాదుఃఖేమాసుఖే రిషత్ । అరిష్టస్స్వస్తిగచ్ఛతు వివిఘ్నన్పృతనాయతః । అశ్వోసిహయో ఽత్యోసి [illegible] ఽస్మి [illegible] రసి [illegible] ఽసి [illegible]

యద్యునా౽౽శోస్యాద్భిర్ధీత్వా౽న్నాం పత్యా౽౽న్వైహి । హ స్తిద్యుశ్శసమసిహ స్తి
యశ్శభూయాస్తంవహ కాల్లవహ్మశ్రియంమ్మాభివహ । ఇంద్రస్యత్వావజ్రే
ణాభినిదధామ్యసౌ । అవజిహ్వకనిజిహ్వకాయత్వా హవిషాయజే । తథ్స
త్యంయద్దహంబ్రవీమ్యధర్తో మద్దసావద్దాథాస్వాహా । ఆత్తేవాచమ్మాస్యాం
దద్దఆమనస్సస్యాగ్ం హృదయాదధి । యతోయతో త్తే వాజ్నిహితాతాంత్ర
ఆదదే తథ్సత్యం యద్దహంబ్రవీమ్యధర్తో మత్పద్యస్వాసౌ । ౨౧ ।

స్సూనృతాహవిషాయజే చత్వారిచ । ౨౧ ।

యాతప్పషారర్తా ట్యాత్తసూర్మనోర్య మృతధిస్యనాశినీ । తాం
ద్దేవాబ్రహ్మచారిణో వినయ తుసుమేధసః । యత్తప్పతన్మఖే మృతగ్ం
రరాట్టముదివ్విధ్యతి । వి త్తేకో ధంనయామస్సి గర్భమశ్వత్తర్యాఇవ । అవ
జ్యామివ్వధన్వనో హృదోమన్యుంతనోమి తే । ఇన్ద్రాపాస్యపలిగమ్మన్యేభ్యః
పురుషేభ్యో౽న్యత్త్రమత్ । యద్దహంధనేన్న పవ్వణ్గ్ణశ్చరామి ధనేన
దేవాధనమిచ్ఛమా ః । ఽసి న్నోసమోా ఛమా ా త్రే స్ని ద్రో బ్రహ్మ
స్పదిశ్చస్వాహా ః రి ః గిరేసమిహ ః ః ఘు ః రిష్యసుః । వర్తి
సర్వేభ్యో జ్ఞాతిభ్యః పరిషీత్తః శ్వేష్యసి । శశ్వత్పరిషిపితేన స్సంకాత్తేణావి
చ్ఛిదా । ఉత్తలేన్నపరిషీతోస్సి పరిషితోస్యూలేన ఆవ ర్తనవర్తయే త్వైషా ।
ఆవ ర్తనేన్నివ ర్తన ఆవర్తన నివర్తనాయస్వాహా । అనుపో౽వ్యాదన్తు
హ్వత్త్యో నివర్తోప్తోస్యపీవృతత్ । ఐంద్రః పరికోశోవః పరికోశతు
స్సర్వతః । యద్దిమామతిమన్యాద్దా అదేవాద్దేవవ త్తరం । ఇంద్రః పాశేన
సిక్త్వావో మహ్యమిద్వశమాసయ్యాథాస్వాహా । యదివ్వృతాద్యద్యంతరిక్షా

త్ఫలమధ్యేవవ త్తద్దువాయు రేవ। యతో౽స్పృతః త్తనుష్ట యత్రో వాసి
ఆపోబాధంత్తాం నిర్ ఋతింపర్తాచైః। యేపక్షిణః పతయంతి బిభ్యతో
నిర్ ఋతైస్సహ। తేమాశివేనశగ్మేన తేజసోంద్రంతువర్చసా। దివో౽నుసూ
బృహతో౽ంతరిక్షా ద్రపాగ్ంస్తోకో౽భ్యవతచ్ఛివేన। సముహామింద్రియేణా
మవస్తా౽హామాగ్రాం బ్రహ్మణాసంపృచానస్సుకృతాకృతేన। ఇమంమే
వరుణతత్త్వాయామి త్వంనో౽అగ్నే సత్వంనో౽అగ్నే త్వమగ్నేఅయా౽సి
ప్రజాపతె। సమాజంచ వ్యాహృతీ ర్వ్యాహృతాః। ఇమంజీవేభ్యఃపరిధిం
దధామి మైషాంనుగా దపరో౽ర్థమేతమ్। శతంజీవంతు శరదఃపురూచీ
స్తిరోమృత్యుం దధతాం పర్వతేన। ౨౨।

క్వ్వసి వర్తాచైర్తష్టోచ ॥ ౨౨ ॥

ఉష్ణేనపంచ దశాయుర్దా ఏకవిగ్ంశతి రాగ్రంతాదక్షమోగే
మోగ్రేతమోదశస్తుశివ స్సుశ్రవసమష్టాపరిత్వా౽గ్న ఇగ్ంగ్ం ప్రాను
మాయుష్వ మేకాన్నవిగ్ంశతి రేకాన్నవిగ్ం శతిర్మయి పర్వతపూస్తు
షగ్ం షోడశత్రివ్యై విద్యాయా అష్టాదశధాతా దదాతు నోర్తయిమేక
విగ్ంశతి రశ్మాభవ షోడశమూలే కుమారంత్రమోవిగ్ంశతి ర్న కృంత్రా
రిణశ్చతుర్దశ యద్భూమేష్వవిగ్ంశతిః కూర్తుకరః పంచవిగ్ంశతిరింద్ర
జహి ద్వావిగ్ంశతిః పరమేవ్యసి పర్తమామష్టాయన్మేమాతా పృథివీతే
పాత్రిమేకవిగ్ంశతి రేకవిగ్ం శతిరుక్షశ్చతమో విగ్ంశతిర్యాత ప్రషా
అష్టావిగ్ శతిర్ద్వావిగ్ంశతిః ॥ ౨౨ ॥

ఉష్ణో ధా క్షశ్చద్వావిగ్ంశతిః ॥ ౨౨ ॥ ఉష్ణేన పర్వతేన.
ఇతి మంత్రప్రశ్నే ద్వితీయః ఏకాగ్నికాండశ్చ సమాప్తః.

పితృమేధపన్నమ్.

—:o:—

ఓమ్ సంత్వాసించామి యజుషా ప్రజామాయుర్ధనంచ ॥

ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః ॥

హరిః ఓమ్ ॥ పరేయువాగ్ం సంప్రవతో మహీరను బహుభ్యః పంథామనపస్పశానమ్ । వైవస్వతగ్ం సంగమనంజనానాం యమగ్ం రాజానగ్ం హవిషాదువస్యత । ఇదంత్వావస్త్రం ప్రథమన్వాగన్నపైతదూహయదిహాబిభః పురా । ఇష్టాపూర్తమనుసంపశ్యదక్షిణాంయథాతే దత్తం బహుధా విబంధుషు । ఇమౌయునజ్మితే వహ్నీ అసునీథాయవోఢవే । యాభ్యాంయమస్య సాదనగ్ సుకృతాం చాపిగచ్ఛతాత్ । పూషాత్వేతశ్చ్యావయతు ప్రవిద్వాననష్టపశుర్భువనస్యగోపాః । సత్వైతేభ్యః పరిదదాత్పితృభ్యోఽగ్నిర్దేవేభ్య స్సువిదత్రియేభ్యః । పూషేమా ఆశాఅను వేదసర్వాస్సోఅస్మాగ్ం అభయతమేన నేషత్ । స్వస్తిదా అఘృణి స్సర్వవీరోఽప్రయుచ్ఛన్పుర ఏతుప్రవిద్వాన్ ॥ ౧ ॥

ఆయుర్విశ్వాయుః పరిపాసతిత్వా పూషాత్వాపాతు ప్రపథేపురస్తాత్ । యత్రాసతేసుకృతో యత్రతే యయుస్తత్రత్వాదేవస్సవితా దధాతు । భువనస్య పతఇదగ్ంహవిః । అగ్నయే రయిమతేస్వాహా । పురుషస్య సయావర్యపేదఘాని మృజ్మహే । యథానోఅత్రనాపరః పురాజరస ఆయతి । పురుషస్య సయావరివితే ప్రాణమసిస్రసమ్ । శరీరేణమహీమిహి స్వధయేహి పితౄనుపప్రజయాఽస్మానిహావహ । మైవంమాగ్ంస్తా

ప్రియేఽహం ద్రవిణస్యేపిత్రులోకంయద్రైషి । విశ్వావార్తానభస్తా సంవ్య
యన్త్యుభౌనో లోకౌ పయసాఽభ్యావవృత్స్వ ॥ ౨ ॥

ఇయం నారీపతిలోకం వృణానా నిపద్యత ఉపత్వా మర్త్యప్రేతమ్ ।
విశ్వం పురాణ మనుపాలయన్తీ తస్యై ప్రజాం ద్రవిణం చేహ ధేహి ।
ఉదీర్ష్వ నార్యభిజీవలోక మితాసుమేతముపశేష ఏహి । హస్తగ్రాభస్య
దధిషో స్త్వమేవ త్వత్సుర్జనిత్వ మభిసంబభూవ । సువర్ణగ్ంహస్తాదా
దదానా మృతస్య శ్రియై బ్రహ్మణే తేజసే బలాయ । అత్రైవత్వమిహ
వయగ్ంసుశేవా విశ్వాస్స్పృధోఽభిమాతీర్జయేమ । ధనుర్హస్తాదా
దదానామృతస్య శ్రియైక్షత్రాయౌజసే బలాయ । అత్రైవత్వ మిహ
వయగ్ంసుశేవా విశ్వాస్స్పృధోఽభిమాతీర్జయేమ । మణిగ్ంహస్తాదా
దదానా మృతస్య శ్రియై విశేపుష్ట్యై బలాయ । అత్రైవత్వమిహవయగ్ం
సుశేవా విశ్వాస్స్పృధోఽభిమాతీర్జయేమ ॥ 3 ॥

ఇమమగ్నే చమసం మావిజిహ్వరః ప్రియో దేవానాముత సోమ్యా
నామ్ । ఏషయశ్చమసో దేవపాన స్తస్మిన్దేవా అమృతా మాదయన్తామ్ ।
అగ్నేర్వర్మపరిగోభిర్వ్యయస్వ సంప్రోర్ణుష్వ మేదసా పీవసా చ । నేత్వా
ధృష్ణుర్హరసా జర్హృషాణో దధద్విధక్ష్యన్పర్యఙ్ఖయాతై । మైన
మగ్నే విదహో మాఽభిశోచో మాఽస్యత్వచం చిక్షిపో మా శరీరమ్ ।
యదా శృతం కరవో జాతవేదోఽథేమేనం ప్రహిణుతాత్పితృభ్యః ।
శృతంయదా కరసిజాతవేదోఽథేమేనం పరిదత్తాత్పితృభ్యః । యదా
గచ్ఛాత్యసునీతిమేతామథా దేవానాం వశనీర్భవాతి । సూర్యం తే చక్షుః

ర్గచ్ఛతు వాతమాత్మా ద్యాంచగచ్ఛ పృథివీంచధర్మణా । అపో వాగచ్ఛ యదితత్రతే హితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠాశరీరైః । అజో భాగ స్తపసా తం తపస్వ తంతే శోచి స్తపతు తంతే అర్చిః । యాస్తే శివా స్తనువో జాతవేద స్తాభిర్వహేమగ్ం సుకృతాం యత్రలోకాః । అయం వై త్వమస్మాదధి త్వమేతదయం వై తదస్య యోనిరసి । వైశ్వానరః పుత్రః పిత్రే లోకకృ జ్జాతవేదో వహేమగ్ం సుకృతాం యత్రలోకాః ॥ ౮ ॥

విద్యాన్తభ్యావపృథాన్యభిమూతీర్జ యేమ శరీరైశ్చత్వారిచ ॥ ౧ ॥

యవ్రతస్య పథో గోప్తార స్తేభ్యస్స్వాహా యవ్రతస్య పథో రక్షితార స్తేభ్యస్స్వాహా యవ్రతస్య పథోఽభిరక్షితార స్తేభ్యస్స్వాహాఽఽఖ్యాత్రే స్వాహా ఽపాఖ్యాత్రే స్వాహా ఽభిలాలపతే స్వాహా ఽపలాలపతే స్వాహా ఽగ్నయే కర్మకృతే స్వాహా ఽయమత్రనాధీమ స్తస్మై స్వాహా । య స్త ఇధ్మంజభరత్సిష్విదానో మూర్ధానం వా తతపతే త్వాయా । దివో విశ్వ స్మాత్సీమఘాయత ఉరుష్యః । అస్మాత్త్వమధిజాతోఽసి త్వదయంజాయ తాంపునః । అగ్నయే వైశ్వానరాయ సువర్గాయ లోకాయ స్వాహా ॥ ౯ ॥

యవ్రతస్య త్వత్పంచ ॥ ౨ ॥

ప్రకేతునా బృహతా భాత్యగ్నిరావిర్విశ్వాని వృషభో రోరవీతి । దివశ్చిదంతాదుపమాముదాన డపాముపస్థే మహిషో వవర్ధ । ఇదంత ఏకం పర ఊత ఏకం తృతీయేన జ్యోతిషా సంవిశస్వ । సంవేశన స్తనువై చారు రేధి ప్రియో దేవానాం పరమే సధస్థే । నాకే సుపర్ణ ముప యత్పతంతగ్ం హృదా వేనంతో అభ్యచక్షత త్వా । హిరణ్యపక్షం వరుణస్య దూతం

యమస్య యోనౌ శకునం భురణ్యుమ్ । అతిద్రవ సారమేయౌ శ్వానౌ చతురక్షౌ శబలౌ సాధునా పథా । అథా పితౄంథ్సువిదత్రాగ్ం అపీహి యమేన యే సధమాదం మదంతి । యౌ తే శ్వానౌ యమ రక్షితారౌ చతురక్షౌ పథిరక్షీ నృచక్షసా । తాభ్యాగ్ం రాజన్పరిదేహ్యేనగ్ం స్వస్తి చాస్మా అనమీవంచ ధేహి ॥ ౬ ॥

ఉరూణసావసుతృపావులుంబలౌ యమస్య దూతౌ చరతోఽవశాగ్ం అను । తావస్మభ్యం దృశయే సూర్యాయ పునర్దాతావసుమద్యేహ భద్రమ్ । సోమ ఏకేభ్యః పవతే ఘృత మేక ఉపాసతే । యేభ్యో మధు ప్రధావతి తాగ్ంశ్చిదేవాపిగచ్ఛతాత్ । యే యుధ్యంతే ప్రధనేషు శూరాసో యే తనూత్యజః । యే వా సహస్రదక్షిణా స్తాగ్ంశ్చిదేవాపిగచ్ఛతాత్ । తపసా యే అనాధృష్యా స్తపసా యే సువర్గతాః । తపో యే చక్రిరే మహ స్తాగ్ంశ్చిదేవాపిగచ్ఛతాత్ । అశ్మన్వతీ రేవతీ స్సగ్ంరభధ్వ ముత్తిష్ఠత ప్రతరతా సఖాయః । అత్రా జహామ యే అసన్నశేవా శ్శివాన్ వయ మభి వాజా నుత్తరేమ ॥ ౭ ॥

యద్వై దేవస్య సవితుః పవిత్రగ్ం సహస్రధారం వితతమంతరిక్షే । యేనాపునా దింద్రమనార్తమార్త్యై తేనాహంమాగ్ం సర్వతనుం పునామి । యా రాష్ట్రాత్పన్నాదపయంతి శాఖా అభిమృతా నృపతిమిచ్ఛమానాః । ధాతు స్తాస్సర్వాః పవనేన పూతాః ప్రజయాఽస్మా న్రయ్యా వర్చసా సగ్ంసృజాథ । ఉద్వయం తమసస్పరి పశ్యంతో జ్యోతిరుత్తరమ్ ।

దేవం దేవత్రా సూర్యమగన్మ జ్యోతిరుత్తమమ్ । ధాతా పునాతు సవితా పునాతు । అగ్నేస్తేజసా సూర్యస్య వర్చసా ॥ ౮ ॥

క్షేమ్యుత్తరే మాష్టౌ చ ॥ ౩ ॥

యం తే అగ్నిమమంథామ వృషభాయేవ పక్తవే । ఇమం తగ్ం శమయామసి క్షీరేణ చోదకేన చ । యం త్వమగ్నే సమదహస్త్వము నిర్వాపయా పునః । క్యామ్బూరత్ర జాయతాం పాకదూర్వా వ్యల్కశా । శీతికే శీతికావతి హ్లాదికే హ్లాదికావతి । మండూక్యాసుసంగమయ ఇమగ్గ్ం స్వగ్నిగ్ం శమయ । శం తే ధన్వన్యా ఆపశ్శము తే సంత్వనూక్యాః । శం తే సముద్రియా ఆపశ్శము తే సంతు వర్ష్యాః । శం తే స్రవంతీస్తనువే శము తే సంతు కూప్యాః । శం తే నీహారో వర్షతు శముపృష్వా ఉపశీయతామ్ ॥ ౯ ॥

అవసృజ పునరగ్నే పితృభ్యో యస్త ఆహుతశ్చరతి స్వధాభిః । ఆయుర్వసాన ఉపయాతు శేషగ్ం సంగచ్ఛతాం తనువా జాతవేదః । సంగచ్ఛస్వ పితృభిస్సగ్గ్ం స్వధాభిస్సమిష్టాపూర్తేన పరమే వ్యోమన్ । యత్ర భూమ్యై వృణసే తత్ర గచ్ఛ తత్ర త్వా దేవస్సవితా దధాతు । యత్తే కృష్ణశ్శకున ఆతుతోద పిపీలస్సర్ప ఉత వా శ్వాపదః । అగ్నిష్టద్విశ్వాదనృణం కృణోతు సోమశ్చ యో బ్రాహ్మణాగ్ం ఆవివేశ । ఉత్తిష్ఠాత స్తనువగ్ం సంభరస్వ మేహ గాత్రమవహా మా శరీరమ్ । యత్ర భూమ్యై వృణసే తత్ర గచ్ఛ తత్ర త్వా దేవస్సవితా దధాతు । ఇదం త ఏకం పర ఊ త ఏకం తృతీయేన జ్యోతిషా సంవిశస్వ । సంవేశనస్తనువై చారురేధి ప్రియో దేవానాం పరమే సధస్థే । ఉత్తిష్ఠ ప్రేహి ప్రద్రవౌకః కృణుష్వ పరమే వ్యోమన్ । యమే

సత్వంయమస్యాసంవిదానో త్తమం నాకమధిరోహేమమ్। అశ్మన్వతీ రేవతీ
ర్యద్వై దేవస్యసవితుః పవిత్రం। యారాష్ట్రాత్ప్రన్నాదుద్వ్యయం తమస
స్పరిధాతాపునాతు। అస్మాత్త్వమధిజాతో౽స్య యంత్వదధిజాయతామ్।
అగ్నయే వైశ్వానరాయ సువర్గాయలోకాయస్వాహా ॥ ౧౦ ॥

అవశీయతాగ్ం స్వధస్థ పంచచ ॥ ౪ ॥

ఆయాతుదేవస్సుమనాభిరూతిభి ర్యమోహాసై హప్రయతాభి
రక్తా। ఆసీదతాగ్ం సుప్రయతేహబర్హి షూర్జాయజాత్యైమమశత్రు
హత్యై। యమేఇవయతమానే యదైతం ప్రవామ్భర న్మానుషాదేవ
యంతః। ఆసీదతగ్గ్ం స్వముల్లోకం విదానే స్వాసస్థే భవతమింద వేనః।
యమాయసోమగ్ం సునుత యమాయ జుహుతాహవిః। యమగ్ం
హయజ్ఞోగచ్ఛత్యగ్ని దూతోఅరంకృతః। యమాయఘృత వద్ధవిర్జుహో
హోత ప్రచతిష్ఠత। సనోదేవేష్వా యమద్దీర్ఘ మాయుః ప్రజీవసే। య
మాయ మధుమత్తమగ్ం రాజ్ఞేహవ్యం జుహోతన। ఇదంనమ ఋషి
భ్యః పూర్వజేభ్యః పూర్వేభ్యః పథికృద్భ్యః ॥ ౧౧ ॥

యో౽స్యకౌష్ఠ్యజగతః పార్థివస్యైకఇద్వశీ। యమంభఙ్గ్యశ్రవో
గాయయో రాజా౽నపరోధ్యః। యమంగాయ భంగ్యశ్రవో యో
రాజా ౽నపరోధ్యః। యేనాపోనద్యోధన్వాని యేనద్యౌః పృథివీదృఢా।
హిరణ్యకక్ష్యాన్త్సుధురాన్ హిరణ్యాక్షానయశ్శఫాన్। అశ్వానశ్యతో
దానం యమోరాజా౽భితిష్ఠతి। యః పితా దాధార పృథివీం యమో
విశ్వమిదంజగత్। యమహాయసర్వమితస్థే యత్ప్రాణద్వాయురక్షి

తమ్ । యథాపంచయథాషడ్యథా పంచదశర్షయః । యమం యో విద్యాత్సబ్రూయాద్యథైకఋషిర్విజానతే ॥ ౧౨ ॥

త్రికద్రుకేభిః పతతి షడుర్వీరేకమిద్బృహత్ । గాయత్రీత్రిష్టుప్ఛందాగ్ంసి సర్వాతాయమఆహితా । అహరహర్నయమానో గామశ్వం పురుషంజగత్ । వైవస్వతో నతృప్యతి పంచభిర్మానవైర్యమః ॥ వైవస్వతే వివిచ్యంతే యమేరాజని తేజనాః । యే చేహసత్యేనేచ్ఛంతే య ఉచానృతవాదినః । తేరాజన్నిహవి విచ్యంతేఽథాయంతి త్వాముప । దేవాగ్ంశ్చయేనమస్యంతి బ్రాహ్మణాగ్ంశ్చాపచిత్యతి । యస్మిన్వృక్షే సుపలాశే దైవైస్సంపిబతే యమః । అత్రానో విశ్పతిః పితా పురాణా అనువేనతి ॥ ౧౩ ॥

పథికృద్భ్యో విజానతే ఽనువేనతి ॥ ౪ ॥

వైశ్వానరే హవిరిదం జుహోమి సాహస్రముత్సగ్ం శతధారమేతమ్ । తస్మిన్నేష పితరం పితామహ ప్రపితామహం బిభరత్పిన్వమానే । ద్రప్సశ్చస్కంద పృథివీమనుద్యామిమంచయోని మనుయశ్చ పూర్వః । తృతీయం యోనిమను సంచరంతం ద్రప్సంజుహోమ్యను సప్తహోత్రాః । ఇమగ్ం సముద్రగ్ం శతధారముత్సం వ్యచ్యమానం భువనస్య మధ్యే ఘృతం దుహానా మదితిం జనాయాగ్నే మాహిగ్ంసీః పరమేవ్యోమన్ । అపేతవీత విచసర్పతాతో యేఽత్రస్థపురాణా యేచ నూతనాః । అహోభిరద్భిరక్తుభిర్వ్యక్తం యమోదదాత్వవసానమస్మై

సవితైతాని శరీరాణి పృథివ్యై మాతు రుపస్థ ఆదధేతే దిభిర్యుజ్యంతా మఘ్నియాః ॥ ౧౪ ॥

శునం వాహాశ్శునం । నారాశ్శునం కృషతు లాంగలమ్ । శునం వరత్రా బధ్యన్తాగ్ం శునమష్ట్రా ముదింగయ శు నాసీరాశునమస్మాసు ధత్తమ్ । శునాసీరావిమాం వాచంయద్దివిచక్రథుః పయః । తేనేమా ముపసించతమ్ ॥ సీతే వందామహే త్వాఽర్వాచీ సుభగే భవ। యథాన స్సుభగా ససి యథానస్సు ఫలాససి । సవితైతాని శరీరాణి పృథివ్యై మాతురుపస్థ ఆదధే । తేభిరదితే శంభవ । విముచ్యధ్వమఘ్నియా దేవయానా అతారిష్మ తమసస్పారమస్య। జ్యోతిరాపామ సువరగన్మ। ప్రవాతా వాంతి పతయంతి విద్యుత ఉదోషధీర్జిహతే పిన్వతే సువః। ఇరావిశ్వస్మై భువనాయ జాయతే యత్పర్జన్యః పృథివీగ్ం రేతసాఽవతి । యథాయమాయ హార్మ్యమవపన్పంచ మానవాః । ఏవం వపామి హార్మ్యం యథాఽసామ జీవలోకే భూరయః । చితస్థ పరిచిత ఊర్ధ్వచితశ్శ్రయధ్వం పితరో దేవతా । ప్రజాపతిర్వస్సాదయతు తయా దేవతయా । ఆప్యాయస్వ సం తే ॥ ౧౬ ॥

అఘ్నియా అగన్మస్వచ ॥ ౬ ॥

ఉత్తేతభ్నోమి పృథివీం త్వత్పరీమం లోకం నిదధన్మో అహగ్ం రిషమ్ । ఏతాగ్ం స్థూణాంపితరో ధారయంతు తేఽత్రా యమస్సాదనాత్తేమినోతు । ఉపసర్ప మాతరం భూమిమేతా మురువ్యచసం పృథివీగ్ం సుశేవామ్। ఊర్ణం మ్రదా యువతిర్దక్షిణావత్యేషా త్వా పాతు నిర్‌ఋత్యా

ఉపస్థే । ఉచ్ఛ్వఞ్చస్వ పృథివి మా వి బాధథా స్సూపాయనాఽస్మై భవ సూపవఞ్చనా । మాతా పుత్రం యథా సిచాఽభ్యేనం భూమి వృణు । ఉచ్ఛ్వఞ్చమానా పృథివీ హి తిష్ఠసి సహస్రం మిత ఉప హి శ్రయన్తామ్ । తే గృహాసో మధుశ్చుతో విశ్వాహాఽస్మై శరణా స్సన్త్వత్ర । ఏణీర్ధానా హరిణీరర్జునీస్సన్తు ధేనవః । తిలవత్సా ఊర్జమస్మై దుహానా విశ్వాహా సన్త్వనపస్ఫురన్తీః ॥ ౧౨ ॥

ఏషా తే యమసాదనే స్వధా నిధీయతే గృహే । అక్షితిర్నామ తే అసౌ । ఇదం పితృభ్యః ప్రభరేమ బర్హి ర్దేవేభ్యో జీవన్త ఉత్తరం భరేమ । తత్త్వమారోహాసో మేధ్యో భవం యమేన త్వం యమ్యా సంవిదానః । మా త్వా వృక్షౌ సంబాధిష్టాం మా మాతా పృథివీ త్వమ్ । పితౄన్హ్యత్ర గచ్ఛాస్యేధాసం యమరాజ్యే । మా త్వా వృక్షౌ సంబాధేథాం మా మాతా పృథివీ మహీ । వైవస్వతగ్ం హి గచ్ఛాసి యమరాజ్యే విరాజసి । నళం ప్లవమారోహైతం నళేన పథోఽన్విహి । స త్వం నళ ప్లవో భూత్వా సన్తర ప్రతరోత్తర ॥ ౧౩ ॥

సవితైతాని శరీరాణి పృథివ్యై మాతురుపస్థ ఆదధే । తేభ్యః పృథివి శంభవ షడ్ఢోతా సూర్యం తే చక్షుర్గచ్ఛతు వాతమాత్మా ద్యాంచ గచ్ఛ పృథివీంచ ధర్మణా । అపో వా గచ్ఛ యది తత్ర తే హితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠా శరీరైః । పరం మృత్యో అనుపరేహి పన్థాం యస్తే స్వ ఇతరో దేవయానాత్ । చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే బ్రవీమి మా నః ప్రజాగ్ం రీరిషో మోత వీరాన్ । శం వాతశ్శగ్ం హి తే ఘృణిశ్శము తే సన్తం

శ్యోనధీః । కల్పంతాంతే దిశశ్శగ్మాః పృథివ్యా స్త్వాల్లోకే సాదయా
మ్యముష్య శర్మాసి పితరో దేవతా । ప్రజాపతిస్త్వా సాదయతు తయా
దేవతయా। అంతరిక్షస్యత్వా దివస్త్వా దిశాంత్వా నాకస్యత్వా పృష్ఠే
బ్రధ్నస్యత్వా విష్టపే సాదయా మ్యముష్య శర్మాసి పితరో దేవతా। ప్రజా
పతిస్త్వా సాదయతు తయా దేవతయా ॥ ౧౯ ॥

అనవస్ఫురంతీరుత్తర దేవతయాద్వేద । ౭ ।

అపూపవాన్ఘృతవాగ్ంశ్చరు రేహసీదతూత్తభ్నువన్పృథివీం
ద్యాముతోపరి । యోనికృతః పథికృత స్సపర్యత యేదేవానాం ఘృత
భాగా ఇహస్థ । ఏషాతే యమసాదనే స్వధా నిధీయతే గృహే ఽసౌ । దశా
క్షరాతాగ్ం రక్షస్వ తాం గోపాయస్వ తాంతే పరిదదామి తస్యాంత్వా
మాదథన్నితరో దేవతా । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు తయా దేవతయా ।
అపూపవాన్ ఘృతవాన్ క్షీరవాం దధివాన్ మధుమాగ్ం శ్చరురే
హసీద తూత్తభ్నువన్పృథివీం ద్యాముతోపరి । యోనికృతః పథికృతస్స
పర్యత యేదేవానాగ్ం శృతభాగాః క్షీరభాగా దధిభాగా మధుభాగా
ఇహస్థ । ఏషాతే యమసాదనే స్వధానిధీయతే గృహే ఽసౌ । శతా
క్షరా సహస్రాక్షరా అయుతాక్షరా అచ్యుతాక్షరా తాగ్ం రక్షస్వ
తాం గోపాయస్వ తాంతే పరిదదామి తస్యాంత్వామాదథన్నితరో
దేవతా । ప్రజాపతిస్త్వాసాదయతు తయా దేవతయా ॥ ౨౦ ॥

అపూపవావస్త్రౌ దశ । ౮ ।

ఏతా స్తే స్వధా అమృతాః కరోమి యా స్తే ధానాః పరికిరామ్యత్ర।

తా స్త్రీయమనః పితృభిస్సంవిదానో ఒలోకత్రాణినూః కామదుఘాః కరోతు । త్వామత్ర ఓషధీనాం పయోబ్రహ్మాణాఇద్వీదుః తాసాంత్వామధ్యాదా దదే చరుభ్యోఅపిధాతవే । ధ్రువాన్వాగ్ంస్తమ్భమాహరైదాం ప్రియతమాంపశు । ఇమాందిశం మనుష్యాణాం భూయిష్ఠా ఒనువిశో హతు । కాశాన్వాగ్ంస్తమ్భమాహర రక్షసామపహత్యై । య ఏతస్యై దిశః పరాభవన్నఘాయవో యథాతేనాభవాన్పునః । దర్భాణాగ్ంస్తమ్భమాహర పితౄణామోషధీం ప్రియామ్ । అన్వస్యై మూలం జీవా దనుకాండం మధ్యోఫలమ్ ॥ ౨౧ ॥

లోకంపృణతా అస్యసూదరోహసః । శంవాత్తశ్శగ్ంహితేఘృణిశ్శముతే సంతోర్వోషధీః । కల్పంతాం తేదిశస్సర్వాః । ఇదమేవమేతో పరామాతిర్మా రామకాంచన । తథాతద్దశ్విభ్యా కృతంమిత్రేణ వరుణేనచ । పర్ణోవారయాదిదం దేవోవనస్పతిః ఆత్యైనిరృత్యై ద్వేషాచ్చవనస్పతిః । విధృతిరస్తివిధార యాస్మద్దఘాద్వేషాగ్ంసి శమి శమయాస్మద్దఘాద్వేషాగ్ంసి యవయవయాస్మద్దఘాద్వేషాగ్ంసి । పృథివీంగచ్ఛాంతరిక్షంగచ్ఛ దివంగచ్ఛ దిశోగచ్ఛ సువర్గచ్ఛ సువర్గచ్ఛ దిశోగచ్ఛ దివంగచ్ఛాంతరిక్షంగచ్ఛ పృథివీంగచ్ఛా ఒపోవాగచ్ఛ యదితత్రతే హితమోషధీషు ప్రతితిష్ఠా శరీరైః । అశ్వన్వతీ రేవతీర్యదైవదేవస్య సవితుః పవిత్రా యాత్రాఘ్రాత్పన్నా దుద్వయం తమ సస్పరిధాతా పునాతు ॥ ౨౨ ॥

అధోఫలం ధాతా పునాతు ॥ ౯ ॥

ఆరోహతాయుర్జరసం గృణానా అనుపూర్వం యజమానా
యతిష్ఠ। ఇహ త్వష్టా సుజనిమా సురతో దీర్ఘమాయుః కరతు జీవసే వః।
యథాఽహాన్యనుపూర్వం భవన్తి యథర్తవ ఋతుభిర్యన్తి క్లృప్తాః।
యథా న పూర్వమపరో జహాత్యేవా ధాతరాయూగ్ంషి కల్పయైషామ్।
న హి తే అగ్నే తనువై క్రూరం చకార మర్త్యః। కపిర్బభస్తి తేజనం పున
ర్జరాయు గౌరివ। అప నః శోశుచదఘమగ్నే శుశుగ్ధ్యా రయిమ్। అప నః
శోశుచదఘం మృత్యవే స్వాహా॥ అనడ్వాహమన్వారభామహే స్వ
స్తయే। స న ఇన్ద్ర ఇవ దేవేభ్యో వహ్నిః సన్తారణో భవ॥ ౧౩॥

ఇమే జీవా వి మృతైరావవర్తిన్నభూద్భద్రా దేవహూతిర్నో అద్య
ప్రాఞ్చో అగామ నృతయే హసాయ ద్రాఘీయ ఆయుః ప్రతరాం ద
ధానాః। మృత్యోః పదం యోపయన్తో యదైమ ద్రాఘీయ ఆయుః
ప్రతరాం దధానాః। ఆప్యాయమానాః ప్రజయా ధనేన శుద్ధాః పూతా
భవథ యజ్ఞియాసః। ఇమం జీవేభ్యః పరిధిం దధామి మైషాం ను గాదపరో
అర్థమేతమ్। శతం జీవన్తు శరదః పురూచీస్తిరో మృత్యుం దధ్మహే పర్వ
తేన। ఇమా నారీరవిధవాః సుపత్నీరాఞ్జనేన సర్పిషా సంమృశన్తామ్।
అనశ్రవో అనమీవాః సుశేవా ఆరోహన్తు జనయో యోనిమగ్రే।
యదాఞ్జనం త్రైకకుదం జాతగ్ం హిమవతస్పరి। తేనామృతస్య మూలే
నారాతీర్జమ్భయామసి। యథా త్వముద్భినథ్స్యోషధే పృథివ్యా అధి।
ఏవమిమ ఉద్భిన్దన్తు కీర్త్యా యశసా బ్రహ్మవర్చసేన। అచ్ఛోఽఽస్య
జ్యాస్మదఘా ద్వేషాగ్ంసి యవోఽసి యవయాస్మదఘా ద్వేషాగ్ంసి॥ ౧౪॥

భపజంభయామసి త్రీణిచ । ౧౦ ।

అపనశ్శోశుశుచదఘమగ్నే శుశుద్ధ్యారయిం । అపనశ్శోశుశుచదఘం। సుక్షేత్రియా సుగాతుయా వసూయాచ యజామహే । అపనశ్శోశుశుచ దఘమ్ । ప్రయద్భన్దిష్ఠఏషాం ప్రాస్మాకాసశ్చసూరయః । అపనశ్శోశుశుచ దఘమ్ । ప్రయద్దగ్నేస్సహస్వతో విశ్వతోయంతిసూరయః । అపన శ్శోశుశుచదఘమ్ । ప్రయత్తే౽గ్నేసూరయో జాయేమహిప్రతేవయమ్ । అపనశ్శోశుశుచదఘమ్ । ౨౭ । త్వగ్ంహివిశ్వతోముఖ విశ్వతః పరిభూ రసి । అపనశ్శోశుశుచదఘమ్ । ద్విషోనోవిశ్వతోముఖాతి నావేవపారయ। అపనశ్శోశుశుచదఘమ్ । సనస్సింధుమివనావయా౽తి ♦ పర్షాస్వ స్తయే। అపనశ్శోశుశుచదఘమ్ । ఆపఃప్రవణాదివయతీ రప్షాస్మత్స్యన్దతామఘమ్ । అపనశ్శోశుశుచదఘమ్ । ఉద్ద్వనాదుదకానీవా ప్షాస్మత్స్యందతామఘమ్ । అపనశ్శోశుశుచదఘమ్ । ఆనన్దాయ ప్రమోదాయ పునరాగాగ్ంస్వా న్గృహాన్ । అపనశ్శోశుశుచదఘమ్ । నవై తత్ర ప్రమీయతే గౌరశ్వః పురుషః పశుః । యత్రేదం బ్రహ్మక్రియతే పరిధి జీవనాయకం । అపనశ్శోశుశుచ దఘమ్ । ౨౮ ।

అఘమఘం చత్వారిచ । ౧౧ ।

అపశ్యామయువతిమాచరంతీ మృతాయజీవాంపరిణీయమానాం। అంధేనయాతమసా ప్రావృతా౽సి ప్రాచీమవాచీ మవయ న్నరిష్ట్యై । మమైతాంమార్గ్ంస్తాంభ్రియమాణా దేవీసతీపితృలోకంయదైషి । విశ్వ

♦ పరుషా, స్వ స్తం.

వార్త్రాసహ స్తాసంవ్యయం త్వ్యభానో ల్లోకౌ పయసాఽఽవృణీహి। రయిష్ఠా
మగ్నిం మధుమంతమూర్మిణ మూర్జస్సంతం త్వా పయసోపసగ్ంసదేమ ।
సగ్ంరయ్యా సమువర్చసా సచస్వాస్న స్వస్తయే । యేజీవా యేచమృతా
యేజాతా యేచ యజంత్యాః । తేభ్యో ఘృతస్య ధారయితుం మధుధారా వ్యుం
దతీ । మాతా రుద్రాణాం దుహితా వసూనాగ్ం స్వసాఽఽదిత్యానా
మమృతస్య నాభిః । ప్రణువోచం చికితుషే జనాయ మాగామనాగామదితిం
వధిష్ట । పిబతూదకం తృణాన్యత్తు । ఓముత్సృజత । ౧౬ ।

వధిష్ట ద్వేచ । ౧౭ ।

ప్రకేతో యువాగ్ంసం ప్రవిశ్యాన్నుభవః స్వ్యభాయ్య వృత్వాన్వోజో భాగో యం వై చతుశ్చత్వారిగ్ంశద్య్వవతస్స్య త్వాత్పంచ ప్రకేతునైవం తే నాకే సుపర్ణం యత్తే యేయుధ్యం తే తపసా ఽశ్మన్వతీ రేవతీ స్సగ్ంరభధ్వ మష్టా విగ్ంశతిర్వ్యంతైరుత్త ఉత్తిష్ఠేదంత ఉత్తిష్ఠ ప్రేహ్యాశ్మన్ యద్వా ఉక్ష్ణ్యయమయం పంచవిగ్ంశతిర్గాయాతు త్రిగ్ంశద్వైశ్వానరే తస్మిన్ ద్రిప్సన్నిమ మష్టేతావఙ్భి ర్యజ్యస్తా మఘ్నియా అదితే ప్రారంభ ఆప్యా యస్వ సప్తవిగ్ంశతిరుత్తేరభ్యోన్యక్షితి స్తేభ్యః పృథివిమధ్యోత్తావరం మే శగ్ముః పృథివ్యా అంతరిక్షస్య ద్వావ్రిగ్ంశ దపూపవాస్తా దశశతదగ్ం తాస్తే తేవిశ స్సవాన్ ఇదమశ్మన్విగ్ంశతి రారోహత తనువై క్రూరం చకార పునమృత్యవే మానోనుగాద్దధ్మహ ఇమానార్తిః పరిత్రయోగ్ం శతి రవనస్నుషేత్రియా పరియద్భ్య న్నిష్టః పరియద్దగ్నేః పరియత్తే అగ్నె త్వగ్ంహి ద్విపత్ స్సనస్సింధు మావః ప్రవిషా దుద్వనా దాస్తందాయ

నవై నత్రి యుత్రేసం చతుర్విగ్ంశతి గస్త్యామా వృణీహి ద్వాదశ ద్వాదశ ॥ ౧౨ ॥

ప్రత్యేయువాగ్ంస్తమాయా త్యైతా స్తే న స్తవిగ్ంశతిః ॥౨౭॥

సంత్వాసించామియజుసా ప్రజామాయుర్ధసంచ॥

ఓంశాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః॥ హరిః ఓమ్॥

సుమంగలీ రియం వధూ రిమాగ్ం సమేత్ర పశ్యత। సౌభాగ్య మస్యైదత్వా యాథాస్తం విపరేతన ॥ హరిః ఓమ్ ॥

ఇతి పితృమేధపన్నం సమాప్తః

అథ రుద్రసూక్తమ్.

ఇమారుద్రాయ తవసేకపర్దినే క్షయద్వీరాయ ప్రభరామహేమతిమ్। యథానశ్శమసద్ద్విపదే చతుష్పదే విశ్వం పుష్టం గ్రామే అస్మిన్ననాతురమ్ ॥ ౧ ॥

మృళానో రుద్రోతనో మయస్కృధి క్షయద్వీరాయ నమసా విధేమతే। యచ్ఛంచయోశ్చ మనురా యజేపితా తదశ్యామ తవ రుద్ర ప్రణీతిషు ॥ ౨ ॥

అశ్యామతే సుమతిం దేవయజ్యయా క్షయద్వీరస్య తవ రుద్ర మీఢ్వః। సుమ్నాయన్నిద్విశో అస్మాక మాచర రారిష్ట వీరా జుహవామతే హవిః ॥ 3 ॥

త్వేషం వయం రుద్రం యజ్ఞసాధనం కుంకవిమవసే నిహ్వయామహే।
ఆరే అస్మద్దైవ్యం హేళో అస్యతు సుమతిమిద్వయమస్యా వృణీమహే ॥౪॥

దివో వరాహ మరుషం కపర్దినం త్వేషం రూపం నమసా
నిహ్వయామహే । హస్తే బిభ్రద్భేషజా వార్యాణి శర్మవర్మ ఛర్ది
రస్మభ్యం యంసత్ । ౫ ।

ఇదం పిత్రే మరుతా ముచ్యతేవచః స్వాదోస్స్వాదీయో రుద్రా
యవర్ధనమ్ । రాస్వాచనో అమృత మర్తభోజనన్త్మనేతో కాయతన
యామమృళ । ౬ ।

మానో మహాంత ముతమానో అర్భకం మాన ఉక్షంత ముత
మాన ఉక్షితమ్ । మానోవధీః పితరం మోతమాతరం మానః ప్రియా
స్తన్వో రుద్రరీరిషః । ౭ ।

మానస్తోకేతనయే మాన ఆయౌ మానో గోషు మానో అ
శ్వేషురీరిషః । వీరాన్మానోరుద్రభామితో వధీర్హవిష్మంత స్సదమి
త్వా హవామహే । ౮ ।

ఉపతేస్తోమాన్పశుపాఇవాకరం రాస్వాపితర్మరుతాం సుమ్నమ
స్మే । భద్రాహితే సుమతిర్మృళయత్తమాథావయఇత్తే వృణీమహే ।౯।

ఆరేతే గోఘ్నముత పూరుషఘ్నం క్షయద్వీర సుమ్నమ
స్మేతే అస్తు । మృళాచనో అధిచ బ్రూహి దేవాధాచన శ్శర్మయచ్ఛ
ద్విబర్హాః । ౧౦ ।

అవోచామ నమోఅస్మా అవస్యవః శృణోతునోహవం రుద్రో

మరుత్వా౯ । తన్నో మిత్రో వరుణో మామహంతా మదితి స్సింధుః
పృథివీ ఉతద్యౌః ॥ ౧౧ ॥

రెండవ భాగము.

ఆతే పితర్మరుతాం సుమ్నమేతు మానః సూర్యస్య సందృశో
యుయోథాః । అభినో వీరో అర్వతి క్షమేత ప్రజాయేమహి రుద్రప్రజాభిః ॥౧॥
త్వాదత్తేభీ రుద్రశంతమేభి శ్శతం హిమా అశీయ భేషజేభిః । వ్యస్మ
ద్ద్వేషో వితరం వ్యంహో వ్యమీవా శ్చాతయస్వా విషూచీః ॥౨॥ శ్రేష్ఠో
జాతస్య రుద్ర శ్రియాసి తవస్తమ స్తవసాం వజ్రబాహో । పర్షిణః పారమం
హసః స్వస్తి విశ్వా అభీతీ రపసో యుయోధి ॥ ౩ ॥ మాత్వా రుద్ర చుక్రు
ధామా నమోభి ర్మాదుష్టుతీ వృషభ మాసహూతీ । ఉన్నో వీరాం అర్పయ
భేషజేభి ర్భిషక్తమం త్వా భిషజాం శృణోమి ॥ ౪ ॥ హవీమభి ర్హవతే యో
హవిర్భి రవస్తోమేభీ రుద్రం దిషీయ । ఋదూదరః సుహవో మానో అస్యై
బభ్రు స్సుశిప్రో రీధ న్మనాయై ॥ ౫ ॥ ఉన్మామమంద వృషభో మరుత్వా
న్త్వక్షీయసా వయసా నాధమానమ్ । ఘృణీవ చ్ఛాయా మరపా అశీయా
వివాసేయం రుద్రస్య సుమ్నమ్ ॥ ౬ ॥ క్వస్య తే రుద్ర మృళయాకు ర్హ
స్తో యో అస్తి భేషజో జలాషః । అపభర్తా రపసో దైవ్యస్యా భీమమా
వృషభ చక్షమీథాః ॥ ౭ ॥ ప్రబభ్రవే వృషభాయ శ్వితీచే మహోమహీం
సుష్టుతి మీరయామి । నమస్యా కల్మలీకినం నమోభి ర్గృణీమసి త్వేషం
రుద్రస్య నామ ॥ ౮ ॥ స్థిరేభి రంగైః పురురూప ఉగ్రో బభ్రుః శుక్రేభిః పిపిశే
హిరణ్యైః । ఈశానా దస్య భువనస్య భూరే ర్న వా ఉ యోషద్రుద్ర

సూర్యమ్ ॥౯॥ అర్హన్బిభర్షి సాయకాని ధన్వార్హన్నిష్కం యజ
తంవిశ్వరూపమ్ । అర్హన్నిదం దయసేవిశ్వ మభ్వన వాఓజీయో
రుద్రత్వదస్తి ॥ ౧౦ ॥ స్తుహిశ్రుతంగర్తసదం యువానం మృగంనభీమ
ముపహత్నుముగ్రమ్ । మృళాజరిత్రే రుద్రస్తవానో న్యంతే అస్మన్నివ
పంతుసేనాః ॥ ౧౧ ॥ కుమారశ్చిత్పితరంవందమానం ప్రతినానామరు
ద్రోపయంతమ్ । భూరేర్దాతారం సత్పతింగృణీషే. స్తుత స్త్వం భేషజారా
స్యస్మే ॥ ౧౨ ॥ యావో భేషజా మరుతశ్శుచీని యా శంతమా వృషణో
యామయోభు । యానిమనురవృణీతాపితానస్తాశంచయోశ్చ రుద్ర
స్యవశ్మి ॥ ౧౩ ॥ పరిణో హేతీ రుద్రస్యవృజ్యాః పరి త్వేషస్యదుర్మతిర్మహీ
గాత్ । అవస్థిరామఘవద్భ్యస్తనుష్వ మీఢ్వస్తోకాయ తనయాయ
మృళ ॥ ౧౪ ॥ ఏవాబభ్రో వృషభ చేకితాన యథాదేవన హృణీషేన
హంసి । హవన శ్రున్నో రుద్రేహ బోధి బృహ ద్వదేమ సువిదథే
సువీరాః ॥ ౧౫ ॥ ఇతి రుద్రసూక్తం సమాప్తమ్.

సర్పసూక్తమ్. (పూర్వవర్గం)

అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వారూపాణ్యావిశన్ । సఖాసుశేవ
ఏధినః ॥ ౧ ॥ యదర్జున సారమేయదతః పిశంగయచ్ఛసే । వీవభ్రా
జంత ఋష్టయఉపస్రక్వేషు బప్సతో నిషుస్వప ॥ ౨ ॥ స్తేనంరాయ
సారమేయ తస్కరం వాపునస్సర । స్తోత్రునింద్రస్యరాయసి కి మస్మాన్
దుచ్ఛునాయసే నిషుస్వప ॥ ౩ ॥ త్వంసూకరస్య దర్దృహి తవ దర్దర్తు

సూక్తరః । స్తోత్రూనింద్రస్య రాయసికి పుస్మాకదుచ్ఛు నాయుసి నిషు
స్వప ॥ ౪ ॥ సస్తుప్తూతాసన్తు పితాశస్తు శ్వాససన్తు విశ్పతిః । సనంతు
సర్వేజ్ఞాతయస్సుప్త్వాయ మభితోజనః ॥ ౫ ॥ య ఆస్తేయశ్చ చరతి
యశ్చపశ్యతినోజనః । తేషాంసం హన్మో అక్షాణియథేదంహర్మ్యం
తథా ॥ ౬ ॥ సహస్రశృంగో వృషభోయ స్సముదా ధుదాచరత్ ।
తేనాసహ స్యేనాష్టయం నిజనాన్స్వాపయామసి ॥ ౭ ॥ ప్రోష్ఠేశయాప
హ్యే శయానార్త్రీర్యా స్తల్పశీవరీః । స్త్రియోయాః పుణ్యగంధాస్తా
స్సర్వా స్స్వాపయామసి ॥ ౮ ॥

ఇతి సర్పసూక్తం (పూర్వవర్గం) సమాప్తమ్.

సర్పసూక్తమ్ (పరిశిష్టమ్).

స్వప్నస్స్వప్నాధికరణే సర్వంనిష్వాపయాపునః ఆసూర్యమ
న్యాన్స్వాపయదవ్యుగమఇజాగ్రియాదహమ్ ॥ ౧ ॥ అజగరోనామ
సర్పస్సర్పిర విషోమహాన్ । తస్మిన్హి సర్పసుథితస్తేనత్వా స్వాపయా
మసి ॥ ౨ ॥ సర్పఃసర్పోఽజగర స్సర్పిరవిషోమహాన్ । తస్యసర్పా
త్సింధవస్తస్యగ్రామశీమహి ॥ ౩ ॥ కాళికోనామ సర్పోనవనాగ సహస్ర
బలః । యమునహ్రదేహసోజాతో 3 యోనారాయణవాహనః ॥ ౪ ॥
యదికాళిక దూతస్య యదికాః కాళికాద్భయాత్ । జన్మభూమి మతి
క్రాంతో నిర్విషోయాతి కాళికః ॥ ౫ ॥ ఆయాహింద్రపథిభిరీళి తేభిర్యజ్ఞ
మిమంనో భాగధేయం జుషస్వ । తృప్తాంజహుర్మాతులస్యేవ యోషా
భాగస్తే పైతృష్వసేయీవపామివ ॥ ౬ ॥ యశస్కరం బలవంతం ప్రభు

త్వంత మేవరాజాధిపతి ర్భభూవ । సకిర్ణనాగాశ్వపతిర్న రాణాం సుమంగల్యం సతతం దీర్ఘమాయుః ॥ ౭ ॥ కర్కోటకో నామసర్పో మోదృష్టివిష ఉచ్యతే । తస్య సర్పస్య సర్పత్వం తస్మై సర్పనమో స్తుతే ॥ ౮ ॥ నమోఅస్తు సర్పేభ్యోయేకేచ పృథివీమను । యేఅన్తరిక్షే యేదివితేభ్య స్సర్పేభ్యోనమః ॥ ౯ ॥ కేచిత్పారః. యాఇషవో యాతు ధానానాం యేవావనస్పతీం అను । యువాపటేష్టుశేవతే తేభ్యస్సర్పే భ్యోనమః । యేదోరోచనే దివోయేవాసూర్యస్యరశ్మిషు । యోపామ స్సుసదఃకృతం తేభ్యస్సర్పేభ్యోనమః ॥ శ్లో॥ నర్మదాయై నమఃప్రాత ర్నర్మదాయైనమోనిశి। నమోస్తునర్మదేతుభ్యం త్రాహిమాంవిషసర్పద। సర్పాపసర్ప భద్రంతె దూరగంచ్ఛ మహాయశాః । జనమే జయస్య యాగాంతే ఆస్తీకవచనంశ్రుణు । అస్తీక వచనంశ్రుత్వా యస్సర్పోన నివర్తతే । శతధాభిద్యతేమూర్ధ్నా గిరిర్వజ్రి హతోయథా । అగస్త్యం మాధవంచైవ ముచికుందం మహామునిం । శఫల్గమాస్తికంచైవ పంచై తాని స్మరేన్నిశి । జరత్కారోజలత్కార్వో ఆస్తికః పన్నమేవచ। అస్తి కస్సత్యసంధూమాం పన్నగేభ్యో హిరక్షతు । పన్నగేభ్యోహి రక్షతుత్యాం నమఇతి । ఇతి సర్పసూక్తం (పరిశిష్టం) సమాప్తమ్.

దేవీ సూక్తమ్.

అహంరుద్రేభిర్వసుభిశ్చ రామ్యహ మాదిత్యై ర్రుతవిశ్వదేవైః । అహమ్మిత్రావరుణోభాబిభర్మ్యహ మింద్రాగ్నీ అహమశ్వినో భా ॥ ౧ ॥ అహం సోమమాహనసంబి భర్మ్యహంత్వష్టారముత పూషణంభగమ్ । అహందధామిద్రవిణం హవిష్మతేసుప్రావ్యే 3 యజమానాయసునత్వే ॥ ౨ ॥ అహంరాష్ట్రీసంగమనీవసునాం చికిత్తుషీ ప్రథమాయజ్ఞియా

నామ్ । తస్మాన్మాదేవావ్యదధుః పురుత్రా భూరిస్థాత్రాం భూర్యావేశ
యంతీమ్ ॥ ౩ ॥ మయాసో అన్నమత్తి యోవిపశ్యతియః ప్రాణితియ
ఈంశృణోత్యుక్తమ్ । అమన్తవోమాంత ఉపక్షియంతి శ్రుధిశ్రుతశ్ర
ద్ధివం తేవదామి । ౪ ॥ అహమేవస్వయమిదం వదామి జుష్టందేవేభి
రుతమానుషేభిః । యంకామయేతం తముగ్రం కృణోమితం బ్రహ్మా
ణంతమృషింతం సుమేధామ్ ॥ ౫ ॥ అహంరుద్రాయ ధనురాతనోమి
బ్రహ్మద్విషేశరవే హన్తవా ఉ । అహం జనాయసమదం కృణోమ్య
హంద్యావాపృథివీఆవివేశ ॥ ౬ ॥ అహంసువేపితరమస్య మూర్ధన్మమ
యోనిరప్స్వన్తస్సముద్రే । తతోవితిష్ఠే భువనాను విశ్వోతామూం
ద్యాంవర్ష్మణోపస్పృశామి ॥ ౭ ॥ అహమేవవాత ఇవప్రవామ్యార
భమాణా భువనానివిశ్వా । పరోదివా పరఏనా పృథివ్యైతావతీమహి
నాసంబభూవ ॥ ౮ ॥ ఋక్సంహితాయాం దేవీసూక్తం సమాప్తమ్.

రాత్రిసూక్తమ్.

రాత్రీవ్యఖ్యదాయతీ పురుత్రాదేవ్యక్షభిః । విశ్వాఅధిశ్రియో
ఽధిత ॥ ౧ ॥ ఓర్వప్రా అమర్త్యానివతో దేవ్యుద్వతః । జ్యోతిషా
బాధతేతమః ॥ ౨ ॥ నిరుస్వసార మస్కృతోషసందేవ్యాయతీ । అపే
దుహాసతేతమః ॥ ౩ ॥ సానోఅద్యయస్యావయం నితేయామన్నవిక్ష్మహి ।
వృక్షేనవసతింవయః ॥ ౪ ॥ నిగ్రామాసో అవిక్షతని పద్వన్తోనిపక్షి
ణః । నిశ్యేనాసశ్చిదర్థినః ॥ ౫ ॥ యావయావృక్యమ్ వృకంయవ
యస్తేనమూర్మ్యే । అథానస్సుతరాభవ ॥ ౬ ॥ ఉపమాపేపిశత్తమః

కృష్ణంవ్యక్తమస్థిత । ఉషఋణేవయాతయ ॥ ౭ ॥ ఉపతేగాఇవాకరం వృణీష్వదుహితర్దివః । రాత్రిస్తోమం నజిగ్యుషే ॥ ౮ ॥

(వాజసనేయసంహిత) (34-32)అథర్వణవేదమునందు.

(౧౯-౪౭-౧-పుట 360)

అరాత్రిపార్థివంరజః పితరప్రాయిధామభిః । దివస్సదాంసిబృహతీవితిష్ఠస ఆత్వేషం వర్తతేతమః ॥ ౯ ॥ యేతేరాత్రినృచక్షసో యుక్తాసోనవతిర్నవ । అశీతిః స్యత్యష్టా ఉతోతేసప్త సప్తతిః ॥ ౧౦ ॥

శ్లో॥ రాత్రింప్రపద్యేజననీం సర్వభూత నివేశనం । భద్రాం భగవతీం కృష్ణాం విశ్వస్య జగతీనిశామ్ ॥ సంవేశనీం సంయమనీం గ్రహనక్షత్రమాలినీమ్ । ప్రపన్నోహం శివాంరాత్రీం భద్రేపారమశీమహి ॥ భద్రేపారమశీమహ్యోన్నమః ॥ స్తోష్యామి ప్రయతోదేవీం శరణ్యాం బహ్వృచప్రియామ్ ॥ సహస్రసమ్మితాం దుర్గాం జాతవేదసే సునవామ సోమమ్ ॥ శాంత్యర్థం తద్విజాతీనా మృషిభిస్సోమపా శ్రితాః। ఋగ్వేదేత్వం సముత్పన్నా రాత్రియతో నిదహాతివేదః ॥ యేత్వాందేవి ప్రపద్యంతి బ్రాహ్మణాహవ్యవాహనీమ్ । అవిద్యాబహుచిద్యావా సానఃపర్షరతిదుర్గాణివిశ్వా ॥ యేఅగ్నివర్ణాం శుభాంసౌమ్యాం కీర్తయిష్యంతియే ద్విజాః। తాంతానయతి దుర్గాణి నావేవసింధుందురితాత్యగ్నిః॥ దుర్గేషు విషమేఘోరే సంగ్రామే రిపుసంకటే । అగ్నిచోరనిపాతేషు సర్వగ్రహనివారిణి ॥ సర్వగ్రహనివారిణ్యోన్నమః ॥ దుర్గేషు విషమేషుత్వం సంగ్రామేషువనేషుచ । మోహయిత్వా ప్రపద్యంతే తేషామ్మే అభయం కృణు ॥ తేషాంమేఅభయంకృణు ॥ కేశినంసర్వభూతానాం పంచమీతిచ నామచ । సామాంసమానిశాదేవీ సర్వతః పరిరక్షతు ॥ సర్వతః పరిరక్షత్వోన్నమః ॥

తామగ్నివర్ణాం తపసాజ్వలంతీం వైరోచనీం కర్మఫలేషుజుష్టాం । దుర్గాందేవీంశరణమహం ప్రపద్యేస్సుతరసి తరసేనమః ॥

శ్లో॥ దుర్గాదుర్గేషు స్థానేషు శన్నోదేవీ రక్షిష్టయే। య ఇమం దుర్గాస్తవంపుణ్యాన రాత్రిసూక్తం జపేన్సదా॥ రాత్రీకుశికః సౌభరో రాత్రిర్వా భారద్వాజో రాత్రిస్తవం గాయత్రమ్। రాత్రీసూక్తం జపేన్నిత్యం తత్కాలఉపపద్యతే॥ అయ్యా! ఆరాత్రి ప్రారంభించి, ఉపపద్యతే అనువఱకు ఖిలగమోక్షమూలాంచే ప్రకటింపఁబడిన ఋగ్వేదము ఆఱవ వారము ఇఱువైనాలుగవ పుటయందు వ్రాయఁబడినది అయితే ఈ దేశమందు వఠింపుచున్న ఖిల ఐదవ మంత్రములు మొదలు భిన్నముగ నుండుటవలన దానిని యిచ్చట వ్రాయుచున్నాడను. ఓం॥ తామగ్నీ వర్ణాంతిపసాజ్వలంతీం వైరోచనీం కర్మఫలేషుజుష్టామ్ దుర్గాందేవీఀశరణ మహాంప్రపద్యే సుతరసి తరసేనమః సుతరసితరసేనమ ఓన్నమః ఇతి। దుర్గేషు విషమేఘోరే సంగ్రామే రిపుసంకటే। అగ్నిచోర నిపాతేషు సర్వగ్రహనివారణి॥ సర్వగ్రహనివారణ్యోన్నమ ఇతి॥ దుర్గేషు విషమేషుత్వం సంగ్రామేషు వనేషుచ। మోహాయిత్వా ప్రపద్యంతె తేషామ్మే అభయంకురు॥ తేషాంమే అభయం కురోన్నమ ఇతి। దుర్గాదుర్గేషు స్థానేషు శన్నోదేవీ రక్షిష్టయే। ఇమందుర్గాస్తవంపుణ్యం రాత్రౌరాత్రౌ సదాపఠేత్॥ రాత్రౌరాత్రౌ సదాపఠేదోన్నమ ఇతి। రాత్రిఃకుశికస్సౌభరో రాత్రిర్వాభారద్వాజే రాత్రిస్తవం గాయత్రమ్॥ రాత్రిసూక్తం జపేన్నిత్యం తత్కాల ఉపపద్యతే॥

ఉలూకయాతుం శుశులూకయాతుం జహిశ్వయాతు ముతకోకయాతుమ్। సుపర్ణయాతు ముతగృధ్రయాతు న్దృషదేవప్రమృణరక్ష ఇంద్ర॥ రక్షోణో అగ్నేతవరక్షణేభి రారక్షాణ స్సుమఖప్రీణానః। ప్రతిష్ఫుర విరుజవీడ్వంహో జహిరక్షో మహిచిద్వావృధానమ్॥ పిశంగభృష్టిమంభృణం పిశాచిమింద్రసమ్మృణ సర్వంరక్షోనిబర్హయ॥ యత ఇంద్రభయామహే తతోనో అభయంకృధి। మఘవంఛగ్ధితవతన్నఊతిభిర్విద్విషో విమృధోజహి॥ స్వస్తిదావిశస్పతి ర్వృత్రహా విమృధోవశీ।

వృషేంద్రః పురఏతున స్సోనువా అభయంకరః । బృహతాసామక్షత్రిభృ
ద్వృధవృష్ణ్యం త్రిష్టుభౌజశ్శుభిత ముగ్రవీరమ్ । ఇంద్రస్తోమేన పంచ
దశేనమధ్య మిదంవాతేన సగరేణరక్ష । అహారహార్వావర్తే యజమాన
స్యాఽశ్శ్రిద్ధయోద్వాసవాత్ప్రవిప్లావనాద్విభ్యతి । తానుపతిష్ఠేతైవాఽ
భయం వోభయమే స్త్విత్యభయం హైవాస్మై భవత్యభయం హై
వాస్మైభవతి ।

శ్లో॥ క్షీరేణస్నాపితేదేవి చందనేనవిలేపితే । బైల్వపత్రకృతాం
మాలాం నమోదుర్గేదుమోహితః ॥ ఇతి రాత్రిసూక్తం సమాప్తమ్.

హిరణ్యగర్భ సూక్తమ్.

హిరణ్యగర్భ స్సమవర్తతాగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేక ఆసీత్ ।
సదాధారపృథివీ న్ద్యాముతేమాం కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ ॥ ౧ ॥
యః ప్రాణతో నిమిషతో మహిత్వైక ఇంద్రాజాజగతోబభూవ। య ఈశే
అస్యద్విపదశ్చతుష్పదః కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ।౨। య ఆత్మదా
బలదాయస్య విశ్వఉపాసతే ప్రశిషం యస్యదేవాః యస్యచ్ఛాయామృతం
యస్యమృత్యుః కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ ॥ ౩ ॥ యస్యేమే హిమ
వంతో మహిత్వా యస్యసముద్రగ్ రసయాసహాహుః । యస్యేమాః ప్ర
దిశో యస్యబాహూ కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ ॥ ౪ ॥ యం క్రన్దసీ
అవసాత స్తభానే అభ్యైక్షేతా మ్మనసా రేజమానే । యత్రాధిసూర
ఉదితౌ వ్యేతి కస్మైదేవాయ హవిషావిధేమ ॥ ౫ ॥ యేన ద్యౌరుగ్రా
పృథివీచద్రృఢే యేనసువంతభితం యేననాకః । యోఅంతరిక్షే రజసో

విమానః కస్మై న్దేవాయహవిషావిధేమ ॥ ౬ ॥ ఆపోహాయన్మహతీ రిశ్వ
మాయ న్దక్షన్దధానా జనయంతీరగ్నిమ్ । తతో దేవానాన్నిరవర్తతాసు
రేకః కస్మై న్దేవాయహవిషావిధేమ ॥ ౭ ॥ యశ్చిదాపో మహినాపర్య
పశ్యద్దక్షన్దధానా జనయంతీరగ్నిమ్ యో దేవేష్వధిదేవఏకఆసీ త్కస్మై న్
దేవాయ హవిషావిధేమ ॥ ౮ ॥ ఇతి హిరణ్యగర్భసూక్తం సమాప్తమ్.

అథ నీళాసూక్తమ్.

౧. ఖలమంత్రః ॥ నీళాందేవీగ్ం శరణమహంప్రపద్యే ॥ ౨. మం॥
స్తోమత్రయస్త్రిగ్ంశే భువనస్యపత్ని వివస్వద్వాతే అభినో గృణాహి ॥
౩. మం॥ ఘృతవతీ సవితరాధిపత్యైః । పయస్వతీరంతి రాశానో అస్తు ।
ధ్రువాదిశాంవిష్ణుపత్న్యఘోరా స్యేశానాసహసోయామనోతా ॥ బృహ
స్పతిర్మాతరిశ్వోతవాయుః సన్ధువానావాతా అభినో గృణంతు ॥ ౪. మం॥
విష్టంభోదివోధరుణః పృథివ్యా అస్యేశానాజగతో విష్ణుపత్నీ । విశ్వవ్యచా
ఇషయంతీ సుభూతిశ్శివానో అస్త్వదితిరుపస్థే ॥ ౫ మం॥ విష్ణుపత్న్యైచ
విద్మహే శ్రీభూసఖ్యైచధీమహి । తన్నోనీళాప్రచోదయాత్ ॥ ౬. మం॥
అర్యమణం బృహస్పతిమింద్రిందానాయచోదయ । వాచంవిష్ణుగ్ం సర
స్వతీగ్ం సవితారంచవాజినమ్ ॥ సోమగ్ం రాజానం వరుణమగ్నిమన్వా
రభామహే ఆదిత్యాన్విష్ణుగ్ం సూర్యం బ్రహ్మాణంచ బృహస్పతిమ్
॥ ౭. మం॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవేఽశ్వినో ర్బాహుభ్యాం పూష్ణో
హస్తాభ్యాగ్ం సరస్వత్యైవాచో యంతు ర్యంత్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యే
నాభిషించామి ఇంద్రస్య బృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యే నాభిషించామి ॥

౮. మం॥ నిషసాద ధృతవ్రతో వరుణః పస్త్యాస్వా । సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః । దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాం । అశ్వినోర్భైషజ్యేన । తేజసే బ్రహ్మవర్చసా యాభిషిం చామి॥ ౯. మం॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే । అశ్వినోర్బాహుభ్యాం । పూష్ణో హస్తాభ్యామ్ । సరస్వత్యై భైషజ్యేన । వీర్యాయాన్నాద్యా యాభిషించామి । ౧౦ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే అశ్వినోర్బాహుభ్యాం । పూష్ణో హస్తాభ్యాం । ఇంద్రస్యేంద్రియేణ । శ్రియైయశసే బలాయాభిషించామి । అమృతాభిషేకో ఽస్తు । ఇతి సీతాసూక్తమ్.

శ్రీ మహాసరస్వతీ సూక్తమ్

అస్య శ్రీ మహాసరస్వతీ మహాలక్ష్మీ మహాకాళీ సూక్త మహామంత్రస్య । రుద్ర విష్ణు బ్రహ్మాణో ఋషయః । అనుష్టుబుష్ణిగ్గాయత్ర్యశ్ఛందాంసి । శ్రీ మహాసరస్వతీ మహాలక్ష్మీ మహాకాళ్యో దేవతాః । ఐం బీజం । హ్రీం శక్తిః । క్లీం కీలకం । శ్రీ దేవతాత్రయప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః । మూలమంత్రేణ కరాంగన్యాసః । భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః । ధ్యానం । సంవిత్స్వరూపబిసకందళకందరూపే సంసారసంతమసబాధవిభాతసంధ్యే! త్రియస్య కుండలినికుంకుమ తామ్రదేహే మాతస్త్రికోణమణిమంటపదీపలేఖే! లమిత్యాది పంచపూజాంకుర్యాత్ । అథ సూక్తాని పఠేత్ । ఓం గణేశాయనమః । అస్య శ్రీ మహాసూక్త మహామంత్రస్య । బ్రహ్మఋషిః । గాయత్రీఛందః । శ్రీ మహాసరస్వతీ దేవతా । క్లాం బీజం । క్లీం శక్తిః । క్లూం కీలకం । శ్రీ మహాసరస్వతీ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః । క్లామిత్యాది కరషడంగన్యాసః । లోకత్రయేణ దిగ్బంధః । ధ్యానం । దోర్భిర్యుక్తా చతుర్భి స్ఫటికమణిమయీమక్షమాలాం దధానా । హస్తేనైకేనపద్మం సితమపిచశుకం పుస్తకం చాపరేణ । భాసాకుందేందుశంఖస్ఫటికమణినిభా భాసమానాసమానా।

సామే వాగ్దేవతేయం నివసతువదనే సర్వదా సుప్రసన్నా ॥ పంచోప
చారాన్కుర్యాత్ ॥ శ్రీమహాసరస్వతీసూక్త ప్రారంభః ॥ రాజోవాచ ॥
ఓం మునేఽథయం సర్వజ్ఞ భూయః కించిదనుత్తమం । తత్వమేతస్యసర్వస్వ
మేనసిద్ధిరవాప్యతే ॥ ఋషిరువాచ ॥ శ్లో ॥ భూయశ్శృణుమహాభాగ దేవీ
మాహాత్మ్య ముత్తమం । వినాయేన స్తవశ్చాయం నిర్జీవో నృపనందన ॥
దృష్ట్వాశుంభంవినిహతం దారుణందేవకంటకం । అజగ్మం పరమానందం
బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరాః ॥ దేవీస్తుతిం సమాధాయ దేవాస్తల్లక్ష్మసం
యుతాః । ఆజ్ఞామాదాయదేవేశ్యాః కర్తుందర్శనమాదరాత్ ॥ బద్ధాం
జలిపుటాస్సంతుష్టా తుష్టువుః పరిణతాశ్శివాం । లోకానాంచ హితార్థాయ
దేవీసూక్తానిపార్థివ ॥ బ్రహ్మాసరస్వతీసూక్తం లక్ష్మీస్సూక్తం జనార్దనః ।
సూక్తంతథామహాకాళ్యా శ్శంకరస్స్వయమబ్రవీత్ ॥ బ్రహ్మోవాచ ॥
అజాంపురాణీ మమరాంసనాతనీం చతుర్భుజాం పుస్తకమక్షధారిణీమ్ ।
వరాభయాభ్యామనుశోభిహస్తాం నమామితాం జాడ్యజరావినాశినీమ్ ॥
సరస్వతీంతా మనునౌమి వాంచం వచఃప్రదాం హంసవరాధిరూఢాం ।
ముక్తామణిద్యోతితకంఠహారాం భాగ్యైకలభ్యాం వరదాం పవిత్రామ్ ॥
శ్రీకంఠశక్తిత్రయ శోభమానాం దశాసు సూర్యేణ కృతానురూపాం ।
పంచారవాసోద్భృత భూగృహాణాం సరస్వతీం తాం ప్రణమామిదేవీమ్ ॥
కళాఢ్య యంత్రాం మణికోటి హారాం విహార యంత్రాం విమలైక
శోభాం । స్వచ్ఛాంచిదాభాం స్ఫటికానురూపాం సరస్వతీంత్వాం ప్రణ
మామిమాతః ॥ వాక్కామకామైః పరమైః పవిత్రైః స్మరామితాం హ్రీం
వరదానదక్షైః । బీజై రమీభిః కపిబీజయుక్తైః క్లీంయుగ్మమిశ్రై రితి
మంత్రరాజః ॥ ఏకేచచైకేనచ యుగ్మకేన ద్వాభ్యామథైకేన తథైవ
శేషైః । కరాంగక్లప్తిః పరమోత్తమేయం విహంతి పాపానిచ సాధకా
నామ్ ॥ దృఢేనవై శృంఖలయాచసృణ్యా విధాతృపత్న్యాచతథైవవాచా ।
శ్రీంక్లీంచవహ్న్యకిలశోభయాచ న్యాసై రమీభిః వరితోపిశంభుః ॥ ద్రవ్యేన
హోమా త్సకలార్థసిద్ధి స్సుకింశుకై ర్వాగపి సిద్ధిమృచ్ఛేత్ । తత్సాహ
చర్యేరమానివాస స్సుపాయసేనాపిచ వేదసిద్ధిః ॥ నత్వాంనతేమహిమా
నంవిదామ స్సరస్వతీంతాంప్రథితాంహిలోకే । జానంతి కిం బుద్ధ్యదాః

భూమి తోయే జడాపయం బ్రిహ్మ హరీశముఖ్యాః । తద్దైవవాచాచ
వయుంవదామో జిఘ్రామశక్త్యాచతత్థైవజీవాః । పశ్యామహేరూపమిదం
మహేశి స్పృశామసాస్ట్వా త్వయి సంయుతాయామ్ । స్వాదంవిదామ
స్తవశక్తియోగా న్గృహ్ణీమహే తత్వవిదోమహేశి । గచ్ఛామహే తవ
శక్తిప్రభావా దానందయుక్తా స్తవ సన్నివేశాత్ । ఆత్మామన స్త్వంత్వ
మిహాసిదేవ స్త్వమేవపంచేద్రియపంచతత్వం । త్వమేవవై విషయాశ్శబ్ద
ముఖ్యాః పరాపరేశీ పరమాత్వమేవ । రవిశ్చతే । చంద్రమాశ్చతే ।
తారకాశ్చతే । భూశ్చతే । జలంచతే । తేజశ్చతే । వాయుశ్చతే । వ్యో
మచతే । శబ్దశ్చతే । స్పర్శశ్చతే । రూపంచతే । రసశ్చతే । గంధశ్చతే।
శ్రోత్రించతే। త్వక్చతే। చక్షుశ్చతే । రసనాచతే । ఘ్రాణంచతే ।
ప్రాణశ్చతే । అపానశ్చతే । వ్యానశ్చతే । ఉదానశ్చతే । సమానశ్చతే।
నాగశ్చతే । కూర్మశ్చతే। కృకరశ్చతే । దేవదత్తశ్చతే । ధనంజయ
శ్చతే । భూతాత్మాచతే। పరమాత్మాచతే । జ్ఞానాత్మాచతే । సర్వా
ద్మాచతే । మమచిత్తంత్వయ్యేవవినివేశ్యతామ్ । యదానచాహం భువ
నానిజీవా నాహంనవిష్ణుర్నచపార్వతీశః । నచేశ్వరోనాపి సదాశివశ్చ
త్వమేవచాశీర్వ్యాసివా భవిష్యసి । కాల స్త్వమేవాసి జగత్రియాణాం స్వ
భావతుర్యాదికళా త్వమేవ । త్వమేవవిశ్వంచ పరాత్మశక్తి ర్నమామితే
పాదయుగంచదేవి । త్వమేవవాణీ నిఖిలాశ్చవేదా స్త్వం శబ్దశక్తిశ్చ
తథార్థశక్తిః త్వంబ్రహ్మవిద్యాసి పరాపరేసి । త్వాంబ్రహ్మశక్తి శరణం
ప్రపద్యే సూక్తంతివేదం సుభగేసరస్వతి । ప్రాతశ్చమధ్యాహ్న ఇహేతి
సాయం పఠంతియేశ్రద్ధయాపూతచిత్తా । స్తేభోగమాక్షౌసహసాలభంతే
నతేకుయోనిం నదరిద్రితాంచ । త్వధ్యాత్మతా పంచసనంలభంతే తఏవ
ధన్యాశ్చ తఏవపూజ్యాః । సర్వత్రసంమానయుతాభవంతి ఇదంపురాణం
విరజం సుధామయం । యత్తత్వభూతం జగతాంత్రయాణాం తేప్రాప్ను
వంతిప్రకటప్రభావం త్వాంసర్వయోనిం శరణంప్రపద్యే । ఋషిరువాచ ।
స్తుత్వానయావేదవాణ్యా సర్వసారస్వరూపయా । ప్రసన్నాదేవదేవేశీ
మహాపూర్వాసరస్వతీ । ఆవిర్భూతామహాదేవీ బ్రహ్మలోకైకకారిణీం ।
ఉవాచవచనందివ్యం బ్రహ్మానందప్రదాయకమ్ । శ్రీదేవ్యువాచ। స్తుత్యా

నయాచ తేబ్రిహ్మా స్వభుశంతోషసమన్వితా । ప్రీతాస్మి ప్రీయతాం దేవ వరస్సంతోషకారకః ॥ బ్రహ్మోవాచ । తద్యథా మే మనో దేవీ దృఢం భవతు సర్వదా । ఏవ ఏవ వరస్సాత్తా దుత్తమో ప్రీయతేమయా । స్వసూక్తేచాపి దేవేశీ దివ్యం తేజో విధీయతాం । యేనకార్యాణి సిద్ధ్యంతి సాధకానాం మహాత్మనామ్ । శ్రీదేవ్యువాచ । సర్వదా తే మనో దేవ కుల ధర్మేసుపూజితే । దృఢం భవతు సూక్తంచ ప్రసాదాన్మే పరంతప । సర్వ సిద్ధిప్రదంచాస్తు పరమానందదాయకం । వినాసూక్తం పఠేద్యస్తు స్తోత్రం సప్తశతీతిచ । మాతృగామీసవిజ్ఞేయో నరకే వాసతత్పరః । మమావజ్ఞా పరాధేన బ్రహ్మహత్యాం గతిప్రజేత్ ॥ ఋషిరువాచ । ఏవముక్త్వా వచో దేవీ తూష్ణీమాసీన్నృపోత్తమ ॥ ఇతి శ్రీరుద్రయామళే ఘటతంత్రే దేవీమహాత్మ్యే మహాసరస్వతీసూక్తంనామ సప్తదశఃపటలః ॥

ఇతి శ్రీ మహాసరస్వతీసూక్తం సమాప్తమ్.

శ్రీ మహాలక్ష్మీసూక్తమ్.

అస్య శ్రీ మహాలక్ష్మీసూక్త మహామంత్రస్య । విష్ణు ఋషిః । ఉష్ణిక్ ఛందః । శ్రీ మహాలక్ష్మీర్దేవతా । హ్రాం బీజం । హ్రీం శక్తిః । హ్రూం కీలకం । శ్రీ మహాలక్ష్మీ ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః । హ్రాం లమిత్యాది కరాంగన్యాసః । భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః । ధ్యానమ్ । వందే లక్ష్మీం పరశివమయీం శుద్ధజాంబూనదాభాం । తేజోరూపాం కనకవసనాం సర్వభూషోజ్జ్వలాంగీం । బీజాపూరం కనకకలశం హేమపద్మం దధానా । మాద్యాం శక్తిం సకల జననీం విష్ణువామాంక సంస్థామ్ । లమిత్యాది పంచోపచారాన్ కుర్యాత్ । ఋషిరువాచ । అథాంజలిం భూయశ్శృణు మహాభాగ దేవీమాహాత్మ్య ముత్తమమ్ । అథాంజలిం సమాధాయ హరిః ప్రోవాచ విశ్వకృత్ । హరిరువాచ । పరాంపరేశాం జగదాదిభూతాం వరాం వరేణ్యాం వరదాం వరిష్ఠామ్ । పరేశ్వరీం తాం విబుధైః ప్రగీతాం తాం విశ్వయోనిం శరణం ప్రపద్యే । శ్రియం సమస్తైర్నిధివాసభూతాం మహాసులక్ష్మీం ధరణీధరాణామ్ । అనాదిమాదిం పరమార్థరూపాం త్వాం విశ్వయోనిం శరణం ప్రపద్యే । ఏకామనేకాం వివి

ధాంసుకార్యా సుకారణాం వదనద్రూపిణీంచ। కల్యాణరూపంచ శివాం
శివప్రదాం త్వాంవిశ్వయోనిం శరణంప్రపద్యే। సర్వాశ్రియాం సర్వ
జగన్నివాసాం శ్రీమన్మహాలక్ష్మీ సురాదిదేవీం। శక్తిస్వరూపాంచ శివ
స్వరూపాం త్వాంవిశ్వయోని శరణంప్రపద్యే॥ కామాభిధాంత్వా మధి
వాసభూతాం। హ్రీం రూపిణీం మన్మథబీజయుక్తాం। కళాఢ్యబీజాం
పరమార్థసంజ్ఞాం పరమాంవిశాలాం కమలాధివాసామ్॥ వైశ్వానరస్త్రీ
సహితేనదేం శ్రీమంత్రరాజేన విరాజమానామ్। సర్వార్థధాత్రీం పర
మాంపవిత్రాం త్వాంవిశ్వయోనిం శరణంప్రపద్యే॥ త్రికోణపంచార
యుగ ప్రభావాం షట్కోణమిశ్రాం ద్విదశారసంయుతా। అష్టార
చక్రాధి నివాసభూతాం త్వాంవిశ్వయోనిం శరణంప్రపద్యే॥ పునర్దశా
రద్వితయేన సంయుతాం పంచారకోణాం కితభూగృహాంచ। యంత్రాది
వాసామపి యంత్రరూపాం త్వాంవిశ్వయోనిం శరణంప్రపద్యే॥ సంభా
వితాం సర్వసురైరగమ్యాం సర్వస్వరూపా మపిసర్వసేవ్యాం। సర్వాత్మ
రమ్యాం నవశాంవరిష్ఠాం త్వాంవిశ్వయోనిం శరణంప్రపద్యే। సృష్టి స్థితి
ప్రళయాఖ్యైశ్చబీజై ర్న్యాసంవిధాయ ప్రజపంతియేత్వాం। తవైవ
రాజేంద్రనిహృష్టపాద విద్యాధరా ఏవయశోలభంతే॥ ప్రపూజ్యయంత్రం
విధినామహేశి పుణ్యాంసుపూజ్యాం పరమాసుభాగ్యాం జపంతియేత్వాం
వివిధార్థధాత్రీం తవైవధన్యాః కులమార్గనిష్ఠాః॥ జానంతికింపశవ స్తేన
పాపా బ్రహ్మాదిగీతం మహితంమహేశి। కేచన్మహాత్మా నిజధర్మభాజో
జానంతితేదేవివరంసుధామ॥ పునస్తువంతి ప్రయతాశ్చదేవీం। స్తోత్రైరు
దారైః కులయోగయుక్తాః। తవైవధన్యాః పరమార్థభాజో। భోగశ్చ
మోక్షశ్చకరస్థఏవ॥ ఋషిరావాచ॥ ఇతిస్తుత్వా యదాదేవో మహా
లక్ష్మీందదర్శసః। చతుర్భుజాం త్రిణయనాం మహిషాసురఘాతినీమ్॥
అథసా శ్రీమహాలక్ష్మీః ప్రసన్నాస్తుతిగౌరవాత్। ఉవాచస్మితశోభాఢ్యా
నారాయణ మజంవిభుమ్॥ వరంవర యదేవేశ నారాయణ సనాతన।
దాస్యామ్యదాతవ్యమపి తవస్తుతి వశీకృతాః॥ హరిరువాచ॥ మాతః
పరమకల్యాణి మహాలక్ష్మి వరప్రదే। కులాచారే మనోమేస్తు వరస్తే
కృపయాశివే। తవనూక్తంతు సఫలం భవతుప్రీతికారకమ్॥ శ్రీదేవ్యువాచ॥

ఏవమస్తు మహాభాగ నారాయణ సనాతన । శ్రీసూక్తమేతద్వినాయస్తు పఠేత్సప్తశతీంనరః । సంప్రాప్నోతి మహాఘోరం రౌరవం రౌరవంనరకంకిల । లభతేంపరమాంవ్యాధిం మహాకోపవిఘూర్ణితః। లక్ష్మీసూక్తం పఠేద్యస్తు పూర్ణస్తోత్రం భవేదిదమ్ । ఋషిరువాచ । ఏవముక్త్వావచో దేవీ తూష్ణీంభావంగతానృప । ఇతి శ్రీరుద్రయామళే ఘటతంత్రే దేవీమహాత్మ్యే మహాలక్ష్మీసూక్తం నామాష్టాదశః పటలః ।

ఇతి మహాలక్ష్మీసూక్తం సమాప్తమ్.

శ్రీ మహాకాళీసూక్తమ్.

అస్యశ్రీ మహాకాళీసూక్త మహామంత్రస్య । రుద్రఋషిః। అనుష్టుప్ ఛందః । శ్రీ మహాకాళీదేవతా । ఆం బీజం । ఈం శక్తిః। ఊం కీలకం । మమశ్రీమహాకాళీ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః । లమిత్యాదికరాంగన్యాసః । భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః । ధ్యానమ్ । కాళికపాలినిశూలినిభైరవి మాతంగి పంచమిత్రిపురే । వాగ్దేవివింధ్యవాసిని బాలేభువనేశి పాలయచిరంమామ్ । లమిత్యాది పంచపూజాం కుర్యాత్ । ఋషిరువాచ । భూయశ్శృణు మహాభాగ దేవీమాహాత్మ్యముత్తమమ్ । తతోంజలిం సమాధాయ శివస్తోత్రముదాహరత్ । తుష్టావవాగ్భిరిష్టాభి ర్మహాకాళీ మహేశ్వరః । వేదవాగ్భి స్సుతత్త్వాభి ర్లోకానాం హితకామ్యయా । శివఉవాచ । శివమనన్యాం వివిధప్రభాతాం కాళీ కళామాలిని విశ్వవంద్యాం । కపాలఖట్వాంగ ధరాం నృముండ మాలాదిభూషా మృగచర్మభూషామ్ । సుశుష్కమాంసాంచ శవాసనస్థాం విభీమనాగ్నీపయంతీంసురారీన్ । రక్తప్రియాం మాం సముదానఘూర్ణాం కాళీశరణ్యాం శరణంవ్రజామి । సుఘోరబీజంచ నీశ్వరంచ చింతామణిం కుబ్జికకామరాజమ్ । విద్యాంచ విద్యాంచ సుకామరాజం కామః కళామాలిని కామరాజమ్। వహ్నేర్వధూర్మంత్రి విరాజితశేషే విశ్వంపునాతీశ్వరి విశ్వవంద్యే । మంత్రేణవాచేనచ సిద్ధయశ్చ సుసిద్ధయస్సర్వ జగన్నివాసే । పంచారయుగ్మంచ త్రికోణయుగ్మం పునశ్చపంచార యుగేనసిద్ధం । కళాష్టకోణాం కిలభూగ్రహాంచ

యంత్రేశ్వరిత్వత్పద పంకజస్థం । సంపూజ్యయంత్రం తవవిశ్వనాయికే నిష్పాపినస్తే సహసాభవంతి। యేసాధకావై కులమార్గసారిణః కులానువృత్యా పరమాఃపవిత్రాః ।... తేసిద్ధించ యశోనుగమ్యాః । నృణాంవశీకృత్య భవంతిభూపాః । సమస్తమంత్రేణచవిధయచాంగ న్యాసాదికం భక్తి సుభావయుక్తా । తేకింకరీకృత్య గృహ్ణంతిదేవా నిత్యేజగత్యే కవిభూతియుక్తే । వదామినాన్యం నశృణోమిచాన్యం గృహ్ణామినాన్యం నవిచింతయామి । స్మరామినాన్యం నభజామిచాన్యం ధ్యాయామినాన్యం నవితర్కయామి । గాయామి నాన్యం తవపాదమంతరా త్వాం విశ్వరూపాం శరణంప్రపద్యే । యేషాంనదైవం త్వమిహాసిదేవీ నారాధయంతీ హతుబుద్ధయస్తే । అంధంతమోయే ప్రవిశంతిమూఢా స్త్వద్దర్శనంమాస్తు దురాత్మనాంతు । ఋషిరువాచ । ఇతివాక్యంసమాకర్ణ్య పరమామృతసమ్మితం । ప్రసన్నా భూన్మహాదేవీ ప్రీయతామీప్సితో వరః । ఇత్యువాచ విశాలాక్షీ శంభోరానంద దాయినీ । ప్రసన్నా పరమాహ్లాద సంయుతా శివభాషణాత్ । శ్రీదేవ్యువాచ ॥ ప్రీయతాం మనసోభీష్టో వరోజగతి దుర్లభః । దాస్యామ్యవాతవ్యమపి తవస్తుతి వశీకృతా । శివఉవాచ । సకులాచారతో దేవి మతిర్మేస్తు కదాచన । శిథిలాదేవదేవేశి సూక్తంచసఫలంతవ । ఋషిరువాచ । ఏవమస్త్వితిచోక్త్వాహి తిరోదేవ్యసనాతనాః । అంతర్ధిమాపుః పరమా మంబికా స్త్రిమితాభవేత్ । అథతాః సుప్రీతాః దేవా స్తోత్రినాచవచనంముదా । నతోషయంతీ ప్రముఖాః ర్భక్తానుగ్రహతత్పరాః । శ్రీదేవ్యువాచ । శృణుత ప్రీతిసంయుక్తా బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః । దేవీసూక్తంవరందేయం భవిష్యతి పరార్థకమ్ । దేవీసూక్తంవినా దేవా యేచప్రశస్తిం నరాః । శోష్యంతిచపతిష్యంతి తేషాంశాపఃసదేపదే । దేవీసూక్తంవినా పాఠో హ్యారణ్యేరోదనం తథా । స్తోత్రత్రయేణచానేన పూర్ణస్తోత్రం భవేదిదమ్ ॥ మాతస్సప్రశతీస్తోత్ర ఫలశ్రుతిరిహోచ్యతాం । యాంసమాకర్ణ్య జీవానాం విశ్వాసోజాయతేభృశమ్ ॥ ఋషిరువాచ । ఇతివాక్యం సమాకర్ణ్య బ్రహ్మవిష్ణుశివోదితం । ఫలశ్రుతిమథోవాచ స్తోత్రస్యాస్యమహామతే ।

ఇతి మహాకాళీసూక్తం సమాప్తమ్.

అథ నారాయణోపనిషత్.

హరిః ఓమ్ ॥ అథ పురుషో హ వై నారాయణోఽకామయత ప్రజాః సృజేయేతి । నారాయణాత్ప్రాణో జాయతే మనస్సర్వేంద్రియాణిచ । ఖంవాయుర్జ్యోతిరాపః పృథివీ విశ్వస్యధారిణీ । నారాయణాద్బ్రహ్మా జాయతే । నారాయణాద్రుద్రో జాయతే । నారాయణాదింద్రో జాయతే । నారాయణాత్ప్రజాపతయః ప్రజాయంతే । నారాయణాద్ద్వాదశాదిత్యాః । రుద్రా వసవస్సర్వాణిచ ఛందాగ్ంసి । నారాయణాదేవ సముత్పద్యంతె నారాయణాత్ప్రవర్తంతే । నారాయణే ప్రలీయంతే ॥

ఓమ్ ॥ అథ నిత్యో నారాయణః । బ్రహ్మా నారాయణః । శివశ్చ నారాయణః । శక్రశ్చ నారాయణః । ద్యావాపృథివ్యౌచ నారాయణః । కాలశ్చ నారాయణః । దిశశ్చ నారాయణః । ఊర్ధ్వశ్చ నారాయణః । అధశ్చ నారాయణః । అంతర్బహిశ్చ నారాయణః । నారాయణఏవేదగ్ం సర్వమ్ । యద్భూతం యచ్చ భవ్యమ్ । నిష్కళంకో నిరఞ్జనో నిర్వికల్పో నిరాఖ్యాతశ్శుద్ధో దేవఏకో నారాయణః । న ద్వితీయోఽస్తి కశ్చిత్ । య ఏవం వేద । స విష్ణురేవ భవతి స విష్ణురేవ భవతి ॥

ఓమిత్యగ్రే వ్యాహరేత్ నమఇతి పశ్చాత్ । నారాయణాయేత్యుపరిష్టాత్ । ఓమిత్యేకాక్షరమ్ । నమఇతి ద్వే అక్షరే । నారాయణాయేతి పంచాక్షరాణి । ఏతద్వై నారాయణస్యాష్టాక్షరం పదం । యో హ వై నారాయణస్యాష్టాక్షరం పదమధ్యేతి । అనపబ్రువస్సర్వమాయురేతి । విందతే ప్రాజాపత్యగ్ం రాయస్పోషం గౌపత్యమ్ । తతో ఽమృతత్వమశ్నుతే తతో ఽమృతత్వమశ్నుత ఇతి । య ఏవం వేద ॥

ప్రత్యగానందం బ్రహ్మపురుషం ప్రణవ స్వరూపమ్ । అకార ఉకార మకార ఇతి । తానేకధాసమభర త్తదేతదోమితి । యముక్త్వా ముచ్యతే యోగీజన్మ సంసారబంధనాత్ । ఓం నమోనారాయణాయేతి మంత్రోపాసకః । వైకుంఠభువనలోకం గమిష్యతి । తదిదం పరంపుండరీకం విజ్ఞానఘనమ్ । తస్మాత్తడిదావన్మాత్రమ్। బ్రహ్మణ్యోదేవకీపుత్రో బ్రహ్మణ్యో మధుసూదనోమ్ । సర్వభూతస్థమేకం నారాయణమ్ । కారణరూప మకారపరబ్రహ్మోమ్ । ఏతదథర్వశిరో యోఽధీతే ప్రాతరధీయానో రాత్రికృతం పాపం నాశయతి । సాయమధీయానో దివసకృతం పాపం నాశయతి। మాధ్యందినమాదిత్యాభి ముఖోఽధీయానః। పంచపాతకోప పాతకాత్ప్రముచ్యతే । సర్వవేద పారాయణపుణ్యం లభతే నారాయణ సాయుజ్య మవాప్నోతి నారాయణ సాయుజ్యమవాప్నోతి యఏవం వేద ॥ ఇత్యుపనిషత్ ॥

ఇతి నారాయణోపనిషత్సమాప్తా.

శాంతిః.

శ్రీగురుభ్యోనమః హరిః ఓం ॥ పశుమకుర్వత ద్వార్త్ఘ్యం యజ్ఞమాగ్నేయం పశుమకుర్వత వైశ్వదేవం ప్రాతస్సవనమకుర్వత వరుణప్రఘాసాన్మాధ్యం దినగ్ంసవనగ్ం సాకమేధాన్పితృయజ్ఞం త్ర్యంబకాగ్ం స్తృతీయసవనమకుర్వత తమేషా మసురాయజ్ఞ మన్వాజిగాగ్ం స్తంతన్నాన్వావాయంతే బ్రువన్నధ్వ ర్తవ్యావా ఇమేద్దేవాఅభూవన్నితితద

ధ్వరస్యాధ్వరత్వం తతో దేవా అభవన్పరాసురా య ఏవంవిద్వాన్త్సో
మేన యజతే భవత్యాత్మనా పరాస్య భ్రాతృవ్యో భవతి ।

అథ పదమూహ.

పశుం । అకుర్వత । దార్శ్యం । యజ్ఞం । ఆగ్నేయం । పశుం । అకుర్వత । వైశ్వదేవమితి వైశ్వ... దేవం । ప్రాతస్సవనమితి ప్రాతః ...సవనం । అకుర్వత । వరుణప్రఘాసానితి వరుణ... ప్రఘాసాన్ । మాధ్యందినం । సవనం । సాకమేధానితి సాక... మేధాన్ । పితృయజ్ఞమితి పితృ... యజ్ఞం । త్ర్యంబకానితి త్రి... అంబకాన్ । తృతీయసవనమితి తృతీయ... సవనం । అకుర్వత । తం । ఏషాం । అసురాః । యజ్ఞమ్ । అన్వవాజిగాగ్ంసన్నిత్యను... అవాజిగాగ్ంసన్ । తం । న । అన్వవాయన్నిత్యను... అవాయన్ । తే । అబ్రువన్ । అధ్వర్తవ్యాః । వై । ఇమే । దేవాః । అభూవన్ । ఇతి । తత్ । అధ్వరస్య । అధ్వరత్వమిత్యధ్వర... త్వం । తతః । దేవాః । అభవన్ । పరేతి । అసురాః । యః । ఏవం । విద్వాన్ । సోమేన । యజతే । భవతి । ఆత్మనా । పరేతి । అస్య । భ్రాతృవ్యః । భవతి ॥ పదం సమాప్తమ్.

అథ క్రమమూహ.

పశుమకుర్వత । అకుర్వత దార్శ్యమ్ । దార్శ్యం యజ్ఞమ్ । యజ్ఞమాగ్నేయమ్ ఆగ్నేయం పశుమ్ । పశుమకుర్వత । అకుర్వత వైశ్వదేవమ్ । వైశ్వదేవం ప్రాతస్సవనమ్ । వైశ్వదేవమితి వైశ్వ-దేవం । ప్రా

త్తస్సవనమకుర్వత । ప్రాతస్సవనమితి ప్రాతః-సవనం। అకుర్వతవరుణ ప్రఘాసాన్ । వరుణప్రఘాసాన్మాధ్యందినం । వరుణప్రఘాసానితి వరుణ। ప్రఘాసాన్ । మాధ్యందినగ్ంసవనం । సవనగ్ం సాకమేధాన్। సాకమేధాన్పితృయజ్ఞం । సాకమేధానితి సాక-మేధాన్ పితృయజ్ఞం త్ర్యంబకాన్ । పితృయజ్ఞమితి పితృ-యజ్ఞం । త్ర్యంబకాగ్ం స్తృతీయసవనం । త్ర్యంబకానితి త్రి-అంబకాన్ । తృతీయసవనమకుర్వత। తృతీయసవనమితి తృతీయ-సవనం । అకుర్వతతం । తమేషాం। ఏషామసురాః। అసురాయజ్ఞం-। యజ్ఞమన్వవాజిగాగ్ంసన్న్ । అన్వవాజిగాగ్ంసంతం । అన్వవాజిగాగ్ంసన్నిత్యను-అవాజిగాగ్ంసన్న్। తన్న। నాన్వవాయన్న్ । అన్వవాయంతే। అన్వవాయన్నిత్యను-అవాయన్న్। తేఽబ్రువన్న్ । అబ్రువన్న-ధ్వర్తవ్యాః । అధ్వర్తవ్యావై । వా ఇమే। ఇమే దేవాః । దేవాఅభూవన్న్ । అభూవన్నితి । ఇతితత్ । తద-ధ్వరస్య । అధ్వరస్యాధ్వరత్వం । అధ్వరత్వం తతః । అధ్వరత్వమిత్యధ్వర-త్వం। తతో దేవాః । దేవా అభవన్న్ । అభవన్పరా । పరాసురాః । అసురాయః । యేఏవం । ఏవంవిద్వాన్ । విద్వాన్త్సోమేన సోమేన యజతే । యజతేభవతి । భవత్యాత్మనా । ఆత్మనాపరా । పరాస్య । అస్యభ్రాతృవ్యః భ్రాతృవ్యోభవతి । భవతీతిభవతి ॥ క్రమంసమాప్తమ్.

సున్నాలపన్నమ్.

—:౦:—

హరిః ఓమ్ ॥ బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణమాలభతే । క్షత్రాయ రాజన్యమ్ । మరుద్భ్యో వైశ్యమ్ । తపసే శూద్రమ్। తమసే తస్కరమ్। నారకాయ వీరహణమ్। పాప్మనే క్లీబం । ఆక్రయాయా అయోగూం। కామాయ పుగ్ంశ్చలూం। అతిక్రుష్టాయ మాగధమ్ ॥ ఇతి ప్రథమానువాకః ॥ ౧ ॥ గీతాయ సూతం । నృత్తాయ శైలూషం । ధర్మాయ సభాచరం। నర్మాయ రేభం । నరిష్ఠాయై భీమలం । హసాయ కారిం । ఆనందాయ స్త్రీషఖం । ప్రముదే కుమారీపుత్రం । మేధాయై రథకారం । ధైర్యాయ తక్షాణమ్ ॥ ౨ ॥ శ్రమాయ కౌలాలం। మాయాయై కార్మారం। రూపాయ మణికారం। శుభే వపం । శరవ్యాయా ఇషుకారం । హేత్యై ధన్వకారమ్ । కర్మణే జ్యాకారం । దిష్టాయ రజ్జుసర్గం । మృత్యవే మృగయుం । అంతకాయ శ్వనితమ్ ॥ 3 ॥ సంధయే జారం। గేహాయోపపతిం । నిర్ ఋత్యై పరివిత్తం । ఆర్త్యై పరివివిదానం। అరాధ్యై దిధిషూపతిమ్। పవిత్రాయ భిషజమ్। ప్రజ్ఞానాయ నక్షత్రదర్శం । నిష్కృత్యై పేశస్కారీం । బలాయోపదాం । వర్ణాయానూపధమ్ ॥ ౪ ॥ నదీభ్యః పౌంజిష్టం । ఋక్షీకాభ్యో నైషాదం । పురుషవ్యాఘ్రాయ దుర్మదమ్ । ప్రయుద్భ్య ఉన్మత్తం । గంధర్వాప్సరోభ్యో వ్రాత్యం । సర్పదేవజనేభ్యో ప్రతిపదం । అవేభ్యః కితవం। ఇర్యతాయా అకితం । పిశాచేభ్యో బిదలకారం । యాతుధానేభ్యః కంటకకారమ్ ॥ ౫ ॥ ఉత్సాదేభ్యః కుబ్జం । ప్రముదే వామనం । ద్వార్భ్యః స్రామం । స్వప్నాయాంధం। అధర్మాయ బధిరం । సంజ్ఞానాయ స్మరకారీం। ప్రకామోద్యా

యోపసదమ్ । ఆశిక్షాయై ప్రశ్నినమ్ । ఉపశిక్షాయా అభిప్రశ్నినమ్ । మర్యాదాయై ప్రశ్నవివాకం ॥ ౬ ॥ ఋత్యై స్తేన హృదయం । వైరహత్యాయ పిశునం । వివిత్త్యై క్షత్తారమ్ । ఔపద్రష్ట్యాయ సంగ్రహీతారమ్ । బలాయానుచరం । భూమ్నే పరిష్కన్దం । ప్రియాయ ప్రియవాదినమ్ । అరిష్ట్యా అశ్వసాదం । మేధాయ వాసః పల్పూలీం । ప్రకామాయ రజయిత్రీం ॥ ౭ ॥ భాయై దార్వాహారం । ప్రభాయా ఆగ్నేన్ధం । నాకస్య పృష్ఠాయాభిషేక్తారమ్ । బ్రధ్నస్య విష్టపాయ పాత్రనిర్ణేగం । దేవలోకాయ పేశితారమ్ । మనుష్యలోకాయ ప్రకరితారమ్ । సర్వేభ్యో లోకేభ్య ఉపసేక్తారమ్ । అవర్త్యై వధాయోపమన్థితారమ్ । సువర్గాయ లోకాయ భాగదుఘమ్ । వర్షిష్ఠాయ నాకాయ పరివేష్టారమ్ ॥ ౮ ॥ అర్మేభ్యో హస్తిపం । జవాయాశ్వపం । పుష్ట్యై గోపాలం । తేజసేఽజపాలం । వీర్యాయావిపాలం । ఇరాయై కీనాశమ్ । కీలాలాయ సురాకారం । భద్రాయ గృహపం । శ్రేయసే విత్తధం । అధ్యక్షాయానుక్షత్తారమ్ ॥ ౯ ॥ మన్యవేయస్తాపం । క్రోధాయ నిసరం । శోకాయాభిసరం । ఉత్కూలవికూలాభ్యాం త్రిస్థినమ్ । యోగాయ యోక్తారమ్ । క్షేమాయ విమోక్తారమ్ । వపుషే మానస్కృతం । శీలాయాంజనీకారం । నిర్ఋత్యై కోశకారీం । యమాయాసూమ్ ॥ ౧౦ ॥ యమ్యై యమసూం । అథర్వభ్యోఽవతోకాం । సంవత్సరాయ పర్యాయిణీం । పరివత్సరాయావిజాతాం । ఇదావత్సరాయాపస్కద్వరీం । ఇద్వత్సరాయాతీత్వరీం । వత్సరాయ విజర్జరాం । సంవత్సరాయ పలిక్నీం । వనాయ వనపం । అన్యతోఽరణ్యాయ

దాప్తవం ॥౧౧॥ సరోభ్యోధైవరం । వేశంతాభ్యోదాశమ్। ఉపస్థావరీభ్యో బైందమ్। నడ్వలాభ్యశ్శౌష్కలం। పార్యాయకైవర్తం। అవార్యాయ మార్గారం। తీర్థేభ్యఆందం। విషమేభ్యోమైనాలం। స్వనేభ్యఃపర్ణకం। గుహాభ్యఃకిరాతం। సానుభ్యోజంభకం। పర్వతేభ్యఃకింపూరుషం ॥౧౨॥ ప్రతిశ్రుత్కాయాఋతులం। ఘోషాయభషం। అంతాయబహువాదినమ్। అనంతాయమూకమ్। మహసేవీణావాదం। క్రోశాయతూణవధ్మం। ఆక్రందాయదుందుభ్యాఘాతం అవరస్పరాయశంఖధ్మం। ఋభుభ్యోజిన సంధాయం। సాధ్యేభ్యశ్చర్మమ్ణం ॥౧౩॥ బీభత్సాయై పౌల్కసం। భూత్యైజాగరణం। అభూత్యైస్వపనం। తులాయైవాణిజం। వర్ణాయ హిరణ్యకారం। విశ్వేభ్యోదేవేభ్యస్సిధ్మలం। పశ్చాద్దోషాయగ్లావం। ఋత్యైజనవాదినమ్। వ్యృద్ధ్యాఅపగల్భం। సగ్ంశరాయప్రచ్ఛిదం।౧౪। హాసాయపుగ్ంశ్చలూమాలభతే। వీణావాదంగణకంగీతాయ। యాదసేశాబుల్యాం। నర్మాయభద్రవతీం। తూణవధ్మంగ్రామణ్యం। పాణి సంఘాతంనృత్తాయ। మోదాయానుక్రోశకం। ఆనందాయతలవం ॥౧౫॥ అక్షరాజాయకితవం। కృతాయసభావినమ్। త్రేతాయాఆదినవదర్శం। ద్వాపరాయబహిస్సదమ్। కలయేసభాస్థాణుం। దుష్కృతాయచరకా చార్యం। అధ్వనేబ్రహ్మచారిణమ్। పిశాచేభ్యస్సైలగం। పిపాసాయై గోవ్యచ్ఛం। నిర్‌ఋత్యైగోఘాతం। క్షుధేగోవికర్తం। క్షుత్తృష్ణా భ్యాంతం। యోగాంవికృన్తంతంమాగ్ంసంభిక్షమాణ ఉపతిష్ఠతే।౧౬। భూమ్యైపీఠసర్పిణమాలభతే। అగ్నయేగ్ంసలం। వాయవేచాండాలం।

అంతరిక్షాయవగ్ంశనర్తినం । ద్రివేఖలతిం । సూర్యాయ హర్యక్షం ।
చంద్రమసేకిర్మిరం । నక్షత్రేభ్యఃకిలాసమ్ । అహ్నేశుక్లంపింగలం ।
రాత్రియైకృష్ణంపింగాక్షమ్ ॥ ౧౭ ॥ వాచేపురుషమాలభతే । ప్రాణ
మపానంవ్యానముదానగ్ం సమానంతాన్వాయవే । సూర్యాయచక్షు
రాలభతే । మనశ్చంద్రమసే । దిగ్భ్యశ్శ్రోత్రమ్ । ప్రజాపతయేపురుషం
॥౧౮॥ అథైతానరూపేభ్యఆలభతే । అతిహ్రస్వమతిదీర్ఘం । అతికృశ
మత్యగ్ంసలం । అతిశుక్లమతికృష్ణం । అతిశ్లక్ష్ణమతిలోమశం । అతికిరిట
మతిదంతురం । అతిమిర్మిరమతిమేమిషం । ఆశాయైజామిం । ప్రతీక్షాయై
కుమారీం ॥ ౧౯ ॥ బ్రహ్మణేగీతాయ శ్రమాయసంధయే నదీభ్య ఉద్ధాన
దేభ్య ఋత్వైభ్యో భాయా అర్మేభ్యో మన్యవే యస్మై దశ దశసరోభ్యో
ద్వాదశప్రతిశ్రుతాయై భీభత్సాయైదశ దశహసాయ సప్తాక్షరాజాయ
త్రయోదశ భూమ్యై దశప్రాచే షడష్టన వైకాంనవిగ్ంశతిః ॥ బ్రహ్మణే
యస్మైన్యై నవదశ । ఇతి సున్నాలపన్నం సమాప్తమ్.

యాజుష స్మార్త మంత్రపాఠ ప్రథమభాగం
నవమముద్రణం సమాప్తమ్.

చ. ల. మ. బ.

ಪಿ. ಸಿದ್ಧರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿ

